

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на півъ року . . . 4 зр.
на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересылати франко (наилучше почтовымъ перекладомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной. Рекламации неопечатаній вольны отъ порта.

Рукописи не звертаються тільки на попереднє застереження. Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой години по полудни.

Редакція и администрація підъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламации належить пересылать підъ адресомъ: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Съ нынѣшнимъ днемъ розпочинається четверте чвертьрѣчье, тожъ просямо о скорѣ надѣслань предплат и вырѣваннѣ всѣхъ залеглоств.

Кожному ВП. Предплатителеви подано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно, якъ у него залеглоств.

Русины а Поляки.

I.

Политика трехъ русскихъ пословъ въ радѣ державной, а съ нею и цѣла такъ звана справа руска, выдвинулася зновъ на передъ въ наслѣдство выступленія пос. о. Озаркевича передъ выборцами въ Коломыѣ. Dziennik Polski, котрый доси якъ найменше занимався рускою справою, згадуячи о бесѣдѣ пос. о. Озаркевича передъ выборцами въ Коломыѣ и именно съ патискомъ подносячи заявленье, що нашъ посолъ въ кождомъ случаѣ приступивъ съ другими рускими послами до правецъ только подъ певными условіями и застереженіями, — додає зъ своей стороны слѣдуючій уваги:

„Именно о тѣхъ условіяхъ и застереженіяхъ розходится въ теперѣшній хвилѣ. Коли подѣ часть побыву Царя во Львовѣ запытали мы посла Ковальского о будуще становіище русскихъ пословъ въ радѣ державной, поч. посолъ отвѣтъ намъ, що три голоса ачейже не богато важать на шали парламентарныхъ заходѣвъ. Сказаніе слова не суть безъ основы; але для насъ рускій голосъ мають больше сягающе значеніе, мають вартѣсть засадничу. Бажалибысьмо ширѣ, чтобы вже разъ устала племѣнна вражда, вызвана и поддержана махинаціями враговъ. Хотѣлибысьмо боротись и здобувати разомъ и споживати здобычъ въ незакончѣной згодѣ сосѣдней. Обосторонну завязѣтость охолодили важкій нещастіа

економичній; тая борба мучить насъ и обезсилюе. Тожъ радѣсно витаємо кожду заповѣдь лучшей будучности. Высоко цѣнимо заявленье о. Озаркевича, що николи не пойдѣ съ центристами, котрыхъ система въ ложѣ и выискованю. На мѣстѣ давного идолопоклонства для накинѣныхъ або урѣчныхъ идоловъ руска сосѣдней жадає инстинктивно иншихъ поклонѣвъ, иншою програмою. Будемо точно записувати кождый обявъ въ томъ направленю. И не сомнѣваемся, що осуществятся горячіе бажанія людѣй доброи волѣ, чтобы въ тѣхъ непотрѣбной и неприродной враждѣ не зѣзли насъ грозячіе повсюду економичній нещастіа“.

Праска Politik пише въ томъ предметѣ: „Наслѣдства галицкой подорожи цѣсаря починають обявлятися такожъ и взглядомъ отношенъ между Поляками а Русинами, котры управляютъ до великихъ надѣй. Здаєся, що въ томъ направленю працюе особенно пос. о. Озаркевичъ дуже совѣстно и покладаетъ великій заслуги. Зъ его справозданія оповѣщеного въ Дѣлѣ въ духѣ поеднанія и дуже насъ радує, що згодливый слова руского посла такожъ и въ польскѣмъ таборѣ впали на плодѣвиту землю, о чѣмъ свѣдѣтъ симпатичне прійняты згодливого освѣдченія въ Dzienn. Pol. И справѣдъ треба ширѣ бажати, чтобы тоє зерно згоды якъ найскорше дозрѣло и выдало якъ найбогатѣйшій плодъ“.

Вѣрноконституційный дневники, якъ N. fr. Presse, Allg. W. Zeitung, Deutsche Zeitung, Presse, дуже заклопотаніи заявленьемъ пос. о. Озаркевича. Они не сподѣвались такъ рѣшучого а для нихъ дуже невыгодного заявленія, они все еще потѣшались надѣєю, що рускій посолъ будутъ держатися централистичного хвоста и що на тѣхъ подставѣхъ они будутъ могли и на дальше заявляти передъ свѣтомъ, що ось то есть и между Славянами добровольный поклонники нѣмецко-централи-

стичной гегемоніи, що между Славянами не ма и не може бути еднѣности, що австрійскій Славяне не въ силѣ творити державной партіи, котрабы своею силою поддержала успѣшный розвѣй Австріи. Надѣя завела ихъ. Русины отвернулись отъ централистовъ, они вже до сѣта познали, що доси были въ рукахъ вѣрноконституційныхъ лише окупомъ, якимъ оплачивали вѣрноконституційный Полякамъ свою гегемонію надъ другими Славянами. Два десятка лѣтъ сумного досвѣду кроваво записали тую науку въ исторіи Русинѣвъ, а нужденный станъ руского народа послѣ двадцатилѣтней вѣрноконституційной службы русскихъ пословъ оставя не поборимымъ аргументомъ и незатертою пересторогою передъ союзомъ съ вѣрноконституційными. Новѣйшій фактъ еще больше освѣтили цѣле положеніе. Побачивши, що по сторонѣ вѣрноконституційныхъ Нѣмцевъ не стоитъ вже ни одинъ народъ славянскій, скинули централисты найновѣйшими часами дотеперѣшну маску и отверто выповѣли, що борются за германство противъ славянства, за нѣмецку Австрію противъ славянской Австріи, за Нѣмцевъ противъ Славянъ. На Карльсбадскѣмъ зѣзѣдѣ централистовъ роздался вже выразный покликъ той борбы, а навѣтъ доси доволѣ здержана стара „Presse“ поднесла голосъ вызывающій Нѣмцевъ до борбы противъ Славянъ. „Задачію нѣмецкихъ заступниковъ — пише Presse — есть оборона интеллектуальныхъ интересѣвъ (нѣмецкой культуры) противъ навалу Славянъ, ихъ перша повинность разбудити въ массахъ народа почутье нѣмецкого духа и нѣмецкой культуры“. Дрѣ Кларъ мотивуючи на Карльсбадскѣмъ зѣзѣдѣ внесеніе о скликаню загального зѣзѣду нѣмецкого сказавъ между иншимъ выразно: „между Славянами жѣ спорадично много нашихъ одноплеменныхъ родимцевъ. Для тыхъ всѣхъ Нѣмцевъ сотворити одинъ центральный осередокъ, котрый бы давъ имъ сильну опо-

ру противъ навалу Славянъ на тискающихъ на нихъ зъ всѣхъ сторонѣхъ, се повинно бути задачію нѣмецко-австрійского зѣзѣду партійного“. Тѣмъ и тѣмъ подобный отзѣвы говорятъ дуже ясно, що настѣла пора отвертой борбы между идеєю рѣвноправности и помиренія всѣхъ австрійскихъ народѣвъ а централистичными гегемонами нѣмецкими.

Тожъ совѣмъ зрозумѣло, що супротивъ такъ поставленого питання группованіе поодинокихъ партій, а тѣмъ больше цѣлыхъ народѣвъ есть одною зъ найважѣйшихъ справъ для рѣшенія сѣи неминуемой борбы. Dziennik Polski додаючи свѣй коментаръ до заявленія пос. о. Озаркевича справедливо замѣтивъ, що пытаніе будущего становіища трехъ русскихъ пословъ має далеко больше значеніе засадничѣ — значеніе поступованія и становіища не лише трехъ русскихъ пословъ, але доскажемъ мы, трехъ миліонѣвъ руского народа. Краковскій „Czas“ замѣтивъ въ цѣлости справозданіе пос. о. Озаркевича поданѣ въ нашѣй часописи и выше наведенный отзѣвъ Dzienn. Pol., а Gaz. Nar. тожъ само, хочъ коротко, поднесла тую справу яко многоважну. Такъ то польска праса на ново подняла руску справу. Признаємо отверто, що не маємо великой охоты впускаться въ дискусію о тѣхъ справѣхъ съ польскою прасою. Не въ першій вже разъ подносила и упала безкористно тая справа въ польскихъ дневникахъ не лишаячи по собѣ ничего больше кромѣ фразъ, недоразумѣній и хибныхъ судѣвъ. Отношенія Поляковъ до Русинѣвъ зѣстали просторонно выясненіи въ брошурѣ о. Качалы: „Polityka Polaków względem Rusi“, а польска опинія публична остаєся доси еще въ довѣзѣ съ своею отвѣдью. Се доказує, що она або не може, або, що правдоподобѣйше, не хоче основно пояснювати сѣи справы и довести еи до рѣшенія. Хвиля, коли польска праса, польскій посолъ и въ загалѣ польска опи-

ВѢЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкой жити.

(Дальше.)

III.

На другій день панъ Семенъ бувъ въ великомъ клопотѣ. Треба було писати листъ, та ще й який листъ! Чтобы и не проговоритись отъ разу и зъ легка натякнути та на здогадъ дати. Треба було хитро-мудро вѣзятися до дѣла. А панъ Семенъ не то що въ дипломатахъ не бувалъ, але й въ стилистицѣхъ не чувъ великой силѣ. Довго, довго повисала похилена голова, довго скрипѣли и мазало гусяче перо, нѣмъ буйный гадъ першою разбудженою любовью перелялся на папѣрѣ. Але наконецъ таки перелялся, шмуре було готове. Пришлося писати на райнесѣ, такъ зновъ лихо, не було паперу листового и треба було запозичатись ажъ въ дворѣ. Такой перепоны въ першихъ крокахъ любовныхъ звернули увагу пана Семена, що ему ще богато не достав до паньского сватанія. Онъ порозумѣвъ, що ему треба переродитись. Передъ нимъ отверався новыи свѣтъ доси ему незнанный, повный пахощѣвъ, блеску и шелесту. И ему забажалось ровпалѣтися въ ровкошахъ и пахощахъ, заблѣстѣти и зашелестѣти. Все навкруги него было такъ опущено, хата пахла якоюсь сыростю. Стѣны были голы,

а днѣ самъ доси не мавъ на собѣ ничего паньского. Перше его сватаніе повернулось до панны Северины, але домъ о. Дамьяна бувъ дуже демократичный, а бодай такимъ выдавѣя теперъ п. Семенови. О. Дамьянъ приходивъ на стрѣчу профессора въ томъ самѣмъ сурдугѣ, що й до малынка на гумно, ѣмость все сидѣла при нѣмъ въ старѣй гречинцѣхъ незвѣстной барвы съ заковчѣными рукавами и безремонно качала паляницѣхъ, або лѣпила пироги, а панна Северина, хочъ все чистенько и свѣжо прибрана, николи не шелестѣла передъ нимъ дорогими шовками и не воняла французскими пахощами. Свѣтъ бувъ совѣмъ демократичный и п. Семенъ не выходивъ тожъ само зъ своего демократизму и не богато зважавъ на то, коли часами на своихъ плечахъ при нѣмъ на попѣвство пѣвъ стѣны бѣлопопки, а на своихъ безгарныхъ сандалахъ во двѣ кварталы щироголопатекого болота. Панна Северина все однаково усмѣхалась побачивши профессора и только о. Дамьянъ часами пускавъ густѣйшій клубъ дыму зъ своей величезной люльки и стававъ совѣмъ мовчаливымъ. Ничего не шелестѣло и не блѣстѣло передъ его очима. Теперъ же жъ свѣтъ совѣмъ перемѣнився. П. Семенови не выходили зъ памяти шелестячіи и блистячіи панны Гуляйпольскій, въ его очахъ все свѣтилися якійсь блескучій палаты наповненій любовными пахощами, а его думки не могли отор-

ватись отъ роскошнаго паньства въ выгодахъ и веселыхъ барашкахъ. До того всего примѣшувалась ще охота помѣты за дѣзвану наругу черезъ дяка. Серце просто рвалось у п. Семена заблѣстѣти теперъ по надѣ всѣхъ люди и показати себе паномъ передъ цѣлымъ свѣтомъ.

Черезъ день вернуть посланецъ зъ Корытъ. Молодѣй надѣи п. Семена ще больше поширились и выбуяли въ гору. Посланецъ не могъ нахвалитись Корытъ та наповѣдаться, якъ то славно его тамъ угостили. „Що паны, то паны“, розказувалъ посланецъ. „Що то, що въ нихъ не такой двѣръ великій якъ у нашего пана, але за тѣ знаютъ чоловічка погостити, не такъ якъ у насъ, що хочъ бери та пальцѣ гложки. Дали менѣ здорову пматирочку горѣвки съ медомъ, а якъ поставили пирога, то пануючи сонце, мѣсяць и звѣзды на небѣ и всѣхъ святыхъ та васъ, пане профессоръ, не причкомъ сказавши, таки, кобы не зѣрехати, завбѣльши, якъ отсей мой ходакъ. Отъ и почавъ я ѣсти, а паннунця, дай имъ Боже здорovia, все розказують та рознытують, а що тамъ у васъ, а якъ тамъ у васъ, мой коханый. А я ѣмъ та розказую, розказую та ѣмъ, що вкушу, то на столѣ положу и все пирѣжъ пирогомъ, та ще такой нѣбы на гусячѣмъ смальци, нѣбы троха съ перцемъ, що й годѣ отѣѣтися. Отъ я ѣмъ, та смакую, вже й наѣлся, ажъ дивлюся, а зъ пирога выглядаетъ сыръ, такой бѣлый,

что ажъ осекома вяла. Жаль менѣ стало того сыра, взялся я наново до того пирога, та що вже я имъ нарѣзказувалъ, то й зъ памяти менѣ теперъ не йде. Все розповѣтъ, а отъ вамъ, пане профессоръ и писемъ, а тутъ дали вамъ и дарунокъ“. При тыхъ словахъ вытягнувъ посланецъ зъ за пазухи маленького песика завиненого въ коверку. Песикъ, видимо ще молодой, разтворивъ заспаній очи, простягнувся и почавъ скакуляти. Съ радѣстію разтворивъ Семенъ переданѣ писемъ и на велику свою розраду прочитавъ отей слова:

„За ласкаву память и милѣй споминки о насъ пріймѣтъ щирѣсердечну подяку. Св. Антоній видимо опѣкуєся нами. Не перестаю засылати молитовъ до нашего патрона, щобъ сповнились нашѣ и Вашѣ бажанія. Въ доказъ милыхъ споминѣвъ и щирои пріяни пріймѣтъ въ дарунку маленького товариша моего. Зѣфиръчо своими штукамы и веселостію облегчитъ Вамъ самоту и недостачу веселого товариства, днѣ буде пригадувати Вамъ своею приязанностію Вашихъ щирыхъ другѣвъ. Розстаючися съ нимъ переносю половину моего чувства подѣ Вашѣ покровъ. Пріймѣтъ нашѣ уклѣны и не забывайте щиро прихильныхъ Вамъ — Уриуля.“

(Дальше буде)

нія публична підносять голоси о „братній згоді Русинів і Поляків“ і о рускій справі, дуже скоро проминає і она совсім не спинає Поляків на ділі робити того, що не тільки згодою, але навіть з самою примитивною справедливостію ніяк не дається погодити.

Бези мимо того хочемо нині посвятити кілька слів, тямь отзывать польських дневників, то робимо се з двох причин. Передовсім видаєся нам тепершній пора дуже важною для всіх Славян Австрії. Настала пора, щоби всі австрійські Славяне зорганізували і сполучили свої сили до спільної борби против централистичних гегемонів німецьких за рівноправність всіх австрійських народів, щоби переломали опір централистів бажаючих мати Австрію лише яко філію німецького цесарства і повели Австрію на дорогу єдиного природного розвою яко держави сполучених а рівноправних народів. Узнаємо, що одним з головних умов такої здорової організації славянських народів Австрії єсть також і уладження крайно сумних відношень між Русинами і Поляками. Хочемо заявити перед Славянами, що поминаємо наше становище в родині славянських народів і бажаємо такої організації славянських сил, а если мимо того не можемо нічого здіяти для зміни наших крайових відношень, то вина за те не спадає на нас і не Русини повинні відповісти за те перед славянським світом.

По друге хотілиб ми дати також відповідь на одну дуже важну справу, поднесу в отзывать польських дневників а именно Dz. Pol. Маємо тутка нагадці стати економічний нашого краю. Справді „економічний катаклізм“ грозить нам з всіх сторін, як замітив Dz. Pol., економічний нещастя підрывають всякі сили народні і булабы крайна пора заглянути бодай на грунт сего сумного економічного стану і пересвідчитись о его причинах. Справді і між Русинами ледви чи хто може тішитися з „племінної вражды“ двох народів в краю і не треба великого розуму, пізнати, що успішний розвій нашого краю не може відбуватися при такій вражды. Ми вже не раз указували на необхідний наслідок тої вражды, як она всюди отвергає людей від життєвих справ крайових, не дає взятися до якої нибудь органічної праці, не дає переводити найкращіших реформ, калічить наше соймове законодавство, пхає край до упадку і безсилія, і тільки всего приносить, що нові пристрасти, нові удари, нову борбу безплідну і до крайности враждебну. Пригляньмося лише всім справам крайовим, а побачимо в наготі тую сумну правду. Як і рожновий ті справи, а всеж таки дуже видна у них одна система вызвана власне тою племінною враждою — система все підклонила на правленню польонизаційному. Що десь пр. по наших громадах? Під впливом „дворського обшару“ перейнятого тою системою і під дозором староства, котрого не можна помовляти о благосклонності для рускої народности, відбуваються вибори громадської ради так, щоби в тій громадській репрезентації мати повільно орудіє для тої системи. Начальник і громадський писарь суть звичайно лише ексекуторами тої системи: за їх ініціативою уряди громадські уряд по польски, они годяться іменем рускої громади на польській мові в школі, они стають виборцями громади і голосують на польського посла, они протестують против тверезости, против обмеженню коршешної гулятики і в загаль противь всего, що робиться з рускої сторони для повздержання упадку народа і т. д. Властива діяльність ради громадської остаєся совсім занедбаною і обьявляєя тільки в так званих „порученнях круж“ с. е. в ставляню рекрутів, в стійках і посланцях, в збираних податків і додатків обтяжа-

ючих народ. Автономичної діяльності громад у нас майже совсім нема, а коли она где озвеея, як пр. в громадах Калуского повіту, . . .

Сконфисковано.

(Конфискована ч. 75. зостала через ц. к. Прокуратуру в так пізну пору (1/2 до 7. год. веч.) заряджена, що вже майже цілий склад був розібраний. Понеже з тої причини сконфисковане 4-ло мусіло на ново складатися, що вимагало довшого часу, про те видаємо нині два 4-ла (75. и 76.) разом.)

Все мовчавий і по більшій часті нечинний маршалки повітові дають тільки тогди знак свого життя, коли наближаються вибори до сойму або до ради державної, або коли треба надати повітові руского краю ціху польску. Тогди то стають они звичайно на чолі повітових комітетів виборчих, котрі всіма способами, обцянками і грозями, грошми і дарунками стараються повести справу так, щоби затерти слід рускої народности, єї життя і бажаня, щоби представителі руского народа явилися люди, немаючи з ним ніякого діла, неохочі вступатися не тільки за права рускої народности, але хочьбы за економічний інтерес сего народа. Окружний інспектор і ради школьні . . .

Сконфисковано.

... Мы дождались часів, коли окружні інспектори не страхалися в своїм характері їздити, яко агенти виборчого комітету польского. Чиже треба лучшою єще ілюстрацію наших громадських і повітових відношень? А коли розглянемося в справах соймових, в справах кр. ради школьної, то і тут не побачимо отраділого образу відношень між Поляками і Русинами. Ми вже не раз писали послидними часами о соймі і кр. раді школьній і не потребуємо на ново повторяти сказаного. Если стануть наших соймових справ навіть після признання польских послів і польских дневників до крайности сумний і безотрадіний, то мы не потребуємо єще аж пояснити, як сумним і безотрадіним представляєся оні до відношення повисших крайових автономичних властей до рускої народности, єї найживотніших прав і інтересів. Мы не можемо тут наводити цілого ряду фактів, які нагромадились у нас від часу, коли польска партія сталася в краю дійсно єдиновладною. Мы не хочемо навіть говорити о кривдах національних, які спали на Русинів, а укажемо лише на один факт чисто економічний. Обов'язує селянських грунтів єсть безперечно дуже серйозним фактом, так як оно веде до цілковитого загибання на-

шого селянства, сєї головної сили нашого краю. Зібраний дата урядові вказують, що маємо задовжених селянських посілів вартости що найменше 12 мільонів, котрим грозить ліквідація задля дову 3 мільонів с. є. за четверту часті їх дійсної вартости. Дванадцять мільонів поземельного капіталу переходить в дорозі примусові в руки спекулянтів-лихварів за три мільони. Що тут ратувати треба і ратувати можна дуже легко — се р'єч очевидна. Щоже робити соймі? Соймі не має трьох мільонів, щоби ними викупити з рук лихварів землю вартости 12 мільонів і уратувати селянство, але оні має три мільони на будову соймового будинку і на трансверзальну желізницю, на видатки дуже сумнівної вартости, а в кождім случаю такій, котрий можна відложити на літні часи. Сей факт ілюструє нашу крайову господарку, котра опираєся на ігноруванню руского елемента враз з рускою народністю ігнорує найживотніші справи єї существованія цілого краю. (Д. б.)

ДОПИСЬ.

З під Заболотова. (Доля селського учителя-Русина.) В 60. ч. „Діла“ ВП. Подольний в своїх „Письмах“ порушивши допис з під Заболотова уміщену в 43. ч. „Діла“, завзиває учителя, щоби оперівся безправному накиданню народним школам і учителям книжок, котрих ніякій план школьний не приписує а Русинів до типичних м'єстцевостей, щоби вносили зажалення впрости на руки Намісника. Забираємо в тій ділі голос, щоби представити відношення наших учителів в Снятинському окрузі і чи єсть они в стані серед тих відношень при найлучшій волі опертиса польонизації чисторуских шкіл народних. Як вже читателям „Діла“ з дописів „з Снятина“ відомо, учитель Русинів в нашій окрузі вже, здаєся для того, що єсть Русином, підлягає особливій контролі і званих і незваних „опікунів“ народних шкіл. Найменше підозривне на учителя, — що признаєся Русином і виступає яко Русин, що належить до якого руского просвітнього товариства, що отбирає з почти рускі газети, — може учитель отпукотувати: або достанєся єму нагана, або перенесуть єго в инче м'єсце і в додаток окричать „moskalem“. Найтяжше даєся убогому учителю почути примусове перенесення. За перенесенням учителя з м'єста на м'єсце против єго волі і народа не промовляють ні вгляд педагогічний ні матеріальний. Що до першого вгляду, педагогічного, то р'єч совсім ясна і природна, що учитель, чим довше оні совісно і ревно трудиться в одному м'єстці, тямь успішніший будуть єго труды і с тямь більшим довір'єм і поважаньєм буде народ відносився до такого учителя, до науки і школи; що же до другого вгляду, то рівно кождий мусить признати, що перенесення руйнує учителя, позбавляє єго послідного шелога з нужденної єго плати, а що за тямь конечно мусить послідовати: учитель впадає в гризоту, анеохочення а нераз і пропадає марно. Коли же мы переглянемо случаї примусових перенесень учителів в нашій окрузі, то бачим, що учитель Русини потерпів на тій найбільше. . . . Они оставали що найбільше рівнодушними на польській агітації в школах а тільки сповняли в'єрну і совісно обов'язки учителя. На м'єстце їх в чисто рускі школи повасылано учителів поляків і учительок польок, котрі руского языка в зуб не уміють, як то недавно сталося по перенесенню учителя Тофана з Снятина до Заболотова а з Заболотова до Княжого, на четверту посаду в часі трилітньої служби!! Постановлений по селах учительки-польки не знаючі ні руского языка, ні письма, ні

самого народу, не приносять хісна проєв'ї, — діти від такої учительки навчаються хіба цвєнєкати по польски: „ja pidzi na dwir, wun na mene руса папером“ і так in dulce infinitum, — не говорим вже о тій, що діти стануть вистадитися своїх батьків-матері, котрим судилося без знання такої дуже високо перещивілізованої бесіди і умерати. Р'єч ясна, що Русин учитель не буде, бо совість єму заперечить, в той спосіб молоде руске покоління виховувати і придержуватися букви закона буде в своїй школі викладати і говорити с дітьми по руски. Приїздити до єго школи Снятинський інспектор і жадає, щоби селський діти плавно і поправно по польски говорили і писали, про руский же язык ні чичирк, хотьбы і азбуки не знали. Чим же попишєся учитель перед інспектором і що єго за тоє чекає? Я достав нагану від п. інспектора за тоє, що в моїй школі самі рускі діти не уміли читати і писати по польски — хоть уміли того всего дуже краще по руски.

Крім згаданого в дописі „з під Заболотова“ (ч. 43. „Діла“) тенденційної „Історії Польщі, Литви і Руси“ закупила Снятинська округа рада школьна єще спорий наклад не менше тенденційної і баламутної книги: „Ojczyście Kłasy“, в котрій також мелеся на всі кам'яні о „królach“ та „świętych“ польских і роздєлала, накинута тую книгу по всіх селських школах. А цікава р'єч, за які і за чи гроші купує округа школьна такі книги, щоби обдарувати ними рускі школи? Пдєля уставы на родичів, котрі не посилають дітей до школи, накладає грошева кара або арешт. Многі села в нашій окрузі платять рівно таких грошей по 50, 100, 200 зр., а коли селянин, батько дитини, вже такий бідний, що і верети в хаті не має, то отсиджує арешт. Я знаю села, з котрих по 50 селян жандарми вели до арешту за непосилання дітей в школу, але все таки більша часті платить гривну. За ті гроші „карний“ грош закупує рада школьна наукові прибори і книжки, за ті гроші в дарунку (sic!) додала кожда селська школа між иншими „Історію Польщі, Литви і Руси“, та „Ojczyście Kłasy“, — рускої ж книжки не роздєлала округа рада шк. ні одної, хотий в окрузі самі рускі школи і хотий література руска богата в книжки наукові а, сміло можемо сказати, багатша від польскої в книжки популярні. . .

ВП. Подольний завзиває, щоби інтересовані Русини (селяне) вносили зажалення впрости на руки Намісника против накиданню тенденційних книжок в селські школи. Селянин наш темний, пригнетений, убогий, котрий від рана до ночі думає тільки о своїй нужді і куснику чорного хліба не буде вглядати в тоє, які книжки накидає округа рада шк. в єго школу і не має способу, хотьбы рад, помочи учителя в случаю, коли той оперівся, як каже ВП. Подольний. З того отже виходить, і я стараєся тоє представити, що при тепершніх відношеннях ні учитель ні селянин не годні запротестувати і опертиса польонизації руских шкіл. Але чи вже нема нікого, кто бы міг виступити в обороні рускої школи і руского учительства? На тоє отповісь: єсть много інтелігентних Русинів, котрі засідають в радах шк. м'єстцевих, радах окружних, ба навіть в раді крайовій. Они можуть при кождім случаю покривдженя рускої школи і Русина учителя запротестувати і опертиса.

ПЕРЕГЛЯД ПОЛІТИЧНИЙ.

Австрійсько-Угорська Монархія.

(Parteitag чеських Нємців в Карлсбаді) відбувся 3. с. м. при участі около 2000 людей. Коли м'єскі поліціяне забиралися роздавати між учасників з'їзду друковану, несконфисковану резолюцію, я-

вився з староства урядник і заявив бурмистрови, що не вольно тої резолюції ширити. Після того наступила нова конференція послів, на котрій рішено предположити збори змінити резолюцію. Збори отворив д-р Шмайкаль, голова довірених чесько-німецьких послів, привітно промоваю. Той же сам д-р Шмайкаль зостав вибраним на председателя збору. Завзваний референт, д-р Русс здавав справу з першою резолюцією. На вступі своєї промови взяв він під критику теперішнє міністерство і так сказав: „Нинішнє міністерство з початку свого повстання хотіло стояти по над партіями, тепер же совсім перекликлося на сторону автономістів. Тепер покликає на міністра чоловіка (Дунаевскій), котрий через шість літ незгоди в партії вірноконституційній брав за предмет своїх кнурів, котрий нас обманував наругами і котрий стояв на чолі тих, що проволювали регуляцію податку ґрунтового; чоловік, котрий задумав малі дефіцити великими покрити а що до заграничної політики наміряє для Австрії Польщу отбудувати. Іменований того чоловіка єсть виповідженням війни партії вірноконституційній, — ми підняли рукавицю і хочемо борбу вести“. Д-р Русс отчитав накінець резолюцію, котра так звучить: Третій чесько-німецький з'їзд партійний заявляє, що в цілості основі годиться з ухваленнями резолюціями на партійних з'їздах в долишній Австрії (Медлінг) і в Моравії (Верні) і тім же ухвалює за свої приймає. З'їзд партійний чеських німців висказує своє пересвідчення, що єдність німців в Чехах і свідомість солідарності з прочими німцями монархії єсть найкращою потребою. З'їзд партійний в цілості годиться з поступованням чесько-німецьких послів що до розпорядження язикового і стверджує, що незадоволення з'їздом розпорядження не тільки не зменшилось, але противно все змагаєсь.

Ту розвинуто прийняв цілий збір одностайно. Оттак д-р Клір промовляв за потребою загального німецько-австрійського з'їзду партійного, щоб утворити для німців розкинених спорадично між Славянами іменно, одні центральні місця, з котрого вони оперлибсь славянському напорові. Д-р Клір виразився: „Німці єсть одиним елементом в Австрії, удержуючим цілість державу“. Отчитав резолюцію, в якій скликав такого загального партійного з'їзду всіх німців Австрії прийняв з'їзд рівно без дебати. Нарешті д-р Шлезингер здавав справу з резолюцією дотично німецького товариства школьного. Він представив, що таке товариство школьне єсть кінце при утилітському німецькому елементу в школьництві в Галичині, Угорщині і Чехах. З'їзд і ту резолюцію прийняв одностайно.

(Рада державна) має бути скликана на 22. н. с. листопада.

(Угорскій опл.) Угорскій міністер финансов гр. Сапари предположив дня 4. с. м. в угорскій сейм финансове експозе о бюджет на р. 1881. Недобор выносит 2476 миллионов зр. и перевысшая надобор за сей рок майже о пів мільона. Так отже финансові недобори Угорщини не зменшаются, а растут з року на рік. Межи выдатками побольшено позицию опольных выдатков о 2 мил. головное в бюджет войсковой. Замѣтити належит, что доси значна часть выдатков покрываея продажою державных добр. Угорщина має державных добр вартости 68 миллионов; доси спродано за 18 миллионов, тепер замѣряє міністер продати за 30 миллионов добр, так что лишится еще только 30 мил. Финансове положение Угорщины єсть отже дуже сумне тым больше, что нема надѣи, чтобы як выдвинутися з сего положения. Шукати причины восту дефициту лише в побольшену выдатков на войко, значит заблуждены инші далеко важнійші причины. Сумный стан угорскій финансов єсть в великой части наследством злои господарки державной, котрой правительство не хоче а властиво не може усунути по той простой причине, что тым утратилобы свою популярность у той массы сатранов, котры набивают свои кишени при такой господаркѣ. Мин. Сапари в елгичинѣ тонѣ згадав о востояющей силѣ крайной лѣвицы и отозвался, чтобы партія либеральная зорганизовалася и поыскала для себе все элементы, котры стоят на одной основѣ с. е. узнают звяз с Австрією. Чи однакже така организация партіи тепер правительство не удасться, — се єсть власне головне пытанье.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Маємо перед собою отзвы російских газет и журналов о обвѣщанной програмѣ гр. Лорисъ-Меликова. Они

виновит стверждают наш поглядъ высказанъ в томъ предметѣ в попередномъ члѣ. Оказуєся дѣйствію, что гр. Лорисъ-Меликов ходило не такъ о програму реформъ, якъ о тоє, чтобы приказати редакторамъ, обходиться больше осторожно и молчаливо. Ось что пише журналъ: „Отчетственные Заниски“. „Министеръ внутреннихъ справъ приликавъ до себе редакторовъ съ спеціального цѣлю розяснити имъ, чтобы они не побуждали на дармо прилюдно олинѣ вступающіи за необходимостію втягнута соспѣльность до участи в законодательствѣ и управѣ, чи то в формѣ репрезентативныхъ зборовъ европейскихъ (парламентовъ), чи то в формѣ бывшихъ давнихъ земскихъ соборовъ, — что на ничего подобнаго не заносится и что ему с. е. гр. Лорисъ Меликов подобный „мечтательный разглагольствія прессы“ тымъ больше немилъ, что на дармо возбужденъ ими надѣи в соспѣльности навязуется до его имени, хоть онъ не только не одержавъ до такихъ реформъ ніякихъ повномочій, але й самъ лично имъ противный будучи того пересвідченъ, что тепер головна задача в томъ, чтобы надати потрібну силу вже существующимъ порядкамъ“. Се заявленіе гр. Л. Меликова дуже добре поясняє цѣле теперішнє положеніе в Россіи. Не только жадане конституцій, але й жадане якихъ нибудь новыхъ реформъ „не сообразныхъ съ послѣдними учреждениями старого порядка“ єсть після автентичныхъ словъ гр. Л. Меликова „мечтательнымъ разглагольствоваємъ“. Застановившись надъ тою програмою гр. Меликова мимо волѣ насуваєся пытанье, чи не забераєся бывший управитель верховной комисіи а теперішній министръ внутреннихъ справъ до Сизифовой работы? Таке все усиліе всехъ попередниковъ гр. Лорисъ-Меликова змѣряли іменно й до того, чтобы „старымъ порядкамъ надати потрібну силу“ и чтобы жадане всеи російской соспѣльности и всехъ народовъ европейской Россіи „сообразить и згармонизовать съ послѣдними учреждениями старого порядка“, а если тоє не удалося ни гр. Толстому, ни ген. Гуркову, ни навѣть самому гр. Л. Меликову, то чимъ богато выйде добра для Россіи з нового заявленія, что тая работа повороту до старого порядку на ново розпочинаєся? Мы скажемо еще больше. Доси колыхалася переважа часть російской соспѣльности в надѣяхъ на реформы и то доволѣ широкі реформы гр. Лорисъ-Меликова и онъ самъ розсылавъ в Европу вѣсти о замѣренныхъ великихъ реформахъ. Тая переважа часть рос. соспѣльности отвернулася задля тыхъ надѣи отъ нигилистичной агитації и только для того притихла тая агитація на якийсь часъ. Кожи тепер рос. соспѣльность почула зъ уст самого гр. Л. Меликова, что тѣи надѣи були лише мрѣями — „мечтательнымъ разглагольствоваємъ“, то можна дуже сомнѣватися, чи тепер удасться гр. Лорисъ-Меликову „надати потрібну силу вже дотепер существующимъ порядкамъ“, такъ якъ головне пытанье власне в томъ почиває, для чогожъ тѣи порядки, если они такъ добры, не мають потрібной силы и чи вырѣнаєся сила гр. Л. Меликова безсилности тыхъ порядковъ? Мы можемо собѣ представити, якъ сильно розчарувалася російская соспѣльность такимъ категоричнымъ заявленіемъ. Мы вже не говоримо о Русинахъ жиющихъ в Россіи або о Полякахъ, для котрыхъ пытанье реформъ, єсть зарозомъ пытаніемъ жити и розвою народности, — мы говоримо тутъ о самой великоруской соспѣльности, котра разъ вразъ в своихъ часонисахъ толкувала о здрахлѣности и несостоятельности тогожъ самого старого порядку, за котрого подержанье берєся на ново гр. Меликовъ, котрой цѣль интеллигенції колька мѣсяцѣв назадъ на Пушкиновскѣмъ празнику такъ горячо вступався не только за наданіемъ свободы Россіи, але й за тымъ, что Россія понесе свою свободу еще й другимъ народамъ? Икжежъ то пріиме тая великоруская интеллигенція в своемъ сердцѣ заявленіе, что все тоє була лише мрѣя и иллюзія? Тоже не безъ терпкой прощаніи пише ланчично „Голосъ“: „Важно при томъ, что область „иллюзіи“ означена єсть достаточною ясностью. Редакція категорично заявлено, якъ „иллюзія“ уважаются теперъ найшкодливѣйшимъ“. Все російскій газеты, болячись очевидно высказати явно свой судъ о новой програмѣ гр. Меликова, высказуются о ней меньше больше тими ланчичными словами: „одни найдутъ тую програму дуже недостаточною, други скажутъ, что всежъ таки бодай что небудъ зработаєся для приготвления новыхъ реформъ“. Гдѣякі газеты вже й заставляютъ надѣи тымъ, что значитъ дати „потрібну силу дотеперъ вже существующимъ порядкамъ“. И такъ „Новости“ обговорюють одну зъ важнійшихъ реформъ, якъ подносилася доси часонисами, а котра теперъ належитъ тожъ до ряду „иллюзіи“, — іменно свободу печати. Если зновъ має надатися „потрібна сила дотеперъ существующимъ порядкамъ“, то конечно до ряду тыхъ порядковъ належать и такъ званий „конфиден-

ціональнѣ“ циркуляры выдаваніи отъ часу до часу яко доновненіе правового закона. Шожъ выйде зъ того? „Можна смѣло сказати — пишутъ „Новости“ — что після теперішного правового закона и тыхъ „конфиденціональныхъ“ циркуляровъ каждый нумеръ першополѣшней газеты єсть чистымъ преступствомъ зачавши отъ заголовка а закончивши на подписи редактора. И такъ до официально затвержденного заголовка газеты додано злишнее слово: литературна, экономична, або яке инше, а се після згладаныхъ законовъ заборонено. Вь оголошено передплату починено гдѣякі облегченія для пренумерантовъ, — а се тожъ заборонено. Вь передовой статіи фигурируютъ недозволенны выводы о французско-росейскѣмъ союзѣ або о ретроградной политикѣ кн. Висмарка — и се преступство! Вь хроникѣ наводятся устны зъ „Русской Старины“ (мѣсячникъ посвященный исторіи. *Пр. Р. Д.*) — и сего не можна, бо газета входить вь категорию спеціальныхъ журналовъ. Вь рубрицѣ „проvinciальная почта“ напечатанный текстъ коллективно и етици московскихъ студентовъ врученой п. министрови просвѣты, — не можна, преступство! Вь отдѣлѣ анонсовъ напечатана реклама о „малыцъ-экстрактѣ“ Гоффа — и сего не можна, бо печатанье тыхъ рекламъ перенявъ инспекторъ типографій и т. д. Все тоє єсть преступствомъ и може потягнута за собою дуже серьезный и тяжкій кары. Мы нарочно выбрали самый дробный случай. А шожъ сказати о важнійшихъ?! О нихъ теперъ при установившейся взгляди „свободѣ печати“ навѣть не можна говорить. Скажемо только, что якбы „главное управление по дѣламъ печати“ (цензура) було задумало вь послѣднихъ трехъ мѣсяцяхъ руководитися „съ належаюю силою“ правовымъ закономъ и тими сотнями „конвенціональныхъ“ циркуляровъ, то нинѣ вь цѣлой Россіи не булобы ни одной газеты, и поле російской печати представлялобы такъ сказати, tabula rasa. Шожъ теперъ станєся, если гр. Лорисъ-Меликовъ схочетъ и тутъ надати „потрібну силу дотеперъ существующимъ порядкамъ“? Тоже и не дармо починають російскій газеты на ново згадувати о „злобѣ дня“.

Зъ Украины доходятъ сумны вѣсти. „Нашой Украинѣ“ пише *Одесскій Вѣстникъ*, грозить страшное нещастіе — голодъ. Збожа понинѣ жукъ, сѣно не уродило, баштаны посохли, на все неурожай, овочѣвъ совсѣмъ не було. Тяжка надходить зима; грошей не ма, хлѣба не ма, худобы ничимъ кормити, та и топтитъ не ма чимъ, бо й соломы — сего головного палива нашего — не ма сего року. Мужики говорятъ: „Отъ коли вже конецъ прійшовъ: дѣти вымерли отъ обжалоковъ (дѣтеріи), неврожай та жукъ такъ зробиля, что не только ѣсти, а й топтитъ ничимъ, на все неврожай, на все дорого, а грошѣ где хочъ бери на подушнѣ! Дєсь самъ Господь отступився отъ насъ“. Таки сумны вѣсти надѣшли вже зъ Полтавской и Екатеринославской губерній, а заєся и вь другихъ губерніяхъ не лучше. Селяне вже теперъ кормятъа грисомъ (80 коп. за пудъ грису), або покидаютъ хаты и йдутъ просити ласкавого хлѣба. Вь селѣ Кривдѣ Розѣ стоитъ вже 150 хатъ пустыми. Все населѣнство голоду, якъ крадьжѣ и т. д. — проявляются вь широкихъ размѣрахъ. До того всего правительство забирєся стягати податки съ цѣлю строгости!

Туречина. Справа черноморско-турска зновъ войшла вь етадіумъ переговоровъ и демонстраційна флѣта якъ стояла такъ стоитъ безчинно, хіба только съ тою рѣжнцією, что впередъ стояла вь портѣ Гравозы а теперъ задля болѣшой годности перенеслась вь пристань Боко-ди-Катаро. Порта вручила дня 4. жовтня ноту амбасадорамъ, вь котрой заявляє, что улагаючи натикини державъ рѣшилась убійти съ державами вь угоду взглядомъ всехъ залагающихъ пытанъ. А іменно правительство турецке постарєся наклонити Альбанцевъ до отступленія Дульцини Черноморскѣмъ подѣ условіемъ, что буде занехана демонстрація морска и удержане status quo на вєходѣ ескодарского озера. Остаточне управлѣннеє справы черноморской послѣдує познѣйше. Що до справы греческой Порта предлаєя граничну лінію, починающуюся на пѣвночи отъ Вольо, а идучу на полудне отъ Лариссы, Мецова и Янины ажъ до горла рѣки Арта. Дотично реформъ вь Армєніи Порта обѣщєє перевести ихъ вь протягу трехъ мѣсяцѣвъ. Реформы европ. Турції зстанутъ такожъ переведеніи, о скѣлько на тоє цѣлює державы позволитъ. Яко условіе приступленія до всехъ тыхъ реформъ предлаєя Порта занеханье демонстрацій флѣты.

Тоє предложеніе Турції пріяли державы и іменно Англія съ великимъ негодованіемъ. Все дуже добре позналиєся на хитрости Порта, котра вѣрна свой повсєчасной политикѣ зволѣканія и сымъ разомъ хоче отуманити Европу. Державы чекають на предложеніе отповѣди Порта на єи послѣдну ноту, котру то отповѣди має

зредговати и предложити державамъ Англія. Все згдно удержуютъ, что отповѣдь буде отмовна.

Италія. Вь Италіи зновъ живѣйше розгорѣлась борьба между принципомъ монархическимъ а республиканскимъ. Старый Гарибальди горячий поклонникъ республиканского принципа вступивъ до акцій противъ правительства. Ото передъ колькома днями онустивъ отъ островъ Капреру и прибувъ кораблемъ съ старыми своими товаришами до Генуи. Гарибальди и на островѣ Капреру не сидѣвъ спокойно, все отъ часу до часу посылавъ до Италіи листы и посланія, вь котрыхъ безъ боязни и остро выступатьъ ѣи противъ короля, чи противъ министерства. До такихъ посланій правительство италійске вже навикло и не потягало до отвѣчательности чоловіка, котрого ния сталоєя предметомъ національного культу, бо оно тѣсно, неразлучно звязанє съ отродженіемъ Италіи. Ни правительство отже ни поодинокіи люди не могутъ обходиться съ Гарибальдѣмъ якъ съ простымъ обывателемъ державы — Гарибальди de facto стоитъ вь очахъ Италіянцѣвъ понадъ правительствомъ и его особа мовби короля якого єсть нетыкальна. Коли минушого року одинъ италійскій журналистъ написавъ брошюру противъ Гарибальдо, зоставъ за свою отвѣту замордованнымъ штылетомъ. Кто поручитъ, чи така сама доля не стрѣтилабъ и прокуратора державного, котрый отваживъсь внести актъ обвиненія противъ народного героя, любимца, за образу короля або за взбурєнне публичного супокою. Такъ отже боялось правительство Гарибальдо, коли онъ сидѣвъ на Капрерѣ, але никто и не думавъ о томъ, что старецъ Гарибальди онуститъ коли островъ и прибуде до Италіи. Ажъ ось зъявляєся бѣгъ вь Генуи. Цѣль его подорожи докладно не звѣстна, але безпосередна єи причина дуже добре звѣстна. Гарибальди обурився, что его зятя, генерала Канціо, вклинено до вязницъ за полиційне преступство. На вѣсть о запертію своего зятя зложивъ онъ вразъ съ своимъ сыномъ достоинство денутованого, бо, якъ писавъ вь своемъ листѣ, не хоче брати участи вь тѣлѣ законодательномъ такой державы, „где только Єзуиты та вороги державныи мають правну охорону, а где права правого обывателя державы топчутся ногами“. Але Гарибальди не попереставъ на томъ листѣ, онъ задумавъ еще больше покарати италійске правительство и пріѣхавъ лично до Генуи, где зять его отсиджує кару вь арештѣ. Правительство не только обавляєся того, что Гарибальди жадаєє увѣльненія зятя, але боится еще чогось больше, а іменно, чтобы Гарибальди не сказавъ слово народовой Генуєнскому и чтобы тожже не выдеръ сплюмоуєнє зятя старого, обожаемого ридцѣи зъ вязницѣ. Не диво про тоє, что правительство узнало потрібнымъ вскрышити гарнизонъ вь Генуи, вь мѣстцѣ, где Гарибальди може больше якъ вєсєда люблений и почитанный. До неприятокъ моглибы отже дуже легко прійти и министерство вь клопотѣ, что дѣяти на случай неприятокъ, чи уступити передъ Гарибальдѣмъ, чи потягнута его до отвѣчательности. Вь першомъ выпадкѣ правительство показалобысь слабымъ, вь другомъ кабинетъ Кайроліого засудивъсь на унадокъ. Не диво отже, что правительство радо, чтобы Гарибальди вертавъ якъ найскорше назадъ на Капреру, та чтобы не отбывавъ триумфальной подорожи по другихъ мѣстахъ Италіи.

Цѣла тая справа кидаетъ ярке свѣтло на отношеніе между италійскими республиканцами а правительствомъ монархичной Италіи. Италійске правительство, котре на каждый случай вь великой части заважчє Гарибальдоу сполучєнє и вызволеніе Италіи, довгий часъ не только толєровало рухъ, котрому предводнѣи и предводитѣ Гарибальди, але само навѣть сирію розростови товариства „Italia irredente“, котре зъ одной стороны стремитъ до вызволенія невызволєнныхъ еще „частей Италіи“ (Триестъ, полудневый Тироль, Ницца и Сабавдія), але зъ другой стороны єсть наскрѣзь республиканске. Теперъ, коли дѣятельность республиканцѣвъ подѣ могучимъ проводомъ Гарибальдо на ново починає обьявлятися съ великою силою, правительство съ страхомъ хапаетъ до средствъ насильныхъ, але чи трохи не запозно? Идею республиканску вь Италіи подѣмкєє такожъ и италійскій шовинизмъ, что вь каждомъ случаю каже сомнѣватися о успѣшности замѣровъ правительства.

НОВИНКИ.

— На сегодня рано о 9. год. назначено было засѣданье комисіи для ухвалы статутѣвъ вдовичо-сиротинского фонда, котрой мають бути предложеніи загальному збору отпоручниковъ деканальныхъ. На тоє засѣданье завзвано кромѣ всехъ членѣвъ капитулы и позамѣстцевыхъ членѣвъ комисіи еще н. п. сов. Децкевича, яко правительственного комисаря, и адвокатѣвъ д-ра Горецкого и д-ра Яминьского.

— Загальні збори Фил. „Просвіты“ в Золочеві відбулися 20 жовтня (1 н. с. на долиста).

— Перший загальний збір членів тов. „Руска Бурса“ в Бережанях відбувся 13 н. с. жовтня о 3 год. по пол. в сали ради громадекон. Дневний порядок: справоздання комітету — вибір Водьлу — внесення. М. Глебовицький, предсід.

— В Перемышлі має бути утворена філія австр. національного Банку.

— До прийняття в львівське духовне сьмеще на перший рік богослов'я зголошено 60 убгачелів, прийнято однаковий тільки 22 питомців і 5 екстерністів. Прийнято як питомців пп.: 1) Ник. Демичин, 2) Вл. Сойка, 3) Мих. Свѣтенький, 4) Стеф. Высочанський, 5) Дим. Розлуцкий, 6) Романъ Ярославичъ, 7) Вл. Громицкий, 8) Теодор Мурзакъ, 9) Ив. Устияновичъ, 10) Евг. Петрушевичъ, 11) Мих. Киршакъ, 12) Ник. Левицкий, 13) Мих. Левицкий, 14) Ник. Поджарко, 15) Юсифъ Мончаловский, 16) Мих. Єднаний, 17) Миронъ Гуглевичъ, 18) Ал. Левицкий, 19) Анатоль Луцкий, 20) Клим. Росенский, 21) Вл. Поховский и 22) Корн. Сенік. На екстерну прийнято пп.: 1) Григ. Рыбакъ, 2) Илар. Пачовский, 3) Дим. Хоминъ, 4) Петро Крышакевичъ 5) Вас. Мовчко.

— Новый Канѣвскій — графъ Дрогоевскій. Во Львовѣ стався передъ колыма днями случай, котрый дуже обуривъ жителство Львова. До каменницъ Штроменгера при ул. Кароля-Людвика пришовъ на подворье невидючий катаринкаръ и почавъ грати. На другомъ же поверѣ каменницъ „золота молодѣжъ“ грала въ карты. Катаринка — инструментъ занадто вже демократичный и панскій уха его не зносятъ, тымъ болѣе подъ часъ такой аристократичной гри, якъ гра въ карты. Одинъ зъ грачѣвъ розказавъ катаринкаревѣ сейчасъ забиратися, але катаринкаръ, котрому якось шастилося на томъ подворью, гравъ дальше. Тоджъ одинъ зъ тои золотои молодѣжи, гр. Янъ Дрогоевскій, правникъ 4. року, каже съ холодною кровію до своихъ товаришѣвъ: „я его застрѣлю“. Товаришѣ очевидно ничого противъ тому не мали, бо гр. Дрог. взявъ т. зв. „вѣтрѣвку“ (Luftpistole) и зъ ѡкна выцѣливъ въ голову катаринкаревѣ. Тимчасомъ на подворью и въ каменницѣ всѣ здивовалися: що за чудо, що катаринка середъ нуты урвала, що катаринкаръ захитався и повалився на камѣнь. По хвилѣ остоупѣня бачуть: катаринкаревѣ зъ головы кровь бжухомъ льється а такожъ бачуть: збѣгае на подворье якійсь паничъ и втѣкаючи 5 зр. жѣницѣ слѣпного катаринкаря, котра свого мужа провадила, розказуе, щобы якъ найскорше забѣралися съ катаринкою. Ну, за кульку въ голову 5 зр. — то не зле оплачено, але що зъ того, коли катаринкарева голова подпыла на плитахъ кровію и люде побѣгли вже до полиціи и спровадили полиціиновъ и комисаря. Комисаръ розвѣдавши, що и якъ, потрудився до „ясного“ панича графа Дрог. и проказавъ ему звычайну формулку: „Въ имени права арештую!“ Така зухвалѣсть н. комисаря мусѣла уразити товаришѣвъ ясного графа и они запротестовали: „Якъ то, пана графа „свѣтъ“ знае, якъ можна его арештовати!“ Але комисаръ таки арештовавъ графа а коли его провадивъ на полицію, онъ съ графѣвскою повагою закричавъ: „Добре, я иду, але берѣтъ и его (катаринкаря)!“ (Се значило: тамъ покажеся, кто виненъ, чи я, чи онъ.) На другій день урядова „Gaz. Lwow.“ донесла въ полиційныхъ вѣдомостяхъ, що черезъ неосторожнѣсть гр. Д. пострѣливъ въ голову катаринкаря. Мы окажемъ съ Dzienn. pol.: „знаемо, о що урядовѣй Gaz. Lwow. иде!“ Въ неосторожнѣсти можна стрѣлити сидѣчи въ комнатѣ другого поверха катаринкаревѣ на подворью въ саму голову! Черезъ неосторожнѣсть мѡгъ бувъ застрѣлѣнъ котрого свого картаного партнера, але не катаринкаря! Dzienn. pol. постарався о докладній информации о гр. Дрог. и довѣдався, що се не першій разъ доказавъ онъ своен ризарскости вѣтрѣвкою. Гр. Дрог. выстрѣлювавъ людямъ шпы, одному панови пролетѣла кулька по при саме лице, другому старцевѣ понадъ капелюхъ, що властитель каменницъ зъ тои причины вымывлялъ ему мешканье а колыка разѡвъ дѣло и до полиціи доходило, але все якось графови уходило... Мы дивуемся, длячого, коли рѣчь вже о власти опиралась, не потягнуто графа до отвѣчальности за посѣдѣние такого скрытоубійного оружя якъ Luftpistole, котре предѡ не естъ що инше, якъ заборонена закономъ Windbüchse? Не знаемо, якъ теперѣшная справа гр. Дрогоевского скончится, довѣдуемся только, що полиція передала его судови а судъ по переслуханю выпустивъ, вѣроятно, на волюю стоу.

— Именована учительскій. Рада школьна именовала тимчасового учителя етат. школы въ Бабуховѣ, Николая Остаповича, дѣйствительнымъ учителемъ тамже.

— Звѣстный композиторъ Оффенбахъ умеръ въ Парижѣ.

— Тютюю только наилучшій сорты подорожѣли а гдѣськи зъ нихъ навѣтъ дуже значно. Такъ н. пр. „киръ“ подорожѣвъ зъ 92 кр. на 3 зр. 50 кр. а зъ 1 зр. 5 кр. на 4 зр.; „серагліо“ зъ 83 кр. на 1 зр. 5 кр., „суперфайнъ“ зъ 6 зр. 50 кр. на 8 зр. и т. д.

— Дальшій жертвы на Бурсу филіи „Просвѣты“ в Золочевѣ. Въ Подгѡрцяхъ (въ монастыри ОО. Василианъ) дня 10 м. м. вилынули: жертвы по церквѣ 7 зр. 92½ кр., о. Осмѣловскій игуменъ 2 зр. 15 кр., о. Корчинскій Петро 50 кр., о. І. Цегельскій зъ Сассова 1 зр. Въ Питричахъ дня 20 м. м.: жертвы по церквѣ 6 зр. 37 кр., о. Корчинскій Александръ зъ Сассова 1 зр., о. Струминскій зъ Скварявы 50 кр., о. Дорожинскій зъ Берлина 1 зр., панѣ О. Дорожинска зъ Берлина 1 зр., о. Тянцкевичъ зъ Закомара 1 зр., п. Блонеровичъ кандидатъ нотар. зъ Бродѡвъ 1 зр., дрѡбнѣй датки ѡтъ ч. гостіи 5 зр. — Жертвы збѡраны въ церквѣ въ Красномъ дня 1 сѣрнія 1880 5 зр. 73 кр., о. Матковскій 1 зр., дрѡбнѣй датки 1 зр., въ церквѣ Олескѡй 8 зр. 11 кр., въ церквѣ Подляскѡй 3 зр. 2 кр., въ Бужку 2 зр. 64 кр. — Всего разомъ 49 зр. 94½ кр.

Отъ Водьла филіи „Просвѣты“ в Золочевѣ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Школьные Часописи вышли вже 2 числа и мѣстятъ въ собѣ кромѣ статей науково-педагогическихъ, дописи, вѣсти и новины зъ краю, стоячы въ звязи съ нашимъ школьництвомъ, именованія и конкурсы учительскіи, всѣяну, библиографію и т. д. Головицкій статіи въ 1 числѣ: Учителѣ и ихъ вліянье, Якъ учить въ першій класѣ дѣти, котріи зачали ходити до школы? — въ 2 числѣ: Чи належить при выхованю дѣтей уживати кары тѣлесной, чи нѣ? Продолженіе статіи: Якъ учить въ першій класѣ дѣти; краєва конференція учительска въ Зальцбургѣ, и т. д. Перше число вышло въ другомъ накладѣ.

— Въ російскѡмъ театрѣ в Одессѣ ѡбщуются малорусскіи представления. Межи штуками представленными съ великимъ повожденіемъ находимъ загально звѣстный и любимый творы драматичный Шевченка (Назаръ Стодоля), Котляревского (Наталка Платавка), Основяненка (Сватанье на Гончарѣвцѣ) и другіи у насъ еще не знаны.

— Зъ печатіи „Ставропигііского Института“ вышла брошюра посвященная памяти недавнего цѣсарского посѣщенія „Народного Дома“ подъ заг. „Его ц. и к. Величество Францъ-Іосифъ І. въ „Народномъ Домѣ“ дня 2. (14.) вересня 1880 г. Подать А. Н. Щербанъ. 1880. Львовъ“. 8-ка стор. 22.

ГОСПОДАРСТВО И ТОРГОВЛЯ.

— Львовскій межинародный торгъ збожжовый зѡставъ дня 4 с. м. ѡткрытый въ сали ратушевѡй въ присутствии Намѣстника и маршалка краєвого. Въ сали було до 500 куницѣвъ и продуцентѡвъ. Предсѣдатель комисіи збожжового торгу, Августиниовичъ выразивъ въ привѣтній промовѣ надѣю, що во Львовѣ заложится съ часомъ сталый складъ збжжа. Справозданье жнивъ зъ р. 1880 констатуетъ, що въ всѡхѡдій Галичинѣ жнива и шеницѣ сего року засѡливѣшій якъ минувшого, бо сѡгѡрѡчна продукция шеницѣ выносятся 3,166,278 гектолитровъ о 651,577 гектл. болѣше якъ мин. р. И жито мимо несприятной погоды дало лучший результатъ. Пересѣбный выдатокъ жита: 11 гектол. зъ гектару. Всего жита въ всѡхѡд. Галич. дали сѡгѡрѡчій жнива 3,653,100 гектл. о 225,104 болѣше якъ минувш. р. Я чмѣнь сего року такожъ належитъ до лучшихъ. О весеѣ давъ добрый жнива, всего 8,479,318 гектл. майже 2 миліоны болѣше якъ мин. р. Що же до жнивъ гречки, гороху и бѡбу то не можна назвати ихъ добрыми. Кокорудзѣ и барабѡлы, о колыко вѣсти зъ вересня свѣдѣать, добры.

Дня 5 с. м. о год. 2. по пол. зѡставъ торгъ замкненый. Пѡсля записокъ секретаріату продано въ двѡхъ дняхъ: 20,035 мѣхѡвъ (мѣхъ = 100 килѡгр.) шеницѣ, 6,900 жита, 950 ячменя, 1240 гороху, 650 рѣпаку, 150 лянки, 800 корудзы, 800 муки, 100 ѡвса, 100 проса, и 1800 ведеръ ѡквиты, Пересѣбный цѣны: шеница 10½, жито 9½, ячмѣнь 7, горохъ 10, рѣпакъ 1½, лянка 10, ѡквита 13½, корорудза 6½, мука жита 15½, ѡвесъ 5½, просѡ 6 зр. Продано ѡтже шеницѣ за 210,367 зр., жита за 65,550, ячменя за 6,650, гороху за 12,400, рѣпаку за 7,475, лянки за 1,500, ѡквиты за 24,300, корорудзы за 5,000, муки за 3,100, ѡвса за 550, проса за 600. Загальна трансакція выносятся 337,392 зр. Много заключенныхъ интересѡвъ кромѣ того не зголошено до секретаріату. Менше болѣше продано 40,000

мѣхѡвъ збжжа (400 вагонѡвъ по 100 мѣхѡвъ въ одинъ вагонъ). Наиболѣше закуплено до Шлезка, Моравы, Чехъ и южнонѣмечинны. Великій попытъ бувъ за плодмай струковыми. На хмѣль не було попыту.

Рѡвночасно съ торгомъ збожжовымъ ѡтбулась и выставка хмѣлю краєвого. Сѣбный медаль одержавъ межи иншими о. Клемен. Дзеровичъ зъ Топорова.

Обвѣщеніе.

Комитетъ Бурсы филіи „Просвѣты“ в Золочевѣ завѣдомляе всѣхъ П. Т. членѡвъ, що дня 20. вересня (1. падолиста) 1880. ѡбщуются в Золочевѣ в сали Рады повѣстованъ загальны зборы съ слѣдующимъ порядкомъ дневнымъ: 1. Справозданье комисіету. 2. Прѡвѣренье касы. 3. Змѣна гдѣякихъ постановъ статута товариства. 4. Внешки и интерпретация членѡвъ. 5. Выбѡръ комисіета на рѡкъ 1880/81.

Звертаючи увагу Вп. членѡвъ на се, що на порядку дневномъ поставлено змѣну статутѡвъ и що до комисіета зборѡвъ доконечна присутність що найменше 20 членѡвъ, комисіетъ надѣсѣя, що ВП. члены на тѣи зборы якъ наиболѣшійше являться.

Отъ комисіету Бурсы филіи „Просвѣты.“ В Золочевѣ дня 17. (29.) вересня 1880. Константинъ Телишевскій, Сидоръ Езерскій, секретарь. голова.

Оповѣстка.

Водьла академичного руского товариства „Дружній Лихварь“ має честь повѣдомити Вп. Академикѡвъ-Русинѡвъ, що вписы до тожого товариства ѡбщуются щѡденно рано ѡтъ год. 10—1 въ лѡкалы товариства „Просвѣта“ при ул. Краковскѡй ч. 14.

Отъ Водьла „Дружного Лихваря“. Чайковскій, предсѣдатель.

ПОДЯКА.

Комитетъ першого загального збору рускихъ академикѡвъ має честь подяковати пѣ Т. Романовичъ, директорѣ руско-народного театру за ласкаве ѡтступленье своего забудованя на ѡтбутье збору а п. М. Бѣлоусови за ѡтступленье своихъ комнатъ на помѣщенье академикѡвъ.

За комисіетъ: Ярославъ Окуневскій.

Подяка.

Вже на першу ѡтзову комисіета бурсы им. св. о. Николая в Золочевѣ посѣтившій одинъ зъ першихъ: Достохвальныи институтъ „Народный Дѡмъ“ съ одноразовою за помощью въ высѡтѣ 50 зр. а. в. для згаданой бурсы. Протѡе Водьла тѡжѡе бурсы уконституовавшій уважае своимъ ѡбязкомъ сей благородный даръ института „Народный Дѡмъ“ подати до прилюдной вѣдомости а заразомъ и зложити свою искреннѣйшу подяку съ тѣмъ увѣреніемъ, що Водьла всѣма силами буде старатися зъ великою своен задачи совѣстно вывѣзатися.

При случаю утирае также водьла тѣхъ Панѡвъ, котріи власноручно вписалися въ члены бурсы, о надѣсланье якъ найскорше членской вкладки. „Bis dat qui cito dat.“ Отъ Вод. Братства и бурсы им. св. о. Николая. В Золочевѣ дня 22. вересня 1880.

Конкурсъ

на уряджуванье рускихъ драматическихъ представлений.

Водьла „Руской Бесѣды“ у Львовѣ намѣриючи якъ до теперъ такъ и на будущнѡсть займатися справами руского народного театру зывае всѣхъ желающихъ за спѡвѣдѡмъ и подмогою згаданого Водьла уряджувати ѡтъ 1 сѣчня 1881 до 31 грудня 1881 у Львовѣ и по за Львовомъ в Галичинѣ рускій драматичный представления, щобы взглядомъ такого уряджуваня представлѣны свои ѡферты водьлови „Руской Бесѣды“ у Львовѣ (улиця Краковска ч. 14 I поверхъ) наибѡзнійше до дня 3. (15 лат.) падолиста с. р. надѡслали.

Въ тѡй ѡфертѣ мають бути ѡзначеніи: 1) Имя крестне и родѡе и мѣстце пробываня ѡферента.

2) Число представлѣнъ, котріи ѡнъ въ приближеню въ ѡзначенѡмъ часѣ (ѡтъ 1 сѣчня до 31 грудня 1881 р.) намѣряе урядити съ примѣтною, колыко зъ тѣхъ представлѣнъ має принести на Львовѣ, и съ выказомъ силъ артистическихъ, при якихъ представлѣнѣ ѡбщувалибѡся, а также и репертоару, якій референтъ посѣдае.

3) Подмога, акои ѡферентъ ѡтъ „Руской Бесѣды“ жадае.

Поодинокіи точки контракту ѡзначатся ѡбзнійше межи Водьломъ и ѡферентомъ, котрого ѡферта принято буде.

Прочіи рускіи газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Львовъ дня 8 жовтня 1880. (1—3) Водьла „Руской Бесѣды“.

Конкурсъ

на творы драматичный.

Въ мыслѣ рѣшеня водьла „Руской Бесѣды“ у Львовѣ рознижесѣя сѣмъ конкурсѣ на творы драматичный (трагедіи, драмы, мелѡдрамы, комедіи), на котріи вызначесѣя преміи ѡтъ 100—200 зр. а. в. На першѡмъ мѣстци стоять творы драматичный народныи, ѡсновующіи ѡтже на истѡріи, обычаяхъ, переказахъ, въ загаль житію нашего народу. Преміованіи творы ѡстаются власностію автора, а „Бесѣда Руска“ позыскуе лишь право представлѣти ихъ на сценѣ. Но право представлѣния прислугуе выключно лише „Бесѣдѣ Руской“. Каждый авторъ зволитъ тому ѡзначити свою працю якимъ ѡсобнымъ знаменемъ, не подписуючи своего имени, а долучаючи тѡжѡе ѡкремо въ ѡпечатанѡмъ листѣ и прислати на руки водьла „Руской Бесѣды“ (Львовъ улиця Краковска ч. д. 14) найдалѣше до 1 лянця 1881.

Взоровіи переводы писателѣвъ заграничныхъ, великорускихъ, нѣмецкихъ, французскихъ и иншихъ, рѡвножъ преміуются.

Прочіи рускіи газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Отъ водьла „Руской Бесѣды“. Львовъ 1 жовтня 1880. (1—3)

Курсъ львовскій зъ дня 11. л. жовтня 1880.

	ПЛАТИТЬ ЖАДАЮТЪ	
	австр. валютѡю	р. кр. р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Жѡлѣзн. Кар. Лѡвѣ. по 200 р.	256 75	260 —
„ Львѡв.-черн.-яв. по 200 р.	157 —	160 —
Банку гни. галиц. по 200 р.	—	—
2. Лянты заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 50	98 50
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 50	97 50
Банку гни. галиц. 6% ав.	100 50	102 —
Лянты дов. гал. рует. банку п. 6%.	99 —	102 —
3. Лянты довѣжы за 100 р.		
Общ. рѡль. кред. Завѡд. для Гал.	92 —	94 —
и Буков. 6% лѡсов, въ 15 лѣтъ		
4. Облиги за 100 р.		
Индѣмнизациі галиц. 5% м. к.	96 50	97 50
Облиги коммунальн Гал. банку		
рустик. 6% ав.	99 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лѡсы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голѡндерскій	5 52	5 62
„ цѣсарскій	5 57	5 67
Наполеондоръ	9 42	9 52
Пѡлимперіалъ	9 67	9 76
Рубель російскій сѣбный	1 58	1 73
„ „ „ паперовый	1 16	1 18
100 марокъ нѣмецкихъ	57 90	58 70
Серебро	99 50	100 50

Кто безъ Учителя

по

хоче научитися, най уживае до зѡго 25-лѣт. до-свѣдомъ усовершенныхъ Ориг.-научныхъ лянѡвъ пѡсля методы Toussaint-Langenscheidt (29 выд). Лянты на пробу а 1 М. для кожд. языка вразъ съ проспектомъ (Перек. почт) записовати ѡтъ Langenscheidt'sche Verl.-Bhdlg. Berlin SW., Muckernstr. 133. (1—?)

Поручаю Высокопочт. момѣ Землякамъ

мою ново ѡтворену

Р О Б Ѳ Т Н Ю

МУЖЕСКОГО ѡДѢЯ

при ул. Соѡфѣекого подъ ч. 1. (пѡбѡчъ торговлѣ Шумана),

где хорошою работою и добѡрною матерією старатися буду руску Пуб-лику совѣсѣмъ вѡдѡволити.

Замовленя пріймаю въ мѣстци и зъ провинциіи.

Съ глубокимъ поважаніемъ:

И. Абрѡвскій,

мужескій красецъ во Львовѣ.

3—3

Важне для читаючи П. Т. Публики руской!

Подаеся до вѣдомости П. Т. Публики руской, що великій накладъ книги о. Стефана Качалы:

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятѡи всѣми Русинами и похваленою всею рускою печатію, уже вычерпуеся. Кѡбы ѡтже бажавъ набути еще тую важну для вылучѣния истѡріи нашего краю книгу, зволитъ посѣпшити съ замовленіемъ або до Администраціи „Дѣла“ або до книгарнѣ „Ставропигііского Института“ присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (5—?)

вана за стараньем мѣстцевого пароха о. Т. Децикевича зъ дерева, побита бляхою, въ серединѣ прекрасно помалѣвана. Замѣтити належитъ, що мѣщане куликѣвскі мимо того, що кѣлька разѣвъ погорѣли, съ правдивымъ жертволюбьемъ здвигли тую церковь а теперь заходятъ коло здвигненія еще другой, мурованої церкви въ самомъ мѣстѣ, котрої будова вже розпочалася. На торжество посвященія пришло много доокрестныхъ священниковъ и народа. Прехорошу проповідь підчасъ богослуженія мавъ въ церквѣ о. катих. Іосифъ Левицій а понеже много народа не могло помѣститися въ церквѣ, то державъ еще по богослуженю проповідь до народа внѣ церкви о. Ч. Духовенство и много интеллигенці збѣрились оттакъ у о. Децикевича, где були сердечно убожені, при чѣмъ збѣраніи высказали свое уваженіе трудолюбивымъ заходамъ о. Децикевича коло піддержанія свѣтлости руского обряду въ Куликовѣ. Дивна рѣчь, що ке. Стояловскій узнавъ отъѣздомъ того самого дня въ Куликовѣ выправити латинску мисію.

— На цѣсарскѣмъ синоцко-перемыскѣмъ гостиницѣ, близъ села Войска **замордовано и ограблено жиды**, рогатника. Незвѣстный аличинець зарубавъ его сокирою и заколовъ ножемъ и забравъ 20—25 зр. Подозрѣну особу уязвлено.

— **Справа гр. Яна Дрогоєвского**, котрый пострѣлѣвъ катаринкаря, передана ц. к. прокураторіи. Dziennik Pol. оголошуе добровольній жертвы на замогую скалѣченнаго графомъ катаринкаря.

— **Пѣдроблені 10-реньскові банкноты** появились въ обѣгу въ Вѣднѣ.

— **Зъ рускою взорцевою школы** доносятъ намъ, що учителька п. Ост., котра сего року есть господиню IV. класы (въ отдѣлѣ дѣвчатъ), учитъ исторію краеву въ языцѣ польскѣмъ, хоть въ томъ закладѣ есть рускій языкъ преподавательнымъ до всѣхъ предметѣвъ (кромѣ до религіи лат. обр. и самогожъ языка польского). Коли бы таѣ учителька була лише забула на принципъ, котрий ея обвязують, то мы бы и не дуже еи тое въ зло почитали, а только замѣтилибысьмо, що станъ учительскій wymaga zdrowой памяти, — алежъ бо мы маємо другій, еще тяжшій закидъ еи зроби́ти, т. е. закидъ блудного, несправдливого представления историчныхъ подѣй. П. Ост. учила дѣтій исторію краеву межи иншимъ такъ: „Kazimierz Wielki zagarnął Rusz nie z chęci wielkich zaborów, lecz dla tego, ponieważ został przez Rusinów samych, którzy jego jako dobrego pana znali, do kraju zaproszony. Sami Rusini przywołali jego i poddali mu się dobrowolnie“. Того не вычитала п. Ост. певно зъ жадной книжки, ни польскої, ни рускої, ни нѣмецкої, зъ жадного школьного подручника. Ложна наука, то лучше жадна. Не годится наукою школьною такъ помѣтывати, чтобы впоивати вже въ дитинячій головы того, що есть ложне. На одно то выйде, чи тое дѣея зъ тенденціи, чи тому, що не заглядалося до книжки. Мы звертаемъ увагу на тое властей школьныхъ, передовѣсьмъ же дирекціи того закладу; при розкладѣ предметѣвъ въ поодинокіхъ класахъ належитъ удѣляти каждому тое, до чого онъ способный, а не наикладати никому науки тыхъ предметѣвъ, котрыхъ онъ не въ силѣ учить. Рѣвножъ належало бы потягнути до отвѣтальности тыхъ, котры въ рускѣмъ закладѣ позволяютъ собѣ противъ выразныхъ принциповъ употребляти до науки иншого а не руского языка. Що тутъ написано, можемо въ каждой хвили удовольнитъ.

(Ш.) **Зъ надъ Черемоша.** (Тенденційность въ наукѣ.) Тенденційность въ представлюваню нашего народа, языка, нашихъ отношенъ польскими газетами для цѣлей политичныхъ — для насъ вже рѣчь повсѣдневна и хоть неразъ болочо дотыкае, то все таки болѣе насъ дѣтне подобна тенденційность въ якомъ поважнѣйшомъ, науковѣмъ журналѣ або книжѣ. Примѣрчикъ такої тенденційности находимъ въ статіи проф. Вайглы зъ Коломыѣ подъ заг. „O Burkucie i jeziorach Czarnohorskich. Opis wycieczki odbytej w r. 1879. przez L. Wajglę“, помѣщеної въ „Pamiętnikach Towarzystwa Tatrzyskiego“. П. Вайгель описуючи нашихъ Гуцуловъ на славѣхъ каже, що для означенія берега, до котораго славѣ кермою напернути, кличуть або „na woloszczynę“ або „na polszczyznę“. На такѣ вѣрнѣе представление Гуцуловъ мусимъ просто замѣтити п. професорови, що або Гуцуловъ-керманчѣвъ на славѣхъ не бачивъ и ихъ кличи не чувъ, або, сказавши грѣчно, написано выдумавъ. Кто жѣ въ тыхъ сторонахъ, по котрыхъ п. Вайгель мавъ вандровать, той знае, що жаденъ Гуцулъ про „polszczynę“ не згадуе а береги Черемоша называе: „волоской бѣкъ и рускій бѣкъ“. По що отже перекручовати правду? Чи може п. Вайгель на серію думае, що такою тенденційностью послужить „правдивѣй“ науцѣ? Рѣчь ясна, що нѣ!

— **Чи ц. к. Рада школьна о томъ знае?** Въ 40. ч. польского педагогичного тыжневника „Szkoła“, побірающего, якъ звѣстно, красну субвенцію зъ фондѣвъ краевыхъ, находимо справозданье д-ра Т. Герстмана зъ выставки этнографичной въ Коломыѣ, въ котроїмъ справоздатель нападае на Русинѣвъ за тое, що побѣщъ выставки этнографичной осмѣлили устроити выставу господарско-промыслову. Д-ръ Герстманъ пише тенденційно, що выставу руску устроила „animozna stronniactwa mieniącego się par excellence „ruskiem“ jako „kontrwystawę“ выставѣ „la-szej“, коли на дѣлѣ выставка господарско-промыслова тов. им. Качковского була о много скорше якъ выставка этнографична, бо еще передъ рускою выставою въ Станиславѣвъ минушого року на Коломыю признана. Тутъ еще выпадае смѣтити п. Г., якъ онъ думае, якої народности суть Русины устроивші выставу въ Коломыѣ „mieniący się par excellence Rusinami“? Чи п. д-ръ Г. на серію думае, що то не Русины, але Хинчики або Финны? Дальше пише п. Г.: „Zwiedzając tę wystawę (ruską) niefortunna, ten owoc zawiści stronniczej i złośliwego partykularyzmu trudno wstrzymać się od uśmiechu politowania... opis wrzekomej wystawy następcza chyba dla pisma humorystycznego pożądanym tematem. Jedno tu tylko podziwiać trzeba było a to odwagę tych osób, które osmieliły się prosić Cesarza, ażeby tę wystawę zwiedzić raczył.“ Тутъ вже певно, що злобна зависть говорить зъ п. Герстмана и „Szkoły“, бо съ признательностью для руской выставки писали не только рускій часописи, але и польскій, примѣромъ: Gazeta Narodowa и Tydzień Polski и звѣстно также, съ якою приятностью и уподобаньемъ оглянувъ Цѣсарь руску выставу. Читаючи въ справозданю д-ра Герстмана описъ незмѣримыхъ працъ и подвиговъ комитету этнографичной выставки, описъ страшныхъ перешкодъ на каждомъ кроцѣ зъ стороны Русинѣвъ, геройскихъ борбъ съ тимижъ Русинами, описъ самопожертвованія тыхъ комитетовыхъ и т. д. — то чоловѣкови здаеся, що онъ читаетъ зъ „Żywotów Świętych ks. Skargi“ о якихъ комитетовыхъ мученикахъ-страстотерпцахъ. На дѣлѣ же рѣчь совсѣмъ инакше представляея и п. Герстманъ мусить о томъ знати, що не штука було и комитетовымъ устроювати выставу, якъ були великіи фонды, якъ посыпали тысячами и сотками: министерство, выдѣлъ краевый, товариство господарске, рады повѣтові и т. д. та було за що ѣздити и скуповувати отъ „szkole-ru huculskiego sprzętu i płody pracy“. А нехай п. Герстманъ бючи чоломъ передъ пожертвованьемъ комитетовыхъ сыпаетъ ихъ подъ секретомъ, чи они за ѣзду свою не брали „duet“ и „milówek“? А зъ другой стороны нехай сыпаетъ п. Герстманъ, що достала руска выставка отъ министерства, выдѣлу краевого, сойму и т. д. — ни шельога! Мы не сомнѣваемся, що п. Герстманъ и „Szkoła“ о томъ всѣмъ знаютъ, а коли выступаютъ съ такими тенденційными, злобными инвективами на Русинѣвъ и ихъ труды, то тое чинять въ той цѣли, чтобы въ учителяхъ, именно въ учителяхъ народныхъ школъ разбудити погорду и ненависть до руского народа, руской интеллигенціи и всякихъ обывовъ руско-народного житія, чтобы навѣтъ такихъ благородныхъ и хосенныхъ, якъ выставка господарско-промыслова. Смѣємо смѣтити ц. к. Раду школьную, чи она о томъ знае, и чи она не думае залобити подобнымъ поступкамъ педагогичной газеты „Szkoła“?

— **Отозва ц. к. староства въ Тернополи** зъ дня 26 червца 1880 отчитана при розправѣ судовѣй, о котрой мы згадували въ ч. 72, звучить дословно:

W drodze poufnej dowiedziałem się, że pomiędzy tutejszą ludność wiejską bywają rozszerzane rozmaite broszury ruskie treści podejrzanej. Przy dochodzeniu przedsięwziętem z tego powodu okazało się, że prawie we wszystkich chatach gminy Kutkowiec znajdują się broszurki, których 3 egzemplarze przedkładać w załączeniu na okaz pod napisem: 1. Posłannik słodkiego Jezusa I. 2. Posłannik słodkiego Jezusa II. 3. Posłannik św. Włodzimierza III. W broszurkach tych, pisanych wyłącznie dla ludu wiejskiego, przebiega się najwyraźniej dążność systematycznego i gruntownego zepsucia ludu wiejskiego, a to tem pewniej, ile że autor w powolnym stopniowaniu stara się najprzód w pierwszem tomiku zapewnić sobie jak największą liczbę czytelników za pomocą wcale dobronudnej rozmowy dwóch księży o trzeźwości, a tylko przy końcu jakoby przez zapomnienie przestrzeżenie ludność ruską przed zapisywaniem się do towarzystwa serca Jezusowego, które ma być środkiem do spolszczenia rusinów wymyślonym przez ludzi mających za hasło: hej ramie do ramienia! W zeszytach II. stara się autor tem bardziej uwolnić od wszelkiego możliwego podejrzenia i w tem celu zapelnia go treścią nawskroś nabożną a tylko przy końcu znowu jakby nawiasem ostrzega ludność ruską, aby do polskich nie uczęszczala kościo-

łów, gdyż prawdziwy rusin tam się nie powinien dać pociągnąć. W tomiku III. nie kryje się autor już wcale ze swojami na wskroś przewrotnemi zasadami tak, że cały ten tomik od motta aż do końca ujęty jest w pytania i odpowiedzi nacechowane wyraźną niepawnością rusinów przeciw polakom i dążące do oddalenia ich od nieukiego kościoła a nawet od formy rządu konstytucyjnej, zbliżając ich natomiast do szczytności i samowładztwa rosyjskiego i identyfikując zupełnie Ruś z Rosyją. Według zeznań pojedynczych właścicieli bywają im te broszury nadsełane przez redakcję czasopisma „Nauki“ pocztą ze Lwowa paczkami po kilkadziesiąt sztuk pod opaską. Broszury te tak dalece są rozpowszechnione, że nawet dzieci po 3 centy je nabywały. Ostatnią posyłkę w ilości 20 egzemplarzy wysłała pocztą ze Lwowa pod adresem Wasyła Bolucha właściciela w Kutkowiech, przejąłem w drodze i zatrzymuję u siebie aż do dalszego wysokiego zarządzenia. Głównem oświeceniem propagandy tej jest czytelnia ludowa w Kutkowiech, istniejąca pod przewodnictwem tamtejszego księdza Maciejewskiego, a zatwierdzona reskryptem wys. c. k. Namiestnictwa z dnia 26 marca br. l. 11675 — przeciw przewodniczącemu tej czytelnicy musiałem już obecnie wdobyć dochodzenie karne za nieprzedłożenie wyniku wyboru wydziału pomimo trzykrotnego wezwania. Nadmienię wrzecie muszę, że i w Mikuliniech tutejszego powiatu istnieje pod pozorem zakładania czytelnicy propaganda szkodliwych broszur ruskich wskutek czego przeciw nauczycielowi tamtejszemu Antoniemu Rybaczowskiemu wdobyłem dochodzenie karne o kolporterstwo, a znaleziony u niego zapas nowych broszur zatrzymuję również aż do dalszego zarządzenia.

Замѣтити належитъ, що Посланики I и II собѣщъ не сконфісковані и не можемо розумѣти, на якѣй підставѣ ц. к. Тернопольске староство отобрало тіиже у селянъ и робило задля нихъ ревизію.

— **Именованя учительскі.** Рада шк. именовала учителями: Владисл. Релингера, Мечисл. Гляватого и Іос. Смольницкого при народныхъ шк. въ Перемышлі; Якова Костыльнича при етат. шк. въ Вороблику королевскѣмъ; Ант. Рася дѣйствнымъ учит. етат. шк. въ Особиниці; Ів. Іосифовича управляющимъ учит. етат. шк. въ Коростенку выжнѣмъ; Теофилю Марковску дѣйствному молодшою учителькою етат. шк. въ Теревовлі; Ванду Боярскую, дѣйствною управляющею учит. етат. женской школы въ Конечиницяхъ и Ігнат. Гусаковского, дѣйств. учит. етат. шк. въ Товмачи.

— **Всесвѣтна выставка въ Мельбурнѣ**, въ Австраліи, открыта дня 1 н. с. животни.

— **Пасторъ Штекеръ**, звѣстный ворогъ жидѣвъ, заложивъ въ Берлинѣ гостиницію для робѣтничѣвъ, въ котрой за низку цѣну можна достати всякихъ стравъ и питя кромѣ спиритусовыхъ напоївъ. Цѣль тої гостиници есть поддержати робѣтничѣвъ отъ пьянства, того великого врага робѣтничого мѣскаго народа. За примѣромъ Штекера пошовъ другій пасторъ Бичъ и заложивъ другу такую гостиницію. Жиды въ своихъ газетахъ подняли зъ тої причины страшный галасъ противъ обохъ пасторѣвъ.

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Каноничну институтію получить: о. Я. Подлясцкій зъ Черенина на парох. Добрянъ, дек. Ширецкого.

Завѣдательство Черенина, дек. Ширецкого одержавъ о. А. Стефановичъ зъ Добрянъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денниці ч. 14.** мѣстятъ: Думка, Л.; Заручені, романъ историчный (продовженіе); Рондо, Л.; Листокъ середъ тучъ (конецъ); Замѣтки про взаємини руского языка и народной литературы (дальше); Вячнина. — Особенно уваги достойна статья проф. Верхратского „о взаєминахъ руского языка и народной литературы“, котра черезъ цѣлый рікъ друкуеся въ „Денниці“ и подае дуже цѣкавий образъ историчного розвою галицкой словесности въ звязи съ ея головными дѣятелями.

— **Исторія славянскихъ литературъ** А. Н. Пыпина и В. Д. Спасовича. Томъ II. Цѣна съ пересылкою 5 рубл. На складѣ у М. Стасюлевича, Спб.

— **Семейство Разумовскихъ.** Сочинение А. А. Васильчикова. Три томы съ портретами. Томъ I. удостоився сегоднѣшней Уваровской преміи (500 рубл.). Томъ II выйшовъ нѣкими днями а томъ III. выйде съ концемъ сего року. Цѣна всѣхъ трехъ томѣвъ съ пересылкою 9 рубл. Набути можна въ книжномъ магазинѣ М. Стасюлевича, Спб. Василевскій Островъ, 2. линия, 7.

— Въ петербургскѣмъ журналѣ „Слово“ мѣстится въ IX. книжѣ зъ сего року (за

вересень) студія А. Еженка „Южно-русская Братства“.

— „**Порадины въ справахъ писарскихъ**“ написавъ Дим. Вѣнцковскій. Въ 1½ печатного листа. Цѣна 10 кр. Накладомъ тов. им. Качковского.

— **Проф. Ягичъ** розпочавъ минушого тыждня свои лекціи на исторично-филологичномъ факультетѣ петербургского университета. Ягичъ обиявъ катедру по покойномъ И. И. Срезневскомъ.

ВСЯЧИНА.

— **Мѣсто на днѣ озера.** Въ швейцарскѣмъ часописѣ „Gasetta de Lausanne“ читаемъ: Одному Американцеві перекинувся човенъ на геневскѣмъ озерѣ коло Санприкса, при чѣмъ утонула ему торба. Два нурки поглядѣли за нею и нашли, але зъ подѣ воды вынесли такожъ на верхъ чудесну назу етрурийской формы. Оба нурки розсказали, що на днѣ озера подыбали землю дуже нерѣвну, що западали въ якъсь глубины, котры находятся въ правильныхъ размѣрныхъ просторахъ, и имъ здаеся, что у водѣ находится хатины, построены руками чоловѣчими. Громадскій власти изъ Санприкса и сосѣднего Моргеса удалися човнами на означене мѣстце, налили досытъ оливы на воду, чтобы можна було лучше глядѣти на дно озера, и дѣйствно узрѣли они въ глубинѣ дѣлѣ мѣсто, котре могло бути выставлене кѣлька сотъ лѣтъ передъ Христомъ. Розличали ясно кунки и ряды домовъ, котрыхъ кровлѣ занесены были цѣлою стѣною густого намулу. Крѣзь стѣну намулу червонѣлися дома, мовбы були зъ цеголь; можна бы думати, що ставили ихъ будѣвничій такою ващилкою, о якѣй кажутъ, що нею будовали Кельты, Цимбры и Галы, а котра має бути тревальша отъ самого дуже хваленого римского цемента. Кантонскій совѣтъ задумавъ вызначити грошъ на поставленіе сильного басену окружающего мѣсто подѣ водою, чтобы въ той способъ его осушити и сполучити съ берегомъ. Мѣсто се буде мати що найменше 200 хатъ, має форму подовговату, починаеся недалеко мѣста Санприкса и тягнеться до Моргеса. На востѣномъ его краю видко широку чотыроугольную вежу, котрой верхъ сторчить на надѣ воду, а котру мали доси за скалу. Майже на серединѣ мѣста видно велике порожне мѣстце, котре певно було головною площадію. Уже выдубото оттамъ одинъ кусокъ блѣлого мрамору и много окаменѣлѣвъ.

— **Украдена стрѣльба.** Одинъ ловець запѣвавъ жиды о крадѣжѣ стрѣльбы передъ судѣ. Жидъ обѣтавъ при своемъ, що стрѣльба его. — „Отъ кожи ты маешь тую стрѣльбу?“ — пытае жиды судія, а жидъ на тое: — О, вже богато, богато лѣтъ; я мавъ тую стрѣльбу, якъ она була еще маленькимъ pistolоткомъ!“

— **Кѣлько въ Россіи генералѣвъ и що они коштуютъ?** Канцелярія годовного штабу при министерствѣ войны въ Петербургѣ выдаетъ що кварталу выказъ генералѣвъ, зъ котораго выймаемо слѣдующіи цѣкавыи даты: Армія рос. числитъ 1578 генералѣвъ, котры стоятъ державу 7 миліонѣвъ рублѣвъ рѣчною пенсію, не вчисляючи въ тое мешканъ in natura або in reluto (2000 рубл. для одного) не вчисляючи добръ земныхъ: чи то доживотныхъ, приносачихъ 500.000 рубл. рѣчного доходу, чи то майоратѣвъ съ рѣчнымъ доходомъ 185.000 рубл., чи накоонецъ роздарованныхъ 200.000 десятинъ = 350.000 моргѣвъ (именно въ Польшѣ и Украинѣ) и не вчисляючи одноразової запомоги въ сумѣ 200.000 рубл. рѣчно. — Зъ тыхъ 1578 генералѣвъ есть новныхъ 105 а зъ тыхъ 75 адъютантѣвъ царской свиты. Повній генералы берутъ пересѣчно по 11.500 рубл. въ рікъ. Наибольше має генераль-губернаторъ московскій, бо 60.000, по нѣмъ варшавскій, бо 52.000, дальше ген. посолъ въ Парижѣ, бо 50.000 рублѣвъ рѣчною платѣ. Отъ 36—10 тысячъ набирае 43 генералѣвъ. Найменша плата повного генерала есть 5200 рубл. Генеральскій аренды землѣ приносятъ рѣчного доходу межи 900 а 1200 рубл. Генераль-поручниковъ есть 384, зъ тыхъ 40 царскихъ адъютантѣвъ; пересѣчна плата 5.500 рубл. Генераль-майорѣвъ 1044 а зъ тыхъ 108 зъ царской свиты; пересѣчна плата 3.500 рубл. — Кромѣ того есть еще кѣлькось генералѣвъ на ласкавомъ хлѣбѣ, котры набирають пенсіи каждый отъ 2 до 6.000 рублѣвъ.

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

повѣсть

Н. Дикенса

(передрукъ зъ фейлетона „Дѣла“).

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Трицѣсарскій союзъ.

Недавно подали мы, що вѣсть о отновленіи трицѣсарского союза наново выплыла на верха въ политичныхъ комбинаціяхъ. Тая вѣсть появилась въ „Pester Lloyd“, который стоитъ въ близкихъ отношеніяхъ съ австрійскими кругами правительственными, и въ вѣденскій корреспондентъ „Standard“. Недовго по томъ заговорила о трицѣсарскѣмъ союзѣ такожъ и вѣденска „Presse“, котра бодей що до заграничныхъ справъ австрійскихъ не стоитъ дуже далеко отъ министеріальныхъ сферъ. Въ вступной статіи посвященной той справѣ старалася „Presse“ выказати, що Россія и Австрія мають заступати спільный интереса на балканскѣмъ півостровѣ противъ англійского впылу. Англія хотѣлабы вѣе користи зъ ориентальнаго пытана загорнути лише для себе, чтобы въ одной стороны обезпечити свой торговельный монополъ въ вѣходной части середнаго моря и достати Дарданелли въ свои руки, а въ другой стороны, чтобы и на самѣмъ балканскѣмъ півостровѣ загорнути торговлю въ свои руки и не допустити развинути торговельной конкуренціи Австріи. Дальше выводитъ „Presse“, що интереса Австріи и Россіи на балканскѣмъ півостровѣ не суть собѣ такъ противны и далибы погодити черезъ розширеніе границъ Австріи ажъ по Салонику, за що зновъ Россія малабы вѣднѣйшу руку на вѣходной части балканского півострову. Таку гадку отновленія трицѣсарского союза приписуе „Presse“ кн. Бисмарку. Новѣйшій факта въ Франціи мали пересвѣдчити кн. Бисмарка о потребѣ отновленія сего союза. Не дасться заверещати, що Гамбета бѣла свои бесѣды въ Шербуръ являея представителемъ партіи отплаты (révanché) и стремитъ до того, чтобы вже въ недалекой будущности отплатитися Нѣмцамъ и наважъ отобрати Альзацию и Лотарингію, що зъєдналобы ему немѣрну славу середъ Французѣвъ и вдоволилобы его особисту амбіцію. Вправдѣ теперѣшне министерство французске, а именно мин. Сент-Илеръ совѣмъ миролюбно успокоенъ, але кто знае, чи черезъ якийсь часъ, колибы прийшла отповѣдна хвиля до дѣла, Гамбета не высадитъ и сего министерства. Французскіе дневники прихильні Гамбетѣ вже и теперь не перестаютъ напирати на активну политику европейскіхъ державъ противъ Туреччины, а то для того, що насильне розвязанье вѣходнаго пытана пѣла всякой правдоподобности выкличе европейску войну, а тогды насѣлабы для Франціи пора отплаты. Тожъ супротивъ такого стану рѣчій оглядаеся кн. Бисмаркъ за союзниками, не довѣряючи, чтобы сама Нѣмеччина могла остоятися противъ добре аргументованой а при томъ матеріально тожъ само дуже сильной Франціи. Тыми союзниками малибы бути Австрія и Россія вже по той причинѣ, що чи одна чи друга держава, колибы станула по сторону Франціи, безперечно переважилабы побѣду на ви сторону. Указуючи обомъ тымъ державамъ нагороду на балканскѣмъ півостровѣ, старалася кн. Бисмаркъ отновити трицѣсарскій союзъ. Се есть менше-болше выводъ „Presse“. О трицѣсарскѣмъ союзѣ заговорила такожъ и нѣмецка праса, а именно Kölnische Zeitung, котра якъ мы вже свого часу вѣщали, гадку сего союза вложила навѣтъ въ уста архикнязя Рудольфа. Повурядово заперечено также той вѣдомости, але Köln. Ztg. мимо того обстала при своей вѣсти. Такожъ и російскій часописъ подѣляе пытанье трицѣсарского союза. „Новое Время“ подноситъ, що тревалый союзъ трехъ цѣсарѣвъ не може существовати, такъ якъ интереса Россіи не дуже сѣднѣ съ интересами Нѣмеччины и Австріи, котры попирають развѣй германства. Але мимо того — пише дальше „Новое Время“ — може бути часовый союзъ межи сими тремя державами отповѣдно до часовыхъ справъ и интересовъ. Такъ отже майже вся праса вѣсхъ трехъ интересованныхъ державъ не выключаетъ возможности существованія трицѣсарского союза. Рѣчь ясна, що на пытанье, чи такой союзъ дѣйствѣно вже существуетъ, чи нѣ, чи може ведутся о тоѣ доперва переговоры, — не можна дати остаточной отповѣди позитивной и что доперва факта могутъ познѣйше дати ясну отповѣдь. Однакожъ вже самъ фактъ, що гадка отновленія трицѣсарского союза появилась въ политичныхъ комбинаціяхъ непосредственно по цѣсарскѣмъ подорожѣ до Галичины, а навѣтъ помимо той подорожѣ, есть самъ собою дуже характеристичный и важный. Онъ

показуе, якъ пересаднѣ были выводы и адогады тыхъ горячковыхъ дневниковъ, котры вже вѣтрили въ той подорожѣ заповѣдь недалекой войны межи Австрією а Россією.

Кромѣ того однакожъ має вѣсть о трицѣсарскѣмъ союзѣ еще иншу вагу именно въ взгляду на внутрѣшній справы Австріи. Вѣсть тая занепокоила не только Мадярѣвъ и Поляковъ, але и другіе народы и партіи державнѣ дивлятея нерѣвнодушно на тую справу, а коли вже за кілька день мають розпочатися нарады спільныхъ делегацій въ Пештѣ, можна бути приготованымъ, що тая справа буде поднесена въ делегаціяхъ и може зновъ розвинеся тамъ доволѣ жива розправа надъ вѣходнымъ пытаньемъ подѣлу Туреччины и надъ отношеньемъ Австріи до сѣднѣхъ державъ. Можно було сподѣватися, що вѣсть о трицѣсарскѣмъ союзѣ буде прихильно, а бодей рѣвнодушно прийнята у Чехѣвъ, котрыхъ именно Нѣмцѣвъ поможаяють о симпатіи для Россіи. Тымъ часомъ инакше показуеся. „Parlamentär“ выдаваный въ Вѣднѣ Скрейшовскимъ, давнѣйшимъ редакторомъ праскои Politik, пише о той справѣ, що слѣдуе:

„Вѣсть о возможности трицѣсарского союза занепокоила Мадярѣвъ и нѣмецку прасу. Доси выхвалювано яко найбільшу заслугу политики Андрашого, що ему удалося „звизолувати“ Россію — с. е. выпихати ея въ трицѣсарского союза, а нынѣ мае зновъ вернути Россія на свое давне становище въ томъ же союзѣ! Якъ въ одной стороны нѣмецкѣ (?), а мадарскѣ политики откидають всяке волиженье до Россіи, такъ зновъ моголобы азаданитися, що поодинокій славянскій племена, а именно Чехи, въ вближеню Австріи до Россіи бачать поруку своего народного розвою. Справдѣ озывалися давнѣйше голоса въ подобномъ дусѣ. Однакожъ факта совѣмъ що иншого говорятъ. Якъ пригадаемо собѣ исторію трицѣсарского союза, то оеъ що бачимо. Коли заключено трицѣсарскій союзъ р. 1872, адалося, що въ свѣтѣ миръ забезпеченый и Австрія вела житье политичного сибариты. Въ тѣни сего союза не могла ніяка сила ви ничего зробити, и ви правительства поступали пѣла того, безвзглядно поминаючи вѣе стоны незадоволеныхъ.“) Та и до когожъ въ прочѣмъ мали добитися тѣи стоны? До Берлина певно що нѣ, бо тамъ поставлено удержанье status quo въ Австріи яко условіе заключенія союза. Чи може до Петербурга? Завѣсѣды переймае насъ чувство ироніи, если въ нѣмецкихъ або мадарскихъ кругахъ пишеша, що Россія подѣймае славянску идею и подбурюе австрійскихъ Славянъ, бо о сколько мы знаемо, нема въ ніякомъ дипломатичномъ тѣлѣ только игноранціи о славянскихъ справахъ, якъ межи російскими дипломатами, а заразомъ нигде болше рѣвнодушно для австрійскихъ Славянъ якъ въ Петербургѣ. Нѣмецка дипломация и ви великій майстеръ въ Берлинѣ дуже точно знаютъ отношения и станъ каждой народности въ Австріи, они знаютъ ихъ матеріальны и моральны силы, ихъ симпатіи и тенденціи такъ добре, якъ прусскіе генералы вѣе нашѣ стежки, дороги и дорѣжки, коли насъ р. 1866 своєю гостинію уцѣсмили! А російскій дипломаты знаютъ австрійскихъ Славянъ лише зъ слуху и они своего часу научувалися о славянскихъ справахъ ажъ въ Берлинѣ! Имя славянскихъ чи славянофильскихъ „ворохобниковъ“ и демонѣвъ“ припало имъ совѣмъ незаслужено въ р. 1867, коли то австрійскій Славяне потрудилися до Россіи, чтобы тымъ чиномъ выправити демонстрацію противъ министра, котрый хотѣвъ ихъ притиснути до стѣны. Задивованый зглядѣючи на себе російскій дипломаты, якъ то могли они за безвѣсть прійти до того, порушити цѣлый свѣтъ славянскій. Гр. Байетъ допомѣгъ имъ до той незаслуженой славы, хочъ они и по р. 1867 ничего не здѣлали, чтобы хочъ троха заслужити на тую славу, и нынѣ навѣтъ сотной части не знаютъ того о нашихъ отношеняхъ, що знае нѣмецка дипломация о австрійскихъ Славянахъ. Великій славянскій союзникъ австрійского Цѣсаря не мавъ отъ часу существованія трицѣсарского союза, отже

*) Въ оригинальномъ текстѣ: und seine Regierung benahm sich darnach, indem sie rücksichtslos über alle die Schmerzensschreie zur Tagesordnung gingen, die von allen Jenen ausgestossen wurden, denen man die Knochen brach, um sie mit der staatlichen Organisation „auszusöhnen“. (Parlamentär Nr. 19 S. 2.) Щобы зновъ не наразитися на нову конфиску, опускаемо се мѣстце въ нашѣмъ переводѣ.

отъ р. 1872 до 1880 ани случайности, ни часу, ни навѣтъ отаги звернути увагу вѣденского кабинету на незаслужену а такъ сумну долю Славянъ въ Австріи. А чи потерпѣвъ въ чѣмъ нѣмецкѣй або мадарскѣй (або и польскѣй Пр. Р. Д.) интересъ отъ трицѣсарского союза, а именно отъ той рѣвнодушноности Россіи для австрійскихъ Славянъ? (Въ ту пору розвинулися концесіи для Поляковъ повнымъ цѣвтомъ. Пр. Р. Д.) Сѣмъ довгихъ лѣтъ тревавъ союзъ трехъ цѣсарѣвъ и черезъ тыхъ сѣмъ лѣтъ тяжѣвъ найбільшій гнетъ на вѣсхъ славянскихъ племенахъ (съ выключеньемъ Поляковъ Пр. Р. Д.) Габсбургской монархіи, котра подъ охороно сего союза не чула ани потребности уладити свои финансы, ани погодити своихъ народѣвъ съ державною идеею отданую подъ чужу охорону. Спытаймося, коли знато сей гнетъ въ австрійскихъ Славянъ, а маемо отповѣдь, що точнѣе въ тую пору, коли устала пріязнь съ Россією, и коли Бисмаркъ австрійскому союзнику поручивъ задачу, отлучити заходныхъ и полудневныхъ Славянъ отъ Россіи и прієднати ихъ для австрійской идеѣ державной. Тая задача буде зновъ полишена, скоро побѣтъ Нѣмеччины еще и Россія буде закрывати плечѣ Австріи и Австрія, еслибы коли зновъ отновилася трицѣсарскій союзъ, буде на ново обходитися съ жаданіями Славянъ такъ рѣвнодушно, якъ обходилася отъ р. 1872 (отъ упадку Го генарта) до теперъ. Нашѣ партіи жуютъ національнымъ антагонизмомъ, котрый завертае головы и заслѣплюе, тожъ для того не мѣркують они, що трицѣсарскій союзъ есть водою на млынѣ Нѣмцѣвъ и Мадярѣвъ, бо онъ поддѣржуе въ Австріи нѣмецкѣй традиціи, тымъ часомъ коли при союзѣ съ одною Нѣмеччиною безъ Россіи Австрія вже въ интересъ своего самодержавія муситъ подносити Славянство. Не потребуемо додавати, що много Славянъ не розумѣе еще сѣи звязи межи внутрѣшнюю и вѣснью политикою австрійской державы“.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.
ЗАГРАНИЦА.

Россія. Пора политичныхъ процесѣвъ еще не проминула для Россіи. „Новое Время“ доноситъ, що за недовгий часъ отбудеся кілька новыхъ процесѣвъ. Дня 20 жовтня (1 н. с. падолиста) розбиратися буде передъ военнымъ судомъ въ Петербургѣ одинъ зъ найбільшихъ политичныхъ процесѣвъ, въ котромъ фигуруе около 200 особѣвъ подѣсудныхъ. Головнымъ обвиненнымъ являеся въ томъ процесѣ убійца князя Крапоткина, Гольденбергъ. Въ числѣ значѣйшихъ переступниковъ подають имена: Зубковскій, Квятковскій и женщина Фигнеръ. Квятковскій и Фигнеръ мають судитися за атентатъ на царя въ Зимовѣмъ Дѣврці зъ дня 5 лютого с. р. Другій цѣкавый процесъ зѣ взгляду на число обвиненныхъ и предметъ обвиненія отбудеся въ Симферополѣ, где розбиратися буде дѣло многихъ селянъ и селянокъ, котры збунтовалися не хотѣли платити податковъ и супротивилися чинно властямъ и жандармамъ.

Генералъ губернаторъ Кіевскій Чертковъ мае уступити зъ своей посады въ Кіевѣ а на его мѣстце мае бути назначеный кн. Дондуковъ-Корсаковъ.

Россійскіе газеты якъ н. пр. Новости, Petersb. Herald дождѣются зъ вѣростойныхъ жерелъ, що отношения межи Россією а Китаємъ такъ напружены, що война межи обома тыми державами оказуеся неминуемо. Таке мнѣніе має панувати въ китайскихъ правительственныхъ сферахъ якъ и въ російскихъ. Россія строитъ желѣзницю до Китайской границы.

Туреччина. Портѣ не удалось послѣдною ея нотою перехитрити державы. Англія, чи радше Гладстонъ удѣливъ державамъ отповѣдь на ноту Порты, въ котрой то отповѣди предкладае радикальнѣйшій и усильнѣйшій средства для присилуванія Турціи сповнити волю Европы. Гладстонъ отступася отъ попереднаго плану, пѣла котрого мала демонстраційна флота бомбардовати мѣстечко Дульцино. Онъ зрозумѣвъ, що бомбардованье малого мѣстечка не принесе ни користи Европѣ и Черногорѣ ни страты Турціи, котра все таки буде зволѣкати заспокоенье Черногоры и прочихъ справъ. Дятого то Гладстонъ взявъ инакшою думкою: перенести флоту демонстраційну на море Егейске, черезъ блокаду малоазійскихъ портѣвъ оттати Туреччину отъ Азіи, не допустити до европейской Турціи ни средствъ матеріальныхъ ни войска зъ Азіи и взяти

одинъ островъ турецкій въ заставѣ за отступленье Дульцино. На таке предложенье Англіи державы, якъ доносятъ найновѣйшій телеграммы, мали згодитися. Демонстраційна флота одержала розказъ бути готовою отплыти зъ Бокко-ди-Катаро. Где флота отплыти мае, о томъ еще доси совѣмъ на певно не звѣстно, — найвѣроятнѣйше отплыве она до Смирны.

НОВИНКИ.

— Цѣсаръ удѣливъ въ дарѣ громадѣ Высоцко выжне 100 зр. запомоги на будову школы а громадамъ Бѣбрѣ и Верхни, Калуского пов. по 200 зр. запомоги для погорѣльцѣвъ.

— Въ духовне львѣвске сѣменище принайтъ дальше нп.: 1) Николай Бачинскій, 2) Юліанъ Галькевичъ, 3) Іоанъ Зацерковный и 4) Димитрій Ксьонжикъ.

— О. Василій Лонкевичъ, капелянтъ зъ Потока, дек. Рогатинского, умеръ въ 64 р. житя а 38 священствѣ.

— Министръ просвѣты выдавъ окружнікъ до краевыхъ радъ школьныхъ, чтобы ему до конця сего мѣс. предложили справоздана о результатахъ народныхъ школъ въ послѣднѣмъ десятилѣтѣ, о силахъ учительскихъ и въ загалѣ о доведѣхъ, якѣ починали рады школьнѣ взглядомъ улекшень до посѣщуванія школъ народныхъ. Тіи справоздана малибы министри послужити за матеріалъ, колибы справа народныхъ школъ прійшла зновъ подъ дискусію въ сеймѣ.

— Рада школьна краева оголосила въ урядовѣй газетѣ **выказъ квотъ на закупню школьныхъ книжокъ**, котры безплатно мають роздѣляти на поодинокіи округи школьнѣ въ пропорціи до числа обовязанныхъ учащихся до школы дѣтѣй. Книжки польскѣй мають закупити отъ закладу им. Оссолинскихъ а рускѣ отъ Ставропигійского Института. На польскѣй книжки вызначае рада школьна 13.272 зр. 47 кр., на рускѣ же только 3.120 зр. На польскѣй книжки отже выдасть рада школьна лишь о 10.152 зр. 47 кр. болше якъ на рускѣй.

— „Одесскій Вѣстникъ“ посвятивъ недавно **зѣздову рускихъ академикѣвъ** въ Коломыѣ окрему вступну статію, въ котрой высказуе свою радѣсть зъ потѣшного обяву стремленія руской молодежи въ Австрію до сполученія своихъ силъ для сильной працѣ. „Одесс. Вѣстникъ“ перенечатавъ зъ нашего „Дѣла“ вѣе ухвалы зѣзду и похвально о нихъ выражаеся. Рѣвно якъ руска молодежь въ Коломыѣ такъ и сербска „омладина“ устроила сего року зѣзды въ Новѣмъ Садѣ, котрый мавъ таку саму цѣль, що зѣзды въ Коломыѣ.

— Цѣкавый фактъ зъ нашего автономичного житя подае появившійся въ Стрыю двотыждневникъ „Kurjer Stryski“. До одной громады прибувъ делегатъ рады повѣтовой и заѣхавъ на войтове подворье. День бувъ лѣтний и теплыи, тожъ дѣла урядовѣй мали розбиратися передъ хатою. Войтъ холодно повитавъ п. делегата и заразъ крикнувъ до полиціана: „Вынести ми лавку и палицю и скликати людей!“ Делегатъ учувши такой розказъ перенечудився, думавъ, що то его будуть покладати и въ великомъ страху ледво мѣгъ здобутися на запытанье: „Пане войте, на що выносите лавку и палицю?“ Войтъ отповѣвъ: „Лавку, чтобы собѣ панъ комисаръ сѣла а палицю, — бо на палици списанный бюджетъ громадскій!“

— Въ Пряшевѣ открито съ початкомъ сего року школьного **нове духовне сѣменище** для Пряшевской епархіи, до котрого принайтъ 18 питомцѣвъ. Ректоромъ именовано протоерея Александра Ройковича. — Мы дуже тѣшилибыся зъ откритыи той новой институціи на Угорскѣй Руси, колибы мы знали, що она буде розсадникомъ руского слова и любви для руского народа, — тымъ часомъ „Карпатъ“ о томъ и словомъ не згадуе. Розумѣеся, що въ томъ сѣменищѣ вся наука буде подаватися въ мадарскѣмъ языкѣ!

— Въ Зборовѣ на двѣрци желѣзницѣ розбили злодѣѣ въ ночи въ салѣ II класы куферъ, въ котрый замкнувъ почтальонъ зъ Зборовской почты листы и послылки для перешованія, заки ранѣшній потягъ надѣйде. Въ куферѣ томъ находилося 1554 зр. и пачка съ кораллами въ цѣнѣ 300 зр. Почтальонъ въ ночи смачно заспавъ, а коли ранкомъ пробудився, заставъ куферъ розбитый. На поли отнайдено вправдѣ пачки и коралѣ, але вѣе грошѣ пропали. Пять подѣзрѣныхъ особѣвъ узвѣзено.

— Зъ Куликова звѣщаютъ намъ: Въ недѣлю, дня 28. вересня (10. жовтня) отбудеся въ Куликовѣ посвященье новой церкви на передѣстѣно черезъ Преосв. еп. Сильвестра Сембратовича. Церковь выбудо-

ДѢЛО

Выходить во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ свѣтъ) о 4-й годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улицы Крива Ч. 2 на Г-мѣт поверей).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належить пересылати підъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣвъ року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересылати франко (наилучше почтовымъ переканомъ) до: Администраціи часо. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатаны вѣльнѣ отъ порта.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Съ нынѣшнымъ днемъ розпочинається четверте чвертьрѣчье, тожъ просямо о скорѣ надѣсланіи предплати и вырѣваннѣ всѣхъ залеглостей.

Кождому ВП. Предплатителю дано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно, якъ у него залеглости.

Русины а Поляки.

II.

До чого доводитъ така система, котра въ всѣхъ справахъ и обьявахъ нашего краєвого жити стремить передовѣсть до одной головной цѣли — до польонизаціи краю? Вѣрна той своей головной задачѣ запѣзнае она найжизненнѣйшій справы руского народа, его матеріальный и моральный потребности, а подноситъ и переводитъ въ житѣе лише тое, що подномагае польонизацію краю. Можна жъ безъ шкоды краю запѣзнавати интереса цѣлого народа и то народа, котрый есть заразомъ бѣльшостію населенія краю? Звычайно стрѣчаютъ насъ въ томъ взглядѣ зъ польской стороны два замѣты. По перше говорятъ намъ, що бѣльшость населенія краю не есть руска, а польска, а по друге отповѣдаютъ намъ навѣтъ съ певною торжествующою насмѣшкою, що рускій народъ — се только „рорі і шѣлорі“, не застановляючись надъ тымъ, що послѣдній замѣтъ есть простымъ противорѣчіемъ першого. Если Русины заступають интереса селянства и духовенства, то якъжъ интереса выступаютъ по сторонѣ польской? Чи интереса мѣщанства? Если говорить о коренномъ прастарѣмъ мѣщанствѣ нашімъ, то оно теперь по нашихъ мѣстахъ и мѣстечкахъ выперте на передмѣстѣ, въ тое нещастіе „третє коло“, злѣбужѣе и майже совѣстьмъ выключене зъ управы мѣскихъ справъ. Въ томъ своемъ положеніи подѣляе оно теперь спѣльну долю съ нашими селянами — съ „шѣлорамі“ и має съ ними майже идентичный интереса. Чи може, дальше, лишаются по польской сторонѣ центра нашихъ мѣстъ и мѣстечокъ? Можна жалѣти надъ тымъ, але все таки остается незаперечимымъ фактомъ, що центра нашихъ мѣстъ и мѣстечокъ не суть ани рускій, ани польскій — а жидѣвскій. Тожъ если можна у насъ говорить о мѣщанствѣ и мѣщанскихъ интересахъ въ захѣдно-европейскомъ змыслѣ, то тѣи интереса „мѣщанскій“ сходятся у насъ съ интересами жидѣвства, котре то й есть у насъ тою буржуазією держачою въ своихъ рукахъ торговлю, промыслъ, капиталы, банки и т. д. Шожъ лишается по польской сторонѣ? Однѣи интереса великихъ посѣлостей и интереса тыхъ, що кормятся около великихъ посѣлостей, — а се далеко не бѣльшость, а значна меншость населенія краю. А хотъ зъ другой стороны маємо въ Галичинѣ такожъ значне число польскихъ селянъ и мѣщанъ захѣдной Галичины, то ихъ интереса такъ само игнорируются, якъ интереса русскихъ „рорѣвъ і шѣлорѣвъ“. Польскій элементъ выступаетъ въ Галичинѣ на дѣлѣ яко фаланга интересѣвъ великихъ посѣлостей. Усилия немногихъ галицкихъ Поляковъ, утворити въ Галичинѣ польске демократичне товариство и демократичну партію, оказались марными. Шобы побороути Русинѣвъ шукала польска партія

въ всхѣднѣй Галичинѣ союза не съ польскими демократами, котрыхъ не було, але съ жидами, котрымъ выдано нашѣи мѣста и мѣстечка за цѣну побѣды надъ Русинами. Перегляньмо складъ соймовыхъ посѣлѣвъ, а на дармо будемо шукати заступниковъ польского люду, польской демократіи. Кромѣ пятнадцатыхъ русскихъ посѣлѣвъ и кѣлькохъ посѣлѣвъ зъ торговельныхъ палатъ и гдѣякихъ мѣстъ, маємо самыхъ такъ званныхъ великихъ посѣлѣвъ („обывательствъ“), або такихъ, котры йдуть съ ними въ всѣхъ справахъ рука въ руку, — отже на дѣлѣ самыхъ представитѣльствъ интересѣвъ великихъ посѣлѣвъ. Тымъ то й поясняется, для чого нашѣи соймъ полишивъ неполагодженными найважнѣйшій справы селянства и маломѣщанства, для чого въ загаль цѣле наше законодавство и краеве устройство найбѣльшій недостатѣкъ и хибы выказуе въ отнѣшеніи до селянства и маломѣщанства и чому то всякіи реформы въ томъ взглядѣ у насъ або ведутся на манѣвъ, або йдуть якъ зъ каменя. Не хочемо казати, шобы се дѣялося зъ злого замѣру, а бодай не хотѣлибъ мы сказати сего о цѣломъ загаль польскихъ посѣлѣвъ. Если такъ дѣялося и доси еще дѣся, то се есть передовѣстьмъ выплывомъ духа теперѣшной бѣльшости посѣлѣвъ, необходимымъ наслѣдствомъ соймового складу. Знесеніе панщины и тымъ вызвана змѣна экономичного стану навѣтъ самыхъ великихъ посѣлѣвъ, має еще до нынѣ свои наслѣдства, съ котрыми великій посѣлѣвъ галицкій не могутъ вповнѣ освоитися. Они, просто сказавши, довгій часъ не могли освоитися съ господарствомъ безъ панщины. Галицка шляхта до нынѣ еще о много низше стоитъ отъ познавской и конгрессовой шляхты подъ взглядомъ экономичнымъ. Станъ галицкой посѣлѣвъ великой не о много менше сумный отъ стану малои посѣлѣвъ. Подѣла правила егоизму, такъ всемогучого на поли экономичномъ, совѣстьмъ понятно, що галицка шляхта хлопоталась передовѣстьмъ своими справами и хотъ бралась до якихъ реформъ, до нового устройства, до новыхъ законѣвъ, то все при томъ мала на першомъ мѣстѣ себе на думцѣ и своими интересами мѣрляла такъ потребу якъ и размѣры, тыхъ реформъ и законѣвъ. Такъ то интереса великой посѣлѣвъ, хотъ мали въ ординаціи выборѣдѣи назначене мѣстѣ (и то переважающе, але все при томъ обмежене) середъ загалу интересѣвъ краю, сталися на дѣлѣ всемогущими и всюду володѣющими и выперли всѣ другіи интереса. Для интересѣвъ селянства и мѣщанства не оставалось мѣстѣ. Кѣлька разѣвъ въ соймѣ подношена справа побѣльшенія посѣлѣвъ зъ мѣстѣ подала до сего дуже добру иллюстрацію. Була се справа Русинамъ не только не пожадана, але навѣтъ противна, такъ що не можна сказати, будѣтобы побѣльшеніе сойма выступаючи противъ побѣльшенія числа мѣскихъ посѣлѣвъ, робила се зъ боязни передъ Русинами. А мимо того сойма побѣльшеніе все было противна тому побѣльшенію и внесеніе упадало не зъ иншой причины, якъ зъ почутія обороны интересѣвъ великой посѣлѣвъ. Такимъ то чиномъ наше найвысше житѣе автономичне носитъ вже въ зарѣдѣ на собѣ пятно односторонности, такъ сказати, кастовой зашкаруплености, що конечно муситъ приносити шкоду поступови и розвоєви краю. Органичний розвѣи краю, котрый вже по-

ста статуту краєвого дѣлится на три группы интересѣвъ: велику посѣлѣвъ, мѣста (торговля и промыслъ) и малу посѣлѣвъ, не може здорово отбыватися, если только одна группа тыхъ интересѣвъ пануе и на кошѣтъ другихъ розвиваєся. И на дѣлѣ бачимо, що отъ часу нового конституційного житѣя у насъ мѣщанство совѣстьмъ не розвинулося, а селянство значно подупало. Если бодай одна партія Поляковъ мала бѣльше правдивой прихильности для своего польского люду и маломѣщанства, якъ для шумной, великой, але при томъ всѣмъ безплодной политики великодержавной, то радѣсть Поляковъ зъ теперѣшного складу сойма и зъ побѣдоносныхъ выборѣвъ соймовыхъ р. 1876 не булабы ани такъ ентузіастична, ани такъ загальна. Власне той шовинизмъ, тая дитиняча радѣсть выпхати хочѣбы и самого бѣса на мѣстѣ „wstrętnego świętojurcy“ (якъ называно каждого руского посла), тая поверховность въ публичныхъ справахъ мимо неустойчон декламации о „органичной працѣ“ — не дають доглянути Полякамъ, що вже въ самѣи организации краєвой автономіи, въ самѣи складѣ сойма, въ выключной перевазѣи одной класы почивае головна причина „экономичныхъ нещастѣй“ грозящихъ намъ теперь повсюду“.

О скѣлькожъ сумнѣйшу постать приберае еще тая справа супротивъ Русинѣвъ. До супротивности интересѣвъ экономичныхъ прилучаются еще супротивности національнѣи. Если въ захѣднѣй Галичинѣ забуваєся на интереса селянства и маломѣщанства задѣи класового егоизму и законопаченія власными справами великой посѣлѣвъ, то негация жизненныхъ интересѣвъ селянства и мѣщанства всхѣднѣи Галичины есть вже немѣвъ бы сущностью національной программы польской и се належитъ до доброго тону патриотичного, съ насмѣшкою отзыватьсѣи о интересахъ „шѣлорѣвъ і рорѣвъ“ и надавати имъ пятно якихъ захѣднѣи „московскихъ“ або „пизматичскихъ“ агитаций. Поборювати тѣи интереса, кидати дотычнѣи жаданія руского населенія до коша, або й подрывати ихъ еще до самой основы протегуючи эксплоатацию селянъ и мѣщанъ, — се видѣается въ очахъ польскихъ политикѣвъ однозначнымъ съ поддвигнѣемъ польской чи властиво польонизаційной идеѣи. Переведеніе справъ сервитутныхъ, законы о дорогахъ и пропинаціи, безприкладна рѣвнѣдушность супротивъ упадку селянства и маломѣщанства, союзы съ жидами противъ руского элементу, выключеніе Русинѣвъ по можности зъ всѣхъ тѣлѣи репрезентативныхъ, — все тое и тому подѣбне явно доказуе, якъ „племенная вражда“ родитъ свои тернистыя овоцѣи навѣтъ на поли экономичномъ и выкликае тѣи теперь вже зъ всѣхъ сторонѣи грозячѣи „катаклизмы экономичны“! Можна статистику фабриковать, можна русскихъ селянъ латинского обряду на паперѣ зачисляти до польской народности, можна наконецъ причисленіемъ бодай одной части жидѣвъ еще побѣльшити число польского населенія на паперѣ и передъ свѣтомъ говорить, що теперѣшная политика польска есть выразомъ такого то великого польского населенія краю, — але на дѣлѣ сама справа ничего на томъ не выиграе, отнѣшенія межѣи Поляками и Русинами останутся неизмѣненѣи, а накинѣна шата польска буде только передъ коротковидными закрывати страшну нужду

не только краєвой бѣльшости руского населенія, але и самого польского люду, и якъ довго справа руска останется неполагодженою, такъ довго буде цѣлый край шоразъ дальше упадати. Такой станъ муситъ конечно будити незадоволеніе и вражду, тымъ бѣльше що разомъ съ племенной враждою лучатся по противныхъ сторонахъ супротивный и доси еще совѣстьмъ неполагодженъ интереса матеріальный.

Погляньмо еще дальше въ житѣе приватне, а побачимо тожѣе самое сумнѣи, до крайности безѣотрадный образъ. Пятно ненавистной захѣднѣи конспирации наложено насильно на заступничтво интересѣвъ руского народа въ загаль, накинѣается такъ само химерно, безосновно и насильно въ приватномъ житѣи на поодинокіи лица. Если рускій священникъ поважится ревнио проповѣдувати тверезость, живу участь братѣи въ справахъ громадскихъ, поучати рускій народъ плекати свою народность и боронити своихъ справъ, тогды заразъ спадають на него неласки и тысячный секатурѣи, его оголошуются небезпечнымъ агитаторомъ и коли не „москалемъ“ то бодай „пизматикомъ и святоюрцемъ“. Коли учитель сельскій поважится бути лише Русинѣмъ-учителемъ и просвѣтителемъ народа, а не слѣпымъ орудиѣмъ польонизаціи, коли онъ побачитъ бѣльшу користь для просвѣты народной въ науцѣи реальныхъ и селяниновѣи необходимыхъ предметѣвъ, якъ въ ломаніи языковъ русскихъ дѣтѣи надъ польскою граматикою и забиваніи ихъ памяти митологіями и славословіями польскихъ корѣлѣвъ, — ему дѣстаєся пагана, его переносятъ зъ мѣстѣи на мѣстѣи и называютъ ворожимъ агитаторомъ. Коли селянинъ купитъ руску книжку, або вступитъ до руского товариства, або запремуе руску газету, або наконецъ зберѣся въ селѣ руска читальня, — вже готовый шумъ и галасъ о „небезпечной аграрной чи социальной агитации“, ему безъ суда и права отбирають руску книжку, руску газету и уважають его тожѣе само небезпечнымъ агитаторомъ. Дѣждалисьмы вже часѣвъ, що урядникъ дрогѣбьского старостѣи поважнѣи отповѣсти на руске поданіе, що онъ не розумѣе по турецки, що рускій листы адресованъ зъ одного мѣста Галичины до другого вацдрують ажъ по Трієстахъ, що почтова посылка до селянина забираєся некомпетентнымъ лицѣмъ и т. д. И якъ же жъ при такомъ станѣ рѣчѣи не має розвиватися „племенная вражда“, якъ не має будитися незадоволеніе? Чижъ може рускій священникъ, рускій учитель, рускій селянинъ, отдаватися плеканію и розвоєви своей народности свято загварантованому въ основныхъ законахъ? Чи не отречѣся скорше каждый всякой працѣи и чи не буде лежати обложеномъ поле духового и матеріального розвою бѣльшости населенія краю, а тымъ самымъ и цѣлого краю? Се суть сумнѣи факта, якъ у насъ и въ приватномъ житѣи отстрашуются людіи отъ всякой працѣи для добра загалу, и се есть властива причина що разъ бѣльшого упадку краю, загальной апатіи и дезорганизации. Тожъ справѣи булабы крайна пора застановитися, до чого веде така робота и така политика и подумати надъ тымъ, чи можна дальше безъ цѣлковитой руины краю поддерживать такой станъ и на дальше плекати и подсычувати тую „племенную вражду“. Справѣи слѣдовалобы стремитѣи всѣми силами до того, шобы „въ тѣи непотрѣб-

ной и неприродной враждь не зъяли насъ грозный повсюду экономичный нещастя". Але чи дастся тоє зробити одною фразою, однимъ почеркомъ пера, и кто то має обовязокъ ступити на нову дорогу поправы?

(Дальше буде.)

Святкованье памяти Юсифа П.

Съ полнымъ удовлетвореньемъ запишемъ, что нашъ отзывъ о торжественномъ святкованіи столѣтнихъ роковинъ вступленія на австрійскій престолъ цѣсаря Юсифа П. збѣтавъ въ всѣхъ рускихъ кругахъ широко прійнятый и вызвавъ живыи отглаголюющіе середѣ загалу рускои интеллигенціи. Нынѣ можно вже скавати, що майже всѣ рускыя товариства широко занимаються тою справою, що не менше такожь и рускыя часописи посвящаютъ свои увагы той справѣ. Одна зъ рускихъ часописей, якъ небудь годится на святкованье памятки Юсифа П. сего року, подноситъ однакожь заравномъ гадку, що властиве народне торжество слѣдовалобы отложити дошверва на слѣдуючій рокъ, коли то и нѣмецкыя селяне будутъ обходити 100-лѣтній роковины занесеныя подданства. Щобы оминуть всякыя непорозумѣния мусимо еще разъ звернути увагу на тоє, для чого уважаемо столѣтню рѣшеницю вступленія на престолъ яко найотповѣднѣйшу до святкованья памяти цѣсаря Юсифа П. Безперечно, занесенье неволѣ есть для насъ найважнѣйшимъ фактомъ зъ цѣлаго ряду многоважныхъ реформъ Юсифа П. Однакожь занесенье неволѣ не было актомъ доразовымъ, а, такъ скавати, складовымъ, обнимающимъ цѣлый рядъ рѣзкочасныхъ актовъ. И такъ еще за Маріи Терезіи, хотыи зъ инициативы Юсифа П. введено вже многы реформы, котры въ певной мѣрѣ облегчили долю селянъ. Такъ установлено розпорядженьемъ зъ 7. вересня 1774 для каждой провинціи максимумъ работы и данинъ подданныхъ (ingebium), а закономъ зъ 12. червця 1778 заказано неограничену панщину; введенье катастру и унормованье податковъ такожь дуже значно выплынуло на станъ селянъ. Формальне занесенье неволѣ послѣдовало въ рѣзкихъ лѣтахъ въ рѣзкихъ краяхъ, якъ пр. въ Чехахъ 15. сѣчня 1783, въ Уграхъ 22. сѣрпня 1785, а въ Галичинѣ 5. цвѣтня 1782 и т. д. Такимъ способомъ припадальбы столѣтній роковины занесены подданства въ Галичинѣ дошверва за два лѣта и тоє торжество совсѣмъ не припадалобы рѣзкочасно съ торжествомъ нѣмецкихъ селянъ. Зъ тыхъ причинъ, думаемо, буде далеко отповѣднѣйше обходити память Юсифа П. и при томъ память важныхъ для насъ реформъ Юсифовыхъ сего року, с. е. въ столѣтню рѣшеницю вступленія на престолъ Юсифа П., а то тымъ болѣе, що, якъ то мы вже выказали въ нашой попередней статіи, Русины мають еще и иншы причины обходити тую память.

При томъ мусимо еще звернути увагу на самъ характеръ торжества. Не ходитъ намъ о тоє, щобы апотеозувати Юсифа П., котрый поднимавъ такъ много реформъ наравъ и то реформъ далекосягающихъ и свѣдѣ чась выпереджающихъ, въ многѣмъ могъ розминутися съ своими властивыми гуманными замѣрами, тымъ болѣе, що всеюда подыбавъ опдрѣ тогдѣшней пануючей касты, — не ходитъ намъ такожь о шумныи и блескотливыи торжества, котры звичайно безъ слѣду и користи проминають, але ходитъ намъ о манифестацію народну, достойну живого народа, котрый розумѣе свою исторію и почувае свое житѣ, ходитъ намъ о тоє, щобы поминаючи память безперечно великого цѣсаря-реформатора и подносячи идею свободы и людскости Юсифомъ П. по своихъ силахъ поддвинуту, тымъ торжествомъ зробити початокъ нового оживленія руского народа, дати знакъ нашего народного житя и положить тревалыи основы нашою народною програмою, нашего дальшого розвою и успѣшного дѣланья. Тожъ бажабысьмо, щобы Русины зани-

маючыся устроеньемъ сего торжества звернули увагу на тую практичну сторону народного торжества и надали ему отповѣдныи практичныи и для народа зрозумѣлыи характеръ.

ДОПИСЬ.

Зъ Подгѣря. (Новый статутъ для фонда священническихъ вдовъ и сиротъ.) Уже и мѣсяць жовтень назначенный на збѣранье отпоручниковъ деканальныхъ наближился, а якъ бачу, якъ во Львовѣ ничего не подумано о новыхъ статутахъ заведеня запомоги вдовъ и сиротъ священническихъ, такъ и на селѣ братья наши може забули за такую пекучу справу, а и въ часописяхъ не много о той справѣ говорено. — О. Торонскій въ „Сіонѣ“ лише загаломъ рѣчь бере, не входячи ближе въ meritum rei, а авторъ статіи „Veto“ въ „Дѣлѣ“ або не знавъ, або не хотѣвъ скавати: о що то властиво ходило при заложеніи Veto на збѣраніи отпоручниковъ въ мѣсяци маю. И я за тоє Veto не много могу скавати, бо хотыи бувъ на збѣраніи, то высказавши зъ горы мои увагы надъ новыми статутами, отставленный до шкоутра касы, не участвовавъ я въ дальшихъ нарадахъ. За тоє никто мене не помовитъ, якобымъ засягавъ мнѣнія Вир. Офиціала, ани такожь на отворотъ. Чиню тую увагу зъ причины, що я не совсѣмъ годжуся съ статутами Вир. о. Меруновича, принятыми черезъ анкету выделеговану до того дѣла на збѣраніи отпоручниковъ р. 1879, хотыи зъ другой стороны признаю, що безъ того Veto можна было обійтися. Анкета прійнявши въ статутахъ о. Меруновича §. 30, 2, а значащи за тѣ сумныи напруженіи отношенія въ нашой іерархіи, повинна була передъ возваньемъ отпоручниковъ засягнути мнѣнія Его Высокопреосвященства. Зъ другой стороны Вир. Офиціалъ знаючи волю Его Высокопреосвященства и проектъ статутѣвъ о. Меруновича, могъ въ часѣ обрадъ звернути увагу анкеты на несогласіе тыхже, або не скликати збѣраня отпоручниковъ, нѣмъ вырѣзняются спорныи точки, або передъ розправами надъ статутѣмъ объявити отпоручникамъ волю Его Высокопреосвященства. Але дати отпоручникамъ черезъ 3 дни трудитися розправами такъ на вѣтеръ, а потому зъ ничимъ ихъ до дому отпривити, то вже не лише анкету и ви Виреосв. председателя, але и цѣлый клиръ болѣти муситъ. Застерѣгаюся еще разъ, що за той заводъ никакъ не жалуемся на нашего Архипастыря, бо якъ всѣ знаемо, той, що такъ болѣе надъ нуждою и недолею духовенства, вдовъ и сиротъ нашихъ, хотъ отдаленный отъ Львова о кількадесяти миль, не бувбы насъ отпрививъ домѣвъ съ порожными руками. Але вернемся до статутѣвъ о. Меруновича.

Хотыи я не въ силѣ дѣло фахового мужа, якимъ есть о. М., критиковати, чуюся однакожь обовязаннымъ, якъ на зазѣданіи отпоручниковъ дек. такъ и теперъ въ часописи звернути увагу ширшого круга Вч. Читателѣвъ на се пытанье, чи реченый статутъ можна безусловно епблос прійняти?

Есть то наша свята повинность всѣмъ вдовамъ и сиротамъ свящ. забезпечити бодай теперѣшну запомогу, а на будуще побольшити. Перше не находится въ статутѣ о. М., а на друге слаба надѣя. И такъ:

1) Въ статутѣ стоить: Кто не платитъ вызначену квоту, отпадае отъ товариства, а его вдовы и сироты не дѣстають ніякои запомоги. Кѣлькожь то нынѣ есть священниковъ, що не сплачують установлену 4% квоту на вдовицѣ? а кѣлькожь тогды ихъ буде, якъ прійдеся вдовицѣ 200—250 зр. Та чи можна такъ вдовицѣ отсудити отъ запомоги? Нѣ! Бо въ основнѣмъ статутѣ зъ р. 1823 черезъ правительство одобренѣмъ, есть сказано: „Якъ фондъ вдовицѣй вроссте до певной скѣлости, вдовицѣ въ той часѣ будутъ обдѣлены запомогою“. Нынѣ фондъ коренный въ двое такъ высокій, якъ тамъ выра-

жено; кудажь теперъ скавати вдовицамъ, розумѣеся найбѣднѣйшимъ: не дѣстанете ничего?! А якужь бы то честь принесло цѣлому клирови, якбы розходилися по свѣтѣ и пр. такъ жалѣ тыхъ вдовицъ: „За житя мужѣвъ тяжкои нужды зазнали, а повдовѣвши, хибѣ загубити намъ“!

2) Що такихъ священниковъ много буде, котры не пристануть до нового товариства запомоги вдовъ и сиротъ свящ., а тымъ самымъ доля сиротства нашего не получитися, сего не тяжко доказати. Возьмѣмъ крейтку до рукъ, и обчислѣмъ собѣ: Якобы цѣлый клиръ безъ вынѣтку присутивъ до товариства, то зложивбы такую квоту, отъ котрой отсѣтки рѣвнали быся квотѣ, яку складаемо що року на вдовицѣ по теперѣшномъ провизоричномъ статутѣ (розумѣеся якбы всѣ складали). Щожъ тутъ лѣшного новый статутъ намъ показуе? Та чи всѣ священники пристануть до того товариства? Я сомнѣваюся числѣти до того: а) священниковъ безженныхъ; б) вдовицѣвъ; в) тыхъ старшихъ вѣкомъ, котры вже сплатили, або й переплатили тыхъ 200 зр. на фондъ в. с. Правда, що на тыхъ всѣхъ о. М. має почестну рубрику „основательствъ и благодѣтельствъ“, але въ практицѣ и въ свѣтѣ та рубрика дуже сумно выглядае.*) До нового товариства тяжко буде притягнути и тыхъ, що й до теперъ не могутъ або й не хотыи платити тыхъ 4% отъ приходу, бо тогды, якъ буде лишено доброй волѣ, приступити до товариства, або не приступити, то не будутъ на нихъ дѣлати тѣ, хотъ не дуже сильныи дотеперѣшныи примусовыи средства до сплаты жертвъ на фондъ вдовицѣй; г) отпадуть и тѣ маючыи священники, що не потребують журитися о долю своихъ по своей смерти.

Липаються отже тѣ священники, котры широко дѣають за долю своей родины. Але и зъ тыхъ многы будутъ важитися, чи до нашего товариства пристати, чи до якого иншого, добре заакредитованого заведеня асекураційного и пр. Beamten-Verein и др. А то для чого: Не вспоминаю вже о такъ плохѣмъ заведѣваніи фондомъ нашимъ черезъ близько 50 лѣтъ, ни о тыхъ сумныхъ подѣяхъ въ р. 1878 и 1879, — але, скажу для того по перше, що въ статутахъ о. М. кажется, кѣлько мають складати священники, а не кажется: якъ много будутъ поберати вдовицѣ, — тымъ часомъ коли въ плянахъ каждого подобного заведеня се точно есть выражено. По друге, кожда асекурація, коли членъ лише одну премію сплатитъ, выплачуе цѣлу квоту, такъ якъ зъобовязалася, а статутъ о. М. каже вдовицѣ такого мужа, що не зложивъ довшну квоту, щобы она въ передъ заспокоила той довгъ. Та откижъ бѣдна вдова возьме такую суму?

Такимъ способомъ число членѣвъ будущего товариства все малѣе, але status вдовъ и сиротъ (по надѣ 600 душъ!) все однакій, та кобы не побольшався. Откижъ взяти гроша, щобы удѣлити имъ хотъ теперѣшну запомогу, якъ отпадутъ теперѣшныи складки цѣлого духовенства?

(Конечъ буде.)

СПРАВЫ КРАЕВЫЕ.

Анкета для реформы школъ народныхъ. На послѣдней сесіи соймовой кѣлька разѣвъ порушено справу реформы народныхъ школъ а при ухвалѣ бюджету школьного 30 червня с. р. поручивъ соймъ выдѣлову краевому, щобы порозумѣвшись съ радою школьною и запытавши о мнѣнія рады повѣтвой и знаменитѣйшии личности, обзнаныи съ народнымъ школьничествомъ, прилагодивъ для найблизшой сесіи соймовой справозданье, о кѣлько теперъ обовязующиіи уставы для школъ народныхъ повинныи бути пересмотрѣныи и

*) Тутъ булобы мѣстце примѣтити, що на кождѣмъ збѣраніи отпоручниковъ находится охочыи загачити нашихъ Достоянниковъ до удѣлу въ складахъ на фондъ. Але тѣ мають готову отповѣдь: „близна сорочка“. Бо справдѣ може и кождый зъ нихъ муситъ дѣлитися съ своими ближними и кутомъ и столомъ.

реформованыи. Въ 3 дни поанѣйше передавъ соймъ выдѣлову кр. такожь вынесене кс. Бухвальда дотычаче змѣны §. 4 уст. зъ 2 мая 1873 о закладаніи и удерживаніи школъ народныхъ. Наконецъ передавъ соймъ выдѣлову кр. на зазѣданіи зъ 5 липня меморіалъ заряду головного товариства педагогичного взглядомъ змѣны уставы для народныхъ школъ. Выдѣлъ краевый скликавъ на день 28 н. с. жовтня фахову анкету, въ котрой складъ входять: Октавъ Петрускій, яко председатель; члены выдѣлу кр.: Баденъ и др. Верещинскій и запрошѣныи зъ нова выдѣлу кравого: совѣтникъ Намѣстництва Бодаковскій, посолъ кс. Бухвальдъ, инспекторъ школъ Мандыбуръ, др. Фр. Новаковскій, проф. унив. др. Тадей Пилатъ, посолъ Мечиславъ гр. Рей, посолъ Тадей Романовичъ, директоръ учит. семинаріи др. Савчинскій, члены рады шк.: Шмитъ и кс. Солецкій и проф. краковск. университета др. Шуйскій. Анкета тая застаивается надъ предложенными ей пытаніями а оттакъ выдѣлъ кр. запытае о мнѣніи рады повѣтвой. Евентуально анкета може бути скликана на друге зазѣданье.

Подавши за урядовою львовскою газетою фактъ скликанья анкеты и ви складъ, мусимо высказати свои увагы въ той важной справѣ. Поминувши тую аномальность, котра каждому читающему выпадѣ въ очи, що до наряды надъ реформою школъ народныхъ не покликано ни одного педагога-учителя чи директора народныхъ школъ, мы мусимъ звернути увагу на еще болѣе аномальность въ складѣ анкеты, а именно, що **на чотырнацѣти еи членѣвъ не покликавъ Выдѣлъ кр. ни одного Русина**, хотыи зъ помези такъ поважныхъ рускихъ педагоговъ и ученыхъ якъ: директоръ др. Амвровій Яновскій, др. Омелянъ Огоновскій, др. Шараневичъ, дир. Теодоръ Бѣлоусъ, проф. Парыцкій, др. Юліанъ Целевичъ, проф. Романчукъ, проф. Алекс. Борковский, проф. Алекс. Барвинскій и много другихъ звѣстныхъ такъ зъ литературно-научковой якъ и практичной дѣятельности на поли школьництва, можна було до анкеты покликати мужѣвъ о много дѣятельнѣйшихъ и съ потребамы народныхъ школъ болѣе обзнанныхъ, якъ примѣромъ пп. Генрикъ Шмитъ, Романовичъ, Солецкій, кс. Бухвальдъ и др. Чижъ можна при такомъ одностороннемъ складѣ анкеты надѣятися, щобы она выпрацовала проектъ реформы школъ народныхъ, отповѣдающей не только теоретичной науцѣ але и практичнымъ потребамъ самого народу — потребамъ, правду сказавши, болѣшности нашихъ пп. либералѣвъ а la п. Романовичъ дуже еще мало звѣстнымъ...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Австрійскыи финансы.) О станѣ австрійскихъ финансовъ пише Vaterland: „Посля Bohemii-и выноситъ сегорѣчне побольшенье выдатковъ, якого жадае министерство войны на слѣдуючій рокъ 7-5 миліонѣвъ, а министерство заграничныхъ справъ 110,000 зр. разомъ отже около 8 миліонѣвъ. После сего приналобы на Долитавію зъ тыхъ выдатковъ 5,600,000 зр., черезъ що цѣлый недобрѣ, ели пріймемо за подставу бюджетъ минувшого року, взрѣе бы до 30 миліонѣвъ. Понеже финансова програма Хертека зъ минувшого року оказалась въ своей практичной части неосущимомъ, то въ послѣдней сесіи не предпринято ніякихъ серьезныхъ мѣръ, щобы усторонити недобрѣ въ бюджетѣ державномъ. Сегорѣчне побольшенье выдатковъ еще болѣе утрудиле приверненье равновѣя въ финансахъ. Тожъ ожидаемо съ наибольшою цѣкавостію программы теперѣшного министра финансовъ“.

(Дѣла духовенства.) Межи австрійскимъ духовенствомъ проявляея теперъ живѣйшій рухъ. Въ листопадѣ має збѣратисъ въ Солигородѣ конференція австрійскихъ епископѣвъ, щобы обратитисъ такъ надъ реформою школьныхъ законѣвъ якъ и надъ справами самого духовенства, якъ справою податку на приходы и увѣльненьемъ свѣцкандидатѣвъ отъ войсковой службы. Вѣденскій кардиналь-архиепископъ мавъ посла до-несенія Tagblatt-у згодитисъ на тую конференцію подѣ слѣдующими условіями: 1) щобы всѣ народныи, политичныи и языковыи пытанья были выключены; 2) щобы чешскыи и тирольскыи епископы не представляли конференціи своихъ спеціальныхъ жадавъ и справъ краевыхъ; 3) щобы не ставлено жадавъ взглядомъ занесенія державного закона о народныхъ школахъ, понеже черезъ тоє выключенобы борбу противъ церкви и духовенства. Подѣ тыми условіями прирѣкъ кард. Кучеръ, що

постарался о зміну гдекотрихъ приписовъ школьныхъ законівъ, котрі суняють науку релігії и впливъ церкви на вихованье молодѣжи, якъ и въ палатѣ пановъ перевести успѣшне рѣшенье жаданъ епископівъ. Жадані епископівъ мають бути уложені въ формѣ петицій до обохъ палатъ рады державнои. — Пропамятне письмо въ справѣ податку на приходы мавъ уложити — якъ звѣщає N. fr. Presse — кардиналь архієпископъ оломунецкій, въ котрѣмъ жадає зниження сего податку. Въ пропамятнѣмъ письмѣ представляє кардиналь-епископъ такожъ потребу поліпшенія быту священиковъ и представляє шематъ для пенсіи каніульныхъ достойниківъ, деканівъ, парохівъ и сотрудинокъ, установляючи для нихъ послѣднихъ два шемати після того, чи они пробувають въ большѣмъ або меньшѣмъ мѣстѣ. Яко приготуванье до збѣду австрійскихъ епископівъ въ Сольногородѣ розпочалися дня 12 с. м. въ Празѣ підъ проводомъ кардинала Шварценберга нарады духовныхъ достойниківъ чеськихъ въ архієпископской палатѣ. Всѣ бесѣдники підносили, що теперѣшній податокъ на приходы (Religionsfondbeitrag) есть дуже утяжливый и що оказує наглыа потреба его облегчити. Наряды тревали три години; ухвалъ не повзято еще ніякихъ. Після загальныхъ справозданъ зъ сихъ нарадъ можна вносити, що духовный достойники чеські займаються больше долею „достойниківъ“ якъ бѣдѣйшого клиру. Після донесенія дневниковъ, має зборъ чеськихъ достойниковъ духовныхъ занятися еще справою законівъ школьныхъ и справою увольненія священичыхъ кандидатівъ отъ войсковой службы. — Чи не булабы пора, чтобы и наше духовенство подумало вчасно о своихъ справахъ?

(Колонизация Боснии и Герцеговины.) Скарбова дирекція Боснии и Герцеговины выдала для подвластныхъ органовъ своихъ розпорядженъ, въ котрѣмъ подано условія, якъ держава признає колонистамъ: Каждая родина одержитъ отпověдно до своихъ силъ робочихъ невуи просторонъ грунту зъ скарбовыхъ дѣбръ, а то на выбудованье хаты, на управу рѣлъ и на сѣнокосы, а наконецъ въ случаю потребности и на пасовишко. Тѣи грунты отбываются колонистамъ на власнѣсть подъ условіемъ сплаты ратами теперѣшної цѣны шацунковой тыхъ грунтовъ. Шацункова цѣна грунтовъ назначенныхъ для колонистовъ есть минимальна и буде платиться за всѣ грунты съ выключеніемъ пасовищъ, за котры доперва по уплывѣ певного числа лѣтъ будутъ колонисты платити умѣренный чиншъ. Кромѣ грунтовъ достане каждая родина будованье дерево на поставленье выше згаданныхъ будынокъ а то отпověдно до числа головъ родины. Громады колонистовъ одержатъ такожъ матеріалъ на церкви и школы. Колонисты будутъ черезъ 10 лѣтъ отъ часу осеня вѣольны отъ сплаты грунтового и домового податку, о сколько тѣи грунты вже передъ тымъ не были оподаткованы. Податокъ доходовой будутъ платити колонисты черезъ першихъ десять лѣтъ доперва отъ сумы большой надъ 3.000 пиастрѣвъ (около 30 зр.)

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Програма гр. Лѣорисъ-Меликова все еще живо обговоряется въема российскими дневниками. Она еще довго буде стояти на дневномъ порядку — и совсѣмъ природно. О чѣмъ жежъ могутъ больше говорить российский дневники, якъ не о тѣи програмѣ и всѣхъ справахъ связанныхъ съ нею и съ цѣлымъ внутрѣшнимъ житемъ Россіи? „Новое Время“ повертає до программы гр. Л. Меликова въ статіи „Что нужно?“ „Н. В.“ находитъ тую програму, такъ, якъ еи описывали „Отечественныя Записки“ — „неудовлетворительно“ такъ якъ въ тѣи програмѣ нема найважѣйшой sprawy — экономичного поліпшенія быту Россіи. „Новое Время“ не припускає, чтобы гр. Лѣорисъ-Меликовъ зачислявъ навѣтъ и экономичные пытанье до ряду „иллюзий“, оно скорее догадуся, что редакторъ „Отечественныхъ Записокъ“ — „недочувъ“ сѣи точки въ програмѣ гр. Л. Меликова. Алежъ на конференціи були и другіи редакторы, а мабуть и самъ редакторъ „Н. В.“ — чижъ они всѣ „недочули“ сѣи такъ важной точки? А коли не дочули еи, такъ вѣжежъ конечно гр. Меликовъ не узнавъ за отпověдне вставити еи до своєї программы, иначе „Новое Время“ моглобы само поновити тую неточность. Дальше выясняє „Н. В.“ важность экономичного пытанья и докоряє российскій интеллигенціи, что она все радше занималась высокими матеріями и теоріями, якъ жизненными справами экономичной нужды народѣвъ въ Россіи, котра теперъ розрослася до страшныхъ размѣровъ и рѣкъ рѣчно грозитъ Россіи то голодомъ, то всѣлякими епидеміями и т. д. „Николи не умѣла российская интеллигенція устояти на грунтѣ дѣйствныхъ народныхъ потребъ; все она занималась лише архитектурно зверху, то копируючи ихъ на заграничный ладъ, то надармо шукаючи для нихъ основъ и о-

бразцѣвъ въ темной исторіи московского государства. Пытанья о народныхъ потребахъ здавна належали до наименше занимающихъ справъ. Новіи люде начинали новіи разговоры фантастичны и такъ безъ конца и мѣры, а земля высылувалась, народъ бѣднѣвъ, тягары побольшувались, финансы погѣршувались и „могуча“ Россія позволяла собѣ все частѣйше и частѣйше закинутися о своихъ безсилію“. „Н. В.“ звертає увагу, что вся Россія повинна повернути цѣлу свою роботу до экономичного пытанья, але зновъ пытає, чи може обійтись рѣшенье сего пытанья безъ „совсѣмъ практичныхъ людей“ указующихъ тымъ на потребу осушенія „иллюзий“ о свободныхъ нарадахъ людіи надъ практичными пытаньями державными с. е. менше больше на потребу конституціи, безъ котрой ни праса, ни интеллигенція не могутъ успѣшно працювати надъ практичными пытаньями, а все мусять здавати на добру волю правительства.

Надходящій вѣсти стверждаютъ, что и въ півночній Россіи, въ великорусскихъ губерніяхъ заносится на голодъ.

Довгий часъ не давали мы вѣры вѣстиамъ французскихъ дневниковъ, что царь Александръ оженился съ кн. Долгоруковой. Теперь подала тую вѣсть въ категоричной формѣ поважна нѣмецка „Kölnische Zeitung“ звѣщаючи съ всякою достовѣрностью, что царь Александръ оженился съ кн. Долгоруковой, молодшою сестрою жѣнки варшавского губернатора Альбединского, еще въ мѣсяцъ серпнио. Та сама газета поясняє, что подѣля законѣвъ православной церкви не ма такъ званыхъ „морганичныхъ слюбѣвъ“, что слюбѣ царя отбывся по всѣй формѣ, а только подѣля дворского церемоніалу не бувъ публично обвѣщенный, что все дѣбся въ случахъ такъ званого méraliaпee-y. Царь має вже кольоро дѣтій съ кн. Долгоруковой и теперъ проживає съ нею въ Ливадіи.

Российскіе правительство задумало строити сибирскую желѣзницу своимъ коштомъ и заходомъ, а не отдавати еи въ приватне предпріемство. Россія видимо держится тутъ политикой системы державныхъ желѣзницъ, до котрой теперъ начинаютъ повертати и другіи державы европейскіи.

Туреччина. Коли Порта побачила, что на ноту еи зъ 3 жовтня Гладстонъ починає отпověдати такими проектами якъ: блокада портѣвъ, опанованье Дарданеллѣвъ, зложенье султана зъ престола, словомъ знищеніемъ европейской Турціи, — рѣшилась она, не ждучи официальной отпověди державъ на выше згадану ноту, отступити безъусловно Дульциню Чорногорѣ. Що султанъ такъ поступивъ, сталося се, якъ всѣ згѣдно твердятъ, зъ намовъ Нѣмечины, именно еи полномочника въ Константинополи, гр. Гатцфельда, а сталося се для того, чтобы Гладстонъи попутати его планы. Уже зъ самого початку, якъ только серьезно заговорили о конечности присвоиванія султана сповнити берлинскій трактатъ, поднеслися въ Берлинѣ голоса о сомнительности права Европы до такого присвоиванія. Ходитъ о тоє, что на берлинскомъ конгресѣ не рѣшено выразно, что езекуцію надъ Туреччиною въ случаю невыполненія точокъ трактату має Европа. Российскій полномочникъ предлагавъ конгрессови контролю державъ надъ Турцією и его предложение поперли австрійскій и нѣмецкій полномочники, однакожъ полномочники Англіи, Франціи и Италиіи не оовѣдчилисъ ни за ни противъ того предложения а полномочникъ Порты Теодори паша заявивъ, что такого предложения не потреба, бо Порта, згодившись на точки трактату, буде старатися совѣтно ихъ сповнити. То есть гешмѣ трехъ засѣданъ, на котрыхъ було розбиране пытанье о контролѣ сигнатарныхъ державъ надъ Турцією. Порта въ нотѣ своей зъ 3 с. м. поставила власне такъ пытанье засадиче: чи допуссаема и сповнима езекуція державъ европейскихъ противъ державы турецкой, котра не має волѣ и силы выповнити трактату берлинскогого? Порта добре тоє зрозумѣла, что коли она такой европейской езекутивной инстанціи поддасться, значитъ, коли въ одномъ случаю, въ пытанно чорногорскомъ уступитъ передъ натискомъ флоты демонструющей, — то узнаеть принципъ права Европы до езекуции противъ неи не только въ пытанно чорногорскомъ, але и въ другихъ залагающихъ пытаньяхъ. Для того то Порта поставила въ нотѣ зъ 3 с. м. яко условіє за переведенье всѣхъ постановъ берлинскогого трактату, откликанье демонструющей флоты. Порта бачила передъ собою дилему: або позволити державамъ по куніику еи обкроювати, або збрати всю свою енергію и обстатки за своимъ дальшимъ существованіемъ и дальшою цѣлостію. Порта въ нотѣ зъ 3 с. м. пригадала державамъ, что коли они приписуютъ собѣ право езекутивны берлинскогого трактату, то нехайже не настають только на сповненье самыхъ такихъ точекъ, котры суть некористны для Туреччины, а нехай займутся и тыми, котры суть еи користны. Такъ и. пр. подѣля берлинскогого трактату мали бути Балканы обсаженъ турецкимъ войскомъ, крѣпости наддунайскіи мали бути знищенъ, Чорногора

мала обняти часть довгѣвъ державныхъ Турціи за отступленье признаной еи территории — а того всего постановленого въ користъ Турціи державы не домагаются. Для того то въ нотѣ зъ 3 с. м. Порта не узнає права езекутивны европейскихъ державъ и жадає яко условія сповненія берлинскогого трактату, откликанья европейской флоты. Англія, Россія и Италия готовы были выслати свои флоты на море Егейске, блокковать портъ Смирны и въ загалѣ отгати Турцію европейску отъ азійской и въ тѣи цѣли, чтобы ослабити Турцію, не допустити до неи ни войска зъ Азіи, ни матеріальныхъ средствъ и тымъ чинѣмъ зневолити еи заспокоити Чорногору и Грецію. Флота утратила свою мисію взглядомъ Дульцини и Сеймуръ одержавъ розказъ бути готовымъ отплыти въ даной близкой хвили. Князь чорногорскій розпуснѣвъ большу часть войска зъ подѣ Суторману, бо прокинулася въ таборѣ епидемія зъ причины довгого стоянія на непогодѣ. Риза паша рѣвножъ откликавъ часть своего войска зъ подѣ Дульциню. Всѣ тѣи факта показовали, что театръ военныхъ дѣйствій переносится зъ моря Адриатического на море Егейске. Ажъ ту наразъ султанъ и рада министровъ ухвалює: безъусловно отдати Дульциню Чорногорѣ. Англія и Россія съ великимъ недоволеніемъ и недовѣріемъ приняли тоє рѣшенье Порты. Они пытають, чи то не подступъ, не выкрутъ султана, котрый вже только разъ перехитритъ Европу. Въ томъ рѣшенно турецкой рады министровъ не ма що найголовѣйшой згадки о томъ: якимъ чинѣмъ маєся отдати Дульциню Чорногорѣ, чи Порта дала якій розказъ Ризѣ пашѣ въ томъ взглядѣ. Дальше пытанье, чи демонстраційна флота остане подѣ Дульциню и чи князь чорногорскій на ново скличе розпусцене войско, чтобы насилѣмъ отъ Альбанцѣвъ отгати Дульциню. Все тоє въ сѣй хвилѣ еще не ясно, не вѣдоме. Цѣле пытанье ориентальне впало теперъ въ кризу неясности, путаницы, котрой не то конца але и найблизшого дѣйствія предвидѣти тяжко.

Италія. Чтобы отобрати орудіе агитации зъ рукъ партіи антиправительственной розпочатои черезъ Гарибальдого, уласкавивъ король Гумбертъ зятя Гарибальдого генерала Канціо и всѣхъ политическихъ переступниковъ засужденыхъ минувшого року.

НОВИНКИ.

— Дня 9. жовтня н. с. отбулося засѣданье анкеты вдовичо-сиротинского фонда подъ проводомъ Виреосъ. Митрополита кыр Іосифа, зложенои зъ крылошанъ, комисіи управляющей фондомъ вдовѣ и сирѣтъ Архієпархія львовской, и зъ пп.: совѣтника ц. к. Намѣстнища Децкевича, и адвокатѣвъ: Горьцкого и Яминьского, въ цѣли рѣшенія того, чи фондъ вдовичо-сиротинскій має перемѣнитися на товариство, (проектъ статута о. Е. Меруновича), чи остати такъ, якъ доси яко фондъ на запомогу вдовѣ и сирѣтъ по священникахъ (статутъ зъ року 1823.) съ потребными змінами, якъ того теперъ обстоятельства wymagaють. Понеже пп. адвокаты не були ознакомленъ съ розпорядженіями ц. к. правительства, дотычачими сего фонда, для того выбрано подкомитетъ, зложеный зъ крылошанъ: Малиновского, Павликова и Шведзидкого и зъ пп. Децкевича, Горьцкого и Яминьского, котрого цѣлію буде попересмотрѣно всѣхъ доси выданныхъ розпорядженъ свой поглядъ въ томъ взглядѣ Виреосъ. Митрополитови заявити.

— На засѣданно центрального выдѣлу тоє „Просвѣта“ минувшого вторника рѣшено въ мыслѣ ухвалы повзятон еще передъ ваканціями отнеситися писменно до совѣта „Народного Дому“ съ предложеніемъ, чтобы „Домъ Народный“, яко перша инсти- туція руска, взявъ инициативу въ устроєно народного торжества въ память столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II. при спѣвучасти всѣхъ русскихъ товариствъ.

— Запомогу отъ Цѣсаря въ квѣтѣ 100 зр. одержала громада Майданъ старый, пов. каменецкого, на докѣнченье будовы школы.

— Розпусчена газетами вѣсть, будтобы Впр. о. Атанасій Левицій, парохъ въ Саджавѣ, дек. Богородчаньского, подбѣсѣ переправы черезъ Быстрицу утонився вразъ съ женою, — показалась выдуманною, что мы съ великою пріятностію сегодня стверджуємъ.

— Дня 14 с. м. отбулось торжественное открытие школы политехнической во Львовѣ. По богослуженно зѣбралися всѣ профессоры и множество студентѣвъ въ авли и уступающей ректоръ п. Юл. Медвѣцкій въ довѣшій промовѣ здавъ справу зъ стану и розвою техничной школы за часъ его ректоратства. Въ роцѣ шк. 1880 було всѣхъ профессорѣвъ съ ассистентами 40 (ассистентѣвъ 12), студентѣвъ выписалося на I пѣврѣтъ 241, на II 215. Заграничныхъ студентѣвъ було 19, Русинѣвъ 23, Жидѣвъ 25. Зъ сплаты школьной, т. зв. „чесного“ вилынуло за цѣлый

роцъ 2733 зр. (Оплата выноситъ 15 зр. на курсъ — кромѣ того хемики за лабораторію хемичну платятъ 15 зр.) По промовѣ уступающего ректора промовивъ новый ректоръ дръ Франке, заохочуючи студентѣвъ до студіюваня „исторіи наукъ техничныхъ“.

— **Зѣ Перемышля.** Доповняючи выборы до рады громадской мѣста Перемышля, котры отбулися сими днями, принесли такой результатъ, что жиды, котры становлять одну третину жительство, одержали большѣсть въ радѣ громадской. Причиною тои жидѣвской побѣды була незгода християнъ, котры подѣлилися на партіи, коли тымчасомъ жиды держалися солидарно.

— **Учительскій испытъ** до звичайныхъ и выдѣловыхъ шкѣлъ народныхъ отбывся въ послѣднихъ дняхъ вересня во Львовѣ. Якъ доноситъ „Школьна Часопись“ зголо- силоса до испиту 33 мужчинъ и 14 женщинъ. До народныхъ шкѣлъ зрѣбали испытъ: съ I степеномъ 1 мужчина, съ II степ. 1 муш. и 1 женщ., съ III степ. 22 муш. и 2 женщ., съ IV степ. 4 мужчины. Отступивъ отъ испиту 1 мужчина. До шкѣлъ выдѣловыхъ зрѣбали испытъ: 2 мужчины зъ I и II групы, 4 женщины зъ I и 5 женщинъ зъ III групы.

— Рада школьна оголошує подѣ дн. 8. н. с. жовтня с. р. до ч. 10215 конкурсъ на посады учительѣвъ гимназіальныхъ: 1) на одну посаду учителя фильології класичной и 2) одну посаду учителя математики и физики при гимназіи II. (нѣмецкой) во Львовѣ. Речинець подавана до конца падолиста с. р.

— **Именованья учительскій.** Рада школьна именовала дѣйствными учителями етатовыхъ шкѣлъ: Данила Наливайка въ Шнико- лосахъ, Ивана Матусика въ Крешовѣ, Адольфа Нагля въ Руднѣ, Онофрея Дуба въ Высоцку и Іосифа Смолика въ Гѣр- кахъ.

— **Памятникъ Богдана Хмельницкого** має бути откритый въ Кієвѣ при концѣ сего мѣсяця.

— **Дръ Мойсей Байзеръ**, одинъ зъ найдоступнѣйшихъ и найоовѣстѣйшихъ лѣка- рѣвъ умеръ сими днями во Львовѣ въ 73 р. житя.

— **Першій вечеръ съ танцами** устроює Руске Касино въ великой сали „Народного Дому“ въ слѣдуючу субботу дня 11. (23.) жовтня.

— **Въ окружнѣмъ судѣ въ Тарновѣ** розпочалася 6 с. м. цѣкава розправа, на котрой яко обжалованъ статули: ливерантъ войсковый, капиталистъ зъ Тарнова Герцъ Рапапортъ, его спѣльникъ Берль Ко- шеръ и бувшій офицеръ и дѣюрнистъ при генеральной комендѣ въ Краковѣ Вильгельмъ Альбрехтъ, обвиненъ о обманѣство. Раз- правѣ присутствуютъ делегаты комисіи войсковой зъ Тарнова, надинтендантуры зъ Кракова и 2 капитаны. Герцъ Рапапортъ бувъ въ р. 1878 ливерантомъ хлѣба и овса а въ р. 1879 всѣхъ артикулѣвъ для гарни- зону въ Тарновѣ. Въ половинѣ 1879 р. по- чали доставати тарновска прокуратурия и войсковой власти донесенія, что ливерантъ Рапапортъ подкуповує офицерѣвъ гарнизону тарновскогого и дає зліи артикулы. Прокура- торія запытала коменду войскову а тая отпověла, что Рапапортъ доставляє добрыхъ артикулѣвъ. Дня 8 падолиста 1879 одержала прокуратурия зновъ два доносы съ именами подкупленыхъ черезъ Рапапорта офицерѣвъ и съ квотами, якъ тиже офицеры достали. Прокуратурия зрѣбала ревизію у Рапапорта и у его спѣльника Кошера и обохъ арешто- вала. Слѣдство выказало, что Рапапортъ у- живавъ на печиво муки стухлой, якъ бо- лото, что на бохонку урывавъ 20 грамѣвъ, что до овса мѣшавъ половы и кукѣлю, котрого закуповавъ по колькадесять корцѣвъ наразъ и т. д. Загальний зыскъ Рапапорта зъ обманѣства обчислила краковска интен- дантура на поважну суму 12.110 зр. 58 кр. Въ слѣдствѣ выявилося, что Рапапортъ по- жививъ комендантовъ тарновскогого гарнизону генер. гр. Артурови Мендорфови разъ 800 зр., другий разъ 400 зр., котры уважавъ пропа- щими а надинтендантови Фустиониму давъ 600 зр. черезъ якогось жидѣ. Фустиони зра- зу перечивъ, пѣзнѣйше однако признався, что доставъ тыхъ 600 зр. — По двомѣсяч- номъ вязненно выпущено Рапапорта и Ко- шера на вѣольну стопу. Увольненіи не тра- тили часу а заразы почали уживати всѣхъ средствъ, чтобы затерти слѣды своего зло- чинѣства. И такъ старались они перекупити товмача письмъ жидѣвскихъ, мельникѣвъ и робѣтниковъ, зъ котрыхъ дѣйстно девятьохъ наклонили до фалишыхъ зѣзнанъ. Кромѣ того удалось имъ подкупити дѣюрниста при комисіи войсковой въ Краковѣ Вильгельма Альбрехта, котрый переимавъ и коммунико- вавъ имъ кореспонденціи тарновской про- куратурии съ властями войсковыми.

— Велику сензацию учинивъ минувшого тыждня въ Вѣднѣи новый випадокъ **атентату на листоноша** пригадавшій Вѣденцямъ своюо трагичностію атентатъ Францескойго пе- редъ двома роками. Новый атентаторъ име- немъ Буркартъ, 30-лѣтний чоловікъ, сынъ поважаного почмайстра зъ одного угорскогого

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ шо Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
латниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать подѣ адресою:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администрація час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаци неопечатані вѣльнѣ
отъ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочало-
ся четверте чвертьрѣчье, тожъ про-
симо о скорѣ надѣсланіе предплати
и вырѣшаніе всѣхъ залежностей.

Кождому ВП. Предплатителю по-
дано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно,
якѣ у него залежностей.

Русины а Поляки.

III.

Если Поляки а именно польскій дне-
вники по кѣлькохъ лестныхъ отъзвахъ
о Русинахъ и о справозданіи о. Озарке-
вича надѣются, що зъ стороны Русинѣвъ
теперь роздасться покликъ до згоды съ
Поляками, то они або справѣ не розу-
мѣють, або не хотятъ розумѣти ни на-
шого положенія, ни исторіи и важности
дотеперѣшнихъ отношеній межи Русинами
а Поляками. Хотѣмо вѣрити, що польскій
дневники на серію поднесли справу ме-
жинародныхъ отношеній межи Русинами а
Поляками, тожъ зъ нашої стороны ста-
ралисьмося тую справу основно пояснити
и хотѣмо сказати всю правду въ цѣлой
наготѣ, якъ бы ни терпкою она була,
въ тѣй надѣи, що тѣлько на реальныхъ
подставахъ при доброй волѣ зъ польской
стороны мѣгбы объявитися новый зворотъ
до лучшего. Въ почутіи важности тои
справы для розвою обохъ народѣвъ му-
симо отверго сказати, що при теперѣ-
шнѣмъ станѣ обоимъ сторонамъ не
може зъ посередъ Русинѣвъ роздѣлится
такій покликъ до згоды съ Поляками, що
Русины и при наилучшій волѣ не могутъ
ничого здѣлать, чтобы злагодило до край-
ности сумнѣй наслѣдства „племянной“
вражды. Надто глубокой раны задала намъ
тая вражда, надто великій кривды дѣлае
русскій народъ майже щоденно зъ поль-
ской стороны, а довговѣкова вражда надто
далеко отдалила отъ себе обѣ стороны,
чтобы словами можна загонти тѣ раны,
задыя милосердныхъ фразъ забути ты-

сячий кривды и закрыти очи передъ
тѣмъ сумнымъ станомъ, якій розкрыва-
ется повсюду передъ кождымъ Руси-
номъ и жовчию переповняе кожду руску
грудь. Для того то всѣ дотеперѣшнѣй у-
силія поодинокихъ Русинѣвъ отъ разу
однымъ словомъ, одною фразою о спѣль-
ныхъ грѣхахъ и т. д. змѣнити сей безъ-
отрадный станъ отношеній межи Русинами
а Поляками були и мусѣли бути безу-
спѣшными. Коли Поляки не хотятъ зро-
зумѣти сей отповѣди нашої, то мы спы-
таємо ихъ, для чого они не жадають отъ
познанскихъ Полякѣвъ покликъ до згоды
съ Нѣмцами, отъ Полякѣвъ Конгресѣвки
покликъ до згоды съ Россіянами? Ста-
новище галицкихъ Русинѣвъ супротивъ
Полякѣвъ въ сущности есть такое саме
якѣ познанскихъ Полякѣвъ супротивъ
Нѣмцѣвъ, а конгресѣвскихъ Полякѣвъ су-
противъ Россіянѣвъ. Рѣчь ясна, що досто-
инство народне не позволяе тѣмъ Поля-
камъ вывѣсити хоругви згоды, що булобы
однозначнымъ съ народною капитуляціею.
Чи жъ могутъ тое зрѣбити галицкіи Руси-
ны? Теперѣшнѣй отношенія межи Руси-
нами а Поляками суть плодомъ историч-
ного житя, котре довгѣ вѣки ажъ до по-
слѣднего часу поверталось въ совѣмъ
противнѣмъ направленію, якъ въ направ-
ленію мирного и згодливого житя. По-
вернути ихъ теперь на дорогу миру и
згоды не такъ легко и не такъ скоро
можно. Мусѣть попередъ змѣнитися тен-
денціи, котрі разъ въ разъ выкликали
„племянну вражду“, Поляки мусѣть зре-
чися своихъ аспирацій на рускѣ земли,
зречися своей колонизаційной системы
въ рускѣй части Галичины и бѣльше тве-
резо глядѣти на свое становище такъ
супротивъ Русинѣвъ, якъ и супротивъ
всѣхъ Славянъ. Упадокъ старонъ Польщи
въ старыхъ границахъ повиненъ вже разъ
представитися Полякамъ яко живой до-
казъ нестойности тѣхъ идеалѣвъ, котрыхъ
она була представительницею, значитъ,
Поляки повинни розпроштитися съ тѣми
перестарѣлыми идеалами и поученіи кѣль-
коразовыми безуспѣшными повстаніями и

сумными заводами дипломатичными, по-
ставити идеалъ своего народного житя
отповѣдний своимъ этнографичнымъ гра-
ницамъ, котрый не посягабы на житѣе
русского народа. Поляки повинни поднати,
що Русь не кончится въ Галичинѣ и що
если стѣлько вѣковъ не могло омертвити
и вынароводити Руси въ користъ Поль-
щи, то се тѣмъ менше може статися
нынѣ, коли Галицка Русь мимо цѣлого
напору колонизаційной системы твердо
стоитъ за свою народность своими си-
лами безъ покровительства якого небудь
правительства.

Мы не будемо тутъ близше розъяс-
няти рѣшницъ политичного свѣтогляду
Полякѣвъ а Русинѣвъ, такъ якъ се да-
леко перейшлобы границы нашої часо-
писи. Мы скажемо тѣлько коротко, що
суперечность польского а русского свѣ-
тогляду политичного тѣлько въ дуже не-
многомъ змѣнилася отъ часу упадку
Рѣчи-посполитой и що въ тѣй супереч-
ности почивае головна причина трудно-
сти успѣшного рѣшенія руско-польской
справы. Пануюче становище, яке зани-
мають теперь Поляки въ Галичинѣ, еще
бѣльше утрудняе рѣшеніе сей sprawy,
бо оно дуже часто ихъ заслѣплюе и не
позволяе имъ поднати властивой ваги ру-
ской sprawy. Власне задыя сего паную-
чого становища, котре дае имъ власть
надъ Русинами, середъ галицкихъ Поля-
кѣвъ переходується старѣй польскій аспі-
рацій до Руси далеко живѣйше, якъ у
познанскихъ и конгресѣвскихъ Полякѣвъ
и коли тѣ послѣдніи, видячи власну бѣ-
дѣщину зарѣжену ворожимъ напоромъ,
готовѣи иногда дивитися на руску справу
уже не зъ старопольского державного
становища а зъ національного, наші
Галицкіи Поляки скорше одушевляються
для що найменше обоюдной войны Ав-
стріи съ Россіею, якъ для основного
рѣшенія руской sprawy. Галицкіи Поляки,
по кстрыхъ належалобсы сподѣвати якъ
наилучшого розумѣнія руской sprawy, на
дѣлѣ якъ найменше еи розумѣють. Ни
одна галицко-польска газета не здобулася

на тую отвагу сказати того, що сказавъ
„Dziennik poznanski“ говорячи въ Ч. 236
зъ с. р. о рускѣй справѣ: „що Русь
не кончится въ Галичинѣ — и если
Русь удержится и утвердится яко Русь,
то се выйде на користъ не тѣлько са-
мыхъ Русинѣвъ, бо выйде на користъ
свободы и рѣвноуправленія народного;
еслижъ бы Русь не удержалася яко Русь,
то Польщею не буде... а тѣлько
пропаде для свободы и прихилится до
Россіи“. Галицкіи дневники польскій все
готовѣи видѣти въ рускѣй справѣ лише
„ворожій махинацій посторонній“, а на
всѣ жадыя Русинѣвъ отповѣдати кри-
комъ о „инимизаційной и панроссійскѣй
пропагандѣ“ забуваючи, що така пропа-
ганда не може бути выливомъ розвою
Русинѣвъ, але тѣлько наслѣдствомъ до-
теперѣшной политики самыхъ Полякѣвъ
супротивъ Русинѣвъ, наслѣдствомъ ука-
заннымъ высше наведенными словами Dzien-
nika poznanski-ого. Галицкіи Поляки не
понимають своего становища не тѣлько
супротивъ Русинѣвъ, але и супротивъ
самой Польщи, они не понимаютъ, що
способъ ихъ поступованія съ Русинами
въ Галичинѣ есть мѣрою возможныхъ от-
ношеній межи Поляками а Русинами въ за-
галѣ и що, судячи послѣ тои мѣры, справѣ
можно сомнѣваться о возможности мир-
ныхъ межинародныхъ отношеній Полякѣвъ
до Русинѣвъ.

Тожъ най не дивуются галицко-
польскій дневники, що Русины на ихъ
отъзвы о рускѣй справѣ не отповѣдають
съ тѣмъ энтузіазмомъ, якого они може
надѣялись. Не слѣвъ, але дѣлѣ выжида-
емо зъ стороны Полякѣвъ. Русины въ
Галичинѣ не мають вже ничего стратити,
що може народъ стратити въ конститу-
ційной державѣ. Все, чого они жадають
а доси не мають, мѣстится въ словѣ:
рѣвноуправленіе. Тѣлько полнымъ рѣвно-
управленіемъ Русинѣвъ може бути рѣ-
шена руска справа и могутъ утворитися
мирніи отношенія межи Русинами а По-
ляками такъ пожаданны для успѣшного
розвою цѣлого краю. Тутъ лучится спра-

Справозданье

академичной гимназии за рокъ 1880.

Съ правдивымъ задоволеніемъ при-
маемо донесеніе ц. к. дирекціи академич-
ной гимназии, помѣщене въ урядѣвой ча-
сти еи сегорѣчного справозданія, що число
молодежи, учащающей до сѣи гимназии,
единой, якъ звѣстно, руской, на цѣлу Га-
личину, щорѣчно побѣльшався. И такъ въ
р. 1878 записаныхъ було ученикѣвъ 361,
въ р. 1879: 379 а въ р. 1880: 389. По-
бѣльшающеся число молодежи wymagaе от-
творенія новыхъ класѣвъ, покликанія новыхъ
силъ учительскихъ, въ наслѣдство чого
дѣйствено въ р. 1879 отворено одну, а въ
р. 1880 двѣ паралельки, въ котрымъ то ста-
нѣ гимназіи и сего року остаеся.

Посѣщеніе руской гимназии черезъ
Г. В. Цѣсаря Францъ Іосифа І. выказало
еи моральне богатство подѣ кождымъ
взглядомъ, взорове веденіе и неввичайну
працю учительствъ, бо всѣ книжки под-
ручній, выданіи въ языкѣ рускомъ, се
майже исключительно ихъ дѣло. Томужъ лю-
де, котрі трудомъ своимъ доборолися то-
го одного руского огнища наукового, мо-
гутъ съ спокоємъ поглядати на тое, що
сотворили, бо отдали его въ дѣйствено со-
вѣтній руки. Крѣмъ того утворила ди-

рекція и учитель „Шкѣльну помѣчь“ при
гимназии, котрою запомагають бѣднѣй-
шихъ ученикѣвъ власными и упрошены-
ми складами.

Поступаюча щорѣчно фреквенція у-
ченикѣвъ свѣдѣтитъ истинно о разбуджа-
ющѣмъ почутіи нашего народа, однаково
сумно сказати, тое почутіе обмежався
еще на дуже тѣснѣй круги, а наисумнѣй-
ше, що не ма его тамъ, где наибѣльше
бути повинно. Отъ и доказъ.

Число ученикѣвъ 389, яке мала ги-
мназія руска р. 1880, само въ собѣ до-
сить поважне, але въ порѣвнанію до фре-
квенцій другихъ львовскихъ гимназій —
майже мале. До II-ой (нѣмецкой) гимназии
учащало въ р. 1880: 676 (не вчисляючи
53 ученикѣвъ класѣвъ приготовавчонъ); до
III-ой (польской им. Францъ-Іосифа): 626;
до IV-ой (польской бернадинской такожъ
названой): 546 — сотками отже бѣльше
якъ до гимназии руской. На першій по-
глядъ сказавъ бы кто, що въ числахъ
сихъ отбиваеся контрастъ матеріального
положенія Русинѣвъ, не дозволяющего имъ
въ такомъ числѣ дѣтѣй своихъ посылати
до шкѣль середнихъ, якъ отъ Полякамъ
або Жидамъ. Однако гадка тая совѣмъ
безосновна.

Въ числѣ 676 ученикѣвъ нѣмецкой
гимназии есть 82—85 Русинѣвъ, въ III.
гимназии 50—80, въ IV. 13—24 (бѣль-

шесть въ послѣднихъ числахъ означае
урядово поданныхъ т. зв. natione Poloni
gente Rutheni. Бѣлибы отже тѣи Русины
перейшли — чи зъ почутія чи зъ обяза-
нку чи въ кѣнці случайно тѣлько до рус-
кой гимназии, еи фреквенція выносилабы
578 ученикѣвъ, — а прочихъ гимназій,
именно II-ой 591, III-ой 546, IV-ой 522
— булобы отже ели не бѣльше, то стояла
бы майже на рѣвнѣ съ прочими львов-
скими гимназіями. Бѣтъ то отже одинъ
въ найявнѣйшихъ доказѣвъ, що до майо-
ризаванія Русинѣвъ причиняеся не кто
иншій, тѣлько они самѣ наибѣльше.

Але наисумнѣйше, що сыны мно-
гихъ Русинѣвъ львовскихъ и то бывшихъ
колись представителями народными, хо-
дять до чужихъ гимназій, и що моло-
дѣжь помѣщена въ институтѣ „Народно-
го Дома“ вѣтъ урядово змушеною посѣ-
щати не свою, але нѣмецку гимназію.
Одному чоловікови зъ провинціи, котрый
пытаеся о причину такого поступованія,
отповѣли, що се дѣеся въ выгладѣвъ пе-
дагогичныхъ, чтобы ученики руской гим-
назии помѣщенной въ „Народномъ Домѣ“
не сходилися до бурсъ, находячоней подѣ
тѣмъ самымъ дахомъ, на певного рода
поговоры, сходки и т. д. Причина безпе-
речно достойна самого дѣла, понеже люде
пересвѣдченѣи о взоровѣмъ надзорѣ въ
гимназіи и бурсѣ — не могутъ навѣтъ

близше надъ нею застановлятися. Бѣтъ
она скорше покрываломъ иншихъ при-
чинъ, котрі може уходить въ домоести
управляющего совѣта и его энергичного
предводителя, бо не хотѣмо повѣрити, что-
бы мужъ, котрый не однимъ горячимъ
словомъ въ радѣ державной и соймѣ
вступався за правами русского народа, съ
замѣромъ отрывавъ значну часть моло-
дежи руской, плекану складаннымъ народ-
нымъ грошемъ, отъ своей гимназии, сво-
го рѣдного языка.

Тожъ маемо надѣю, що совѣтъ „На-
родного Дома“ ехоче на будуще усунути
таку аномалию, чтобы сама руска инсти-
туція, адвигнѣна силами цѣлого руского
народа, посылала своихъ питомцѣвъ не
до руской але до нѣмецкой гимназии и
тѣмъ давала въ руки нашихъ противни-
кѣвъ оружіе противъ Русинѣвъ. Розвѣи
руской гимназии, признанный самымъ Г.
В. Цѣсаремъ и доказанный живыми фак-
тами, повиненъ знайти узнаніе и зъ сто-
роны руской институції, а почутіе соли-
дарности интересовъ всѣхъ Русинѣвъ по-
винно наклонити Управляющей Совѣтъ до
амѣны дотеперѣшного поступованія выг-
ладомъ руской гимназии. Г.

ва відношенні між Поляками а Русинами з справою стоячою тепер в цілій Австрії на денній порядку. Півся заявлена пос. о. Озаркевича можна мати надію, що руский посль в рад державній стануть по тій стороні, котра стремить до помирення всіх народів Австрії на підставі їх рівноправності. Се єсть спільне поле, на котрім Поляки можуть доказати, о скільки ширі думають покінчити „племінну вражду“ и подати способ мирного *modus vivendi*. Разом з долею всіх доси нерівноуправлених народів повинна ршити ся також доля руского народа. Вирішувачі служби централістичної Русини зробили все, що для успішного переведення сего діла без порушення народного достоїнства могли зробити. Хочемо з терпеливістю дождати дальшого розвою сего многоважної справи.

Так розглянувши в нашій положенню бачимо, що піднесена польськими деньниками справа уладженя відношен між Русинами а Поляками далеко ще не доспівала на стільки, щоби в ній можна сказати останнє слово. Так важні справи не можуть ршатися одною хвилиною особливо там, де ходить о напругу зла сподіваного цілими вівками. Тим однак не хочемо ще сказати, щоби дотепершній сумний стан тых відношен не дався в ничім змінити и будемо ми були прихильниками племінної вражды. Тільки плеткий ум можуть радоватися з той вражды и не бачити тых глибоких ран, які завдає майже щоденно тая вражда нашому ссільному житю, нашим найжизненнішим справам, нашим стремленням народним, яку шкоду приносить она обом народам, як спинає органічний розвій нашого краю и веде его до щораз більшого упадку. Справедливо замівив *Dzienn. pol.*, що тая борба не тільки мучить, але и обезсилює зарівно Поляків як и Русинів и що сумний наслідок сего борби навів на полі економічній силою фактів накликує до звороту на иншу дорогу. Та остаточно, если дійсно впримімо в спасенність и осущність програми помирення всіх австрійських народів на підставі їх рівноправності, — то в тій програмі мусимо також знайти остаточно ршення відношен між Русинами а Поляками. Пояснюючи тую многоважну справу так просторонно, хотіли ми звернути увагу передовсім, так сказати, на невідповідний спосіб ршення сего справи. На дармо именно звертаються польскі деньники з огзывами до Русинів, щоби ті повернули на нову дорогу. Не Русини, але Поляки верховодять в Галичині повинні повернутися на нову дорогу, а — що тепер найважніше — польскі деньники карство галицке повинні зрозуміти велику задачу, яка починає на кожній поважній справі, — задачу репрезентувати и образувати публічну думку свого народа, звертати еи до розваг надь жизненними справами и провадити еи в ршення тых справ. З жалем мусимо сказати, що крім невеликої громади фанатичних польонизаторів и їх обскурантних приверженців нікто більш не пошкодив повійшими часами успішному поладженню відношен між Русинами а Поляками, як именно галицко-польска праса. Зі сїєї виходили ті неустойчі поклик до племінної вражды и сїєї жвазятости, з сїєї роздавалися непереставляючі голоси: *niema Rusi!* з сїєї розжарювалася племінна непавість до всего, що руске, а кожда клевета на найчестивіших Русинів находила тут ширій прийом. Та сама львівська журналистика, котра не страхалася своїх власних мужів заслуги за їх життя обкидувати клеветами, хоч опівся в слізах здавалася розпльоватися на їх гробах, тая журналистика, що скандали редактерскі підносила до першостепенної ваги політичної, она не страхалася ужити того самого орудія в еще більшій мврів против Русинів и если щось дійсно жалє надь „племінною

враждою“, то перше всего сама повинна вдаритися в груди и з словами: *mea culpa* ступити на иншу дорогу достойну поважної праси. Не тільки Русини, але и всі Поляки можуть мати справедливі жалє до всхднн-галицкої журналистики польскої, що она хоть найближша Русинів не тільки ничім не пояснила рускої справи перед польською публікою, але еще еи затемнила. Тож если дійсно галицко-польска праса хоче прислужитися своему народови піднесенням рускої справи и хоть поступенно довести еи до успішного ршення, то она повинна перше всего зрвати з своєю дотепершньою традицією и звернути публічну думку польску до той безпристрастности супротив Русинів, при котрій тільки можуть доперва настати об'єктивні переговори и обопільне порозуміння. Еи задача освідомити польську публіку з значенням рускої справи, яко справи кільканадцятиміліонного народа, задля котрої ціла всхднн Европа кровю умывалася и цілі держави потряслися, еи задача представити польській публіці правдивий жагання руского народа в відношенню до Поляків и приготувати дорогу до мирного а успішного уладженя відношен між Русинами а Поляками. Сюда належить між иншими одна дуже важна справа, котру доси польскі деньники совсім поминили — справа кривд и упереджен, яких дознають Русини навів зб'язку на дотепершній закон. Руский часопис подають дуже часто такі факти заповідяних Русинам кривд и упереджен рускої народности. От часу сущестування нашої часописи подали ми цілий ряд таких фактів як пр. противузакопне заведення через гдє-котрих окр. инспекторів польского языка викладавого замств руского в руских школах удержованих виключно рускими громадами, відкинення руского подання через ц. к. староство в Подгайцях (Ч. 62 „Діла“), обругання руского письма через комисаря в Дрогобичі (Ч. 73 „Діла“) и т. д. Всі ті и многі а многі тям подібні факти до живого дотикають Русинів и піддержують вражду и розярєня. Тож если польска праса хоче справді причинитися до поладженя рускої справи, она не повинна поминати мовчючю такі факти, як се доси завсїгда робила, але повинна з своєї сторони підносити такі справи и впливати на тоє, щоби не діялися з польскої сторони такі надужити и противузакопности, котрі тільки підсцують незгоду и розярєня и ділають всяку гадку о помиренню неможливою. Перше условіє всякого мирного зближеня єсть справедливість и безсторонність, а если галицко-польскі деньники не мають відваги навів в таких случаях покривденя рускої народности супротив дотепершних законів заявити справедливыми супротив Русинів и в тых случаях ширити серед польскої публіки почуття справедливости и безсторонности для рускої народности, то тяжко ж надїятися, щоби они инакше поступали при поладженню цілої рускої справи, котра вимагає справедливого оцїнення и пошанованя інтересів цілого народа. Як довго не відбудеся така зміна публічної думки польскої, так довго будуть Русини все з недовірієм припиняти всі огзыви о мнмій згоді. Уже *Dziennik polski* замівив, що „позиція Поляків в Галичині обовязує их, щоби на один крок Русинів зробили два до них“. Справді руска справа вимагає систематичної зміни дотепершних відношен Поляків до Русинів, а Поляки всего більше повинні старатися, щоби знов не оправдалася знана приповідка: „*Les polonais faient tout par enthousiasme, rien par systeme*“. А що наші обави в тмь вигляд не безосновні укажемо на примір *Gazety Nar.*, котра хоть тож само піднесла руску справу, через кілька день по тмь в числє 238-омь замівтила в кореспонденції з Куликова пашквиль на торжество посвященя рускої церкви в

Куликов, пашквиль, котрий мусить вже не тільки Русина але и кожного безсторонного обурити своєю безпідставністю и злосливою напастливістю та клеветливістю. Справді, много а много мусить еще поперед змінитися, и тмь настане час об'єктивного обговорєня рускої справи. Одно, що може потїшити кожного широго прихильника мирного розвою народів и каже надїятися лучшою будучности, се пізнання, яке помало виробляється и серед загалу Поляків, що дотепершній політика вражды против Русинів єсть справді шкодливою не тільки для Русинів, але и для Поляків. От сего еще вправді далеко до ршення самої справи, але при добрій волі можна много здїлати, щоби зближити тую тепер еще далеко будучність. Закінчаючи наші выводы можемо повторити слова о. Качалы (*Polityka Polaków względem Rusi*): „Пора, братя Поляки, залишити ваш старі претенсії на полуднево- и захднн-рускі краї и на руский народ, пора обходитися з нами, як з народом рівним, поважати наші усилія самостійного розвою наших сил народних и не уважати нас лише за масу, котра має служити сирим матеріалом для польскої народности; *пора шукати з нами не сего давного от старости спорозумєного але сего на справедливости опертого союзу, котрий тільки до обопільного добра довести може!*“

ДОПИСИ.

Зь Подгбрія. (Новий статут для фонда священнических вдов и сирот.) (Конець)

Так видимо, що ни статут о. М. так трудолюбно випрацеваний, ни красній еще статут о. Тавякевича, безусловно не дадутся впровадити в житє. Если будемо обставати при статуті о. М., то перед всім належить забезпечити всім вдовцям запомогу, хотї бы их мужі не оплачували ничего до фонда через свій вїк, бо имь принадлежит часть зь отсотків фонда коренного.

А може прїдєся нам повернути и до тепершнього провизоричного статута; розумїєся, справляного на кожнім збраннї отпоруничків деканальних. Не єсть то така дивна гадка, бо ми вже по трохи вложилися до него, та смїло додати могу, що кожній статут будє намь добрий, кобы лише тотї двї не обходимї точки заховано: 1) совїетне и щирє завїдатєльство фондомь в д. с. а 2) зь нашої сторони: щоби жертвы на фонд вповнї вливалися.

Що до першої точки можемо бути вже спокійні. Катастрофа сумна є о. Яворовскимь остерегла нас всіх и научила на многі лїта, як належить дбати за той святий грїш вдовичїй.

Що до другої точки: точної сплати установлєних складок на в д. сир. фонд, то єсть також єдиний и дуже простий спосіб: на двох збраннях отпоруничків поставлено внесєня, щоби кандидаты стану священничого перед рукополаганєм и священники, котрі посуваються на лучшї посади, в перед складали реверс нотаріальний, обовязуючий их до сплати жертв на фонд вдовичїй установлєних. Тимь спосібом в короткїм часї ціле духовенство булобы зобовязанє до точного складаня жертв. Як бы кому за твердий здавався такий закон, бо може кто в нещастє впасти и цілком збїдїти, то и на таке найшлабыся рада: за вставлєнемь кондеканальних, можна такому або цілу річну квоту, або лише половину опустити, если брати деканальні за него не вложат. Але Впрєп. Офіціал зложив и тогды своє Veto, а подану причину ніяк не розумїє. Бо, если при рукополаганню дїєствующій владыка пытає архидїякона: „чи достоин єсть той рукополагаемый“ — щож простїшого як не така відно-

вїд: „недостойн!“ — бо хотї обовязаний кожного ближнього спомогати, онь вирїкаєся своимь найближчимь принадлежну лепту подавати. Такимь спосібом и при подаванню лїпшої посади кожній кандидат охочї підписє такий реверс. Надїємся, що Впр. Офіціал по третїй раз не заложить намь свого Veto на таке внесєня, инакше не прїймєся нікто писати новї статута, як не буде спосіб твердї серця принудити до необхідних жертв.

Кобы щирїсть, то можнабы не в одній рїчї порозумїтися. Так н. пр. чую за одну причину неприхильности Впр. Офіціала до ухвалєня статутів о. М.: „Як уконституємєся в товариство запомоги по закону з р. 1873, то будемо оплачувати високий податок.“*) Се дуже важна причина! Бо що иншого складами річними запомогати сиротство, а що иншого манипуляція финансового товариства. А дуже тяжко надїятися, щоби ц. к. Скарб зб'язку на наше сиротство учинивь виняток от загального закона.

Тут належить також згадати о одній увазі, не знати оть кого походячїй, котру нам читавь Высокопреосвященний на збраннї отпоруничків в р. 1879: що тепершній жертвы на фонд вдовичїй переходять сили збїднлого духовенства. Але сей вигляд не склонити ніяк збрання отпоруничків, щоби установлєний процент зменшити, бо хоть на кожнім збраннї являються новї отпорунички (а я такий був) єть тмь острымь замїромь, щоби знизити стопу проценту наших складок, то скоро имь предложится status вдов и сирот, а обчислєня стань фонда розпорядимого, то всі замовкнут; тож хотї бы були и якь твердосердїй, то страшно имь вертати між нагє и голодне сиротство єть потїшаючимь словом: тепер менше дїстанєте! — „Гдє не положимо, там и не возьмемо“.

Ось пр. сего року було нагляче внесєня, щоби що року хоть 3½ ар. отпугнути от тепершньої запомоги, поки не вирівнаються щорічні приходы зь видатками, и нікто на тоє не згодився! Треба знати, що тепершній запомога (50 ар.) лише тмь єсть можлива, що ждєся, як в текучїмь році призбираєся тільки приходу, щоби виплатити запомогу за минувшї рік. Такимь чиномь недобрї побільшався и вдовичї не беруть запомоги єть початкомь року, але все пізнїше, як до того прїдє, що за примїромь астрономів григоріанських будємо мусїти не одинь день за 100 років, але одинь цілий рік що кілька років вишкартовати, як то вже разь практикованє гдєсь перед 20 роками.

На конець, що до предстоящого збрання деканальних отпоруничків годилобы пригадати тмь деканатамь, котрі оть довшого часу ніяких жертв для наших вдов и сирот не присылають, щоби свого отпоручника заосмотрили в яку таку квоту збранних лепт, бо моглобы такь статися, що ему дїстанєся така честь, як Вч. отпоруничкови Бережаньскому на послїднїм збраннї.

Також належалобь таких делегатів высылати, котрі точно складають річні жертвы, бо такий и сердце має чувствєнне для бїдного сиротства и борше будє дбати, щоби его грїш не пропадав, а йшов на хосєнь бїдних. I. З.

Зь Подбля. (Доля учителей школ народных.) Допис в ч. 75 и 76 „Діла“ вызывав нас еще разь забрати голос в справі нашого учительства и подати гдє-якій доповненя и поясненя до наших „Гадок“ в тїй справі, замїщєних в 59—61 ч. „Діла“.

Не заперечувалисьє совсім того обстоятелства, а навів піднесилисьє, що школы наші народні збїстають під

*) И сей замїт єсть совсім справедливы. Пр. Р. Д.

тероризмъ радъ шк. окружныхъ и поперлисмо то фактами. Однакъжъ подалисьмо такожъ гадки, якби можна хоч по части противоважити тому терористичному впливови. Розумѣся, що помѣчникъ и заступникъ учителя мусѣть бути орудіями самовладного *de facto* инспектора окружного, противъ котрому они суть совѣтъмъ безоборонними такъ, що инспекторъ окр. може такъ сказатибъ въ завязку запропастити ихъ долю. Отже хіба учитель дѣйствительный моглібы выступити противъ надужитамъ и противъ накидванню противужонныхъ и безосновныхъ наказѣвъ. Та не кождый учитель хочъ дѣйствительный такъ певный себе, щоби мѣгъ смѣло противъ авѣстнымъ надужитамъ выступити, а не жойдый такожъ ознакомлений докладно съ законами школьными и державными, щоби въ данѣмъ случаю мѣгъ дати совѣтъ раду. Знаємо такожъ случай, що дѣйствительному учителю З. въ Ч. рада окр. на внесенне окруж. инспектора наказала другій разъ робити испытъ квалификаційный, понеже не учивъ такъ званыхъ реальныхъ наукъ (исторіи краевой, географіи и т. п.) въ авѣстномъ дусѣ, хочъ его товаришъ-учитель, навѣтъ загорѣлій Поляки выражалсь о нѣмъ яко учителю народномъ съ всякою признательностію. Тому то знаючи ажъ надто ті обстоятелства*) выказовали мы потребу корпораций, котрі бъ стояли на сторожі правъ рускои народности и въ справахъ вихованя рускои молодежи. Съ жалемъ однакъжъ мусимо тутъ сконстатовати, що ни въ одномъ мѣстѣ рускои части Галичины не поцпробовано навѣтъ завязати народну раду, а существуяча во Львовѣ не объявляє ніякого житя, хочъ голосить ѳтъ часу до часу о розвиненій широкій дѣятельности. Хіба що записуванне помершихъ членѣвъ и домаганье вплаты вкладѣвъ має бути тою живѣйшою дѣятельностію, або скликанье збѣраня и выбѣръ нового выдѣлу?! Доки не будемо мати по головнѣйшихъ бодай мѣстахъ нашего краю такихъ радъ народныхъ, то все будутъ насъ противники на кождѣмъ поли народного житя выхѣсновувати и шкоды намъ наносити. Наша приповѣдка народна каже, що бѣда научить розуму, однакъ мы вже не одной бѣды зазнали, а ничого майже не навчились, бо до дѣла якось все еще годѣ намъ взятись.

Велику прислугу народній справѣ на поли шкѣльництва моглибъ учинити заступники руского обряда въ радахъ окружныхъ. Може скажутъ намъ на то: „Щожъ въ того, колибъ навѣтъ одинъ голосъ подѣсь на радѣ яке надужитье — то ничого не поможетъ, бо его переголосуютъ“. Не ма що казати, щира правда! Але хібажъ такіхъ заступникъ не може подиктовати свого представленя до протоколу и домагатись, щоби то було предложене вышѣй власти? Такіхъ представленя внесеніе черезъ кѣлька або кѣльканацѣть радъ окружныхъ до рады краевой не повиннібъ перегомѣти безуспѣшно, але й заступникъ руск. ординаріату въ радѣ шк. кр. повиненъ уважати своимъ святымъ обовязкомъ, выступати противъ всякого надужитя въ шкѣльництвѣ и въ оборонѣ покривдженой справедливости. Може и то небагато помоглобы, однакъ наша народна совѣть булабъ спокѣйна, що уживалисьмо всѣхъ легальныхъ средствъ.

Въ труднѣмъ положеню нашего учительства народного моглибы бути великою его подмогою такъ звані школьні комисарѣ ординаріатскіе, еслибы робили ужитокъ въ порученой имъ власти. Мають бо они не только надирати науку вѣры въ школахъ народныхъ, але такожъ

мати бачность на религіино-моральне вихованье молодежи школьной; въ томъ видѣ повинни такожъ дати поглядъ на библиотеки школьні, щоби тіи не мѣстили въ собѣ книжокъ, котрібы могли шкѣдно впливати на религіино-моральне вихованье. А чи книжки, котрі робуджують ненависть и погорду до рускои вѣры и народности, або такі, що плетуть небелицѣ въ родѣ „Polska Sybilla czyli zbiór objawień, prorocत्व i przepowiedni, tycezących się mianowicie kościoła katolickiego, Polski i Słowiańszczyzny. Z starychъ ksiąg, z różnychъ pism i z ust ludu zebrał i spisał J. Chociszewski. Poznań 1877.“ и т. и. не шкодять религіино-моральному вихованю молодежи, о томъ не ма що розводитись.

Наконецъ еще додати мусимо, що найлучша помѣчь своя, помѣчь власна, а такую помѣчь може наше учительство само въ себе мати, однакъ лишь тогды, якъ скупитесь, якъ злучитесь въ товариство школьне, котре бы заступало интереса шкѣль и учителей и для переведеня того мало своимъ органомъ часописъ школьный. Гадку ту подносилисьмо давнѣйше и нынѣ съ задоволеньемъ можемо сконстатовати, що одна гадка що до ѳтновленя часописи школьной вже вошла въ житье. Мусимо однакъ щиро жалувати, що нова Школьна Часопись не поднесла доси и не плакае гадки нами порушеною о потребѣ утвореня школьного товариства. Всяке бо дѣланье единичъ хочбы найширшихъ и найспособнѣйшихъ мусить бути слабе и не може мати того интензивного впливу, якъ дѣланье збѣрне цѣлого товариства, котрого органомъ и выразомъ булабы така часопись. До того мусимо мати на тямѣ, що маємо дѣло съ нерѣвнымъ противникомъ — вышшимъ матеріальными и интеллектуальными силами. Тожъ скупѣмъ нашѣ силы и утворѣмъ школьне товариство, а переведенье и осушенье сего гадки се най буде перша и найважнѣйша задача нової Часописи Школьной! Подполяни.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Чого можемо сподѣватись ѳтъ Нѣмцѣвъ-центриалистѣвъ?) N. fr. Presse обговорує справу реформы податку грунтового розкрыла минувшой пятницѣ (N. 5796) съ цѣлою ѳтвергостію, чого бажають Нѣмцѣ-центриалисты при переведеню сего реформы. N. fr. Presse выказує, що Галичина, хотъ занимає одну четвертину цѣлой оподаткованной площинны австрійскої державы, оплачує лишь ледви девѣть часть зъ цѣлой сумы грунтового податку припадающей на цѣлу державу и що въ Галичинѣ есть около 1-3 миліонѣвъ неоподаткованной землѣ. Доси оплачує Галичина 4-1 миліонѣвъ грунтового податку, котрый доси тажить на 11.86 миліонахъ моргѣвъ землѣ. Если теперь послѣ переведеня реформы грунтового податку кромѣ дотеперѣшней оподаткованыхъ 11.86 миліонѣвъ моргѣвъ землѣ розложится податокъ припадающей на Галичину такожъ на тыхъ доси неоподаткованыхъ 1-3 мил. моргѣвъ землѣ, отже разомъ на 13-16 мил. моргѣвъ землѣ, то грунтовой податокъ въ Галичинѣ на дѣлѣ обнижится, хотъ бы навѣтъ загальну суму податку припадающую на Галичину троха подвысшити. Еслибы цѣлу суму податку грунтового установили на 40 миліонѣвъ (доси 37-5 миліонѣвъ), а Галичина пѣсля дотеперѣшней нормы приняла на себе лишь 4-1 миліонѣвъ, то она при втягненю доси неоподаткованой землѣ 1-3 мил. моргѣвъ, оплачувалабы на дѣлѣ еще меншій податокъ грунтовой, якъ доси. Центральна комисія податкова установляє теперь класификаційный тарифы всѣхъ краѣвъ. Установленье сихъ тарифъ, а тымъ самымъ и чистого доходу для кождой класы землѣ буде творити основу обчисленя загального чистого доходу а тымъ самымъ и выскокости припадающей на кождый край скѣлькости податку грунтового. Якъ звѣстно, референтъ правительственный представивъ для Галичины надмѣрно высокій тарйны доходу зъ землѣ. И такъ, коли послѣ оператѣвъ комисіи шацунковыхъ чистый дохѣдъ зъ галицкихъ грунтовъ обчислено на 22,300.000 зр., то послѣ тарйфъ правительственнымъ референтомъ представленныхъ, выносивы сего дохѣдъ ажъ 29,976.000 зр. Кромѣ того давнѣйшій министръ финансовъ хотѣвъ под-

высшити загальну суму грунтового податку зъ 37-5 миліонѣвъ на кругло 40 миліонѣвъ, т. е. о 2,437.000 зр. больше, але зъ той сумы вложити на Галичину новый тягаръ 1,916.000 зр., такъ що податокъ грунтовой подвысшенобы въ Галичинѣ о 41 1/2 %. Противъ такого замѣру выѣсъ Выдѣлъ кр. предствлене до Цѣсаря, котре Цѣсарь удѣливъ центральной комисіи „до узглядненя“. Теперѣшній министръ финансовъ має пѣсля словъ N. fr. Presse замѣръ, охоронити Галичину ѳтъ такого подвысшеня податку и центральна комисія правдоподобно прихилитъ до воли министра и до жаданя цѣлого краю. N. fr. Presse въ имени всѣхъ центриалистѣвъ подноситъ крикъ противъ такої „протекціи“ Галичины и галасує за подвысшенемъ грунтового податку. Ну, послѣ такої спѣвѣды вѣрноконституційныхъ, ледви чи знайдеться якій ширый Русинъ, котрый бы хотѣвъ дальше йти съ центриалистами, и если треба було автентичного аргументу самыхъ центриалистѣвъ въ корысть политики заявленої пос. о. Озарковичомъ въ Коломыѣ, то органъ центриалистѣвъ N. fr. Presse дала якъ неможъ лучший аргументъ за рѣшущимъ зворотомъ рускихъ пословъ.

(*Parteilage.*) Загальный зѣздъ всѣхъ вѣрноконституційныхъ Нѣмцѣвъ въ Вѣднн має ѳтбутись съ початкомъ листопада. Поднесена гадка автономистичного зѣзду упала. За тое має въ Линцу зѣбратись зѣздъ нѣмецкихъ консервативистѣвъ. Если сей зѣздъ має только на цѣли выказати, що нѣмецкіе либералы-центриалисты безосновно присвоюють собѣ выключне право выступати и демонструвати въ имени всѣхъ Нѣмцѣвъ, то наслѣдства сего зѣзду могутъ бути въ многѣмъ корыстны; если же бы сей зѣздъ мавъ ѳбвѣстити нову политику консервативну и вывѣсити хоругвь „клерикальну“ чи „антилиберальну“, то ѳнъ лишь больше сплнитъ и замѣтає уладженье внутреннихъ справъ державныхъ.

(5.000 зр. на науку исторіи краевой.) Пѣсля донесеня W. allg. Ztg. має бути въ наслѣдство ухвалы цѣлого министерства до сегорѣчного бюджета межѣ выдатками на школы середній вставлена сума 5.000 зр. на науку краевой исторіи въ Галичинѣ, ѳтповѣдно до внесеня пос. дра Ев. Черкавского зъ минувшого року.

(Засѣданя спѣвнѣхъ делегацій) розпочались вчера въ Пештѣ.

(*Екзекутивный комитетъ правитѣль.*) Минувшой суботы ѳбтѣлося засѣданье екзекутивного комитета правитѣль зложеного зъ 15 пословъ. Пѣсля донесеня Tagblatt-у обговорено теперѣшнее положенье политичное и дальшій мѣры, якѣ слѣдовало бы на будущее предприняти. Молодой Чехъ Дрѣ Троянъ жадѣвъ энергичнѣйшого поступованя министерства Таффового въ корысть славянскихъ народѣвъ. Нарѣды комитету тревають дальше.

(Подорожѣ Цѣсаря до Шлеска.) Дня 5 (17) с. м. прибывъ Цѣсарь до Тешину въ суировѣдъ Архика. Альбрехта, краевого президента Сумнера и кр. маршалка Кимбурга. Люднѣсть одушевленно витала Цѣсаря.

ЗАГРАНИЦЯ.

Франція. Становище Франціи въ политаніи орієнтальномъ было черезъ цѣлый часъ, ѳтъ хвилѣ, коли европейскіе державы выступили съ демонстраційною флѣтою ажъ до теперѣ, якъ найрезервативнѣйше. Правительстве французске выслало вправдѣ свою эскадру на море адриатичке, щоби тымъ чиномъ показати существованье концерту европейского въ стремленяхъ до переведеня постановѣвъ берлинского трактату, — але адмиралъ французской эскадры одержувѣвъ ѳтъ своего правительства, такъ за президента кабинету Фрейсинета якъ и Ферриго, инструкціи, не брати чинной участи въ яхнѣхъ то ни было насильныхъ акціяхъ демонстраційной флѣты, якъ и. пр. бомбардованю Дульцини; зъ французского корабля не смѣла ни одна канона дати выстрѣлу. Съ ѳбѣгомъ часу европейска ополучена флѣта стратила свою первѣстно придуману Глядстономъ мисію на мори адриатичкомъ противъ Дульцини и Глядстонъ придумѣвъ для неї инше практичнѣйше дѣланье на мори егейскомъ. Франція противна новому плану Глядстона. Въ томъ взглядѣ подыбу емъ цѣкаву корреспонденцію въ Kölnische Ztg. зъ 11 с. м., въ котрой корреспондентъ подѣвъ свою розмову съ однимъ высокопоставленнымъ урядникомъ французскимъ при министерствѣ заграничныхъ дѣлъ. „Глядстонъ — говоривъ урядникъ — веде политику больше авантюричну, якъ Биконсфильдъ, и у насъ панує мнѣнье, що тая его политика унадокъ ему готує. Его найновѣйшій планъ, котрі Daily News подає, мусѣла Франція принять холодно. Вирѣчимъ она чекає на мнѣнья иншихъ державъ въ томъ взглядѣ, именно же Нѣмеччины, бо у насъ теперѣ всѣ пересвѣдченіе, що для найблизшой будучности дороги Франціи и Нѣмеччины въ справѣ орієнтальной рѣвнобѣжнѣ. Ани Нѣмеччина, ани Франція не мають користи въ

томъ, щоби на всходѣ приѣспѣшати неперядки и войну и тымъ чиномъ наклонувати Англію и Россію чинно виѣшуватись въ дѣла турецкіе. Французы не мають ніякои своєї политики на всходѣ; а коли кто еи намъ подсуває, то минаєся съ правдою. Правда, насъ то болить, що орієнтальне пытанье мусить розвиватись безъ насъ, але мы теперь не можемо запускатись глубше въ тое пытанье.

Зъ того отже саморозумѣло выхѣдѣтъ, що намъ планы Глядстона совѣтъмъ не на руку, поминаючи вже и ту важну рѣчь, що мы черезъ бѣлокованье турецкихъ портѣвъ завдавали тяжку рану своѣй власной торговлѣ, котрой намъ не нагородитъ европейскій интересъ. Дуже намъ отже пріятно, що и Нѣмеччина, якъ видко зъ ѳфициальныхъ еи дневникѣвъ, глядитъ холоднѣйше на сивраву и не хоче и чути о ѳбвѣщеню Туреччинѣ ликвидаци. Зъ того слѣдує, що мы будемо на будущее однакову политику провадити, а еи цѣль буде: удержати о кѣлька лише дасться status quo. Франція въ нѣмъ бачить найцѣльнѣйшій выхѣдъ и для себе и для Европы. Надѣмось, що Нѣмеччина не сомнѣваєся въ нашу миролюбивѣсть. При такихъ обстоятельствахъ пытанье орієнтальное, о кѣлька ѳтъ Франціи и Нѣмеччины зависить, сего року не вступитъ вже въ нову стадію. Розумѣся, не можна предвидѣти випадѣвъ, якѣ самъ посямизмъ може вытворити. Симитомъ вже показується. Въ Альгеріи, въ Тунисѣ, воюда, где ислѣмъ панує, видко тяжкій гнѣвъ на султана. Воюда розбирають пытанье, чи Каліфѣтъ безусловно звязанный съ домѣмъ Османа, и, що дуже небезпечне, заперечують тому, бо каліфѣтъ вже бувъ впередъ и въ другихъ рукахъ. Подчасъ слѣдующой вандрѣвки до Мекки тая справа буде обговорена. Султанъ о томъ знає, и тымъ толкуєся по части его упертѣсть, бо ѳнъ справедливо боится, щоби дальша уступчивѣсть жаданямъ гявровѣ не дискредитовала его до крихты въ очехъ мосульманѣвъ. — Тіи слова Француза, урядника при министерствѣ, кидаютъ свѣтло на теперѣшню французску политику згѣдного поступованя съ Нѣмеччиною а тымъ самымъ и съ Австрією, въ пытанію орієнтальномъ.

Нѣмеччина. Торжественный ѳбхѣдъ укрѣченя будовы катедры въ Кольоніи ѳтбувся въ пятницю минувшого тыждня дня 15 с. м. при участіи мѣста, депутацій зъ цѣлой Нѣмеччины, въ присутности цѣсаря, наслѣдника престола и иншихъ достѣйныхъ. Катедра кольоньска есть однимъ зъ середновѣчныхъ памятниківъ, такъ якъ угольный еи камѣнь заложивъ архієпископъ кольоньскій еще 1248 р. Черезъ звышъ шѣсть вѣковѣвъ переходила тая свѣтлина всяку судьбу, мала и свою добу зневаги при конціи минувшого столѣтѣ, коли то въ военный часъ перемѣнено еи на складъ матеріалѣвъ войсковыхъ, ба и на арештѣ. Ажъ сего столѣтѣ за короля пруского Фридриха Вильгельма IV. задумано выкѣнчити собѣръ кольоньскій, утворилося въ той цѣли „центральные товариственно будовы собѣру“ съ филиальными комитетамы по краю, котрі збирали жертвы — словомъ будова собѣру въ Кольоніи стала національною сивравою. Сего року, якъ сказано, скѣчено будову и собѣромъ кольоньскимъ величаются сегодня Нѣмцѣ, яко взнесенымъ памятникомъ архитектуры нѣмецкой. Правительстве пруске зробило зъ торжества укрѣченя катедры ѳбхѣдъ національный, въ честь еднѣсти, цѣлости Нѣмеччины а ѳтняло ему характеръ церковно-католическій, такъ якъ архієпископъ кольоньскій съ епископами на выгнаню. Католики надренскіи хотѣли цѣсарєви Вильгельмови при случаю сего торжества вручити протестъ противъ переселѣдковъ католиковъ религіи, але цѣсарь не принявъ протесту и ѳтмовивъ принята депутаціи католиковъ, котрі стоятъ зъ боку и не берутъ участи въ торжествѣ въ честь укрѣченя католической свѣтнѣ.

Цѣсарь Вильгельмъ позапрошувавъ всѣхъ князѣвъ нѣмецкихъ, усунулися однакъ ѳтъ торжества королѣвъ вюртембергскій и баварскій, великій князь гессій и князь бруншвицкій. Въ день торжества прибывъ о год. 9. рано потягъ двѣрскій до Кольоніи. Зъ двѣрца удався цѣсарь, цѣсарєва, престолонаслѣдникъ и вся родина до цѣсарекон резиденціи, где зъ балькону пригладались походу торжественному герольдовѣ въ живописныхъ строяхъ, робѣтниківъ, працювавшихъ при будѣвѣ катедры, товариствъ, репрезентаций, молодежи и т. д. Самъ похѣдъ тревѣвъ надъ четверть години. По похѣдѣ удався цѣсарь съ цѣсарєвою до протестантского костеда, где выслушавъ богослуженя а зъ ѳттамъ о год. 11 до катедры кольоньской. Цѣсаря повитава при вхѣдѣ номинатъ-епископъ и закончивъ свою промову словами: „Кобы повернувъ церквѣ мпръ, а катедрѣ еи архієпископъ!“ По ѳтсвѣчаню Те Деумъ выйшовъ цѣсарь зъ катедры до шатра передъ катедрѣю и тутъ подѣисали всѣ члены двору и всѣ запрошеніи князѣ актъ укрѣченя будовы. Цѣсарь державъ промову, котру закончивъ словами: „Тое дѣло архитектуры позѣстане высокимъ

*) Въ справѣ накидваня радою Снятынською звѣстной Исторіи Польши мы радѣли, щоби тамашній Русинъ (отже не конце учитель або селяне) внесли жалобу на руки Намѣстника. Хібажъ нема въ Снятынськомъ окрузѣ школьнымъ Русинѣвъ (кромѣ селянъ и учителей) котрі бъ могли тымъ занятись?!

памятникомъ на хвалу Богу и благо отчизны! Вечеромъ отбулася пышна иллюминація Колюніи.

НОВИНКИ.

— **Центральный выдѣлъ товариства „Просвѣта“** въ Львовѣ отбываетъ 1—15 жовтня 1880 пять засѣданъ, на которыхъ ухвалено межъ прочимъ: 1) обходити 100 лѣтню память знесенія подданства въ Галичинѣ черезъ цѣло. Госля 11. дня 29 падолиста 1880 и въ той справѣ порозумѣтисъ съ другими русскими товариствами, именно же съ „Народнымъ Домомъ“; 2) розписати конкурсъ на стипендію им. Фр. Фронца для учениковъ низшей гимназіи въ Перемишлѣ въ сумѣ 100 зр. рѣчно; 3) удѣлити буреѣ Золочевской филіи „Просвѣты“ на тымчасову запомогу 20 зр.; 4) окликати загальні збори на день 8 н. с. грудня о 2½ год. по полудни и устроити въ томъ же дни отчитъ и музикально-декламаторскій вечеръ.

— **Николай Костомаровъ** назначивъ 4000 рублѣвъ зложеныхъ въ харківскѣмъ банку вразъ съ отсотками яко премію автору руско-російскаго словаря, который напечатанъ петербурска академія наукъ. Подробнѣйшія вѣдомости въ той справѣ подамо въ слѣдующемъ числѣ.

— **Цѣсарь** вступивъ въ недѣлю, 17 с. м. о 2 год. по пол. на землю шлезку а о 3 год. станувъ въ Тешинѣ, где его рѣвно торжественно и сердечно якъ въ Галичинѣ або Буковинѣ цѣлый народъ повитавъ.

— **Вѣнчанье архиер. Рудольфа** отбудется 15 лютого 1881. вечеромъ въ костелѣ Августинѣвъ въ Вѣднѣ. Княжна Стефанія приѣде до Вѣднѣ 10 лютого. Въ недѣлю, 13 лютого буде даны въ обохъ великихъ саялахъ редутовыхъ балъ дворскій а другого дня балъ студентскій, котораго протекторатъ принявъ самъ арх. Рудольфъ.

— **Громада Станкова**, пов. Жидачѣвскаго одержала отъ цѣсара 100 зр. на устроенье церкви.

— **Иванъ Пюнтковский**, выслуженный совѣтникъ школьный и директоръ львовской академической гимназіи умеръ во Львовѣ въ 78 р. жита.

— **О. Адалбертъ Грициневичъ** приходникъ въ Конотопѣхъ, Варяжскаго дек., епархій Перемишской, усопавъ 15 (27) с. м. въ 55 р. жита а 31 священства. Вѣчная ему память!

— **Въ львовскѣ духовне сѣменище** приняты дальше пи. 1) Мих. Дейникий, 2) Несторъ Коржинскій, 3) Мих. Лиховскій.

— **Впр. крм. Іоанъ Яблоновскій**, референтъ Перемишской консисторіи именованый профессоромъ катехитики и методики въ перемишскѣмъ духовномъ сѣменищѣ.

— **Зъ Самбора** пишутъ намъ: Въ 58 ч. „Дѣла“ въ дописи „Зъ надъ Стрѣжа“ було розказано, якъ подчасъ езуитской мисіи въ монастырѣ Кармелитѣвъ въ Сусѣдовичахъ лат. парохъ и каноникъ зъ Самбора, кс. Смолинскій оскорбилъ рускій клиръ сказавши въ присутствіи многихъ латинскихъ священниковъ до рускаго священника, сотрудника зъ Фульштына, о. Е. Ю.: „Wyście wyszyso lotry, a wasi biskupi to pierwsi lotry!“ О. Е. Ю. удаво до своего декана и зложивъ свое збѣданье протоколярно заприсягнувши правду. Деканъ отославъ тое заприсягненье збѣданье до руской перемишской консисторіи, чтобы тая збрѣла зъ него отвѣтныи ужитокъ. И ось минувшего тыждня кс. каноникъ Смолинскій стававъ передъ судомъ и збѣставъ за судженый на 14 днѣвъ строгого арешту. Кс. Смолинскій зложивъ рекурсъ противъ тому засудови.

— **Звѣстный процессъ Рапапорта** и товариштѣвъ въ Тарновѣ вже скѣнчився 18. с. м. Рапапортъ узаный 10 голосами виннымъ и засудженый на 2 роки вязницѣ, его спѣдникъ Кошеръ на повтора року, Альбрехтъ же узаный невиннымъ.

— **Кієвлянинъ** доведусь, що открытие памятника Богдана Хмельницкаго отложено зъ причины техничныхъ перешкодъ до мая слѣдующаго року.

— **Дрѣ мед. Іосифъ Меруновичъ** ч. к. конципиентъ при санитарномъ бюрѣ Намѣстництва именованый лѣкаремъ повѣстовымъ IX. ранги, лишенный однакожъ на дальше при санитарномъ бюрѣ.

— **Дрѣ мед. Иванъ Павликовъ**, войсково лѣкарскій елєвъ, именованый старшимъ лѣкаремъ войсковымъ въ резервѣ 55 пѣхотнаго полка.

— **Зъ Буковины** доносятъ, що на границѣ буковинско-ромунской замкнено все контумациі отъ стороны Ромуниі зъ причины сильно тамъ пануючаго книгоосу.

— **Въ Жидачевѣ** утворило минист. правосудія новый судъ повѣстовый, до котораго влеченъ слѣдующій громады I. зъ суда въ Миколаевѣ: Дершѣвъ, Деменка лѣсна, Деменка поддѣстрианьска, Жидачѣвъ, Фольварки жидачѣвскій, Турады, Ивановѣцъ, Цу-

цидовѣцъ, Пцаны, Покровѣцъ, Гнѣздицѣвъ, Воля гнѣздицѣвска, Рогожно, Бережница, королевска, Журакѣвъ, Тейсарѣвъ, Волчѣвъ. II. зъ суда въ Журавѣ: Ганѣвъ, Межирѣче, Зиболотѣвъ, Руда съ Кохавиною, Іосентичѣ и Ловичѣвъ. — День, коли той судъ розіючие свое дѣятельность буде познѣйше обвѣщенный.

— **Несовѣстность и безтактовность** урядовой „Gazet-y Lwowsk-on“ взглядомъ Русинѣвъ мы вже при колькохъ случаяхъ выказували. Газета урядова не мала на нашъ численній закиды ни одного слова на свое оправданье, божь, розумѣсь, факту годѣ заперечити. Не годится намъ поминати нового случая, на око маловажного, але кидачаго новый лучъ на злобну тенденційность, якою послугуеся урядова газета на кождѣмъ кроцѣ съ кривдою руской народности и рускаго обряду. Тымъ болѣше не маловажна для насъ тая тенденційность, що она показалася въ статистичныхъ выказахъ, котры, якъ вѣдомо, въ урядовой газетѣ мають привилегію уважатися непогрѣшимыми. „Gazeta Lwowska“ въ поданомъ въ ч. 238 справозданю зъ львовской школы политехнической почислила всехъ двадцать и колькохъ студентѣвъ Русинѣвъ греческо-кат. обряда до обряда римско-кат., такъ що посли справоздана урядовой газеты не було въ р. 1880 на львовскѣй техницѣ ни одного студента гр. кат. обряда, и тымъ чинномъ сфалшова справозданье уступающаго ректора, выголошене при откритыи сего року школьного въ авли политехнической. Сей примѣръ показуе, о колько все урядові справоздана „Gazet-y Lwowsk-on“ могутъ мати претенсію до признаванья ихъ достовѣрными. Мы, Русины, правду сказавши, николи въ достовѣрность еи не вѣрили, а нынѣшний фактъ тымъ болѣше насъ въ нашѣй вѣрѣ утверджуе...

— **Декорация** Цѣсарь надавъ совѣтникамъ суду краевого во Львовѣ, Леонви Будзисовскому, за вѣрну и знамениту службу крестъ кавалерскій ордеру Францъ-Іосифа.

— **Именованя урядниковъ**. Адъюнктомъ суду повѣт. въ Золотѣмъ Потоцѣ именованый авскултантъ Леонъ Бентковский а судією Фелицианъ Марцѣнковскій, судія зъ Язловца.

— **Конкурсъ стипендіи**. Львовска митроп. консисторія розписуе конкурсъ на стипендію им. св. Георгія назначену для слухачѣвъ правъ о рѣчныхъ 100 зр. почавши отъ II. курсу 1880. Убѣгатель мае выказатисъ: 1) що походитъ отъ отца руской народности и гр. к. обряду; 2) що есть сиротомъ або сыномъ убогихъ родичѣвъ; 3) що скѣнчивъ гимназію съ наилучшимъ успѣхомъ и 4) що слухавъ або слухавъ выкладѣвъ руской литературы. Речинець подаванъ черезъ коллегію профессорѣвъ правничого выдѣлу до львовской митр. консисторіи до дня 3 (15) падолиста.

— Не только въ одной Галичинѣ рѣчрѣчно взмагаются довги и лицитаціи дробныхъ господарствъ, — тое самое зѣявище бачимо и въ другихъ краяхъ австрійскихъ. И такъ н. пр. въ Стирѣи отъ р. 1874 до 1878 возросли гипотечныи довги о выше 66 миліонѣвъ зр. Въ Австрій горѣшній число примусовыхъ лицитаціи поднеслось зъ 4.720 въ р. 1874 на 10.264 въ р. 1878, и вычеркненье претенцій гипотечныхъ зъ причины недостаточной суммы вилынувшей зъ лицитаціи выносило въ р. 1774 — 5,800.000 зр., а въ р. 1878 вже 34,100.000 зр., возросло отже въ протягу 5 лѣтъ о 485%.

Вѣсти епархіяльны.

Зъ АЕпархія Львовской.

Посвященъ въ діаконы слѣдующіи уклоненіи богословы: Стеф. Городецкій, Кипр. Коначъ, Юліанъ Дуткевичъ, Володимиръ Ступинскій, Іосифъ Волошинскій, Іоанъ Венгериновичъ, Григ. Концевичъ, Петро Чикалюкъ, Іоанъ Редкевичъ, Юл. Гарасимовичъ, Андр. Обрѣзковъ.

До испыту конкурсового принуженъ оо. Григ. Кунинскій, Іоанъ Габрусевичъ, Несторъ Соневицкій, Стеф. Чолганъ, И. Домбчевскій, И. Бандира, Юл. Грибовичъ, Ст. Коблянскій, А. Гриневецкій и А. Тимусъ.

Зъ Епархія Перемишской.

До перемишского пѣхотнаго заведенія фундаціи бл. п. еп. Іоана Сибгурскаго приняты збѣтали до оставшихъ въ заведенію зъ минуваго року 4 питомцевъ, еще слѣдующіи: 1. Петръ Шостако, 2. Іосифъ Легуцкій, 3. Георгій Шумскій, 4. Григорій Юркевичъ, 5. Іоанъ Побѣдинскій, 6. Павелъ Паламаръ, 7. Теодоръ Дыминъ, 8. Григорій Макаровскій. На вмѣстѣнѣхъ: 1. Михаилъ Голдовскій, 2. Максимъ Мелехъ, 3. Теодоръ Ядентъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Рускій правотаръ народный**. І. О. ошѣкунахъ и кураторахъ. Написавъ Стефанъ Тихій. У Львовѣ. Накладомъ редакціи Ватковщины. Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка. 1880. Цѣна 12 кр. VIII-ка. ст. 40.

— **Школьной Часописи ч. 3** мѣститъ: Выхованье въ школѣ народній повинно бути религіино-моральне, нап. Ив. Кабаровскій, учитель; Якъ учить въ першѣй класѣ дѣти, котры зачали ходити до школы? (Продовж. Лекціи 3.); Практична наука о дробахъ вычислительныхъ, нап. Ольга Сиринъ; Дописы: зъ подѣ Львова и отъ Миклушинѣ; Новинки; Библиографія; Именованія и конкурсы и т. д.

— **Собрание Сочинений М. А. Максимо-вича**. Томъ III-й. Языкознанье, исторія словесности. Кіевъ 1880. Стор. 750 въ VIII. Цѣна 4 рубл.

— **Историческія монографіи и изслѣдованія Н. Костомарова**. Томъ XIII-й. Сиб. 1880. стор. 520 въ VIII-цѣ.

— **Изборникъ Великаго князя Святослава Ярославича**. Сибг. 1880. Стор. 276 + 266 въ IV-цѣ.

— **О находкахъ предметовъ каменнаго періода на львовѣмъ берегу р. Днѣпра** въ 1879. году. Т. Кибальничка. Сиб. 1880. Стор. 16 въ VIII-цѣ.

— **Темное мѣсто въ „Словѣ о плъну Игоревѣ“** П. Ваденюка. Сибг. 1880. Стор. 6 въ VIII-цѣ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всѣ. І. Д. въ Новостяхъ: Вы мали заплачено до 30 Вер.; тому дня 18 Жовт. присланъ 4 зол. вписано по конецъ Марця 1881 року.

Всѣ. В. Д. въ Гребеновъ: Реклямованъ числа Вамъ выслано; дѣйстно Вы маєте заплачено до 10 Пад. бо послѣднихъ 2 зр. не вписано черезъ неувагу зъ касовой книжки до экспедиціи. До конца року приѣде намъ отъ Васъ еще 80 кр.

Всѣ. Е. С. въ Кур... Не для браку до вѣрїи до священства здержуемо послыку тымъ Ви. Предплатникамъ, котрымъ предплата скѣнчилась, но по той простѣй причинѣ, що не можемо знати, чи той, кто помимо упомѣна не присылае дальшой предлаты, ани навѣтъ дальшой высылки не замовляе, желас нашу часопись на дальше одержовати. Тожъ въ такихъ случаяхъ просимо все насъ завѣдомити бодай картою корреспондентіи.

На руки редакціи „Дѣла“ прислали: для Зорь П-ѣ С. В. въ Бужку 2 зол.; о. А. Т. въ Дрогобычи 1 зол.; для Школьной Часописи о. М. К. въ Раднѣ 1 зол.; для Общества Качковского С. и Ю. въ Вѣднѣ по 1 зол.

Курсъ львовскій зъ дня 18. л. жовтня 1880.

	платять жадають австр. валютою	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	267 75	271 —	
„ львов.-черн.-яе. по 200 р.	160 75	163 50	
Банку гин. галиц. по 200 р.	291 —	296 —	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 80	97 80	
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —	
„ „ „ по 5% ав. період.	96 80	97 80	
Банку гин. галиц. 6% ав.	101 —	102 —	
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%.	100 —	101 50	
3. Листы довжнй за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —	
4. Облиги за 100 р.			
Инденизаціи галиц. 5% м. к.	96 30	97 30	
Облиги коммунальнй Гал. банку руетик. 6%.	100 —	101 —	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%.	100 —	101 50	
5. Лосы мѣста Кракова			
„ Станиславова	19 50	21 50	
„ „	23 50	25 50	
6. Монеты.			
Дукатъ голландскій	5 52	5 62	
„ цѣсарскій	5 55	5 65	
Наполеондоръ	9 36	9 46	
Іовимперіалъ	9 66	9 78	
Рубель російскій сѣбный	1 58	1 72	
„ „ паперовый	1 18	1 20	
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 60	
Серебро	99 50	100 50	

Конкурсъ

на творы драматичный.

Въ мыслѣ рѣшена выдѣлу „Руской Бесѣды“ у Львовѣ розписуеся симъ конкурсъ на творы драматичный (трагедіи, драмы, мелодрамы, комедіи), на котры вызначены преміи отъ 100—200 злр. а. в. На першомъ мѣстѣ стоятъ творы драматичный народній, основуючыся отже на исторіи, обычаяхъ, переказахъ, въ загаль-житю нашего народу. Преміованіи творы остаются власностью автора, а „Бесѣда Руска“ поэтику лишь право представляти ихъ на сценѣ. Но право представлени прислугуе выключно лише „Бесѣдѣ Руской“. Кождый авторъ зволитъ тому означити свою працю якимъ особнымъ знаменемъ, не подписуючи своего имени, а долучаючи тоежъ окремо въ опечатаномъ листѣ и прислати на руки выдѣлу „Руской Бесѣды“ (Львовѣ улицы Краковска ч. д. 14) найдальше до 1 липня 1881.

Взоровіи переводы писателѣвъ заграничныхъ, великорусскихъ, нѣмецкихъ, французскихъ и иннихъ, рѣвножъ преміюются. Прочій рускій газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшняго конкурса.

Отъ выдѣлу „Руской Бесѣды“.

Львовѣ 1 жовтня 1880. (3—3)

Конкурсъ

на уряджуванье рускихъ драматичныхъ представлень.

Выдѣлу „Руской Бесѣды“ у Львовѣ намѣряючи якъ до теперъ такъ и на будущиость займатися справами рускаго народнаго театру зывае всехъ желающихъ за спѣвудѣломъ и подмогою згаданого Выдѣлу уряджувати отъ 1 сѣчня 1881 до 31 грудня 1881 у Львовѣ и по за Львовомъ въ Галичинѣ рускій драматичный представлени, чтобы взглядомъ такого уряджуваня представлень свои оферты выдѣлу „Руской Бесѣды“ у Львовѣ (улиця Краковска ч. 14 I поверхъ) найблизѣйше до дня 3. (15 лат.) падолиста с. р. надѣслати.

Въ той офертѣ мають бути означеніи: 1) Имя крестне и родове и мѣстце пробуваня оферента.

2) Число представлень, котры онъ въ приближеню въ означенѣмъ часѣ (отъ 1 сѣчня до 31 грудня 1881 р.) намѣряе урядити съ примѣткою, колько зъ тыхъ представлень мае принасти на Львовѣ, и съ выказомъ силъ артистичныхъ, при якихъ представлени отбывалыбыся, а такожъ и репертоару, який референтъ посѣдае.

3) Подмога, якои оферентъ отъ „Руской Бесѣды“ жадае.

Поодинокіи точки контракту означаета познѣйше межѣ Выдѣломъ и оферентомъ, котрого оферта принятоу буде.

Прочій рускій газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшняго конкурса.

Львовѣ дня 8 жовтня 1880.

(3—3) Выдѣлу „Руской Бесѣды“.

Для консументѣвъ и торговельниковъ

поручас

КАВУ

Включно съ пломъ и упакованьемъ, franco на кождо почтову стацію австрійско-угорекон монархій за попереднымъ присланьемъ або послѣднѣмъ належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлона	ар. 2.	1.90
1а великозерниста Куба	„	1.70
1а арабска правдива Монка	„	1.55
1а найлучша Ява	„	1.35
1а досконала Ріо	„	1.70
1а найлучша Порторико	„	1.55
1а Ст. Доминго	„	1.50
1а найлучша Сантосъ	„	1.50

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣпникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (1—10)

Переpletниче заведение

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Во Львовѣ, въ Ставропигійскѣмъ Институтѣ,

принимаетъ въ переpletъ: Напрестольнй Евангелія отъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, Служебники и другіи книги церковны, молитвословы іерейскіи, молитвословы для дамъ въ акамитѣ, сѣбру, всякаго рода англійскій подолта и пр., молитвословы другого рода, дешевый, все книги школьны, науковіи, цѣлы библиотекы приватны, — тожъ брошюванье всякаго рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ наибольшѣмъ числѣ. На складѣ має Книги тверезости, розличныи молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переpletахъ и другіи дешевы. Онутия и инны металевыи украшенія на Евангеліяхъ ошущуются, поправляются, доповняються и позолочуються подѣ его доглядомъ. Цѣны приступныи навѣтъ для бѣдныхъ громадъ або поодинокыхъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и угорвитисъ письменно о цѣнѣ и т. п. Все работы выконуются

точно, солидно, совѣстно и въ короткѣмъ часѣ.

ДѢЛО

Виходить во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ свѣтъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
Г-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламации
належитъ пересылать підъ адресомъ:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоить:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на півъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать
франко (найлучше почтовимъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламации неопечатанъ вольны
отъ порта.
Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.
Поодинокое число стоить 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочало-
ся четверте чвертьрѣчье, тожъ про-
симо о скорѣ надѣсланнѣ предплати
и вырѣшаннѣ всѣхъ залежностей.

Кожному ВП. Предплатителю по-
дано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно,
якѣ у него залежностей.

Въ оборонѣ чести.

Въ тяжкихъ часахъ, якѣ теперъ
приходиться переживати Русинамъ, вся
наша увага повинна передовѣсти зверну-
тися на сполученіе, скрѣпленіе и орга-
низацію силъ нашихъ до успѣшнаго дѣ-
ланія для добра руского народа. Якъ довго
не буде переведена така внутрѣшня орга-
низація Русинівъ, такъ довго не можна
думати о успѣшномъ розвою нашої на-
родной програмы на виѣ и о приверненію
Русинамъ того становища середъ грома-
ды другихъ австрійскихъ народівъ, яке
имъ по ихъ числѣ и по народныхъ пра-
вахъ належится. Ще минувшого року
оввалилися въ широкихъ кругахъ Русинівъ
численні голоса за такимъ сполученнѣмъ
и якъ найскоршою реорганізаціею всѣхъ
нашихъ жизненныхъ силъ, такъ якъ
бракъ организаціи Русинівъ не мало при-
чинився до послѣднихъ неудачъ нашої
борбы за руску народность.

Отъ першого початку нашої часо-
писи старалисьмося на першомъ плянѣ
плекати тую такъ сильно всѣми почуту
гадку сполученія и внутрѣшней органи-
заціи всѣхъ щирыхъ Русинівъ. Мы ука-
зали цѣлый рядъ многоважныхъ справъ
экономическихъ, школьныхъ и загално
просвѣтительныхъ, правныхъ и народно-поли-
тическихъ, въ которыхъ не только нема
потребы дѣлать и розрывать силы Ру-
синівъ, а противно вже самою природою
тыхъ справъ указана потреба якъ най-
большой солидарности и однодушности.
Тымъ самымъ старались мы положить
предметову основу до органичного сполу-
ченія всѣхъ Русинівъ въ томъ увѣренію,
що тою дорогою скорше можна дойти до

помирения и сполученія всѣхъ Русинівъ,
якѣ подношеннѣмъ субъективныхъ спо-
рѣвъ, котрі замѣсть объективного осуду
все выкликали только новыя пристрастіи и
совѣмъ не вели до згоды и спѣльной
працѣ. Факта показали, що наша дорога
не була хибленою. Не только, що загалъ-
на думка Русинівъ отвернула отъ до-
машнихъ спорѣвъ, не только бесплод-
ныхъ але и шкодливыхъ, до справъ за-
галныхъ и справъ всенародныхъ и тутъ
почула спѣльность интересовъ всѣхъ Ру-
синівъ, але и на дѣлѣ самі Русины по-
чали зближаться до себе безъ вагляду на
давнѣйшій рѣжницѣ и гадка помирения
всѣхъ Русинівъ почала приберати що
разъ больше видимыя формы. Заходы око-
ло введенія руской школы народной во
Львовѣ подали першій примѣръ, якъ
легко на поли реальной працѣ для добра
руского народа може осуществитися спо-
лученіе всѣхъ силъ Русинівъ. Рускій
комитетъ для привитанія Цѣсаря зложе-
ный зъ представителѣвъ всѣхъ рускихъ
товариществъ бувъ новымъ доказомъ лег-
кости переведенія миру и згоды межи
всѣми Русинами, а коли въ „Народномъ
Домѣ“ зобралися разомъ всѣ Русины и
всѣ рускія товариства, чтобы повитати
Цѣсаря, то не только каждый Русинъ ра-
дувався зъ тою гармоніею межи Русинами,
але и наші противники не могли вже
запѣнати сего факту и помѣтити сего
нового звороту до скрѣпленія и сполученія
всѣхъ Русинівъ. Навѣтъ середъ руской
молодежи, на сегоднѣшнѣмъ вѣдѣ рус-
кихъ академикѣвъ въ Коломыѣ объявив-
ся дуже живо сей новыи рухъ до сполу-
ченной органичной працѣ народной. Те-
перь, коли Галицка Русь готовится до
всенародного торжества въ память Іосифа
II. и его реформъ, маємо повну надѣю,
що дотеперъ объявлена солидарность
всѣхъ Русинівъ скрѣпится еще больше
и Русины зближаются еще больше до себе,
а се малобы вже тымъ большу вагу, що
тутъ не только львовскі Русины, але
цѣла Галицка Русь буде могла высказати
свои гадки и свои желанія.

Такъ отже бачимо, що выше ука-
заную дорогою можна постепенно дойти
до той организаціи нашихъ силъ, якои
Русинамъ доси не доставало, и вже нынѣ
можемо зазначити значный зворотъ къ
лучшему. Только тою дорогою можемо
розвѣяти тую оспалость и апатию, яка
була овладѣла послѣдними лѣтами дуже
широкія круги Русинівъ и нынѣ еще не
совѣмъ уступила, тымъ способомъ мо-
жемо пробудити и скрѣпити вѣру въ жи-
зненность нашої справы народной и дви-
гнутися въ того упадку, до которого до-
вело насъ дотеперѣшнѣ — розвѣяннѣ. Але
головнымъ условіемъ успѣшнаго переве-
денія сего дѣла есть, чтобы Русины могли
остаться на той разѣ выбраной дорожѣ,
а не попадали въ давнѣйшія блуды чи то
пристрастности, чи пересуду, чи недо-
вѣрія. Съ жалемъ однакожъ мусимо ска-
зати, що проявляются противныя усилія
поодинокихъ людей, котрі вже своею ми-
нущестіею если не себе самыхъ то бодай
другихъ давно повинны были пересвѣд-
чити о блудности и шкодливости той
тактики. Есть то именно тактика сѣяти се-
редъ Русинівъ недо-вѣріе, подозрѣнія, я-
кѣсь темныя обавы, подступы, подшенты,
клеветы и т. д. — словомъ все то, чимъ
отначалася езвиста политика сѣюча не-
згору межи народомъ. Въ хвили, коли
ходить о сполученіе и спѣльнѣ дѣланнѣ,
нагадуется наразъ ни зъ сего ни зъ того
о якихъ „погоскахъ оного времени“,
подносятся якѣсь будьтобы чужі а не
свои власны замѣты, котрымъ впрочѣмъ
не давая вѣры, говорится о якихъ „ору-
діяхъ польской политики“, котрыхъ, хоть
не ма межи Русинами (противъ котрыхъ
мѣряются стрѣлы) але можуть бути и т. д.
И все то хоть не говорится позитивно, а
навѣтъ заперечуется, але все таки розвѣ-
вався въ той цѣли, чтобы подѣрвати роз-
буджене взаимне до-вѣріе, а засѣяти не-
вѣру и незгору. Если така тактика объ-
являлася бы лишь приватно, то она была
бы доказомъ, що якъ всюда, такъ и се-
редъ Русинівъ подыбуются люди зложі
воль, котрымъ дорожшій власный ин-

тересъ чисто-особистый, якъ инте-
ресъ и добро загалу. Однакожъ далеко
сумнѣйше, если така тактика має тую
смѣлость высунутися до публичного житія
и выступати публично, хотьбы въ якій
газетѣ знаной вже зъ свои недовѣр-
ности и небезъинтересности. Каждая
здоровая соспѣльность повинна стояти на
сторожи свои чести противъ такихъ по-
кутныхъ интригъ и домогаться всюда
совѣстности, иначе люди доброй волѣ и
щирого патриотизму будутъ ухилилися
отъ всякой публичной працѣ, если сама
соспѣльность не стане въ оборонѣ свои
чести и чести своихъ членѣвъ. Сумный
доказъ сего маємо на польской публицѣ,
где много честныхъ мужѣвъ не хоча
выставлятися на безкарный напады поку-
тныхъ интригантѣвъ, оттягнулося отъ пу-
бличного житія. О сколькожъ больше по-
винны дѣбати о таку, такъ сказати, со-
спѣльну дисциплину Русины, котрі справ-
дѣ не много мають силъ, чтобы ними
ажъ помѣтывати. Сколькожъ то развѣ
можно у насъ чути справедливый жалѣ,
що такую покутную тактикою у насъ от-
чужено наилучшій силы, наилучшихъ
патриотѣвъ? И для чогожъ нынѣ такъ
мало Русинівъ, котрі бы хотѣли приня-
тися за нашъ дѣла?

Тожъ уважаемо нашимъ святымъ
обовязкомъ выступити противъ такихъ
покутныхъ усилій тыхъ поодинокихъ лю-
дей сѣющихъ невзгору межи Русинами. Якъ
довго ихъ темныя орудія поверталися про-
тивъ нашої часописи, стараючися ви пред-
ставити въ некористномъ свѣтлѣ передъ
рускою публикою, якъ довго розвѣвано
приватно клеветы о насъ, мы молчали,
хоть бесовѣстность переходила всякія гра-
ницѣ приличія и намъ подсувано навѣтъ
запроданѣсть Полякамъ. Старе то орудіе:
сѣяти незгору межи Русинами одержало
уже свой патентъ надужити знаный всѣмъ
Русинамъ. Мы молчали, бо наша часо-
пись въ каждого въ рукахъ и каждый може
наглядно пересвѣдчитися, чого мы хочемо
и для чѣи справы и обороны працюємо.
Однакожъ новѣйшими часами тая так-

ВЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житія.

(Далше.)

П. Семенъ сидѣвъ якъ на сто ко-
няхъ. Его надѣи видимо сповнялися, въ
его рукахъ, дрожащихъ отъ несподѣванной
утѣхи, бувъ письменный доказъ щирои
прихильности панни Гуляйпольской, вла-
стноручный листъ вонычій не только па-
хощами, але и любощами. Скоро отпра-
вивъ п. Семенъ посланця ткнувши ему
въ руку колька крейцарѣвъ на горѣвку
за такъ щасливый вѣсти и зъ радости ма-
ло не розцѣлювавъ малого Зефирця.
Онъ его гласкавъ, туливъ, носивъ на ру-
кахъ, якъ малу дитину, приспѣвувавъ
веселі пѣснѣ, то зновъ брався читати до-
рогій листъ панни Уршулы и твердивъ
его на память. Не скоро повернулись его
думки до розваги. Только якъ Зефирць
опинився на голій земли и дрожахи на
цѣломъ тѣлѣ почавъ скакувати, помѣ-
тивъ п. Семенъ, що его хата не має где
навѣтъ примѣстити паньского песика.
Щожъ доперва якъ бы прибула тутъ па-
нѣ-жынка! Такъ розглянувшись въ сво-
ѣй сумной пусцѣ казавъ п. Семенъ
выбѣлѣти и вымыти свою хату, а самъ
выбрався на другій день до мѣста, чтобы

бодай отъ бѣды перестроити свою хату
въ свѣтлицю, хоть троха похожу на пань-
ску. Щастье, що въ мѣстечку бувъ склепъ,
где можна було всего дѣстати: ремени
и паперу, селѣдцѣвъ и перфумы, образѣвъ
и еукна. П. Семенъ перше всего заку-
пивъ цѣлу пачку рожевого паперу, щобъ
мати на чѣмъ выливати свои любовныя
чувства. Зъ поможі образѣвъ дуже подо-
балися ему два въ золоченыхъ рамкахъ.
На тыхъ образахъ були намалѣваны двѣ
женщины дуже чарующей красоты, подобны
до еебе, якъ двѣ сестры. П. Семенови
здалося навѣтъ, що такъ мусѣли выгля-
дати панни Гуляйпольскі за — молод-
шихъ лѣтъ. На одномъ образѣ было под-
писано: Еуропа, на другомъ: Азія. Панъ
Семенъ порѣшивъ, що такі образы якъ
разъ придатны до школы. Европа и Азія
— се рѣчь географична, думавъ панъ
професоръ, а ктожъ здогадався и кому що
до того, що чорноока Европа похожа ма-
бути на панну Уршулу! До образѣвъ
придалося ще и зеркало, чтобы было въ
чѣмъ оглянути свою постать. Для Зефир-
ця купивъ п. Семенъ червонный кутасикъ
съ давночкомъ на шію и подушечку, а
для себе флашку колыньской воды, фла-
щину якоисъ перфумы, котра якъ бо-
жился купецъ, сильнѣйше пахне отъ са-
мой камфоры, и пахнущее мило, отъ ко-
торого бѣлае лице, якъ отъ снѣгу. Всѣми

тыми справунками опакований зайшовъ п.
Семенъ до голярнѣ и казавъ себе оголи-
ти и зачесати поѣля найновѣйшой моды.
Цируликъ, хоть доси звичайно подголю-
вавъ самыхъ мужикѣвъ и пускавъ имъ
кровь на копѣйки, почавъ выхваляватися,
що онъ що ино доставъ найновѣйшу мо-
ду и обемушивъ п. Семена якъ молодого
горобця лишаючи только малу „гривку“
надъ чоломъ и „филотки“ по бокахъ.
Бритва колька развѣ затылася въ бороду
п. Семена, та за те цируликъ такъ облявъ
его якимись пахощами и замаститъ пуд-
ромъ та начорнивъ руді уса, що п. Се-
менъ глянувши до зеркала навѣтъ самъ
себе не познавъ. „Якъ васъ шаную, пане
професоръ, вы теперъ якъ капля воды по-
добнѣ до грабчука зъ Мотылицѣ“, приго-
ворювавъ цируликъ надекаючи коло п.
Семена. „Я вамъ ще дамъ такой масти-
ги, що дуже *файнъ* на усы, а навѣтъ на
бровы и вы будете, якъ панночка.“ Ни-
чого больше не могло уладувати п. Се-
мена, якъ такой лестный слова о его красотѣ,
онъ забувъ навѣтъ на свои раны въ бо-
родѣ и закупивъ у цирулика той „ма-
стиги“ ажъ за цѣлого гульдена. И не
стямився, якъ его кишения стала совѣмъ
пустою.

Вернувши до дому почавъ онъ при-
берати свою свѣтлицю. На свѣжо побѣ-
лѣныхъ стѣнахъ засвѣтили теперъ золо-

ченіи рамы зеркала и новыхъ образѣвъ,
бѣлае печи выставлено кутокъ для Зефир-
ця, на лѣжку зачервонѣла нова капа, а
въ ѳнѣ появились навѣтъ польныя цвѣты
вставленны въ шклянку. Цѣлу свѣтлицю
скропивъ п. Семенъ накупленными пах-
ощами и разъ въ разъ выходивъ то вхо-
дивъ до свѣтлицѣ, чтобы провѣрити, чи
оселилися пахощѣ въ его новоприбраной
хатѣ. Жизнь п. Семена змѣнилася теперъ
дуже значно. Рано довго купавъ онъ свое
лице въ мильной пѣнѣ и все подѣбывавъ
до зеркала та дивувався, чому не бѣлае
его лице якъ снѣгъ, потѣмъ стававъ пе-
редъ зеркаломъ и пыльною розцѣфу-
вавъ та примащувавъ свою гривку, под-
кручивавъ усы, начорнивавъ бровы и
розкланывався до зеркала, чтобы причи-
нить гладкого обходу и надати своѣй по-
статѣ тѣ паньскі рухи, якѣ онъ бачивъ
уже не разъ у двѣрскихъ писарѣвъ або
почтарѣвъ. Такъ выстроившись бравъ онъ
на руки Зефирця и йшовъ до школы
вчити дѣтій. Песикъ скакавъ по столѣ
то по лавкахъ, дѣти тѣшилися новиною
и пылнѣйше глядѣли за скоками песика,
якъ за книжкою, а п. Семенъ частѣйше
глядѣвъ черевъ ѳно на далекий шляхъ
потопавчи въ думкахъ и только отъ часу
до часу сваривъ на дѣтій та лупивъ пацы.

(Далше буде.)

тика покутної приватної вимірла вже свої напасти нав'їти против особі пос. о. Озаркевича. Нарая то нагадуєся, що против почт. посла мала бути в одно время агитація з рускої сторони, що в одну редакцію мали входити весьма численно дописи „приватной натуры и интриги“ против о. Озаркевича, ба нав'їти говориться о якійсь великодушности не в'їрити в „изм'їничивый“ характер о. О., о личной пустой амбиции, о поч. посл'ї о. О. яко о щасливомъ кандидат'ї пановъ-поляковъ и т. д. — а все то для того, що о. Озаркевич скликавши своихъ русскихъ выборцевъ до Коломыи мавъ отв'їту явно тоє сказати, що „ц'їла Русь уже давно думала“, мавъ тую см'їл'їсть явно випов'їсти упокоряючу и для Руси шкодливу службу централистамъ и сказати, що буде и дальше йти тою дорогою, котра для добра руского народа окажется найкористн'їшою. Щожъ значитъ сей нападъ на о. Озаркевича? Если нав'їти самъ авторъ сего нападу признає, що тїи привагитації и дописи чи доносы одного времени походили в'ї приватной интриги и що имъ не можна було дов'їр'їти, такъ чижъ годиться подносити теперь тїи „приватнїи интриги“, для чого и в'ї якій ц'їли? Для того може, що „Czas“ и другї польскїи дневники поднесли бес'їду пос. о. Озаркевича? Такъ чижъ у насъ не ма вже иншої льогіки кром'ї тої одной, все ганити и безчестити, що польскїи дневники подносять, а тоє лишъ хвалити, що они пор'їкають? Чижъ у насъ не ма вже самостійного суду? И чижъ не єсть то радше заслуга о. Озаркевича, що в'ї насл'їдство єго бес'їды заговорили о руск'їи справ'ї не лише польскїи, але и н'їмецкїи и чекїи часописи? Если мы такой тактики будемо держатися, на все казати чорне, що у Поляковъ єсть б'їле, то щожъ лекшого для Поляковъ, якъ похвалою в'їсхъ поодинокихъ значн'їшихъ Русин'ївъ по чер'ї скомпромитовати ихъ передъ судомъ такихъ быстроумныхъ и самостійныхъ судїївъ?

Мужь, котрый ц'їлою своєю дотепер'їшною д'їятельностію посольского здобувъ соб'ї добре заслужене дов'їр'їе не только нашего священства, котрого интереса такъ ревно заступає в'ї рад'ї державной, але и ц'їлого руского народа, посоль, котрый позитивно працею и основнымъ познаньемъ нашихъ справъ повернувъ политику русскихъ пословъ на нову дорогу св'їдомого заступництва интересовъ руского народа и в'ї такъ важномъ пытаніи податковой реформы ум'їєвъ познати политику централизовъ: накинута Галичин'ї новї тягары, а теперь с'ї ц'їлою щиростію озвасє до своихъ выборовъ, чтобы выслухати ихъ жаждания и мн'їнія, и самъ закладає отъ нихъ для себе явного суду — такїи посоль не потребує, думаємо, обороны противъ высше згаданныхъ нападовъ. Однакожъ если у насъ можна нав'їти на загально знаныхъ и почитаныхъ людїи заслуги кидати публично такіи клеветы, якужъ охорону противъ такихъ напад'їи могутъ мати люде загаломи Русин'ївъ менше зв'їстнїи, люде новїи, охочїи до прац'ї! И котромужъ то чоловікови не можна противуставити недостоверныхъ дописей приватной интриги або великодушного несомн'їнія о неинтересности амбиции? Щожъ лекшого, якъ такими темными намеками, „котрымъ мы и теперь еще не хотимъ (!) в'їрити“, разбудити недовер'їе противъ в'їсхъ и довести до того, що и безъ того недовер'їчивїи Русины одинъ другого не будутъ узнавати та зам'їсть противниковъ самыхъ себе поборювати. Та в'ї конецъ можна спытати, ктожъ то єсть той, що такъ арбитрально хоче присвоити соб'ї выключный монополь рускости и чи давъ онъ хоть одинъ доказъ, що єму не ходитъ о „угодженіе своей личной пустой амбиции и приватной интриги“?

Загалъ Русин'ївъ добуочїи о свою солидарность, о ненарушимость чести публичной, о усп'їшность розвою народныхъ силъ, не може легковажати такихъ обвин'ївъ приватной интриги. Руска сосп'їл-

ность интеллигентна не може позволить, чтобы посередъ неї такъ пом'їтовано людями и муситъ дбати о большу карность публичну. Народъ, котрый не ум'їє пошанувати своихъ муж'ївъ заслуги, не достоинъ ихъ мати. Если тыхъ самыхъ людїи, котрымъ недавно ц'їла Русь выказувала свое дов'їр'їе, нын'ї обкидаєся безосновными напастьми, хот'їбы се д'їялося зъ жалю за втраченымъ председательствомъ, то все добромысляча публика муситъ поднести протестъ противъ такой — скаж'їмъ явно — деморализации. Згодою, сп'їльною працею и непоколебимымъ дов'їр'їемъ взаимнымъ дадутъ Русины наилучшу отв'їдъ на такую покутну тактику и маємо тверду над'їю, що розпочате д'їло объединяния и органичного сполучения в'їсхъ жизненныхъ силъ Руси буде дальше усп'їшно розвиватися.

Галицке товариство господарске.

I.

(Занедбаніє р'їльництва. Образование р'їльнич'ївъ. Выр'їбъ соли для товару.)

Вже другїи разъ приходится намъ звернути увагу на многоважнїи обрады галицкого товариства господарского. (Гл. Ч. 14 „Д'їла“: Голосы збор'ївъ галицкого товариства господарского о нужд'ї нашихъ селян'ївъ.) Обрады надынвичайныхъ збор'ївъ сего товариства зъ 6-го жовтня заслужуютъ на повну увагу в'їсхъ, кто лише занимается жизненными справами нашего народа и нашего краю. Переглянувши справы, якїи обговорювалися на тыхъ зборахъ, выкажуєся наглядно, ск'їлько маємо неполадженихъ справъ дотыкающихъ чи то самого краевого господарства, чи в'ї загал'ї дол'ї нашего сельского люду, ск'їлько прац'ї реформовой и организационной нагромадилось для нашего сойму и якъ дуже жалувати треба, що справы, обговорюванїи на загальныхъ зборахъ господарского товариства, не подносяться в'ї сойм'ї, той властив'їи кураторїи для справъ краєвыхъ. Тожъ дуже справедливо подн'їсь О. Гавзеръ в'ї своємъ справозданіи о необходимости стабилизации державныхъ субвенций на науковїи ц'їли р'їльничїи, що р'їльничество у насъ єсть дуже упосл'їджено, именно в'ї сойм'ї и рад'ї державной. Австрія єсть переважно краємъ р'їльничимъ. На 20 милїон'ївъ мешканцевъ Долитавїи єсть надъ 13 милїон'ївъ р'їльнич'ївъ, а варт'їсть р'їльничихъ продуктовъ в'ї Долитавїи выноситъ р'їчно 2.200 милїон'ївъ зр. В'ї рад'ї державной з'ї помехи в'їсхъ пословъ єсть 60% належачихъ до р'їльничого стану а в'ї галицкомъ сойм'ї зас'їдає 80% представител'ївъ сего стану, а мимо того р'їльничїи справы такъ в'ї рад'ї державной, якъ и в'ї сойм'ї дуже значно занедбанїи. Запомогіи на ц'їли краєвой культуры зъ стороны державы зменшилися, хочъ зъ другой стороны на землю накладался щоразъ новїи тягары. Отъ р. 1872 до минувшого року зменшилися в'ї Австріи тїи запомогіи о 290.000 зр. Однакожъ и тїи такъ зменшенїи запомогіи не суть сталїи; они вставленїи в'ї бюджетъ до рубрики надынвичайныхъ выдатковъ и можутъ по уплыв'ї певного часу бути сов'їсн'їи усуненїи. Се потягнулобы за собою такожъ и упадокъ науковыхъ закладовъ для р'їльництва. Зъ тыхъ причинъ вносить центральный комитетъ, чтобы выслати петицію до рады державной и до пословъ галицкихъ о стабилизацию для Галичины запомогіи на школы р'їльничїи в'ї Галичин'ї в'ї сум'ї 104.000 зр. и на стипендіи науковїи (наукъ р'їльничихъ) в'ї сум'ї 8.000 зр. Внесение тоє прїиная збор'ї, а мы зъ нашей стороны додамо лише бажанье, чтобы галицкїи школы р'їльничїи сталися школами образования народа в'ї р'їльничств'ї, а не якъ доси лише школами для науки дв'їрской прислуги: экономовъ, дв'їрскихъ парубковъ и т. д. Не говоримо се зъ якоїи небудь партїиности, але каждый муситъ признати, що коли великїи пос'їдател'ї о много лекше могутъ своими силами придбати

соб'ї св'їтлыхъ управител'ївъ для своихъ мастр'ївъ, станъ культуры малой пос'їлости о много больше потребує поправки, реформы и св'їтлого проводу, а не має до сего нїякой подмоги.

Другу не менше важну справу подн'їсь О. Гавзеръ в'ї имени центрального комитета: справу привернення výroбу соли для худобы. Бес'їдникъ представивъ в'ї своємъ справозданіи, якїи шкоды поносятъ нашъ край р'їльничїи в'ї насл'їдств'їи понеханя výroбу соли для худобы. Задля браку сєи соли не може у насъ розвинутиє ховъ товару. Дальше выказавъ бес'їдникъ, що при тепер'їшнихъ ц'їнахъ соли р'їльники не могутъ єи купувати для год'їв'їи худобы. Монополь соли з'їстаетъ вже майже всюду знесеный и существуетъ еще только в'ї Австріи, в'ї Италиї и в'ї Испанїи. Монополь соли єсть дуже утяжливый и для того треба стрем'їти до того, чтобы онъ бувъ знесеный, а поки се станетъ, треба старатися, чтобы бодай було привернено министеріальне розпорядженіе зъ 4 с'їчня 1862 в'їзглядомъ фабрикациї соли для худобы. Се розпорядженіе обовязувало лише чер'ївъ 5 л'їтъ и з'їстало знесено для того, що, якъ показалося, товарчу соль очищувано и уживано для потребы людїи. Посл'їдней сесїи соймовой 21 рад'ї пов'їтовыхъ внесло до сойму петицію о приверненіи фабрикациї соли для худобы. На внесеніе бес'їдника прїиная збор'ї резолюцию уповажняячу центральный комитетъ господарского товариства, чтобы вын'їсь петицію до рады державной о приверненіи výroбу и продажи соли для худобы и в'ї той справ'ї отн'їсь такожъ до министерства р'їльництва и до пословъ галицкихъ в'ї рад'ї державной.

ДОПИСЬ.

Зъ руского Оп'їля. (К'їльки увагъ о нашихъ рем'їсникахъ и о бурсахъ.) Вч. дописователь в'ї Ч. 73. нашего „Д'їла“ про буреы и о народной культур'їи своей околиц'їи, мимоходомъ д'їткнувъ и наше Оп'їлье, а именно, говорячи о промысл'їи и ремесл'їи в'ї нашомъ народ'їи, котрому людность околиц'їи Вч. дописователя — околиц'їи Золоч'ївско-Бродской в'ї такомъ множеств'їи доси отдалася, згадує, що „только в'ї Збор'їв'їи и в'ї околиц'їи Оз'їрної народъ менше отдалася ремеслу“. Мы дуже радїи, що Вч. дописователь забравъ голосъ о промысл'їи и ремесл'їи в'ї нашомъ народ'їи. Справу промыслу и ремесла в'ї рускомъ народ'їи уважаємо одною зъ найжизненийшихъ нашихъ национально-русскихъ справъ, такъ для того, що не вся людность нашего народа може выключно только р'їльничству отдалася и только зъ господарства выживитися, якъ особливо, що межіи рем'їсниками на наш'їи руск'їи земли р'їдко где найдем'їи такихъ, котрїи бы признавалися до народности руской и були єи живыми членами, хотїи фактично они Русинами з'ї рода в'ї р'їд'ї. Шкода только, що Вч. дописователь такъ поб'їжно переходить причины большого або меньшого культивования ремесла в'ї нашомъ народ'їи, а бодай в'ї народ'їи єму знаныхъ околиц'їи.

Знати причины того, се р'їчь не малой ваги, особливо если мы справд'їи серіозно тую справу трактовати и гдещо для поднесения и розвою ремесла в'ї нашомъ народ'їи зр'їбити хочемо, такъ чтобы мы мали справныхъ и зручныхъ рем'їсниковъ, а зъ нихъ щирыхъ Русин'ївъ.

Вч. дописователь каже, що причиною, для чого таке множество рем'їсниковъ в'ї околиц'їи Золоч'ївско-Бродской, єсть тоє, что земля не конче в'їдачна, потребує старанной и рациональной управы, а и тоїи земл'їи не много, отже и дох'їдъ зъ неї не такїи, чтобы бувъ в'ї сил'їи выживити тую людность. Справд'їи, скажемо и мы — что се одна зъ головныхъ причинъ, для чого тамъ таке множество рем'їсниковъ, але николи не згодим'їи на тоє, чтобы се було единою причиною. Вжежъ бо и на нашомъ Оп'їльїи

не о много лучше земля, потребує такожъ старанной и рациональной управы, бодай старанийшїиной якъ на Под'їльїи, а и у насъ такожъ єи не такъ много, чтобы була в'ї сил'їи выживити свою людность, а однакожъ тутъ мы не знаходимо такого множества рем'їсниковъ, хотїи такихъ ткач'ївъ, шевц'ївъ-партач'ївъ, сокирник'ївъ, кравц'ївъ и т. д. и у насъ кожде село своихъ має. Але у насъ мало такихъ рем'їсниковъ якъ: тесл'ївъ, столар'ївъ, боднар'ївъ и т. д. Мало у насъ рем'їсниковъ т. є. може менше якъ в'ї Золоч'ївско-Бродской околиц'їи. А чомужъ то ихъ менше? Може народъ нашего Оп'їля неспособный до ремесла? Гр'їхъ булобы такъ сказати, бо и у насъ суть очевиднїи сл'їды великой способности нашего народа до ремесла. И такъ маємо мы своихъ ковал'ївъ (в'ї Ол'їв'їи) колись то славныхъ своими Ол'ївскими п'їлжками майже по ц'їлой Галичин'їи; маємо шевц'ївъ нав'їтъ, якъ то кажутъ, паньскихъ (Збор'їв'їи, Оз'їрна, Ол'їв'їи, Нестер'їв'їи), маємо тесл'ївъ и будовничихъ (Мунил'їв'їи, Сервиры, Данил'їв'їи) котрїи нав'їтъ церкви деревляныи ставятъ; маємо нав'їтъ р'їзб'їаря (Чайковского в'ї Мшан'їи). Але такъ якъ всюду на наш'їи руск'їи земли, такъ и на нашомъ Оп'їльїи ремесла не розвїтїи и належито не выдосконаленїи и про тоє не такїи славнїи на ц'їлой св'їт'їи. А то не дивнїица тоє, бо гдежъ то они учились своего ремесла якъ не у своего батька, дядька, кума, — в'ї р'їдн'їи хат'їи своєїи, в'ї своємъ власномъ сел'їи, р'їдко кто на сел'їи другомъ, и звычайно менше они знаютъ якъ ихъ учителей знали.

Теперь жежъ еще — не знаємо якъ где, але такъ у насъ — ремесла майже в'ї загал'їи понехуютъ. А для чого то такъ? Отъ найперша причина тоєу бракъ самыхъ матерїаловъ и того нещасливого гроша! Столяръ, тесля, боднаръ, коваль, швецъ и т. д. муситъ соб'їи матерїалы гдесь ажъ зъ далека спроважати. А за щожъ то и о ч'їмъ? Добре то бути теслю, стельмахомъ, лопатяремъ, веретеняремъ, або хоч'їбы и боднаремъ або ковалемъ в'ї такомъ Сасов'їи, Колтов'їи, Верхобужу и т. д., где онъ о матерїал'їи не клопочетъ, якъ кажутъ, єму о тоє не тяжко, бо має єго в'ї домашнихъ л'їсахъ, котрїи у него майже за порогомъ, а має єго до схочу, до выбору, и уже той нещасливый прив'їзъ єго або и ничего або мало що коштує. Нехайже у насъ на нашомъ Оп'їльїи з'ї л'їсовъ такъ оголочен'їи, що на 2—3 мил'їи и одной деревини не зобачите, захоче боднаръ (а в'їсхъ у насъ) хоч'їбы обруча на коновку або д'їжку набити, такъ муситъ за тоєу мизерною л'їскою 3—4 мил'їи в'їхати и тамъ добре заплатити. И скаж'їтъ жежъ самїи, що єму принесє єго ремесло? Може онъ той продуктъ своего ремесла такъ т'їно збувати, якъ то збуваютъ рем'їсники зъ л'їсовыхъ стор'їнъ, нав'їтъ хоч'їбы они єго зъ Сасова до Оз'їрної завозили? Не ма що дивоватися, що боднарєка направа у насъ такъ дорога, що, якъ то кажутъ, не стане шк'їра за выправу, и кождому зъ насъ лучше оплатитися гдесь на ярмарку нову коновку або д'їжку купити, якъ стару ладити. Щожъ тутъ робити нашому рем'їсникову? На ч'їмъ потягнути сякїи такїи зар'їбокъ та не понести страты, коли вже не на час'їи (котрый вжежъ такожъ грош'їи), такъ хочъ на томъ готовомъ грош'їи, вложен'їи в'ї продуктъ рем'їсничїи?

Отсежъ то причина, для чого то у насъ на Оп'їльїи народъ мало отдалася ремеслу, особливо такому, до котрого потребує матерїалу; а и тїи ремесла, якїи еще суть, занехуютъ. Се повинно нашимъ щирымъ народолюбцамъ подати предметъ до серіозной розваги. Бо и у насъ народъ б'їдує — чорно б'їдує, а то длятого, що одно р'їльничство не в'ї сил'їи выживити людности, а иншихъ зар'їбковъ нын'їи не ма! Каждый здорово мыслячїи народолюбець познавъ, что справа ремесла, котрєу нашомъ народ'їи рускомъ в'ї загал'їи мало плекаєся, а поправд'їи таки упадає, зам'їсть розвиватися и до своей высоты доходити, єсть одною зъ найважнїишихъ нашихъ

ропейскихъ державъ въ бѣжучей хвилѣ. Нынѣ же на только стало вѣдомо, что коли лишь Порты переведе отданье Дульцини Черногорѣ, чи то станеть за тыждень, якъ гдѣякъ думаютъ, чи за два, демонстраціи флота розѣдѣся зъ моря адриатическаго, скончиши цѣлкомъ свою мисію. Правительство греческе задумало задля того предложить державамъ потугу, котрою упоминается буде о области признаній ен берлинскимъ трактатомъ, такъ якъ Греція не пристае только на часткове заспокоенье, яке Порты въ своей нотѣ зъ 3 с. м. обѣщала за 100 днѣвъ въ ен користи перепровадити. Правительство греческе намѣряе въ своей готовящейся нотѣ заявити, що не буде ждати довше, але оружно займе области, до котрыхъ Греція набула право на основѣ ухвалѣ берлинскихъ. Хотя Греція не такъ многихъ обѣщанкахъ зъ стороны державъ и по своихъ великихъ приготовленияхъ до войны съ Турціею, має право такъ напруго и рѣшучо въ сѣхъ хвилѣмъ звороту политики европейской выступити, но все таки належитъ сомнѣватися, чи ен порывъ знайде прихильный отгомонъ хотбы въ одной европейской державѣ. Глядотны на зиму передае веденье справъ заграничныхъ лордовъ Гранвилъ; Франція, котра на конгресѣ берлинскомъ найбільше протеговала Грецію, теперъ безусловно стоить за политикю мира; Россія не надто радо глядитъ на зрѣсть Грецію; Нѣмечина и Австрія хотять удержати Турцію не совсѣмъ вже ослаблену, а на тревалость союза италийского, хотыбы до него и прійшло, Греція числити не може. Зѣ всѣхъ сторонъ перестережено Грецію, чтобы не нарушала европейского мира на власну руку, але чтобы ждала на лучший часъ. Английскій и нѣмецкій газеты (Times, Köln. Ztg. и инші) выразно сказали, що про помѣчь зъ стороны ихъ державъ годѣ й думати. Чи Греція послушае рады державъ, чи выступитъ на свою руку съ войною, побачимо — на всякій случай Греція не отгажнѣлася вести войну съ Туреччиною, колибы тая не була и въ другѣмъ пунктѣмъ zagrożена. Проговорюють вправдѣ о рѣвночасномъ повстаніи въ Болгаріи, але все то только нецѣнный догадъ.

Англія. Въ Ирландіи анархія не зменшаеся, але противно, насилія и убійства треваютъ дальше. Газеты приносятъ вѣсть о новѣмъ убійствѣ лорда словенномъ въ бѣлый день черезъ женщину, перебрану въ мужеску одѣжъ. Гомрулеры терроризуютъ лордовъ дѣдичѣвъ, а що найнебезпечнѣйше, они добре зъорганизовани и дуже солидарно поступаютъ въ своихъ дѣлахъ. Такъ никто не поспѣвъ имати убійцѣмъ лорда зъ обавы передъ помѣстою гомрулѣвъ. Недавно 105 дѣдичѣвъ ирландскихъ удалося до вицекороля ирландского съ просьбою, чтобы онъ предпринявъ мѣры для обезпеченія ихъ житія и майна, при чѣмъ просили не подавати ихъ именъ до явной вѣдомости, чтобы гомрулеры на нихъ не помстилися. Житѣ ихъ, писали они, находится шо дѣла въ небезпеченствѣ и они не могутъ выйти зъ дому безъ сопровождѣнія полиціи. Може бути, шо газеты пересадно подаютъ небезпеченство, но все таки положенье Гладстона дуже критичне. Коли онъ лишитъ дѣла въ Ирландіи на дальше ихъ природному развитію, то отношенія между дѣдичами и чиншѣвниками могутъ заостритися до крайности. Коли зновъ предпринявъ репресивны мѣры посыпалыбы на него докоры зѣ всѣхъ сторонъ. Словомъ Гладстонъ находится между Сциллой и Харибдою а лордъ Биконсфилдъ и его партія тріумфуютъ. Правительство английскѣ стареася впрочѣмъ по части запобѣгчи анархіи въ Ирландіи, скрѣпило въ колькохъ округахъ гарнизоны, выдало процесъ колькомъ головнѣйшимъ агитаторамъ ирландскимъ, але все тое за мало поможе, а радше еще больше роздражнитъ чиншѣвниковъ. Въ Ирландіи повтореся криза зъ 1847 р., котра два миліоны ирландцѣвъ зневолила до эмиграціи. За послѣдній три роки народъ зъ причини неурожаивъ страшно збѣднѣвъ. Неурожай, котрый въ трехъ рокахъ принѣвъ дефициту 500 миліонѣвъ франковъ, открывъ вѣсковы раны соціального строю въ Ирландіи и привѣвъ нову кризу аграрну, соціальну а по части и политичну. Откиненье палатою лордовъ били о винагородѣ прогнанныхъ чиншѣвниковъ було только безпосередню причиню нынѣшней кризы въ Ирландіи — посередна же причина то вѣками усвяченый устрѣй соціальный, котрый 20 тысячъ дѣдичамъ английскимъ здавъ на ласку и неласку миліоны чиншѣвниковъ, автохтонѣвъ Ирландіи.

НОВИНКИ.

— Приготована до торжественного обходу столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣсаря Іосифа II поступаютъ живо на передъ. Якъ вже доносилося, выдѣлъ товариства „Просвѣта“ отнѣся въ той справѣ до совѣта „Дому Народного“,

чтобы тойже зъ своей стороны зволить зайти на устроенье сего торжества при собудѣлѣ всѣхъ русскихъ товариствъ. Выдѣлъ „Рады Руской“ зъ своей стороны замѣривъ бувъ занятися устроеньемъ сего торжества и розбѣлавъ минушней середи до всѣхъ русскихъ товариствъ запрошенія до участія въ томъ черезъ „Радѣ Руску“ замѣренѣмъ обходѣ. Понеже однакожъ запрошеній товариства якъ: „Институтъ Ставроишійскій“, „Просвѣта“, „Руска Бесѣда“ и пр. зъ важныхъ причинъ отказалися вступити въ звязъ съ товариствомъ политичнымъ „Руска Рада“, завязавъ протѣе особнѣйшій рускій комитетъ для свѣтлованія памяти цѣсаря Іосифа II, котрый має задачу, приготовить всенародное торжество въ „Народномъ Домѣ“ при собудѣлѣ всѣхъ русскихъ товариствъ. Предсѣдателемъ сего комитету выбранный Вир. крм. Павликовъ, заступникомъ предсѣдателя Вп. дръ Амвросій Яновскій а секретаремъ Матѣвъ. Комитетъ розбѣлавъ вже запросины до всѣхъ русскихъ товариствъ, чтобы выслали своихъ делегатѣвъ до сего комитету для спѣльныхъ нарядѣ. Перше засѣданье отбудеся 12 (24) жовтня въ Ставроишійскій Институтѣ. Якъ зачуваемъ, всѣ рускы товариства выбрали вже своихъ делегатѣвъ и такъ можна радоватися, шо зновъ всѣ рускы товариства въ згодѣ готуватъ свѣтловати важне торжество народне, котре буде новымъ доказомъ житія и сплоченія всѣхъ Русинѣвъ.

— Виреосв. Митрополитъ выдавъ **окружное письмо** до цѣлого духовенства, котрымъ препоручае душпастирямъ въ день 29 н. ст. падоліста с. р., яко въ день смерти цѣсаря Іосифа II, отпразднѣти въ всѣхъ церквахъ богослуженье за упокой души цѣсаря Іосифа II и поучити народъ о великодушній добродѣтели того великого цѣсаря для руского народа и руской церкви.

— До Вир. Митрополита удавалася дня 3 (15) с. м. **русска депутация**, въ котрой складѣ входили между иншими пп. Диметъ, дръ Добрянскій и Геровскій, и вручила Виреосавленному письмомъ съ прошеньемъ, чтобы поручивъ консисторіи, деканатамъ и въ загалѣ всѣмъ властямъ духовнымъ архіепископѣмъ уживати все и всюда такъ въ перепискахъ урядовыхъ якъ и въ личныхъ пересправахъ съ урядами руского письма и языка.

— **О. Юстинъ Кустиновичъ**, сотрудникъ и сповѣдникъ при церквѣ св. Георгія во Львовѣ, почетный консисторіальный совѣтникъ упокоився 8 (20) с. м. въ 76 р. житія а 48 священства. Покойный отначивася рѣдкою праведностію и добротою сердца. Домъ его бувъ безперестанно обложенъ бѣдными, съ котрыми дѣлывася послѣднимъ грошемъ; умираючи не оставивъ на вѣтъ потребного на свой похоронъ. Его смерть вызвала ширій жалъ у всѣхъ, котры его знали. Похоронъ отбувся вчера зъ рана при участіи Вир. митрополита, епископа-суфрагана, крылошанъ, численного духовенства и народа. Вѣчная ему память!

— Сегодня отбудеся **першій вечеръ съ танцами**, котрый устроюе „Руске Касино“ въ великой сали „Народного Дома“. Тоальета вечерня визитова. Вступъ для нечленѣвъ „Р. Касина“ 1 зр. отъ особы. Початокъ вечера о 8 год. Прочіи два вечера отбудутся шо два тыжднѣ 6 и 20 н. с. падоліста.

— **Нунцій Якобини** має слѣдующого тыждня удатися до Пешту, чтобы вручити Цѣсареві папскы листы откликуючій его зъ посылы нунція въ Вѣднѣ. Наслѣдникъ кардинала Якобинного еще не означенъ. Пѣсля новѣйшихъ вѣдомостей має бути именованнымъ въ Вѣднѣ архіепископъ Венутелли або архіеп. Ронзетти, дотеперѣшній нунцій въ Монахії. Оба суть люде молодіи и розпочали свою каріеру въ Америцѣ.

— **Вице-президентъ финансової дирекціи красеви бар. Гюркашъ-Кохъ** предложивъ центральной комисіи для регуляціи податку грунтового меморіалъ зъ 9 с. м., въ котромъ основно выказуе, шо Галичина не въ силѣ платити большого податку грунтового, якъ до теперъ и шо подвышенье податку довелобы Галичину до экономичного упадку. Въ меморіалѣ представлено, шо чистый доходъ зъ грунтовъ въ Галичинѣ можна шо пайбольше обчислювати на 2264 миліонѣвъ, якъ то вже приняи шацункової комисіи краевъ, а не на 29 миліонѣвъ, якъ се выраховавъ правительственный референтъ. До теперъ оплачувала Галичина грунтового податку загаломъ 461 миліонѣвъ. Тую суму далобыся подвысити шо пайбольше на 5 миліонѣвъ, отже дотеперѣшну суму податкову только о 10—15% а не о 40%, якъ предложивъ министеріальный референтъ. Сей меморіалъ вице-президента финансової дирекціи промовляючій противъ подвышенія податку вызвавъ, разумѣеся, въ централістичныхъ сферахъ велике незадоволенье.

— Дня 4 (16) жовтня отбувся во Львовѣ въ салихъ руской образцовой школы (въ „Народномъ Домѣ“) **загальный збѣръ товариства „Школьной Помочи“**. Засѣданье открывъ предсѣдатель о. Андрей Бѣлецкій довшою промовою. Онъ выказавъ, шо това-

рество не мало въ сѣмъ роцѣ только доходѣвъ, якъ давнѣйше, особенно зъ причины тяжкого часу и закладанія многихъ новыхъ бурѣвъ; мимо того доходы були все еще значай. Пѣсля того отчитавъ п. Врецьона сирозданье зъ стапу масткового; зъ него доведальсямося, шо товариство по обдѣленю многихъ дѣтій книжками и одежію, має еще готовки 167 зр. 63 кр. Въ роцѣ шк. 1880 мала „Школьная Помочь“ 163 членѣвъ а загального дохода 618 зр. Касіерови проф. Врецьонѣ выразивъ збѣръ подяку за старанье веденье касы и удѣльнивь его на власну просьбу зѣ огляду на его занятые при редакціи „Школьной Часописи“ отъ нового выбору на выдѣлового. — Въ спеціальныхъ росправахъ брали удѣлъ пп. Врецьона, Бѣнцковскій и о. Стефановичъ. П. Бѣнцковскій вносивъ постаратися на случай пріѣзду театру руского о одно представленье на користи „Школьной Помочи“. О. Стефановичъ звернувъ увагу збору на новій школы рускы (мужеску и женскую), котры може вже не задовго рада мѣйска буде мусѣла отворити, и поставивъ вносенія: 1) чтобы товариство „Школьной Помочи“ розширило свой статутъ и обняло въ него такожъ вспомоганье руской учащейся молодежи въ будучихъ рускихъ школахъ мѣйскихъ; 2) чтобы въ виду збѣдшенія дѣятельности, яке его съ новыми школами же, старалося всякими способами такожъ свои фонды збѣдшати; 3) чтобы выдѣлъ не роздававъ въ сѣмъ школьнымъ роцѣ всѣхъ грошей, а задержавъ значну ихъ часть для новыхъ школѣ. Перше вносенье перейшло яко формална ухвала, другій два вносенія яко директива для выдѣлу. — Въ концѣ зложено подяку повстаньемъ зъ мѣсць за большіи дары: совѣтамъ „Народного Дома“ и „Института Ставроишійского“, Вир. оо. крм. Лукашевскому зъ Перемышля, Іос. Кобыляньскому зъ Пѣйла, Якову Шведицкому и пр. и пп. Ом. Партыцкому, Ал. Щербанови и пр. — Въ складѣ нового выдѣлу ввійшли: оо. Калинецъ и Бѣлецкій, и пп. Будзиновскій, Бѣнцковскій и Заклинскій.

— **Зъ Галича.** Дня 14 с. м. першій разъ прибывъ до берега передъ самымъ Галичемъ паровый корабель спущеный зъ докѣвъ новыше Галича. Товариство саксонске збудовало той корабель пѣсля найновѣйшой констукціи. Пристань выбрана въ Галичи вѣроятно для того, шо тутъ стация желѣзнична близько и матеріалъ таный.

— **Комитетъ** занимаючійся отновленьемъ церкви св. Юра во Львовѣ одержавъ отъ цѣсаря запомогі 200 зр.

— **На погорѣлцѣвъ въ Корналовичахъ**, нов. Самбѣрской, жертвовала дирекція гал. касы щадничой во Львовѣ 250 зр.

— **Въ Ярославѣ** получено доси самостоятельный урядѣ телеграфичный съ почтовымъ урядамъ.

— **Именованье.** Самбѣрска рада школь. окружна заименовала провизоричною учителькою при етатовѣй школѣ въ Хирѣвъ панну Наталію Гладиловичъ.

— Вѣденскій тыждневникъ „Die Reform“, органъ Фр. Шувельки подае въ 43 ч. зъ 21 н. с. жовтня въ статіи „Zur Stellung der ruthenischen Reichsraths-Abgeordneten“ перекадъ цѣлой статіи „Дѣла“: „Рускы послы а автономисты“ и зъ своей стороны завывае автономистѣвъ, чтобы звернули увагу на сумне положенье Русинѣвъ и тому же зарадили, а Поляковѣ, чтобы покинули утискати и кривдити Русинѣвъ. Статія написана съ основнымъ знаньемъ галицкихъ отношень, длятого не залишимъ мы ближе обзаконити съ нею нашихъ читателей.

— **Два большіи понары** случилися на фѣльваркахъ двѣрскихъ въ Макуневѣ, нов. Мостиского, и въ Бѣлковцахъ, нов. Золочѣвского. Въ послѣдній мѣстцевости огонь бувъ подложный, въ першій повставъ зъ неосторожности службы.

Вѣсти епархіальный.

Зъ Авархіи Львовской.

Презенту получилъ на приходъ Долга, дек. Журавеньского о. Н. Рожанскій зъ Хотиня.

О. Ст. Городецкій, новопоставленный пресвитеръ, одержавъ грамоту на сотрудника и префекта ризницѣ при гр. к. архикатедральной церквѣ во Львовѣ.

Завѣдвані (по разѣ другій) лвитися до институціи каноничной оо. А. Л. Лагодинскій на Стѣнку и М. Вагилевичъ на Княжелуку.

Резигновавъ пзъ презенты на приходъ Кошилоуцѣ о. В. Дзюбановскій зъ Гвѣздца малого.

Оновѣстка.

Выдѣлъ филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ запрошуе всѣхъ П. Т. членѣвъ, якъ и тыхъ, шо хотѣли бы въ члены прістутити, на день 20 жовтня (1 н. с. падоліста) 1880, въ котромъ отбудутся въ Золочевѣ о год. 10 передъ полуднемъ въ сали Рады новѣ-

товон загальний збѣръ съ слѣдующимъ порядкомъ дневнымъ: 1) Отворенье зборѣвъ черезъ голову филіи; 2) Сирозданье секретаря зъ дѣятельности филіи за часть отъ послѣднихъ загальныхъ зборѣвъ; 3) Провѣренье касы; 4) Внески и интерпелляціи членѣвъ; 5) Выборъ выдѣла филіи на роцъ 1880/81; 6) Отчитъ о. Данила Таничевича: „Що здѣлавъ Цѣсарь Іосифъ II. для народу руского“, по причинѣ принадаючихъ на дни 29 падоліста столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ.

Отъ Выдѣлу филіи „Просвѣты“.

Золочѣвъ дня 29 вер. (11 жов.) 1880

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Банкъ краѣвъ**, о котромъ подаемо близшій вѣдомости въ политичномъ переглядѣ, основаный французскими капиталами, одержавъ концессию на 90 лѣтъ. Загальный капиталъ выноситъ 100 миліонѣвъ франковъ, зъ котрыхъ вже 40 миліонѣвъ зложено до „Народного банку“ а передъ уконституваньемъ банку має бути зложено еще 10 миліонѣвъ, разомъ отже 50 миліонѣвъ франковъ. Товариство акціи выпуститъ 200,000 акцій съ тымчасовою виплатою 250 франковъ на акцію. Сѣдалище банку естъ въ Вѣднѣ а филіи могутъ бути закладаніи по всѣхъ краяхъ коронныхъ и за границею. Губернатора банку именуе Цѣсарь.

Курсъ збѣжя зъ дня 20. жовтня 1880.

Цѣна за 100 кильограммѣвъ.	отъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	9	75	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осянна	—	—	—	—
Жито	8	75	10	—
Ячмѣнь	6	—	7	30
Гречка	6	65	7	25
Овесъ	5	75	6	50
Горохъ до варки	8	—	11	—
„ паст.	6	—	8	—
Выка	5	—	5	50
Кокорудъ стара	6	30	7	25
„ нова	6	—	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	—	11	75
„ лѣтний	10	50	11	—
Лялька	9	25	10	20
Насѣныя льныя	11	50	12	50
Копюшнина (передна)	28	—	28	—
Кминъ	26	—	28	—
Анжъ	38	—	40	—
„ плоскій	37	—	39	—

Курсъ львовскій зъ дня 21. л. жовтня 1880.

	платитъ жадають		безъ купоны
	р. кр.	р. кр.	
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	267 25	270 25	
„ львов.-черн.-ис. по 200 р.	158 —	161 —	
Банку гни. галиц. по 200 р.	291 —	296 —	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 80	97 80	
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —	
„ „ „ по 5% ав. период.	96 80	97 80	
Банку гни. галиц. 6% ав.	101 35	102 35	
Листы дов. гал. ругт. банку п. 6%.	100 —	101 50	
3. Листы довжикъ за 100 р.			
Общ. родъ. кред. Завед. для Гал.	92 —	94 —	
и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ			
4. Облиги за 100 р.			
Индemnизаціи галиц. 5% м. к.	96 70	97 70	
Облиги коммунальн. Гал. банку ругт. 6%.	100 —	101 —	
Пожичный кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50	
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50	
„ „ „ Станиславова	23 50	25 50	
6. Монеты.			
Дукатъ голландскій	5 52	5 62	
„ цѣсарскій	5 55	5 65	
Наполеондоръ	9 35	9 46	
Павимперіалъ	9 66	9 78	
Рубель російскій сѣбѣный	1 58	1 72	
„ панерный	1 17 1/2	1 19 1/2	
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 60	
Серебро	99 50	100 50	

Для консументѣвъ и торговельниковъ

поручае

КАВУ

включно съ пломъ и упакованьемъ, **franco** на кожду почтовую стацию австрийско-угорской монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣднѣмъ належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр 2. —	Въ пакахъ а 4 1/2 кильо netto.
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантош	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣшникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (2—10)

ДѢЛО

Выходить во Львовъ що Середы и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци належить пересылать підъ адресою: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на півъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належить пересылать франко (наилучше почтовымъ переводомъ) до: Администраціи часо. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламаци неопечатанъ вольны отъ порта.
Рукописи не возвращаются только на попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрѣчье, тожъ про-симо о скорѣ надѣслань предплаты и вырѣшань всѣхъ залеглостей.

Кожному ВП. Предплатителю по-дано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно, якъ у него залеглости.

Слѣдующе число вышлемо вже толь-ко тымъ нашимъ ВП. Предплатни-камъ, котрымъ предплата еще не скѣнчилась.

Галицке товариство господарске.

II.

(Екзекуція податковъ. Повѣдомость радъ повѣтовыхъ. Образки секвестраторовъ по-дѣтковыхъ. Ухвала загального збору.)

Одною зъ найважнѣйшихъ справъ, обговорюваныхъ на загальныхъ зборахъ гал. товариства господарского, була спра-ва екзекуціи податковъ. Уже не разъ подношено въ часописяхъ темнѣ стороны екзекуціи податковъ. Есть се, можна сказати, по при банковѣй и при-ватной лихвѣ одна зъ найголовнѣйшихъ причинъ, задля котрыхъ матеріальныи бытъ нашего селянства що разъ больше подрываея, тожъ слѣдовало бы всѣма си-лами старатися, чтобы тую такъ нагячу справу якъ найскорше полагоджено. Въ заступствѣ проф. дра Билиньского пред-ставивъ тую справу на загальныхъ збо-рахъ господарского товариства С. Гензель въ просторонномъ и основномъ рефератѣ. Центральныи комитетъ господарского то-вариства относился до повѣтовыхъ радъ съ прошеніемъ, чтобы збирали факта о надужитяхъ при екзекуціи податковъ. Якъ видко зъ справозданя референта, ра-ды повѣтовѣ не дуже поснѣжилися съ тою роботою и только приватныи особы и пѣсть отдѣловъ господарского товариства понадешили до центрального комитету справозданя, котрі нагядно показуютъ, якъ великій надужитя дѣются у насъ зъ стороны приватныхъ секвестраторовъ и якъ неотповѣдно устроена у насъ въ за-

галѣ цѣла система екзекуціи податковъ. Податковѣ уряды поручаютъ екзекуцію податковъ людямъ, котрыхъ можна смѣ-ло зачислити до шумовинъ нашої со-спѣльности. Податковыми секвестраторами настановляються у насъ звичайно або по-кутніи писарѣ, знаніи подъ призвиекомъ „пьявокъ“, або отпущеніи (демисіонованіи), вжежъ не безъ провинны, урядники — отже люде, котрымъ вже сама ихъ осо-биета квалифікація надае дуже темне пятно що до ихъ совѣстности, справедли-вости и безинтересности. Тожъ и не диво, що они стали пострахомъ для на-шихъ людей. Секвестраторы не мають ніякой платы и жиютъ только зъ дієтъ, (оплачуваныхъ черезъ екзеквованыхъ), котрі денно могутъ выносити 2, 3 до 3½ зр. Оттуть и ключка, котромъ хапаються секвестраторы. Щобы побольшити своіи дохѣды и порохувати собѣ спорѣ дієты денно по 30—40 зр. або инакше сказавши, чтобы надерти лыка зъ нашихъ бѣдныхъ селянъ, скѣлько вѣзе, секвестраторы за-вѣзятъ одного дня до такихъ громадъ, где мають перепроводити кѣлька секве-страцій наразѣ. Хоть за одинъ день за-граблять они всѣхъ довжниковъ податко-выхъ одной громады, але мимо того рахуютъ собѣ дієты за 10, 15, 20 або и 30 день. Се имъ ничего не шкодитъ, бо дієты платятъ екзеквованіи селяне, они тымъ способомъ набиваютъ сотками свои безденніи кишень, а урядъ въ то не вглядаетъ, бо що ему до того того, чи секвестраторъ стягне зъ селянъ двѣ або три сотки больше, его дѣло, чтобы пода-токъ бувъ заплаченый, а авзглядно вые-кзеквованый. Коли секвестраторъ має въ якѣй громадѣ отъ одного контрибуента стягнути кѣлька податковыхъ залеглостей, то иде напередъ до него, а оттакъ и до другихъ замыкающихъ съ податками и стягае отъ нихъ по кѣлькадесять крейца-рѣвъ яко належитѣсь секвестраційну. Тымъ чиномъ збирае собѣ денно по кѣль-кадесять, а були случаѣи що и по 100 зр. За тое залегла належитѣсь податкова о-стается нестягненою. Черезъ якіи-сь часъ

зновъ появляея секвестраторъ въ селѣ и обвѣщае, що теперь буде стягати залегліи податки. Оттеперь починаея тая правди-ва грабѣжъ. Секвестраторъ грабитъ все, ще ему попаде въ хатѣ и на обѣстою подъ руки: куры, яйця, кожухи, верет-ты, вѣбже и т. д. Словомъ, все живе и мертве подпадае грабѣжной руцѣ секве-стратора. Люде плачутъ за своимъ до-бромъ, якъ бы якіи огонь спавъ на ихъ хаты, а коли покѣнчится сей „татарскій нападъ“, славятъ Господа, що лихо про-минуло та потѣшаются, що бодай теперь будутъ спокѣйніи, що вже податокъ за-плаченый и ихъ не будутъ больше гра-бити. Але горе, по якѣмъ-сь часѣ зновъ по-являея секвестраторъ и звѣщае ограбле-нымъ людямъ, що все дотеперъ загра-блене пошло до кишень секвестратора, а теперь треба заплатити и залеглыи по-датокъ и процента и новѣи кошта екзеку-ціи. И наново починаея грабѣжъ. А тре-ба знати, якъ грабится, якъ людека пра-ця за безцѣнъ иде въ чужіи руки незнати по-якѣй цѣнѣ и по якѣмъ правѣ! Зъ помежи численныхъ фактовъ наведемо лише одинъ случай. Въ одной мѣстцевости секвестра-торъ побиравъ черезъ т р и мѣсяцѣ денно по 4 зр. дієтъ, потому злицитувавъ весь рухомый маєтокъ податковыхъ довжни-ковъ, а остаточно показалося, що сума зъ злицитованыхъ грабежѣвъ не выстарчила на вѣтъ на покрытие секвестраторской на-лежитости, яку собѣ вырахувавъ секве-страторъ! Очевидно державныи скарѣ не одержавъ ни крейцаря на заплату за-леглихъ податковъ — и такъ весь рухо-мый маєтокъ кѣлькадесятохъ господа-рѣвъ пошовъ до кишень секвестратора. До сего треба еще додати, що такіи сек-вестраторъ заѣхавши до села не только черезъ цѣлый часъ каже громадѣ себе годувати и силою своего урядового харак-теру каже звичайно войтови або присяж-ному выбирать для себе всякій потрѣбный харчъ: куры, сырѣ, молоко, яйця, вѣль-яку омасть, хлѣбъ, и т. п., такъ, що не только его прожитокъ на селѣ ничего не коштуе, але онъ еще до дому навезе зъ

села всякой всячины. Тожъ ясна рѣчь, що така посада секвестратора есть выгѣд-ною синекурою, въ короткомъ часѣ кош-томъ бѣдныхъ людей понабивати свои ке-шенѣ и зрѣбити маєтокъ. Але жъ въ дру-гой стороны не ма дивницѣ, що такіи се-квестраторы являються въ очахъ народа страшными пияками, противъ котрыхъ не ма ніякого права и суда та ніякои о-бороны. При томъ треба еще памятити, що нашѣ селяне задля браку просвѣты часто дѣвають великои кривды въ вы-мѣрѣ податковъ и належитостей. Що до належитостей, то самъ урядъ податковѣй часто обчисляетъ надмѣрніи належитости, противъ чого селянинъ, не знающій не то приписѣвъ о скарбовыхъ належитостяхъ, але и самого письма, не може собѣ пора-дити и дорожю рекуреу выведнати обни-женія надмѣрно обчисленой належитости. Що до податковъ, то особливо при спро-дажи частіи газдѣства пр. одного, двохъ моргѣвъ, занедбѣе спродающій выведнати въ податковѣмъ урядѣ переписанье по-датку отъ спроданого грунту на нового властителя, а черезъ таке занедбанье вы-ходитъ, що податковѣй урядъ стягае отъ него податокъ за цѣлый грунтъ, хоть до-тычающій господаръ давно вже може и по-ловины грунту выказаного въ урядѣ по-датковѣмъ на его имя не посѣдае.

Загальныи збѣръ господарского то-вариства выслушавши справозданье рефе-рента принявъ поставлене внесеніе, чтобы выведнати у правительства внесеніе дотепе-рѣшной системы приватныхъ секвестрато-ровъ и чтобы стяганье податковыхъ зале-глостей отбывалося подъ строгою контро-лею властивыхъ черезъ правительство именованыхъ урядниковъ секвестрацій-ныхъ. Якъ небудъ сей способъ поданныи галицкимъ товариствомъ може усторонити такъ численныи дотеперѣшныи надужит-тя, то однакѣжъ не выдаея онъ намъ со-вѣснѣмъ раціональнымъ, такъ якъ онъ у-держуе на дальше коштовность стягнаня податковъ, черезъ що очевидно податковѣй тягары зѣбѣльшаются, а не зменшаются. Чи не булобы отповѣднѣйше именовати

ВЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого жита.

(Дальше.)

Теперь онъ часто картавъ дѣтѣи за тое, что ихъ батьки не даютъ ему зѣбжа, со-ломы та грошій, покликавъ до себе войта и присяжного, чтобы збирали зъ громады дачки на профессора и хочъ передновокъ тяжко доскулювавъ людямъ, онъ ни гро-ха не попускавъ и казавъ винныхъ гра-бити. Ему треба було теперь грошій, у него набіралися все новѣи выдатки то на одежу, то на тоалету, то на прикрашенье свѣтлицѣ. Профессорска плата и безъ того не була велика въ Голопятахъ; въ гро-шахъ давали мало, а всего больше въ зѣбжу, околотахъ и бараболяхъ. Грошѣ скоро выбралися, а зѣбжа тяжко було до-стати на передновку. Громадяне зъ першу выпрошувалиея подождати нового зерна, а по томъ стали й нарѣкати и межи со-бою поговорювати, що въ профессора щось несамовите вступило та духами бѣе, що паньство голову завертѣло та съ пееикомъ по школѣ товчеса.

А тутъ п. Семенови ставало що разъ тѣснѣйше въ старѣй школѣ. Мимо обра-зѣвъ, блескучихъ рамъ и пахощѣвъ про-фессорова свѣтлица була тѣсна и душна, естеля за низька, дѣна за малѣи, а дверѣ

за простѣ. До него долѣтали вѣсти, що по другихъ селахъ ставлять новѣи, про-сторѣи школы съ великими окнами и роз-кѣшными свѣтлицами для профессора. И ему забаглося мати такую школу. То вой-тови, то присяжному, то надзорцѣ школы часто нагадувавъ онъ, що школа стара, за мала и не пригожа для голопятской громады. Але и войтъ и присяжніи и надзорця хотѣ потакували, та все таки мовъ бы то й не розумѣли, до чого йде рѣчь.

Одного дня якося зъ полудня при-бѣгъ до п. Семенова арендаръ Мошко. Онъ ставъ смиреннѣе коло порога и покло-нився низенько зѣдѣймаючи ярмурку. Се бувъ знакъ великой почести, яку отдававъ Мошко лише великимъ панамъ.

„Verzeihen Herr Professor“, почавъ онъ своими стереотипными словами, „я боюся ступити на вашъ порѣгъ. Менѣ здаея, що тутъ мешкае самъ ясныи панъ, такъ тутъ все блищитъ и пахнетъ“.

„Ну, щожъ тамъ чувати, пане арен-дарю?“ — спытавъ весело п. Семеновъ.

„Для васъ все добре, ай якъ добре! Якъ я бувъ минушого тѣжня въ Ко-рытахъ, панночки все только розпытували мене за васъ. Я имъ таке наговоривъ, що имъ ажъ сердце ватѣхкало. Вы знаете, пане профессоръ, що я знаю приговорити, якъ масломъ помасити“.

„Що жъ тамъ дѣея, що паньство Гуляйпольскій?“

„Що тамъ може дѣятися! Панъ Гу-ляйпольскій коло господарства, а панны нудятся, страхъ, якъ нудятся. Якъ они бы радѣ васъ побачити, съ вами натѣ-шиться. Чомъ вы коли не выберетесь до нихъ въ гостину? Кажутъ жежъ: най-коваль клеппе, поки желѣзо тепле. Чи вы хочете, чтобы вамъ летѣли печенѣ голубѣцъ?“

„А якъ же мѣркуешь, Мошку, чи можнабы мати тамъ приступъ?“

„Чи можна мати приступъ? Гер-сте! Чому не можна мати приступъ? Якъ тамъ може мати приступъ панъ поч-тарь и панъ економъ зъ Мотылицѣ и панъ канцелиста зъ нашего бецирку, чому тамъ не має мати приступу панъ профессоръ зъ Голопять — панъ профессоръ зъ Голопять, що то его цѣла громада и самъ панъ Бжущковский поважае, що въ него все блищитъ, бренчитъ и свѣтится якъ въ люстерку?“

„А панъ Гуляйпольскій?“

„Що панъ Гуляйпольскій! Що ему до чужого сердца? Онъ бы радъ мати клопѣтъ зъ головы. То не только у хло-пѣвъ, але и у панѣвъ кажутъ: баба зъ воза, конямъ легче. А якъ ще двѣ бабы! Знаете, пане профессоръ, то вже не пер-шій рокъ тая возовиця. Шелестъ и ше-

лестъ и гостѣ въ двѣрѣ и гостѣ зъ дво-ра, и въ гостину тутъ и въ гостину тамъ, а крейцаръ тутъ и крейцаръ тамъ иде якъ вода и кѣнца тому не ма. Das kostet Blut!“

„А е тамъ вже кто?“

„Що то що! Було ихъ не мало, е ихъ не мало и буде ще, якъ той паран-чѣ. Але чого вы такъ сидите въ вашѣй школѣ? Що вы хочете тутъ высидѣти? Я вамъ раджу, берѣтсе за горяче. Я вамъ поможу, я такъ зроблю, що самъ панъ Бжущковский напише за васъ письмо до пана Гуляйпольского. А вы знаете, що то значитъ, якъ такіи ясныи панъ буде за вами?“

„Панъ Бжущковский, — ба, ба, куда то дорога!“

„Що то куда дорога? Здайтеся толь-ко на мене. Мошко все зробить. Онъ и до ясного пана має вступъ. Мошко на все знайде способъ. Только послушайте мене, я вамъ щось скажу. Вы знаете, рука ру-ку мые. Треба щось такого найти, чтобы панови приподобатися. Вы знаете, які те-перь гармидеры дѣются межи двѣромъ а громадою. Громада процесуея съ паномъ за пасовиско на болотахъ, громада не хо-че направляти дороги до горальнѣ, она хоче мати за дармо и хворостъ и камѣня на дороги зъ паньской кишень. А знаете кто все тое робить? Кто то бунтуе гро-

въ кождой громадѣ въ помежи громадскои старшины мѣстцевыхъ секвестраторѣвъ, котрыйбы подѣ контролю уряду стигали належитости, а не потребували побирати высокихъ дѣтъ? Тажъ и теперь вже войты збирають податки, а если имъ повѣрюся збирание всѣхъ податковъ въ громадѣ, для чогожъ не можнабы повѣрити имъ меншою рѣчи, якою вѣтъ стягание залеглыхъ податковъ? По при вѣдѣ, треба дѣбати такожъ и о томъ, чтобы администрація була о скѣлько можна простою. Що до вышше поднесеныхъ нами темныхъ сторѣнъ самого вымѣру податковъ и належитостей, то тутъ може помогчи зъ одной стороны просвѣта народа, а зъ другой стороны больша строгѣсть въ точномъ вымѣрѣ належитостей и податковъ.

ДОПИСЬ.

(Т. Г.) О нуждѣ народа сельского и якобы его зъ ней добути. (Гидки старого зъ надѣ Днѣстра.) Кажуть люде на Подѣлю: найперше ремесло — плугъ и чересло. Тымъ найпершимъ въ свѣтѣ и найпотрѣбнѣйшимъ а про то и найважнѣйшимъ ремесломъ занимаеся въ нашомъ краю наибольше людѣ, коло 99 на 100.

Всѣ иншы ремесла, штуки и фабрики, заняты и науки, хотя въ порѣвнанию съ ремесломъ рѣльничо-господарскимъ ани такъ численны ани такъ дуже потрѣбны, мають и школы, где до своего заводу способяють и приготавлиють, мають своихъ майстрѣвъ, отъ котрыхъ научитися, вправляти и досконалити могутъ, лише селяне-рѣльники не мають ни такой школы, гдѣбы своего ремесла выучитися ани майстрѣвъ, у котрыхъ бы и выучитися и вправитися въ своѣмъ ремеслѣ могли. Наука рѣльничества цѣломъ занедбана и для того же 99 занимающихся рѣльничествомъ ледви одного подыбати можна, чтобы знавъ свое ремесло такъ добре, якъ майстеръ якого будь иншого ремесла свое ремесло знае. Алежъ бо кождый ремѣсникъ, нѣмъ зѣстане майстромъ, мусить впередъ три роки у другого майстра учитися (терминувати), а оттакъ еще яко челядникъ по другихъ майстрахъ робити, чтобы набути вправы и въ своѣмъ ремеслѣ выдосконалитися. А селянинъ, где учить рѣльничества? Въ своего тата, або у другого якого господаря, або въ дворѣ, або у священника. Алежъ бо и его тато, и другий господарь не знають добре своего ремесла, бо его нигде не училися. Дворъ же, священникъ або и господарь-селянинъ, если знаютъ и розумѣють добре господарство (що однако дуже рѣдко лучаеся) не принимаютъ на науку а лишь до работы, и то до одной работы, хотя въ рѣльничомъ господарствѣ не одна, але десять и больше работъ, а кожда инакшого рода. Одного берутъ за

маду? Никто инший, якъ той *gatech*, що то и вамъ за *пшепрошенье*, таку пакѣтъ вробивъ.

П. Семень вробивъ великѣ очѣ на тѣи слова арендаря. Хоть сильно незлюбивъ онъ о. Дамяна за его посольство дяка и радо дожидавъ пригожои хвилѣ, чтобы помститися за свою обиду, а все жъ таки слова арендаря о бунтахъ о. Дамяна якось дивно завзвѣли въ его ухахъ. О. Дамянъ бувъ тихий и николи не мѣшався до громадскихъ справъ, хила, що самѣ громадяне прѣйшли до него по раду. Межи дворяномъ а попѣвствомъ панувавъ доси незаколоченый миръ. Тожъ не мало здивувався п. Семень, почувши таку вѣсть о новѣй, небувалѣй войнѣ межи дворяномъ а попѣвствомъ. Онъ бувъ далекѣй отъ того, станути по сторѣнѣ о. Дамяна, але сама вѣсть про сю невогду була для него такъ новою и несподѣваною, що онъ не мѣвъ закрыти своего сумнѣву передъ жидѣвскимъ окомъ.

(Далше буде.)

пастуха до безрогѣ, другого до овецъ, третѣго до коровъ, иншихъ до воловъ, до конѣй, до плуга, до сѣяния, и т. д. Але, чтобы бути добрымъ рѣльникомъ-господаремъ, майстромъ въ своѣмъ ремеслѣ, треба тѣи всѣ работы добре знати, ихъ выучитися и знати другому показати, такъ, якъ майстеръ-ремѣсникъ всю работу своего ремесла. Ремѣсникъ учить своего ремесла у одного майстра черезъ 3 роки и то такъ, що мусить всю работу робити, вправляеся еще потому у другихъ майстрѣвъ яко помѣчникъ, челядникъ, спѣльникъ черезъ колька лѣтъ и то лишь одной работы, а колькожъ потребувабы рѣльникъ, чтобы мѣвъ добре выучитися и вправы набути въ десяти работахъ своего рѣльничо-господарского ремесла?

Можетъ на то не одинъ скаже: Тажъ кождый селянинъ закимъ стане газдувати самъ, оженившись въ 23 роцѣ (бо впередъ женитися не позволяе устава войскова) мае часъ и способѣность выучитися всѣхъ работъ до господарства рѣльничого потрѣбныхъ и вправлятися въ нихъ черезъ тѣхъ 12 роцѣвъ по укѣнченю науки школьной — чи то дома у батька, чи где у кого на службѣ — тамъ може и повиненъ всего научитися. Я вже впередъ сказавъ, що дворъ и другѣ господарѣ не принимаютъ селянъ на науку, лише на роботу, и то звичайно выключно до одной работы, такъ, що служба ставеся спеціальною. Пастухъ або повѣзникъ (фѣрманъ) не мае часу придивлятися, якъ орютъ, якъ сѣють, и якъ кожда инша работа робитися, а хотябы и гдѣколи мае часъ и хотѣвъ до якои иншой работы взятися, то ему не позволяють, кажучи: не берися до того, ты того не вмѣешь. Прѣймѣтъ такого парубка, що бувъ кольканацѣть лѣтъ въ дворѣ, або у якого урядника за фѣрманна, и скажѣтъ ему орати, сѣяти, складати снопы, и т. п., онъ того не потрафитъ, бо николи его до такихъ работъ не заставляли. Такъ само и дома звичайно дѣеся. Батько самъ робить всю важнѣйшу работу, всѣ орудки съ ремѣсниками и купцами, самъ купуе, продае, стараеся о одежу и т. п. Сынъ по большѣй части и не дивится, а если и дивится, а самъ до того рукъ не приложитъ, то якие потрафитъ що добре зробити? А въ нашомъ селѣскомъ господарствѣ до кождои рѣчи, до кождои работы, хотѣбы якъ легкои, до кождои орудки и найменшой, треба не лише такой науки, чтобы дивитися, або слухати, якъ другѣ розказують и показують, але треба такой самому зробити, не разъ або два, але такъ довго, ажъ поки не вправитися.

Томужъ то межи нами такъ мало добрыхъ, заможныхъ газдовъ, бо не умѣють газдувати, бо ихъ никто не учивъ, никто не заставлявъ до кождои работы въ господарствѣ, никто не показавъ якъ що до ладу робити, а хоть показавъ и розказавъ, але самъ не постоивъ надъ нимъ, чтобы добре зробилося то, що показавъ. И въ нашомъ селѣскомъ господарствѣ, то требабы хоть такой науки, якъ въ кождомъ иншомъ ремеслѣ. Чтобы бути добрымъ господаремъ-рѣльникомъ — майстромъ, треба бы чтобы кождый, що мае бути рѣльникомъ и зъ того жити, та на томъ господарствѣ добре выходити, учився рѣльничого господарства такъ якъ ремесла, треба до кождои работы заправляти и майстрови-господаревѣ вразъ съ ученикомъ робити, такъ якъ майстеръ-ремѣсникъ дѣти съ ученикомъ самъ робитъ, доки его не выучитъ добре робити, такъ якъ онъ самъ умѣе, и ажъ тогды его вызволюе отъ дальшой науки, а бере яко помѣчника своего, чтобы еще лѣпше вправився. Но у насъ не ма такихъ майстрѣвъ, нигде не училисьмося рѣльничого господарства, тай не знаемо добре газдувати. Отъ капаримо, якъ нашѣ таты, та дѣды, але и то, що мы по татахъ и дѣдахъ застали, еще на меншѣй господарства дѣлѣти мусимо. Тому то у насъ чимъ разъ больша нужда. Гдѣжъ можна научитися рѣльничого господарства? Въ теперѣшнихъ школахъ много вправдѣ учатъ, але найменше того, що до рѣльничого господарства потрѣбне. Для того и нашѣ люде

не мають охоты своихъ дѣтѣй до такихъ шкѣлъ посылати. „Що за хосенъ менѣ зъ того, що дитина ходитъ до школы, кажутъ нашѣ люде, учителя на ученого папа, дяка, писаря и т. д., а на господаря не учить; учатся по польски гандолѣць, а на що имъ то въ придаеся, якъ той казавъ: знае съ панамѣ бесѣдувати, а не знае коневѣ хвоста подвизати, знае, що на облакахъ, на небѣ, а не знае, що дѣеся на его поли, въ его стайни, на оборѣ; знае, якъ перо до рукъ взяти, якъ красено написати, отрисовати, а не знае, якъ плугъ, цѣвъ, серпъ, сокиру, косу до рукъ взяти, якъ красно выорати, засѣяти и таке инше, що въ господарствѣ приходитъ. Намъ потреба такихъ шкѣлъ, въ котрыхъ бы нашѣ дѣти спосѣбилися до найпершого ремесла: до плуга и чересла, гдѣбы выучилися кождои работы нашего рѣльничого господарства“. А кто учить у насъ селянина, чтобы умѣвъ свое ремесло добре, чтобы знавъ его добре провадити, чтобы знаеся добре на поли, котрѣ мае управляти, на худѣ, котрою мае обробляти? Кто его учить, якъ мае добре ходити коло гною, що то его называють душею въ господарствѣ, якъ мае ходити коло худѣ, коло города, саду, дробу и т. п. и якъ мае свое здоровля и своихъ домашнихъ (жѣнки, дѣтѣй) тѣхъ помѣчникѣвъ въ господарствѣ плекати и шанувати? А предѣ, безъ здоровья доброго, такъ своего якъ своихъ помѣчникѣвъ не годенъ добре господарку провадити. Возьмѣмъ на примѣръ то, що найчастѣйше дѣялося и теперь дѣеся. Мае парубокъ 23 роки, женитися, бере колька моргѣвъ поля, чи отъ рѣдного чи отъ жѣвчиного, бере и худѣ и етатокъ господарскѣй, але що не знае, бо нигде сего не учився, якъ коло худѣ ходити, якъ си плекати, годовати, якъ съ нею обходиться, худѣ у него марѣе, нидѣ, або совѣмъ гние, и вже не мае онъ чимъ тѣхъ колька моргѣвъ обробити, не мае чимъ звести зъ поля, розпасаютъ ему, розкрадають, пропадае, гниѣ — и вже очевидна страта. Онъ зажитчѣе и купуе другу худѣ, але не знаеся добре на худѣ, купитъ калѣвки, або хотя и добру купитъ, але не научившись съ нею обходиться, забавитъ си такъ, якъ тамту, тай вже въ нуждѣ, бо въ довгахъ, зъ котрыхъ безъ худѣ дуже съ тяжкою бѣдою може выдѣбути. А даймо на то, що до того еще самъ захорувъ, (о що дуже легко, бо не учившись, не знае, якъ свое здоровля шанувати), такъ вже мусить совѣмъ его господарство пропадати. Пожичка ему не помогла выдвинутися, але еще въ большу нужду загнала. Живѣ примѣры такого поведѣния майже въ кождомъ селѣ можна подыбати.

Черезъ то, що селяне не учатся господарства порядно и безъ перервы, такъ якъ ремѣсничѣ хлопцѣ и челядники, привыкають они до дармована. Ничого не научившись, не знаютъ они, до чого въ большѣйшомъ часѣ пр. въ слоту и т. п. взятися, тожъ радо и съ охотою идуть на „окази“ до коршмы, по торгахъ и ярмаркахъ и такъ привыкають до пѣтики, а тымъ спосѣбомъ бракъ шкѣлъ и наука господарства сельского ставеся такою и причиною пѣяньства. Такъ можна замѣтити, що научившись розумного господарства, чи то дома отъ порядного родича, чи въ якого иншого господаря, и привыкши къ при томъ до неустанного труда и заняты въ господарствѣ, не любятъ ходити по оказѣхъ, по шинкахъ, коршмахъ, бо они не мають на то часу. Такѣ находятъ въ своѣмъ господарствѣ все чтось потрѣбного до работы, а навѣтъ и не ставе имъ вѣльного часу, и часто можна отъ такихъ учути тогѣ слова, що они не мають часу навѣтъ въ голову пошкѣробатися. Они бо розумѣючи господарство, видятъ, що имъ то въ дуже добре выплачуеся, тожъ для того и съ замилуваньемъ отдаются господарству.

(Конѣцъ буде)

„Reform“ о становищи Русинѣвъ.

Въ минувшомъ числѣ згадали мы, що часопись вѣдѣвска „Reform“ помѣстила въ 43 ч. зъ с. р. въ цѣлости статью „Дѣла“: „Рускѣ послы и автономисты“, и называла до ней свои уваги о теперѣшномъ становищи Русинѣвъ въ ихъ отношенѣ до автономистѣвъ въ загалѣ а до Поляковъ въ особенности.

„Теперь не ма вже сомнѣния, — пишетъ „Reform“ — що рускѣ послы вступлять до клубу партѣи права. Але зъ другой стороны мусимъ мы бажати, чтобы такожъ и автономисты въ интересѣ доброй справы напередъ прѣязно отнеслись до Русинѣвъ и улѣкшили рускимъ посламъ ихъ рѣшучѣй крокъ. Поляки именно повинны справедливейше поступати съ Русинами. „Gazeta Narodowa“, органъ автономистѣвъ польскихъ, перепечатала вправдѣ згадану статью „Дѣла“, але безъ всякихъ замѣтокъ отъ себе. Посла заедады „qui tacet, consentire videtur“, адавалобѣеся, що Поляки по подорожи цѣсарскѣй надумались справедливѣйше обходиться съ Русинами. Тымчасомъ факта доказуютъ, що Поляки не только не занекали своихъ дотеперѣшной ворожби Русинамъ политики, але формально квантеся, чтобы якъ найскорше съ поверженымъ соперникомъ упоратися, чи чтобы отплатити за то, що Русины витали цѣсаря хоть съ тактою и повагою, але всежъ яко самостѣйный на рѣдѣ. И такъ непосредно по отѣзѣдѣ цѣсаря галицка рада школьна ухвалила замкнути паралельну клѣу въ рускѣй школѣ вправѣ во Львовѣ, хотѣй до той клѣеы прѣнято 50 хлопцѣвъ и 43 дѣвчатъ и дѣти вже цѣлый мѣсяць побирали науку. Що министерство просвѣты засенствовало тую ухвалу рады школьной, мають Русины завдячѣти енергѣи руского комитета школьного пятнацѣти и заходамъ посла Ковалевского. Такъ само не можуть Русины дочекатися рускою народной школы у Львовѣ, признаною имъ минувшого року трибуналомъ державнымъ; ничо не могутъ помочи и ревнѣи уселия комитета пятнацѣти, бо отворенье той школы зависѣтъ отъ рады школьной мѣстцевой, въ котрой только одинъ Русинъ засѣдае, а взглядно отъ рады школьной кравеой, о котрой годѣ сказати, щобъ була прихильна для Русинѣвъ. Рускѣ послы не переадали, коли представили рускѣй народѣ повѣствованѣмъ права и охорѣны помимо существующихъ законѣвъ основныхъ и конституцѣи. Такъ и. пр. языкъ польскѣй естъ предметомъ обязающимъ въ всѣхъ гимназияхъ и реальныхъ школахъ въ Галичинѣ, коли тымчасомъ рускѣй языкъ зѣлхненъ межи взглядно обязающимъ предметѣи науки. Ба, естъ заклады школьнѣй (н. пр. школа реальна въ Стрию), котрѣ зъ своихъ программъ рускѣй языкъ въ ряду предметѣи науки совѣмъ вычеркнули и на рѣвнѣ съ гимнастическою, етенографіею и т. д. поставили. Чи то даеся погодити съ Арт. XIX основныхъ законѣвъ державныхъ? Коли зажитчѣе отношеня въ Галичинѣ, то мусить конѣе прѣйти до заключѣния, що для Русинѣвъ основнѣй законы державнѣй не существуютъ. И такъ недавно староство Тернопольске забрало неправно зъ почты приватну посылку неконфискованныхъ книжокъ и ажъ въ наслѣдетво поднѣйшого доносу тогожъ староства прокураторѣи тѣи книжки еконфисковала. Не рѣдко лучаеся, що жандармѣи отбирають у рускихъ селянъ неконфискованѣи популярнѣй книжки товариства им. „Качковского“ або „Просвѣты“, котрой Цѣсаръ подѣ часть посѣщѣния „Народного Дома“ высказавъ свою найвышшу признательность за ви дванацѣтьлѣтнѣй користѣи труды для просвѣты народа. Староста зъ Ярославѣа наказавъ урядовѣи почтовому предложити собѣ еписѣ всѣхъ учителей народныхъ предлачующихъ „Газету Школьную“, руске педагогичѣе письмо, а коли газета „Батьковщина“ о томъ надужитю власти заговорила, зѣстала еконфискована.

„Справедливо мѣбѣи кто-то въ наведенныхъ фактовѣ заключати, що мы живѣмо въ державѣ, где все розпорядкуеся въ дорѣзѣ административной. Такѣи то отже естъ Русинѣвъ въ Галичинѣ; онъ довше вже не даеся удѣржати. Крайна вже пора, чтобы австрийске правительство поручило нашимъ административнымъ властямъ строго держатися существующихъ законѣвъ. Поляки жъ зновѣ не повинны своего рѣцарства въ томъ глядати, угнетати братнѣй народѣ на злобу радѣе германства. Они повинны памятати на то, що семитскѣй вѣвѣливый заволака безустанно працюе надъ руиною краю, що селянскѣй и маломѣщанскѣй посѣлости немѣрно задовоженѣ, що домашне ремесництво знище не жидѣвскими спекулянтами и що великѣ посѣлости польскѣй быстро и цѣлковито перейдуть въ жидѣвскѣ руки. Такѣи естъ краю повиннѣ основно розважати всѣ добромѣ-

слящі жителі Галичини, без рожниць народности. Поляки повинні вже раз зречися своєї мрії винародовити Русинів і тям чинити протятати руку до ворога понадь обезоруженімъ народомъ рускимъ, они повинні збрати всі сили, щобъ успішно працювати для матеріального піднесення краю. Въ области народного господарства мають Русини і Поляки широке, облогомъ лежаче поле спільного діляння для добра краю і держави. Поляки не повинні сего случаю пропустити а противно повести свою дотепершню політику взглядомъ Русинів на інші дороги. А прочіі групъ автономистів не мало прислужають державі, коли постараються постановити який *modus vivendi* між Русинами а Поляками. — Тільки „Reform“ о становищі Русинів. Мы вже высказали свій поглядъ въ той справі і съ задоволеніємъ можемо піднести, що такожъ и „Reform“ въ сущности рѣчи годиться съ нашими выводами.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Червона книга.) Министерство заграничныхъ справъ предложило делегаціямъ спорить томъ своихъ дипломатическихъ актовъ — такъ звану „червону книгу.“ Общима она шістьсотъ актовъ дипломатическихъ, котрі однакожъ дуже мало кидати нового світла на нашу заграничну політику, такъ якъ зъ зрозумілихъ причинъ найважчий, а доси незвідний актъ не збали въ той книзі оголошений. Переглянувши всі тіі акти не можна доглянути явнихъ цілей орієнтальної політики австрійської. Если пр. зъ тихъ дипломатическихъ актовъ оказується, що Австрія радо поспирала жадати Греції супротивъ Туреччини, то зъ того еще тяжко несути на згодливостъ грецкихъ і австрійскихъ інтересівъ на балканському півострові, божъ звістно теперъ, що Австрія стремить при евентуальному поділі Туреччини посягнути своє панованье ажъ по Салоніку включно, що зновъ не такъ дуже годиться съ інтересами Греції. Що до демонстрацій флотъ, то на подставі оголошенихъ документівъ оказується, що Австрія совсімъ не була такъ дуже свідомою значення і досягності сего примусового діляння сполученихъ державъ європейскихъ, бо она енершу годилась на далеко більші розміри сего демонстрації, якъ сего навѣть жадала Англія пр. на высадженье войска на суходолъ, на демонстрацію флотъ не тільки задля выдачі Дульцини, але й задля грецкои справы.

(Загально-німецькій зглядъ центральний въ Відні) отбудеться 2 (14) листопада. Віденське мусеєское товариство музичне замѣрло взяти участь въ томъ політичному збѣдѣ німцѣмъ — очевидно співами. Віденська дирекція поліції заведомо видѣла музичного товариства, що розвиває товариство, если на загальному зборі буде обговорюватися співучасть музичного товариства въ партійному збѣдѣ німцѣмъ. Очевидно правительство старається ослабити свѣтлостъ сего збѣду.

(Спільний делегацій.) Бюджетова комісія австрійської делегації обрадувала въ суботу і въ понеділокъ надъ бюджетомъ. Судачи після отзвѣвівъ німецькихъ дневниківъ не будуть сего року німцѣмъ противитися підвищенню бюджету войскового, якъ се робили за часівъ гр. Андрашога. Тямъ поступованьмъ хотять они доказати передъ вищими сферами свою умѣркованість і спосібність, обняти правленье въ свои руки.

(Новый законъ промысловый.) Після новѣйшихъ відомостей приготується правительство для ради державно нове предложение реформи цѣлого закона промыслового.

(Царскій дворъ въ Пештѣ.) Вчера вернувъ Царь зъ Шлескої подорожі до Пешту. Царь прибула і Цесарева зъ Гедели, а такожъ архієпископа Рудольфа має приѣхати до Пешту. Цѣлий царскій дворъ буде гостити черезъ 14 день въ Пештѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Росія. Въ Росіі починають що разъ більше появлятися оповѣстки новихъ газетъ. Можно бы се уважати яко новий потѣшачій зворотъ въ облегченню цензурного гнету. Але, якъ вже звѣщалисьмо, послѣдними часами объявила цензура свою гнетучу силу противъ кількохъ газетъ. („Новое Время“, „Россія“), а остаточно сама пересторога удѣлена гр. Льорисъ-Меликовимъ редакторамъ столичныхъ газетъ показує, що еще далеко до якої такої свободи печати. Позволенье на издавництво новыхъ часописівъ ледви чп въ гдѣ-тѣмъ змінитъ дотепершній станъ. Если не будуть облегчені цензурній приписи, то зъ умноженія часописівъ вийде лише то, що

буде більше число часописівъ переливати зъ пустого въ порожне. Се именно треба сказати про столичну петербурскую і московскую прасу, котра справді не єсть малочисленною, але мимо многочисленности не може сповнитися своєї задачі: представляти і обрисувати публіцистично. Редакція журналу „Вѣстникъ Европы“ буде видавати отъ нового року нову щоденну часописъ: „Порядокъ.“ Можна надѣятися, що редакція „Порядку“ буде на столько старанною і совѣтливою, якъ дотепершня редакція журналу „Вѣстникъ Европы“, чи однакожъ буде она могла говорити въ щоденній часописі бодай на столько вольно, якъ говорила доси въ „Вѣстнику Европы“, о томъ можна дуже сомніватися, бо журналы виходять безъ „предварительной цензуры“, а щоденній часописі не мають и сего облегченія. — Въ Москві зановѣвъ Ів. Аксаковъ съ днемъ 15 (27) листопада нову тиждєву часописъ підъ шумнимъ титуломъ „Русь“. Але прочитавши оповѣстку сего часописі поневолѣ приходится здвигнути раменами. „Либералы, консервативы“... — пише Аксаковъ, „чи довго намъ тѣшитися тими пустяками, пустозвонными у насъ покліканіями. Справді либеральна і консервативна (sic! либеральна і консервативна разомъ! Н. Р. Д.) у насъ тільки народна життєва правда (а гдѣжъ она и чи має она волю проявитися?) Неоутворилась, нею тільки жѣ, двигалась и сильна Росія. Въ нѣй криються скарби нашого народного розуму и духа, въ нѣй порука нашої будучности — силы, мира, ладу и „своеобразности“ свободы.“ Який жежъ той розумъ и та „своеобразна“ правда и свобода? „Еманіація російського соціального почуття отъ неволі чужоземнихъ (європейского) свѣтоглядівъ, наукъ и мѣрилъ, отъ доктринерства“ и отъ „западничества“, хотѣвъ сказати Ів. Аксаковъ. „Менше дерзкой надменности теоретическимъ знаньемъ, а больше смиренности передъ объявами московского житія!“ Значить, Ів. Аксаковъ хоче служати зашкарунѣлости и дошками забитися отъ Европы, отъ европейской науки и цивилизації, отъ европейскихъ порядківъ! Можна жъ для такої зашкарунѣлости надуживати имени Руси?! Можна жъ надѣятися зъ такої газетѣ якої користі для соціальности, котрій всего больше потреба науки, просвѣты и европейского ладу? Се мимоволѣ повертає насъ до внутрішнихъ справъ Росіі и мы хочемо на подставі самихъ російскихъ газетъ провѣрити, о сколько дѣйстно спасительна для соціальности Росіі той „своеобразный“ розумъ и тое смиреніе поклѣнство передъ дотепершними порядками „московской жизни“. Мы не будемъ говорить о нигилизмѣ, котрый въ Росіі вырождается именно по той головной причинѣ, що правдива европейска наука и просвѣта не могли добратися до народныхъ маєвъ Росіі и що народамъ Росіі всего меньше можна поступати дорогою постепенного, свободного розвою. Послухаймо, що пише „Церковно-Общественный Вѣстникъ“ о сумномъ положенню духовенства и народу підъ взглядомъ просвѣты въ глубинѣ Росіі, отже тамъ, где вже правительство не потребує поборювати „сепаратистическихъ“ стремленъ Русинівъ, а може и повинно вести просвѣту народа на великорускомъ языкѣ зрозуміломъ для великоросівъ. „Д. О. Вѣстникъ“ наводить письмо одного высшего духовного достойника зъ глубины Росіі, котрый въ сумныхъ барвахъ малое убожество и темноту російского духовенства. Церкви деревнян, убогій и занедбаній. О украшенияхъ и якій небудь архитектурѣ нема и бесѣды, а навѣть образы по большій части наперилій, закупленій по ярмаркахъ, або отъ пробѣжнихъ образкарівъ. „Припадково — пише священникъ — лучилось менѣйти до одной церкви. Менѣ заразъ попалъ въ око одинъ дивовижный образъ на иконостасѣ розмалѣванный на наперѣ. Пытаю мѣстценого священника и старшину, що се за образъ? Они пояснили менѣ, що се зъображеніе ангелівъ. Були се якѣсь дивніи постаті въ чудныхъ одеждахъ и ходили по довгихъ ливахъ. Я ближе приглянувся образамъ и побачивъ слѣдуючу підписъ напечатану на томъ образѣ: „Съ дозволенія начальства избѣстная труппа акробатовъ будетъ имѣть честь дати сего мѣсяца 28 числа 1846 р. представление, на котромъ покажетъ разные новые и трудные танцы на тугомъ канатѣ.“ Ни священникъ ни старшина церковна не понимали, що значить „труппа акробатовъ“ и въ найлучшій вѣрѣ и съ богоговѣніємъ покланялися доси и молилися передъ — скокками якъ передъ ангелами. Така темнота не только въ далекой глубинѣ европейской Росіі, она еще больша за Кавказомъ въ Грузіи, где тожъ заведено православіе, котре на дѣлѣ перевертається въ идолопоклонство.“ Додайможъ до сего, що въ самыхъ великорускихъ губерніяхъ єсть около 10 миліонівъ старообрядцівъ, що дивляться на православныхъ, якъ на нечистыхъ, не курятъ тютюну, не ѣдятъ баранолъ, голубівъ, не слугать вѣсти изъ одной миски съ православными, — що въ полудневой Росіі народъ не чуєчи на-

уки слова Божого въ зрозумілої рідній мовѣ почавъ повертатися въ секту штундистівъ, що наука въ людovýchъ школахъ або ніякова, або дуже низька, — а будемо мати той сумный станъ, котрый не только не представляє ніяко „народной жизненной правды“, але й справді повиненъ уступити мѣстце „новымъ европейскимъ свѣтоглядамъ, ученіямъ и мѣриламъ“, если Росія и еи народы мають дальше успішно розвиватися.

Больше интересный рухъ проявляється теперъ въ провинціальной прасѣ. Въ Кіевѣ має виходити съ днемъ 1. листопада с. р. нова щоденна литературно-политична газета „Заря“ підъ редакцією присяжного повѣреннаго (адвоката) П. Андреевского. „Починаючи издавати газету на провинціі — говорить редакція въ своѣй оповѣстці — при условіяхъ „предварительной цензуры“, редакція не скрываетъ передъ собою трудностей сего діла. Газета має зъ одной стороны познакомити публику съ всѣмъ новымъ и интереснымъ виѣшней и внутренней политики, а зъ другой стороны, бути вѣрнымъ образцемъ жити и потребъ полуднево-заходного и полудневого краю (російской Руси). Редакція откидає всяку такъ національную якъ и плебінну и религієну выключность и хоче служати дальшому розвою реформъ объявляемыхъ за тепершнього царствования. Редакція пересвѣдчена, що недавно (має бути: дотепершнее Н. Р. Д.) выпятковѣ положеніе полуднево-заходного и полудневого краю (Руси) яко аномальное втратило (повинно втратити) своѣй *raison d'être* и що Кіевъ яко найстаршій городъ рускій въ недалекой будучности буде мѣгъ користатися всею повнотою розвою своего штогого житія. Редакція буде подѣржувати принципы легальности и рѣвноправности и не допуститъ въ свои дієты ничего, чтобы не годилось съ идеею свободного и разумного поступу.“ Пілью той програми можна надѣятися, що „Заря“ поновить дотепершню недостатку головного органу старинной столиці Русинівъ проживающихъ підъ російскимъ правленіємъ и буде совѣтно заступати интересы рускои народности. Однакожъ треба дуже жалувати, що та газета не буде виходити въ рускомъ, а только въ російскомъ языкѣ. Се одно вже утрудняє єи задачу и доки Русини въ Росіі не будуть мали сего всѣмъ народамъ прислужуючого кардинального права, говорити и писати своимъ ріднымъ языкомъ, доти нема що и думати о успішномъ розвою закордонской Руси. Російське правительство не бачить той превеликой шкоды, яку заказомъ руского языка наноситъ не только рускому народови, але и цѣлой Росіі. Тільки задля такого блудного а при томъ крайне нелюдского поступованія противъ народа, котрый добровольно прилучился до Росіі и має свои царями записанной а теперъ здоптаній права повной автономіи, виходить такъ, що на нашій Руси закордонской можна говорити, писати и образоватися въ польскомъ языкѣ, можна читати німецькій, польскій, російскій, французскій книжки, только рускій языкъ и руска литература не мають тамъ ніякихъ правъ. Се веде конечно до упадку народа и краю и подѣржує чужій элементъ на Руси коштомъ туземного элемента народного.

„Одесскій Вѣстникъ“ доносить, що въ Харьковѣ має виходити нова газета „Южный Вѣстникъ“ підъ редакцією профессора тамошного университета. Якъ указує заголовокъ, то и та газета повиннабы заступати интересы Русинівъ.

Туреччина. Справа Дульцинська не поступила ни крокъ на передъ, за для того що Туреччина вышукє все якѣсь новы выкруты, чтобы только проволочи отданье Дульцини а державы европейскій не старателъ ужити вже разъ энергичныхъ средствъ для присылания Турціи перевести въ діло дану обѣтницю.

Греція. Король Георгій повернувши зъ подорожі по Европѣ открьвъ греческій парламентъ тропою промовою, котра зановѣдає активну політику Греції. Тронова промова звучить: „Витаю васъ и прошу о помѣчь до переведенія предстоящихъ народныхъ обовязківъ. Тин обовязки немѣренио важны але и народъ зарѣвно подѣлає ихъ важность. Огнѣшенія Греції до чужихъ державъ суть приязни и я уважаю своимъ обовязкомъ заявити подіку державамъ, котры я поспѣваю, а котры Греції приеудили (на конгресѣ берлинскомъ) новы границы, розширяючи и експліруючи єи могучость. Переведеніє рѣшенія державъ накладе на насъ о обовязокъ діляти а головною вашою задачію буде нараджуватися власне надъ переведеніємъ того обовязку. Правительство починало вже обширній приготуванія военны на суши и морю, на котры затягнуло пожичку; тую пожичку парламентъ зволить одобрити. Правительство приняло на себе велику отвѣчательность, бо армія не буде скорше розпущена, доки наша цѣль не осягнєся, а именно доки новы лады не буде переведенный въ всѣхъ областяхъ признанныхъ Греції. Я твердо рѣшился при першѣмъ лучшѣмъ слу-

чаю осягнути цѣль, задля котрой я починаю приготовления и при томъ число на вашу помѣчь, вы бо вѣрны сповнителѣ народной воли.“

Зъ сего промовы видко, що Греки не думаютъ пристати на послѣднее предложение Порты, котра зъобязалась за 100 дѣйствъ отдати Греції только часть зъ признанныхъ берлинскимъ трактатомъ областей, лишаючи Лярису и Янину при собѣ. Державы препоручаютъ Греції миръ; кажутъ єи выжидати лучшихъ часовъ, а поки що бути довольною и тямъ, що тѣй Порты обѣдає отступити. Тепершній станъ политичный въ Европѣ єсть того рода, що Греція не знайде ни одного союзника и мусѣлабы на свою власну руку вести войну съ Турцією, а то на всякій случай для Греції крокъ надто рискованный.

НОВИНКИ.

— Повный комитетъ для обходу памяти цѣсаря Іосифа II, зложеный зъ отпущниковъ всѣхъ русскихъ товариствъ, отбудетъ въ недѣлю (24 н. с. жовтня) підъ проводомъ крыл. Павликова перше свое заседание въ Ставропигійскомъ Институтѣ. На томъ засѣданіи обговорювано спосібъ и програму торжества. Комитетъ згодился въ основѣ на тоє, чтобы во Львовѣ скликати рускій митингъ, котрый бы маѣвъ характеръ народнои манифестации, устроити при томъ случаю народный пиръ и вечеръ вокально-декламаторскій полученый съ отвѣтнымъ торжеству отчитомъ. Для укладу спеціальной програмы выбравъ комитетъ два подкомитеты, одинъ для политической стороны обходу (митинга), другой для литературной стороны. До обѣхъ подкомитетівъ входить по 5 членівъ, а именно до политичного: крыл. Павликовъ (предсѣд.) и пп. Барвѣнскій (секретарь), дрѣ Добрянскій, дрѣ Корн. Сушкевичъ и Геровскій, — до литературного: крыл. дрѣ Костекъ (предсѣд.) и пп. Олесницкій (секр.), Плешкевичъ, Матѣевъ и Явдикъ. Подкомитетъ политичный отбудетъ вже засѣданье и ухваливъ межъ иншими: отнестися до ординаріата, чтобы дня 29 падолиста отпраздновати пантификальные богослуженіє въ Успенскій церквѣ, запросити на тоє богослуженіє всѣ власти, а самъ митингъ призначити на день 30 падолиста. Розумѣясь, что тин ухвалы подкомитету прійдутъ еще підъ обраду комитету повного и могутъ бути зміненіи.

— Впреевъ. Митрополитъ Іосифъ выѣзжаетъ въ першихъ дняхъ падолиста до Риму. Въ подорожі сопровождать буде Виреевскій крыл. Юл. Сембратовичъ.

— Митроп. Консисторія рѣшила не зывати укличенныхъ богословівъ до рукополаганія такъ довго, доки отповѣдне число душнастырскихъ посадъ не опорожнѣетъ.

— Галицке намѣстничество завозвало громады, котры одержали на засѣвы пожички, чтобы тинже до євнїя слѣдуючого року сплатили.

— Зъ підъ Калуша доносятъ намъ, що калускій инспекторъ окружный п. Мохнацкій запровадивъ въ селѣ чисторускомъ Завадѣ польскій языкъ выкладовый заразъ по смерти тамошного священника, зѣвѣтного патріота руского бл. п. Михаила Начая.

— Довѣдаємось зъ достовѣрныхъ жерелъ, що львовска рада шк. окружна усунула зъ посады учительки выдѣловой жєньской школы во Львовѣ панну Солецку, котра, якъ мы то своего часу въ „Дѣлѣ“ звѣщали, оскорбляла въ школѣ руску народность. „Nie sprodziwalem się po was tego!“ — сказала разъ панна С. своимъ ученицямъ, котры на инквизацію учительки призналися, що говорить въ дома по рускѣ.

— Выдѣла товариства ім. Качковского рѣшило устроити въ день св. Михаила с. р. музикально-декламаторскій вечеръ въ честь бл. п. Михаила Качковского, патрона товариства.

— Самборскі Русины намѣряютъ въ день св. Михаила с. р. устроити музикально-декламаторскій вечеръ съ танцами.

— (Е.) Загальні зборы русскихъ академиківъ львовского университета. Дня 24. с. м. окликала тов. „Дружній Лихварь“ загальні зборы всѣхъ русскихъ академиківъ, котры мали цѣль перевести въ діло ухвалы Коломыйского збѣду. На зборы збѣралось надъ 60 академиківъ обѣхъ русскихъ товариствъ. Предсѣдателемъ адъ носѣ выбравъ збѣръ п. Бѣлинского, секретарями пп. Бачинского и Матѣева. Яко предметъ обрады поставлено передовѣсьмъ злукъ обѣхъ русскихъ товариствъ академическихъ въ той спосѣбъ, чтобы „Акад. Кружокъ“ бувъ выключно товариствомъ литературно-научковымъ, а „Др. Лихварь“ выключно заномоговымъ. Надъ тою точною выязалась горяча дискусіа, въ котрой выступили яко головны бесѣдники въ имени „Ак. Кружка“ п. Король, а „Др. Лихваря“ п. Олесницкій. Сей остатній поставивъ два условія, підъ котрыми выше означена злукъ товариствъ наступити мо-

главы, а именно: 1) чтобы „Ак. Кружок“ принял во всех членов „Др. Лихвира“ в свои члены, а 2) чтобы „Ак. Кружок“ ставил на основании чистого малорусского и уважая народного языка с отповедною правосудием. На другую точку зрелища члены „Ак. Кружка“, а взглядом первой решено заждати до загальних зборів „Ак. Кружка“. Так отже справа злукі остала в завершені. Дальше ухвалено односторонне выслати петицію до сенату академического взгляда отворения катедры руской истории на универ. львовском и выбрано в той цели комитет из 4-х членов. Что до петиции до совета „Нар. Дому“ взглядом отворения библиотеки, которую петиция Коломыйский изъезд поручив выготити львовским академиком, не запала еще на зборах рѣшуча ухвала, а то из той причины, что гдѣяки члены „Ак. Кружка“ из непорозумѣния добавили в петиции (прошенію) образу нашей поважнѣй народной инстиутуции. Так отже найважнѣйшій справа, ухваленіи коломыскими загальными зборами остали непорѣшени, однакъ належити надѣяться, что тов. „Акад. Кружок“ спѣзнае, яко спасенною рѣшю булабы згода и злукі во всех Русинѣх академикѣх и уоуе вѣ ближайшомъ часѣ тѣ перешкоды, котрі по его сторонѣ спинають згору межи русскими академиками.

— Вѣ Львовѣ нанеу тѣнѣр межи молодѣжіо шарлятина, головно вѣ жовковской части. Мѣска рада школьна окружна замкнула из той причины мужеску и женеску школу св. Мартина на два тыждѣ а вѣ во всех прочих мѣсках школах зарядили дезинфекцію будынокѣх. Вѣ руской школѣ вправѣ сконстатовав лѣкарѣ бюро санитарного 9 случаевъ эпидемичной хоробы. Також и вѣ руской гимназіи появляются выпадки дифтерії и шарлятины.

— Зѣ Бережанѣ. Дня 13 л. с. м. отбулося у насѣ перше загальне збрание „Рускои Бурсы“, на котромъ выбрано председателемъ Впр. о. Михайла Глебовича, декана и пароха Бережанского, 8 членовъ выдѣлу и 4 заступниковѣх. Выбранный выдѣл уконституовався на засѣданіи дня 20 л. с. м. выбравши мѣстопредседателемъ Впр. о. Иларіона Стеткевича пароха Божикова, касіеромъ Впр. о. Михайла Соневицкаго катихита гимназіального, а секретаремъ п. Іоана Волчука учителя гимназіального. Кромѣ того войшло до выдѣлу: п. Петро Дуткевич, профессор гимназіальный, Впр. о. Іоанъ Слюзарь, парохъ Дунаева, Впр. о. Іполитъ Дзерович парохъ Рогатина, Пр. о. Іосифъ Макогоньскій пар. Лицицъ горьшан, Пр. о. Іосифъ Лужницкій парохъ Жукова; яко заступники: п. Д. Сарачинскій начальникъ почты Бережанской, Пр. о. Іванъ Навроцкій гр. кат. сотрудникъ, и п. п. Сойка и Починокъ мѣщане Бережанскіи.

Тымъ способомъ наша „Бурса“ зачинае двигатися, але якже слабенькѣ тѣ еи перші кроки! На загальномъ зборѣ — ажъ соромъ сказати — явилосѣ ледво 16 членовъ, хотѣи до 200 лицъ було запрошенихъ. Гдѣ тому причина? Чиже маемо увѣрити — при загальномъ нарѣканіи на низкій еще и дуже недостаточный станъ просвѣты нашего народа — вѣ тое, что гдѣкотрі за проводомъ п. министра голосать, что у насѣ людей ученыхъ уже за много и что намъ треба спиняти охоту народа до науки, яка отъ якогось часу у нашего народа починае щоразъ больше проявлятися, бо „якъ тое все кинесе до книжки, то не буде кому вѣ полиробити?“ — Не даемо, бо не можемо дати тому вѣры, понеже факта говорятъ противно. Гдѣ вѣ окрестности доходить до того, что одна руска громада урядѣ громадского писаря поручае жидкови зѣ Бережанѣ, гдѣ вѣ школѣ (н. пр. гимназіи Бережанской) число руской молодежи вѣ такъ застрашующій способѣ зменшасѣ, что вѣ класѣхъ и слячѣхъ надъ 70 учен. ледво 13 Русинѣхъ находится, тамъ о гиперпродукції интеллигенції не може бути мовы. Але зле скоро прини маемо и ширитѣ, а що одинъ напеуе, надъ тымъ десятохъ потребуе ревно працювати, чтобы направили. Слава Богу наша окрестность має много такихъ дѣльныхъ мужѣхъ, котрі не дадутъ принасти розночатога дѣла. Мимо всѣлякихъ перепонъ правдивый народолоубѣ не отстрашатѣ, а будутъ и дальше ревно попирати разѣ поднату справу а що наша бурса не обходима попри иннихъ, доказомъ и тое, что на зборахъ явились такожъ и мѣщане, а гдѣкотрі зѣ запрошенихъ усправедлились письменно, для чего не могутъ явитися на зборахъ. П. Теодоръ Досычукъ зѣ Подгаецѣхъ приславъ вѣ день зборѣхъ слѣдуючу телеграму: „Комитетъ Рускои Бурсы, Бережаны. Вѣ имя Бога крѣпѣтся, просвѣщайте, а буде колись Бережанщина процвитати. Лѣнту почтово высилаю и здоровю.“ Маемо про тое надѣю, что знаніи зѣ своєї ревности люде справу „Рускои Бурсы“ вѣ Бережанахъ на каждомъ кроку якъ найширше будутъ спомогати и будутъ старатися еи якъ наибольше число членѣхъ придбати, а лѣнта зложена

на жертвеннику народной просвѣты, будѣ то лѣнта вдовицѣхъ евангельской.

— Зѣ Черновецѣхъ пишутъ намъ: Дня 19 с. м. отбувались вѣ нашомъ мѣстѣ выборы до рады мѣской зѣ II. кола выборного. Актъ выборовъ тревавъ подѣ проводомъ совѣтника правит. Климеша отъ год. 9 раніо до 1 по полудни а отъ год. 3 зѣ полудни до 3 раніо, отже повныхъ 16 годинъ. Агитація була дуже сильна, о чѣмъ наилучше свѣдѣтитъ той фактъ, что на 550 управленыхъ до голосованя 468 отдало голоса. Скрутиніомъ дало такой результатъ: выбраний Мартиновичъ (422 гол.), Велдовичъ (362), Клизеръ (332), Томащукъ (257) и дрѣ Табора (236). До тѣснѣйшого wyboru мало прійти межи кандидатами: дромъ Гольденбергомъ, Зедельмаеромъ, Клементомъ, сов. Питеемъ, Торномъ, Маеромъ, Михалкомъ (204 гол.) Каспишкимъ, дромъ Амбросомъ, Любулемъ, Геблемъ и дромъ Воляномъ (176 гол.). Дня 21 с. м. отбулись тѣснѣйшіи выборы при участіи 455 выборцевъ и выбрано: Михалка (257 голос.), Зедельмаера и дра Гольденберга. Дня 22 отбулся зновъ тѣснѣйшіи выборъ трехъ радныхъ и выбрано: Гебля, Клемента и Торна. Такъ отже, бацитѣ, до черновецкой рады мѣской войшовъ Русинъ, Максимъ Михалекъ, коли тымчасомъ кандидаты Ромуны: Михайло Питей, проф. Георги Тарновецкій а навѣтъ Янко Любуль перешали.

— Именованье. П. Іванъ Мандичевскій практикантъ судовой во Львовѣ, именованный безплатнымъ авскулантомъ.

— На Угорщинѣ умеръ сего лѣта Александръ Негребекскій, министеріальный совѣтникъ, оставивши значный мастокъ, до 80.000 зр. вѣ акціяхъ а 3000 зр. вѣ движимостяхъ, разомъ отже 83 тысячъ зр. По неже бл. п. Негребекского заскочила смерть ненадѣино и онъ не лишивъ розпорядженя послѣдній воля, то цѣлый той великій мастокъ спадае по равной части на чотыри его сестры, котрі во сѣхъ женами рускихъ священниковъ.

— Вѣ справѣ преміи Костомарова за руско-россійскій словарь подаетъ вѣ цѣлѣсти письмо нашего историка: „Многіи особы, именно же жители губерній населенныхъ Украинцами, поручали менѣ вѣ 60-тыхъ рокахъ сего столѣтя издаванье руско-украинскихъ книгъ и присылали менѣ грошѣхъ, котрі я мавъ послѣ своєї воли на тую цѣль обернути. Выдавши еще тогда якусь часть грошѣхъ на згадане издавничества бую вѣ приневоленный свою роботу перервати из причинъ зависѣвшихъ совсѣмъ не отъ мене и не змѣнившихся сѣ ходомъ многихъ лѣтъ. Нынѣ, пересвѣдчившись вѣ томъ, что для науки булабы велика користь зѣ выдана словаря зѣ руского на російскій языкъ, я пожертвовавъ оставши у мене чотыри тысячѣ рублѣхъ вѣ закладныхъ листахъ Харьковскаго земельного банку вѣ императорску Академію Наукъ сѣ тымъ назначеніемъ, чтобы той капиталъ сѣ нарастающими отсѣтками бую яко премія врученій авторамъ такого словаря, котрый Академія узнасть достойнымъ преміи на основѣ справоздана трехъ выбранныхъ Академіею ученыхъ спеціалистовъ вѣ славянскій филології, межи котрыми що наименше одинъ конечно муситъ бути зѣ роду Русинѣхъ чи Украинцевъ, зѣ дитинства уже выучившійся родного языка.

— Новый нѣмецкій театр у Львовѣ почавъ сими днями давати представления.

— Министерствомъ торговлѣ удѣлило инженеру зѣ Львова Фр. Рихновскому однорѣчну привилегію на поправку при апаратѣ до освѣтленія електрическимъ.

— Межи Уграми выважалася послѣдними часами сильна агитація за тымъ, чтобы вѣ торговлѣ всеи всюда послуговатися лишь мадарскимъ языкомъ. Не завадилобы и намъ зѣ сего случаю й собѣ науку взяти. Торговельникъ, у насѣ звычайно жидъ або полякъ, котрому иде о якъ наибольшійше позбутѣ своихъ товаровъ, повиненъ догужувати купуючому, зѣ которого онъ при продажѣ зыскъ тигне, значитъ, повиненъ пошановати и рускій языкъ, которого купуюча сторона уживае, и отговѣдати по руски, и рускій написи на вывѣскахъ давати. Що такъ у насѣ по мѣстахъ и мѣстечкахъ не дѣбѣ, винный самъ Русины, котрі вѣ практицѣ зайшовши до торговлѣ жидовской або польской зачинають говорити по нѣмецки або по польски. Не дивниа отже что на руской земли, навѣтъ вѣ рускомъ маломъ мѣстечку сѣ свѣткою середѣ дня треба глядати руской написи надъ склепомъ або на вывѣсцѣ. Дуже много отже зробилобыся у насѣ вѣ користѣ руского языка вѣ области торговлѣ краевѣ, якыи Русины рѣзко наставляли на пошанованье руского языка вѣ торговлѣ а евентуально при caeteris paribus только тамъ купували, гдѣ купецъ по руски говоритъ, має рускій написи и анонсуеся вѣ рускихъ газетахъ.

— Клюбъ сторонничества староческого ухваливъ на одномъ зѣ послѣднихъ своихъ засѣданъ закупити домъ, вѣ котромъ Гусъ родився, на власность краю.

— Россійска цензура. Здаеся вѣ наслѣдство обвѣщеной программы гр. Льорисѣ Меликова жадаючи отъ російскихъ часописѣхъ большой мовчливости о потребѣхъ внутреннихъ реформъ, зновъ острѣйше выступае противъ часописѣхъ. Якъ мы вже доносили, достало „Новое Время“ друге „предостереженіе“ а газетѣ „Россія“ основаной Демидовымъ и „Молвъ“ зборонено розпродажъ по улицахъ.

— Зѣ Чехѣхъ доносятъ о возрастающей сѣи осени эмиграції жителей Чехѣхъ до Америки и Россіи.

— Жертвы на Бурсу филіи „Просвѣты“ вѣ Золочевѣ зложили на руки подписаного председателемъ комитету бурсы: Вп. о. Антоній Гутковский парохъ зѣ Залозецѣхъ вкладку 3 зр., о. Григорій Словицкій мѣстодеканъ зѣ Козлова 3 зр., о. Стефанъ Гаврысевичъ 3 зр., складку по церквѣ 3 зр. 25 кр., п. Доманикъ учитель зѣ Бѣлаца 3 зр., о. Николай Ленскій катихитъ гимназ. вѣ Коломыйѣ дробну складку 1 зр. 23 кр., по церквѣ вѣ Хильчицахъ вѣ день праздника 1 (13) жовтня 4 зр. 18 кр., п. Верешъ секретарь суду 1 зр., дробнѣй датки отъ гостей вѣ дому о. декана Дольничкого 3 зр. 43 кр.; всего разомъ 25 зр. 9 кр. а. в., за что комитетъ складае П. Т. Дателямъ щиро-руске Спасибѣгъ.

Отъ комитету бурсы филіи „Просвѣты“ Золочевѣ 2 (14) жовтня 1880.

Сидоръ Езерскій.

Вѣсти епархіальны.

Зѣ АЕпархії Львовской.

Презенту получивъ: о. П. Косовичъ зѣ Бережницѣхъ на парохію Освѣцѣхъ, дек. Чортковскаго.

Вѣ пропозицію на опорожненій приходы принятъ: 1) на капелянію Млыньска, дек. Журавенского оо.: І. М. Дзеровичъ зѣ Рогатина и П. А. Филиповскій зѣ Руды; 2) на парохію Ушковичѣхъ, дек. Уневского: І. І. Ивановичъ зѣ Нуца, П. М. Винницкій зѣ Городища и П. Д. Бачинскій зѣ Ушковичѣхъ; 3) на кап. Посѣчь, дек. Станисла. П. Дурбакъ; 4) на кап. Вашковѣхъ дек. Буков. І. Рогожинскій; 5) на пар. Руда дек. Стрыйск. Титъ Яворовскій, Юл. Величковскій, Як. Сынгалевичъ, Вас. Марчакъ, Дез. Щуровскій, Вол. Сельскій, Порф. Ступницкій, І. Рогожинскій, Ап. Филиповскій; 6) на пар. Тязѣвѣхъ дек. Галицк. Порф. Руденскій, Ем. Косевичъ, Дим. Вахнякъ, Зен. Сѣменовичъ, Ад. Каленюкъ; 7) на пар. Труханѣхъ дек. Волех. І. Лещинскій; 8) на пар. Бабинѣхъ дек. Кудринск. Ем. Кушикъ, Ил. Лотоцкій, Ил. Алексевичъ, Вол. Познанскій; 9) на пар. Будыловѣхъ дек. Снятынѣхъ. І. Рудницкій, Кир. Гаморакъ, Іос. Трилѣвскій, В. Чомкевичъ, Ник. Марморовичъ, Сильв. Дрогомирецкій, Ал. Билинkevичъ, Ил. Валаяскій, І. Могилянскій, Ем. Кушикъ, Теоф. Кобринскій, Зен. Сѣменовичъ, І. Шихъ, Порф. Ступницкій, Іос. Харжевскій; 10) на пар. Мартинѣхъ дек. Журав., І. Целевичъ, Т. Дикій, Том. Березовскій, Дим. Микецей, Сав. Мацѣлинскій, Дезид. Щуровскій и Ник. Туркевичъ; 11) на пар. Подгайчикѣхъ дек. Уневск. Ал. Калдайскій, Сим. Конопка, І. Роздольскій, Т. Дикій, Стеф. Левитскій, Мх. Бачинскій, Вол. Сельскій, Атан. Юркевичъ, Корн. Соловскій, Вас. Давидакъ и І. Токаръ. 12) на пар. Оушнѣхъ, дек. Холѣвск. Мих. Кордуба, Ат. Юркевичъ І. Голынатый. 13) на пар. Завадка, дек. Калуск. Гр. Громадка, Мих. Лопушанскій, Гр. Третякъ, Юл. Величковскій, Еман. Скоробогатый, Сев. Мацѣлинскій, Вяч. Хойнацкій, Ад. Каленюкъ, І. Щуровскій.

Посады одержали оо.: А. Мудрикъ, настоятель ризницѣхъ при архик. храмѣ во Львовѣ посаду другого сотрудника тамъ же; М. Городецкій настоятель ризницѣхъ вѣ архик. храмѣ именованый катихитою при пар. школѣ св. Анны во Львовѣ; І. Волошинскій, новопоставленный пресвитеръ одержавъ сотрудничество вѣ Тисовѣхъ, дек. Болахѣвского; І. Однорогъ зѣ Тисова получивъ декретъ на системизованого сотрудника вѣ Тейсарѣхъ дек. Болахѣвского; І. Билинkevичъ зѣ Товмачика одержавъ сотрудничество вѣ Пасѣчнѣхъ, дек. Надворнянского; І. Безушко зѣ Звенигорода сотрудничество вѣ Пневѣхъ, дек. Надворнянского; И. Алексевичъ завѣдательство ехъ суггредо вѣ Добрянкахъ.

Зрезигновавъ зѣ посады сотрудника при архикатедральномъ храмѣ о. Іларій Огоневскій и принявъ сунлентуру при руской гимназіи во Львовѣ.

Розписанъ на конкурсѣ: 1) пар. Сорѣки дек. Щирецкого сѣ речинцемъ до 11 сѣчня 1881; 2) кап. Каменна дек. Тысьм. сѣ речин. до 11 сѣчня 1881; 3) посада сповѣдника при архикат. церквѣ сѣ реч. до 16 грудня с. р.

НАУКА, ШУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Вѣдѣнска „Reform“ Шузелки перепечатава вѣ чч. 37, 38 и 39 цѣле Передне

слово зѣ твору дра Ом. Огоневского „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen sprache“.

Курсъ львовскій зѣ днд 26. л. жовтня 1880.

	платятъ жадають	
	австр. валютою	безъ купонѣхъ
1. Акціи за штуку.		
Желѣзи. Кар. Люд. по 200 р.	211 —	274 35
„ львов.-черн.-яе. по 200 р.	160 50	163 50
Банку гин. галиц. по 200 р.	291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 80	97 80
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. период.	96 80	97 80
Банку гин. галиц. 6% ав.	101 30	102 30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довѣный за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. вѣ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индemnизація галиц. 5% м. к.	97 —	98 —
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 —
Пожичкѣхъ кр. зѣ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова		
„ „ „ Станиславова	19 50	21 50
„ „ „	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голденерскій	5 52	5 62
„ цѣсарскій	5 54	5 64
Наполеондоръ	9 30	9 40
Полымперіаль	9 62	9 73
Рубель російскій сѣбѣный	1 57	1 71
„ паперовый	1 17	1 19
100 марокъ нѣмецкихъ	57 45	58 60
Серебро	99 50	100 50

00. Мехитаристы у Вѣднѣ даютъ священникамъ за читанье службъ Божихъ цѣнный творы Дра Пелеша а именно:

I. Geschichte der Union.
II. Pastoraltheologie.
Адресъ: Hoohwürdige Mechtharisten Congregation, Neubau, Mechtharisten Gasse Nr. 4. Wien.

Сѣ днемъ 1 руск. падолиста с. р. почне другій рѣкъ своего существованя газета

„Господарь и Промышленникъ“

выходяча вѣ Станиславовѣ 1 и 16 каждого мѣсяца вѣ звычайной цѣмѣ за рѣчну цѣну 2 зр., повѣрчну 1 зр. 15 кр.

Цѣль: поднести господарство сельское, рушити по возможности промыслъ межи рускимъ народомъ.

Во виду важности тыхъ вопросовъ проситъ о помѣчѣхъ словомъ и дѣломъ и надѣеся замовленъ и дописи

остающихся сѣ глубокимъ почтеніемъ

(1—2) РЕДАКЦІЯ.

Адреса: Редакция „Господаря и Промышленника“ вѣ Станиславовѣ.

Грошѣ наилучше высылати переказомъ почтовымъ або вѣ листѣ рекомендованомъ (за часть отъ 1 падолиста 1880 до конця року 1881 всего 2 зр. 30 кр.)

Для консументѣхъ и торговельниковѣхъ

поручае

КАВУ

включно сѣ пломъ и опакованьемъ, franco на кождо почтово станцію австрійско-угорской монархії за попереднымъ присланьемъ або послѣднѣмъ по принадлежности за килограммъ.

1а Цейлонъ наилучша перлова	зр. 2.—
1а великозерниста Куба	„ 1.90
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70
1а наилучша Ява	„ 1.55
1а десконала Рио	„ 1.35
1а наилучша Порторико	„ 1.70
1а Ст. Доминго	„ 1.55
1а наилучша Сантосъ	„ 1.50

Вѣ пакахъ а 4 3/4 килло netto.

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высилаю на жаданье franco. (3—10)

Руководьляня Обува

во Львовѣ, при Руской улици ч. 3. вѣ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядомъ Высокоповажной Публики и заповѣню, что моимъ наибольшимъ стараньемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жадающимъ якъ найскорше и найточнѣйше задосѣти учинити. При ласкавыхъ замовленяхъ зѣ провинції прошу о надѣсланьѣ на мѣру зѣужитого чобота. Вѣ надѣѣ, что Высокоповажна Публика не откаже менѣ своихъ взглядовъ

остаю сѣ высокимъ поважаньемъ

(2—2) Павло Мартинѣвѣ.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылать подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоить:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на півъ року . . . 4 зр.

на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ перекладомъ) до: Администрація чао. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатаніи вольны отъ порта.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоить 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрѣчье, тожъ просимо о скорѣ надѣсланнѣ предплаты и вырѣшаннѣ всѣхъ залежностей.

Кожному ВП. Предплатителю подано на опасѣ, доки предплативъ авзглядно, якій у него залежностей.

Кто демонструе?

Святкованье столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ Цѣсаря Іосифа II, до чого готовляться теперь всѣ Русины, стаеся дуже невыгоднымъ для Поляковъ по той причинѣ, що гдѣякимъ всходно-галицкимъ Полякамъ захотѣлося сего року обходити демонстрацію пятьдесятлѣтню рѣчницю польского повстанія листопадевого. Польскій дневники съ горячкою накинулись зновъ на Русинѣвъ и не могутъ наговоритися о „демонстраціяхъ“ Русинѣвъ противъ Поляковъ. Навѣтъ краковскій „Czas“ выступивъ противъ святкованія памяти Іосифа II. „Czas“ видить въ святкованіи памяти Іосифа II въ Галичинѣ лише демонстрацію вызвану „сожалѣнія достойною отозвою“, котра кѣлька мѣсяцѣвъ напередъ взывала до обходу пятьдесятлѣтнихъ роковинъ польского повстанія. „Czas“ не годився и не годится съ обходомъ листопадевого повстанія справедливо называючи сей обходъ пустою демонстрацію. „Не хочемо перечитисъ о томъ — пише „Czas“ — що переважало въ листопадевомъ повстаніи, чи богатѣрство и высокій рицарскій и духовый настрѣй, чи нещасливый наслѣдства; але се певно, що еслибы мы (Поляки) хотѣли подобными рѣчницами и демонстраціями заявляти польщину, сей плебисцитъ не выпавбы на нашу користь, а (польска) идея народовая стѣсниласябы наново на шляху и мѣста, въ чѣмъ доси замыкалася.“ „Czas“ не може затаити, що обходъ памятки листопадевого повстанія не дасться погодити съ тою Поляками недавно такъ остентацію за-

явленою лѣальностію австрійскою и съ повнымъ правомъ называе сей замѣренный обходъ пустою демонстрацію. Однакожъ несправедливо навязуе онъ такий же демонстраційный характеръ святкованію памяти Іосифа II черезъ Русинѣвъ. Се правда, що Русины почитаютъ Іосифа II не только яко цѣсаря, але яко реформатора, и то не яко реформатора пустои либеральной фразы и централизму а головно яко освободителя руского народа зъ неволѣ и реформатора головныхъ основъ нашего соспѣльного житія. Мы разумѣемо, що „роковины“ вступленія на престолъ Іосифа II — якъ пише „Czas“ — сполученіи для польской шляхты „съ болючими споминками“, божъ никто иншій якъ Іосифъ другій ограничивъ самоволю шляхты, вызволивъ народъ зъ неволѣ и давъ рускому народови хочъ найконечнѣйшій права людского житія. Але если Поляки не могутъ поняти, що знесеніе неволѣ було такожъ и для польского люду спасительнымъ, то найже жъ не забувають, що Русины не мають найменшой причины „болѣти“ и жалѣти за утратою того безладного стану шляхотской самоволѣ, якій панувавъ въ Галичинѣ до часѣвъ Іосифовыхъ реформъ. Если Іосифъ II заведемъ семинаріи для образованія руского священства, уладимъ и обеспечимъ матеріальный бытъ рускихъ священниковъ поддвинувъ наше духовенство зъ того упадку, въ якѣмъ оно находилося за польскихъ часѣвъ и „уніатска церковь въ Галичинѣ“ задля сего постѣву Іосифинскихъ реформъ выдала народныхъ поборниковъ и апостѣловъ политичныхъ, то Русины всего болѣе имеютъ причину съ вдячністію споминати тѣхъ реформы и ихъ величати, такъ якъ задацію духовенства повинно бути все стояти въ оборонѣ добра своего народа. Не Іосифинскіи реформы, але польска политика и нетерпимѣсть для розвою руской народности выродила у насъ нещасливу гадку емиграціи до Россіи и тая емиграція есть власне доказомъ, якъ мало у насъ новѣйшими часами дѣ-

лапо въ душѣ старанности Іосифа II о добро священства и руского народа и якъ булобы користнымъ дотеперѣшнымъ станъ неприязного поступованія противъ Русинѣвъ повернути на тѣ дороги, котрыми можнабы дальше подвинути успѣшный розвѣй руского народа. Не обходъ листопадевого повстанія выкликавъ гадку середъ Русинѣвъ святкувати память Іосифа II. Мы першій поднесли тую гадку и пояснили достаточны причины сего торжества. Сама важнѣсть реформъ Іосифа II, такъ многозначныхъ для руского народа оправдуе наше народне торжество. Мае оно бути не только историчною споминкою, але заразомъ такожъ оживленіемъ и организацію Русинѣвъ до повного житія народного, до дальшого розвою руской народности, котрой Іосифъ II допомѣгъ выдвинутися зъ давнѣйшого гнету. Поученіи дотеперѣшною исторією Русины всего менше охочі до пустыхъ демонстрацій, зъ котрыхъ имъ нема ніякои користи. Впрочѣмъ демонструвати противъ Поляковъ булобы злишнымъ, бо теперѣшний аномальный станъ нашего краю есть найвымовнѣйшою, неустаючою демонстрацію, зрозумѣлою и видимою для каждого хоть троха безсторонного човѣка и мы не потребуемо ажъ демонстраціями доказувати того, що говорять саміи щоденніи факта и наше щоденне житѣе публично. Святкованье памяти Іосифа II буде мати поважный характеръ достойный манифестаціи цѣлого народа и оно наглядно выкаже неправдѣсть нападокъ нашихъ противниковъ, котры хотѣлибы звести се святкованье съ централистичными обявами, съ котрыми Русины не мають ничего спѣльного. Манифестація народна Русинѣвъ вызвана внутрѣшними причинами самого житія нашего не потребуе оглядатися на демонстраційный обходъ листопадевого повстанія. Русъ не має ничего спѣльного съ листопадевымъ повстаніемъ польской шляхты. Уже то одно, що пятьдесятлѣтна рѣчниця сего повстанія має обходитисъ лише на галицкой Руси а не въ

правдивѣй Польщи невеликимъ числомъ загорѣлыхъ всходно-галицкихъ Поляковъ, що она не репрезентуе ніякои жпзненной идеи, а только згадку нещасливого усилія повернути безповоротну старину, то одно надае сему обходу такъ выключно демонстраційный а практично безвартный характеръ, що сего обходу ніякъ не можна на рѣвнѣ класти съ народнымъ торжествомъ въ память реформъ и дѣятельности Іосифа II вызволившихъ нашъ народъ зъ неволѣ, наше священство зъ упадку и забутія, нашъ языкъ зъ его упослѣдження. Наше торжество має значенье само про себе, а не яко якась противна демонстрація, оно має за собою силу житія и розвою идей, тому то й марий усилія польскихъ часописей отклонити Русинѣвъ отъ сего торжества. Не мы демонструемо, а демонструють тѣ, що побиваются за безповоротною стариною, що зъ одной стороны демонструють надменною лѣальностію, а рѣвночасно рвутся до демонстраційныхъ обходѣвъ на Руси совѣсмъ незгодныхъ не только съ недавно заявленою лѣальностію, але й съ здоровою политикою польскою.

ДОПИСИ.

(Т. Г.) О нуждѣ народа сельского и якбы его зъ неи добути. (Гадки старого зъ надъ Днѣстра.) (Конеч.)

Много далобисъ еще о томъ поговорити и примѣрами доказати, що нужда нашего сельского народа походитъ по болѣшой части зъ его неучтва въ сельскѣй господарствѣ и що доки нашъ хлѣборобы не будутъ учитися сельского господарства бодай такъ якъ ремѣсники своихъ ремеселъ, доти не вможутъ они двинутися зъ дотеперѣшной нужды и станути на дорогу господарского розвою и поступу. До сего конечно потреба заводити у насъ такіи школы, гдѣбы селянинъ мѣгъ научитися раціональной господарки не только теоретично, але й практично.

ВЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житія.

(Далѣе.)

„Вы менѣ не вѣрите? А скажѣтъ менѣ, кто то добравъ собѣ такую раду въ громадѣ, що такъ скаже, якъ галѣш хоче? Чій то зашникъ той нашъ вѣйти? Чій то рука той Карпо Кисѣль, а той Семко Сорока, а Пилипъ Заболотный? Они за попомъ, якъ овцѣ за полиномъ, а за ними вся громада танцюе, якъ имъ заспѣвае попѣвекій смѣчокъ. Вы мыслите, що я не анаю, якъ они все радились межъ собою противъ пана? Знаете, хлопъ хочъ гадюка, а при келишкѣ выговорится. Менѣ богато не треба: два, три слова, и я вже анаю, отки вѣтеръ вѣе.“

„Ей же?“

„Ну, ну, не смѣйтеся зъ Мошка, онъ за шинкасомъ дармо не посидитъ. И я поправдѣ вамъ кажу, що у нашего кеенда куеся все, що въ селѣ двонитъ. Менѣ вже самъ панъ Бжущковскій казавъ, що то небезпечна душа, якійсь swentyjures, що все хоче воювати съ дворомъ и для себе себе загорнути. Онъ бы все хотѣвъ для себе загорнути, чтобы ту не было ни пана, ни арендаря, ни економа, ни васъ, Herr Professor, никого, никого, только онъ самъ. Ну вы вже дожили свое и зѣѣли его тонку соли, — може нѣ?“

„А горда штука, та й солоня, нема що казати.“

„Ну видите, дай вамъ такъ, Боже, здоровья, якъ я вамъ щиро правду кажу. Але я вамъ ще щось скажу. Знаете, що онъ зрѣвѣвъ? Вы не чули того, що онъ зрѣвѣвъ, вы не были въ церкви?“

„Нѣ не буть, хочъ близька менѣ дорога, але противна охота.“

„Вы не чули ничего? Вы не чули, что вже цѣле село знае? Вы не чули, что нашъ галѣш заказавъ въ церкви хлопамъ ничего не пити, до коршмы ступити, келишокъ горѣвки вышити? Онъ такъ налякавъ дурного хлопа пекломъ, громомъ, трястѣмъ и всякою бѣдою, що теперь никто и не важится заглянути до коршмы! А знаете, что то е? То е чиста напасть на гладкой дорожѣ! То е напасть на двѣрѣ, то е напасть на бѣдного арендаря, напасть на всѣхъ людей. Ну, скажѣтъ самъ, якъ може хлопъ обѣйти безъ горѣвки? То такъ само якъ рыба безъ воды!“

„И ты, Мошку, перелякался? Хоба жъ словами можна хлопа отогнати отъ горѣвки? Отъ вѣтеръ ровнѣе слова...“

„Якъ то вѣтеръ ровнѣе слова? Добре ровнѣе слова! То не слова, онъ ихъ до присяги доводитъ, якусь тверездетъ заклинав. Онъ знайшовъ собѣ напасть на цѣлу прощину. Онъ бы хотѣвъ, чтобы

хлопы замѣсть до коршмы несли вѣе гроши до церкви, чтобы тутъ не было ни пана, ни арендаря, а только саміи хлопы и днѣ. Отъ тыждня вже ни одинъ хлопъ не куеся до коршмы. Я побѣгъ жалуватисъ до пана Бжущковского, та якъ все розказавъ, то нашъ панъ ажъ мало кулакомъ стола не розсадивъ. Знаете, пане профессоръ, вы можете теперь дуже приподобатисъ нашему панови. Вы маєте такую вѣру до нашихъ гадѣвъ, якъ вы имъ слово скажете, они васъ послушаютъ.“

„А где тамъ послушаютъ! Отъ за школу имъ клепчу, клепчу, та дармо якъ горохомъ о стѣну.“

„Что вы имъ за школу кажете?“

„Та що, отъ бачишь, яка школа: и валится и замакае и обѣшаеся и мала та тѣна, чтобы хотѣвъ човѣкъ троха розжитисъ, мѣсеце для жѣвки зрѣвити, такъ нема где.“

„Я вамъ скажу, кто вамъ въ дорогу влазитъ! То его штучка, того нашего попа. Онъ такъ вамъ нарыхтувавъ хлопѣвъ, що они вамъ и латки въ стѣнѣ не залѣпятъ. Онъ не хоче, чтобы они що для школы робили, бо онъ бы радъ ставити для себе нову хату. Ему хочѣся выдавати дочку, а тамъ въ старой плебаніи нема где и гоцки ескнути. Я вамъ кажу, етерѣжѣте. Теперь надходятъ новіи выборы рады громадской и онъ хоче собѣ выбра-

ти такую раду, чтобы вѣе были за нимъ, якъ овцѣ за пастухомъ. Онъ хоче мати такого вѣйта, чтобы каждого за кѣльшокъ горѣвки замикавъ до арешту, а такую раду, чтобы ему поставила нову плебанію и съ дворомъ все коты дерла и мене выгнала зъ села и вамъ не дала жити! Але а Schlag soll mich treffen, якъ я ему уступлюся. Я ему ще такого огню за сало наалю, що онъ понамятае каждого Гамана. Якъ бы вы такъ троха поговорили на разумъ съ гдѣякими господами, сказали имъ, яка бѣда ихъ чекае, якъ они побѣдутъ за попомъ, якъ имъ треба буде плебанію и вѣе будынки ставити, и все имъ такъ скажете на разумъ и що то дурне горѣвки зарѣкаться и съ паномъ коты задирати, якъ вы имъ такъ порадите выбирати такихъ людей, чтобы не йшли за попомъ, якъ овця за солю; — то вамъ Бжущковскій дуже буде вдячный и такъ васъ напише передъ паномъ Гуляйпольскимъ, що за вами будутъ пропадати. А вы гадаете, что то зле за собою мати такого пана? Чи вамъ треба палива, чи мѣлива, чи збѣна, чи чого небудь, вы все можете дѣстати въ дворѣ. А якъ часомъ треба и до пана инспектора, то его одно слово може болѣе значить, якъ все на свѣтѣ. А якъ вы хотите школу нову мати, то кто вамъ еи поставитъ? Може той попъ, що хоче собѣ мати новы пала-

Не тільки по наших селах, але й по містечках, котрі у нас єсть переважно рільничого характеру, повинні находитися такі рільничо-господарські школи. Мені видається відповідним, щоби такі школи обнимали 3—4 ліття науки, а 3—5 практики. В перших 3—4 літтях училися рільничого господарства яко ученики, а в повніших 3—5 літтях практики працювали вже, так як сказати, яко челядники, під доглядом і руководством учителя (-майстрів), щоби могли вправлятися і уосередити в своїх господарських роботах, а за що могли вже поберати плату. Не можу тут вводити в спеціальний план і розклад наук таких шкіл, зам'ячу тільки коротко, що при кожній такій школі слідвало б конечно завести взорцеве господарство обнимаюче бодай кілька канатів моргів поля, котребі служило разь для практичної науки і почасти для удержання школи, а по друге, було взорцем для других господарств, як макеть вести своє власне господарство. Справа рільничо-господарських шкіл т'єсно вижее у нас з справою народних шкіл в загаль. Питаю, яку задачу можуть і повинні мати у нас народні школи? Можна уважати народні школи яко складову, найнижшу часть всіх шкіл включно з школами середними і университетами і можна на той підставі казати, що народні школи повинні творити органічну цілість з прочими вищими школами і уможливити перехід з народних до вищих шкіл. Сей погляд єсть тепер, можна сказати, пануючий, і то так далеко, що народні школи в наслідство системи на том погляді опертої тратять своє самостійне значення шкіл для просвіты і розвою народу призначених. Під впливом сего погляду розуміється у нас просвіта і розвій народу так, щоби молодіж могла з народних шкіл переходити до вищих шкіл, щоби набирала загального образования, котре в вищих школах дальше розвиватися і доповнятися має. Школа, яка в того виходить, єсть очевидно, бо коли в той спосіб школа народна, нав'єт при найбільшій сов'єтності учителя, представляє лише початком сего так званого „загального“ образования, але початком далеко ще не закінченим, а в порівнянню до цілості нав'єт дуже мало-значним, коли дальше народна школа під напором сего погляду не має ніякої спеціальної для себе виключеної цілі, а з другої сторони тільки дуже невзначна часть сільської молодіжки школьною переходить до вищих шкіл, а поперстає на укнченню народної школи, то очевидно народні школи не сповняють ані задач „загального“ образования народа, ані ніякої спеціальної задач образувати народ хотьби в направленню его

ці? Як ви будете мати таку раду і такого в'єта, що буде против него, то я вам ручу, що пань сам даєт всей матеріал на школу і закупцію з безирку зведе, щоби вам була школа.

Плань Мошка починав припадати до смаку п. Семенови. Все то, що арендарь тепер наговорив, як разь підходило під его зам'єри. І нова школа і ласка п. Бжупковського і писем до Гуляйпольського і помета за дозвану обиду, все складалось разом. П. Семен аж уєм'хнувся і поклав рукою арендаря по плечах.

„Ей, хитра з тебе голова, Мошку.“

„Ну, яка ту хитра голова? Я вам так з'єрци раджу, як собі самому. Скажіть мені, чи то є не правда, чи я не на добре хочу і вам і дворови? Чи ви що будете мати з того, як хлоп не буде пив гор'євки, як онь буде с паном дерся, як вам д'єк буде на голов'є ствояв? І є ким вам л'єпше дружитися, чи с паном, чи с попом?“

(Дальше буде.)

найближших потреб і найконечнішого ровною.

Тепершні школи просто не відповідають народним потребам. Се вже зам'єчено тепер загально, як межі иншими показали також соймов розправи, однакж мало ще об'єявилося голосів, котріби пояснили спосіб, в якій слід д'є перевести реформу народних шкіл. Не буду вдаватися в розб'єр сего питання, але скажу загально, що школи народні повинні відповідати реальним потребам народа. Я вже виказав поперед, що найреальнішою потребою образования наших селян, єсть господарске образование, бо они майже виключно займаються рільничим господарством. Тож кажу, що справа рільничих шкіл т'єсно вижее у нас з справою шкіл в загаль. Єсть дв'є дороги р'єшити тую справу: або заводити особні школи рільничо-господарські, або зреформувати тепершні народні школи в той спосіб, щоби они обняли в собі хоть в більшій части задачу рільничо-господарських шкіл. Школи виключно рільничо-господарські мають очевидно тое за собою, що кожда спеціальна школа передь загалною школою. Однакж противь закладання повсюду спеціальних рільничо-господарських шкіл промовляє знов тое, що наші громади ледви чи були би в силі удержати дв'є школи. Белиби бы ограничитися тільки на том, щоби заводити тільки в певних осередках (пр. тільки в поодиноких пов'єтах, по містечках і т. д.) такі рільничо-господарські школи, то знов не відповіли бы они своїй цілі, як не відповідають дотепер тут і там отворені школи рем'єничі, вже по той простій причині, що наші селяне будьто з консерватизму, будь за матеріального недостатку, не могли бы посылати своих д'єтій до таких віддалених шкіл.

Тож було бы відповідніше, щоби дотепершні школи народні відповідно зреформувати і надати им реальну цілість р'єм'єничого і рільничо-господарского образования народа. Далобься се зробити черезь ограниченню дотепершньої „загальної“ науки, котре вычайно кром'є науки читання, писання і рахунків і безь того не приносить ніяких більших користей, — на 3—4 ліття і черезь утворенню другого від'єлу науки рільничо-господарскої на 3—5 ліття в той же самій школі. Як тепер, бодай в гдекотрих містечкостях маємо позакладані при школах взорцеві сади, так само можна позакладати і взорцеві господарства. Повстає тут два питання: 1) якими фондами закладати рільничо-господарські школи, а взаглядно розширити дотепершні школи народні також на спеціальні від'єли рільничо-господарскої науки; 2) з'є отки набрати учителя рільничого господарства. Що до першої точки мущу зам'єтити, що єсть се загальний краввий і державний інтерес д'єбати о піднесенню, просвіту і образование людности краю, отже і о рільничо-господарске — економічне образование, котре єсть умовієм всякого дальшого духового образования. Тож не тільки край, але і ціла держава повинні причинитися до переведення сего реформи, так щоби з того не спадали нові тягарі на наші громади і безь того вже об'єжені. Найбільша трудність була бы в закладанню при школах взорцевих господарств. Однакж в томь взагляд можна покориствуватися а) тим, що многі громади мають громадскі грунти, зь котрих можна бы утворити такі взорцеві господарства, а то тимь лєкше, що таке господарство приносило бы користи самій же громаді; б) тим, що многі громади мають готові досить значні капітали в ц'єнних паперах, котрих часть можна ужити на закупню кільканадцати моргів поля потрібного на заложенню такого господарства, котре пред'є повинно бы рентуватися і приносити менше-більше такий дохід, якій можна мати з ц'єнних паперів; в) м'єтби остаточно край прийти в поміч б'єднішим

громадам. Що до сил учительських, то правду сказавши, не маємо доси таких учителів, котрих бы можна назвати „рільничими майстрами“, котрі могли бы не тільки теоретично, але що важніше, практично учити і живим прикладом наводити до раціонального господарства рільничого. Вина сего почиває в дотепершнім устрою наших учительських семінарій. Могут там виховатися нав'єт досить високообразовані теоретики „загальних наук“, але не люде проводар'є практичного ремесла і господарства, тож если нинішня система народних шкіл єсть хибна, то зь головної причини для того, що вже система наук в учительських семінаріях не відповідає потребам народних шкіл. От учитель вимагає майже тое саме, если не більше (кром'є фізіології), чого жадає оть матуристів, будучих учеників університету, але зь наук практичних не учить і не жадає нав'єт сего, що знає перес'єчно кождий добрий сільскій господар.

Як жеж при такім стані можемо мати учителя чи то рільничі, чи якого ремесла? І тут конечно реформа, а можлива она в двоякій спосіб: або розширенням науки рільничі так теоретично як і практично в учительських семінаріях, або образованием спеціальних учителів рільничі в рільничих школах. Маємо вправд'є рільничу школу в Дублянах, удержувану тепер коштом краю, а також в Черніх'євскій школі рільничі перейшла вже на кошть краю, — але щож, коли ті школи адаються служити тільки интересам дворів, а не интересам цілої рільничої людности кравов. Белиби ті школи мали служити образованию рільничих учителів і в загаль вышшю теоретичному і практичному образованию рільників, то першим умовієм мущло бы бути заведенню руских выкладів в тих школах і такий их устрій, щоби они справд'є могли відповідати своїй высокій задачі. В кождім случаю тепершній брак учителя для науки рільничого господарства не повинен і не може бути причиною, щоби задля неї понехувати необхідну реформу нашого народного образования, бо если лишиться дотепершній стан, то будемо до суду-в'єку ждати і не дождемося ніякої поправки, а будемо щоразь дальше упадати.

Не маю зам'єру спеціально розводити тутка надь сим предметом, укажу тільки на важність рільничого проводу наших селян з'є взагладу на численні ліцитації селянських грунтів. Белибы мы научили наш народ добре господарити і ц'єнити вартість і силу рільничої господарки, то онь не такь рівнодушно дививься на тое, як щоразь більше усувається земля зь его рук в чужі руки, онь не лишавь облогом цілі господарства задовжен в банках, але всеж таки не передовжен, онь закуповувавь тую землю, онь організовувавь вь сидки кредитов для закупу землі, громади не допускали бы жидів на свою землю а солідарно хоронили бы ее оть выващення. При таких взорцевих господарствах, маючих добрий заряд, розумне руководство і вправні руки, могли бы потворитися кураторії надь задовженими селянами, котрі бы беручи вь свой заряд задовжен грунту очищували их зь довгів, а оттакь причинивши недосвідченого господаря раціональному господарю отдавали ему грунты для дальшої розумної праці.

Подая тух кількя уваг моих, може они стануть підставою дальших пояснен сего многоважної справи.

Зь Кієва. (Пам'ятник Богдана Хмельницького. — Нова українська книжка, написана в Кієві. — Наші выстави.) Думаю, що і ви також будете радо приймаати до своєї часописи в'єсти зь України про наш д'єла, котрі не мають виключно м'єтцевого интересу, а инте-

ресні і для Галичан. Сегоднє перес'єлаю вам отсе кількя в'єстий. Зачну оть пам'ятника гетьмана Богдана Хмельницького. Історія того пам'ятника давна. Ще 1870 р. був постановлений при управленню ківського генерал-губернатора окремый комітет, котрий мав збирати складки на пам'ятник Хмельницького а вь той же сам'є час була розписана підписка на тую цілість по цілій російскій державі. До 1873 р. жертви вливали щедро, так що при збиралось около 30.000 рублів. Комітет побачивши, що д'єло йде не плохо, над'єявсь, що такь буде і дальше і вь 1873 р. заключив умову зь художником Мих. Мик'єшиным вь Петербурзі, щоби той же виготовив поки що тільки одну верхню групу пам'ятника підеса своєю жь власного проекту, зьображаючи: на скалі гетьмана на коні, роздираючом копитами польске знамя по надь поваленимь вузитою. Зь проекту п. Мик'єшина выкинено зь верхньої групи дв'є фігури падач зь скали: польского пана і жид сь церковними ключами вь руц'є, а оставлено, як мы сказали, роздране польске знамя і вузита. П'євніше коли вже форма групи була готова, приказав царь Мик'єшинові выкинути зь проекту пам'ятника вузита і польске знамя і се причина, д'єлчего ажь сего року верхня часть пам'ятника з'єстала отліта зь бронзи і переселана вь Кієв. Але якь сказано, то тільки часть пам'ятника, бо цілий пам'ятник коштовати буде 96.000 рублів і складатися зь верхньої групи (конної статуи гетьмана), зь с'ємохь колосальнихь фігур педестала, зь трехь бронзовихь великихь барельєфів, зьображающихь головні моменти зь історичної д'єятельности Хмельницького (а) Збаражскую битву, б) Переяславську раду і в) торжественний в'єзд до Кієва, дальше зь гранитного підкладу сь ступенями і чотырма стовпами по углахь і наконець зь величезного л'єбродорного моноліта яко педестала. Кром'є того мала еще бути підеса проекту пом'єщена на переднімь фасі пам'ятника група зь п'ять фігур: українського кобзаря, с'єб'єжачого славу гетьмана і чотырохь слухачів. Коли комітет для пам'ятника Хмельницького вь 1873 р. замовив отливь верхньої групи, то думав, що сь напливомь жертв буде постепенно вестися робота і другихь частей пам'ятника. Але заразь вже вь 1874 р. жертви зменшилися а вскорі й сов'ємь перервалися. Оп'єсля насупив голодний рік, оттакь герцоговиньске повстанню, ба й сербска і болгарска війна, наконець і російско-турецка кампанія. Вь такихь рокахь не диво що й з'єбулось на пам'ятник Хмельницького а з'єбрані грош'є ледви выстали на отливь верхньої групи, перевезеної до Кієва. Але оть якогось часу почали газети ківскі писати, що пам'ятник Хмельницького буде сего року вь осени откритий вь Кієві, а коли і ос'єнь проминає, а пам'ятник не открывавсь, подали ківскі газети, що онь буде откритий ажь вь маю сл'єдуючого року. Таке газетне об'єв'єщенне откриття пам'ятника Хмельницького приневолило п. Мик'єшина написати писемь вь редакцію „Нового Времени“, вь котрмь выясняє, що онь скончивши конну статую гетьмана підсавь єи ківському комітету, а комітет не маючи где пом'єстити, отдавь поліції, і такь Богдан Хмельницький „вв'єдрен вь полицейскую кутузу“; що же до откриття его пам'ятника вь маю, то не може бути й мовы, бо тільки мала часть пам'ятника готова. Мы выйемо частину зь писемь Мик'єшина до „Нового Времени“ і подамо єи вь дословномь перекладі. „Дивне фатум“ — пише п. Мик'єшин — „тяжит надь історичною личністю Б. Хмельницького. Чи мало то горя і злиднів прийшло єму вытерп'єти підь часть его киучої д'єятельности за життя; але і по смерті т'єлнимь останкамь героя не удалось отдохнути і упокоїтися вь могилі: лихь вороги розрыли его могилу, порохомь і кістками лицаря зарядили гармату і выстр'єломь розв'єляли ихь по чи-

стому полю... Пройшли вѣки и съ памя-
ттю Хмельницького, съ оцѣнкою его по-
литичного значення и дѣяльности почалася
еквилибристка дослѣдствъ, анализа: од-
ному явився онъ зрадникомъ народнои
справы, другому запродавцемъ народныхъ
интересовъ, а гдѣкто добавивъ въ нѣмъ
простого гуляку, пияницу... Та ось и менѣ до-
велось заняться етудією личности Хмель-
ницького и его историчныхъ подвиговъ,
щобы ему уложити памятникъ. Я взявъ
українську пѣсню зъ часовъ Хмельниц-
кого, гдѣ высказаніи вѣсѣ идеали, вѣсѣ за-
дачи его историчного подвига, — въ нѣй
говорится:

Ой не буде лучше,
Та не буде краще,
Як на Україні,
Що не буде пана,
Що не буде жиди
Не буде уніи...

Взявши за основу зміель тексту той
пѣснѣ я ілюстровавъ его въ формахъ
рѣзбярского памятника и працю мою
разу царь одобрилъ и затвердивъ. За-
далось, все благополучно. Але гдѣ тамъ!
Провѣдну идею памятника почали обрѣ-
зувати: гдѣкто причислявся до мене, якъ
я смѣю гетьмана на коні представляти,
коли конна статуя то атрибутъ лишь
царской власти а Хмельницькій не бувъ
чей царь; були й такі, що имъ захотѣ-
лось, щобы гетьманъ роздігнавшись ко-
немъ на скалѣ присягавъ передъ росій-
скимъ знаменемъ; гдѣкому не була до впо-
добы проєктowana фигура мертвого єзуита,
покрытого польскимъ державнымъ розѣр-
ванимъ знаменемъ, по котрѣмъ топче
кѣнь гетьмана: казали, що єзуитъ пред-
ставитель христіанства... — досить ко-
нець бувъ такий, що кѣнь оставъ подѣ
гетьманомъ, а фигура єзуита отліта зъ
гипсу мусѣла бути знищена. Всего, що
я перетерѣвъ при той роботѣ, годъ въ
такъ короткѣмъ писемъ вычислити; до-
сить буде згадати, що я чотыри разы
розночинавъ колысальну роботу и за
кождый разъ своими руками своє дѣло
нищивъ, ажъ поки нарочно для той ста-
туи не построивъ окрему майстерню и
тамъ вылѣпивъ статую зъ глины. Але
коли уже була уклѣчена, ломляся подѣ
величезнымъ ви тягаремъ желѣзній под-
поры и статуя розбилася, диво тѣлько,
що не погребла подѣ собою робѣтниківъ.
Я зновъ взявся до работы и щасливо от-
ливъ статую зъ металю на заводѣ Берда,
а зъ отти переславъ до Кіева, гдѣ конче-
кѣнцѣмъ затащили ви до полицейского
участка. Чи на тѣмъ концѣ Хмельниц-
кого мукамъ, чи накажутъ еще якій новій
ампутациі проєкта, чи буде коли выки-
нечный або и откритый, менѣ не звѣстно;
але коли судити по тѣмъ, що дѣялось до
теперъ, то годъ надѣятися на добрый ко-
нець дѣла.

Якъ бачимо зъ письма п. Микѣшина,
цѣле дѣло съ памятникомъ Хмельницького
не стоить гараздъ. П. Мик., яко творецъ
памятника, може мати, бѣльше якъ кто,
вѣрдоостойный судъ о справѣ. Межи
стрѣтками его письма читася багато.
Тымчасомъ послѣдними днями подае
„Кіевскій Листокъ“ вѣдомѣть, що дѣй-
сно поголоски о откритію памятника не
безосновны, що комитетъ предложивъ то-
рѣочнои зимы царѣви новій проєктъ па-
мятника для одобрѣня, що царь и учи-
нивъ. Пѣсля нового проєкту цѣлый па-
мятникъ має становити одна тѣлько кѣнна
статуя гетьмана, поставлена на каменѣмъ
постументѣ, обєипанѣмъ докола землею
обложеною дереномъ, такъ що статуя
Хмельницького буде заноситися мовъ на
курганѣ. Хочъ „Кіевскій Листокъ“ обѣ-
щавъ, що такий памятникъ буде тѣлько
провизоричный, то все таки мусимъ мы
радше вѣрити въ то, що колибъ дѣйстно
поставлено въ маю буд. р. такъ обкоре-
ный памятникъ, то довогдо-двогдо буде онъ
ждати своего выкѣнченія а наврядъ чи й
дѣждесь... Друга новина для васъ, на-
дѣйсъ, цѣкава, се нова книжочка на ру-
скѣмъ языкѣ, подѣ заг. „Спѣвомовкы“,
першій збѣрничокъ поезій покойного Сте-
пана Руданьского. Дивный потроха заго-
ловокъ написавъ самъ поетъ на зверхнѣмъ

листѣ зошита съ поезіями, а выдавецъ
збѣрничка п. Волюньскій и полишивъ его.
Поезіи Руданьского дуже гладкі, а що
головнѣйше дуже сердечны. Одна недо-
года читателєви, се правописъ дивовижна,
котроу мы мусимъ печатати. Чи не ди-
вовижно то виглядає писати: „ходити,
говорити, чисто, шити и т. д.“ Ну, прав-
ду скавати, правописъ менше важна рѣчъ,
а благодать, що довелось намъ за кѣлька
лѣтъ хочъ одну книжочку въ рѣднѣй
мовѣ выдати. На останокъ уважаю дола-
днымъ згадати еще кѣлькама словами про
нашій выставы, щобы вамъ дати прикладъ
нашого хазяйства на Украинѣ. Въ Кіевѣ
отбулась сего лѣта выставка хазяйско-про-
мышленна, на котрой не то що не було
майже нѣякихъ селянскихъ продуктовъ,
а замѣсть нихъ фортепьяны та дороговѣ-
нныя машины, але, що бѣльше, на выставу
не пускали селянъ и особы „нишихъ со-
словій“. А въ Екатеринославѣ зновъ за-
рядчики выставы спровадили собѣ у вну-
трѣ выставы буфетъ и полкову музику
и забавлялись, якъ слѣдъ, а щобы имъ
крестьяне не перешкаждали въ забавѣ,
такъ они и на то знайшли способъ: по-
становили за ветуль 50 копѣекъ, або луч-
ше сказати, щобы не здавалось за богато,
тѣлько половину рубля!... Се маєте при-
кладъ нашего домашнѣго хазяйства. И на
тѣмъ кѣнчу.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спѣлный делегаціи.) Дня 13 (25) с. м.
принимавъ Цѣсаръ въ будиньскѣмъ дворѣ
австрійску и угорску делегацію. Австрійску
делегацию представилъ предѣдатель гр. Ко-
ронини. Въ своей промовѣ подѣсь гр. Ко-
ронини, що „австрійска делегація при роз-
смотрѣванію правительственныхъ предло-
женъ буде уважати своимъ обовязкомъ сто-
яти на сторожи величия и могущества
монархій и старатися о ілекань и розвѣй
такъ важныхъ державныхъ институцій,
якими суть войско и флѣта, и що не мен-
ше такожъ буде уважати на привѣреніе
ладу въ державнѣмъ господарствѣ и на си-
лу податкову людности.“ На тую промову
отповѣвъ Цѣсаръ: „Запєвнєня вѣрной пре-
данности, котрій вы менѣ тутъ высказали,
наповняють мене правдивымъ задоволеніемъ.
Пріймѣть за тоє выразъ мои подяки и моє
цѣсарской прихильности. Отъ часу, якъ
я васъ послѣдній разъ видѣвъ збѣранныхъ
вколо мене, выявились въ переведенію бер-
линского договора въ поодинокихъ точкахъ
трудности, котрій звернули на себе напру-
жену увагу европейскихъ державъ. Моє
правительство сполучило свои усилія съ
усиліями прочихъ державъ, щобы усторонити
тѣи трудности. Нашъ пріязнь отношеня
до вѣсѣхъ европейскихъ державъ и старан-
нѣсть о нашій политичній звязи уможливили
мимо хвилево запутаного положенія зазна-
чити впливъ Австро-Угорщины въ дусѣ
посередництва и усюкоєня. Якъ дотеперъ
такъ и на дальше буде моє правительство
вважати своимъ обовязкомъ ко можности
хоропити монархію передъ запутаностями
и буде усиленно старатися удержати миръ
и силу правъ договорѣвъ, але въ кож-
дѣмъ случаю буде уважати своею
першою задачію берегти интереса
Австро-Угорщины. Удѣлений намъ предло-
женія ставляють въ гдѣкотрыхъ отдѣлахъ
войсковой уявы збѣльшеніи жаданя до ва-
шой патріотичной жертвенности. Моє пра-
вительство поставило тѣи жаданя въ почутію
своеи отвѣчательности, але при тѣмъ не
менше звязало на финансовый станъ мо-
нархій и дѣало о строго оцадѣнѣсть. Вы
прѣвѣрите мотива предложѣнъ и звернете
вашу стараннѣсть на необходимый потреби
обезпеченія и оборонной силы монархій, якъ
такожъ на добро и розвѣй войска. Отношеня
въ Босеніи и Герцеговинѣ розвивають-
ся въ политичнѣмъ взглядѣ задоволяючо.
Тымъ уможливлено менѣ зменшити тамъ по
другій разъ число войска а тымъ самымъ
п выдатки. Въ финансовѣмъ взглядѣ дають-
ся еще чути наслѣдства давнѣйшого стану
и неурожаю р. 1879; мимо того не wymagaє
администрація обохъ тыхъ краѣвъ новыхъ
тягарѣвъ спѣльного бюджету. Маю надѣю,
що сповненіе задачъ вамъ припадающихъ
подасть новый доказъ вашей дослѣдченои
старанности и повной преданности справамъ
монархій; въ тѣмъ увѣренію витаю васъ
щиро-сердечно.“

Угорску делегацію представилъ пред-
сѣдатель Людвикъ Тиса, а въ своей довѣй
промовѣ выразивъ подяку за то, що пра-
вительство могло доси удержати миръ и на

дальше стараєся мирною дорогою перевести
постановы берлинского договора. Дальше
подѣсь Тиса, що угорска делегація звжа-
ючи на серіознѣсть теперѣшного положенія
политичного съ готовостію причинитися до
того, щобы великодержавне становище мо-
нархій буде удержане. Въ кѣнци звернувъ
увагу на непотѣшающій финансовый станъ
Угорщины и высказавъ потребу якъ най-
бѣльшой оцадѣности въ выдаткахъ. Цѣсаръ
отповѣвъ на тую промову такъ само, якъ
на промову гр. Коронинього.

Цѣсарска отповѣдь на привѣтній про-
мовы обохъ делегацій має ту самую вагу,
що и звичайній трѣновій бесѣды, — она дає
поглядъ на политичне положеніе и то, ска-
жемо отверго, поглядъ ширшій и бѣльше
ясный, якъ недавно оголошена червона кни-
га. Передовсѣмъ не ма въ цѣсарской отпо-
вѣди того запєвнєня трєвалостіи миру, яке
було высказане въ такой же отповѣди до
делегаций минушого року. По друге не ма
навѣтъ згадки о тѣсонѣмъ союзѣ съ Нѣмеч-
чиною, а тѣлько загально згадуєся о пріяз-
ныхъ отношеніяхъ до вѣсѣхъ европейскихъ
державъ. Сего року сказано тѣлько въ цѣ-
сарской отповѣди, що правительство по
можности буде старатися зберегти дер-
жаву отъ возможныхъ запутанностей, а при
тѣмъ указано на серіозній трудности, які
спиняють переведеніе берлинского догово-
ру. Съ натискомъ а майже съ грозбою
поднесено, що Австро-Угорщина буде въ
кождѣмъ случаю боронити свои интереса —
очевидно при розвѣзанію турецкой справы
на балканьскѣмъ пѣвостровѣ. Войсковый
бюджетъ надає цѣсарской отповѣди дуже
поважний коментаръ. Выдатки на войско
побѣльшеніи, а то не тѣлько для того, щобы
полѣшити харчъ для войска, але такожъ,
щобы утворити новыхъ десять стрѣлечьихъ
баталіонѣвъ, полѣшити збройну силу вой-
ска и позаводити новій укѣрѣленя такъ въ
полудневѣмъ Тиролю, въ Истрії, въ австрій-
скихъ пристаняхъ надъ Адриатикомъ, якъ
и въ Галичинѣ: въ Перемышлѣ и Краковѣ.
Се показує доволѣ ясно, противъ кого Ав-
стрія хоче обезпечити свои интереса и що
они можуть бути загроженіи не тѣлько на
балканьскѣмъ пѣвостровѣ.

(Полєненя мин. бар. Гаймерльє.) Дня
14 (26) с. м. отбулось засѣданіе бюджет-
ной комисіи австрійской делегаціи. При роз-
правахъ надъ министерствомъ заграничныхъ
справъ гдѣкотрій делегаты, якъ Пленеръ,
Штурмъ, Демель, Зисъ и др. интерєлюва-
ли министра заграи. справъ що до его по-
литики. Бар. Гаймерльє давъ на тѣи интер-
єляціи дуже выминающій отповѣди, котрій
дуже немногъ розвѣснѣли политичный видпо-
кругъ австрійскій. Що до черногорско-
го пытанія отповѣвъ министр, що бер-
линскій договоръ указує дорогу, котроу
можно и слѣдѣ рѣшити се пытаніе. Порта
приобѣщала отдати Черногорѣ Дульциню
дня 21 с. м., котрый то рѣчищеъ переусе-
но оттакъ на 28 с. м. головно для того, що
турецкій комендантъ не мавъ потребныхъ
инструкцій зъ Царгороду, а зъ другой сто-
роны Черногора при той справѣ постунає
съ троха пересадною осторожностію. Тепе-
рѣшній перешкоды въ отданію Дульцини от-
носитя вже лише що до войсковыхъ по-
дрѣбностей и до рѣчища вступленія Черно-
горцѣвъ до Дульцини, а такожъ до того,
що Черногора замѣсть уступленія (цесіи)
жадає формальной войсковой передачи Дуль-
цини. (До нынѣ еще не послѣдувало пере-
даніе Дульцини Черногорѣ.) Що до грец-
кого пытанія высказавъ бар. Гаймерльє
многъ похвальныхъ словъ о цивилизаціоннѣмъ
значенію грецкого народа на балканьскѣмъ
пѣвостровѣ. Кому залежитъ на культурнѣмъ
розвѣю христіаньскихъ народѣвъ балкань-
ского пѣвострова, той буде въ першѣмъ
рядѣ поипрати розвѣй Греціи. Австро-Угор-
щина може тымъ бѣльше щиро поипрати
жаданію Греціи, що не руководитя нѣякими
національными пересудами. (Бар. Гаймерльє
мавъ ту на думцѣ соперничтво межъ Сла-
вианами а Греками и то, що Россіи не дуже
радо поипрає жаданія Греціи.) При тѣмъ
вѣсѣмъ общѣю министрѣ поипрати Грецію
лише въ дорожѣ дипломатичной (отже не
въ дорожѣ милитарной — до котрой давиѣй-
ше бувъ готовъ вразъ съ Гладстономъ при-
лучитися). Що до торговельно-цѣло-
выхъ отношенъ до Сербіи освѣдчивъ
министръ, що позѣстають они еще въ sta-
tus quo, въ якомъ були за часѣвъ берлин-
ского договора. Министерство не хоче не-
респравляти съ Сербією о торговельныхъ
договорѣвъ такъ довго, доки Сербія ставитъ
перешкоды заключенію желѣзничон конвен-
ци. На пытаніе якои политики при-
держуєся Австро-Угорщина на
всѣхъ отповѣвъ министрѣ якъ дельфійска
пророчия: що буде старатися боронити
интереса и становище монархій. На пыта-
нѣе о подѣлѣ Туреччины отповѣвъ ми-
нистеръ: кто бачитъ, що Туреччина „уми-
рає“, муситъ признати, що она вже довго
умирає. Нашъ посолъ Бусбекъ еще р. 1650
звѣщавъ зъ Царгороду, що Туреччина роз-
падаєся. Отъ того часу тратила Альгерію,
Тунисъ, Грецію, Крымъ, Сербію, Ромунию,

а все жъ не можна означити, чи и гдѣ по-
чала она умирати и кожда програма на слу-
чай еи смерти булабы передвѣсна. Цѣлю
конгресу було удержаніе Туреччины въ еи
обмеженѣмъ видѣ. При теперѣшній за-
мѣшаний народѣвъ, ихъ пристрастяхъ и
рѣжнородныхъ интересахъ никто не може
бажати, щобы на дневнѣмъ порядку стану-
ло пытаніе, що має повстати на мѣстѣ
Туреччины. Для того мусимо старатися у-
держати незахитанымъ той status quo. Дру-
гою цѣлю конгресу було дѣбати о усилѣн-
ный розвѣй христіаньской людности, що од-
накожъ не есть однозначнымъ съ знищеніемъ
могамеданского элементу. И тую цѣль мо-
же Австро-Угорщина щиро поипрати. Що
до переведенія берлинского догово-
ру взглядомъ придунайскихъ кѣрѣпо-
стей, регуляціи желѣзной брамы, организа-
ции властей на низшѣмъ Дунаю и т. д. по-
яснивъ министрѣ: Що до наддунайскихъ
кѣрѣпостей то вже по части ихъ знесено,
однакожъ еще не сповнено вѣсѣхъ постановъ
берлинского договора. Болгарія вымовляєся
отъ сповненія сихъ постановъ тымъ, що не
має грошій за що зносити укѣрѣленія. Що
до военныхъ статѣвъ и кораблѣвъ на низ-
шѣмъ Дунаю, то министрѣ має надѣю, що
они вже въ недалѣмъ часѣ будутъ посте-
пенно вѣсѣ знесеніи. Европейска комисія ду-
найска має задачу установити правила (ре-
гуляминъ) плавыи на низшѣмъ Дунаю. Що
до компетенціи выродились гдѣкаій рѣжнѣцъ
мнѣній, бо гдѣкаій поодинокій державы при-
своювали собѣ выключне право установляти
тѣи правила. Однакожъ тѣи непорозумѣня
усторонено. Австро-Угорщина має дуже важ-
ный интересъ на плавыи по низшѣмъ Ду-
наю, бо австрійска торговля має тамъ 170
паровыхъ а 500 иншихъ статѣвъ торго-
вельныхъ въ оборѣтѣ. Въ дунайской коми-
сѣи, въ котрой кромѣ Австрій заступленъ
суть 4 прибережній державы, має Австрія
президентальне мѣстѣце и на случай рѣвности
голосѣвъ вже може рѣшати по своей волѣ.
Що до пытанія желѣзной брамы, то тая мно-
говажна справа успѣває напередъ, а мини-
стеръ прикладає всю стараннѣсть, щобы она
була поалагоджена въ интересѣ нашей дер-
жавы.

Що до отношенъ съ Нѣмеччи-
ною пояснивъ бар. Гаймерльє, що вправдѣ
торговельный договоръ съ Нѣмеччиною еще
не заключенный, але ведеться въ тѣмъ взгля-
дѣ переговоры, котрій можна надѣятися, за-
кончатся къ общѣльному задоволенію. На
всѣхъ поипрає Нѣмеччина вѣсѣ интереса
Австро-Угорщины съ щирою охотою. Не
тѣлько что до демонстраціи флѣты але и въ
иншихъ бѣжущихъ пытаніяхъ дотыкающихъ
балканьского пѣвострову постунає Нѣмеч-
чина разомъ съ Австрією.

Выше наведеній поясненія мин. Гай-
мерльєго, якъ вже замѣтилисьмо, не богато
поясняютъ заграицну политику Австро-
Угорщины. Именно не дають они нѣякихъ
сказѣвокъ що до дальшого поступованія въ
справѣхъ балканьского пѣвострова и пред-
ставляють политику Австрій въ свѣтлѣ не-
устанной хитаніи межъ двома столицами.
Въ тѣмъ взглядѣ важный вѣстунъ до спра-
возданія дра Пленера о бюджетѣ, котре то
справозданіе дра Пленеръ предложивъ 15
(27) с. м. бюджетовой комисіи. Въ ветуль
до сего справозданія дає дра Пленеръ по-
глядъ на политику Австро-Угорщины пред-
ставлену въ червоной книжѣ и въ устныхъ
поясненіяхъ самого министра. Дра Пленеръ
вытыкає тую непевнѣсть и похитливѣсть
австрійской политики. Министерство загра-
ничныхъ справъ поставило собѣ двѣ зада-
чѣ: першу, щобы удержати згоду еропей-
скихъ державъ („европейскій концертъ“),
другу, щобы европейску акцію удержати въ
певныхъ границахъ и уникнути за скорого
и нагального поступованія. Однакожъ поли-
тика, котра лѣчитъ вправдѣ акцію австрій-
ской монархій съ акцією другихъ державъ,
але при тѣмъ все лише стараєся той акції
наложити тѣлько якѣсь ограниченія, муситъ
бути переважно негативною и зрѣкаєся
ставити якій позитивный, бѣльше успѣшній
комбинаціи. Министръ хоче удержати sta-
tus quo, але власне удержаніе дотеперѣш-
ного стану неустанно веде до новыхъ пу-
таницъ. Рухъ въ Болгаріи и всѣхъднѣй Ру-
мелии, евентуальный замѣръ Греціи силою
здобути собѣ новій границы, напѣръ Англіи
на Туреччину, щобы она вводила реформы
въ малѣй Азії и Армении, рухъ въ Альба-
ніи — се все суть справы, супротивъ ко-
трыхъ Австро-Угорщина повинна зайняти
ясне становище. Дра Пленеръ похваляє по-
литику министра супротивъ Сербіи и вы-
сказує надѣю, що онъ и на дальше буде
старатися запєвнити для Австрій не тѣлько
признаніе наибѣльшихъ корѣстей (Meistbe-
günstigung), але такожъ и признаніе вѣсѣхъ
корѣстей выпывающихъ зъ берлинского до-
говору для Австрій противъ Сербіи. Що до
политики Австрій супротивъ Греціи выты-
кає дра Пленеръ неконсеквенцію той поли-
тики. Разъ Австрія стає по сторонѣ тыхъ,
що жадають уступленія Яннины Греціи, а
другій разъ зновъ по той сторонѣ, котра
лимає Яннину при Туреччинѣ.

Замітити також належить, що відношення до Росії а імені питання відновлення тридцарського союзу осталися в повній темноті. Никто не доткнувся сего справи, а польські делегати заховаються совісним мовчаво, хоч польські дивізіони недавно підносили галас з тої причини.

(Судж Нямц о централістах.) Пос. дръ Кронавтеръ скликавъ на 13 (25) с. м. своїх виборців Вѣденської часті Лерхенфельдъ и Лозештадтъ, щобъ здати їмъ справу зъ своєю посольською діяльністю. Въ своїй промові виступивъ дръ Кронавтеръ дуже різко противъ централістичної партії. Онъ вказавъ, що централістична („Gründer“-ска) партія, хоч тепер піднімає галас о економічному упадку, але сама поносить в тій головній вині. Вѣрноконституційна партія зломала своє приречення після угоди зъ Уграми не призвонити на ніякі нові тягари. Бесѣдникъ виказує, якъ централістична партія в своїх справахъ дотикаючись Вѣдні не оказала ніякої прихильності для інтересів столиці. Далше виказує бесѣдникъ грѣхи вѣрноконституційної партії в справахъ податковихъ, військовихъ, культурнихъ и народнихъ. Тепер піднімає зъ сторони централістівъ крикъ противъ гр. Тафого, що вінъ загрожує німечкомъ елементови. А для чого? Для того, що Пленеръ и товаришъ не суть міністрими. А предѣ теперішнє міністерство має бодай ту заслугу, що не подає на взіръ будиного міністерства Аверсбергъ-Лассеръ яко орудіе для уратованя скрахованихъ желѣзниць, не у дѣляе концесій акційнимъ спількамъ а ла банкъ гіпотетичарній, не вдає в справу „хабрусовъ“ и в швиндеръ гриндерскій. Далше говорить бесѣдникъ: „Я яко демократъ не кладу вправдъ на першому мѣстці народності, але не хочу міжнароднихъ спорівъ. И я думаю, що споры народні дадуться поладити. Чехи мені освѣдили, що и они вже мають до сыта тихъ народнихъ спорівъ, але коли на нихъ нападають, то они мусять боронитися и на стрѣлы отивѣдати стрѣлами“. Бесѣдникъ виступає противъ централістичного збѣду в Медлингъ и противъ чеськихъ Нѣмцівъ. Ихъ цѣль: дѣстати лише правительство в свои руки — вѣ руки фінансовихъ баронівъ. Селиби дѣстава до правительства такіи Пленеръ, то булобы о много горше, якъ за теперішнього міністерства. Бесѣдникъ освѣчаєсь противъ централізму; лише законодавство повинно бути однакове, але не адміністрація. Автономія підномагає свободу. Бесѣдникъ жадає переведеня XIX артикулу основнихъ законівъ и высказує горяче бажанье помиреня вѣхъ австрійскихъ народівъ, котрихъ силою Австрія може стояти твердо и безпечно противъ вѣхъ народівъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Англія. Вѣ Ирландіи не утихомирюєсь але противно феніане, бажачи отвореня Ирландіи отъ Англіи, знаходять що разъ більше приверженцівъ. Понеже в Ирландіи рѣвно якъ в Англіи панує свобода митингівъ и слова, то агитаторы підбунтовують народъ на публичнихъ зборахъ. Лига аграріян додала найновішими часами еще одну точку до своєї програми, а іменню, щобъ чиншівники ирландскій подбїрали свои вкладки зъ вѣхъ банківъ. Конєць кінєць вѣ цѣлї Ирландіи запановала анархія. Партія Биконсфільда домагаєсь скликаня парламенту, ба и самі либералы пересвѣдчені о тѣмъ, що скликанє парламенту єсть необхідне, але правительство не хоче скликати парламентъ, щобъ уникнути неприємнихъ спорівъ и докорівъ за теперішній станъ в Ирландіи, а еще больше за Гладстона политику на півостровѣ балканськомъ, іменню за демонстрацію флоту. Тимчасомъ навѣть либералы бачуть, що дотеперішній средства предприняті черезъ правительство, якъ виданє процесу тринадцатого предводителя аграрної лиги мало що або й совсѣмъ нічого не поможуть. Навѣть найблизшому органу Гладстона Daily News не здаєсь тое средство успішнимъ, бо суди присяжнихъ можуть узнати обжалованихъ невинними, и тогда лига еще гордїше піднесе голову. Daily News радить для того вернути до давнїше уживаного лѣкарства, т. є. до средствъ вынятковихъ. Печать европейска не похвалєе поступованя Гладстона зъ Ирландією и не вѣщує ему щасливого розвязаня ирландского питання. Що предводителъ лиги ирландской не даєсь налякати средствами вынятковими и процесами, о тѣмъ свѣдчить найновіша промова головного агитатора Парнелля, выголошена на обѣдѣ данѣмъ вѣ его честь. Парнелль не залививъ и симъ разомъ повторити своихъ угрозъ правительству и заявивъ, що его прїятелъ не допустить вѣ парламентѣ ухвалити средства вынятковїе а колибы впрочѣмъ и арештовало правительство теперішнихъ проводирівъ ирландского руху, то знайшлибы ихъ на-

сѣдники, котрі еще єть большою енергією мусѣлибъ выступити противъ существующихъ отношенъ в Ирландіи.

Телеграмъ зъ Лондону подъ днемъ 28 жовтня приносить намъ цѣкаву мову маркиза Салисбуріо, выбрєну противъ Гладстона. Іменню высѣбавъ Салисбуріи демонстрацію флоту. „Выслано шість кораблівъ, — говоривъ бесѣдникъ — такъ само можна було выслати шість ва нійнокъ купельныхъ пообтыканихъ флягами. Демонстрація тая пригадає военну тактику Хинчиківъ, котрі стараються перелаяти во рога малѣваными гарматами. Але Туреччина не далась налякати такими штучками“. Салисбуріи сказавъ, що теперішнє англійске правительство робитє смѣшнымъ єть своимъ энтузіазмомъ до заведеня ладу в Турціи, коли в Ирландіи панує теперъ така анархія, якої навѣть султанъ повстѣдався.

Сербія. Міністерство Ристича одержало димісію. Причина димісії: неуступчивость Ристича в справѣ торговельно-цогового договору съ Австрією. Новый кабинетъ еще не зложенъ. Ристичъ и его органъ „Истокъ“ выступають демонстраційно и дуже енергично противъ всякихъ уступствъ вѣ користь Австрії.

НОВИНКИ.

— **Зъ Коломыѣ** доносять намъ: Нынѣ отбулися у насъ выборы зъ меншихъ посѣлостей. Комитетъ рускій поставивъ 12 кандидатівъ: іменню 3 священниковъ а 9 селян. Вѣсѣ 12 значно большістю голосівъ перейшли. Імена ихъ: 1. Микита Сименюкъ зъ Черемхова, 2. Николай Ковбасюкъ зъ Вербѣжа, 3. Стефанъ Квартюкъ зъ Семаковецъ, 4. о. Юліянъ Левицкій зъ Джуркова, 5. Лаврентій Грабовецкій зъ Балинецъ, 6. Онуфрій Залучукъ зъ Стопчатова, 7. о. Юліянъ Дворянинъ зъ Подгайчикъ, 8. Семенъ Мочернюкъ зъ Ивановецъ, 8. Иванъ Діковъ зъ Княждвора, 10. Михайло Оленюкъ зъ Корнича, 11. Иванъ Оленюкъ зъ Королевки, 12. о. Максимъ Крушельницкій зъ Назорнои. Русины побѣдили при тихъ выборахъ зъ селъ и надѣются еще зъ мѣстъ одного дѣстати вѣ особѣ пана Агопсовича. Селибы и. Агопсовичъ зъ мѣстъ перейшовъ, малибы Русины большістю и поставилибы своего маршала, но шожъ зъ сего — побѣда буде для Русинівъ дуже проблематична, не буде кого выбрати до выдѣлу, щобъ бувъ вѣ мѣстці и мѣгъ працювати щиро для руской справы. Хибивъ дуже комитетъ рускій, що никого не поставивъ на своей картѣ зъ свѣтскихъ Русинівъ интеллигентныхъ — чижъ не мають Русины ажъ 5 дѣйствительныхъ учителей гимназійныхъ и катихитъ? Чижъ не можна було кого зъ помежи тихъ людей выбрати? — По выборахъ зѣбрали и. Агопсовичъ и священники селянъ выборцівъ и завели ихъ на пополудневе представлєнє театральне, котре дирекція театру нарочно для селянъ выборцівъ устроила навѣть безъ попереднього оповѣщеня. Вѣ вечерѣ представлено: 30 лѣтъ зъ житя шулера на бенєфисъ заслуженого актора Стефурака.

— Сегодня, о год. 6. вечеромъ отбудєся засѣданьє повного комитета для обходу памяти цѣе. Іосифа П.

— **Загальні збори** членівъ товариства **Руска Бєсѣда** у Львовѣ отбудуться для 4 (16) падолиста о годинѣ 6. вечеромъ вѣ комнатахъ „Р. Бєсѣды“, на котрій выдѣлъ Ви. панівъ Членівъ симъ запрошує.

— Минушого тиждня отбулось подъ проводомъ сов. Яновского засѣданьє комитету „Галицко-руской Матицѣ“. На порядку денномъ було справозданьє зъ стану касового отъ 1864 р., котре реферовавъ п. Димєтъ и справозданьє зъ заряду реальности „Матицѣ“ подъ ч. 415³/₄, котре реферовавъ о. Ленкій. Зъ того послѣднього справозданя показалося, що Матиця при купнѣ каменїцъ вѣ 1877 р. мала 5919 зр. 28 кр. довгѣвъ а отъ того часу до теперъ сплатила 2123 зр. 55 кр., остає отже еще 3795 зр. 73 кр. довгу. Що до єи дѣятельности на поли выдвїництва книжокъ, то комитетъ сконстатувавъ, що послѣднєа книга выдана Матицею „Жизнь бл. п. Качковского и его время, часть I“ вышла еще вѣ 1876 р., не доповнена доси зъ тої причини, що авторъ п. Б. Дѣдицкій не предложивъ еще рукописи для II части. На окреме помѣщенє канцелярія „Гал. р. Матицѣ“ отступивъ „Народный Домъ“ одну комнату.

— Станиславѣвскій „Господаръ и Промышленникъ“ подасъ дѣякій даты дотычачи сегоднѣшній руской господарско-промысловой выставки вѣ Коломыѣ. И такъ кошта выставки выносили около 1000 зр., а доходу принесла выставка около 500 зр. Експонентѣвъ було 100 а посѣтителѣвъ до 2000.

— **Въ справѣ руской головной школы во Львовѣ**, о котру такъ довго борются Русины львѣвскій съ мѣскою радою школьною и краєвою, находимъ вѣ вѣденскихъ газетахъ доносєньє, що секція школьна рады мѣста Львова передала тую справу секції правничій,

котра має єи реферовати на засѣданію повной рады.

— **Похвала для руской школы еправъ во Львовѣ.** Якъ звѣщає „Школьна Часопись“, дирекція мужеской семинаріи учительской одержала дня 2 жовтня с. р. похвальне писмо отъ кр. рады школьной, вѣ котромъ рада школьна, опираючись на справозданю краєвого инспектора п. Малдыбура, особенно подноситъ взорцевый станъ руской школы вправѣ. Дирекція семинаріи закомуникова зъ препоручєня рады шк. краєвой тую похвалу тѣлу учительскому руской школы.

— **Reform** доносить, що мѣскій выборчий округъ: **Радѣвѣ-Сучава-Серетъ** предкладає кандидатуру на посла до рады державн. суди повѣтовому Косовичови, федералистови.

— **Зъ Коломыѣ** доносять, що театръ народно-рускій п. Т. Романовичъ не довго вже забавивъ вѣ Коломыѣ, где не дуже ему щастилось. Зъ причини наставшой слоты и студени мусѣвъ театръ перенестись зъ своей арены до салъ европейской касина вѣ рынку. Зъ Коломыѣ выѣздитъ театръ на якийсь часъ до Черновецъ, где буде давати представления на перемѣну съ нѣмецкимъ театромъ, а зъ оттамъ выѣде на довше до Сучавы.

— **Громада Бзянка**, сяноцкого повѣта, одержала вѣ дарѣ отъ цѣсаря 200 зр. запомаги на будову школы.

— **Выдѣлова школа женска во Львовѣ** закрыта на 14 дѣвъ зъ причини частыхъ выпадковъ дѣтерїи и шкарлатины.

— **Вѣ Коломыѣ** закрыто гимназію на два тижднѣ а школы народні на неозначеный часъ зъ причини пануючої тамже дѣтерїи и шкарлатины.

Вѣсти епархїальнїй.

Зъ АЕпархїи Львѣвской.

Въ пропозицію принятї: 1) На парохію Коржєличѣ, дек. Нарѣвского: Абрисовскій Іос., Глѣбовицкій Конєт., Барановскій Владиміръ, Кобрыновичъ Іоа., Туркевичъ Ник., Стигловскій Стеф., Миговичъ Теоф., Давидъ Вас. — 2) На пар. Тростянецъ, дек. Золочѣвского: Боднаръ Мих., Лагодинскій Левъ. — 3) На пар. Керниця, дек. Городецкого: Величко Мих., Черепаньскій Іоанъ. — 4) На пар. Шляхтинцѣ, дек. Тернопѣльского принятї вѣ терно: Подлащенскій, Яковъ Гудикъ и Сев. Навроцкій. — 5) На парох. Кошиловцѣ, дек. Залѣщичского принятї вѣ терно: Литвиневичъ, Корній и Мартинєцъ. — 6) На пар. Озеряны, дек. Скальського принятї вѣ терно: Цєлевичъ, Дибєтрянскій и Мих. Громницкій.

Завѣзванї до институцій: Сильв. Лєпкій на парох. Поручинѣ тогожъ дек., и Ник. Рожанскій на пар. Долге.

Розписана на конкурсѣ парох. Сидорѣвъ дек. Гусятинского сѣ реч. до 19. Сѣчня 1881.

Увѣдѣний отъ испитыя конкурсового оо.: І. Дурбакъ зъ Усєя, И. Рейтаровскій зъ Черниговецъ. М. Барылякъ зъ Боложинова, А. Туркевичъ зъ Сухорѣча, О. Зацерковный зъ Скирнова.

Въ львѣвске духовне съмєнїє принятї: 1) Ю. Дорожинскій на 2-й р. 2) Мих. Громадка на 3-й р. 3) І. Майковскій, Мих. Дєйницкій, Нєсторъ Коржинскій и Мих. Лихновскій на 1-й р. богословїи.

Зъ Епархїи Перемысской.

Прєзенту получили Вч. оо. Кароль Левицкій завѣдатель пар. Чашинъ дек. Ольховецкого на туюжъ парохію; Викторъ Саламонъ зъ Высовой на пар. Воробликъ королевскій дек. Сяноцкого; Северинъ Полянскій зъ Середицѣ на пар. Мокряны, Мокрян. дек.; Симєонъ Лонцкій зъ Люблинця на пар. Врухналь дек. Яворѣвского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Калєндарь товариства „Просвѣты“** на рѣкъ звѣчайный 1881. Уложивъ **Василь Лукичъ**. Цѣна 35 кр. Львѣвъ, 1880. Зъ друкарнѣ тов. им. Шевченка. (Набути можна вѣ „Просвѣтѣ“ ул. Краковска ч. 14. сѣ оплатою почтовою за 40 кр.)

Калєндарь вѣ хатѣ, іменню на провинціи, ставєя подобно необходимымъ хатнымъ мєблємъ, якъ н. пр. зеркало. Калєндарь має свой гвѣздъ при шафѣ, на котромъ все виситъ; вѣ случаяхъ якого сомнѣнїя взглядомъ стану воздуха, коли вже зъ нїякихъ вѣ свѣтѣ признакъ не можъ змѣрковати, чи буде слота, чи погода, удаєсь господаръ сѣ великимъ почтенїємъ до совѣтника калєндаря — и калєндарь має рѣшучій голосъ. Не надто давній еще часы, коли вѣ Галичинѣ скрѣзь по рускихъ домахъ булї только польскій та нѣмецкїй калєндарѣ, бо рускихъ еще не печатано. Сѣ часомъ появились и рускій калєндарѣ и почали вытискати чужї. А коли теперъ вѣ галицкой Руси може выхѣдити навѣть кѣлька рускихъ калєндарѣвъ зъ чистой потребности а не задля якої тамъ конкуренціи, то зъ того только тѣшитисъ тре-

ба, бо то знакъ, що чужозычнїй калєндарѣ вже не мають вступу до руской хаты. Той фактъ має тымъ больше значєнєє сегодня, коли при выдаваню калєндаря кладєся вагу не только на укладъ части информацийной, але такожъ и на старанню редакцію части бєлетристичной и науковой. Калєндарь „Просвѣты“ на 1881 р. подѣ обома высѣшими взглядами заслугує на повну похвалу. Помнявши дуже гарну вышнєу сторону самого калєндаря, чистый друкъ и т. д., — часть информацийна уложена якъ наилучнѣйше и найточнѣйше и мѣститъ вѣ собѣ: калєндарь историчный (лѣтописъ руской), астрономичный, церковный сѣ блянкетамы на приходы и розходы, приписы почтовой, телеграфичной, скалѣ штемплѣвъ и т. д. Вѣ части бєлетристично-науковой, обѣмлюющей ажъ 80 сторѣвъ друку, мѣститсѣ: обширна повѣсть зъ народного житя: **Нєщасна родина** (1—38 стор.), В. Лукича; коротко розказана бїографія и значєнєє Тараса Шевченка (сѣ дєреворитомъ) и его баллада „Тополя“; далше слѣдує описъ эпизоду, одного зъ найславнѣйшихъ вѣ нашѣй исторїи: **Битва подъ Корсунємъ**, 26 мая 1648. Зъ далшихъ статей поднєсти наложитъ яко дуже отѣвѣтну до калєндаря статью: **Зъ житя Русинѣвъ**, вѣ котрой помѣщенїи житєписи чотырохъ заслужєныхъ и щирыхъ Русинѣвъ: **Ивана Борисѣвевича**, **Ивана Басараба**, **Семена Ковчуника** и **Захарія Бѣлика**. Рѣвно дуже на мѣстці доволѣ обширна статья: „**Що робитєся вѣ воздухѣ** и що зъ того треба знати хлѣборобови. Любителѣ поэзіи знайдуть вѣ калєндаріи и поэзию а охочї до смѣху посмѣются, прочитавши **Смѣшнє**, мѣстєчє кѣлькадєсь анекдѣтъ. Вѣ части инсєративной находєся по большѣй части рускій фирмы. Надѣємось, що „Калєндарь Просвѣты“ буде симпатично принятый всѣми Русинами.

ПОСѣДНІЙ ВѣДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Парижъ 28 жовтня. Agence Havas доносить зъ Рагузы 27 с. м., що посолъ турецкій, котрый прибувъ до Дульцины сѣ прокламацією завязывающей Альбанцѣвъ, щобъ поддалися, зѣставъ за морѣю ованый.

Вѣдєнь 29 жовтня. Зъ Цетинїи доносять до Presse, що подѣля вѣрѣдостойныхъ информаций Риза баша збирає на ново войско и готовится до сильного опоры Черногорцямъ. Такъ само завѣзавъ онъ лигу альбаньску, щобъ приспособилася до найзавязтѣйшого опоры.

Курсъ збѣжъ зъ дня 26. жовтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.			
	отъ		до
	зр.	кр.	зр.
Пшеницы	10	—	10 80
„ бѣла	—	—	—
„ жѣта	—	—	—
„ осына	—	—	—
Жито	9	25	10
Ячмѣнь	5	75	7 30
Грєчка	6	75	7
Овесъ	6	—	6 75
Горѣхъ до варки	8	—	10 75
„ паст.	6	75	8
Вѣлка	5	—	5 50
Кокорудза стара	6	30	7 25
„ нова	6	—	7 25
Рѣпакъ зимовый	11	—	11 75
„ лѣтний	10	50	11
Лянка	9	25	10 20
Насѣньє лїнное	11	50	12 50
Коношина (передва)	25	—	42
Кминъ	—	—	—
Анїжъ	—	—	—
„ плоскій	—	—	—

Для консументѣвъ и торговельниковъ

поручає

КАВУ

включно сѣ плѣмъ и опакованьємъ, **franco** на кождѣ почтовую станцію австрійско-угорской монархїи за попереднымъ присланьємъ або послѣдиплатѣю належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр 2	—
1а великозерниста Куба	1.90	—
1а арабска правдива Монка	1.70	—
1а найлучша Ява	1.55	—
1а досконала Ріо	1.35	—
1а найлучша Порторико	1.70	—
1а Ст. Доминго	1.55	—
1а найлучша Сантоєъ	1.50	—

Вѣ нацѣнахъ а 4³/₄ кильо нетто.

Г. Зингеръ, Триєсть.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣпникъ (Preis-Courant) высѣлаю на жаданьє franco. (4—10)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крѣмъ рускихъ овятъ) о 4-ой годнѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на Г-мъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламация належить пересылать подѣ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересылать франко (наилучше почтовымъ переканомъ) до: Администрація ч. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламация неопечатанъ вѣльнй отъ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на попередне застережене.

Поодинокое чсло стоитъ 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрѣчье, тожъ просимо о скорѣ надѣсланнѣ предплаты и вырѣваннѣ всѣхъ залеглостѣй.

Голосъ зъ краю о теперѣшнѣмъ становищи Русинѣвъ.

Зъ вхѣдной Галичины.

Нѣмецкій поетъ Шиллеръ увидѣвши своѣй народъ политично слабымъ, сказавъ многоважнѣ слова: „Велику эпоху зродило столѣтье, но ся велика хвиля знаходить слабый родъ“. Народъ нѣмецкій тогѣ пѣзнавъ, ввязавъ до исцѣленя себе, прѣйшовъ до самопѣзнаня такъ, що нынѣ отгравъ значну ролю въ концертѣ европейскыхъ народѣвъ, и организуея сильно въ цѣли удержаня своєї давной власти надъ славянскими народами.

Така эпоха появилася нынѣ для австрійскихъ Славянъ; на основѣ конституційной свободы адидаються Чехи и доходятъ до своихъ народныхъ правъ; съ Словенцами начинае вже правительство такожъ числитися; Поляки стремятъ до отрубного политичного становища; всѣ користають зъ конституцій съ энергѣю, вытравлостію и ѣтвагою, а лишь у одныхъ Русинѣвъ представляея образъ анархїи и внутренней партійной невогды.

Довгий часъ не можна було жерела сего злого ѣткрыти, бо народнѣ репрезентанты не удержуютъ звязи съ народомъ, щобы о его потребахъ и равахъ узнати, и до предпринятя исцѣлительныхъ средствъ съ нимъ порозумѣтися, лишь все основуеся на тайнѣ; истинного проводирства народного не ма, бо хотяи нѣмецкѣ дневники о рѣжныхъ договорахъ Нѣмцѣвъ съ рускими проводными людьми все вспоминають, то однакъ цѣлый народъ о тыхъ же ничого не знае; товариство политичне „Рада Руска“ не заявляє нѣякого житя и нѣякои дѣятельности, а до того еще людѣ дѣятельныхъ не припускае навѣтъ до высказаня своего мнѣнія и ѣтъ дѣятельности цѣлкомъ ѣтсувавъ; и ото ажъ въ кѣнци дождѣдуеся о причинѣ въ одной льѣвской газетѣ, а то, що Ру-

сины „оопасались ѣтѣтственности за плохи послѣдствія отъ дразненія всемогущихъ централистовъ“.

Дуже сумнѣ настали часы! А если сего рода мнѣнія въ краю въ бѣльшомъ числѣ знаходилибыся, тогды мае ѣтъ причину, тогѣ за тяжке нещасте уважати!

Дякуеъ однакъ дуже за такъ ѣтверте заявлене, бо рускому народови очи ѣтворилися, ѣтъ теперъ вже знае, якъ дѣла стоять; органъ рускѣй намѣ заявивъ, що самѣ свои для приподѣбаня централистамъ ѣтдали судьбу руского народа чужому элементу, и то тому, котрый величаея такъ: „Комуъ мають Поляки тогѣ надъвычайно добре свое становище въ Австрїи завдячити? Може министерству Таффе? Все, що въ Краковѣ съ такою вѣячностію и съ такимъ узнаннѣмъ ѣднесено, естъ дѣломъ нѣмецкой вѣрноконституційной партїи. Не графъ Таффе, але Bürgerministerium основало народну позицію Поляковъ въ Австрїи, а министерство Авереперга скрѣпило еи“. (Neue freie Presse зъ 8. вересня 1880 ч. 5754).

Можнабы такѣй надъвычайный феноменъ приписати внутреннимъ взглядамъ, понеже появляются вправдѣ таковы часы и у иныхъ народѣвъ яко зъявище зъ природы конституційного житя выплывающе, а однакъ хотяи у политично-дѣрвыхъ народѣвъ въ поодинокихъ мнѣніяхъ заходятъ невогдности, то все припытаннѣхъ дѣтчащихъ чести и загалного добра народа всѣ мовѣ одинъ мужъ безъ рѣжницѣ мнѣнія ѣпертъ на власной силѣ солидарно на внѣ выступаютъ. — А у насъ якъ дѣеся? — Цѣлкомъ противно. У насъ переважае боязнь: „не дразнити централистовъ“, хотяи бы народъ подѣ моральнымъ и матеріальнымъ гнетомъ стогнавъ; у насъ голосаея жалѣ на се угнетене народа, а тѣ самѣ, що такъ голосно о томъ розправляють, провадять его въ пропасть; у насъ нарѣкаея на несолидарность, а другимъ бокомъ тую солидарность простотою и инквизиторскими орудіями розрываея; у насъ не уживаея всѣякихъ средствъ ужиткованя

въ автономїи, але представляея еи страхонудомъ для народа; у насъ выводится жалостнѣ пѣнія о внутреннѣмъ розетроу, а тимчасомъ той розетрѣй черезъ тероризмъ, слушаючи слѣпо голосу нѣмецкой Сирены, скрѣпнати намѣряея; у насъ дѣеся на кождѣмъ кроцѣ подобно, якъ Шекспиръ каже: „Der Mensch allein, unkundig dessen, was sich stets ihm zeigt, er spielt so tolle Streiche vorm hohen Himmel, dass Engel weinen“.

Отже то такъ розрываея у насъ сила народна, котра яко немѣчна лишь трудъ Сивифа сповняе, и жадной политичной программы розвинути не естъ въ можности. Не дивота отже, що безпрограмность, безтактность, неконсеквенція и розетрѣй у насъ розжилися, а народъ цѣлкомъ „оопасности о плохи послѣдствія“ лучшей долѣ (бо все естъ гѣрше угнетеннѣй) не дѣзнавъ и его незавиднымъ именемъ: политично-недѣрвымъ и неспособного до образованя народа (kulturunfähig) намарковано.

Жаденъ народъ не мае такъ много вороговъ, якъ народъ рускѣй; жадна справа не мае такъ численныхъ трудностей поборювати, якъ справа руска; зъ свѣта урядового и дипломатичного стараются нашъ народъ вымазати; нещасне сполучене ѣтостоятельствъ тягне насъ къ погнѣблѣ, а чужѣй намѣ непрѣязнѣй элементъ стараются нашѣ жизненнѣ соки для себе высасати.

Чи довго будемо еще въ такой позиции комичну ролю передъ свѣтомъ ѣбразованнымъ грати? — Нынѣ, коли вже знаемо причину нашего гнета, то вѣдай часъ естъ вже разъ тую ролю покинути, и до серіозного труда: сотвореня силы народной по примѣру иныхъ народѣвъ вѣзятися; часъ, щобы страсти уступили мѣстце органичнымъ трудамъ около ѣдвигненя нашего народа; и крайна пора, постаратися, щобы всѣ Русины безъ рѣжницѣ мнѣній становили одну сильну фалангу противъ всѣякихъ вражѣхъ на насъ ударѣвъ.

И такъ, коли цѣлу нашу державу

новый духъ часу ѣбймае, коли всѣ Славяне въ Австрїи въ ѣборонѣ своєї народности и церкви передъ цѣлымъ свѣтомъ своѣй прапоръ розвинули, мають лишь Славяне-Русины, ѣдинокѣй вырѣкаться племенъ и правъ своихъ, и за чужу народность боротися? — Перестанемо на дѣвѣтиса на чужу, и якъ зъ досвѣдченя знаемо, для насъ все проблематичну помѣчь, а заявѣмъ свѣтови нашу силу, и що мы Славянами и Русинами булѣсьмо, есьмо и будемо.

Коли буде у насъ сила и вѣспѣльнѣй трудъ, може еще рускѣй нарѣдъ свое политичне житѣе уратувати, — иначе пропадѣсьмо!

Галицке товариство господарске.

III.

(Выклады науки лѣсництва и рѣльництва на университетахъ. Змѣна календаря. Внесене п. Теоф. Меруновича възглядомъ права пропѣнации.)

На томъ самѣмъ засѣданнѣ загалного збору галицкого товариства господарского, на котрѣмъ розбѣрано важну справу секвестраторѣвъ податковыхъ, були ѣднѣшенѣ и ухвалѣванѣ многи инші внесены чи то зъ инициативы головного комитету товариства господарского, чи то зъ инициативы поодинокихъ ѣтдѣловъ повѣтовыхъ. Въ имени комитету выступивъ яко референтъ п. Генрикъ Стшелецкѣй, директоръ льѣвской школы лѣсничѣи, съ внесеннѣмъ: „загалный зѣбръ упѣважнѣе комитетъ починити ѣвѣтнѣй кроки, щобы на университетахъ выкладано въ загалныхъ начеркахъ науку лѣсничтва и рѣльничтва“. П. Стшелецкѣй поиправъ свое внесене тымъ взглядомъ, що наука лѣсничтва конче ѣтребна для правникѣвъ, котрѣ въ практицѣ мають важнѣй пытаня дѣтчащѣ лѣсничтва рѣшати, а и понѣя о нихъ не мають. Внесене повыше зѣстало зѣборомъ прѣняте. Хотяи противъ самого внесены п. Стшелецкого не ма потреби выступати,

Иконостаъ зъ Скита-Манявского въ Богородчанѣхъ-мѣстѣ.

Зъ Богородчанского Подгѣрѣ.

Въ поемѣ „Скитъ Манявскѣй“ бл. п. Антонѣя Могилницкого, находимо ѣтесе прекрасне мѣстце:

„Межи мурами майже въ серединѣ, Гдѣ бзны нынѣ розложистый лѣмъ, Стоявъ прекрасный — вижу го якъ нынѣ — Зъ делинъ кедровыхъ свѣтлыи Вѣжѣй дѣмъ! Не мой то языкъ, и не моя сила Всю ѣповѣсти велѣбнѣоту, Що тѣта церковь краснаго мѣстила, Що за богатство многе було ту: Престолъ, иконы, крылосѣ, райскѣ врата Въ блищачѣхъ барвахъ, золотомъ важкихъ. Истинно! гѣдна Вышнѣго палата! Око и душу тягли къ собѣ всѣхъ! Свѣчники, книги, пушки и пѣтины Золотомъ, сѣбромъ, гѣйбы ѣблѣнивъ. Зъ кристалю свѣтломъ ѣблѣни стѣны Мѣнято въ тѣни Херувѣма крылѣ! На кождѣ свято шѣвковѣ шаты! Прекраснѣ цѣфты вышиванѣ въ нихъ! Моглибы сторѣмъ, нѣбы плѣтъ, стояти! Такъ золотыи ихъ зѣдобивъ густо шѣхъ!“

Зъ того то, своего часу славного монастыря „Скиту“, гдѣ громадилися богатѣ жертвы богомольныхъ народомъ складанѣ, походить, якъ переказъ народнѣй голоситъ, „икѣностаъ“ находящѣйся теперъ въ мѣстѣ Богородчанѣхъ. Цѣсаръ Юсѣфъ II зносячи и инші на Руси Галицкѣй монастырѣ, дѣткнувъ своимъ указомъ такожъ славный монастырь „Скитъ“. Бого-

мольнѣ святѣблѣвѣ чернѣвъ розсѣялися по свѣтѣ, розкѣтилося богатство и добытокъ монастыря, прѣтихла слава, но не запропѣстася память помѣжъ рускимъ народомъ Подгѣрѣ, що було а минуло, лишился поодинокѣй забытки той старины историчной и мѣстятѣя гдѣкуда еще по церкѣвахъ нашего Богородчанского Подгѣрѣ. Однимъ зъ важнѣйшихъ, цѣннѣйшихъ историчныхъ забытковъ зъ того „Скиту Манявского“ монастыря, естъ безперечно „икѣностаъ“ знаходящѣйся въ церкѣвѣ мѣста Богородчанѣхъ.

Переказъ подае, что мѣщане мѣста Богородчанѣхъ купили той икѣностаъ за 60 зол. польскихъ ѣтъ настоятельства монастыря въ Скитѣ. Памятникъ то старинный, историчный зъ XVII вѣка, цѣнной, гарной, артистичной, такъ рѣзѣбярской якъ и малярской работы въ византѣйскѣмъ стилѣ. Живописане ѣбразѣвъ цѣлого икѣностаа, попередѣлюваныхъ стѣвпцями искуено вырѣзѣбленными въ винограднѣе листѣе и грозды, показуе роботу знаменитого артиста, котрый глубоко перенѣятый духомъ и чувствомъ богѣчестя, давъ доказы разумѣня нашего грѣческо-русского ѣбряда, заховавъ старинный ѣбвычай и естетичный вкусъ а навѣтъ самое символическое значене, — и тымъ утворивъ дѣло клѣсичной цѣнности, на котрѣ новѣйшими часами образованѣ зна-

токи и компетентнѣй мужѣ, котрѣ ѣтдаются студиамъ историчныхъ памятникѣвъ, зѣвернули свою увагу. Мы не ѣшибнемся, коли прилюдно скажемо, що икѣностаъ той мѣглы смѣло навѣтъ и архикатедральный мѣтрополѣчѣй храмъ нынѣ еще своею велѣбнѣотѣю украшати! Еще въ р. 1877 въ „Р. Сѣонѣ“ (Ч. 17 стр. 540) була вспоминокъ за сей замѣчания достѣйный икѣностаъ, но ѣтъ того часу никто не порушѣвъ бѣльше того важного пытаня.

Ненадѣвно дня 24 вересня 1880, п. гр. Вол. Дѣдушицкѣй, консерваторъ памятникѣвъ, переѣзѣжаючи черезъ Богородчанѣхъ до Доры съ звѣтнымъ французскимъ корреспѣдентомъ п. Тиссѣ (Tissot), вступивъ до церкви въ Богородчанѣхъ, и зѣвернувъ увагу на старинный той памятникъ зъ XVII столѣтя. Повертаючи зъ Доры въ другѣе оглянувъ гр. Дѣдушицкѣй вѣзавъ съ п. Тиссѣ икѣностаъ, а чудуясь красотѣ рѣзѣбярства и живописи, приѣбцѣвавъ понерти прошене мѣстцевого приходника въ дѣлѣ ѣтрѣстѣврованя сего памятника. При той случайности п. Тиссѣ выразѣвѣе, що „коли бы така старинность знаходилася въ Франци, то тамъ кожда дѣтина зналабы о такомъ дорогѣмъ памятнику ѣповѣсти, а цѣлый образованный народъ складаѣбы свои лепты на удержане такого дорогого памятника!“

Въ слѣдъ за тымъ, зъ препорученя гр. Дѣдушицкого, надѣсѣвѣвъ артистѣ-маляръ п. Володимѣрскѣй, котрый старанно, точно и вѣрно ѣткѣпѣювавъ царскѣ врата и ѣбразѣвъ. Тѣи копѣи мають послужити п. гр. консерваторѣви яко прилоги для прошеня до Выдѣлу краевѣго, щобы тойже удѣливъ субвенцію на реставрацію икѣностаа.

Понеже дѣло то старинное, — зѣвертающе своею ѣтличною рѣзѣбою и живописію ѣбразѣвъ увагу кождого образованного и безсторонного знатока и судѣи, — моглобы съ часомъ при неогляднѣмъ и недѣбальмъ ѣбходженю стратити на историчной цѣнности, дѣятого булѣобы теперѣ на часѣ, щобы мѣтрополѣчѣа консерваторѣа зѣволила вѣсперти прошене мѣста Богородчанѣхъ о удѣлене субвенци. Мы именно покладемо надѣю на Вѣр. крѣл. А. Петрушевѣча, котрый зѣставъ министерствомъ именованный консерваторомъ историчныхъ памятникѣвъ для Галичины, що ѣтъ порушѣтъ тогѣ пытане и своимъ выльвомъ причинитѣя, щобы ѣбднѣмъ, черезъ триразѣвѣй пожаръ и банкъ рустикальнѣй ѣбдупалымъ мѣщанамъ Богородчанѣхъ, — власти краѣвѣй прѣспѣли съ помѣчию — и тымъ чѣномъ сей старинный памятникъ историчный въ славу Руси и краѣу ѣбряда нашего спасѣи ѣтъ пропасти!

В. II.

такъ якъ университетъ тымъ лучше отповѣдае своему назначенню, чимъ больше має катедру для рѣжныхъ галузъ науки, — однакожь дорога, яко внескодатель дойшовъ до свого внесення, здався намъ не надто вѣрною, бо не здався намъ правдою, щоби катедра лѣсництва була конечно именно для правниківъ, для того що они въ практицѣ неразъ мають дѣло съ справами дотычающимися лѣсництва. На то годится замѣтити, що правникъ має дѣло съ найрѣжнороднѣйшими справами, можна сказати съ всякими можливыми справами, а колибы пришло творити катедры для всѣхъ вѣдомостей, потрібныхъ правникови въ практицѣ при урядованю, то правники мусѣлибы такъ само якъ лѣсництва, учитись будвництва, механики, горальництва и т. д., а того предѣлъ отъ правниковъ вымагати годѣ. Въ случаяхъ некомпетентности правника осудити яку справу зъ становища неправничого, приходять ему въ помѣчь записяглы компетентнѣ знатоки. Для того то, хотая мы въ основѣ не потребуемъ противитись заснованю катедры лѣсництва и рѣсництва на университетахъ, однакожь не можемъ погодитись съ тымъ поглядомъ, щоби тая катедра була заложена только зъ вагляду на правниковъ. Зъ такои катедры въ богато большѣй мѣрѣ моглибы користати богословы, будучи рѣсники и господарѣ селскій.

Перейдемъ до дальшихъ внесенъ. Отдѣль сяноцкій предложивъ 3 слѣдуючы внесення, а именно: 1) Змѣна отношенъ службы фѣлварочнои до дѣдича и заострѣнне кары противъ непокорной службы. 2) Змѣна календаря а именно, щоби свята обохъ обрядовъ обходились въ тыхъ самыхъ дняхъ року, и 3) щоби торги отбывались одного и того самого дня въ всѣхъ мѣстечкахъ. Всѣ тѣ внесення передавъ зборъ комитетови, котрый має надъ ними застановитись. Що до першого внесення а именно „заострѣнне кары противъ непокорной (niesfornej) службы „folwarczej“, то тутъ выглада мовѣ шло зъ мѣшка польско-шляхотскій несприемливый жалъ за „давными добрыми часами“, коли то кару за „несфорность“ вымѣрять самъ дѣдичъ съ мандаторомъ въ спѣлцѣ... Побачимъ, що центральный выдѣлъ учинить съ тымъ внесеннемъ сяноцкого отдѣлу. Не менше цѣкава рѣчь, що онъ вробить съ другимъ внесеннемъ, жаданымъ змѣны календаря, а именно получения свята въ одинъ дни. Питанье змѣны календаря не першій се разъ подносится Поляками, ныбы то въ интересѣ народа. Цѣли, для якихъ Поляки домагаются змѣны календаря, суть рѣжнѣ, а зависить отъ того, кто въ Поляковъ подноситъ голосъ за змѣною календаря. Коли змѣны календаря въ користь Григоріанскаго домагаются польскі ультрамонтаны яко окрема каста, то они мають на думцѣ латинизацію Русинѣвъ, коли такои змѣны календаря домагаются польска праса, то она має на думцѣ польонизацію Русинѣвъ а коли той змѣны домагаются вновь шляхта-дѣдичѣ яко окрема каста, то они мають то на думцѣ, що высказавъ сяноцкій отдѣлъ товариства господарскаго, а именно: они хотаятъ, щоби рускій мужикъ въ свое свято выходивъ съ плугомъ на ихъ поле, словомъ, щоби мати робѣтника.

Рѣчь ясна отже, що Поляки, коли домагаются змѣны календаря або радше показованя свята рускихъ, не роблятъ то въ любви и прихильности для народа, але для своей власной, самолюбной користи. Мужиковъ же такъ рускаго якъ и латинскаго обряда существованье двохъ календарѣвъ ни болятъ, ни свербитъ, бо для мужика остаточно все одно, чи онъ святкуе одинъ день въ сѣмъ тыждни чи на другій тыждень. Але дѣдичевѣ не все одно, бо въ латинске свято, коли у мужика рускаго будный день, онъ и его комисаръ и окономъ фдуть рано до косяцѣла, по обѣдѣ въ гостину а надъ робѣтниками нема паньского ока. И тутъ то ось генеза другого внесення сяноцкого господарскаго отдѣлу. Але приймѣмъ, що дѣйстно якъ справедливый вагляды промол-

влялибы за получениемъ свята, то пытаемъ, чи рускій свята малибы пожертвовать въ користь латинскихъ, чи противно? Здоровый розумъ каже, що въ рускомъ селѣ, где цѣле село греческаго обряду а одинъ дѣдичъ латинскаго обряду, тамъ повиненъ дѣдичъ-латинникъ пожертвовать свой календаръ а радше свои свята въ користь рускихъ свята. А понеже въ цѣлѣй веходнѣй Галичинѣ есть (съ маленькими вынятками) такѣ отношенья обряда межѣ дѣдичемъ а селянами, значитъ отже въ цѣлѣй веходнѣй Галичинѣ свята латинскі повинны бути пожертвованы въ користь свята рускихъ. Теперь жежъ муситесь звернути еще увагу на то, что скаже народъ, яко верства необразована, забобонна, консервативна, на скасованье его свята, котрѣ отъ вѣковъ обходитъ, котрѣ нерозлучно авязаны съ его религійнымъ свѣтоглядомъ, съ его авычаями и обычаями. То рѣчь певна, что народъ не такъ холоднокровно поддається змѣнѣ календаря, якъ холоднокровно сяноцкѣ либералы зрадогавали свое внесенье до загального збору товариства господарскаго. Коли бы, припустѣмъ, народъ бувъ приневолованный закономъ святковати латинскі свята замѣсть рускихъ, то народъ певно довгий часъ святковавъ бы оба свята и ничего не робивъ бы такъ въ польскій якъ и рускій. Тогда тѣ самы шляхтичѣ сяноцкѣ слалибы нове внесенье до товариства господарскаго и домагалибыся нового подѣлу календаря. Зъ сего отже выходитъ, что коли шляхта польска такъ конче бажае сполученя свята, нехай на веходнѣй Руси прийме и обходитъ свята рускѣ, котрѣ обходитъ рускій народъ. Впрочемъ то справа такъ ясна, что шкода о нѣй довшѣ бѣсѣды тратити.

Не поминемъ еще одной справы не мало важной, котру поднѣсь зъ своей инициативы п. Теофиль Меруновичъ и предложивъ збору господарскому яко внесенье. Онъ внѣсь: „Загальный зборъ поручить комитетови, щоби на подѣставѣ слѣдствъ выготавивъ властивый внесення ваглядомъ питаня: въ якѣй спосѣбъ повинна бути змѣнена експлоатація права пропинаціи черезъ властителей, щоби безъ причиненя имъ стратъ грошевыхъ отняти коршмамъ погубный впаивъ на рѣсничу люднѣсть“. Внесенье то отослано до комитету. Право пропинаціи то безперечно тяжкій болякъ на тѣлѣ нашего народа. Кто хоче познати основно природу и погубну силу сего боляка, того отсылаемъ до знаменитой книжки Василя Н. подъ заг.: „Що насъ коштуе пропинація?“ П. Теоф. Меруновичъ же не разъ подносилъ при рѣжнихъ случайностяхъ всякѣй справы въ користь нашего народа, однакожь голосъ его авычайно прогомонювавъ никимъ не выслушанный. Причина совѣмъ природна. Не можна жадати отъ судіи справедливого выроку въ справѣ, въ котрой самъ судія найбільше интересованный.

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Буга. (Яка має бути участь селского народа въ нашихъ руско-народныхъ торжествахъ?) Не повѣрите, якъ то нетерпеливо мы выгладаемъ того дня, коли подъ нашу стрѣху має завітати руска газета. Зъ отти бо мы дождѣваемся о житю народномъ въ всякихъ сторонахъ нашей Руси, о дѣяльности нашихъ товариствъ, котрѣ зближаються до себе, обмѣнюются гадками, щоби тымъ успешнѣйше переводити свои жизненный программы. Мы зачуваємо, якъ по всякѣй формѣ авязуються рѣжнороднѣ комитеты, подкомитеты; въ слѣды старшихъ Русинѣвъ вступаютъ молодѣ, академики, щоби заявити такожъ свое житье и свою організаціиу силу. А що найважнѣйше, у всѣхъ одинъ покликъ: У внутри праця надъ добромъ народнымъ а на внѣ заманифестованье передъ свѣтомъ, що Русины то народъ, съ котрымъ треба числитися. Тожъ такъ вѣсти, вѣщуючы намъ

лучшу будучность, робуждують въ чолѣвцѣ охоту до жита — и бодай на хвилю розганяють (якъ каже Нечуй въ своей чудовой повѣсти „Кайдашева семья“) то народне горе отъ голоду и холоду, горе отъ дужого и богатога, горе отъ всякой напасти.

Тожъ якъ всѣ такі комитеты, такъ само и новозавязанный для обходу 100-лѣтнихъ роковинъ вступленя на престолъ цѣсаря Йосифа II витаємо радо и щиро; только — не прогнѣвайтесь — просимо, щоби въ томъ торжествѣ, котре найбільше народъ дотыкае, и народъ мавъ удѣлъ и то удѣлъ активный не пассивный. Всякѣй такѣ историчнѣ манифестаціи безъ вспѣху народу не мають для насъ кромѣ хвилевого блеску и шуму ніякого тревалого и дальше сягающаго результату. — Вернемо до недавно отбывшагося приѣзду нашего цѣсаря до Львова, котрого Русины ажъ въ двохъ мѣстцахъ витали по руски, т. е. щиро, а навѣтъ якъ на ихъ силы, оказало. — Только, что не лишь поодинокѣ люде, але самѣ рускѣ газеты поднесли той сумный обявъ, що помѣжъ Русинами въ „Народномъ Домѣ“ и въ церквѣ св. Юра не было самыхъ правдивыхъ представителей того рускаго мужика, хлѣбороба, що умѣе дѣлится съ нами послѣдною своею працею, на котрого треба мати ваглядъ при всякѣй акціи, коли она має бути дѣйстно всенародною. — Може совѣмъ не было на той часъ рускихъ мужиковъ во Львовѣ? Нѣ, было ихъ полно и всюду, а „straż obywatelska“ мала, не мало клопоту съ „chłopstwem“, котре на силу пхалось до цѣсарскаго поѣзду, щоби своему Монархови вручити „суплику“. Тѣ „хлопы“ послушнѣ зазывови своего Владыки и комитету рускаго прибули то пѣхотою то желѣзницею до Львова зъ всѣхъ сторонъ Руси, и смѣло можна было ихъ числити не на сотни а на тысячѣ. Комитетъ назначивъ бувъ вправдѣ для нихъ „гденкѣ числа“ (комнаты) въ забудованю духовной семинарии [зъ котрыхъ на дѣлѣ скориставъ кто иншій, а не селяне] а позабувъ, що нашимъ мужикомъ въ такѣмъ мѣстѣ якъ Львовѣ, и на такѣй часѣ, треба опѣкуватися такъ, якъ бы малою дитиною*). Треба было постаратися о зниженье цѣны на желѣзницяхъ**), а на двѣрцахъ во Львовѣ установити (на взѣръ польскихъ комитетѣвъ) комитетъ кватерунковый***), або по крайнѣй мѣрѣ означити якесь видне мѣстце збору для селянъ, гдѣ бы за оказаньемъ легитимации (така легитимация могла бути выставлена черезъ мѣстцевого священника, посвѣдающа, что оказатель достойный такой опѣки), могли одержати информации ваглядомъ помѣщеня и прокормленя на часъ своего побыту во Львовѣ. Не былобы то ничего такъ утяжливое, бо вымоги нашихъ селянъ суть дуже малѣ: пляцъ передъ музеями въ семинаріи духовной (не говорю о самыхъ музеяхъ, бо спрѣяла красна погода) бувъ бы ихъ всѣхъ помѣститъ, а найпростѣйша юшка (зупа), замовлена въ семинарскѣй кухні, булабы имъ улекшила спожитье и сгравленье того кавалака сухого хлѣба, въ якій каждый мужикъ, пускающийся въ троха дальшу дорогу, заосматриваетъ.

Але перейдемъ до моральной стороны такой дѣяльности рускаго комитету. Тѣ Бойки, Гуцулы, Подоляки, Покутяне,

*) На почастие оправданье львовскихъ Русинѣвъ зъ закиду Вп. Дописователя мусимъ сказати то, что приѣздъ Цѣсаря до Львова принавъ въ такую пору (вакаціи), коли мало силъ рускихъ было во Львовѣ, и то власне такихъ силъ (академики), котрѣ были бы найотвѣтнѣйши до такой чинности, яку власне Вп. Дописователь подноситъ. Русины же, котрѣ были подѣ той часѣ во Львовѣ, мали много занятя при рѣжнихъ инстигутахъ рускихъ. (Пр. Ред.)

**) Русины робили отповѣднѣй кроки и въ томъ ваглядѣ, але безъ успѣху. (Пр. Ред.)

***) Комитетъ кватерунковый мусѣбы розпоряджати не малыми фондами, — а зъ откижъ было ихъ добути? Не штука было Полякамъ установити комитетъ кватерунковый на публичнѣй фонды! (Пр. Ред.)

Лемки и пр. — що не бачилися зъ роду (и взаимно зъ себе насмѣхаются) булибы мали случайность познати одинъ другихъ, розвѣдати про свои мѣстцевѣ отношеня, порозумѣти въ рѣжнихъ жизненныхъ пытанияхъ и застановитись надъ тою нуждою, котра нищитъ нашъ народъ и край. То былобы митингъ народный, якого бы намъ були позавидували нашѣ противники а котрый бы знайшовъ бувъ отгомѣтъ свѣтовый. Не такъ то тяжко було во Львовѣ знайти якого щирога Русина, котрыйбы занявся бувъ зъорганизаваньемъ такого народнаго „вѣча“, котрыйбы предводивъ бувъ нарадамъ тогожъ, списавъ народну нужду и кривды въ одну петицію, постарався о выбѣрѣ депутаціи до Цѣсаря, до церкви св. Юра, до Народнаго Дома, до соймового будинку и т. д. Интересы всѣхъ нашихъ мужиковъ суть менше-большѣ идентичнѣ (лѣсы, пасовиска, лихва, побиранье соли) — тожъ такою коллективною петицією можна было надати жаданю нашего народа большій натискъ; а зъ другой стороны ухоронити ихъ отъ той черни писарѣвъ, котрѣ вытуманювали отъ хлопѣвъ послѣднѣй крейцарѣ. Тымъ людемъ треба було показати „Народный Домъ“, церковь св. Юра, будынокъ соймовый (и сказати, что то за его грошѣ), и все, что бы было поднесло его чолѣвцу гѣднѣсть, его народне самопочутье, его патриотизмъ. Той народъ зобранный въ одну такую громаду былобы заимпонувавъ тымъ strażak-амъ зъ Зарваницѣ, котрѣ поштуркующи его кричали: „czego tu lizisz taki obdarty!“ Самъ Цѣсаръ видячи такѣ брутальне поступованье, казавъ пововови ставати и отбиравъ ласкаво „суплики“. Чому жъ бо не пропущено того народу до „Народнаго Дома“ або до церкви св. Юра въ часѣ цѣсарскаго тамъ же побыту? Чому отказано мѣстца въ „Народномъ Домѣ“ депутаціи Галичанскѣй?

Впрочемъ всѣ товариства польскѣ приймали и угощували своихъ членѣвъ, своихъ одноплеменниковъ навѣтъ зъ заграницѣ, только Русины позабули на братѣвъ своихъ, котрѣ мусѣли тулитись по заулкахъ и подѣсняхъ! Сталося однакъ и не дасться заперечити, что тыхъ хлопскихъ репрезентантѣвъ, того властивого народу, зъ котрого мы походимъ, не было ни въ „Домѣ Народномъ“, ни въ церквѣ св. Юра, ни на загальномъ зборѣ товариства им. Качковского. Пытаемся отже, где бувъ народъ рускій?

Бувъ на гостинѣ, урядженѣй черезъ польске товариство господарске въ Гауитекомъ городѣ, где съ панями „jako rolnicy — równi z równymi“ братались и ту згоду запивали „старкою“ а закусовали пирогами. Тамъ не пытали за „большій туалетъ“ якъ въ „Народномъ Домѣ“, а побѣтъ князя Сапѣги ставъ собѣ кланатый Иванъ. Бувъ той народъ на обѣдѣ въ Станиславѣ — угощуванный черезъ п. Каминьского, — але не треба потѣмъ дивоватися, коли въ часѣ выбѣровъ проганяють Тысьменецкѣй мѣщане агента „Рускои Рады“, а идуть съ процесією до Станиславова, щоби отдати п. Каминьскому мандатъ до думы державной. Бувъ той народъ у Краковѣ, куда п. Поляновскій на свой коштъ возивъ колькадесять нашихъ селянъ и плативъ за нихъ помѣщеня и сгравунокъ.

Въ той спосѣбъ дадутся пояснити тѣ сумнѣй факты, что народъ рускій стае по сторонѣ тыхъ, котрѣ нимъ опѣкуются и при каждомъ случаю шукають за тымъ „biednym ale poczciwym chłopkiem“, и не будемо дивоватися, ели той Струкъ въ „Науцѣ“ заспѣвае стару пѣсоньку на новый ладъ:

„За „старку и пироги“
Процали рускѣй голосы!“

Мы тѣшилися своего часу, что тов. им. М. Качковского має 6000 членѣвъ, а нынѣ на загальныхъ зборахъ не бачимо представителей того народу, для котрого просвѣщеня товариство авязалось. Въ нашихъ товариствахъ фигуруютъ вправдѣ селяне яко члены и выдѣловѣ, але они не приходятъ на нарады черезъ цѣлый рокъ, и морально не берутъ удѣ-

лу въ пражѣхъ товариства. Народъ за-одно дивится на насъ съ недоумѣніемъ, межи нимъ а нами заодно якаясь пропастъ котра досѣть видно объявляея при такой акціи, якъ якъ нибудь выборы. Не маючи своєю шляхты и магнатѣвъ, мусимо всю нашу роботу оперти на народѣ, бо онъ не оглядаючися на жаднй авансы, синектуры, титулы и ордеры есть дѣйствительно независимый, а колибы видѣвъ нашу щирѣсть для него, бувбы въ станѣ громадно поперти насъ въ кождѣмъ случаю. Намъ вдавеса, що мы съ народомъ а народъ съ нами, тымъ часомъ показуея въ практицѣ, — що не только выборы до рады державной або до сойму намъ не дописують, але навѣтъ выборы до радъ громадскихъ въ переважно-русскихъ мѣстахъ (Перемышля, Коломыя), мѣстечкахъ (Тысьмениця, Войнилѣвъ) и селахъ выходятъ въ користь нашихъ противниковъ-жидѣвъ, котры потому яко бурмистры и представителѣ людности въ чисто-русскихъ осадахъ витають Цѣсаря хлѣбомъ и сѣлію въ имени мужиковъ-хлѣборобѣвъ. То вже дуже сумна иронія и чорна иллюстрація нашихъ народныхъ отношенъ на Руси!

Давоы Богъ, щобы було лѣпше, бо передъ нами чымъ разъ темнѣше, — може бути, що то отъ той мраки осѣнной, котра на горшчу бѣду и нужду заповѣдае передчасну, остру зиму. К. В.—г.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Комитетъ до регуляції грунтового податку) переробивъ вже тарифы всѣхъ краѣвъ коронныхъ кромѣ Чехъ, Галичины и Буковины. Дня 27 жовтня предложивъ центральныи референтъ проектъ тарифы галицкой а комитетъ ухваливъ оточити за-сѣдана ажъ до 2 падолиста, щобы члены мали часъ розглянутися въ такъ важной справѣ. Проектъ галицкой тарифы предложений центральнымъ референтомъ мѣститъ позиціи вышій отъ тыхъ, якъ ухвалила краєва комисія и стремитъ до подвышеня тарифы повыше ухвалъ комисіи краєвой пересѣчно о 18%.

(Министеръ-президентъ угорскій Тиса) одержавъ отъ цѣсари великій крестъ ордеру св. Стефана въ знакъ признания заслугъ для краю и державы.

(Делегация) веде свои работы въ комисіяхъ. Комисія бюджетова замкнула вже рахунки зъ р. 1878. Въ обрадахъ надъ ordinarij budgetу войок. на 1881 ухвалила комисія одноголосно кредитъ на полѣшенье харчу для войска, откинула 10 голосами противъ 8 позицію на конѣ для капитанѣвъ пѣхоты (то само зробила и делегация угорска), и вычеркнула 1,375,208 зр. зъ жада-ного подвышеня бюджету войскового, котры має заощадитися черезъ познѣйше покликаные рекрутѣвъ. Тое обкросенье бюджету есть дѣломъ членѣвъ палаты депутатѣвъ, котры старались увойти въ компромисъ съ членъми комитаты панѣвъ взглядомъ ошадности въ бюджетѣ войсковѣмъ. Сегоднѣшній бюджетъ военный перевысшае минушорѣчний о 13 миліонѣвъ. Члены палаты пословѣ жадали окросеня подвышки бюджету на 2 до 2½ миліона. Министеръ войны заявивъ, що онъ може пристати только на незначне окросенье, найбѣльше 6—700,000 зр., т. е. на откиненые позиціи: на конѣ для капитанѣвъ 137,147 зр. и на редукцію позицій корпуса санитарного, нѣякимъ чиномъ однакожь не може дати зменшити позиціи на фортификаціи Перемышля, Кракова, и полудневого Тиролю. Члены палаты панѣвъ пристали на заявленые министра, члены же палаты пословѣ не мугути порозумѣтисъ на колькохъ конференціяхъ рѣшили дѣлати на свою руку. И зъ того вышло окросенье бюджету на повтора миліона зр.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (Процессы политичный.) Въ падолистѣ с. р. отбудея въ Петербургѣ процессъ о атенатѣ на царя въ зимовѣмъ дворцѣ. Процессъ то буде дуже великихъ размѣровѣ. Досѣ есть надъ 280 обжалованныхъ, замкнутыхъ въ петро-павловской крѣпости. Свѣдѣвъ прикликано надъ 400. Колюкохъ обжалованныхъ винятъ также о участъ и въ иншихъ нигилистичныхъ справахъ. До такихъ мають належати студентъ: Утинъ и Жуковский, котры колько разѣвъ вырабляли планы для подминованя желѣзницѣ и будынкѣвъ урядовыхъ; дальше

студентъ медицины Квятковский, котры для акосъ высоко поставленой особы при-способивъ отруту, а въ концѣ двѣ дѣвицѣ: Фигнеръ и Семенова, котры зѣ пору-ченя революціонного комитету выконали за-судъ смерти на нигилистахъ, зрадившихъ справу революціонну. Яко головный обжалованный фигуруе убійникъ харковскаго губер-натора, князя Крапоткина, Гольтен-бергъ, жидъ зъ Чернигова. Хотяи, якъ пишуть, мають бути доказы на тое, що Крапоткина убивъ Гольтенбергъ, однакожь дѣятельности его зъ глубокой тайны не у-далося прокураторіи высѣдѣти. Гольтен-бергъ удержуе, що онъ не бравъ ніякои участи въ убійствѣ Крапоткина, що онъ подѣ той часъ навѣтъ въ Харьковѣ не бувъ, на що предкладае навѣтъ доказы. Тая спра-ва еще болѣше стаея запутаною зъ той причины, що иншій чловѣкъ, также о убій-ство Крапоткина подѣзрѣный, котры зваея также Гольтенбергомъ и до сего Гольтен-берга бувъ подобный, повѣсився передъ колюкома мѣсяцами въ петропавловской крѣ-пости. Тому то повѣсившомуся Гольтенбер-гови посвятить революціонный листокъ „На-родная Воля“ посмертну згадку, где гово-рится о великихъ заслугахъ покойного для справы революціонной и представляея его яко одного зъ головныхъ двигателѣвъ рево-люціонного руху. Слѣдство судове до сего ве-личезного процесу мало открити много тайнъ революціонныхъ; и такъ стверджено, якъ пишуть газеты, межи иншимъ той фактъ, що за атенатѣ на князя Крапотки-на выплативъ революціонный комитетъ 20 тысячъ рублѣвъ завадку а 80 тысячъ на-городы въ переказахъ до парискихъ банки-ровѣвъ. — Другій меншихъ размѣровѣ процесъ политичный отбудея недавно въ Хар-ковѣ. Обжалованныхъ было 13 лицъ, а осо-бенну увагу звертавъ на себе обжалованный старшій вже чловѣкъ, доцентъ харковскаго университета Сыценко, котораго сынъ бувъ также обжалованный въ томъ самѣмъ процесѣ. Судъ военный засудивъ трехъ об-жалованныхъ на Сибѣрь, чотырохъ на колю-камѣйчану визицію, а прочихъ, межи ними также Сыценка-отца увольнивъ. Сыценка-сына засудивъ на 2 роки и 8 мѣсяцѣвъ каторжныхъ работъ.

(Демонстрація студентѣвъ петербур-скаго университета.) Якъ доноситъ St.-Pe-terb. Herald, послѣдними часами зайшли межи студентами петербургскаго универси-тета непорядки. Студенты домагаются имен-но получениа ихъ становища соціального въ соспѣльности росейской, жадають сво-боды завязуваня товариствъ академичныхъ, спомоговыхъ, читальнѣ и т. д. Коли петер-бургскіи студенты дождѣдалься, що московскіи студенты подали въ томъ дусѣ петицію до министра просвѣты Сабурова, почали зби-ратися на нарады, на котрыхъ высказували энергично свои жадаия. Власти школьный вмѣшались въ дѣло, узнали зборы студент-скіи противзаконными и уживали всякихъ средствъ, щобы молодѣжь успокоити. Рек-торъ Бекетовъ зѣзвѣвъ студентѣвъ, почавъ ихъ остерегати передъ злыми насѣдствами ихъ поступованя и заявивъ выразно, що онъ не може допустити, щобы студенты выслали петицію або депутацію до мини-стра просвѣты, бо тое не годится съ уста-вомъ университетскимъ. Ректоръ обѣщавъ, що университетска зверхность постараетъ о отворенье университетскаго читальнѣ. На другой день деканы поодинокихъ факуль-тѣвъ заѣзвали студентѣвъ и рѣвно остере-гали ихъ передъ всякими самовольными по-ступками. Студенты однакожь заховувались на зборахъ дуже бурливо, ба навѣтъ знева-жили ректора.

Туреччина. Дульциню все еще не передане Черногорцѣмъ. Порга подае за причину проволокъ зъ одной стороны само-вольное поступованье Ризы баша а зъ дру-гой стороны интриги росейскіи въ Черно-горѣ. Однакожь Порга рѣшучо прирѣкае отдати Дульциню Черногорцѣмъ и въ той цѣли выслава Дервиша башу съ регу-лярнымъ войскомъ до Скодару. Дервишъ баша має мисію залагодити непорозумѣня, выкликани Ризою башою и перевести отда-ные Дульциня Черногорцѣмъ а евентуально выступити энергично съ оружіемъ противъ Альбанцѣвъ на случай ихъ опоры. Kölnische Zig. надѣсь, що справа Дульциньска вже небавомъ скѣнчится.

Греція. (Новый президентъ мини-стрѣвъ Комундурѣсъ) зложивъ въ палатѣ де-путатовъхъ ехрѣсь своєю политичной про-граммы. Найважнѣйшою точкою программы нового министерства есть заявленье, що Греція сама постараетъ переве-сти постановы берлинскаго кон-грессу, признавшій Греціи линію граничу. Уоруженье буде вестися дальше на ве-ликую скалю. Чинна армія безъ резервы має дойти до 80,000 людей. Послы греческій зъ Риму, Софіи и Букарешту зѣстали покликан-ны до Атенъ. — Такъ звучитъ телеграмъ зъ столицѣ Греціи до вѣдѣнскихъ газетъ зъ дня 29 жовтня. Що Греки оказываютъ ве-лику, горячкову охоту до войны съ Турці-єю, сему не можна дивоватисъ, коли зва-

жится, якъ довго и якъ рѣшучо приобѣцо-вала Европа новій границѣ Греціи и тымъ чиномъ разбуджувала въ греческомъ народѣ надѣй на новій здобутки, на розширенье державы. Колько то Греція зѣ той причины коштовъ понесла, яку значну пожичку за-тянула она на мобилизацію — а теперъ Европа опускае еи и здае на ласку Турціи. Австрія, Нѣмеччина, Россія а навѣтъ Англія кажутъ Греціи задоволитисъ тымъ, що еи благоизволить дати Порга, а коли тая и совѣсьмъ ничего не дастъ, то и тогда державы европейскіи не останутъ за Грецією. Але зъ другой стороны Греція учинить не-розважнй крокъ, коли не маючи союзника поврѣса до войны съ Туреччиною, котра коли вже не на сухоходѣ то на моріи есть сильнѣйшою отъ неи. Гдѣякі газеты и. пр. Neue fr. Presse вѣрятъ въ тое, що угрозы королю Георгіи и министра президента Ко-мундурѣса не сказаны на вѣтеръ, що Греція выповѣсть войну Турціи, другіи зновъ газе-ты и. пр. Kölnische Zeitung не вѣрятъ въ тое, выражаючисъ, що король греческій по-дзвонивъ шаблю при недавній троновѣй промовѣ, але на бренькотѣ шаблѣ въ палатѣ депутатовъхъ и скѣнчится. Якъ именно по-ступитъ Греція досѣ годѣ навѣрно сказати а мы только зѣ обовязку нашего констату-емъ военный настроѣ греческаго правитель-ства въ теперѣшній хвили.

Нѣмеччина. (Отворенье прускаго сой-му.) Дня 28 жовтня зѣстаетъ откритый прус-скій соймъ троновѣю рѣчию, котру въ име-ни цѣсаря скажетъ прусскій вице-президентъ министерства гр. Отто Штольбергъ. По-звычайномъ привѣтъ и подяцѣ за вѣрность и сердечне принятые цѣсаря въ Колоніи при-священно катедры нерейшовъ гр. Штоль-бергъ до стану финансово державы и сконстатовать, що станъ финансовый по-лучшаея и есть надѣя, що съ часомъ буде привернена рѣвновага бюджетова межи до-ходами а расходами державы. Бюджетъ на р. 1881 выказуе надвыжку 14 миліонѣвъ марокъ зъ податковъ державныхъ, котра то надвыжка дозволить обнижити безпосередній податки въ Прусахъ. Дальше сконстатовать министръ, що переходъ частныхъ желѣ-зницъ на власность и зарядъ краю показався кориснымъ такъ для державы якъ и для обороту торговельного. Черезъ тую реформу правительство прійшло до фондѣвъ, за котры буде въ станѣ побудовати новій дороги же-лѣзны въ рѣжныхъ сторонахъ краю и въ далекихъ околностяхъ откриты новій жерела добробыту. На конецъ заповѣдае тронѣю бесѣда реформу економичну, котра зѣстане поднята для цѣлого цѣсарства и зывае соймъ до спѣвдѣланя въ державной эконо-мичной реформѣ.

(Противъ соціалистѣвъ.) Звязкова Рада нѣмецка ухвалила на засѣданю зъ дня 27 жовтня прихилитисъ до внесенъ Прусъ и Гамбургъ, щобы на подѣставѣ закона о со-ціалистахъ особамъ, котры угрожають пу-бличному безчеченьству, заборонено побытъ въ мѣстахъ Гамбургу, Альтонѣ, Вандебеку, Пиннебергу, и Лявенбергу, якъ также въ околностяхъ тыхъ мѣстѣ. Ухвала тая має ввойти въ житье тымчасомъ лишь на одинъ рокъ. Reichsanzeiger оповѣстивъ вже розпо-рядженье въ той мѣрѣ дотычае территории пруской. Соціалисты Гамбургскіи рѣшили пе-ренестися до Любеки и Бремены.

Франція. (Перевѣденые мартовѣхъ де-кретѣвъ.) Правительство французске замыкае дальше поодинокій конгрегации, при чѣмъ поступае дуже осторожно. По замкненю колюкохъ кляшторѣвъ одного дня не замы-кае вже черезъ якійсь часъ жадного, ажъ наразъ несподѣвано зновъ замкне колюка. Газеты розпустили були вѣсть, будѣтобы правительство намѣряло отложити закрытѣе до теперъ еще не тыканыхъ конгрегаций ажъ до збѣраня парламенту, котре має на-ступити 9 падолиста, а то для того, щобы въ случаю евентуальныхъ грѣзныхъ непо-рядковъ могло оголосити станъ облоги, до чего потребуе уповажненя отъ парламенту. Однакожь вѣсть тая показалася неправди-вою, бо правительство не перестаетъ замыкати що разъ новій конгрегации. И такъ дня 29 жо-втня закрыло кляшторы Капуциновѣ въ Мар-сильи и въ Перпиньянѣ и кляшторы Реко-лектѣвъ въ Реннѣ и Авиньонѣ. Въ всѣхъ тыхъ мѣстечностяхъ актъ закрытѣи не от-буея спокойнѣ. Въ Марсильи мусѣли вла-сти насилѣмъ добуватисъ до кляштора, вы-садивши дверѣ. Пріоръ Капуциновѣ въ Пер-пиньянѣ отчитавъ комисаревъ правитель-ственному екскоммунику всѣхъ агентѣвъ, котры берутъ участъ въ перевѣденю декре-товѣ. Въ Марсильи, Авиньонѣ и Перпиньянѣ прійшло до лянныхъ непорядковъ и до чин-ного опоры. Много особѣ арештовано.

(Демонстрація легитимистѣвъ.) Въ Лярошъ-надъ-Іоною отбудея 25 жовтня ве-ликій банкетъ легитимистѣвъ, въ котромъ взыло участъ 1200 особѣ. Тутъ выновѣдали легитимисты въ своихъ промовахъ засто-льныхъ зневагу и ненависть до республики. Предсѣдатель банкету бувшій генералъ на-посѣтъ войскѣ, Шаретъ, славословивъ по-встанье противъ республики. Рада министрѣвъ рѣшила выдати ген. Шаретови процесъ

Подобный банкетъ якъ въ Лярошъ надъ Іоною отбудея также въ мѣстѣ Арль, въ Провансѣи. Участники того банкету устро-или походъ черезъ мѣсто съ бѣлою хору-гвою съ написомъ: „Богъ и король“.

(Гарибальди) має слѣдующого тыждня прибути съ родиною до Парижа, где заме-шкае у звѣтного коммуниста Рошфора. Въ Парижи не обйдѣея безъ овацій для Гари-бальди зъ стороны коммунистѣвъ.

НОВИНКИ.

— Повный комитетъ русскій для обхо-ду памяти цѣс. Іосифа II. отбудетъ засѣдана минушорѣ суботы и понедѣлка подѣ прово-домъ Вир. крыл. Павликова и принявъ слѣ-дующій головной точки программы обходу: I) обходъ зачнеся 17 (29) падолиста рано бо-гослужениями въ церквахъ; II) pontifikаль-не богослуженье отпривитъ самъ Впреосв. Митрополитъ въ церквѣ св. Юра; III) по-службѣ божій удасться депутація, зложена зъ духовныхъ и свѣтскихъ особѣ до намѣ-стника и зложитъ ему завѣреня о вѣрности и преданности Цѣсаревъ и Династіи; IV) вечеромъ въ великой сали „Народного До-му“ отчитъ о житю и дѣятельности цѣсаря Іосифа II и о его добродѣйствахъ для га-лицко-рускаго народа и церкви, а по отчитѣ музыка и сѣбѣ; V) на другой день 18 (30) падолиста отбудея русскій митингъ во Львовѣ; „Народный Домъ“ буде зѣбрнымъ пунктомъ для митинга. Дальше рѣшивъ ко-митетъ: 1) удатисъ до ordinariaту, щобы запросивъ на богослуженье въ церквѣ св. Юра власти правительственныи, автономичныи и войсковыи; 2) удатисъ до рады школьной краєвой, дирекціи руской гимназіи, руской народнои школы и университета, щобы ра-но 17 (29) падолиста молодѣжь школьна бу-ла вольна отъ школы и могла бути на бо-гослужению; 3) удатисъ до пословѣ нашихъ до Вѣднѣ, щобы 17 (29) падолиста зложили вѣнецъ на саркофагу Іосифа II. Подрѣб-нѣйшій точки программы будутъ обвѣщатися въ нашѣй часописи.

— Результатъ выборовъ до радъ по-вѣтовыхъ въ всхѣднѣй части Галичины до-си еще намъ не зѣ всѣхъ повѣтовѣ звѣ-стный. Урядова газета еще досѣ не подала результатѣвъ. Однакожь зѣ частныхъ до-несенъ видно, що въ гдѣякихъ повѣтахъ, где есть крѣпка организація силъ рускихъ а именно нашего священства, тамъ выборы вынали щасливо. До такихъ повѣтовѣ на-лежитъ Коломыя, Подгайцѣ, Жидачѣвъ, Рога-тынѣ, Турка, Збаражъ а може и еще якъ по-вѣты, зѣ котрыхъ досѣ не дойшли насъ вѣ-сти. Не удалисъ выборы зѣ причины не-дѣальства Русинѣвъ и. пр. въ львовскомъ и товмацкомъ повѣтѣ а зѣ причины польской переагитационной и. пр. въ Дрогобычи.

— Зѣ Рогатыньского пишуть намъ: Дня 28 н. ст. вересня отбулися въ Рогат-ынѣ выборы до рады повѣтовой зѣ группы сельскихъ громадѣ. Актъ выборовѣ тревавъ подѣ проводомъ комисаря правит. Каржевого отъ год. 11. рано до 3¼ зѣ полудни. Го-досуючихъ было 259. Агитация намъ про-тивна була сильна, но мимо агитации и не совѣсьмъ правильныхъ выборовѣ на вы-борѣвъ побѣдили Русины. Выбраны: о. А. Медвецкій деканъ Рогатыньскій (259), о. І. Макогонскій парохъ Липицѣ (259), П. Соломка господаръ зѣ Пукова (259), В. Ма-ковичъ господаръ зѣ Подгѣря (258), І. Бит-перъ (224), М. Ковалевскій (223), о. В. Чи-ровекскій парохъ Бабинѣ (175), о. І. Кер-някевичъ деканъ Журавеньскій (175), Н. Данилюкъ вице-бурмистръ Рогатыньскій (175), Д. Харишъ господаръ зѣ Залужа (175), О. Драгунъ господаръ зѣ Демянова (174) и гр. С. Красѣцкій (140).

Всѣ тѣи члены рады пов. маючон укон-ститутуватися въ Рогатынѣ, межи котрыми находится трехъ латиникѣвъ, були поста-вленый Русинами. Примѣтити належитъ, що вже отъ давна не повелись такъ выборы въ Рогатынѣ якъ симъ разомъ. Теперѣшну у-дачу выборовѣ належитъ завдячити енер-гичному дѣланю Вир. о. декана Рогатынь-скаго при спѣвдѣланю многихъ кондеканаль-ныхъ и доокрестныхъ священикѣвъ, котры не лише працювали въ томъ дѣлѣ, але лич-но явилися або яко выборѣвъ, або лише съ своими выборцами. Видно прото, що въ силѣ священства есть перепровадити всякій вы-боры съ успѣхомъ, только потреба добро-волѣ. О уконституованю повной рады повѣ-товой не залишимъ донести. Священникъ зѣ надъ Липы.

— Зѣ Подгаецъ пишуть намъ: Выборы до Подгаецкой рады повѣтовой вынали зна-менито для Русинѣвъ. Выбраны: о. дек. Ил. Стекевичъ, о. Дим. Гузаръ, о. Іос. Дудикевичъ, о. П. Левинскій, Т. Досинчукъ, Ал. Фіалковский, Т. Вороновичъ, Ів. Вовчукъ, Т. Маркевичъ, Ів. Медвецкій, Ів. Гладѣй и Як. Бойко.

— Зѣ Жидачева пишуть намъ: Выборы до рады повѣтовой зѣ малыхъ посѣлостѣй вынали у насъ дуже добре. Выбраны: оо. Стефанъ Ленкавскій, парохъ зѣ Жидаче-

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламация належитъ пересылать подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣть року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ переканомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламации неопечатаніи вѣдны отъ порта.
Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрѣчье, тожъ просямо о скорѣ надѣсланіе предплаты и вырѣваніе всѣхъ залѣгlostей.

Анкета для реформы школъ народныхъ.

I.

Одна зъ найважѣйшихъ справъ — реформа школъ народныхъ — обговорюється теперь въ школьной анкетѣ скликаной краевымъ Выдѣломъ. Заразъ на першу вѣсть о скликаніи сей анкеты высказали мы въ головной части нашей гадки що до сей справы. Русины мають вповнѣ справедливый жалъ, що до школьной анкеты не покликано никого зъ помежи звѣстныхъ рускихъ педагогѣвъ. Булобы лишнимъ выказувати, що справа реформы народныхъ школъ не есть лише чисто педагогично-дидактичною и административною але такожъ въ первомъ рядѣ народною справою, що каждый народъ повиненъ мати впливъ и голосъ въ устрой и направленіи народныхъ школъ, отъ которыхъ въ головной части залежитъ будущность самого народа, що про тое недопущеніе рускихъ заступниковъ до школьной анкеты есть самымъ основнымъ нарушеніемъ правъ руского народа. Есть се только новый доказъ нетерпимости и безвзглядности верховодячихъ Поляковъ супротивъ Русинѣвъ, ихъ недосѣдливости руководити краевыми справами и станути хочъ одною ногою на томъ поли безпристрастности, на котромъ моглибы успѣшно рѣшатися и полагоджуватися межинародный отношенія Русинѣвъ до Поляковъ. Записуючи сей новый фактъ до ряду многочисленныхъ сумныхъ объявѣвъ крайню сумныхъ отношеній межи Русинами а Поляками въ Галичинѣ можемо только еще разъ повторити нашъ слова, що Русины въ теперѣшнемъ положеніи зъ своей стороны не могутъ ничего зробити для зміны сихъ отношеній и що только верховодачі Поляки повинни отповѣдати за дальшій наслѣдства сего сумного, для краю и обохъ народѣвъ шкодливому стану.

Мы повернемось теперь до самой анкеты школьной, такъ якъ она есть, и покажемо наглядно, до чого веде заплѣтость чи загорѣлость Поляковъ.

Жалъ на нашъ школы народный сталъ теперь загальнымъ. Мимо заведенія учительскихъ семинарій, мимо побѣдшенного числа школъ, силъ учительскихъ и будынкѣвъ школьных, мимо соймовой законодательной опѣки надъ школами народными и мимо шумныхъ справозданій кр. рады школьной о поступѣ краєвого школьництва народного, остається незаперчимымъ фактомъ, що теперѣшніе школы народный не отповѣдаютъ своей цѣли, не отповѣдаютъ потребамъ народа, и не двигаютъ на передъ народного поступу и розвою. Бачитъ се каждый, кто только не мѣряе народного поступу и розвою послѣ того, чи больше-або меньше людей знае писати и читати, чи больше-або меньше екзекуцій „примусу школьного“, чи больше-або меньше зруйновано громадъ ставленіемъ коштовныхъ будынкѣвъ, але слѣдитъ за фактичнымъ станомъ народа и пытае, о сколько народный школы дѣйстно подвинули народъ на поли духовно-морального и экономичного розвою. Жалъ на народный школы отозвался послѣдней сесіи такожъ и въ соймѣ, где послѣ складу соймовыхъ послѣдовъ всего

менше можна було надѣятися послуху и разумѣнія для народныхъ потребъ. Наконецъ скликаніи школьной анкеты. И шоже бачимо въ той анкетѣ? Школьная анкета подѣлилась на два отдѣлы: отдѣлъ административный и отдѣлъ педагогично-дидактичный. Дня 17 (29) и 18 (30) м. м. отбулися засѣданія педагогично-дидактичной секціи подъ проводомъ лат. кан. Солецкого. Розправы, якъ велися на томъ засѣданіи, представляютъ школьную анкету въ дуже характеристичномъ свѣтѣ. Радца школьный Генрикъ Шмиттъ, той самъ, котрый укладае звѣстный справозданіи о станѣ школъ, силится передовсѣмъ выказати, що нашъ народный школы не требуютъ подъ взглядомъ педагогичнымъ ніякои поправки (!) и доказувавъ числами, що фреквенція дѣтей и число квалификованныхъ учителей побѣдшенася. Послѣ такой промовы слѣдовалобы школьной анкетѣ только закрыти свои засѣданія и отповѣсти краєвому Выдѣлу, что онъ непотрѣбно скликавъ анкету для реформы народныхъ школъ, бо у насъ все „благополучно“ и ніякои реформы народныхъ школъ не потреба. Р. Штаркель замѣтивъ на промову Г. Шмитта, что и сонце має свои плямы, что требабы попередъ выслуhati „досыть узасадненихъ“ замѣтовъ посла гр. Рея, „единого, члена секціи, котрый не належитъ до людей занимающихся зарядомъ краєвого школьництва.“ Зъ своей стороны уважае п. Штаркель за потрѣбне, завести роздѣлъ наукъ для селянско-рольничого люду и для мѣского люду. Коли никто „зъ управляющихъ краевымъ школьництвомъ“ не знавъ що сказати о потребѣ и направленіи реформы школъ народныхъ, озавася наконецъ пос. Мечиславъ Рей. Передовсѣмъ замѣтивъ онъ, что пляны наукъ не суть краєвою продукціею, але походятъ зъ рады державной. Послѣ тыхъ пляновъ мають бути въ 6 лѣтахъ вычерпанны науки розложенъ въ нѣмецкихъ провинціяхъ на 8 лѣтъ, тымъ часомъ коли нашъ условія школьной науки у насъ якъ подъ взглядомъ матеріальнымъ такъ и моральнымъ о много гѣршій. Степень загальнои просвѣты стоитъ тамъ о много выше якъ у насъ и дитина приходить вже до школы съ певнымъ засобомъ цивилизаціи, тымъ часомъ коли у насъ приходится здичлюю; тамъ має дитина учащаюча до школы вже въ дома заохоту и підмогу до науки, а у насъ не только никто не помагае, але еще и перешкадае. Теперѣшніе пляны могутъ бути добры для мѣскихъ школъ. Одно-класовы школы дѣлаетъ у насъ на 6 отдѣловъ, такъ якъ кожда дитина обовязана черезъ шѣсть лѣтъ учащати до школы. Коли учитель вчитъ одинъ отдѣлъ, муситъ онъ для прочихъ 5 отдѣловъ вызначити каждому туху задачу. Такъ отже каждому отдѣлову припадае лише $\frac{1}{6}$ часть зъ загального часу науки, поминувши тое, що и така наука не буває точною. Тожъ слѣдовалобы отповѣдно до даныхъ условій учить хочъ меньше а лучше, якъ богато а недокладно. Бесѣдникъ подѣль потребу науки господарства и науки о обовязкахъ громадскихъ. Науку сихъ двохъ предметѣвъ можнабы додати хочъбы только до школъ недѣльныхъ. Порозумѣвшись съ учителями своего повѣту предкладае гр. Рей проектъ зміны пляну наукъ. Дальше промовляе о способѣ перемѣны науки въ семинаріяхъ учительскихъ и о потребѣ интернатѣвъ для учительскихъ кандидатѣвъ.

Интернаты належалобы закласти по селахъ або малыхъ мѣстечкахъ.

Се бувъ единый голосъ, котрый подѣль потребу реформы народныхъ школъ. П. Савчинскій надумавшись черезъ день, що має отповѣсти на выводы гр. Рея промовивъ на засѣданіи 18 (30) м. м. меньше-больше въ дусѣ п. Шмитта. Онъ признае, що въ плянѣ наукъ суть „несовершенство“, але не можна цѣлкомъ змінити пляну, бо се зробилобы надто великій переворотъ въ школьництвѣ! Бесѣдникъ думае, що коли только учитель добрый и совѣстный, то зможе онъ плянъ такъ використати, чтобы дѣти мали зъ науки дѣйстну користь, — значитъ, п. Савчинскій иншими словами спихае всю вину сумного стану и неоповѣдности теперѣшнихъ школъ на самыхъ учителей! На замѣтъ гр. Рея, що селяне страдили давне замилованіе до ролей и що отрываніе дитины черезъ цѣлыхъ шѣсть лѣтъ отъ рольничой працѣ дуже зле впливає на молоде поколѣніе, отповѣдае бесѣдникъ, що головна вина знеохоченія до рольництва почивае въ безмѣрній подѣльности грунтово. Послѣ думки бесѣдника, школа не може научити господарства, и она може мати лише тую цѣль, чтобы заинтересовати дитину для науки. Бесѣдникъ боронитъ науки грамматики. Признае, що школа повинна опиратися на морально-религійномъ выхованію, але треба, чтобы засады религій были выкладаны въ приложеніи до практики житя, а не яко махимальна абстракція. Бесѣды инспекторѣвъ Ольшевского и Мандыбура поверталися въ загальныхъ фразахъ обороны теперѣшного пляну наукъ и стану школъ. П. Штаркель поставивъ два внесенія: 1) що часть 6-лѣтней науки примусовой остається на дальше обовязуемъ и 2) що такъ школы, якъ и семинарія повинни бути подѣлены на мѣский и сельскій. Противъ сего другого внесенія промовлявъ инсп. Ольшевскій, по чѣмъ прійнято перше внесеніе, а друге оставлено п. Штарклеви до обробленія и предложенія на найближшомъ засѣданіи.

ДОПИСИ.

Зъ Стрыя. (Бурса.) Бурса наша дала объявъ своего житя. На загальныхъ зборахъ, котры отбулися 21 л. жовтня зложивъ передовсѣмъ уступающей выдѣлъ докладне справозданіе зъ своего дѣловодства. Зъ справозданія сего довѣдалисьмыся, что наша инетитуція въ сихъ для насъ такъ сумныхъ часахъ необходима — посѣдае крѣмъ пляну великого съ огордомъ, стойности до 3000 зол., до розпорядимости еще пару сотъ зол. ренъ. готвкою. Оттакъ приступлено до новыхъ выборовъ. Предсѣдателемъ черезъ аклямацію окликано бывшого предсѣдателя о. Венедикта Ружницкого пар. зъ Струтына нижнего, котрый першій подѣль спасенну гадку завязанія сего пристановища для убогой молодежи та весь трудъ свой, всю свою працю, все свои силы съ рѣдкимъ въ сихъ часахъ посвященіемъ жертвуе для переведенія еи въ дѣло. Большая часть майна бурсы се жертва его щедрой руки, се грѣшъ нимъ призбираный. Заступникомъ предсѣдателя выбрано о. Федусевича катихита школы реальной. Въ складъ выдѣлу убѣдшли: о. Василій Залозецкій пар. Турного, о. Левъ Шанковский деканъ зъ Дулибѣ, о. Мих. Тресневскій

зъ Угорска, о. Мих. Авдыковский зъ Добрянѣ, о. Головацкій съ Кавеского, п. Бородайкевичъ ревизентъ касы шадничой и п. Ив. Вахнянинъ учитель школы реальной; яко заступники: п. Ст. Дубравскій профессоръ школы реальной, п. Косакъ урядникъ при касѣ податковѣй, о. Желеховскій зъ Козовой и мѣщане пп. Васильчининъ и Улицкій.

Поручено оттакъ выдѣлову, чтобы еще сего року занявся постройнемъ хаты, чтобы съ будущимъ рокомъ школьнымъ бурса могла бути отворена.

На засѣданіи выдѣлу зъ дня 1 л. листопада выдѣлъ уконституовався въ сей способъ, що выбрано п. Бородайкевича касіеромъ а п. Вахнянина секретаремъ товариства. Оттакъ обговорювано справу приеднанія фондѣвъ для товариства. О. Ив. Гушалевицъ катихитъ руской гимназіи во Львовѣ жертвовавъ на користь бурсы Стрыйской свои доси недрукованы поэзіи „Галицкіи отголосы“. Поэзіи тоті 10—12 аркушѣвъ обѣму друкуются уже. Постановлено тому выпечатану уже отзову съ запросинами до предплаты выслати по деканатахъ съ умильною просьбою о приеднаніи пренумерантѣвъ. Ухвалено оттакъ выпечатати статутъ бурсы и роздѣлати его по сусѣдныхъ деканатахъ вразъ съ отзовомъ, въ котрой була бы розведена коротко исторія бурсы Стрыйской и мѣстилось завѣзваніе до приступленія въ члены. Дотычно будовы хаты ухвалено давный плянъ яко положенный въ неоповѣдномъ мѣстци спродати або цѣлый або парцелями и не вычѣкуючи, якій оборотъ возьме тота справа, оглянутись за новымъ пляномъ ближе мѣста положенымъ.

Выдѣлъ має надѣю, що при помочи Божьей та содѣйствію людей, щироприхильныхъ для справъ руского народа, жертвы на бурсу поплывутъ щедро и що не вдовѣ буде въ силѣ приступити до сповненія милого обовязку, за якій прійнявся. Всякі датки хочъбы наименшій можна высылати на руки п. Бородайкевича касіера товариства.

Зъ Снятынського повѣта. (Выборы до радъ повѣтовыхъ.) Всѣ выборы въ повѣтъ Снятынскій заявляли помыслный успѣхъ для Русинѣвъ и всякій агитации зъ стороны противниковъ не могли рускихъ людей заколебати. Ажъ при выборахъ до Радъ повѣтовыхъ въ Снятынѣ дня 28 жовтня с. р. предпринятыхъ, зѣстали Русины по першій разъ побѣдженными. На 120 голосующихъ выборѣвъ получили: о. Іоанъ Озаркевичъ 120, о. Коржинскій Михаилъ 108, о. Лукашевичъ Іоанъ 101, Филиппчукъ Николай 101, Юрахъ Федоръ 67, Запариниохъ Дмитро 65, баронъ Іоанъ Капри дѣдичъ 64, Куриличъ Михайло 64, Бойчукъ Василь 64, Криштофовичъ Евгений дѣдичъ 63, Мойса Стефанъ дѣдичъ 63 и Нѣментовскій Маврикій бурмистръ зъ Снятына 62 голосѣвъ. Выбрано отже 3 священниковъ, 5 селянъ, межи котрыми Куриличъ зъ Тулукова и Бойчукъ зъ Задубровецъ суть орудіями Польоніи, и 4 Поляковъ. Хотя неправне уложеніе листы выборчой черезъ удѣленіе картъ легитимацийныхъ пленипотентамъ женщинъ и давно помершимъ лицамъ причинилося дуже много до неудачи, понеже пленипотенты-агитаторы були въ сали, мѣгъ предѣвъ пожаданный успѣхъ еще для Русинѣвъ бути, бо комисиія повномочій не увзглядяла а о умершихъ лицахъ звѣдалася, еликобы въ послѣдній

хвиля голосованья не були появилися карточки съ иными русскими именами черезъ селянина въ Руссова Ахтемія Тосана бувишого жандарма написані и выборы пороздавані, черезъ що рускі голосы розстрѣлилися а Поляки побѣдили.

Розстрѣй, якій теперъ появилася, походить по большій части отъ органу, который неустанно сѣе недовѣріе и неволю межі Русинами, черезъ що солидарность въ повѣтъ снятыньскѣмъ рорывавася. Если неволя, а съ нею и розстрѣй такъ дальше систематично впроваджатися и ширитися буде, то тогда всяку вину уладку руского народа не народни, который съ политичнымъ житиемъ не есть достаточно оббзаный, але сѣючимъ неволю по всякой справедливости приписати належитъ.

Зъ Вѣднѣ. (Справозданье зъ деятельности акад. товариства „Сѣчи“.) Уступачій выдѣлъ за р. шк. 1886 уважае своимъ обовязкомъ здати справу зъ цѣлорѣчної своей дѣяльности, чтобы сѣе интересующіе нашимъ товариствомъ побачили, якъ оно развивавася и сполняе свою моральну задачу. Осередкомъ житя въ товариствѣ була читальня и библіотека, котра сего року збѣстала помножена и упорядкована. На сѣмъ мѣстѣ складаемъ подяку п. Василеву за дарованье до нашей библіотеки своего приватного збору книгъ медицинскихъ и природничо-научныхъ. Въ читальни „Сѣчи“ лежало на столѣ 15 газетъ и журналѣвъ а именно: Дѣло, Слово, Правда, Денница, Зоря, Весна, Вѣстникъ Европы, Слово (журналъ петербургскій), Одесскій Вѣстникъ, Голосъ, Praca, Gaz. Nar., Allg. Ztg., Presse и Neue fr. Presse. Веѣмъ чч. Редакціямъ, зволѣвшимъ намъ будь даромъ будь по зниженій цѣнѣ давати свои часописи, складаемъ прилюдно подяку. „Сѣчъ“ яко товариство литературне сповнило свою задачу научными отчитами полученными съ дискусією. Веѣ сегорѣчній отчиты розбуджували все дуже живій розправы. Читали: 1) „Вильмъ воздуха на чоловіка“, тов. Кошечевъ, 2) „Про потребу фахового образования у нашего жѣноцтва“, тов. Ярослав. Окуневскій, 3) „Нова критика Шевченка“, тов. Е. Озаркевичъ, 4) „Робоча плата въ загалѣ и рѣзняи си у мушницъ съ уваженіемъ въсходной Галичины“, тов. Дорундъ, 5) „Про потребу заложена господарского товариства въ Галичинѣ“, доцентъ вѣд. универс. др. Путой. Заходами выдѣлу заложено с. р. зъ добровольныхъ датковъ членѣвъ и случайныхъ фондъ литературный на преміи за працѣ членѣвъ товариства, на придбанье до библіотеки книгъ, на выдавництво свои або вспомагавье іншихъ научныхъ издавництвъ русскихъ. Сего року фондъ сповнивъ свою задачу: до библіотеки закуплено кілька цѣнныхъ творѣвъ, вспомагавье издавництво „Дрѣбнои Библіотеки“ во Львовѣ и редакторѣвъ руского вѣдѣлу „Славянскаго Альманаха“. Товариство удержувало власный льокаль на читальню и на оплату сего льокалю йшли веѣ доходы убогого товариства. Помимо оцадности попадало наше товариство не разъ въ великій финансовій клопоты. Для того съ великою подякою спомнаемъ тутъ жертволюбивѣсть Впр. о. А. Сабата, который пожертвовавъ въ сѣмъ роцѣ 80 ар. на цѣли нашего товариства. Мѣсячній музыкально-вокальній вечерницѣ „Сѣчи“ сталася зборищемъ не только ви членѣвъ але и всей руской колоніи въ Вѣднѣ. За веденье части музыкальной належится отъ насъ подяка паннѣ Е. Озаркевичѣвой а части вокальной хорѣвъ подѣ проведомъ тов. Т. Шухевича. Съ рускими акадѣм. товариствами во Львовѣ и Черновцахъ завязала „Сѣчъ“ тѣснѣйшій звязъ: дала инициативу до загалного звѣзду австрійско-угорскихъ акадѣмиковъ въ Коломыѣ, отбувишогося 17 вересня с. р. Цѣль, програма и ухвалы того звѣзду кождому звѣстні. Съ иными славянскими товариствами въ Вѣднѣ старалася „Сѣчъ“ заховувати дружній зношеня, але

члены „Сѣчи“ высказували при всякой случайности н. пр. на звѣздѣ южныхъ. Славянъ въ Mürzzuschlag свои погляды и свое становище въ Славянщинѣ. — **Библиотека** товариства складаеся зъ 1189 творѣвъ въ 1263 томахъ. Сего року прибуло 49 книгъ. Выжицало зъ библіотеки 26 членѣвъ 135 книгъ. **Станъ касы** товариства. Приходы: 1) Зъ р. шк. 1879. лишилось 2 ар. 78 кр., 2) вкладки членѣвъ 149 ар. 37 кр., 3) дары 85 ар. 70 кр., 4) за проданій газетъ 6 ар. 93 кр., 5) складки на фондъ литерат. 26 ар. 50 кр. Разомъ 271 ар. 28 кр. Разходы: 1) За льокаль 100 ар. 2) за газетъ 33 ар. 55 кр. 3) редакторамъ руск. вѣдѣлу „Слав. Альманаха“ на передруки 20 ар. 4) на „Дрѣбнои Библіотеку“ 20 ар. 5) на всякі выдатки канцелярійній 69 ар. 70 кр. Разомъ 243 ар. 25 кр. Лишавася отже въ касѣ 28 ар. 3 кр. Веѣхъ членѣвъ въ р. шк. 1880 числила „Сѣчъ“ 42. Ярослав Окуневскій, преде. Ис. Могъ, секр.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спѣльній делегации) Успѣли вѣрноконституційной партіи, наклонити членѣвъ австрійской делегации якъ зъ палаты пословъ такъ и зъ палаты наибои до компромису въ цѣли зменшеня войскового бюджета, разбилися о неволю. Якъ небудь въ бюджетовой комисіи австрійской делегации зменшено звычайный выдатки войскового бюджета о 1,375.208 ар., то однаковъ угорска делегация призвалила на выдатки вставленій министертвомъ и делегации въ повнѣмъ засѣданіи послѣ всен правдоподобности призвалила на жаданіи министертва, тымъ больше, що министертвѣ войны на случай непривольна выдатковъ на фортификацій грозить димицією. Угорска делегация прийняла бюджетъ для Воеини и Герцогиныи послѣ правительственного предложенія. Въ нарадахъ делегаций наступила зъ причины неприуотности референта для надзвычайныхъ выдатковъ войсковыхъ дра Демеля — мала перерва. Повній засѣданіи спѣльныхъ делегаций розпочалися доперва вчера. — Спѣльній делегации мають закончити свои рады 13 листопада.

(Справа регуляцій податковъ.) Справа регуляцій податку грунтового въ Галичинѣ починае прибирати некористный оборѣтъ для Галичины. Послѣ новѣйшихъ вѣдомостей можна майже напевно сподѣватися, що комитетъ осьмнадцати приѣме тарифу правительственного референта, котра якъ вѣдомо значно выше оцѣнае доходъ зъ грунтовъ, якъ тарифа краевыхъ комисій.

(Змѣна маршалка краєвого.) Кр. маршалокъ гр. Волзичій має збѣстати губернаторомъ новоустроенного „банку краѣвъ“. На его мѣстѣ має бути именованый краевымъ маршалкомъ Галичины гр. Едвардъ Стадницкій соймовый посолъ зъ селянскои группы мостекского повѣту.

ЗАГРАНИЦЯ.

Сполученій Державы. (Президенти) Сполученыхъ Державъ въ пѣвнѣной Америкѣ выбранный републиканецъ Гарфилдъ, вице-президентомъ Артуръ. Новый президентъ обѣимъ властью, послѣ конституцій, ажъ дня 4 марта 1881 и буде ей держати чотыри роки. Въ Спол. Державѣхъ есть двѣ партіи, републиканска и демократична, обѣ сильны и кожда зъ нихъ старалася усиленно выбрати на президентскандидата зъ своей партіи. Партія републиканска, котра вже отъ 20 лѣтъ має черезъ своего президента верхъ въ Спол. Державѣхъ, побѣдила и сѣмъ разомъ по горячѣй, завзятой борбѣ выборовъ. Самъ теперѣшній президентъ Спол. Державъ Гасъ бравъ удѣлъ въ агитаціяхъ за Гарфилдомъ.

Туреччина. (Дульцино) еще до теперъ не отдане Черногорцямъ, хотий була надѣя, що отдане наступитъ передъ концемъ жовтня. Въ послѣднѣмъ числѣ говорили мы о мисіи Дервиша башѣ, который мавъ зъ Константинополя удатися съ войскомъ на мѣстѣе спорне и тамъ споръ залагодити, иными словами, отдати Дульцино Черногорѣ. Дервишъ баша прибувъ дня 1 надоліста на военномъ кораблі до Санъ-Джовани ді Медуа. Рѣвночасно прибувъ тамъ и корабель транспортный съ отрядомъ регулярного войска. Дервишъ удаеся просто до Дульцино а зъ оттамъ мавъ удатися въ цѣли договорѣвъ до Антивари, где его мали ожидать сербскі повномочники Божо Петровичъ, Симо Поповичъ и Беювичъ. Въ договорѣ мали взяти участь такожъ два ин-

жинеры, російскій и англійскій, але только взглядомъ техничной стороны линіи демаркаційной. — Дня 1 надоліста отбувася на французскомъ кораблі бенкетъ, на котромъ адмиралъ Сеймуръ заявивъ, що мисія демонстраційной флоты небавомъ вже скончится и що по переданю Дульцины Черногорцямъ флотъ розѣдеся.

Франція. (Мартові декреты.) Дня 3 надоліста закрыло правительство въ десяти департаментахъ дальшій конгрегаций Реформатѣвъ, Капучинѣвъ, Доминиканѣвъ Оливетанѣвъ и отцѣвъ св. серця. Якъ звычайно, такъ и сѣмъ разомъ не оббйшлося безъ опоры и непорядковъ. Въ Нантѣ (Nantes) въ клашторѣ Капучинѣвъ заперлось до 600 особъ и власти мусѣли насилѣмъ ихъ выганяти, при чѣмъ арештовано 20 особъ. Министертвѣ правосудія поручивъ въ телеграфичной дорогѣ прокураторамъ, чтобы всякій опѣръ и зневагу агентѣвъ урядовыхъ подчасъ переведени декретѣвъ судово доходили. Пана написавъ писмо до кардинала Гибера, въ котромъ хвалитъ епископѣвъ за оборону конгрегаций духовныхъ и заявляе, що чусеи обовязанымъ запротестовати въ оборонѣ правъ институтѣвъ духовныхъ и церкви.

(Мова оспутаного Клемансо.) Провѣдникъ крайнои лѣвицѣ французской (коммунистовъ), депутатъ Клемансо, мавъ въ Марсели промову, въ котрой высказавъ програму радикальныхъ републиканѣвъ и взявъ подѣ остру критику змѣнявшійся правительству въ Франціи. Програму выповѣвъ онъ на вступѣ въ загалный опредѣленю: „вызволити чоловіка зъ вѣзбѣвъ игноранціи, освободити его отъ деспотизму религіійного, политичного и экономичного а вызволити допмагати розвоєви его свободной инициативы и здѣбнѣтій, словомъ, подносити его, що разъ выше“. Специально розвиваючи тую основу програмы жадае онъ межі инципіи: знести податки посередній, а завести прогрессивно-доходовой и спадковий; знести нерѣвнѣсть межі робѣтникомъ а господаремъ чи фабрикантомъ; заборонити працѣ дѣтѣй до певного вѣку; зредуквати години працѣ; зликвидувати великій предпріємства желѣзницѣ, копальни и т. под. и отдати ихъ въ екенлюатацію робѣтникамъ; роботы публичной отдавати сполкамъ робѣтничимъ и т. д. Якъ бачимъ отже програма Клемансо не рѣжнѣе отъ програмы нѣмечкихъ социал-демократѣвъ. Перейшовши до критики правительствѣ, бачитъ бесѣдникъ все лихо въ Гамбетѣ, который de facto правитъ Францією а за ничо не отвѣчае. Клемансо жадае для того, чтобы Гамбета обинявъ правленье Францією, бо тогда партія, котру бесѣдникъ представляе, воювалабы съ Гамбетѣю, а не съ масками Гамбетѣ, кілька разы змѣнявшими правительствами.

Сербія. (Новое министерство.) Своего часу звѣчалось въ нашей часописи о димисіи министертва Ристича зъ причины его неуступчивости взглядомъ Австріи въ справѣ цово-торговельного договора. Теперь можемъ донести вже о уконститутованіи новѣмъ министерствѣ сербскомъ. Президентомъ министровъ именованый Пирочанецъ, министромъ финансовъ и дѣлъ заграничныхъ Миятовичъ, министромъ справъ внутрѣшнихъ Гарашанинъ, министромъ просвѣты и вѣроисповѣданъ Новаковичъ, министромъ войны генералъ Лешанинъ. Веѣ новыи министры належатъ до оппозиціи Ристича, консервативныи и прихилиются съ симпатією до Австріи. Новый кабинетъ оповѣстивъ заразъ амнестию веѣмъ политичнымъ взиямъ, заключеннымъ подѣ частью министертва Ристича; межі иными освобождено бувишого президента министровъ Чумича, держаного въ вѣзницѣ въ Пожеровачу и позволено ему вернутися до Бѣлградѣ. О новѣмъ сербскомъ кабинетѣ ише Рол. Согг. „Новый кабинетъ намѣряе перевести рѣжній внутрѣшній реформы, навѣтъ такъ, до котрыхъ потребабы змѣны конституцій а именно: впровадити двоконмнатный системъ парламентарный, обмежити свободу товариствъ и зборѣвъ а розширити громадску автономію и свободу печати. Въ политичѣ заграничной Сербія буде старатися зѣднати собѣ пріязнь веѣхъ державъ. Чтобы заповѣнити собѣ пріязнь отношеня съ сусѣдною Австрією, новый кабинетъ починитъ всякі можливый уступства въ справѣ торговельного договора съ Австрією. Чтобы въ томъ дѣлѣ усунути теперѣшній непорозумѣя и перешкоды, намѣряе удатися лично до Вѣднѣ самъ сербскій министръ финансовъ Миятовичъ. Бѣтъ отже надѣя, що цово-торговельный трактатъ Сербіи съ Австрією буде въ пріязной дорогѣ заключенъ“.

Англія. (Справа ирландска.) Комитетъ ексекутивныхъ гомрульерѣвъ отбувъ въ послѣднихъ дняхъ жовтня загалный збѣръ и ухваливъ кілька резолюцій, котры протестуютъ противъ переслѣдованя правительствомъ ирландскихъ агитаторѣвъ и завывають веѣхъ Ирландѣвъ творити мѣстечей комитеты, чтобы внести зборный протестъ противъ политичѣ правительства въ Ирландіи. Рѣвночасно клубъ радикальныхъ депутатовъхъ ухваливъ резолюцію зывающую правительство признати Ирландіи таку саму

мѣру справедливости, якои домагаеся для Болгаріи и иныхъ угнетенныхъ народностей.

НОВИНКИ.

— На вчерашнемъ засѣданіи повного комитета для обходу памяти вступленія цѣс. Іосифа II обговорено и принято головну програму вечера музыкально-вокального, предложену проф. Вахнянникомъ. О спѣвучастіи питомцѣвъ въ хорахъ ухвалено удатися съ прошеніемъ до ректора руской семинаріи.

— Засѣданье подкомитета политичного для обходу памяти цѣсари Іосифа II отбувася во второкъ дня 9 н. с. надоліста.

— Впреесв. Митрополитъ выѣхавъ вчера вечернимъ потягомъ до Риму. По дорогѣ вступитъ до Вѣднѣ, чтобы старатися у цѣсари и министровъ о обсаженіи кацитулы, и чтобы не оттягано духовенству надвышку пенсий новоставшу зъ реинвентации грунтовъ такъ довго, ажъ буде постановлена нова подвышшена норма пенсий, и проч. Зъ Вѣднѣ поѣде Архіерей черезъ Монахіюмъ до Риму. Головную цѣлю подорожи має бути представленье теперѣшному папѣ, который съ нашими отношеніями може еще добре не оббзнакомленый, стану руской церкви, еи потребѣ и кривдѣ. Маємо надѣю, що папа Левъ XIII., который на востокѣ заявивъ такъ справедливымъ (приказуючи тамошнымъ мисіонарамъ припяти восточный обрядъ и только на той обрядъ навертати), вгляне глубше въ справы нашей церкви, зарадитъ нашимъ доволѣтнымъ потребамъ и желаніямъ, и постарася, чтобы папскі розпорядженя не були для насъ только мертвѣю бумажю, якъ се дотеперъ майже завсѣгды бывало. — При концѣ сего мѣсяца буде оцѣнь Митрополитъ уже у Львовѣ, отправитъ богослуженье за цѣсари Іосифа II., и возьме удѣлъ въ рускомъ митингу.

— Судъ надъ „Рускимъ Сіономъ“. Въ четверть въ присутствіи Впр. Митрополита Іосифа, Пр. еп. Сильвестра, крылошапъ и веѣхъ настоятелѣвъ духовной семинаріи отбувася несподѣвано судъ надъ „Рускимъ Сіономъ“. На приказъ Митрополита отчитано статію „Записки Римлянина“, умѣщену въ 20 ч. „Руского Сіона“, по чѣмъ Митрополитъ заявивъ, що узнае тую статію яко ошпретство, кинене на Митрополита, консисторію, на зарядъ духовной семинаріи и на цѣле духовенство, — що въ наслѣдство умѣщеня сѣи статіи въ „Р. Сіонѣ“ суспендуе редактора „Р. С.“, вице-ректора о. Александра Бачиньского не только отъ вице-ректорства гр. к. генеральной дух. семинаріи але такожъ и отъ редакторства „Р. Сіона“. Впр. Митроп. поручивъ зъ своего рамени редакцію „Р. Сіона“ о. І. Мѣльницкому. На замѣчанье епископа Сильвестра, що „Рускій Сіонъ“ есть приватнымъ издавництвомъ и що порученье редакціи о. Мѣльницкому може относятся до якои новой епархіальной а взглядомъ консисторской часописи церковной, освѣдчивъ Впр. Митроп., що уважае „Р. Сіона“ часописію епархіальною, котрою самъ може розпоряджати. Коли вице-рект. о. А. Бачинскій отпираточі зроблений „Р. Сіонѣ“ а взглядомъ ему закидъ ошпретства и подкунуваня поваги іерархіи, хотѣвъ оправдатися, Впр. Митроп. освѣдчивъ, що ніякого оправданя не принимае. Заразомъ объявивъ Впр. Митроп., що суспендуе зъ посады префекта дух. сем. о. Маланика яко посла мѣній Впр. Митроп. имѣвнѣного автора „Записокъ Римлянина“, хотий редакторъ „Р. Сіона“ передъ тымъ заявивъ, що авторство сѣи статіи есть тайною редакціоною. Уваги свои до того въ своемъ родѣ оригинального и ничимъ не оправданого суду лишаемъ на подѣишю. Мусимо однаковъ вже теперъ высказати нашъ жалъ, що цѣла тал справа очевидно збѣстала выкликана злобнои интригою, котра якъ зъ одной стороны не зважае на добро загалу священства, такъ зъ другой стороны не страхася для своихъ эгоистичныхъ цѣлей впроваджувати въ блудъ правого подѣ кождымъ взглядомъ Достойника церкви, который не може самъ вѣсело вглянути и въ найлучшій вѣрѣ спускаеся на совѣты другихъ. Цѣлавъ мы дуже, якъ отнесся до сего факту ц. к. правительство и Римъ.

— Веѣ школы низшій и середній (гимназіи, реальні, учит. семинаріи) закрыты на кілька тыжднѣвъ (до 20. с. м.) зъ причины пануючої шарлатиныи дифтеріи и тифуса.

— Дрѣ Мих. Борисевичъ аспетентъ на клиницѣ дра Штельсвага въ Вѣднѣ габилитовавася дня 30. н. с. жовтня с. р. на доцента окулистики въ вѣдѣнскомъ университетѣ.

— На дуже мѣрну посаду пароха при домѣ карнѣмъ во Львовѣ подолася вже (якъ зачуваеся) ажъ 36 священниковъ, межі котрыма мають бути навѣтъ старшій и заслуженый люде, навѣтъ одинъ деканъ а одинъ референтъ консисторскій. Наша консисторія

въ клопотѣ кому дати першество и рѣшила для того задержатись съ обещаньемъ аж до повороту Архирея зѣ Риму.

— **Зѣ Долины** пишутъ намъ: Выборы до Долинской рады новѣтвой выпали помимо сильной агитаціи противниковъ добре. Зѣ группы сельскихъ громадъ выбрано 11 Русинѣвъ а 1 Поляка. Выбраны: о. Венед. Ружичкій, о. Хризант. Коляковскій, о. Ник. Кобринскій, о. Іос. Залчѣвскій, о. Мих. Рошкевичъ, дрѣ мед. Теоф. Витошинскій, Мих. Хомей госп., Мих. Порѣвскій, Фед. Бѣлецкій мѣщан., Вае. Диндинъ госп., Юр. Патрѣй, госп. и Анол. Гупенъ (полякъ-дѣдичъ). Зѣ группы мѣстъ выбрано 1 Русина, 2 Поляковъ и 2 жидѣвъ: Володим. Жегестовскій, адъюнктъ суд., Станисл. Гичкевичъ урядн. сельск. банку, Францъ Стобецкій бурмистръ, дрѣ Леонъ Фрухтманъ нотаръ зѣ Болехова и Гавитманъ зѣ Болехова.

— **Зѣ Вѣдня** пишутъ намъ: Дня 23 жовтня отбулися загальні зборы товар. „Сѣчъ“ на котрѣмъ выбрано такий выдѣлъ на р. 1881. Ів. Косъ, предсѣд.; Евг. Озаркевичъ заст. предс.; Ів. Мохъ, секретарь; Андрѣй Коосъ, касієръ; Конст. Ікаловичъ, бібліотекаръ; Тома Бергманъ и Ів. Воробкевичъ.

— **Зѣ Золочева** пишутъ намъ: Дня 1 н. с. падолиста отбулися въ Золочевѣ загальні зборы „Вурсы филіи Просвѣты“. На тѣхъ дуже оживленыхъ зборахъ выбрано Викатихита о. С. Єзерского предсѣдателемъ Вурсы, п. др. Телишевского секретаремъ а п. Кириана Коцовского, адъюнкта судового, касієромъ. Вир. о. Пачовскій, парохъ зѣ Олеска жертвовавъ 50 зр. на закупку пляцу нѣдъ будынокъ для филіи „Просвѣты“, въ котрѣмъ такожъ мѣстлябыся и Бурса. Ся жертволюбивость о. Пачовского выликала у всѣхъ чувство щирої вдячности благодушному народолюбцеві. Складками на Бурсу найбільше занимался Вир. оо. Тачкевичъ зѣ Закомера, Винтонякъ зѣ Бужка и Тарнаскій зѣ Подліся. Великі жертвы на Бурсу упрасалася присылати на адресъ: *п. Кириана Коцовского ч. к. адъюнкта судового зѣ Золочева*.

— **Законъ Змартвхвстанцѣвъ** закушывъ на Пекарскій улиці во Львовѣ кляшторъ отъ законницъ Францѣшканокъ, котрі по строили собѣ сего року новий кляшторъ на улиці Курковій.

— **Зѣ львовского гарнизонного суда.** Мы звѣщали свого часу о страченю во Львовѣ двоухъ уланѣвъ: Гаврила Мочернюка зѣ Ивановецъ и Константина Гнатчука зѣ Юзинецъ за мѣстне скрытоубійство флора Шидца и згадували о томъ, що оба тіи страчені уланы подали еще третого участника скрытоубійства, улана Тихона Будзи зѣ Старокутъ, пов. косѣвского. Будзь однакожъ не признавася до вины и для того не бувъ разомъ съ ними судженый. Ажъ дня 3. с. м. въ полудне оголосивъ аудиторъ при отголосѣ бубна и въ присутствіи присяжныхъ: капитана, надпоручника, поручника, фельдфебля, капрала и пѣхотника (всѣхъ зѣ 24 полку) вырокъ министерства войны для Тихона Будзи. Вырокъ отчитавъ аудиторъ въ нѣмецкѣмъ и рускѣмъ языцѣ. Будзь зѣставъ узанный вынымъ скрытоубійства зѣ мѣсти и засудженый кромѣ выключенія зѣ ц. к. арміи еще на тяжку 18-лѣтню вязницю заостреню постомъ о хлѣбѣ-водѣ и 24-годиннымъ заключеньемъ въ темниці кожного 6 сѣчня въ роцѣ.

— **(Б) Зѣ Самбора** пишутъ намъ: Самборскій Русинъ, а взглядно филія тов. им. Качковского намѣряе устроити въ день 19 падолиста с. р. вечерокъ музыкально-декламаторскій въ честь бл. п. Михаила Качковского, котрый въ Самборѣ довші лѣта яко совѣтникъ окруж. суда проживавъ и не мало причинився до розбуженія и поддержанія руско-народной жизни. По его смерти руско-народна жизнь въ Самборѣ запымѣла, языка уживае лишь наша патріотична молодѣжь, священники, профессеры гимназіалей, та двоухъ-треухъ урядниковъ, бо прочіи (судові урядники, адвокаты и т. д.) отгуралася руской мовы и поживившася съ польками отгужились свои народности. Шо разъ больше остигающій патріотизмъ рускій загрѣвавъ отъ часу до часу нашъ посолъ о. П. Ясеницкій; за его инициативою маеса отбути и сей музыкально-декламаторскій вечерокъ, котрый хотъ по части розбудитъ Русинѣвъ такъ зѣ самого мѣста якъ и окрестности. Коли бы только больше силъ моральныхъ въ Самборѣ, далобисъ не одно тутъ зробити, а дѣла естѣ богато-богато. Численна низша шляхта руска (т. зв. ходачкова), замѣшкуча до кѣльканаятъ селъ въ окрестности Самбора, дае обширне поле до дѣла рускимъ патріотамъ. Молодѣжь руска потребуе материальной ошѣки, годилобисъ отже заложити бурсу для учениковъ; вправдѣ початокъ въ томъ дѣлѣ хвальными заходами катихита о. П. Ясеницкого и профессоровъ гимн. М. Даш. и Е. Пашк. вже зроблений, але то все только недостаточный початокъ. Товариство „Рускихъ Женщинъ“ на взорецъ львовскихъ завязатисъ не могло рѣвножъ за дѣла недоста-чи моральныхъ силъ и жертволюбивости, потрібной до такої цѣли. Словомъ, дѣлѣ що

не мѣра, а не можна ничего робити, бо не ма організації рускихъ силъ. Тожъ намѣреный вечерокъ музыкально-декламаторскій въ Самборѣ на честь М. Качковского мусѣвъ насъ утѣшити, яко одинъ рѣдкій проявъ руско-народного житя въ рускѣмъ мѣстѣ — Самборѣ.

— **Посмертна згадка.** Дня 15 (27) жовтня умеръ въ Петербургѣ по короткѣй хорѣ въ 59 р. житя одинъ зѣ найщирѣйшихъ дѣятельныхъ нашихъ земляковъ **Данило Каменецкій**. Вѣсть о его смерти находимъ въ петербургскихъ часописяхъ. „Новое Время“ зѣ дня 18 (30) жовтня с. р. подало такий некрологъ Д. Каменецкого: „...Хотай имя его не было голосне въ литературѣ и соопольномъ житю, однакожъ въ малѣмъ кружкѣ петербургскихъ Украинцѣвъ, именно молодѣжи, покойный бувъ моральнымъ руководителемъ молодого поколѣня, оторваного отъ родной землѣ, — и коли въ исторіи Руси-Украины имена Шевченка, Костомарова и Кулѣша (давнього) останутъ незабуті, яко воскресителѣвъ украинской литературы, то не буде забуте и имя Каменецкого, безпосередного проводника молодого украинского поколѣня. — Каменецкій скончивъ права въ 50-тихъ рокахъ въ Кіевѣ. Зѣ початку пробувавъ онъ въ Кіевѣ а въ другій половинѣ 50-тихъ роковъ переселился въ Петербургъ и тутъ цѣло отдался украинскимъ дѣламъ; за цѣлый часъ существованія т. зв. „громады“ украинской въ Петербургѣ бувъ онъ громадскимъ скарбникомъ и бібліотекаремъ. Онъ бравъ чинный удѣлъ въ литературныхъ и типографическихъ работахъ при выдаваню дробныхъ и танныхъ книжочекъ для народа на украинскомъ языцѣ, т. зв. „метеликовъ“, котрыхъ десятки тысячъ розходились межю народѣмъ и послужили для морального и политичного его развою. При дѣятельной участи Каменецкого выданіи всѣ „граматики“ и „букварѣ“, зѣ котрыхъ въ 60-тихъ рокахъ учились украинскій дѣти. Покойный живъ въ сердечной приязни съ Шевченкомъ и чинно дономѣгъ Кулѣшеви выдати Шевченкового „Кобзаря“. Покойный чоловікъ дуже робѣтний а при томъ смиренный, не гонився за популярностію и немѣлъ бояся ея: все говоривъ и робивъ якъ бы не отъ себе а отъ имени „громады“. Яко знавецъ своєї народности и ея поезій выдавъ онъ „Збѣрникъ украинскихъ нѣ сень съ нѣтами“. Умеръ окруженный щирою любячою и поважающею его молодежю, котра не опускала его черезъ цѣлый часъ хорѣбы. Покойный такъ любивъ свою родну Украину, що умираючи, передъ самою агонією, беззастанно повторивъ тое дороге имя. Не треба, здаеця, й згадувати, що умеръ въ нуждѣ. — Тѣло покойного поховано на Смоленскомъ кладбищѣ!“

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Исторія Руси.** Часть III. Русъ нѣдъ панованьемъ Литвы и Польщѣ, ажъ до сполученія тыхъ державъ нѣдъ володѣниемъ Ягайлонѣвъ. Пѣсла рускихъ и чужихъ историковъ написавъ **Ол. Барвѣнскій**. Цѣна 18 кр. У Львовѣ, 1880. Зѣ друкарнѣ тов. им. Шевченка. XVI-ка стор. 84. (Выдала „Просвѣта“ яко 56 книжочку).

Не легка то рѣчь въ малыхъ рамкахъ представить образъ довшого періода исторіи, богатого въ выпадки, а представити такъ, чтобы читатель ясно и легко познавъ въ головныхъ зачеркахъ политичный и соопольный станъ краю даного періода. До того муситъ историкъ по перше, въ своѣй праці опиратисъ на наилучшихъ, найосновнѣйше обробленихъ болѣшихъ творахъ историчныхъ а по друге, муситъ убитъ розрѣжати и отдѣлѣти головне отъ побочного и тое головне въ легкій невмученный способъ въ одну цѣлѣсть зложити. Тѣи условія выповнены въ III части „Исторіи Руси“ п. Ол. Барвѣнского. Томужъ то мы дуже горячо поручаемъ ея якъ найширшимъ кругамъ такъ руского селянства якъ и интеллигенціи. — **(И. Б.)**

— Въ Кіевѣ вышла книга **А. А. Русова**, будущего кіевского профессора, нѣдъ заг. „Нѣ-жинскій уѣздъ“. Статистико-экономическое описание, 360 сторѣвъ in quarto съ 42 рисунк. прилогъ и 2 картами. Цѣна 2 рублѣ. — Сетъ то продовжене издавничтва „Матеріаловъ для оцѣнки земельныхъ угодій“. Въ 1877 и 1878 вышли подобій статистико-экономичный описы уѣздѣвъ борзеньского и черниговского. — О новѣмъ трудѣ на томъ поли нашего земляка п. Русова выражаеця російска критика наиболѣшими похвалами.

— Въ Харковѣ мае съ новымъ рокомъ выходить нова щоденна политично-наукowo-литературна часопись „**Южный Вѣстникъ**“ Редакторами еи мають бути профессеры университетскі А. Е. Владимировъ и А. Н. Стояновъ.

ГОСПОДАРСТВО И ТОРГОВЛЯ.

— **Товариство взаимныхъ обезпечень въ Краковѣ.** Межи всѣткими истритицимъ

убезпечень занимае у насъ первостепенное мѣстце „Товариство взаимныхъ обезпечень въ Краковѣ“ вже по перше для того, що опираеця на взаимности с. с. роздѣлюе свои зыски не межю якихъ заграничныхъ акціонерѣвъ-шпекулянтѣвъ, але межю своихъ членѣвъ обезпеченихъ въ томъ товариствѣ. Кромѣ того естѣ се товариство краеве, котре развивае свою дѣятельность въ Галичинѣ и передовѣмъ служитъ интересамъ сего краю. Яко таке розширилось оно въ нашѣмъ краю болѣше якъ всѣ инші подобій товариства. Въ томъ товариствѣ обезпечило минувшого року 121,000 особѣвъ свой маютокъ вартости 262 миліонѣвъ зр. а. в. отъ огню, отъ граду маютокъ 23 миліонѣвъ зр. а. в., на капиталъ посмертний болѣше якъ 7 миліонѣвъ зр. а. в. для 5871 особѣвъ, а на капиталъ на дожитие болѣше якъ 2 миліоны зр. а. в. для 797 особѣвъ. Товариство роздѣлило въ протигу послѣднихъ 19 лѣтъ близъ ко 3 мил. зр. зыску межю своихъ членѣвъ въ томъ товариствѣ обезпеченихъ. Кромѣ того посѣдае товариство резервовый капиталъ 1,800,000 зр. назначенный на покрытие надзвычайныхъ стратъ. Товариство обезпечаетъ отъ огня и бере за обезпечене селянскихъ будынокѣвъ ледво по 70—80 кр. отъ вартости 100 зр. а. в. рѣчно, тымъ часомъ коли инші товариства берутъ по 110, 120, 150 кр. а навѣтъ по 2 зр. отъ 100 зр. вартости. При забезпечено збѣжѣ въ сѣдолахъ на 3 мѣсяцѣ платится отъ 100 зр. (вартости обезпеченого збѣжа) въ товариствѣ 46 кр., зѣ чого звычайно еще въ слѣдующѣмъ роцѣ звертаеця часть членамъ, такъ що на дѣлѣ платится лишь 30—35 кр. отъ обезпеченія збѣжа вартости 100 зр., тымъ часомъ коли въ другихъ товариствахъ платится по найменше 50 кр. Товариство обезпечаетъ такожъ на житие с. с. на дожитие и пережитие — нѣдъ дуже корисными условіями. Такожъ обезпечаетъ отъ граду. За обезпечене збѣжа отъ граду платится 1 зр. 70 кр. отъ 100 зр. вартости. Высокость сепонлаты походитъ отъ того, що въ нашѣмъ краю ледве 4000 людѣй обезпечася отъ граду, тымъ часомъ коли отъ огня обезпечася въ томъ товариствѣ надъ 120,000 особѣвъ. Колибы болѣше число було обезпеченихъ отъ граду, тогды очевидно и оплата булабы меншою. Товариство выплатило въ протигу послѣднихъ 19 лѣтъ за шкоды огню и граду суму 16 миліонѣвъ. Товариство взаимныхъ обезпечень въ Краковѣ опираючися на взаимности своихъ членѣвъ въ томъ товариствѣ обезпеченихъ, мае свой зарядъ выбираный зѣ помежи самыхъ членѣвъ, такъ що самі члены мають выигъ на зарадъ товариства. Сетъ се рѣчь многоважна. Белибы число Русинѣвъ обезпечено-чихъ въ томъ товариствѣ збѣлышилося, моглибы они смѣло жадати, чтобы се товариство выставило для нихъ рускі полиціи и урядовало съ ними въ рускѣмъ языцѣ.

— **Конкуренція Америки.** Збѣже американо-еже достаетя до Одессы, ба навѣтъ до Петербурга. Недавно прибули до Кронштату два кораблѣ, наладованы американо-скою ишеницею, котру заразъ розкушено. Кушѣ и гуртовники петербургскі заключили такожъ умову на доставу муки зѣ Америки, котра, по оттрученю навѣтъ коштѣвъ церевозу, выидае о 15—20% таньше отъ муки мѣстцевою. Тая конкуренція Америки грозитъ хлѣбоборобству европейскому. Америка може поднатисъ продавать геколитръ ишеницъ за 6 зр. 50 кр., коли у насъ коштуе нерѣсѣчно 9 зр. Кромѣ того Америка мае власнѣйше живна, може отже зѣ своимъ збѣжомъ равнѣе выстунити на торгахъ нѣмецкихъ чи англійскихъ, перешкаджаючи вывозови австрійскому. При такихъ отношеніяхъ австрійскі господарѣ узнали конечность кинутисъ до хѣву худобы та промыслу и получить ихъ съ господарствомъ хлѣбоборобнымъ. Але и гу входитъ въ дорожку конкуренція. Въ Лондонѣ завязалася ошѣлка съ капиталомъ двомиліоннымъ, котра намѣряе свѣже мясо довозити зѣ Австраліи. Пробна посылка прибувши до Лондону показала, що австралійске мясо можна буде таньше продавать, якъ домашне.

ВСЯЧИНА.

— **Муришка побѣлѣла.** Такий выпадокъ лучився въ р. 1877 на островѣ Гаити (однѣй зѣ Великихъ Антиль побѣвъ Америки). Дра Сместера прикликано тамъ въ однѣмъ мѣстѣ до одной муришки, котра до 35-го року своего житя була совѣмъ черною, потѣмъ однакъ зачала скѣра на нѣй блѣднѣти, покп не до отала краску матово-бѣлу. Целина Генри, — такъ звалася паціентка, — ужинала вже всѣмъ ередетѣвъ, якъ ѣй ворожики радилы, та дарма, пятно муришко не хотѣло вертати. Дрѣ Сместеръ доноситъ, що родичѣ, браты сестры, дѣти и внуки Целины зѣстали такими, якими на свѣтѣ прійшли, т. е. чорными и цѣо природа только зѣ тѣе свѣй експериментъ робила. Край ушій зѣставъ на берегахъ чорный и цѣла горбина повѣка надъ лѣвымъ окомъ мала тожъ неправильный

чорный плямы, подобна пляма величины фасолѣ лишилася надъ верхнюю губою. Загаломъ лишилося на цѣломъ тѣлѣ чорныхъ плямъ лишь только, що разомъ всѣ взявши дали-бисъ долонею вскрыти, проче же тѣло було бѣлѣе, похоже на краску тѣла яку кожый Европейчикъ достае, коли болѣший часть пробувавъ въ горячѣмъ климатѣ. Повѣки и бровы були майже совѣмъ бѣлы волосы на головѣ почало скоро свѣтити. — Целина мала 45 лѣтъ пигментъ въ очахъ зачавъ зникати а сильне свѣтло разило ихъ. Бѣлѣти почала паціентка передъ 15 роками, насампередъ на рукахъ и ногахъ вѣдѣтакъ на шнѣ твари и т. д. Вирѣшѣе естѣ она досытъ образована, дуже чинна и занимаеця праньемъ бѣлизны.

— **Пенсія Бисмарка.** Яко канцлеръ державный собирае кн. Бисмаркъ рѣчной платы 54,000 марокъ, а кромѣ того 18,000 титуломъ репрезентации. Яко бувшій министръ Лявенбурга мае емеритуры 9000 мар. Такъ отже доходы желѣзного канцлера кромѣ тыхъ, котрі добывае зѣ своихъ посѣлостѣй, доходять до сумы 80,000 марокъ, а коли додати пенсію министра торговлѣ, то дохѣдъ кн. Бисмарка дойде якъ разъ до круглой цифры 100,000 марокъ.

— **Статистика уродинѣвъ.** Число уроженыхъ дѣтѣй въ Австрійи выноспло въ р. 1875—862.828, въ р. 1876 взросло на 874.623, въ 1877 въ причины меншого числа вѣчанъ унало на 851.747, въ р. 1878 854.752, ажъ доперва 1879 р. взросло зновъ на 878.035, о 24,000 болѣше якъ 1878. Найболѣший прирѣстъ уродинѣвъ въ 1879. р. дала Галичина, въ котрой въ р. 1879. уродилось 278.456 дѣтѣй о 12.812 болѣше, якъ въ р. 1878. Найменшій прирѣстъ дали мѣсяцѣ червецъ и вересень, найболѣший мартъ и сѣчень. Зѣ загального числа новорожденныхъ обывателѣвъ державы принало въ 1879 р. 452.667 на хлѣа 425.368 на дѣвчата. Мертворожденныхъ въ цѣлой Австрійи було 32.442. Близнятъ дво-яковѣ було 19.556 живыхъ а 1064 мертвыхъ; тройковѣ 381 живыхъ а 36 мертвыхъ; четвераковѣ було только два случая а то: во Львовѣ (неслюбий 3 хлопцѣ и 1 дѣвчинна) и въ Серетѣ (слюбий 4 дѣвчинны). Число дѣтѣй неправого ложа що року збѣлышася. Найболѣший процентъ неслюбныхъ дѣтѣй припадае на Каринтію бо 44%, найменшій на Далмацію бо 3%; на Галичину и Буковину припадае по 14%.

— **До сего числа долучася поясьене стану „Товариства взаимныхъ обезпечень въ Краковѣ“. При томъ звертаемо увагу на оповѣстку (инсератъ) тогожъ Товариства.**

Курсъ львовскій зѣ дня 4. л. падол. 1880.

	платить жадають австр. валютою	п. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	269	—	272 50
Львов.-черн.-лв. по 200 р.	161	—	164 —
Банку гил. галиц. по 200 р.	291	—	296 —
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 60	—	97 60
„ „ „ по 4% ав.	91 —	—	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 60	—	97 60
Банку гил. галиц. 6% ав.	101 30	—	102 30
Листы дов. гал. руск. банку п. 6%	100 —	—	101 50
3. Листы довжний за 100 р.			
Общ. ролъ. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% досов. въ 15 лѣтъ	92 —	—	94 —
4. Облиги за 100 р.			
Индустриаліи галиц. 5% м. к.	98 —	—	99 —
Облиги коммунальн. Гал. банку русик. 6%	100 —	—	101 —
Пожички кр. зѣ р. 1873 по 6%	100 —	—	101 50
5. Лосы мѣста Кракова			
„ Станиславова	19 50	—	21 50
„ „	23 50	—	25 50
6. Монеты.			
Дукатъ голландскій	5 51	—	5 61
„ цѣсарскій	5 53	—	5 63
Папалеондоръ	9 32	—	9 42
Пѣмперіалъ	9 62	—	9 73
Рубель російскій сѣбный	1 57	—	1 71
„ паперовый	1 17	—	1 19
100 марокъ нѣмецкихъ	57 50	—	58 30
Серебро	99 50	—	100 50

Сѣ днемъ 1 руск. падолиста с. р. почне другій роцъ своего существованія газета

„Господарь и Промышленникъ“

выходяча въ Станиславѣ 1 и 16 каждого мѣсяця въ звычайной ошѣмцѣ за рѣчну цѣну 2 зр., поврѣдну 1 зр. 15 кр.

Цѣль: поднести господарство сельске, рушити по возможности промыслѣ межю рускимъ народомъ.

Во виду важности тыхъ вопросовъ проситъ о помѣчъ словомъ и дѣломъ и надѣеся замовленъ и дописей

остаючися съ глубокимъ почтеніемъ

(2—2) **РЕДАКЦІЯ.**

Адреса: Редакция „Господаря и Промышленника“ въ Станиславѣ.

Грошѣ наилучше высылати переказомъ почтовымъ або въ листѣ рекомендованѣмъ (за часъ отъ 1 падолиста 1880 до кѣнца року 1881 всего 2 зр. 30 кр.)

ТОВАРИСТВО ВЗАИМНЫХ УБЕЗПЕЧЕНИЙ
ВЪ КРАКОВѢ

засноване въ роцѣ 1860.

Выплаченъ выногороды за элементарный шлоды за часть 19-лѣтнего существо-
ванія Товариства выноситьъ 30л. р. 15,913.913-19 а. в.

Позоставша чиста надвышка

по замѣненю рахунковъ каждого року раздѣляеь между членовъ Товариства въ
отношенно до ихъ вкладовъ. Звернено членамъ отъ часу основанія Товариства
30л. р. 2,878.584 кр. 03 а. в.

Посля замѣненныхъ рахунковъ за 1879 р. съ анемъ 31 марта 1880 склада-
ются гаранційный фонды Товариства на роцъ 1880

въ отдѣлѣ огневомъ и градовомъ

въ слѣдующихъ позиціяхъ:
а) Фонды резервовъ 30л. р. 1,602,401-56 а. в.
б) Резерва заличность (премій) на роцъ 1880 " 694,271-87 " "
в) Процента фондовъ резервовыхъ и асе-курраційныхъ " 100,100- " "
г) Перебъчна заличка на роцъ 1880 " 2,400,000- " "

Отдѣлъ убезпечень на житѣ

товариства взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ, отворенный въ роцѣ 1869.

Сума выплаченыхъ капиталовъ и рентъ выноситьъ
30л. р. 303.557-46 а. в.

Фонды отдѣлу убезпечень на житѣ выноситьъ съ анемъ 31 грудня 1879

30л. р. 925.364-70 а. в.

Товариство принимавъ убезпеченіа на житѣ членовъ въ вестьхъ знаныхъ
комбинаціяхъ, актъ: капиталовъ спадковыхъ для родныхъ, забезпеченіа власного
быту на старобѣтъ, выпосаженья дѣтей, доживотныхъ рентъ, забезпечень часо-
выхъ, взаимныхъ забезпечень помертвыхъ и пр.

Користи осигненій въ томъ отдѣлѣ убезпечень звертаются
членамъ Товариства

а именно заершено

Въ роцѣ	Въ отдѣлѣ убезпечень капиталовъ	
	помертвыхъ	на доживотъ
1874	18 ⁰ / ₀ отъ залички	8 ⁰ / ₀ отъ залички
1875	20 ⁰ / ₀ " "	10 ⁰ / ₀ " "
1876	20 ⁰ / ₀ " "	10 ⁰ / ₀ " "
1877	18 ⁰ / ₀ " "	7 ⁰ / ₀ " "
1878	18 ⁰ / ₀ " "	15 ⁰ / ₀ " "
1879	16 ⁰ / ₀ " "	10 ⁰ / ₀ " "

На желанье розсылаеся безплатно стѣлутъ, объясняющей брошюры и табелѣ премій.

Перелѣтъ 19-лѣтної операції въ отдѣлѣ огневомъ и 16-лѣтної въ отдѣлѣ градовомъ
ТОВАРИСТВА ВЗАИМНЫХЪ УБЕЗПЕЧЕНЬ ВЪ КРАКОВѢ.

Рокъ	Число членовъ	Число подполь	Варьность убезпеченія	Забрала заличка и процента		Выплаченныя шлоды		Чиста надвышка				Недоборъ				Останъ фонда резервового съ коинемъ каждого року	
				въ отдѣлѣ		въ отдѣлѣ		огневомъ		градовомъ		огневомъ		градовомъ		огневомъ	
				зр.	к.	зр.	к.	зр.	к.	зр.	к.	зр.	к.	зр.	к.	зр.	к.
1861	от.	8,111	31,793.570	276,726.96	—	82,152.73	—	27	54,068.58	11,317.83	—	—	—	—	—	42,528.77	—
1862	от.	16,547	50,465.604	425,309.81	—	309,175.37	—	—	—	—	—	13,147.52	—	—	—	91,555.71	—
1863	от.	20,352	54,732.315	465,181.09	—	279,774.64	—	14	61,909.26	1,873.52	—	—	—	—	—	159,020.02	—
1864	от.	20,227	52,872.348	460,702.44	60,577.07	233,141.86	15,829.61	15	65,963.85	134.36	20	11,788.20	13,013.82	—	—	202,821.55	14,965.99
1865	от.	25,007	59,400.812	505,440.46	29,828.76	429,520.75	11,030.49	8	45,215.53	2,209.26	16	4,579.58	5,082.29	—	—	252,420.52	21,159.13
1866	от.	31,654	72,305.542	594,124.57	109,733.28	424,957.79	49,738.20	20	128,300.40	10,421.62	10	12,734.02	13,532	—	—	306,916.03	39,258.05
1867	от.	39,368	88,387.045	674,346.57	140,522.99	308,721.66	82,600.19	20	—	—	—	13,660.40	14,626.68	—	—	377,385.25	62,493.61
1868	от.	53,245	108,783.444	820,973.34	103,929.45	593,334.91	94,466.87	20	—	271.45	—	—	—	—	—	454,937.71	72,402.90
1869	от.	62,616	121,558.009	930,336.15	172,698.99	482,845.27	264,761.73	20	173,548.09	920.48	—	—	—	—	—	554,589.56	46,871.29
1870	от.	72,676	170,112.813	1,235,783.36	174,480.14	564,566.68	52,447.11	20	216,930.39	550.80	15	25,817.75	42,017.57	—	—	655,359.72	76,583.50
1871	от.	81,181	192,075.396	1,404,537.99	190,671.28	846,585.07	281,896.58	10	—	2,453.67	—	—	—	—	—	718,119.34	49,418.12
1872	от.	88,632	203,508.920	1,420,994.48	273,986.39	1,206,889.51	260,448.79	—	—	—	—	—	—	—	—	46,337.83	67,236.63
1873	от.	92,731	209,978.348	1,472,280.94	457,620.61	1,114,960.26	208,698.33	8	—	—	—	—	—	—	—	863,980.71	42,786.10
1874	от.	98,980	222,330.181	1,588,282.70	501,597.18	1,101,082.62	273,619.38	20	96,744.85	54,925.47	20	50,533.22	15,427.32	20,867.96	20,867.95	925,323.47	86,201.52
1875	от.	106,072	225,861.590	1,699,935.71	395,184.40	743,600.91	363,017.73	20	307,769	13,642.66	—	—	—	—	—	1,003,087.97	148,543.12
1876	от.	115,416	246,656.074	1,907,813.53	461,723.21	911,710.92	355,312.93	12	298,913.22	10,612.45	12	33,168.30	35,350.27	—	—	1,145,341.06	213,227
1877	от.	121,475	273,821.656	2,029,378.45	536,225.62	973,188.86	380,261.61	9	343,050.09	12,373.33	9	31,849.36	32,933.90	—	—	1,231,127.36	281,928.49
1878	от.	129,143	282,914.519	1,949,680.14	503,133.08	793,015.63	543,105.59	—	452,533.25	986.71	—	—	—	—	—	1,311,020	334,557.15
1879	от.	131,131	292,292.443	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	291,381.56
Разомъ	от.	1,165,452	2,841,074.143	4,708,997.22	—	3,517,995.94	—	—	2,667,164.60	140,132.42	—	211,419.43	223,370	20,867.95	—	1,311,020	291,381.56
	от.	42,268	247,483.190	—	—	—	—	—	2,921,556	114,259.84	—	455,657	—	—	—	—	—
	от.	—	—	—	—	—	—	—	кр. 86	—	—	кр. 38	—	—	—	—	—

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середа и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годины по полудни.

Редакція и администрація подъ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламации належитъ пересылать подъ адресомъ: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣвъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи ч. 15 „Дѣло“. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной. Рекламации неопечатаніи вѣдѣны отъ порта.
Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрѣчье, тожъ просимо о скорѣ надѣсланьѣ предплати и вырѣвнаньѣ всѣхъ залежностей.

Анкета для реформы школъ народныхъ.

II.

Не хочемо напередъ судити о працяхъ школьной анкеты, однакъ же на подставѣ еи першихъ нарядъ мусимо сказати, що такъ многоважне дѣло реформы народныхъ школъ зводиться анкетой на блудну дорогу и що цѣла справа повертається не на добро нашихъ школъ и нашего народа. Выплыває се вже зъ самого склада школьной анкеты. Уже навѣтъ „Czas“ замѣтивъ, „що складъ сеи анкеты не будить великихъ надѣй, бо она складається въ переважнѣй части або зъ членѣвъ кр. рады школьной, або зъ особѣвъ стоящихъ съ нею въ тѣснѣй звязи. Мимо найлучшой волѣ не зможуть они доглянути всѣхъ тыхъ недостаткѣвъ и хибѣвъ, які повздержують поступъ и розвѣвъ нашихъ школъ, бо иначе они самі мусѣлибы признатися до великой вины, що упривляючи школами не доглянули тыхъ недостаткѣвъ и хибѣвъ и въ ихъ поправѣ дали выпередитися соймови!“ Мы скажемо еще болѣе. Складъ анкеты не только для того не отповѣдный, що тутъ дотеперѣшній управитель нашихъ школъ малибы выдати засудъ на себе самыхъ, чого по нихъ не можна сподѣватися, не только для того, що до анкеты не покликано ни одного Русина, и черезъ то не можна навѣтъ мати надѣй, чтобы анкета справедливо отнеслась до потребъ русского народа, але такожъ для того, що анкета зложена зъ людѣй, котры не знаютъ не только русского але и польского люду, не знаютъ потребъ такъ нашего, якъ и польского народа (хѣба вынявши пляхты и мѣской интеллигенціи), не знаютъ нашего селянства и маломѣщанства, ба навѣтъ не видѣли нашихъ сельскихъ школъ. Засѣдають тутъ по болѣшой части люде

зъ-за „зеленого столика“ зарѣвно далеки отъ народа, якъ ихъ бюро. А чтобы познати, въ какомъ направленьѣ потрібна у насъ реформа народныхъ школъ, треба власне приглянутися не только внутрѣшному устрою теперѣшнихъ школъ народныхъ, але и ихъ впливови на самъ народъ, на народне житѣ и господарство. Мы жъ пытаємо, чи богато есть межѣ членами школьной анкеты людѣй, що стыкаются съ народомъ, живутъ съ нимъ разомъ, чувуютъ его потребности и бачатъ отношенія межѣ народными школами а народомъ? Ни одного такого чловека нема въ цѣлой анкеты. Кс. Бухвальдъ и гр. Рей се единіи, що еще можутъ числитися до людѣй практики, але и они стоятъ доволѣ далеко отъ самой массы народа и якъ самъ гр. Рей съ признательною откровенностью о собѣ сказавъ, самі собѣ не довѣряють, чтобы знали точно потребности хочбы только людности своихъ повѣтовъ, а тымъ менше цѣлого краю. До того еще кс. Бухвальдъ належитъ до секціи администраціи, а въ секціи педагогично-дидактичнѣй одинъ гр. Рей заступає людѣй практики, чи лучше сказавши, весь загаль, въ которого интересъ має перевестися реформа школъ народныхъ. Пп. кс. Солецкій, Мандыбуръ, Ольшевскій, Шмиттъ, Штаркель, Савчинскій — всѣ они люде теории зъ-за зеленого стола, котры не мають ніякого дѣла съ дѣйственнымъ житѣемъ народнымъ, не сходились и не сходятся съ народомъ и вжежъ конечно не знаютъ его потребъ. Можнажъ надѣятися, чтобы секція педагогично-дидактична а взглядно сама анкета школьна зложена зъ такихъ элементѣвъ отповѣла практичнымъ потребамъ нашего народного житѣ, розвою и образования? Чи можна дивуватися, що школьна анкета при такомъ складѣ своихъ членѣвъ повертається на поли доктринерства не только безплодного, але и впростѣ шкодливого? Розправы педагогично-дидактичнѣй секціи дуже добре характеризуютъ тую доктринерску крутанину. П. Г. Шмиттъ уважає задачію анкеты боронити дотеперѣшного

стану школъ и онѣ ставивъ навѣтъ виесеніе, чтобы анкета высказалась похвально о станѣ теперѣшнихъ школъ. П. инсп. Мандыбуръ тожъ само придерживается status quo и уважає скрайною задачію школьной анкеты „упрощеніе гденекотрыхъ отдѣловъ и доданія необходимыхъ отдѣловъ школьной науки.“ П. Савчинскій выразно подноситъ, що теперѣшного плану наукъ въ народныхъ школахъ не можна цѣлкомъ змѣнити, а то для того, що „се зробилобы надто великій переворотъ въ школьництвѣ!“ Отже обава передъ надто великимъ переворотомъ въ школьництвѣ повинна повздержати передъ реформами! П. Савчинскій назначає народнѣй школъ задачу лише „заинтересувати“ дитину для науки, розумѣся, науки такъ званого „загального образования“. И не можна остаточно дивуватися, що п. Савчинскій и его товаришѣ-доктринеры назначаютъ такую цѣль народнѣй школъ, бо се есть конечнымъ выплывомъ самого ихъ доктринерства. Имъ здається, що нашему народови богато поможеся, коли школа подасть ему окрупины „загальныхъ наукъ и вѣдомостей“, що народъ получшає, коли буде о всѣмъ щось знати, хочбы зъ всего того не знавъ ничего добре и основно а именно не знавъ того, що ему въ житіи найпотрѣбнѣйше; имъ здається, що народови много поможеся, коли дѣти зъ народныхъ школъ будутъ могли переходити до высшихъ школъ, але при томъ забываютъ, что тѣ дѣти не мають за що ити до высшихъ школъ, что они мусѣтъ вертати до господарства, которого и теперѣшная школа не научила и послѣ словъ п. Савчинского навѣтъ не есть въ станѣ научити. Они забываютъ, чи не знаютъ, что тутъ болѣе якъ где инде оправдуются слова Гетового Фавста о „универсальномъ образовании“:

„Ахъ, ось я философію
И правознаство и медицину,
Ба, жалѣся Богъ, и теологію
Зглубивъ, слѣдивъ горячо, безъ ушину, —
Зглубивъ, и тутъ ось все стає,
А я якъ бувъ дурный, такъ е!“

Оправдуются тутъ тѣ слова въ болѣшой мѣрѣ не только для того, що ни про учениковъ, ни про учителей народныхъ школъ не можна сказати, чтобы они стали „магистрами и докторами“ якихъ небудь наукъ, и они далеко меньше отъ Фавста зглубляютъ науки; не только для того, чтобы тутъ было одно внутрѣшнее духовное недоволеніе надъ незглубимостью наукъ, але годовно для того, що до того недоволенія лучитися еще друге далеко важнѣйшее недоволеніе. Ото скѣнчивши сей „сельскій университетъ“, где всего учатъ по троха, и вернувши на лоно своей родины бачитъ такой ученикъ передъ собою нужду экономичну, котрой подана ему наука ничего не порадила, онѣ бачитъ безхосеинность поданой науки для практичного житѣ, бачитъ, что онѣ не только „якъ бувъ дурный такъ е“, але навѣтъ далеко меньше знає въ господарствѣ и щоденнѣй працѣ, якъ той, що замѣстъ сидѣти въ школѣ и зглубляти „загальную науку“ ходивъ разомъ съ батькомъ коло господарства, оравъ, сѣявъ, ховавъ худобу, вчився ремесла и т. д. Онѣ бачитъ, что хоть земска куля остає незмѣнною, земля для него зменшається, что наука не дала ему нового способу житѣ, что ему не стає способу стати „ученымъ“ чловекомъ и зъ науки жити, а что нужда экономичная забиває не только всѣ его думки, але и его власне житѣ. Его недоволеніе стократъ болѣе отъ теоретичного недоволенія Фавста и онѣ не потребує, якъ Фавстъ отруєю задавати собѣ смерти, бо сама нужда экономичная забиває его вразъ съ цѣлою философією окрушинъ „универсального образования“. Отсе есть той грубый контрастъ межѣ теорією нашихъ доктринерѣвъ, а живою практикою житѣ.

Мы не перечимо, что въ користь „загального“ образования народа дасться дуже много сказати, что зъ становища того загального образования дотеперѣшная наука въ школахъ народныхъ потребувалабы головно только „упрощенія“ гдѣякихъ отдѣловъ и увольненія школы

СЕРАЕВО,

столица Босніи.

(Послѣ приватного листу нашего земляка.)

Сераево (такъжъ Саравѣо або Бозна-Сарай), столица Босніи, повстало въ городѣ, збудованого еще передъ приходомъ Турковъ до Европы, р. 1263 по Хр. у горскимъ воеводою Котроманомъ подъ именемъ Верховосна (або Боснавара), а нынѣшнее мѣсто здвигалось доперва р. 1465 на руинахъ замку Верховосны и дѣтало свое имя отъ величавой палаты „серау“, котру тутъ ванѣсь Хозревъ-Бегъ. Колись цвило мѣсто яко осередокъ торговельный, межѣ Европою и Азією и головный складъ продуктівъ вѣхднѣго промыслу и числило въ тыхъ часахъ своего процвѣту надъ 100,000 мешканцѣвъ (нынѣ має ихъ заледво 30,000).

До Сераваа ѣдєся горѣ рѣкою Босною (правобѣчнымъ приплывомъ Савы), а доперва при горѣ рѣчки „Милячки“, впадающей до Босны, звертається въ долину тощѣ рѣчки и вѣздается въ котлину замкнену зъ пѣвночи, вѣходу и полудня высокими горами, спадающими урвистыми и нагими скалами до вузѣнкой долины, що стелится по обохъ берегахъ рѣчки, а отвореной только зъ четвертой, захѣд-

ной стороны с. в. той, въ котру дальше Милячка плыве, чтобы сполучитися по одномолевѣмъ бѣгу съ старшою своею сестричкою, Босною. Выйшовши на высокій камѣнистѣй пороги того пасма, що яръ Милячки зъ вѣходу замыкає, мавѣвъ подѣ ногами цѣле мѣсто, хаты и минареты середъ садѣвъ, а далеко на добру милю до заходу, отверту долину, одинокий приступъ до мѣста, забитого впрѣчѣмъ зъ всѣхъ бѣковъ горами. Коли тамъ выйде Русинъ, мусѣтъ гадкою поплыети на Босну, дальше на Саву, Дунай, Тисѣу, а гдѣсь далеко есть и свѣй рѣднѣй Днѣстеръ! Околиця Сераваа пригадує менѣ Маняву, та заходить только тота рѣжница, що долинка Милячки есть троха ширшою отъ провалу Манявки и тоє, що Милячка съ своею долиною звернена на захѣдъ, а Манявка плыве сама на пѣвночѣ и туды еи долина повернулася.

Домы мѣста збудованѣ по обохъ сторонахъ рѣчки, а що тутъ мѣста за мало, тожъ болѣе ихъ часть порозкидалась по обохъ сторонахъ амфитеатрально по окружающихъ долину горахъ, що самому мѣсту додає много красоты. Будова домѣвъ тутѣшныхъ есть дивна, а еще болѣе рѣжнятся помешканія мешканцѣвъ Сераваа отъ нашихъ своимъ внутрѣшнимъ розкладомъ. Всѣ они майже мають одинъ поверхъ, але матеріалъ, зъ которого они

збудованѣ, не есть твердый, найчастѣйше выставленѣй они зъ дерева, а часомъ суть такі простыми лѣбянками, вынявши розумѣясь невеличкое число показнѣйшихъ будѣвель, котры суть вже похожѣ на болѣшѣй будынки европейскихъ мѣстѣ, бо ихъ навѣтъ въ болѣшѣй части збудовано вже по окупаціи черезъ Австрію. На долинѣ такого звичайного дому серавеского буває только одна кѣмната и сѣни съ припѣчкомъ, а на поверсѣ друга кѣмната. Коли такой домъ має болѣе кѣмнатъ, то они не суть съ собою такъ якъ у насъ полученѣй дверми, але каждая зъ нихъ має свѣй власный выхѣдъ на спѣльный але вузѣнкой коритаръ. Домы навывають тутъ „кучами“, а кѣмнаты „сѣбами“. Окна звичайно дуже маленькі, але въ дуже великомъ числѣ, такъ що домъ, котрый має два фронты, выгладѣе мѣвѣвъ мавѣ двѣ шкляныя стѣны. Наслѣдствомъ того помешканія суть вправдѣ дуже яєні, але зимою або коли сильнѣй вѣтры зѣймутся, дуже студєні. У одного замѣжнѣйшого могомєданина бачивъ я хорѣшій домъ, але невеличкій; онѣ мавѣ три фронты, а въ нихъ ажъ 27 ѣконѣвъ. Въ серединѣ такой кѣмнаты не ма мѣблѣвъ, ни стола, ни лавокъ, ни софѣ, а только доокола стѣнъ широкѣ тапчины, на котрыхъ розстелєні сѣнники, прикрыванѣй диванами. На тыхъ

диванахъ сидѣтъ собѣ въ день Босняки (варѣвно Христіане чи Могомєдανε) съ заложеными ногами. Середина хаты отже совѣмъ пуста, — всюды выставлено диванами. Звычайно находится вдовѣжъ одной стѣны широка и высока шафа, вмурована въ саму стѣну и подѣлена на три части: одна має полицѣ, друга порожна, а третѣу уживається до домовѣй купелѣ. Часто находится въ середушѣмъ, порожнѣмъ отдѣлѣ пѣчь съ вмурованнымъ котломъ, где грѣється вода, такъ що коли жѣнка купается въ третѣмъ отдѣлѣ, то, може собѣ зъ котла теплои воды начерпати, коли схѣче, остудившиєся до волѣ зимнымъ тушомъ, прирядженымъ въ шафѣ купелєвой. Одинъ домъ не притыкає николи въ Серавѣ до другого, якъ у насъ, а стоятъ отъ себе окремо межѣ деревами, а лучитъ ихъ хѣба только той лѣплєный зъ глины парканъ, що ихъ всѣхъ однимъ тягомъ отъ улицѣ отдѣляє. Обѣдѣе каждого дому має правильно три отдѣлы: при вхѣдѣ малє подѣорѣе, потѣмъ друге, болѣе, а на кѣнци городъ, въ котрѣмъ стоитъ хата, — а каждая часть отдѣлена отъ другои мурованою стѣною и брамою, котра завсѣгды замкнена, хѣба якъ кто входитъ або выходитъ. Поглядѣ отже на улицы и на самѣй домѣ совѣмъ не есть занимающей.

Сераево поперетинанє такъ числен-

отъ тенденцій полонизаційнихъ, котрыми она теперь на скрѣзъ перенята. Але чи на тѣмъ повинна поперестати реформа народныхъ школъ зъ становища дѣйствительныхъ потребъ народа? Мы мусимо тутъ пригадати народну пословицу, що „голодній кумъ“ перше всего „хлѣбъ на умъ“. Всяка праця коло поддвигнення народа повинна перше всего зважати на тое правило, що экономичный добробытъ народа есть условіемъ поступу народнои просвѣты. Тожъ бажаючи подвигнути народъ зъ экономичной нужды, треба выобразувати и приспособити его до экономичной борьбы и працѣ, треба чтобы наука подавана въ школахъ сповняла такожъ и тую задачу экономичного образования народа и передовѣсть указувала ему дорогу поступу и розвою въ практичномъ житю. Не годится забувати, що наука и загальне образование навѣтъ въ середнихъ и высшихъ школахъ есть на дѣлѣ „наукою хлѣба“ (Brodstudium) и только тымъ по части поповняе недостачу высшего экономичного образования народного, що наконецъ власне задля такого на загальномъ чисто гуманитарномъ а не практичномъ выхованю оперте шкѣльництво наше, есть головною причиною, для чого у насъ виробляея интеллигентный пролетаріятъ а экономичный розвѣй краю поступае въ противнѣмъ направленю. Таке загальне образование подаване маленькими окружиными въ народныхъ школахъ не мае тутъ навѣтъ и той экономичной стороны „науки хлѣба“, яку оно мае въ высшихъ школахъ. Укѣиченый академикъ „сельского университета“ може що наибѣльше статися громадскимъ писаремъ, але и тое писарство не може ему дати хлѣба. Онъ похожий на чоловѣка, котрый за молоденькихъ лѣтъ побувавъ въ пышныхъ палатахъ, засмакувавъ троха выгѣдного житя, надивився на роскоши и богатства, а ѣттакъ, коли дѣйшовъ до сѣлаго вѣку, опивився въ нужденнѣй хатѣ, безъ способу житя, безъ способу заробити на хлѣбъ насущный! Чижь сего выжидае народъ ѣтъ народныхъ школъ, чи на таку хвиливу оману годится екзекуціями вытягати зъ него послѣдний кусокъ хлѣба, чи такимъ шкѣльництвомъ получае доля народа?

ДОПИСИ.

Зъ Тернополя. (Объявъ житя нашего мѣщанства.) И намъ не судилося „послѣдними бути“; наше руске мѣщанство дало объявъ житя заснованьемъ руской читальни. Объявъ сей тымъ бѣльше муситъ радовати каждого щиро

Русина, понеже гадка заснована читальня зародилась помѣжъ самымъ мѣщанствомъ а переведеньемъ сеи гадки въ житѣ занялись дуже ревню мѣщане пп. Онуфрій Ткачукъ, членъ филіи „Просвѣты“ и тов. Качковского, Тома Кордуба и Матей Брыковичъ. Статутъ уложеный совѣмъ подся начерку статута для читальни, выданого „Просвѣтою“, подтвердило ц. к. на мѣстництво и тому дня 26 жовтня (7 листопада) отбулися загальны зборы, чтобы выборы выдѣлѣ. На тѣ зборы прибуло досыть мале число, около 30 членѣвъ, однакъ се тому, що многі мѣстцевѣ не знали навѣтъ о тѣмъ, не згадуючи вже о замѣстцевыхъ Русинахъ. До выдѣлу читальни войшли: Впр. о. деканъ Василь Фортуна яко голова, пп. Василь Кириль яко заступникъ головы, проф. Ол. Барвѣнскій яко секретарь, Тома Кордуба, яко бібліотекаръ, Матей Брыковичъ, яко касіеръ. Заступниками выбраны пп. Иванъ Решитуха и Лука Брыковичъ, сей послѣдній такожъ господаремъ читальни. Цѣлю читальни есть: ширити замилованье до читаня пожиточныхъ писемъ, а тымъ самымъ и просвѣту межи мѣщанами въ Тернополи и околици, а вкладка рѣчна выноситъ 2 р. ав. поврѣчно 1 р. ав. Не потребуемо розводити о тѣмъ, якъ великой ваги есть заснованье такого осередка въ столиці Подѣля, гдебы не только могли скуплятися и оживлятися мѣстцевѣ силы рускѣ, розстрѣленѣ доси, але гдебы такожъ и окрестнѣ Русины могли заходити, чтобы засягнути вѣсти о розвою руского житя, вымѣнити свои гадки въ тѣмъ взглядѣ съ мѣстцевыми Русинами и покрѣпитися обоимъ до успѣшнаго дѣланя на поли народнои розвою. Надѣмось отже, що такъ мѣстцевѣ, якъ и околнѣ Русины, якъ численнѣйшою участію и приступленьемъ въ члены допоможутъ до успѣшнаго розвою нашего молодого товариства и сповнення важной задачи: разбудження и просвѣты руского мѣщанства въ Тернополи. Читальня умѣщена подъ Ч. 960 въ улиці паньской, где можна зголошуватися въ члены (або такожъ у головы товариства Впр. о. Фортуны).

Подаючи сю допись зъ Тернополя не можемо не высказати нашої щирои радости, що тернопольске мѣщанство руске заявило наконецъ живый объявъ своего житя и поступило на ту дорогу, которую може двинутися напередъ въ свою и цѣлой Руси славу. Нашимъ тернопольскимъ Братямъ пересылаемо щиро-сердечне: Щастя Боже до нового дѣла! — и маемо тверду надѣю, що и околнѣ Русины не залишатъ причинитися до розвою житя и руского патриотизму на-

шыми повозовными улицами, котры тягнутся рѣвнобѣжно до Милячки, отже зѣ входу до заходу, якъ и поперечными, котры падаютъ на тамтѣ подъ простымъ кутомъ въ направленю пѣвночи до полудня. На каждой улиці есть кѣлька мошей, такъ що въ тѣмъ самѣмъ мѣстѣ ихъ надъ 150. Съ выимкою кѣлькохъ всѣ они деревяннѣ совѣмъ непоказнѣ и неладнѣ, высокости звичайныхъ домѣвъ, только що надъ каждою такою мошею возноситея трохи вышій минаретъ. Есть то вежочка, похожа на стовпъ, збудована зъ камня съ сходами въ серединѣ а на верха має галерію, на котру выходитъ пѣсля могамеданьского звичаю 5 разѣвъ на день „Муединъ“, с. в. спѣвакъ, чтобы „вѣрныхъ“ накликали до молитвы. Каждого разу ѣтѣвѣе тутъ муединъ, повтаряючи все тоту саму арію, одинъ псаломъ. Якъ така мошея въ серединѣ выглядаетъ, того не знаю, бо вступъ до неѣ есть ино-вѣрнымъ зѣбороненый, а колибы тамъ кто н. пр. зъ невѣжества зайшовъ, мѣгбы наразитися на тов, чтобы съ нимъ обѣйшлися некрасно. Коло каждой мошей, — наоколо неѣ, або зъ боку, — есть могамеданскій цвинтарь, такъ, що идучи мѣстомъ, що кѣлька кроковъ впадае въ очи невеселый видъ. Самы могамедане, якъ видко, увѣкли до того, а замѣжнѣйшій зъ нихъ мають свои власнѣ цвинта-

рѣ въ своихъ городахъ, такъ коло хатъ (кучъ). Австрійске правительство не дозволило уже того, такъ что ѣтъ часу окупации всѣ могамедане мусѣтъ ховати своихъ мерцѣвъ на одномъ цвинтари и то за мѣстомъ. Передъ каждою мошею знаходится такожъ кириця (водотрыскъ), чтобы каждый вѣрный, какимъ вступитъ до дому молитвы, умывъ собѣ голову, груди и ноги.

До найзначнѣйшихъ будѣвъ въ Сераевѣ належитъ бевперечно єдина въ мѣстѣ церковь сербско православна, ѣттакъ палата князя („конакъ“ авана) и головна мошея султаньска, звана „джамія“. До краснихъ будынокѣвъ, выставленыхъ на спѣсѣвъ европейскій, належитъ еще велика касарня, павилонъ офицерскій, касино офицерске, теперь сѣставлене, шпиталь гарнизонный, помещиканя консулѣвъ и готель „Австрія“. Всѣ инші домѣвъ суть на одинъ ладъ будованнѣ, совѣмъ безъ жадного смаку.

Головнѣйшій улицѣ, котры вдовѣжъ мѣсто перетинаютъ, суть: улиці Францъ-Юсифа, ул. Терезіи, Вергадія, Чималюша (царска улиці) и Бакаревичъ, — всѣ инші суть короткѣ и не мають великого значеня. Пляцовъ мѣсто якѣ и не мало, а вся торговля ѣтѣвѣе на улицяхъ або въ крамикахъ. Єдиный пляцъ въ Сераевѣ стелится передъ касарнею и звесѣ

шой тернопольской громады. Бажаемо, чтобы примѣръ Тернопольцѣвъ заохотивъ такожъ и другихъ мѣщанъ нашихъ рускихъ мѣстѣ братися до дѣла для добра руского народа. Пора вѣстати, пора дѣлами волю добувати!

Зъ Украины.*) Минуло вже повороку, якъ министромъ народнои просвѣты замѣсть гр. Толстого постановлено п. Сабурова. Богато про него говорено, богато писано въ часописяхъ, великѣй покладано на него надѣи, а дѣло просвѣты якъ стояло, такъ и стоитъ: замѣсть не дагогобѣвъ, якъ сидѣли такъ и сидѣтъ урядники та слуги; замѣсть науки и просвѣты въ гимназияхъ развиваютъ шпигунство, а въ университетахъ наживу. Про народнѣ школы не ма що и казати: тутъ земства та мѣстцевѣ думы выдають только грошѣ на кошты сѣхъ начебъ то й справдѣ народныхъ школъ, въ котрыхъ инспекторы и директоры деморализуютъ сельску дѣтвору. И дивна рѣчь, до сего часу ни одно зъ пѣвденныхъ земствъ, ни одна мѣстцева дума на Украинѣ не важились провести ни въ своихъ радахъ, ни въ печати, ни до министра ниже єдинои слова про сельскѣ школы на Украинѣ, про потребу вѣчити своихъ дѣтѣй на рѣднѣй рускѣй мовѣ. Але выбачте панове, зъ всеи російской пресы мы запримѣтили въ „Рускомъ Курьерѣ“ дописъ, въ котрѣй было указано на єю потребу. Одну єдинѣсенку дописъ за пѣворѣк! Жежь то не на велику розмову про свои нужды зѣбралась наша интеллигентна громада! Щожь скажете, може й она не клопочеся про свои нужды, може й не думаетъ ничего о своей рѣднѣй мовѣ? Можна бѣ такъ сказати дивлячисъ зъ далеку, бо й справдѣ не чути у насъ нѣякого голоса. Толькожь треба спытати, чи може наша интеллигентна громада говорити и где має она подняти свой голосъ? Поглянувши на Украину бачимо тутъ зъ концѣ въ концѣ якусь чудну, погану сонливѣсть. Нигде не чути живого слова, людского голоса, не видко живого чоловѣка, наче якесъ сонне царство, наче люде онѣмѣли, одеревѣли, наче въ нихъ ни силы, ни рукъ, ни до какой працѣ не ма! Чи справдѣ Украину такъ приспали, чи на нѣй не ма за що вѣзтисъ? Где тамъ не ма!... Гляньте, яка тамъ обширѣ, хѣба по нѣй ничего робити?! Не одинъ думаетъ тиху думку про той великѣй перелѣтъ доси неораннѣй, а не то засѣяннѣй,

*) Сподѣваемося, що нашѣ Родимцѣ щиро привѣтають вѣсти зъ нашої закордоньской Руси, котрой станѣ теперѣшний остаеся доси для насъ закритый грубою заслоною. При частыхъ баламутныхъ вѣдомостяхъ, якѣ розѣвѣаются о станѣ нашої закордоньской Руси въ рѣжнихъ зле пониформованныхъ часописяхъ, оригинальнѣй дописъ зъ Украины повиннѣ мати живый интересъ для загалу нашої читающей публики. Маемо надѣю, що будемо могли постоѣнно одержувати дописи зъ-за кордономъ и тымъ спѣспособѣмъ знакомиати нашихъ Вп. Читателѣвъ съ теперѣшнымъ станомъ закордоньскихъ Русинѣвъ. Пр. Р.

„пляцъ Филиповича“. За тое має мѣсто 4 великѣй и мурованѣ мосты надъ Милячкою, т. в. мѣстѣ латиньскій, м. Александрійскій, м. Бендбаша и м. ѣвчарскій. Чудесно выглядаетъ сама рѣка, коли на ню споглянути зъ котрого небудѣ моста; сама вода чиста плыне, якъ всѣ горекѣй рѣчки, быстро, а єи русло ѣвжитъ въ цѣломъ простѣй линіи, видко, що колісь єго регулѣвано.

Склепѣвъ съ выставами, якихъ у насъ въ Галичинѣ вже и въ каждомъ малѣмъ мѣстечку подыбати можна, тутъ такъ якѣбы совѣмъ не було; доперва кѣлька жидикѣвъ-шпекулянтѣвъ, що зайшли єуды за войскомъ австрійскимъ, стали запроваджувати бѣльшій склепы съ такими выставами. Склепы серавскѣ, то малѣ крамики, а купцѣ, хотъ въ дома мають великѣй гуртовнѣй склады, приносятъ до нихъ ѣтъ часу до часу лише только, кѣлька на разѣ треба. Варто тутъ однакъ побачити базаръ, совѣмъ такій, якихъ всюды въ оріентальныхъ мѣстахъ подыбати можна. Есть то дуже довгѣй коритаръ, вкритый зверху не высокимъ але довгимъ кровомъ а по обохъ сторонахъ єго розѣлися рядомъ купцѣ зъ своєю краминою, по наибѣльшой части зъ перкалями, бавовною и полотномъ, хотъ часомъ знайдѣеся складъ съ всякою галиантерією. Не треба собѣ однакъ тыхъ

бурынами зарослыхъ; не одинъ радъ бѣ вѣзтисъ до працѣ для добра своего народа, такъ ѣвда, що думка остаеся и муситъ остаеся думкою. Не маючи ни своего органа, не маючи ни права говорити по своему, ни навѣтъ посѣвѣтуватисъ въ купѣ съ другими, — чижь може вывѣзтисъ яка спѣбна думка интеллигентной громады, чи можна було выйти на яку євну стежку зъ сеи „єдинои“ тюрьмы и вѣзтисъ до якого небудѣ дѣла? Такъ и не дивуйтеся, що у насъ ничего не робится передъ людьми въ публичномъ житю, що у насъ прилюдно не толкуютъ про нужды народнѣй, а еще меньше що небудѣ роблятъ для народа. Щожь дивного, що на Украинѣ и доси лютуютъ „порядки Толстого“, що дѣти ломаются подъ напоромъ нашихъ школьныхъ порядковъ, труются, стрѣляются, вѣшajúся, бо не зможутъ справитисъ съ Непотами изъ Чехѣвъ та съ Плятонами изъ Галичины. Ѣтъ пр. що знаходимо мы въ російскихъ часописяхъ: 9 (21) сего мѣсяця ученикъ Нельконъ ѣтѣвѣе въ Кіевѣ морѣвѣмъ; 11 (23) сегожь такѣ мѣсяця другѣй ученикъ въ другѣмъ мѣстѣ кинулся на рельсы (шины) подъ поѣздъ и єму голову ѣтѣвѣало колесо; въ Александріи (на Херсонщинѣ) учитель Беретти пустивъ собѣ кулю въ лобъ черезъ то, що инспекторъ Мальцовъ донѣлъ на него, що ѣтъ „неблагонадежднѣй“, за що й ѣтѣдали єго зъ учительства. Ѣтъ якими фактами ѣвъявляеся наше житѣе. Тому то и оно такѣ мертве, сонне и совѣмъ непохоже на житѣе живыхъ. Російска прѣса богато толкуе о потребѣ бѣльшой свободы и цѣломъ справедливо жадае, чтобы теперѣшна свобода стала ширше и була зѣтверджена закономъ, а не волею гр. Лорисъ-Меликова. Алежь несоромно было ѣи нагадати, що такоиже свободы потребуе цѣлый народъ полуденного краю, чтобы вывѣзти житѣе, свою думку и вѣзтисъ до народнои працѣ. Только и тогда моглобѣ проявитисъ житѣе и моглобѣ настати краснѣй порядки ѣтъ теперѣшныхъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спѣбный делегаціи.) Дня 4 л. листопада ѣтѣвѣе повне засѣданье австрійской делегаціи. Предметомъ нарадѣ бувъ бюджетъ министерства заграничныхъ справъ. Въ розправахъ забравъ голосъ бар. Гибнеръ пенсіонованный дипломатъ зъ часѣвъ Метерниха. Бар. Гибнеръ, консерватистъ найчѣстѣйшой крови, бачитъ на европейскѣмъ небосклонѣ двѣ чернѣ точки: оріентальне пытанье и революціи Франціи. Бизантійска держава умирае на сухоты вже цѣлы вѣки. Се полинь, котрый, хочъ втратитъ єдину часть то всежь жѣ другою полусоннымъ житѣемъ. Онъ корчитъ судорожно, коли кто наступитъ ногою на него. Оріентальне пытанье существуетъ только тогда, якъ сего хочутъ европейскѣй державы; коли не хочутъ, єго нема. Бесѣдникъ хоче, чтобы залагоджено сякъ-такъ оріентальне пытанье, а то для того, чтобы европейскѣй державы могли сполучитисъ противъ революціи Франціи

склепѣвъ представляти на зѣвѣръ вашихъ н. пр. лѣвѣвекнѣхъ, що до нихъ можна до середины вѣйти, а за лѣдою стоитъ купецъ, ба еще и кѣлькохъ купчикѣвъ. Сѣй склепы мають совѣмъ иншѣй видъ, и суть подѣбнѣ на бѣльшій крамики по мѣстечкахъ галицкихъ. До склепу тутъ совѣмъ не вхѣдѣеся, бо ѣтъ занимае ѣвѣмомъ лѣдво 3 сяжнѣ квадратѣвъ, и тамъ поскладавъ собѣ купецъ свое купло, та лишивъ мѣсяця лише о стѣлько, чтобы ѣтъ цѣлый день сидѣтъ заложивши ноги подъ себе; купуючѣй стоитъ на дворѣ передъ склепомъ. Навѣтъ гостинницѣ и трактирнѣвъ есть тутъ уже ѣтъ часу окупации досытъ; шпекулянты жиды позакладали ихъ и устроили совѣмъ на ладъ европейскѣй, але до нихъ не ходятъ николи мѣщане туземнѣй а лише цѣсарскѣй урядники, войсковѣй и тотѣ ремѣшники, що тутъ зайшли зъ Австріи. За те ходятъ родовитѣй Сераевляне дуже радо до кавярнѣ (званныхъ тутъ „каваниами“), котрыхъ тутъ повно.

(Конецъ буде)

Котра своимъ республиканизмомъ угрожаетъ всѣмъ европейскимъ монархіямъ и царскимъ престоломъ. Для того провозглаше бѣдникъ за трицѣсарскимъ союзомъ: Австрія, Нѣмеччина и Россія. Австрія, Нѣмеччина и Россія малибы разомъ поконати републиканскую Францію, котра въ противномъ случаю заліе своею републиканскою революцію цѣлу середню Европу и не задержится на границахъ Россіи, але прорвется и въ ея глубину. Дел. Демель отповѣдае попередики, що Россія не пристане на залишеніе ориентальнаго пытанія, бо она хоче подѣ знаменемъ православной церкви згромадити славянскій племена. Россія въ свойй заграничній политикѣ не есть консервативною, але революціонною; въ своимъ вѣтрѣшномъ устрою розточена она социалистично-нигилистичною пропагандою и выставлена власне на тїя небезпеченства, якї після гадки Гибнера грозятъ Франціи (революція). Бесѣдникъ выказуе, що зъ стороны Франціи не грозятъ Европѣ ніякі небезпеченства. Француска република основана легально и розвиваеся правильно. Ориентальне пытаніе не дастся отложити на позыбіше. Австрія муситъ тутъ стояти на сторожи своихъ правъ. Дел. дръ Ед. Зисъ указуе на традиційну политику Россіи. Отъ колькадесяти лѣтъ есть Россія подоймоу неспокойствъ на балканскомъ півостровѣ. Ориентальне пытаніе существуете на дѣлѣ такъ довго, якъ довго его поднимаетъ Россія. Австрія має боронити свои жизненніи интереса на балканскомъ півостровѣ не только задля самого своего супокою, але и задля своего экономичного розвою. Австрія має богату индустрію для котрой треба придбати новыхъ рынковъ. Черезъ замкненіе нѣмецкой границѣи зменшився вывозъ Австріи на півночъ и заходъ о 40—50 миліонѣвъ; за тое взрѣтъ вывозъ на востодъ и полудне, а именно взрѣтъ вывозъ индустріальныхъ товаровъ въ направлѣнію до Ромуниі о 29 миліонѣвъ. Р. 1879 зменшився сей вывозъ для того, що Англія зробила тутъ Австріи сильну конкуренцію. Доки „жѣлѣзна брама“ не буде отвореною, доти все конкуренціи Англіи буде перематати; для того повинна Австрія чимъ скорше полагодити справу отворенія „жѣлѣзной брамы“, щобъ переняти въ свои руки торговлю середной Европы съ придунайскими княжествами. Дел. Грохольскій выстунае рѣшучо противъ союза съ Россією и поясняе, що Россія въ свойй заграничній политикѣ есть на скрозъ революціонною. Згадуючи о преданности Поляковъ для Австріи подноситъ бесѣдникъ гнетъ Поляковъ черезъ Россію. Мин. бар. Гаймерлье отповѣдае Гибнерови, що подѣлъ Европы на два таборы (республиканскій и антерепубликанскій) бувбы дуже небезпечный и выкликавбы новы замѣшанія. Дальше поясняе министрѣ, що Австрія такъ задля своего державнаго становища, якъ и задля индивидуальныхъ интересѣвъ муситъ стояти на сторожи своихъ интересѣвъ на балканскомъ півостровѣ и для того не може безусловно признатися до засады неинтервенціи, якъ сего жадавъ дел. дръ Шленеръ. Оттакъ подноситъ министрѣ, що Австрія немая ніякихъ заборчихъ пляновъ на балканскомъ півостровѣ, що отнѣсится дружельно до всѣхъ народовъ сего півострову; що до отворенія „жѣлѣзной брамы“, то министрѣ уважае тую справу дуже важною и має надѣю, що она скоро залагодится на користь Австріи.

(Надзвычайный бюджетъ войсковый.) Дня 5 листопада обрадувала бюджетова комисія австрійской делегаціи надъ надзвычайнымъ бюджетомъ войсковымъ. Большѣсть комисіи ухвалила значно окроити сей бюджетъ. Зъ надзвычайнаго выдатку на войско жаданого министерствомъ войны въ сумѣ 6,957,833 зр. вычеркнено 1,910,262 зр. а въ выдаткахъ на морину зъ жаданой сумы 1,593,398 зр. суму 280,925 зр. Млн. войны гр. Биляндтъ вступався горячо за призволеніемъ жаданыхъ выдатковъ надзвычайныхъ выказуючи потребу проектowanych укрѣплень. Мимо сего промовы, якъ сказано, большѣсть бюджетовой комисіи обтыла выдатки, а именно на тяжкій арматы въ Полѣи призволила только третю часть жаданой сумы, на будову кассарн въ Пѣдгорцахъ призволено 120,000 зр., на укрѣплѣніе Полѣи 240,000 зр. Суму на укрѣплѣніе Кракова 700,000 зр. вычеркнено, а призволено лише жадану суму 100,000 зр. яко першу часть зъ загальнои сумы 5½ мил. на укрѣплѣніе Перемышля. Бѣтъ однакожъ надѣя, що на повномъ засѣданіи делегаціи вычеркненіи сумы съ малыми змѣнами будутъ призволеніи після жаданія министерства войны.

(Звычайный бюджетъ войсковый.) Мимо опозиціи вѣрноконституційныхъ прійнято на повномъ засѣданіи австрійской делегаціи звычайный войсковый бюджетъ після правительственного предложія.

(Parteilage.) Зѣздъ нѣмецкихъ консервативѣвъ яко противудемонстрація противъ загальнои вѣрноконституційнаго зѣзду нѣмецкаго отбудется въ Линцу 10 (22) листопада. На нѣмецкій зѣздъ централистичный въ Вѣднѣ дня 2 (14) листопада будутъ

выданіи карты на имя участниківъ. Центристисты очевидно боятея демонстраціи на „Parteilage“ особливо після рѣшучаго вступленія дра Кронаветтера передъ вѣдѣньскими выборами противъ централистичной партіи.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (Царъ и Лорисъ Меликовъ.)

Мы звѣщали вже, що въ другой половинѣ минувшого мѣсяца царъ завѣзавъ быть до Ливадіи престолонаслѣдника, гр. Лорисъ-Меликова, ген. Обручева и министра просвѣты Сабурова. Вся печать европейскій, хотій не знала докладно цѣли того завѣзванія, однакожъ догадувалася, що царъ хоче съ такъ выливовыми особами porozumѣтисъ взглядомъ внутрѣшного стану державы и потребныхъ реформъ. Царъ Александръ мусѣвъ добачити, що его держава находится не въ нормальномъ станѣ: що нигилизмъ хотій Лорисъ-Меликовымъ подтѣтый, однакожъ еще не вырванный съ коренемъ; що финансы державы находятся въ недоволяющѣмъ станѣ; що сегорѣчний неурожай подѣтне сильно добробытъ народный; що найближшій его престолови достойники интригуютъ одинъ противъ другихъ, завидуя другъ другу, не поступають згѣдно въ справахъ внутрѣшной и вѣшной политики; що поодинокій народности домагаются національныхъ правъ и т. д. До того додати еще тое, що царъ вже ослабъ и тѣсно и духово и черезъ повѣчанье съ кн. Долгоруковоу страшивъ на повазѣ въ очехъ членѣвъ царскаго дому. При такихъ обстоятельствахъ царъ не може иначе поступити, якъ поручити здѣльному и вѣрному прихильникови гр. Лорисъ-Меликову рѣшеніе найконечнѣйшихъ справъ державныхъ. Розумѣеся, чтобы яко тако привернути ладъ въ державѣ, мусѣбы Лорисъ-Меликовъ перевести реформы, що найменше въ найголовнѣйшихъ справахъ. И дѣйстно по поворотѣ Лорисъ-Меликова зъ Ливадіи бачимо вже, що онъ готовится до гдѣякихъ змѣнъ въ администраціи державной. И такъ доноситъ „Правительственный Вѣстникъ“, що 23 руск. жовтня почалися вступніи нарады надъ реформою законѣвъ о печати. Въ нарадахъ беруть участь: гр. Лорисъ-Меликовъ, Кохановъ, Абазя и Валуевъ. Дальше, якъ доносятъ „Одесскому Вѣстнику“, министрѣ финансовъ Грейгъ одержитъ димісію, а его мѣстце обйме предсѣдатель департаменту державнаго господарства, А. база. Такожъ, якъ доноситъ „Новое Время“, гр. Лорисъ-Меликовъ дуже занявся важнымъ пытаніемъ грозячаго голоду межъ народами Россіи. Гр. Меликовъ задумавъ голодовому нещастію хотъ по части въ той способъ запобѣги, що збѣже и мука выжичатися буде отъ военнаго интендантства зъ войсковыхъ магазинѣвъ. Якъ доносятъ росейскій газеты, головне военне интендантство выпожичило вже мѣсту Петербургову значну скѣлѣбѣ житной мукы съ речинцемъ звернення въ липно 1881 р.

(Новы часописи.) Правительство позволило выдавати: въ Харьковѣ газету „Южный Край“ подѣ редакціею профессора университета Стоянова, въ Москвѣ велику щоденну газету „Московский Телеграфъ“.

(Еще о процессѣ политическомъ.) „Современныя Извѣстія“ подаютъ близшій подробности о великомъ процессѣ политическомъ, котрый розпочався въ Петербургѣ. И такъ акта отнѣсчыся до той справы выносятся колькадесять величезныхъ томѣвъ. Прокураторъ петербургскаго окружнаго суда военнаго бувъ черезъ цѣлый рокъ занятый выключно тою справою и мавъ собѣ доданныхъ такожъ спеціально только для той справы 4 урядниковъ военной прокураторіи. Зъ початку потягнуто до слѣдства надъ 200 особѣ, зъ котрыхъ однакожъ только 12 отдано подѣ судъ, прочіи будутъ выстунати яко свѣдѣки. Въ процессѣ томъ згрупувано колька дуже важныхъ справъ политичныхъ въ послѣднихъ часѣвъ а именно: 1) справа подѣпоу подѣ Лозово-Севастопольску жѣлѣзну дорогу въ цѣли высаженія въ воздухъ царскаго поѣзду; 2) справа подѣпоу подѣ жѣлѣзну дорогу Московско-Курскую и высаженія въ воздухъ потягу двѣрсаго съ службою; 3) справа експлозіи въ двѣрци зимовѣвъ въ Петербургѣ дня 17 лютого и 4) справа т. зв. „зѣзду Липецкаго“. Тую послѣдну справу, доси еще незвѣстну, такъ объясняютъ дневники росейскіи: Въ р. 1877 отбувася въ Липецку (губ. Тамбовскій) зѣздъ всѣхъ головнѣйшихъ нигилистѣвъ и революціонистѣвъ зъ цѣлои Россіи. На порядку дневномъ того зѣзду было пытаніе царубѣйства, внесенне черезъ колькохъ проводниковъ нигилистичныхъ и рѣшено въ засадѣ такъ, що яко средство царубѣйства має служити револьверъ, штилетъ, динамитъ и другій такий рѣчи. Для переведенія той ухвалы потребный булы фонды грошей. Тогда нигилистѣ Лизогубъ (страченный передъ рокомъ въ Одесѣ) отдавъ „комитетови екзекутивному“ до диспозиціи цѣлый свой мастокъ (около 170 тысячъ рублѣвъ). На

тоже зѣздѣ отбулось и тягненіе льосѣвъ, на кого вынаде сповнити атентатъ на царя. Першій льосъ упавъ на якогось Поляка. Але нигилисты узнали, що атентатъ сповненый Полякомъ мѣгбы бути фалшиво уважанный за актъ національной мести и уневажнено выбѣръ Поляка. При новѣмъ льосованю выбѣръ упавъ на Соловѣва, котрый дѣйстно стрѣлявъ зъ револьвера на царя. На Липецкомъ зѣздѣ рѣшено такожъ подѣминувати жѣлѣзныи дороги Лозово-Севастопольску и Московско-Курскую.

Греція. Найновѣйшій вѣсти зъ Греціи показуютъ, що правительство греческе, що разъ больше приготовляе чинну акцію противъ Туреччины. Після ordre de bataille греческа армія має бути подѣлена на два корпусы: одинъ въ силѣ 30,000 людей має выршити до Епиру, другій въ силѣ 24,000 до Тесалии. Телеграмъ зъ Атенъ подѣ днемъ 8 падолиста доноситъ, що розпочався вже транспортъ войскъ зъ острова Евбеи до станицы подѣ Ляміею. Въ пяти граничныхъ мѣстцахъ має станути пять баракowychъ станицъ. — Выбрана парламентомъ греческимъ комисія для уложѣнія проекту адресы предложила вже выготовленный проектъ. Той проектъ адресы выказуе державамъ вѣдчность за остаточне установленіе границъ, съ натискомъ выражае довѣріе въ переведеніе берлинскаго трактату, настае на помноженіе силъ збройныхъ Греціи и заявляе, що есть обовязкомъ державы, зѣ взгляду на идею геленизму и на державы подѣписавшій берлинскій трактатъ, полишити эмобилизовану армію подѣ оружіемъ, поки не переведется новый ладъ въ признанныхъ Греціи провинціяхъ. На жаданіе одного депутатоваго министерства греческе обѣщало предложити палатѣ документы, отнѣсчыся до справы граничной вразъ съ трактатомъ берлинскимъ и протоколами. По подѣписано конвенціи съ банкомъ народнымъ о 60-миліонну пожичку, министерство розпочало уклады о заключеніе стомиліонной заграничной пожички.

Болгарія. Зъ Филипополя доносятъ, що на скрытоубійничѣвъ панѣ Скобеловой, матери звѣстнаго генерала, запавъ вже засудъ. Двохъ зъ нихъ, Черногорцѣвъ, засуджено на смерть, одного, Макодонца на 12 лѣтъ тяжкихъ робѣтъ, а брата головнаго злочинца, росейскаго офицера Узатиса, (отбравшаго собѣ жите) засуджено яко спѣвучастника на 16 лѣтъ вязницѣ.

Нѣмеччина. Отъ часу до часу подѣносятся и упадаютъ слухи о димісіи кн. Бисмарка. Послѣдними часами появилась власне така вѣсть о димісіи въ нѣмецкихъ газетахъ и заравъ же була откликана. Кн. Бисмаркъ дуже отвертый въ бесѣдѣ и одно его слово дае прасѣ матеріалъ до рѣжныхъ комбинацій, задля якихъ причинъ жѣлѣзный канцлеръ намѣряе уступити. Звычайно за причину подаютъ придворній интриги або недоволеніе дробныхъ краѣвъ нѣмецкихъ, на котрыхъ представитѣль канцлеръ глядитъ дуже зъ высока. Але коли въ слуху о димісіи Бисмарка булабъ хотъ часть правды, то причинъ димісіи не треба глядати въ такихъ дробничкахъ якъ примѣромъ двѣрскій интриги, котрі совѣмъ такому великому дѣятелю не въ силѣ зашкодити, але причины булыбы важнѣйшіи. Кн. Бисмаркъ есть дипломатомъ и администраторомъ. Яко дипломатъ есть онъ щасливый, яко администраторъ не дуже. Его побѣды въ парламентѣ все выхоятъ зъ его лавирования межъ поодинокими партіями; его подѣдержуютъ то либералы, то консерватисты то клерикалы, своей дружной партіи кн. Бисмаркъ не має, но яко чоловікъ розумный и практичный потрафити справитисъ съ противникомъ. Теперь кн. Бисмаркъ має сильного противника, а нимъ есть партія клерикальная, котру роздражнито торжество посвященія катедры въ Кольони. Межъ тою то партією а Бисмаркомъ закипѣвъ бѣй. Въ прускомъ соймѣ консерватисты и національни-либералы подѣблялись а клерикалы стараются всеими силами скрѣпитисъ, групуяють коло себе всѣхъ незадоволенъ партій. Тымчасомъ кн. Бисмаркъ предпринявъ рѣшити важны и утижливый пытанія социальны, якъ подѣпшеніе долѣ робѣтниковъ и подѣпшеніе экономичнаго стану народа. И ось въ томъ треба глядати причины недавной поголоски о димісіи кн. Бисмарка.

Франція. (Мартовіи декреты.) До дня 5 с. м. включно власти французскій перевели мартовіи декреты въ 65 департаментныхъ кромѣ Парижа. Въ самѣмъ Парижѣ закрытыя кляшторѣвъ обѣйлось спокойно, безъ непорядковъ, не такъ на провинціи. Мы вже гденецо въ томъ взглядѣ отъ часу до часу доносили, теперь знаходимъ въ газетахъ збѣранный богатый матеріалъ до того, якъ отбувалось замыканіе кляшторѣвъ на провинціи. Въ мѣстѣ Гавръ полиція держала въ облозѣ кляшторѣ Доминиканѣвъ черезъ три години, бо монахи замкнулись съ середины а жаденъ мѣстцевый слюсаръ не хотѣвъ замка отворити; полиція мусѣла спроваджувати слюсарѣвъ зъ иншихъ мѣстцевостей. Въ Аміенѣ павъ першій выстрѣлъ зъ топыи народа на по-

лицію. Забуреніе тревало досытъ довго. Въ Турѣ (Tours) полиція мусѣла выломати пятнадцать дѣверей, при чѣмъ арештовано двѣ особы. Въ Анжерѣ въ кляшторѣ Капуцинѣвъ згромадилось до 300 цивильныхъ особѣвъ, котрі не хотѣли уступитисъ, ажъ поки епископъ Френпель не отчитавъ екскоммуники всѣхъ агентѣвъ, переводячихъ декреты. Въ Bourges полиція мусѣла по драбнахъ черезъ ѣкна влзати въ внутръ кляштору. Въ Cahors подчасъ замыканія кляштора бито въ всѣ дзвоны, якъ въ часѣ пожара або вѣйны. Въ Нантѣ служба кляшторна кинулась на полицію съ кіями. Въ Парижѣ розпочала полиція свою чинность дня 5 с. м. и до вечера замкнула всѣ конгрегациі. Подѣ однимъ кляшторомъ Капуцинѣвъ згромадилось топыа народа, котру полиція мусѣла розганяти пожарными сикавками. Дѣверѣ кляштору выламывано а провинціала, котрый отчитавъ екскоммунику, казавъ комисарѣ полиційный арештовати. — Кляшторъ Премонстратензѣвъ на горѣ въ Терассонѣ, до котораго полиція не могла дѣстатисъ, облягли три баталіоны пѣхоты, бо монахи не хотятъ зъ кляштору уступити.

НОВИНКИ.

— **Загальніи зборы товариства „Руска Бѣсѣда“** запѣвѣдженъ на 16 н. с. сего мѣсяця отложенъ на позыбіше. Нововызначенный день зборѣвъ буде въ „Дѣлѣ“ оповѣщенъ.

— Сегодня о годинѣ 6 вечеромъ отбудется **засѣданіе повнаго комитету** для обходу памяти вступленія на престолъ цѣсаря Іосифа II. Вчера отбулось засѣданіе подкомитету политичнаго, на котромъ обговорено резолюціи для митингу, уложенъ п. Вол. Барвильскимъ.

— **Зъ Черновець.** Русины Буковинскій приготовляются до торжественнаго обходу столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II. и въ той цѣли выбрали комитетъ зложенъ зъ представитѣль всѣхъ черновецкихъ русинскихъ товариствъ.

— **О. Сильвестеръ Билинkevичъ**, парохъ въ Тысьменичанахъ, дек. Тысьменецкаго умеръ 19 (31) жовтня с. р. въ 71. р. жита а 44 священства.

— **Конкурса учительскій.** Рада шк. краева розписуе конкурсъ на посады учительѣвъ рисункѣвъ при гимназіяхъ въ Коломыѣ и Дрогобычи. Рѣчна плата 1000 зр. и 250 зр. активальнаго додатку. Речинѣвъ подаванія до 8 л. грудня с. р.

— **Зъ сельскаго округа выборчаго Сучава Радѣвъ-Кимполонгъ** выбраный дня 4 н. с. падолиста посломъ до рады державной совѣтникъ краеваго суда въ Черновцахъ п. Питей.

(К. Л.) **Выборы до рады повѣтровои въ Камѣнцѣ Струмиловѣи** выпали користо для насъ, бо на 12 кандидатѣвъ перейшло 11. Виравѣвъ противники нашѣ взялися на способы и думаючи, що наколи поставятъ двоухъ Русинѣвъ, котрі мають довѣріе въ повѣтъ, то зможутъ затуманити выборѣвъ и 10 своихъ кандидатѣвъ перевести, — однакъ на той разъ дуже ошиблись. Комитетъ зъорганизованный ад hoc довѣдався о томъ и скоро перестерѣвъ выборѣвъ, чтобы не далісь зланиати въ зручно наставленъ сѣти. И результатъ вынавъ щасливо. Скрутиніомъ выказало, що зъ груны сельскаго выбранъ: Василь Ванно, о. Кирилъ Левицкій, Тома Козакъ, Францѣшокъ Кулѣнскій, Филиппъ Романшинъ, о. Іосифъ Красѣцкій, Павло Шеремета, Петро Купчинскій, Федоръ Стефановичъ, о. Омелянъ Петрушевичъ, Федоръ Робаць и — Tytus Kielanowski.

— До удавшихся выборѣвъ до рады повѣтровои зъ груны сельскихъ належить додати и выборы въ **Равѣ руской**. Выбранъ всѣхъ 12 рускій кандидаты а именно: оо. Гаврышкевичъ, Санкъ, Демчукъ, Мазикевичъ, Плешкевичъ и Лысакъ, учитель Чепѣль и селяне: Мартинѣвъ, Солодуха, Шведъ, Ковальскій и Сметана.

— **Зъ Городенки** пишутъ намъ: Въ нашихъ сторонахъ вже другой рокъ загнѣдывалася дѣтерія и сотки жертвъ позаридала а сего осени прилучилася нова хвороба, дѣснѣ. Дѣти страшно хоруять то на дѣтерію, то на ѣспу; послѣдняя хвороба пануе особливо межъ жидами. Сконстатовано, що сего року въ Городенцѣ больше число дѣтѣи умерло якъ уродилось. Дня 17 жовтня замкнуло старство тутешну школу зъ причины епидеміи на два тѣжднѣ, а понеже она за той часѣ еще больше възмоглася, то для того старство замкнуло 1 падолиста школу на необмеженный часъ и наказало замкнути всѣхъ жидѣвскій хайдерѣвъ подѣ карою 10 зр. Рѣчь доказана, що по жидѣвскихъ хайдерѣвъ наибольше прокидаеся хворѣвъ всякаго рода; а що жиденята ходятъ до хайдерѣвъ и до шкѣлъ нашихъ, то дуже легко переносятъ хворѣвы и на христіанскій дѣти.

— **Зъ Оравчина подѣ Козьовоу** доноситъ дописователь „Kurjer-a Stryjsk-oro“, що тамъ ѣспина слѣта позбавила господѣрѣвъ нашѣ, такъ що не буде чимъ худобу

перезимовати и прийдеє еи хіба спродувати, розумієсь, якъ все въ такихъ случаяхъ дбєсь, за пѣвдармо. Дописователь звертаєсь для того до ц. к. староства и выдѣлу повѣтового, щобы тїи власти прийшли бѣдному народови въ помѣч и постарались хотъ о зниженє цѣнъ соли для худобы и для людїи.

— Рада державна має бути окликана на 29 надолїста с. р.

— Справозданє школы реальної въ Стрию за рѣкъ 1880. Тѣло учительске складалось зъ директора, 2 професорѣвъ и 11 учителѣвъ. Съ початкомъ року шк. вписалось до вѣхъ семѣхъ класѣ 157 ученикѣвъ, съ концемъ року було вже лишъ 129, значить пересѣчно на класу около 18 ученикѣвъ. Пѣсля вѣроисповѣданъ було: 68 рим. кат., 24 грецко-кат., 28 жидѣвъ и 9 протестантѣвъ. Пѣсля народности було: 93 Полякѣвъ, 29 Русинѣвъ, 10 Нѣмцѣвъ, 1 Чехъ, 1 Угоръ. Зъ оплатъ школьныхъ вылынуло 1060 зр., зъ вѣстунныхъ такѣ 110 зр., зъ даткѣвъ ученикѣвъ на библиотеку 162 зр., фондъ на средства науковї 1000 зр. Стипендиствъ на 129 ученикѣвъ было тѣлько 4! До попыту доспѣлости сѣдало 10 абитуриѣнтѣвъ: 1 здавъ съ ѣтзанємъ, 6 здали добре, а три одержали поправку по вакаціяхъ.

— Новї значки почтовї для газетъ. Министество торговлѣ впровадило ѣтъ 1 грудня с. р. новї значки газетнї на 1/2 кр. за дорученє краєвыхъ часописѣвъ, котрї въ обрубѣ дорученя ц. к. ерарїалныхъ урядѣвъ почтовыхъ черезъ почтовї органы дорученї бути мають. Доси платилось за доручанє газетъ предплатникамъ тѣлько готовими грѣшми, теперъ жежъ ѣтъ 1 грудня можна або грѣшми, або 1/2 крейцаровымъ значкомъ яснозеленої барвы. Тѣе розпорядженє не дотычить урядѣвъ почтовыхъ неерарїалныхъ. Розумієсь, що приписи вглядѣвъ заосмотрѣния газетъ въ тецѣрѣшнї значки почтовї, остають и на дальше безъ змѣны.

— Якъ доносить „Kurjer Stryjski“, зарядъ дѣбрь Скольскихъ гр. Киньского закунѣ ѣтъ мѣста Стрия 20 моргѣвъ поля въ Дулибахъ (моргъ по 350 зр.), на котрыхъ має построи: фабрикѣ папѣру, гисерню желѣза и тартакъ паровый. Пѣсля обчиєнь заряду дѣбрь Скольскихъ въ вѣхъ тѣхъ фабрикахъ знайдѣ занятѣ до 1000 робѣтникѣвъ. Кромѣ того зарядъ задумавъ построи кѣлканачѣтѣ домѣвъ для робѣтникѣвъ и власну дорогу желѣзну до Стрийского двѣрца.

— Рѣдна жертволюбивѣсть. Редакція „Дѣла“ одержала ѣтъ о. Г. Боднара зъ Свистѣльниѣ 125 зр., зложенї на его руки кѣлькама рускими священниками патріотами въ користъ народныхъ инстїтуцій. И такъ зложили:

I. На буреу Бережаньску.	
Вир. о. Макогоньскїй зъ Линицѣ	20 зр.
„ „ Левъ Лонцкїй зъ Скоморохѣ	10 „
„ „ Н. Рыбакъ зъ Шумлянѣ	10 „
„ „ Іос. Онишкевичъ зъ Сернофъ горѣшн.	5 „
„ „ Ф. Недѣльскїй зъ Сернофъ середн.	5 „
„ „ Г. Боднаръ зъ Свистѣльниѣ	5 „
Разомъ 50 зр.	
II. На буреу филїи „Прѣсвѣты“ въ Золочевѣ.	
Вир. о. Левъ Лонцкїй	10 зр.
„ „ Ник. Рыбакъ	5 „
„ „ Іос. Онишкевичъ	10 „
„ „ Ф. Недѣльскїй	10 „
„ „ Г. Боднаръ	15 „
Разомъ 50 зр.	
III. На „Школьцу Помѣч“ во Львовѣ.	
Вир. о. Н. Рыбакъ	5 зр.

„ „ І. Онишкевичъ	5 „
„ „ Л. Лонцкїй	5 „
„ „ Ф. Недѣльскїй	5 „
„ „ Г. Боднаръ	5 „
Разомъ 25 зр.	

— Довгїй вѣкъ. Въ Варшавѣ умеръ сими днями старецъ, воєкъ еще зъ часѣвъ короля польского Станислава Августа, въ 112-томъ роцѣ житя. Передъ дрома еще мѣсяцями ходивъ щоденно до костела, опершиє обома руками на костурѣ.

Вѣсти епархїалнї.

Зъ АЕпархїи Львовской.

Въ пропозицію принятї: на Кошиловцѣ, дек. Залѣщицкогѣ оо.: Литвиновичъ Софр., Корный Іоа., Мартинецъ, Лукашевичъ Илар., Треснѣвскїй Мих., Целевичъ Іоа., Кушукъ Ем., Дворянинъ Юстинъ, Ульяновскїй Ант., Савчинскїй Петръ, Танчаковский Алекс., Березовскїй Симеонъ, Березовскїй Тома, Сѣрецьскїй Марк., Волинскїй Антонїй.

Презенту одержавъ на Тизѣвъ дек. Галицкогѣ Ем. Косевичъ.

Душпастирскїй посады получили оо.: Анлр. Обрѣзковъ прив. сотр. въ Княгининчѣхъ дек. Ходорѣвского, Илар. Курбасъ завѣд. Соколовкѣ дек. Косовского, Іоа. Габрусьевичъ зав. капелянїи Куропатникѣхъ дек. Бережаньского.

Упокоився о. Сильвестеръ Вилинкевичъ парохъ въ Тысьменичанѣхъ.

Зъ Епархїи Перемыской.

Душпастирскїй посады одержали оо.: Григ. Пѣрожинскїй парохъ въ Жуковѣ тогѣжъ дек. ставъ парохомъ въ Люблинцѣхъ дек. Любачѣвъ; Симеонъ Лонцкїй зав. пар. въ Люблинцѣхъ одержавъ завѣдательство пар. въ Жуковѣ; Іосифъ Лѣковацкїй, парохъ въ Тулиголовахъ дек. Судовишненского, ставъ парохомъ въ Мостискахъ тогѣжъ дек.; Іосифъ Долошицкїй, завѣдатель парохїи въ Мостискахъ дек. Мостиского, одержавъ завѣдательство пар. въ Тулиголовахъ; Кароль Левицкїй, завѣд. парохїи въ Чашинѣхъ дек. Ольховецкогѣ, ставъ парохомъ тамже; Антонїй Чапельскїй завѣд. парохїи въ Вороблевичѣхъ дек. Дрогобыцкогѣ, ставъ парохомъ тамже; Тома Шумило завѣд. парохїи въ Курыловцѣхъ дек. Каньчущкогѣ, ставъ парохомъ тамже; Викторъ Саламонъ, парохъ въ Виссовѣй дек. Бѣчского, ставъ парохомъ въ Вороблику королевскѣмъ дек. Сяноцкогѣ; Гаврилъ Гнатышакъ, зав. парохїи въ Вороблику королевскѣмъ дек. Сяноцкогѣ, одержавъ завѣдательство парохїи въ Виссовѣй дек. Бѣчского; Стефанъ Хлякѣ, парохъ въ Мацнѣхъ дек. Бѣчского ставъ завѣдателемъ сего деканата.

Презенту получилъ: о. Михаилъ Ольшанскїй, капелянтъ въ Горбачѣхъ, дек. Горжаньского на парохїю въ Старявѣ декан. Мостиского.

Личный додатокъ на 3 лѣта по 100 зр. зъ фонда религїйного получилъ о. Дїонїсїй Лавровскїй, парохъ въ Себечѣхъ дек. Белзкого.

Оо. Іоанъ Войтовичъ, парохъ зъ Судови Вишнѣ и Емилїй Константиновичъ, пар. въ Босѣку дек. Сяноцкогѣ, получили право носити на клерикальнѣй одежи пелерину и рукавки.

Упокоився дня 26 жовтня с. р. о. Юліанъ Кульматицкїй, капелянтъ въ Годынахъ дек. Мостиского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Школьной Часописи ч. 4. мѣстятъ: Вплывъ науки языка матернѣго на выхѣванє (Зъ уваги на школы гимназіалнїи на-

писавъ Ол. Барвѣнскїй); Цѣсарева Марїа Тереса (Фельетонъ) Д.; Якъ учти въ першѣй класѣ дѣти, котрї зачали ходити до школы?; Практична наука о дробѣхъ звичайныхъ, пише Ольга Спринъ; Збѣрниѣкъ водный въ школьныхъ огородахъ; Новинки; Библиографїя; Некрологїя; Именованя и Конкурса учительскїй и пр.

— Кѣлькохъ рускихъ академикѣвъ, правникѣвъ зъ III року предприняли перше руске издавництво **литографованыхъ выкладѣвъ дра Александра Огоновского**: „Австрїйского общѣго права приватного“ и „Зобовязанїя“. Рукописи передъ литографованємъ переглядає и доповняє самъ дръ Огоновскїй, такъ отже его систематичный выкладъ литографованый заступитъ печатану книгу. Понєже число абонентѣвъ-академикѣвъ єсть за недостаточне, щобы покрыти кошта литографїи (1 лѣстъ коштує 2 зр.), — то булобы жожаданє, щобы нашї правники, хотѣбы и зъ провинцїи, предплатѣю подѣрили тѣе такъ потрѣбе издавництѣво. Бѣльшїй аркушъ литографованый коштує 7 кр. Предплата на „Австр. общѣе право прив.“ принимѣєсь на кождыхъ 20 аркушѣвъ 1 зр. 40 кр. на „Зобовязанїя“ на кождыхъ 10 арк. 70 кр. Замовлєня и предплату принимѣє п. Евгенїй Олесницкїй, правникъ зъ III року во Львовѣ, ул. краковска ч. 14.

ВСЯЧИНА.

— **Льотерїя въ Австрїи.** Въ десяти лѣтахъ ѣтъ р. 1870—1879 выкладки на льотерїи дѣйшли до сумы 190,336.825 зр., отже пересѣчно до 19 милїонѣвъ въ рѣкъ. Въ тѣмъ десятилѣтїи збѣльшилось число ставокъ зъ 74 мил. на 112.3 милїонѣвъ. Выграно за тѣхъ десять лѣтъ загаломъ 108,686.550 зр., отже пересѣчно 10.8 мил. въ рѣкъ.

— **Совѣстный адвокатъ.** Въ Медїолянѣ умеръ недавно адвокатъ, котрый цѣлый свѣй мастокъ записавъ на — закладъ варїантѣвъ. Въ тестаментѣ своѣмъ подавъ такую причину своего запису: „Уважаю своимъ обовязкомъ мои грѣшнї звернути ихъ первѣстнымъ властїтелямъ; бо людїи, котрї до мене удавалися, щобы я имъ провадївъ процеса, и зъ котрыхъ я збївъ свѣй мастокъ, мушу уважати варїантами“.

Курсъ львовскїй зъ дня 8. л. надол. 1880.

	платитѣ жадають	
	австр. валютою	безъ купюны
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	268 50	271 50
„ львѣв.-черн.-лє. по 200 р.	162 —	165 —
Банку гин. по 200 р.	291 —	296 —
2. Лѣсты заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 75	97 75
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. период.	96 75	97 75
Банку гин. галиц. 6% ав.	101 30	102 30
Лѣсты дов. гал. рус. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Лѣсты довѣжнї за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завѣд. для Гал. и Буков. 6% лєсов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индѣмнизацин галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги коммунальнї Гал. банку русик. 6%	100 —	101 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лѣсы мѣста Кракова		
„ „ Станиславова	19 50	21 50
„ „ „	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голєндерскїй	5 52	5 64
„ цѣсарскїй	5 55	5 65
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пѣвмперїалъ	9 63	9 74
Рубель росїйскїй сѣбїлнїй	1 57	1 71
„ паперовый	1 17	1 19
100 марокъ нѣмецкихъ	57 60	58 40
Серебро	99 50	100 50

Курсъ збѣжя зъ дня 5 надолїста 1880.

	Цѣна за 100 кильограмѣвъ.	
	ѣтъ	до
	зр.	кр.
Пшеницѣ	10	10 75
„ бѣла	—	—
„ жовта	—	—
„ оєїива	—	—
Жито	9 40	10
Ячмѣнь	6	7 25
Гречка	6 75	7 25
Овесъ	6 25	6 50
Горохъ до варки	8	10 25
„ наст.	7 25	8
Выка	5	5 50
„ нова	6 30	7 25
Кокорудза стара	6	7 25
„ зимовый	11 50	11 75
„ лѣтнїй	10 75	11
Ржїй (Лянка)	9 75	10 25
Насѣньє лїанє	11 50	12 50
Кожушина (передна)	25	45
Кмїнь	—	—
Анїжъ	36	37
„ плоскїй	36	38

Отѣзва

Выдѣлъ рускои бурсы въ Стрию принавиши съ подякою въ хосєнъ сего товариства жертвованїи „Галицкїи отголосы“ (стихотворєнія о. Гушалевиѣа) запрошує до предплати на сей тѣврѣ поєтичнїй. Цѣна 1 зол. за 10—12 аркушѣвъ друку. Вѣсѣ надатки принимѣются съ подякою и пришлѣются за нихъ „Отголосы“ на краснѣмъ велиновѣмъ папѣрѣ. Имена вѣсє. предплатитѣлѣвъ выпечѣтаются при концѣ „Отголосѣвъ“ разомъ съ зложенными жертвами на память потомству. Предплату просимо выслѣлати на руки п. Бородайкевича, ревидентѣ касы щадничѣи въ Стрию — або впрѣчѣмъ черезъ редакцїи газетъ до сего упрошеныхъ. Выдѣль бурсы сподѣєсь, що Хв. Редакція „Дѣла“ не ѣтжає намъ своєи помѣчи*) въ сѣй справѣ.

Ѣтъ Выдѣлу Бурсы Стрийской.
Ив. Вахлянинъ, секретарь.
Ю. Федусевичъ, заст. предѣдателя.

*) Дуже радо сповнимо сей обовязокъ патріотичный и будемо оголошувати вѣсѣ на нашї руки прислѣланїи предплати и жертвы.

ГРОМАДА БОКѢВЪ

(повѣтъ Пѣдгайцѣ почта Завалѣвъ) пошукує чѣловѣка честного, тверезого, а доброго Русина, котрый бы бувъ способный обняти обовязокъ учителя при школѣ парохїалнѣй вразъ съ писарїєю громадскою за рѣчною платѣю 100 зол. и помѣшканїє. Зголошуватисѣ належитъ письменно а еще лучше лично до мѣстцевого священника або до начальника громады.
Бѣковѣ 6 листѣп. 1880. (1—?)

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

въ Львовѣ при улицѣ Коперника Ч. 10
має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Вѣсє. Духовенствѣу своєю

РОБѢТНЮ
МУЖЕСКОЮ ОДЕЖИ

пѣсля пайновѣйшѣи моды, зъ наилучшихъ товаровъ и по цѣнахъ якъ найдѣшевѣшихъ
Упрашаючи яко Русинъ о ласкавій вгладѣ В. П. Т. Публики и Вѣсє. Духовенства поручасѣя ласкавому покровительствѣу.

Вѣсѣ ласкавій замовлєня выконуются въ найкорѣтшѣмъ часѣ.

11-12

МАГАЗИНЪ ТОВАРѢВЪ БЛАВАТНЫХЪ И ПОЛОТЕНЪ

ВАСИЛІЯ ТОВАРНИЦКОГО наслѣд.

одержавъ вже **МАТЕРІИ** на сезонъ зимовый и поручає:

Вовнянки
вѣсѣкихъ виробѣвъ.

Шкѣты
и Брокаты

Аksamиты
гладкїи и прасованїи.

Шовки (сѣвабы)
чорнїи и кольоровїи.

Хустки
Гималїи и флансєловїи.

Рынокъ, ч. 32. Пробы на жаданє franco. Львѣвъ.

Выдає: Михаилъ Косакъ. — За редакцію ѣтпѣвѣдає: Маркїй Желєховскїй.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пѣдъ зар. К. Бєднарского,

Для консументѣвъ и торговельникѣвъ поручає

КАВУ

включно съ плѣмъ и опакованємъ, franco на кождѣ почтовѣу стацїю австрїйско-угорекѣи монархїи за попереднымъ прислѣанємъ або послѣдплатѣю належитѣости за кильограмъ.

1а Цейлонъ пайдучша перлова	зр 2. —
1а великозерниста Куба	1.90
1а арабска правдиѣа Мокка	1.70
1а пайдучша Ява	1.55
1а досконала Рїо	1.35
1а пайдучша Портѣрїко	1.70
1а Ст. Доминго	1.55
1а пайдучша Сантѣосъ	1.50

Въ пачѣхъ а 4 1/4 кильѣ нетѣ.

Г. Зингеръ, Триєсть.
(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣбникъ (Preis-Courant) высѣлаю на жаданє franco. (6—10)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ
Ч. 15 п'яцъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламціи
належитъ пересылать подъ адресомъ:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 п'яцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пів року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать
франко (найлучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администрація час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. бѣгъ одной строчки печатной.
Рекламациі неопечатанъ вольный
бѣгъ порта.
Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ОТОВЗА до руского народа.

Пламенными буквами записане въ
исторіи и сердцахъ нашої австрійской
Руси десятилітне володѣніе цѣсаря Іо-
сифа II.

Оно положило першу основу до
нашого національного відродженія.

Подъ мудрымъ и справедливымъ же-
ломъ того вічнопамятного Вінциєн-
скаго Іосифа II. засіяла нова благодатна ера для
русской церкви, русской мысли, русского
слова и всего того, що сердцу рускому
святе, и чимъ оно яко найбільшимъ
скарбомъ своимъ дорожить.

По довговѣковій власній нашої
борбѣ о права народній допомогъ намъ
Іосифъ II. видвинути зъ неволѣ и взяти
участь въ культурній роботѣ прочихъ
народівъ.

Рускій народ! За кілька днівъ
представитя Тебѣ случайность, заявити
передъ лицемъ цѣлого свѣта, якъ глу-
боко и съ якою любовію Ты память
Твоего Монарха-Освободителя въ глубинѣ
души Твоей хоронишь и съ якою честію
имена благодѣлѣвъ и правдивыхъ дру-
говъ Твоихъ Ты почитаєшь.

Дня 17 (29) листопада с. р. при-
падає 100-літня память вступленія на
престолъ своихъ Оцѣвъ незабутного Мо-
нарха и початку его вѣкопомной дѣ-
тельности.

Въ свѣдомости своего обовязку Ру-
сины престольного города Львова выбрали
зъ помежи себе комитетъ, чтобы день
той съ достойнымъ его значеніемъ торже-
ствомъ отпраздновати.

Посля установленіи вже програмы

отбудеся въ той день поминальне бого-
служеніе, на котре посѣщитъ каждый
до своей приходской церкви, где помо-
лится за упокой душъ великого Благо-
дѣтеля.

Слѣдующого дня, с. е. въ второкъ
18 (30) листопада, отбудеся во Львовѣ
МИТИНГЪ або збѣръ Русинівъ зъ цѣлого
нашого краю, на котромъ обговорюва-
тися будутъ всѣ важѣйшія sprawy ру-
ского народа въ Галичинѣ.

Отзываемось прото до всѣхъ вѣр-
ныхъ сыновъ Галицкой Руси, сочувству-
ющихъ нашимъ начинаніямъ, съ възва-
немъ и усиленнымъ прошеніемъ, чтобы
якъ наибольшее число того явились во
Львовѣ и тымъ голосно засвѣдчили пе-
редъ цѣлымъ свѣтомъ, що Русь наша
зерно свободы, кинене передъ 100-ма
лѣтами рукою незабутного Іосифа II, въ
груді своей съ жаромъ и цѣлою тепло-
тою жизненности своей плачетъ и що за
народну и людскую честь свою противъ
всѣхъ покривдѣнь и напастей недрогнетъ
якъ одинъ мужъ стати готова.

Львовъ, 29 жовтня (10 листопада)
1880.

Отъ комитета, занимающагося
устроєніемъ торжественного Іоси-
финьского обходу.

Gazeta lwowska.

Въ 73-омъ ч. лѣ нашої часописи по-
явилися мы зъ становища приписовъ о-
сновныхъ законѣвъ о тайнѣ листѣвъ и
ненарушимости домового права фактъ, що
ц. к. тернопольске староство на власну
руку забрало зъ почты посылку нескон-
фискованыхъ книжокъ, надану до селя-
нина Василя Болюха и предприняло до-

мові ревизіи у учителя и кѣлькохъ се-
лянъ въ Кутковцяхъ. Мы показали, що
сей фактъ ніякъ не дається оправдати пе-
редъ яеными въ томъ взглядѣ приписами
основныхъ законѣвъ на подставѣ власной
отзовы тогожъ ц. к. староства тернополь-
ского, зъ котрой доводно показуєся, що
съ правдою незгоднымъ єсть спростованіе
„урядовой“ *Gazet-ы lwowsk-ой*: будтобы
„у селянъ (въ Кутковцяхъ) не роблено
ревизій и що сего року ц. к. староство
(въ Тернополи) предприняло всего лише
двѣ ревизіи а именно у п. А. Рыбачика
въ Микундяхъ и въ Кутковцяхъ у та-
мошного учителя Роговиньского и селя-
нина Василя Болюха зъ причины *уза-
судненого* подозрѣнія, що занимаються
розповсюдженіемъ сконфискованой ц.
к. прокураторією державной во Львовѣ бро-
шурѣ: *Посланикъ Владимира Великого*“.
Се спростованіе *Gazet-ы lwowsk-ой* було
совѣсмъ съ правдою не згодне, понеже зъ
власной отзовы ц. к. тернопольского ста-
роства отчитаной дня 28 вересня с. р. при
судовой разправѣ противъ пп. Гучковско-
го и Щербана явно оказуєся, що 1) до-
перва само ц. к. староство тернопольске
перенявши зъ власной руки „*wskutek po-
ufnego doniesienia*“ почтову посылку еще
несконфискованой, а противно ц. к. львов-
ской прокураторіи пропущеной а тымъ
самымъ дозволеной „Посланика Влади-
мира Великого“ и поробивши у селянъ и
въ учителя Кутковецъ ревизіи зажадало
посередно отъ львовской прокураторіи
зарядженія конфискации сей брошурѣ,
2) що въ часѣ забранія почтовой по-
сылки и домовыхъ ревизій зъ рамени
сегожъ староства не могло бути еще и мо-
вы о сконфискованіи „Посланика“ и
сея брошура не могла уважатися заборо-
неною а забраніе посылки и домові ре-
визіи задля ней не могли бути ничимъ
„узаасудненіи“, 3) що ц. к. староство му-
сѣло предпринимати тіи ревизіи такожъ
и у другихъ селянъ Кутковецъ, бо въ
тойже отзовѣ подає ц. к. староство, що
згадана брошурка находилася майже въ
каждой селянской хатѣ Кутковецкой.

На той подставѣ доказали мы въ нашої
статіи: „Чи обовязують основні закони?“,
що спростованіе *Gaz. lwow.* було съ прав-
дою незгодне и що забраніе почтовой по-
сылки и домові ревизіи зарядженіи ц. к.
тернопольскимъ староствомъ не дадутся
оправдати передъ основными законами.

Въ ч. 256 зъ 5 н. с. листопада, от-
же больше якъ цѣлый мѣсяць поа-
нѣйше, замѣщує „урядова“ *Gazeta lwow.*
на вышше згадану статью нашу слѣдующе
спростованіе: „Руске „Дѣло“ умѣстило
въ ч. 73 зъ дня 2 жовтня с. р. вступну
стать, въ котрой удержує, що спростова-
ніе *Gazety lwow.* въ справѣ мнимыхъ
незаконныхъ ревизій домовыхъ, зарядже-
ныхъ ц. к. тернопольскимъ староствомъ
въ цѣли конфискации брошуръ въ та-
мошномъ повѣтѣ — не єсть згодне съ
правдою. На доказъ своего твержденія на-
водитъ „Дѣло“, що при разправѣ пере-
веденной противъ пп. Щербана и Гучков-
ского дня 28 верес. с. р. отчитано отзову
ц. к. тернопольского староства до львов-
ской ц. к. прокураторіи, зъ котрой ока-
зуєся, що тернопольскій староста зъ
власной инициативы забравъ зъ почты
посылку адресовану до Василя Болюха
обнимающую въ собѣ кѣлькадесятъ экзем-
плярѣвъ брошуръ, котрыхъ розповсюдженіе
не было зборонено. На подставѣ *автентич-
ныхъ* информаций можемо затвердити
„Дѣло“, що ц. к. тернопольске староство
не вытосовало ніякой отзовы до ц. к.
державной прокураторіи въ повѣшій
справѣ, що про тоє наведенный
черезъ редакцію „Дѣла“ доку-
ментъ доводовый, котрый має
ослабити спростованіе *Gazety
lwowskiej, не существуетъ (nie istnieje)*“.

Шожъ можна подумати після сего
„спростованія“ *Gazety lwow.* опертого на
„автентичной информации“? Вже жъ не
що иншого, якъ тоє, що редакція „Дѣ-
ла“ выдумала якийсь документъ ц. к. тер-
нопольского староства и на подставѣ вы-
думаной отзовы не только въ блудъ вво-
дитъ читающую публику, але безпідставно
импугує ц. к. тернопольскому староствѣ

СЕРАЕВО, столица Босніи.

(Посля приватного листу нашего земляка.)

(Конецъ.)

Найславнѣйша „каванна“ называєся
турецка и лежитъ середъ красного горо-
ду надъ берегомъ Милачки, — и тутъ
можно побачити глубоко (?) задуманыхъ
Турковъ, протягненихъ на диванахъ, ко-
трымъ нарокомъ для того на лавкахъ по-
ровестеловано; и тутъ на земли зъ по-
конъ-вѣску славянской не занежавъ Ту-
рокъ своей вродженой задумы, котра якъ
всюды въ Орієнтѣ, не єсть ничимъ якъ
безконечною апатією, солодкою о только,
що выключаетъ венку чинность духа и тѣла.
Протягнувшись на диванѣ, рухаетъ днѣ
лишь о кѣлько треба, чтобы отъ часу до
часу потягнути ложочку черной, правди-
вой турецкой кавы, або зъ довгого ды-
буха клубокъ дыму. Часомъ появляеться
и старый Турокъ-кобзарь, та заспѣває до
смутныхъ акордовъ своей „тамбурицы“ ин-
струменту, подобно до нашої гитары,
якусь сумну пѣсню.

За мѣстомъ возносится зъ північно-
восточной стороны на стрѣмкой скалѣ крѣ-
пость, заосмотрена 12 веками. Бетъ она
досыть велика и значна и лежитъ на

причѣлку около 110 метрѣвъ высокомъ,
зъ котрого каждый закутокъ въ Сераевѣ
добре видко и розпознати можна, але не
доконче сильна, на що рядъ австрійскій
звернувъ уже увагу и додає всякихъ ста-
ранъ, чтобы ей лучше укрѣпити. Коли
огонь въ мѣстѣ постане, дають зъ отей
выстрѣлами зъ арматъ мешканцямъ зна-
ти, на котрой дѣльниці горитъ а перша
явится на мѣстци пожару завѣгда вой-
ска сторожа огнева, котра на вдивовику
Туркамъ доказує при томъ чудовѣ смѣ-
ливости и зручности, що особливо добре
отбиваетъ отъ браку выравы и утяжливости,
яку мѣстцева охотничья сторожа еще до
нынѣ поконати не могла. Поглянувши зъ
той крѣпости на мѣсто, видко, якъ уже
въ горѣ сказалисьмо, великанскій садъ,
а середъ него сторчатъ поодинокі домы
и минареты, такъ що только середина
мѣста свѣтитъ мовъ великою лысиною.
Походивъ то отъ страшного пожару, ко-
трый въ р. 1878 четверту часть мѣста
бувъ знищивъ, при чѣмъ и дерева въ
томъ цѣломъ кутѣ выгорѣли.

Горы доокола мѣста представляются
дуже сумно, а хоть розкладомъ пригаду-
ють на пасма горскі въ Карпатахъ, ко-
трыи тягнутся по надъ долины поперечній
карпатскихъ горъ, всежъ таки не етає
имъ головной окрасы, т. е. полонинъ и
лѣсовъ. Навѣтъ тамъ, где зъ далека у-

смѣхаются зелені латки, не побачишь зъ
близька красеты, бо больше знайдешь ка-
мѣня якъ травы и деревины.

Людность мѣста повстає зъ Сербѣвъ
(вѣры христіанской або могамеданской)
Турковъ, жидѣвъ, циганѣвъ и малого чи-
сла захожихъ зъ иншихъ народностей.
Правдивыхъ Турковъ, потомковъ тыхъ
бисурманъ, що Боснію першій разъ р.
1401 а оттакъ повторно 1526 и уже тре-
вадо здобули, єсть въ краю небогато и
они рѣзняться на першій поглядъ отъ
своихъ одновѣрцѣвъ сербско-славянского
походженія, котрыхъ предки за для кори-
стей и рѣвноуправленія съ самими пану-
ющими Турками передъ вѣками вѣру
могамеданскую приняли.

Що до строю носятся Сербы, навѣтъ
христіане, подобно якъ Турки. И одні и
другі обвиваютъ голову завѣсомъ (турба-
номъ), такъ що годѣ ихъ розпознати,
особливо тыхъ, що до нашої веретвы
належать; маєтнѣйшіи магомедане мають
на ногахъ подвійне обувы, и то панто-
флѣ, вытягненіи зъ переду въ острій и
довгій носы, чтобы при вступѣ до святы-
нѣ верхній, котрый можуть бути запоро-
шеніи або заболоченіи, въ передѣлку ли-
шити; кто носить только одно обувы на
ногахъ, муситъ его передъ порогомъ мо-
шеѣ такожъ скинути и входить босый до
дому божого. Дальше повстає стрѣи и од-

ныхъ и другихъ зъ ногавицъ дивного
крою, бо отъ пояса ажъ по колѣна вы-
глядяють якъ широка порясована спѣд-
ница, а дальше, отъ колѣнъ ажъ по кѣстки
авужукются такъ дуже, що до тѣла тѣсно
пристають и выглядяють якъ камашѣ.
Плечѣ и груди закрыває рѣдъ шпенцѣру
безъ рукавѣвъ але зъ висячими крылами,
якъ при контушахъ. Сорочка має широкі
рукавы, поясъ, котрымъ припоясуются,
єсть правильно широкий и великій, а го-
лову вкрывають тыхъ, що не носятъ заво-
ѣвъ, малі, червоні шапочки, похожі на
утяті въ горѣ кружлячки съ кутасомъ
чорнымъ або синимъ на серединѣ. Стрѣи
женщины больше простыи: спѣдница и
бѣла сорочка. Спѣдница єсть въ долѣ
ровята и звязана обома кѣнцами до нѣгъ,
такъ що можна думати, що то ногавицѣ.
Сербка носить на головѣ февку а Тур-
чинки дѣвчата накидають собѣ на головы
звычайній колборованіи плахты, не зая-
зучи ани складаючи ихъ. До сваточного
строю Сербки належитъ такожъ горсетъ
и то сильно на тѣлѣ стягнутый и на пе-
редѣ выкросный, отже противно якъ у
замужныхъ Турчинокъ, котры цѣльно
закрываются — навѣтъ лице и носятъ по-
верхъ спѣдной одежи довгій и чорній ча-
сомъ зеленковатіи плащѣ зъ пеляринами.
Головы вкрывають они великими плах-
тами, подобными до нашихъ пантукѣвъ,

незаконне забранье посылки и зарядженые домовых ревизий! После выводу Gazety lwow. „Дбло“ не только не опровергнуло але навѣтъ „не ослабило“ спростованя Gazety lwow. Отже жь мы мусимо въ нашей стороны заперевити редакцію Gazety lwow., що она и въ томъ новѣмъ своѣмъ спростованю совѣмъ розминулася съ правдою и въ епособѣ недостойный урядовой часописи совѣмъ несправедливо подсувае намъ ложь. Белибы редакція „Gazety lwow.“ не грѣшила тенденційною игноранціею всего, що руске, и схотѣла була совѣстно поинформоватися въ цѣлѣй справѣ, она знайшлабы дословный текстъ выше згаданой отовзы ц. к. тернопольского староства перепечатанный въ додатку до ч. 75 и 76 „Дбла“ въ „Новинкахъ“ стор. 6, а бодай булабы удалася о інформацію до актѣвъ ц. к. львовского суду краевого для справѣ карныхъ, такъ якъ мы на тѣхъ акта покликалися. Въ нашѣй статіи въ ч. 73-ѣмъ зайшла только тая неточность, що згадана отовза а властиво справозданье ц. к. тернопольского староства не була выстосована въ простѣ до ц. к. львовской прокуратуры, якъ се було подано въ нашѣй статіи, але до ц. к. Намѣстництва, котре доперва черезъ ц. к. полицію тую отовзу а властиво справозданье ц. к. прокуратуры отступило; а вкралася тая неточность не въ нашей вини, але въ припадковомъ хибного отчитаня адресы сего акту подчасъ судовою розправы черезъ председателя трибунала. На подставѣ судовыхъ актѣвъ отчитаныхъ подчасъ згаданой розправы, до котрыхъ впротѣмъ отсылаемо редакцію Gazety lwow. по „автентичнѣйшу інформацію“, мусимо пригадати редакціи Gazety lwow., що той документъ ц. к. староства въ Тернополи датованный въ 26 червня с. р. до ч. 116/пр. и носитъ такий заголовокъ: *Odpis sprawozdania s. k. Starostwa w Tarnopolu z dnia 26 czerwca 1880 l. 116/пр. do Prezydium s. k. Namiestnictwa.* Той документъ, на котрый покликувалася редакція „Дбла“, находится въ судовыхъ актахъ до Ч. 4654 ex 1880, где его редакція Gazety lwow. сама оглянути може. Въ сего существующого документу оказуеся, що ц. к. тернопольское староство еще передъ 26 червцемъ (днемъ своего справозданя) забрало посылку и зарядило домовѣ ревизіи за „Посланникомъ“, а ц. к. львовска прокуратура доперва дня 30 червця 1880 зарядила конфиску сего брошюры въ наслѣдство сего справозданя ц. к. староства тернопольского, а ц. к. судъ краевый доперва дня 5 липця 1880 ч. 9651 орѣвъ тую конфиску. Въ сего существующого и автентичного документу оказуеся, що такъ попередне, якъ и теперѣшне

такъ що и нѣтъ и очи вскрытѣ, черезъ що они на сяженъ на передъ себе ничего не видятъ, а якъ котра зъ нихъ цѣкавъѣша и хоче на передъ себе подивитися, то мусить добре голову до горы задерти. Бѣтъ отже неправдою, що Турки своихъ жѣнокъ чи нареченыхъ передъ слобомъ не бачатъ, бо дѣвчата турецкѣй ходятъ такъ якъ и Сербки не закрытѣ, и доперва, отдавшись, заслонюють собѣ лице. Жиды-шпаніолѣ не мають властивого характеристичного строю и убраются або по сербски, або совѣмъ по французски, лише завѣгда съ фезкою на головѣ. Старѣ жиды носятъ еще довгѣ сукманы прастарого крою, пригадуючы римскѣ тоги.

Босняки (Сербы) и Турки голятъ головы, Турки цѣлкомъ а Босняки зоставляютъ малу чуприну, котру, ели турбанъ натягаютъ, сплѣтають трохи; женщины заплѣтаются въ одну косу.

Климатъ тутъ теплый. До нынѣ (30 жовтня 1880) еще такъ теплѣ дни, що все тутъ ходятъ еще въ легкомъ, лѣтнемъ уборю. Ранками однакожь показуеся на шпильяхъ высокихъ горъ отъ кѣлькохъ днѣвъ бѣлый приморокъ.

спростованье Gazety lwow. въ ч. 255 есть негѣдне съ правдою и що редакція Gazety lwow. зломанѣрено подсувае намъ фальсификацію покликаного документу и закрывае правду передъ своими читателями и урядовымъ свѣтомъ. Бѣтъ се новый доказъ, съ якою тенденційностью редакція „урядовой“ Gazety lwow. поступае взглядомъ рускихъ справѣ и не страхаеся навѣтъ въ суперечности съ урядовыми документами подавати неправду, чтобы закрыти нарушение основныхъ законѣвъ взглядомъ Русинѣвъ. Русины могутъ уважаться щасливыми, що сего разу дойшли до вѣдомости урядового акту доказующого такъ нарушение ихъ правѣ. Але въ якже многихъ случаяхъ не можна довѣдаться а тымъ менше дойти въ посѣданье такихъ актѣвъ, якъ же рѣдко можна чорно на бѣломъ схопити незаперечимый фактъ и признание свѣдомо заподѣяной кривды? Шчоже можна тогда сподѣватися по „урядовѣй“ Gazety lwow., чи не озвесе она тогда цѣлымъ громомъ спростованъ и простихъ заперечень, коли тутъ важится въ живѣйши очи заперити существованье акту передъ судомъ отчитаного? Можнажъ отъ такой редакціи надѣяться безсторонности, вѣрности для правды и прихильности для обороны права? Чи можна бѣльше подкѣпати достоинство и повагу урядовой часописи, якъ такимъ поступоуваньемъ, котрого ледви чи допустилабыся навѣтъ яка наибѣльше супротивъ Русинѣвъ пристрастна приватна часопись польска?! Чижъ такъ поступованье може бути достойне якои небудь совѣстной газетѣ? Попередній нашъ поясненя Gazety lwow. совѣмъ промовчала, а на наше спростованье отповѣла запереченьемъ доказаной правды совѣмъ замовчуячи въ чѣмъ властиво дѣло. Судячи по дотеперѣшней тактицѣ Gazety lwow. можемо зновъ сподѣватися, що она и теперь буде або совѣмъ молчать, або поминаючи существованье справы схоче зновъ за якій мѣсяць доказувати, що отовза а справозданье то не все одно, що отже отовзы нема хочъ есть справозданье ц. к. староства доказующе „незаконность“. Але коли теперѣшна „урядова“ Gazety lwow. не уважае своимъ обовязкомъ служить правдѣ, то мы спытаемо, чи оправдане еи существованье и заподаганье державными фондами, и чи не настала крайна пора повѣрити редакцію урядовой газеты въ руки бѣльше безсторонный и прихильный для правды и справедливости? Съ цѣлою рѣшимостью мусимо домогаться основной амѣны дотеперѣшного направлення Gazety lwow. и усторонена еи стѣлько разѣвъ заявленою тенденційности супротивъ Русинѣвъ.

ДОПИСЬ.

Зъ Золочева. (Загальнѣ зборы филии товариства „Просвѣта“ въ Золочевѣ.) Дня 1 с. м. отбулися загальнѣ зборы филии товариства „Просвѣта“ въ Золочевѣ при великой участіи мѣстцевыхъ и замѣстцевыхъ Русинѣвъ, такъ зъ помежи интеллигенціи якъ и зъ селянѣвъ. Зборы отворивъ заст. головы о. Левицкѣй красною и ядерною промовою о важности сего товариства, его великой задачи ширити культуру мѣжъ народомъ, котрый только въ той еспособѣ може добитися и заняти отповѣдне своему числу становище въ державѣ и свѣтѣ. Навязуючы свои слова до справозданя выдѣлу поднѣсъ бесѣдникъ въ горячихъ словахъ усерднѣ старания тогожь войти въ внутрь народныхъ потребъ, благороднѣ старания его притягнути народъ до себе относячися до него якъ до рѣдного брата и поясняячи ему высоку цѣль сего народного товариства. Приходячи въ помѣчь матеріальной немоги Русинѣвъ Золочѣвского повѣту, постарався выдѣлу для лекшого образованя руской молодежи о заложенье бурсы, котра щедро и широко подпоможена окрестными Русинами особенножъ правдиво гуманными датками окрестныхъ отцѣвъ духовныхъ, вже сего року войшла въ

жизнь и подае удержанье двомъ отличнымъ пылностью и талантомъ ученикамъ Золочѣвской гимназии. Въ томъ добавае бесѣдникъ справдѣ народну заслугу выдѣлу и Золочѣвскихъ Русинѣвъ, томужь указуючы на той позитивный результатъ, на плѣдъ широй и въ доброй мысли поднятой працѣ, загрѣвае до трезвости на той правдиво народолюбной дорожѣ. Треба въ себе вглянути, треба екупитися и сполучеными силами дальше переводити однодушно и въ добромъ замѣрѣ поднятую гадку.

Бесѣда, котрой подѣ взглядомъ формы и выголошеня ничего, а подѣ взглядомъ содержания въ интересѣ присутныхъ селянѣвъ бѣльше только популярности бажалисьмо, зробила на присутныхъ невычѣйне враженье и вызвала громкѣй оплески всехъ слухачѣвъ.

По отчитаню справозданя въ дѣлѣ административныхъ черезъ секретаря и зъ дѣлѣ касовыхъ черезъ касіера товариства, слѣдовали внесеня членѣвъ и интеллигенціи, о котрыхъ слово поднѣйше. По томъ приступлено до выбору нового выдѣлу, въ складъ которого войшли: п. Константинъ Телишевскѣй, кандидатъ адвокатскѣй яко голова, а п. Юліанъ Долыничкѣй, профессоръ гимназіальный яко заступникъ, о. Бєрєкѣй, кат. гимназіальный и два селяне, одинъ зъ найэнергичнѣйшихъ членѣвъ товариства. Зборы закончилися отчитомъ о. Данила Танякевича „О цѣсарю Іосифѣ II и его заслугахъ для народа руского“ — котра то праця, дуже основно и може за надто на отчитъ при такой еспособности розмѣрно оброблена не мала щастя подобатися Gazety Narodowej и еи приклонникамъ.

О. Танякевичъ подавъ на вступѣ своего отчиту короткѣй поглядъ на давнѣйшу исторію Руси, на еи станъ за панованя князѣвъ и за панованя польского. Коротко напоминаючи на немѣчь правительствъ т. з. Рѣчи посполитой, ехарактеризовавъ ясно и безъ пересяды всемогучесть и безграничну буту шляхты, еи нелюдеке поступованье съ людомъ, его великѣ тягары, котры до крайности посуненѣ довели въ кѣнци рускѣй народъ до численныхъ, голосныхъ протестѣвъ, чи т. з. званыхъ бунтѣвъ. По томъ переглядѣ, въ якѣмъ то станѣ прѣйшла Русь зъ подѣ панованя польского подѣ панованье Австрии, приступивъ прелєгентъ до властивого предмету, якъ правительство австрийске въ своѣмъ интересѣ и интересѣ гуманности поднялось освободити сей шляхтоу придавленный людь, якъ приходчи въ помѣчь его усиллямъ споводовало дѣйстно регенерацію народа руского подѣ взглядомъ соціалнымъ а въ части и политичнымъ. Сей станъ переходовый въ нашѣй исторіи, сей зворотъ до лучшого лучится вже съ именемъ великой цѣсаревой Маріи Терезы, головно же съ именемъ цѣсаря Іосифа II. О той найромѣнѣйшой и найважнѣйшой части отчиту о. Танякевича — дописователь Gazety Narodowej не вспоминае, ему только солю въ очехъ епоминки о его антєнатахъ, котры уважае за зерно негѣды кинене межи братнѣй народы, маюче приготувити только дорогу — Москѣвъ.

Фраза дѣйстно вже пережита и въ интересѣ новости моглабы Gaz. Nar. постаратися о иншу. Бели Gaz. Nar. стыдаеся, чи боится своей минувшости, а булѣбы се хоть маленькимъ объявомъ поправы, — ели она протестуе противъ популярныхъ поясненъ историчныхъ подѣй простому народу, щобъ той случайно не потягнувъ паралелѣ межи давнѣйшимъ а нынѣшнымъ справдѣ оригинальнымъ поступоуваньемъ верховодячого братнѣго народу, то най только зважить, що той сумный епизодъ его исторіи и безъ того селянинови добре вѣстный, бо въ тысячныхъ лѣсняхъ выпѣванный, а Gaz. Nar. на законченье еще най спамятае, що ели просвѣта и познанье своей исторіи малабы Русинѣвъ завести до... Москвы, якъ думае Gaz. Nar., то негация исторіи и народной просвѣты та горде отсуванье исторіи яко поучающего примѣру на бу-

дучность заведе Полякѣвъ справдѣ не до Москвы, але далеко-далеко — за Хины.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрийско-Угорска Монархія.

(Рѣформа грунтового податку.) Комитетъ 18-ти центральной комисіи для грунтового податку залагодивъ въ першѣмъ читаню тарифованье всехъ родѣвъ грунту краковскаго округа (вынывши лѣсы, котры мають бути отарифованѣ доперва по окѣнченю тарифованя грунтоу цѣлои Галичины). На засѣданю дня 25 жовтня (6 листопада) розпочалося тарифованье полѣ орныхъ львовскаго округа и ухвалено вже тарифованье бѣсѣмѣхъ повѣтѣвъ. Председатель объѣздного комитету (котрый мавъ вырѣшати рѣжницѣ межи тарифами предложенными центральнымъ референтомъ правительственнымъ а тарифами краевыхъ комисіи) дръ Рига пояснивъ въ дошѣй промовѣ свои внесеня, котры въ низшихъ класахъ годятся съ новымъ внесенямъ правительства, але въ высшихъ класахъ выходять навѣтъ значно выше по надѣ первѣстнѣй цифры правительственной. Объѣздный комитетъ есть той гадки, що грунту львовскаго округа повиннѣй бути выше отарифованѣ (с. з. для нихъ повиненъ бути установленный высшѣй доходъ), якъ краковскѣй и тернопольскѣй округѣ, а то зъ одной стороны задля ихъ лучшей якості, а зъ другой задля користнѣйшого вывозу (?). Противъ сихъ внесенъ выступивъ п. Смаржевскѣй и освѣдчивъ, що заступники Галичины стоятъ на основѣ давнѣйшихъ ухвалѣ, але мусятъ рѣшучо спротивитися подвышеню первѣстныхъ правительственныхъ тарифѣвъ. Шо найменше мусятъ заступники Галичины жадати, чтобы межи тарифами округу краковскаго а львовскаго и тернопольскаго не було значной и наглои рѣжницѣ, але чтобы постепенно подносилися тарифы отъ заходу до веходу (!). Дальше указувавъ п. Смаржевскѣй на высоке оцѣненье именно въ округѣ львовскѣмъ, доказуючы, що въ томъ округѣ зачислено до першихъ двохъ класѣвъ 25% всехъ грунтоу, тымъ часомъ коли въ иншихъ краяхъ тѣхъ двѣхъ класѣвъ обнимають ледво 12%. Комитетъ уважляднѣвъ по части тѣхъ жаданъ при тарифованю 6 повѣтѣвъ львовскаго округа, именно повѣтѣвъ: ярославскаго, перемыскаго, мостискаго, самбѣрскаго, рудчанскаго и городецкаго.

На засѣданю дня 28 жовтня (9 листопа.) закончивъ комитетъ перше читанье тарифѣвъ для львовскаго округа (кромѣ лѣсовои культуры), а оттакъ розпочавъ обряды надѣ класификаційными тарифами тернопольскаго округа. Председатель объѣздного комитету дръ Рига пояснивъ поводѣ, задля котрыхъ въ низшихъ класахъ прихильнѣе до правительственныхъ внесенъ, а въ высшихъ класахъ предложивъ тарифы майже той самой высокости, якъ въ львовскѣмъ округѣ. Дръ Рига поднѣсъ, що земля Тернопольскаго округа есть наилучшою въ цѣлои Галичинѣ, але относны вывозовѣ суть менше користнѣй. Заступники Галичины бороились внесенъ краевой комисіи. По томъ приступлено до спеціальной розправы надѣ тарифами для полѣ орныхъ.

(Спѣльнѣй делегации.) При розиравахъ австрийской делегации надѣ войсковымъ бюджетомъ Босніи, Герцеговины и Лимскаго окомъ забравъ голосъ дел. дръ Кличъ и указавъ на то, що правительство ничего не здѣлало, чтобы полагодити аграрне пытанье въ тыхъ краяхъ, а се що доси зроблено, еще бѣльше погрѣшае положенье. Австрийске правительство покровительствуе бѣгѣмъ (вел. властителѣвъ землѣ — панѣмъ) противъ рабѣвъ (-кметѣвъ) и поступае въ томъ взглядѣ майже горше якъ турецке правительство. Въ загалѣ опираеся австрийске правительство на магометанскѣмъ элементѣ, що не годится съ цивилизаційною мисіею. Дальше жалитосъ бесѣдникъ, що правительство заводитъ въ тыхъ краяхъ нѣмецкѣй школы, въ урядѣхъ нѣмецкѣй языкъ и здаеся стремѣти до германизации сихъ краѣвъ. Такожъ жалуетъ бесѣдникъ, що доси не переведено въ тыхъ краяхъ строгого роздѣлу межи цивильными и войсковыми властями и що торговля сихъ краѣвъ отъ часу ихъ окупации дуже подупала. Мин. бар. Гаймерльє отповѣдаючи на замѣты Дра Клича, годится съ нимъ въ томъ взглядѣ, що мисія Австрии въ окупованныхъ краяхъ повинна бути и есть цивилизаційною и эмѣрае до того, чтобы ушасливити тѣхъ краѣвъ. Треба однакожь зважати, що тѣхъ краѣвъ выйшли доперва теперь зъ чотыривѣковой анархії и що не такъ то легко заразы всюды завести належный ладъ, особливо коли правительство доси боролосъ съ неприязными отношенями и элементарными нещастями, якѣ булѣ епалѣ на тѣхъ краѣвъ минувшого року. Министеръ поясняе, що вже много зроблено въ тыхъ краяхъ, чтобы привернути ладъ и безнеченство, а що до уладжєня аграрного пытаня указуе на великѣ трудности и на потребу

як найбільшій осторожності при рѣшенні сего многоважної справи. Нині вже багато значить те, що нікто не уважає окупації тихъ краївъ лишною а тимъ менше шкодливою для Австрії. Противъ сѣхъ послѣднихъ слівъ министра выступивъ дел. д-р Штурмъ и указує, що сумні пророцтва о тій окупації сповнилися. Перше думали, що кошта окупації вернутъ ся до доходівъ тихъ краївъ. Нині вже вдоволяються тимъ, що бодай звичайні кошта самої управи (адміністрації) сѣхъ краївъ покриваються зъ ихъ доходівъ. О тѣмъ, що кошта войскової потреби для тихъ краївъ були покриті, не ма що й думати. Ті кошта выносять теперъ 22—23 миліонівъ, а вразъ съ коштами инвестиції 25 миліонівъ. Мин. опільнихъ финансівъ Славя выступивъ противъ замѣтовъ дра Клянча що до аграрного питання и поясняє, що се питання далося тільки въ той способъ полагати, щобъ перевести выкупъ землі чиншівниківъ отъ панівъ (видеминизація) а се дуже збільшило кошта адміністрації краю, а впрочѣмъ уважає министръ неоправданымъ (?) переводити такий выкупъ землі на користь чиншівниківъ. Що до мнимої германизації тихъ краївъ, поясняє министръ, що въ школахъ учать по кроацки, а нѣмецькій языкъ єсть лише однимъ зъ предметівъ науки; въ урядкахъ повѣстовыхъ и въ судахъ урядують по кроацки, въ окружнихъ урядахъ по кроацки и по нѣмецки, а тільки въ краєвѣмъ правительствѣ (Landesregierung) по нѣмецки, що випливає зъ природи стану рѣчй и для улегшення зноненъ съ державнымъ правительствомъ.

Австрійска делегація прийняла, якъ вже предаказувались, надзвичайний войсковий бюджетъ послѣ жаданя правительства съ малыми змѣнами мимо оппозиції вѣрноконституційныхъ, а именно призовано на укрьпленіе Полѣ замѣсть внесененої черезъ бюджетову комисію сумы 480.000 зр. суму 750.000 зр. и на укрьпленіе Кракова 700.000 зр. яко першу рату зъ 3 миліонівъ обчисленихъ на укрьпленіе сего мѣста.

(Угорска делегація) приняла бюджетъ маринарки окропши суму правительствомъ жадану о 28.000 зр. Угорска делегація має не призволити на суму 120.000 зр. на будову касарнь въ Пѣдгѣрѣю отплачуячись тимъ за тамтогорѣчне выкрисленіе жаданої сумы на будову касарнь въ Сегединѣ.

(Торговельно-цловѣ переговоры между Австрією и Сербією) мають бути покла новѣйшихъ вѣдомостей на ново поднятѣ.

(Нѣмецькій Parteitag.) Вѣрноконституційні члени палаты панівъ не возмуть участі въ загальномъ нѣмецькомъ зѣзѣдѣ центристичномъ въ Вѣднѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. „Новости“ доносять, що сего року выданий законъ о выселеніи жидівъ въ области Войска Донського буде переведенъ съ початкомъ сѣчня 1881. р.

На Сибирскій университетъ до дня заложена угольного каменя підъ будовлю вылинуло зъ грошевыхъ жертвъ 485.000 рублівъ. Зъ того 354.000 р. на будынокъ, 100.000 р. на науковѣ приборы а 31.000 р. на стипендію для студентівъ. Библиотека нового университету числитъ вже 35.000 томівъ.

(Петиції студентівъ университету.) Мы вже доносили ового часу о тѣмъ, що московска а оттакъ и петербурска молодѣжь университетска домагалася петиціями змѣны теперѣшного утяжливого и пониженного становища студентівъ университетскихъ въ Росіи. Слѣдомъ студентівъ тихъ двохъ столичныхъ университетівъ поішли и студенты университету т. зв. новоросійскаго въ Одессѣ. Они выготвили петицію до ректора, въ котрій заявляють свои потребности и просятъ представити ихъ для залагодженія министрови просвѣты. Въ загальнихъ начеркахъ домагаються одесскіи студенты университету: 1) привернути протекторство и инспекцію въ такомъ видѣ, якою она була передъ установленіемъ правилъ зъ 2 сѣрпня 1879 р.; 2) привернути судъ професорівъ надъ студентами и поручити студентамъ право суду надъ своими товаришами въ дѣлахъ, нарушающихъ честь студентівъ; 3) узаконити право сходинъ и зносинъ тѣла студентскаго съ начальствомъ черезъ выбранихъ самими студентами отпоручниковъ; 4) позволить студентамъ устроювати свои библиотеки и читальні; 5) допустити, чтобы студенты сами роздѣляли запозомги и стипендіи. Кромѣ того студенты просятъ о своєю студентску касу, студентску кухню, бюро для гляданя занятъ, дальше просятъ, чтобы могли заниматься збирanjemъ грошій на цѣли студентскіи, устроювати балъ, театральні и всякіи подобнаго рода предствавленія и т. д. Наконецъ просятъ о знесеніе заказу студентамъ вступати въ станъ супружескій. — Якъ зъ всѣхъ тихъ точокъ петицій видко, студенты университетскіи не домагаються чогось незвычайнаго, а тільки съ малымъ выняткомъ того, що студенты

университетскіи иншихъ державъ Европы, въ томъ числѣ и австрійскій, вповнѣ посядають.

Туреччина. Дульчиною все еще не передане Чорногорцямъ. Що дня телеграма приносить вѣдомость, що „нынѣ-завтра“ передача послѣдує, — однакожь всѣ тѣ вѣдомости показуються неправдивыми.

Греція. Зъ Атенъ доносять, що король Георгій отбуде при концѣ падолиста с. р. въ товариствѣ офицѣровъ генеральнаго штабу и инспекцію гарнизонівъ, розложенихъ вздовжъ границѣ. Вельгійскій корабель привѣзъ до Атенъ 40 арматъ системы Крупа. — Св. синодъ заявилъ свою готовность пожертвовать часть добръ церковныхъ на цѣли военніи.

Англія. Зъ Лондона доносить телеграма, що премієръ Гладстонъ выголосивъ на бенкетѣ у лорда-маіора промову, въ котрій заповѣвъ, що въ цѣли удержанія порядку въ Ирландіи въ случаю потребности зажадавъ вынятковыхъ уповаженіи. Що до политики заграничнои высказавъ Гладстонъ, що правительство англійске старалось осягнути переведеніе трактату берлинскаго на подставѣ европейскаго концерту, що правительство не бажало окремої акції и не уважає рѣчию користисю отдѣляти ся отъ Европы и не стратило еще надѣй, що, коли не все, то хоть что небусть дастся перевести черезъ европейскій конгрессъ.

Въ заходній Ирландіи сподѣваються, якъ доносить телеграма зъ дня 10 падолиста, въ короткомъ часѣ выбуху грѣзнихъ заворушенъ. Правительство выслало тамъ значну войскову помѣчь. Полкъ гузарівъ одержавъ розказъ безъ проволоки удатися въ тѣ стороны. Власть англійскій дуже занепокоєній, такъ якъ выбухъ домашнои войны въ Ирландіи уважаєсь неминуемымъ.

Франція. Дня 9 падолиста отбулось открьтѣ сессіи палаты. На першомъ засѣданіи предложило министерство свое заявленіе, въ котромъ говорится о справахъ внутрѣшнихъ Франції, заповѣдаєсь кілька правительственныхъ предложенъ а въ концѣ министерство общає предложити документы дотичачъ вѣшнои политики французской отъ часу берлинскаго конгрессу. Що до переведенія другої части мартовыхъ декретівъ противъ неавторизованымъ конгрегаціямъ констатують министеріальне заявленіе, що значне число конгрегацій збѣстало подъ впливомъ политичныхъ страстей, неприяныхъ республканьской формѣ правления и поднесло бунтъ противъ праву и що всѣ неавторизованіи конгрегації мужескѣй въ загальномъ числѣ 261 збѣстали закрытѣ; що до женскихъ конгрегацій то правительство не має намѣренія ихъ розвязувати. Дальше министеріальне заявленіе поручає палатамъ доповненіе законівъ шкѣльныхъ и заповѣдає кілька предложенъ въ томъ предметѣ. Дальше выказує заявленіе надѣю, що палата залагодить уставу правосу и уставу о правѣ збѣбранъ. Поки новѣй уставы въ томъ взглядѣ не будутъ ухвалені, правительство буде держатись существующихъ уставъ, але министрѣство уважає потребнымъ предложити реформу уставъ правосу и о правѣ збѣбранъ, понеже правительство при вызывахъ до войны домашнои не може довше остати безобороннымъ. Дальше поручає министеріальне заявленіе сенатови ухвалу тарифы цловѣи. При концѣ заявленія єсть сказано, що правительство веети буде дальше уложеноу черезъ Фрейсннѣта програму робѣтъ публичныхъ, а только намѣряє доповнити си кількома важными проектами межѣ иншимъ проектомъ каналу Роданьскаго. Заявленіе общає доповненіе войсковои организации и заповѣдає предложеніе документовъ дипломатичныхъ отъ часу берлинскаго трактату а именно актѣвъ отнѣсачихся до найновѣйшихъ випадківъ на ориентѣ. Документа тѣи ствердять приязніи отнѣшенія Франції до всѣхъ державъ и по-казуєть, що всѣ державы оживленіи бажаємъ мира. Удержаніе всѣмихъ нарядъ межѣ всѣми державами єсть найневиѣшною порукою мира европейскаго.

Министерство жадає, чтобы палаты або рѣшучо прирѣкли емо свое спѣвдѣланіе або рѣшучо отмовили емо свои подмоги. При установленіи порядку дневнаго министрѣ-президентъ Ферри поставивъ внесеніе, чтобы на перше мѣстце до обрадъ поставлено уставы едукацийніи. Внесеніе тѣе палата послѣвъ 281 голосами противъ 106 откинула а на перше мѣстце порядку дневнаго поставлено проектъ до реформы стану судейскаго. Зъ интерпелляцій внесенныхъ на першомъ засѣданіи палаты депутатівъ нотуємъ двѣ интерпелляціи: одну заповѣджену депутатомъ Деляфосъ въ справѣ политики заграничнои а другу деп. Лезантѣ, жадающего выбрани анкеты парламентарнои для розбору справы генерала Cisseu'a, котрому одинъ дневникъ французскій закинувъ, що онъ допустився якихъсь надужитъ съ тайными документами министерства войны. Сю послѣдну интерпелляцію узнала палата наглагоу, пер-

шу же отложено ажъ до той поры, коли правительство предложитъ палатѣ акта дипломатичной.

По отбѣтѣмъ засѣданіи палаты министры и подсекретарѣ стану збѣралися на нараду и постановили зъ причины ухилена палатою послѣвъ внесенія министра-президента Ферриго, чтобы устава едукацияна прийшла на перше мѣстце порядку дневнаго, громаднѣ податисъ до димисіи. Президентъ министрѣвъ Ферри за вѣдомивъ о тѣй ухвалѣ президента республѣи.

При замыканіи кляштору Маріановъ въ Tourecoing, коло мѣста Lille прийшло до не-порядківъ, при чѣмъ около 60 осібъ було раненихъ.

Нѣмеччина. (Рухъ антижидѣвскій.) Мы вже не разъ доносили о агитації противъ жидівъ въ Нѣмеччинѣ, яка ширится писемно и въ публичныхъ проповѣдяхъ навѣтъ черезъ надворного проповѣдника Штекера. Теперъ оббѣгає по Нѣмеччинѣ петиція, котру подписали и подписуютъ люди найрѣжѣйшихъ станѣвъ. Жаданя поставленіи въ тѣй петиції суть такі: 1) Чтобы жидамъ прибывающимъ зъ заграницъ не было вольно осѣдати и устроиватися въ Нѣмеччинѣ безъ попереднаго доповненія поставленныхъ якихъсь условий, досѣтъ острыхъ, котрыи сиилиши наплывъ жидівъ до Нѣмеччины. 2) Чтобы жидѣвъ не допускати на высшіи станѣвнища ани въ администратіи ани въ арміи, до чинностей судовыхъ лишь въ певныхъ границахъ такъ именно, чтобы жидѣ не могъ судити справъ позбѣставленныхъ рѣшеною однокого судіи, дальше чтобы не могъ бути судією покою або судією слѣдчимъ. 3) Чтобы школы мѣшаніи, котры посѣщаютъ дѣти жидѣвскіи, задержали характеръ чисто-христіанскій и чтобы жиды не могли выкладати гдѣякіи предметы, хибя титуломъ вынятку. 4) Чтобы рухъ людности жидѣвской бувъ выказуваный окремо въ статистицѣ администратіиной, чого отъ якогось часу занехано.

НОВИНКИ.

— Сегодня отбудется засѣданіе подкомитету политичного а въ понедѣлокъ повного комитету для обходу Іосифиньскаго.

— Въ справѣ обходу Іосифиньскаго. Чтобы отповѣсти на многонна интерпелляція зъ провинцій и чтобы спростовати хибніи информации, які ширять польскіи, нѣмецкіи и инші газеты про обходъ Іосифиньскій, мусимъ на сѣмъ мѣстци заперечити подавану блудно газетами вѣдомость, будыто въ товариство политичне „Руска Рада“ або друге яке товариство львовске занималось устроєнемъ митинга, обговорювало резолюції для митинга и т. д. Мусимъ отже заявити, що цѣлымъ обходомъ Іосифиньскимъ занимаєсь самостояный, отъ нѣкого товариства не звязаный и не залежный комитетъ, подѣлений на два подкомитеты, политичный и литерарурный, котрый одинъ только укладає програмы, обговорює резолюції, выдає отозвы (якъ се свѣдѣчитъ отозва въ нынѣшномъ ч. „Дѣла“) и т. д. Що до резолюцій, котры мають бути предложеніи митинговѣ, то, якъ мы вже звѣщали, тѣи резолюції уложивъ п. Володимиръ Барвѣньскій, членъ подкомитету политичного. На засѣданіи подкомитету зреферовавъ п. Барвѣньскій загальный начеркъ резолюцій, обнимающий чотыри дѣлы а именно резолюції, отнѣсачіи І до державно-правнаго становища Русинѣвъ, II до економичныхъ справъ Русинѣвъ, III до справъ школьныхъ и IV до внутрѣшної организации Русинѣвъ. Дѣль резолюцій подѣ І) с. е. отнѣсачихся до державно-правнаго становища Русинѣвъ, зреферовавъ вже п. Барвѣньскій и на засѣданіи повного комитету. Повный комитетъ всеосторонно обговоривъ и принявъ згаданный першій дѣль резолюцій.

— На засѣданіи повного комитету для Іосифиньскаго обходу, о котромъ подаємъ вышеє вѣдомость, обговорено также отозву до рускаго народа, уложеноу дромъ Добрянскимъ и ухвалено тую отозву не печатати въ чотырехъ газетахъ: „Дѣль“, „Словѣ“, „Батьківщинѣ“ и „Руской Радѣ“.

— Всѣ школы низшіи, середніи и семинаріи учительскіи во Львовѣ замкненіи зъ причины епидеміи, будутъ отвореніи 22 с. м.

— П. Косовичъ, судія повѣтовый, выбраний посломъ до рады державнои зъ Буковиньскаго округа мѣскаго Сучава-Радѣвцѣ-Серетъ на мѣстце Офенгайма, котрого выбѣрь якъ зѣвѣсто рада державна уважала. П. Косовичъ належитъ до партіи автономистѣвъ. Одержавъ онъ 744 голосѣвъ противъ 275, котры Офенгаймъ и 244 котры судія Мискольскій одержавъ.

— Землетрясеніе. Дня 9 листопада навѣстило полудневу Австрію сильно землетрясеніе, котре далось чутѣ въ Кроаціи, Краинѣ, Триестѣ, Уграхъ а навѣтъ въ Вѣднѣ. Дня 10 и 11 листопада повторилися

встрясенія въ Кроаціи. Наибольше отъ того страшнаго природнаго зѣявнища потерпѣло мѣсто кроатске Загребъ (Agram). Шкоды, які землетрясеніе въ томъ мѣстѣ учинило, обчисляютъ на 3 миліоны зр. Подчасъ першого наисильнѣйшого встрясенія почали валитися комини, гѣзмосы, вежицѣ церковніи и засыпали румовищемъ улицѣ. Глухій лоскѣтъ и гукъ подземельный заглушувавъ грехѣтъ валившогося румовища и крикъ смертельнои тревоги переляканныхъ жителей. Каждый троха высшій будынокъ зарисовався такъ сильно, що жители зъ обавы передъ смертію утѣкали зъ будынкѣвъ подъ голе небо. Въ помешканяхъ начиняє, по скленахъ флашки съ напоями потовклись. По першомъ встрясеніи наступило въ пять минутъ друге, въ кілька секундъ третє вже слабше. Заможѣйшіи люди выѣхали заразъ фякрами съ родинами за мѣсто до поблизкихъ винницъ. Зъ церковъ св. Марка, св. Катерины повалилися вежи и погребали подъ собою кілька людей. Въ катедрѣ звалилася до внутра часть стѣны и ушкодила великій олтарь. 30 людей утратило житѣе. Склєны позамыкано. Школы закрыто. Жители мѣста повывосились до наметѣвъ подъ голымъ небомъ. Перестрахъ великій. Цѣсаръ удѣливъ зъ приватныхъ фондѣвъ своихъ 10.000 зр. на першій найконечнѣйшій потребности зруйнованаго мѣста.

— Зъ Стрыи пишутъ намъ: Желѣзница арх. Альбрехта звѣстна зъ своєю повѣльнои ѣзды. Розказують забавный случай, що въ Станиславѣвѣ кондукторъ мавъ разъ причепитися до якогось дорожскаго пассажира за тоє, що отбѣвъ подорожъ зъ Львова за половину карты, а пассажиръ мавъ кондуктору отповѣсти: „Я не виненъ, желѣзница винна. Якъ я выѣхавъ зъ Львова, я бувъ о десять лѣтъ молодшій.“ Теперъ, якъ зачуваемъ, отъ нового року має бути межѣ Львовомъ а Стрыємъ заведена ѣзда еще повѣльнѣйша, такъ звана омнибусова. Поѣздъ желѣзницѣ тягнений легкою машиною буде робити лишь 2 милѣ на годину и приста-вати не только на стацияхъ, але также всюду, гдѣ сходиться дороги съ колеєю. Замѣсть 3—4 годинъ подорожъ така має тревати 6—7. Причиною такои змѣны має бути ошадность, а именно мають бути позношеніи будки, яко непотрѣбніи болѣе а и персоналъ урядничій має бути зменшеный.

— Зъ Львова пишутъ намъ: До IV гимназіи (польской) во Львовѣ записалось значне число Русинѣвъ, котры объявили охоту учитися рускаго языка. По ловчѣхъ нарадахъ съ профессорами донесло о томъ дирекція тоиже гимназіи радѣ школьной краєвѣй, котра наконецъ и призволила на науку рускаго языка въ тоиже гимназіи. Доходятъ насѣ однакожь вѣсти, що при выкладахъ рускаго языка уживаєсь тамъ языкъ польскій. Ученики, дѣти рускихъ священникѣвъ, мѣшанъ та селлянъ розумѣють по руски, лучше якъ по польски, дѣлятого годѣ змѣрковати, зъ якои причины рускій языкъ має выкладатися по польски, що навѣтъ зѣ взглядѣ педагогичныхъ не дастся ніякъ оправдати. Надѣємось, що дирекція IV гимназіи охоче признаетъ справедливость нашимъ увагамъ и зарядитъ, чтобы на будуще рускій языкъ бувъ выкладаный по руски.

— Зъ Долиньскаго пишутъ намъ: Львовскій польскій комитетъ, занимающийся выкананіемъ альбума памятного для Архикнязя Рудольфа при случаю его вѣнчания въ лютомѣ 1881 р., роздѣлавъ дня 1 падолиста с. р. до всѣхъ радъ повѣтовыхъ, отже и до повѣтової рады Долиньской отозву, котроу вызываєсь, чтобы члены тоиже рады занялись збирanjemъ складокъ въ цѣломъ поѣвтѣ на згаданный альбумъ отъ священникѣвъ обохъ обрядѣвъ и отъ рускихъ громадъ. Въ пересѣдченіи, що той памятный альбумъ, зроблений за грошѣ не лишь польскій але и рускій буде переданный Архикнязеви только въ имени Поляковъ, такъ якъ до комитету занимающегося памятнымъ альбумомъ не покликано никого зъ Русинѣвъ, и совѣмъ не вѣдомо, чи такъ якъ отозва о складки также и присвяченіе альбума буде зредатоване въ языкѣ краю, т. е. рускомъ (чого мы по складѣ комитету совѣмъ не можемъ надѣятисъ) — запытуємъ нашу „Радѣ Руску“, чи не моглабы она занятися, чтобы Русины сами отъ себе яку памятку для Архикнязя приготвили и въ имени своѣмъ доручили. Польскій комитетъ мають звичай все брататися съ Русинами и писати отозвы по руски, коли иде о збираніе гроша зъ рускаго народа, але коли грѣшь вже зѣбраный, тогда они „забываютъ“ сказати зъ кого онъ зѣбраный. Пора вже намъ самимъ промыслити о себѣ.

— Съ ч. 21 выданнымъ подъ днемъ 1 (13) падолиста „Рускій Сіонъ“ перестаетъ выхадити. Редакторъ „Р. Сіона“, вице-ректоръ Александръ Вачинскій въ статіи „До П. Т. Читателѣвъ „Рускаго Сіона“ пише межѣ иншимъ: „...обнимаючи съ початкомъ с. р. выдаванѣ „Р. Сіона“ мы мали провѣдну гадку очистити и оборонити насѣ отъ всякой напасти, поднести насѣ черезъ истребленіе элементѣвъ, тѣлѣющихъ нашъ народно-церковный организмъ. — Однакожь, чи то

мы небажательно ей розвивали, чи то она въ своёмъ розвою надбала на страданіи кождой идеи свойственній, чи то такъ зарядивъ розумъ Божій, которого „неиспытаніи судове и неизслѣдиміи путіе“, досѣ, що послѣдуючи вышшій воли мы принужденіи теперѣшнє выдавничтво „Р. Сіона“ перервати. Повинуючись наставникамъ нашимъ и хотѣи миръ Христовъ мати межі собою, мы хотѣи съ кровію пересякенымъ сердцемъ, поддаемъ незавидной судьбѣ, уповаючи на Бога, что насъ не оставитъ, що „избавитъ насъ отъ врагъ нашихъ и отъ всѣхъ ненавидящихъ насъ“. Богъ и добрый люде не дадутъ намъ загинути. Никто, надѣмося здоровомыслячий и доброй волѣ не кинє каменємъ прокляна на насъ, пожаде и споможе намъ выдохнути зъ матеріальной руины, на яку сьомо выставленіи черезъ перерву выдаваня реченой часописи, такъ якъ маємъ великій рахунки съ друкарнею, котрій лишє тогды будемъ могли вырѣзнати, на коли всѣ залежности отъ П. Т. Читателѣвъ нашихъ такъ зъ текущего якъ и минувшихъ лѣтъ намъ якъ найскорше будутъ надолѣланіи.

— Редакція одержала допись, въ котрой одинъ львовскій Русинъ съ жалемъ подноситъ той фактъ, що гдєйскій рускій священникъ отпавляючи службу богу въ **езуитскѣмъ костелѣ** не держатся руского обряду, але дѣйствія зъ латинского обряду власновольно принимаютъ. Одинъ священникъ рускій отпавлявший службу богу въ костелѣ Езуитовъ во второкъ, дня 2 н. с. падолиста, уважавъ потрібнымъ поминуть передъ запричащеніемъ гр. к. исповѣдника молитву: „Вѣрую Господи и исповѣдую“.

— **Конкурса учительскій.** Рада школьна окружна въ Станиславовѣ розписує конкурсъ на посады учительскіе школъ етатовыхъ: 1) въ Угорникахъ, 2) въ Крылосѣ и 3) въ Ямницѣ съ рѣчною платою 300 зр. и 4) на посаду управляющаго учителя при 4-класовой школѣ въ Товмачѣ съ платою 450 зр. Реченице подаваня до 3 (15) грудня 1880.

— **Именованя учительскій.** Кр. Рада шк. именовала дѣйствыми учителями школъ етатовыхъ: Андр. Бѣлзоро въ Незнановѣ, Зах. Бѣлинского въ Мышкѣвцѣхъ, Ив. Барбоцко въ Крижановцѣхъ, Леоп. Шеремета въ Конечинцѣхъ, Едварда Дашкевича въ Крученицѣхъ, Франц. Марца въ Верхославичѣхъ, Адольфа Митезу въ Сколишинѣ, Валенто Натанского въ Шуровѣ и Цирілю Старкель въ Щуровѣ.

— **Про похоронъ Данила Каменецкого** въ Петербургѣ пише „Новое Время“ (ч. 1671): „Похоронъ Каменецкого отбывае при участіи старыхъ и молодыхъ его другѣвъ, знакомыхъ и почитателѣвъ. Смерть того украинского дѣятеля можна назвати другою по Шевченку незамѣнимую утратою Украины. Надъ могилою его промовивъ прекрасно о. Опатовичъ скарактеризовавши въ короткихъ а теплыхъ словахъ покойного яко чловека и дѣятеля. Але не менше великій впливъ зробили бесѣды двохъ молодыхъ другѣвъ покойника: Лукіянова и Сластьоны, высказаніи по руски (украински). Лукіяновъ такъ промовивъ: „Панове громадо! Тиха и скромна участь каждого простого робѣтника, чорноробочого, на всякомъ поли працѣ. Той а той архитектъ построивъ такую а такую будовлю, той инженеръ збудовавъ такую желѣзницю, — имена архитекта и инженера переходять зъ устъ до устъ, обвѣщаются въ газетахъ и книгахъ... А робѣтникъ, котрый въ потѣ чола выковывае ихъ планъ, зносячи при томъ голодъ и холодъ, — той робѣтникъ никому незвѣстный... Думка о такомъ простомъ робѣтнику пришла менѣ въ голову якъ разъ тутъ, надъ могилою Каменецкого: покойникъ бувъ тымъ самымъ чорнымъ робѣтникомъ на поли отродженя украинской народности и розвѣтїи украинской литературы. Близкій прїятель Шевченка, Кулѣша, Бѣлзоро и другихъ Украинцевъ народодѣвъ, Каменецкій окончивши въ 1853 р. курсъ въ Кіевскомъ университетѣ ставъ однимъ зъ найэнергичнѣйшихъ дѣятелѣвъ народныхъ въ такъ званыхъ украинфильскихъ кружкахъ зъ кѣнці 50-ыхъ и початку 60-ыхъ роковъ. Онъ збиравъ матеріалы для украинской этнографіи, збравъ до 500 украинскихъ пѣсень и начавъ бувъ выпускати ихъ въ свѣтъ, але въ 1864 р. мушѣвъ задля певныхъ, всѣмъ звѣстныхъ причинъ заперестати свое дѣло. Покойный бувъ управляющимъ першою украинскою друкарнею (П. Кулѣша) и тамъ онъ проводивъ кожду свободну отъ занятъ службовыхъ минути: онъ редаговавъ гдєйскій украинскій рукописи, робивъ коректу украинскихъ книгъ а навѣтъ власными руками складавъ до друку „Кобзаря“ Шевченковаго, „Народній оповѣданя“ Марка Вовчка и многіи другіи знаменитіи украинскіи творы, не довѣряючи того дѣла простымъ складачамъ, чтобы зъ незнаня руского языка и руской правописи не наробили ошибокъ. Кромѣ того Д. Кам. бувъ однимъ зъ сотрудниковъ нашої „О-

сновы“. Коли Основа перестала выходить и по заборонѣ выдавати рускіи книжки въ Петербургѣ гдєйскіи зъ бывшихъ товаришѣвъ Кам-ого, всѣмъ звѣстній яко литераты Украинцѣ, — подъ гнетомъ политическихъ невзгодъ вырєклися рѣдного дѣла, сналили то, чому впередъ поклонялись и хотѣи не поклонились совсѣмъ тому, що впередъ въ болото топтали — Каменецкій, той невѣстный робѣтникъ и мученикъ за идею, до послѣднихъ хвиль житя оставъ вѣрнымъ своему знамени, оставъ вѣрнымъ Украинцѣ, народолобцемъ, готовымъ на всѣ жертвы за свое дѣло... Маючи не мало знакомыхъ межі молодежію онъ учивъ ихъ любити рѣдну землю и рѣдній народъ а молодежѣ сердечню его поважала. Каменецкого не знає вся Украина, якъ знає Шевченка, але не погибне слава такихъ людей, якъ сей покойникъ, хотѣи при житю кромѣ другѣвъ свѣтъ о нѣмъ не знає. Знакоміи розкажутъ про него другимъ, напишутъ въ книгахъ — и честный чловекъ знайде свое и за могилою. Звертаючись до домовины покойного забѣнчу промову словами зъ поемы безсмертного Шевченка:

Опи козаче, — душа щира,
Хто-небудъ згадає!“

Бесѣда п. Лукіянова глубоко тронула всѣхъ присутныхъ. Съ такимъ самымъ горячимъ чувствомъ було выслушанє и другє надгробное слово п. Сластьоны. Онъ промовивъ по руски: „Мы всѣ, що прїшли за сею домовиною, всѣ мы, повторяю, несказано глубоко пораженіи и опечаленіи великою утратою такого дорогого чловека, акимъ бувъ сей борецъ за правду и за свою дорожку Украину. Що онъ принѣсъ їй въ жертву, — мы знаємъ; якъ онъ любивъ свою Украину — мы бачили: годину передъ смертію, въ тяжкихъ мукахъ, онъ разъ-на-разъ повторяє: „Украина моя, широка Украина!“ Панове, якъ много сказано въ тыхъ немногихъ словахъ! Яка душа, яка молода, горяча чусєя въ нихъ до дорожки Украини! Ни лѣта еи не пригасили, ни люде, — и умеръ онъ съ нею и унѣсъ еи съ собою въ могилу, вѣрный собі и своей Украинѣ. Тяжко було ему покидати сей свѣтъ, дуже тяжко. „Вернѣтєся лѣта мои, лѣта молодіи“, спѣває онъ майже умираючи... Онъ хотѣвъ жити. А больше всего не хотѣвъ умирати на чужинѣ. Непривѣтна була ему чужина — своимъ сондемъ холоднымъ, своимъ снѣгами глубокими... Тамъ, на Украинѣ, тамъ надъ его могилою барвѣнкомъ и василькомъ прибраною червоными калїна, соловейко щебетавъ... Тутъ не буде того — той послѣдній утѣхи! За то мы, братя, згадаємо его во: мы молодіи, якъ батька и порадника нашего, вы, старіи товаришѣ его, якъ брата, друга и чловека! Згадаємо его словомъ щирымъ, теплымъ и памятію доброю — вѣчною!“

Память покойного почтили окремими вѣнками съ надписями: „Черниговцѣ“, „Полтавцѣ“, „Кіевцѣ“ и „Кубанцѣ“. Вѣнки несли дѣвѣцѣ-студентки. Ник. Костомарѣвъ бувъ при выносѣ тѣла покойного, але задля слабости ногъ не мѣгъ сопроводити его на кладбище.

— На „Руску бурсу“ въ Бережанахъ зложили вклады слѣдующіи Вп. пп.: п. Вольскій дѣдичъ зъ Гиневичъ 3 зр., о. М. Соневицкій катих. гимназ. 3 зр., о. М. Глебовицкій прих. Бережанъ 1 зр., о. Илар. Стеткевичъ прих. Божикова 2 зр., о. І. Слюзаръ прих. Дунаева 3 зр., о. І. Макогонскій прих. Липицъ горѣш. 3 зр., о. І. Лужницкій прих. Жукова 4 зр., о. Илар. Яросевичъ прих. Пукова 1 зр., о. Мел. Виницкій сотр. Горолиця 1 зр., п. Т. Досинчукъ купецъ зъ Подгаецъ 5 зр., п. Д. Сарачинскій начал. почты Береж. 3 зр., п. П. Дуткевичъ проф. гимназ. 1 зр., п. С. Вовчукъ учит. гимназ. 4 зр. 41 кр., п. Т. Залудскій мѣщанинъ зъ Подгаецъ 1 зр.

Складаючи симъ Вп. пп. жертводателямъ сердечне „Спаси-Вѣгъ“ отъымаемъ до всѣхъ, кому дорога лучша доля и просвѣта нашего народа, чтобы звалили щиро занятія справою нашої бурсы. Особливожь на дѣлемъ, що люде — колишній ученики Бережанскій — щиро тою справою займуться, чтобы допомогчи бѣднѣйшій братіи образоватисъ въ заведеню, до которого саміи колись то утщались, а нынѣ може дѣтїи своихъ посылають.

Датки просимо пересылати на руки касієра бурсы Вир. о. М. Соневицкого, катехита гимназіального въ Бережанахъ.

Отъ выдѣла „Руской бурсы“ въ Бережанахъ.

Вѣсти епархіальный.

Зъ АЕпархїи Львовской.

Каноничну институтію на приходѣ Поручинъ дек. Бережанского получить: о. С. Ленкій зъ Кругельца; на Осѣвцѣ дек. Чортковского о. П. Косовичъ зъ Бережницѣ.

Презенту получить: на приходѣ Шляхтинцѣ, дек. Тернопольского о. С. Навроцкий.

Душпастьерскій посады пол.: о. И. Кислевскій зъ Поручина одержавъ завѣдательство въ Кругельцѣ, дек. Гусятинского; о. Т. Турула, новооставленный презвитеръ одержавъ грамоту на другого приходского сотрудника въ Бережанахъ: о. П. Мандзикъ зъ Осовецъ перенесенный на завѣдателя капеланіи Бережницѣ, дек. Стрийского.

Въ духовне сѣмєнище принятый: п. Володим. Войнаровский на 1 рокъ богословія.

Сертификатъ для слуханя выкладѣвъ богословскихъ зъ І. р. получить п. Северинъ Бурачокъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Школьной Часописи ч. 5 мѣститъ: Выливъ науки языка матернего на выхование (зъ уваги на школы гимназіальный написавъ Ол. Барвѣнскій, дальше); реформа школьной уставы для школъ народныхъ; Якъ учити въ першій класѣ дѣти, котріи зачили ходити до школы? (дальше, лєкція 5); Шпакъ (препарация); Новинки; Библиографія; Некрология; Именованя и конкурса учительскіи и пр.

Запрошеніє.

В. Президія ц. к. Намѣстництва розпорядженіемъ зъ дня 30 жов. 1880 Ч. 10100 позволила на збиранє добровольныхъ датковъ на воспиталище дѣвоче подъ зарядомъ Словитскихъ инокинъ чина св. В. В. по конець року 1881.

На основѣ сего розпорядженя комитетъ занимающийся дѣлами повывшого заведеня має честь просити Всечест. духовенство и почт. мірянѣ о благосклоніи причиненєя своими дарами на тую всеважну цѣль, тымъ больше що намѣренємъ сего комитету єсть, воспиталище тое завести во Львовѣ, яко безперечно до той цѣли найотвѣтнѣйшомъ мѣстци, подъ зарядомъ Словитскихъ инокинъ Чина св. В. В. Пекуча потреба такого заведеня во Львовѣ загально узнана дѣлає всяке дальше порученєе того же злишнимъ. Докажемъ сего єсть тое радѣстєе обстоятельство, що въ послѣднихъ часахъ выплынули вже на руки комитету значній жертвы, такъ, що комитетъ вдячностію перенятый, мило уважаєся бути споводованымъ оголосити имена и дары тыхъ благородныхъ дѣтелѣвъ.

Всч. О. 1. Юзычинскій Іоа. пар. въ Борошняхъ 50 зр.
" 2. Шанковский Іак. пар. въ Конечинцѣхъ 25 "
" 3. Дудкевичъ Іоанъ пар. въ Любнѣ 20 "
" 4. Коцовскій Ник. пар. въ Отиновичахъ 10 "
" 5. Зарицкій Вас. пар. въ Подлѣвѣ 100 "
" 6. Ганкевичъ Іоанъ пар. въ Вуцѣкахъ 50 "
" 7. Кобыляньскій Іос. пар. въ Пѣйлѣ 40 "
" 8. Кобыляньскій Іос. кап. въ Марковѣ 5 "
" 9. Нежелающий объявити своего имени 100 "
" 10. Борискевичъ Мих. пар. въ Вѣлобжницѣ 50 "
" 11. Сюкола Васил. пар. въ Чортковѣ 10 "
" 12. Дрѣ Ильницкій Іоа. крыл. Соб. Перем. (въ льсахъ) 100 "
" 13. Вилинскій Іоа. пар. зъ Илавча 100 "
Разомъ 660 зр.

Заявляючи тымъ Всепочт. дѣтелямъ свое щирѣйше благодаренєе, Комитетъ уважає еще своєю прїятною должностію, особенно подяковати яко изрядному благодѣтелю Всеч. Господину Совѣтникамъ митроп. конс. Іосифу Кобыляньскому, парохви въ Пѣйлѣ, котрый кромѣ повывшой квоты, подаровавъ на сю цѣль листъ заставн. кред. института земского на 1000 зр. в. а. а разомъ и тымъ зъ выше наведеныхъ дѣтелѣвъ, котріи освѣдчили комитетови готовѣсть причинитисъ и дальшими значнѣйшими дарами на помянуту загально користну цѣль. А поручаючи добрый успѣхъ сєи справы милостивому провидѣнню Божому упрашає комитетъ ласкай жертвы або впрѣсть на руки подписаного предѣдателя комитету, або на руки особѣ, котрѣ до збираня жертвъ сертификатомъ отъ предѣдателя Комитету уповажненіи и засмотреніи будутъ.

Наконецъ не може комитетъ не звернути уваги, что онъ свѣдомый своєю высокою задачею постановивъ, се заведенєе якъ найскорше въ житєе перевести, и протое поручає якъ найтеплѣйше сєю справу ласкавемоу уваженію, надѣючися якъ найспѣшнѣйшимъ и наибольшимъ жертвѣ.

Отъ комитету занимающагося дѣлами воспиталища женского.

Во Львовѣ дня 7 падолиста 1880.

Сильвестеръ Сембратовичъ, Еппъ.
предѣдатель комитету.

До сего числа долучаемъ отъ часописи „Господаря и промышленника“ въ Станиславовѣ.

Курѣ збѣжя въ дня 12 падолиста 1880.

(Справозданє львовской комитету купецкой)

Цѣна за 100 кильограмовъ.

	отъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	10	40	10	60
" бѣла	—	—	—	—
" жовта	—	—	—	—
" осяйна	—	—	—	—
Жито	9	45	10	—
Ячмѣнь	6	—	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	25	6	50
Горохъ до варки	9	—	10	—
" паст.	7	25	8	—
Выка	5	—	5	25
Кокорудъ стара	7	—	7	25
" нова	6	25	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
" лѣтний	—	—	—	—
Ражѣ (Лиліа)	10	—	10	25
Насѣнье лїлие	11	50	12	20
Конюшина (передна)	40	—	45	—
Книжъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
" плоскій	—	—	—	—

Курѣ львовскій зъ дня 11 . л. падол. 1880.

	платить жадаютъ			австр. валюту
	р. кр.	р. кр.		
1. Актіи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	270	75	274	—
" львов.-черн.-лє. по 200 р.	164	25	167	50
Банку гш. галлц. по 200 р.	291	—	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галлц. по 5% ав.	96	75	97	75
" по 4% ав.	91	—	92	—
" по 5% ав. період.	96	75	97	75
Банку гш. галлц. 6% ав.	101	25	102	25
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	101	50
3. Листы довѣжнїи за 100 р.				
Общ. ролѣ. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индѣмнизаци галлц. 5% м. к.	97	90	98	90
Облиги коммунальн Гал. банку рустик. 6%	100	—	101	—
Пожачки кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
" Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голєндерскій	5	51	5	62
" цѣсарскій	5	53	5	63
Наполеондоръ	9	33	9	43
Півимперіаль	9	63	9	73
Рубель російскій ерѣбный	1	57	1	71
" паперовый	1	17½	1	19½
100 марокъ вѣмєнскихъ	57	70	58	40
Серебро	99	50	100	50

Товариство Просвѣта

набувши на власнѣсть першій и наилучшій

НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ

Ол. Партицкого

обдѣймающий 820 сторѣвъ

рѣшилось знизити цѣну Словаря зъ 3 зр. на 1 зр. 50 кр.,

щобы тымъ чинѣмъ улегшити Вп. Публицѣ руской купцо такъ въ кождой хвилѣ потрібного подручника.

Адреса: Товариство Просвѣта во Львовѣ.

Книгу дра Ом. Огоновского: Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache можна набути въ товариствѣ „имени Шевченка“, въ книгарни Миликовского, книгарни польской и книгарни Зейфарта & Чайковского во Львовѣ и въ головныхъ книгарняхъ на провинціи.

Руководѣлня Обува

во Львовѣ, при Руской улицѣ ч. 3. въ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитисъ ласкавымъ взглядомъ Высокоповажнѣи Публики и зашевию, що имѣи наибольшимъ стараніемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жадающимъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыти учинити. При ласкавыхъ замовленіяхъ зъ провинціи прошу о надѣсланєе на мѣру зъужитого чобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не откаже менѣ своихъ взглядовъ

остаю съ высокимъ поважаніемъ

(3—?) Павло Мартинѣвъ.

ГРОМАДА БОКѠВЪ

(повѣтъ Подгайцѣ почта Завалѣвъ) пошукує чловека честного, тверезого, а доброго Русина, котрый бы бувъ способный обняти обовязокъ учителя при школѣ парохіальной вразѣ съ писарією громадскою за рѣчною платою 100 зол. и помешканьє. Эгошуватися належитъ псьєменно а еще лучше лично до мѣстцевого священника або до начальника громады.

БокѠвъ 6 листоп. 1880.

(2—?)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ
Ч. 15 пляць Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать подъ адресомъ:
редакції и администрації „Дѣла“
Ч. 15 пляць Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣть року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаци неопечатанъ вѣльнѣ
отъ порта.

Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Зъ причины припадаючого на Суботу
сего тыждня торжества св. Архистр.
Михаила, слѣдующе число „Дѣла“
выйде въ Среду 12 (24) Листопада.

Анкета для реформы школъ народныхъ.

III.

Анкета школьна ослонила свои на-
рады досыть грубою засконою и со-
всѣмъ не стараеся о тоѣ, чтобы еи
обрады въ такъ многоважнѣй справѣ до-
ходили до загалной вѣдомости. Задля
той тайности не можемо слѣдити за еи
нарадами и не знаємо ближе плану змѣ-
ны наукъ для народныхъ школъ предло-
женного гр. Реємъ. Придержуючися одна-
кожь тыхъ вѣдомостей, якѣ мимо волѣ
школьной анкеты дѣйшли до публики,
можно вносити, що гр. Рей далеко еще
не жадавъ якои тамъ дуже радикальной
змѣны плану наукъ, котрабы ажъ „зро-
била переворотъ цѣлого дотеперѣшного
школьництва“, якъ думаетъ п. Савчинскій,
а головно жадавъ лише, чтобы увзгляднено
науку господарства и науку о громад-
скихъ обовязкахъ. До того еще жадавъ
гр. Рей, чтобы зменшено науку грама-
тичну. Симъ послѣднимъ замѣтомъ гр.
Рей еще совсѣмъ не дѣткиувъ сѣи такъ
у насъ вже розповсюдженои системы гра-
матичной науки, котра перемѣнюе на дѣлѣ
народну школу майже выключно въ шко-
лу науки польского языка, ани не дѣ-
ткиувъ науки „географіи и исторіи“, ко-
тра оспѣдае на могилахъ Ванды и розплы-
вается въ славословіяхъ польскихъ коро-
лѣвъ, ани наконецъ науки „рисунокъ и
геометріи“. Можна сказати, що гр.
Рей ограничився на жаданіи що наиме-
ншой змѣны. А все жъ вже и таке жада-
нье вызвало горячу отповѣдь п. Сав-
чиньского о „переворотѣ школьництва“,
большѣсть школьной анкеты заворуши-
лась и отбулася ажъ двогодинна особна
конференція пп. инсп. Мандыбура и
Шмитта съ гр. Реємъ, чтобы на другій
день успокоити анкету, що гр. Рей „не
иде за далеко, але жадае того, що п. Сав-
чинскій сказавъ, с. е. упрощенія гдея-
кихъ дѣловъ и додаци необходимыхъ дѣ-
ловъ науки!“ Шожъ сказавъ п. Сав-
чинскій? Содержанье его промовы по-
дали мы вже въ першѣй нашѣй статіи.
П. Савчинскій боронитъ теперѣшной
системы; онъ противитъ основнѣй змѣ-
нѣ теперѣшного плану и признае только,
что въ нѣмъ суть гдеяки „niedoskonało-
ści“; онъ спыхаетъ вину злого стану школъ
на учителей, боронитъ „граматику“, а
вжежъ конечно не только „рисунокъ и
геометрію“, але й „польско-королевского
славословія“ а ставитъ цѣлю народнои
школы только „заинтересувати“ сельску
молодѣжь до науки, але не учить госпо-
дарства, котрого послѣ думки п. С. —
„школа не есть въ станѣ научити“. Е-
сли справѣ жадаия гр. Рея идентичнѣ
съ сими поглядами п. Савчиньского, якъ
се запевнивъ школьную анкету инсп. Ман-
дыбуръ, то не ма тутъ бесѣды о якѣй
небудь основнѣй змѣнѣ плану наукъ въ
народныхъ школахъ. Мимо сего запевне-
ня инсп. Мандыбура мы не можемо од-
накожь увѣрити въ таку идентичность,
а припускаемо шось другого, именно,
что по „двогодиннѣй конференціи“ инсп.
Мандыбура и Шмитта съ гр. Реємъ пу-
щено до коша проектъ гр. Рея. По той
конференціи не чуємо вже ничего про
долю проекту предложенного гр. Реємъ, а

бачимо противно, що мимо готового
предложенія гр. Рея секція поручаетъ п.
Штарклеви выпрацювати особный про-
ектъ, а вже 10. н. с. листопада чуємо
о спеціальныхъ нарадахъ не надъ про-
ектомъ гр. Рея, але надъ проектомъ п.
Штаркля (котрый нынѣ подаємо)! Якъ
бачимо, декорации скоро змѣняются. Если
дѣйстно проектъ гр. Рея идентичнѣ съ
поглядами п. Савчиньского, то мы не
можемо поняти для чого не приступлено
до обрады надъ симъ проектомъ, а захо-
вано его подъ столъ? Можна скоріе
припускати, що за цѣну „интернатѣвъ“
наклопено гр. Рея полишити свѣй про-
ектъ въ користь приклонниковъ кр. рады
школьной....

Не будемо на теперъ входить въ
подробный розбѣръ проекту п. Штаркля,
а звернено увагу лише на одну рѣчь.
Заразъ въ першѣй точкѣ читаемо, що
„планы науки для народныхъ школъ вся-
кои категоріи постановляе краєва рада
школьна“. Такъ отже найважнѣйша
сторона реформы народныхъ школъ пе-
реносится до краевой рады школьной,
котра не только доси не спѣзнала неот-
повѣдности дотеперѣшного плану наукъ,
але, якъ показали отзвы пп. Шмитта,
Савчиньского, Ольшевского, Мандыбура,
и теперъ еще стоитъ въ сущности за
удержаньемъ status quo съ малозначными
змѣнами! П. Штаркель дѣлитъ въ своемъ
проектѣ народнѣй школы на сельскій (въ
громадахъ съ людностію до 2000) и на
мѣскій, говоритъ о додатку для школы
2—3 морговъ грунту, о ремесничѣй и
промысловѣй науцѣ въ мѣскихъ (взгляди
въ выдѣловыхъ) школахъ, о науцѣ рѣль-
ництва и т. д. черезъ „вандруючихъ (!)
учителей“, але при томъ всѣмъ пред-
кладае, что для сельскихъ школъ буде
выданы особный планъ науки, розумѣея
черезъ кр. раду школьную! Шожъ болѣе,
ревизіи и доповнюванье книжокъ и при-
борѣвъ школьныхъ, уложенье планѣвъ,
организация науки черезъ „вандруючихъ
учителей“ и т. д. все тоѣ поручаетъ
комисіи збѣгающей подъ опѣкою кр. Рады
школьной и въ половинѣ именованѣй че-
резъ кр. Раду школьную а кр. Выдѣлъ!
Всюду и на все розширюея всемогу-
чѣсть кр. рады школьной. Такъ отже по
великомъ шумѣ о великомъ реформѣ на-
родныхъ школъ вся головна реформа має
повернути назадъ до кр. рады школьной,
где она доси спокѣйно спочивала. Не
будемо тутъ говорити, чого можуть на-
дѣяться Русины зъ такого повороту ре-
формы народныхъ школъ и зъ организа-
ции „вандруючихъ учителей“ зъ рамени
и подъ опѣкою та инспирацією кр. рады
школьной. Се звѣстно каждому Русинѣ.
Але вже и поважнѣйшій Поляки стра-
тили вѣру въ ширый реформаторскій духъ
кр. рады школьной и высказуютъ свое не-
удовольенье зъ такого обороту справы.
И чижъ впрѣчѣмъ навѣтъ при наилучшѣй
волѣ могабы кр. Рада школьна зложена
зъ людѣй совсѣмъ далекихъ отъ народа
щонебудъ зрѣити для практичнои
реформы дотеперѣшного плану наукъ?
На шожъ скликувано анкету школьную?

Такъ то многоважна справа рефор-
мы народныхъ школъ повертается въ за-
чарованомъ блудномъ колесѣ около кр.
рады школьной, зъ которого нѣякъ выйти
не може. Въ наилучшѣмъ разѣ можемо
дѣждатися якоись на дѣлѣ малозначной,
хоть може при томъ дуже коштовнои
змѣны, котра выявится въ новыхъ книж-
кахъ, новыхъ приборахъ школьныхъ, въ

новыхъ коштахъ на „вандруючихъ учи-
телѣвъ“ и на „премиі“ и т. д., але ре-
формы основнои, тревалои и потребамъ
народа отповѣднои — не дѣждемся. Кр.
Выдѣлъ поминаючи Русинѣвъ въ складѣ
анкеты надавъ еи се хибне направленье,
котре вытворитъ лише нову заматанину
въ нашихъ школахъ, але не сповнитъ
горячого бажанья всеи людности. Есть се
новый доказъ, якъ неприязнѣсть верхово-
дичихъ Поляковъ супротивъ Русинѣвъ
шкодливо отбивается на найжизненнѣйшихъ
справахъ краевыхъ. Нынѣ можемо скон-
статувати, що и польскій дневники, якъ
Czas а по части и Gazeta Nar. почина-
ють замѣчати, що дѣятельность школьной
анкеты повернулася на блуднѣй дороги и
признають неотповѣднѣсть складу сѣи ан-
кеты, хоть не мають отваги згадати о
упослѣдженіи Русинѣвъ. Если Поляки
думаютъ, что они самѣ безъ Русинѣвъ
могутъ успѣшно полагодити народнѣй
справы, то неудачна анкета для „галиц-
кого краєвого закладу гипотечного“ и
еи сумный еляборатъ, школьна анкета и
анкета для интернатѣвъ учительскихъ бу-
дутъ сумными доказами ихъ спѣлости
руководити краевыми справами.

ПРОЕКТЪ П. ШТАРКЛЯ

въ взглядѣмъ

реформы школъ народныхъ.

Анкета школьна, о котрой звѣща-
лисе мы въ остатныхъ числахъ „Дѣла“,
веде дальше свои наряды. На послѣднѣмъ
засѣданіи предложивъ п. Штаркель свѣй
проектъ подѣленія школъ народныхъ що
до програмы наукъ на двѣ категоріи с. е.
на школы сельскій и мѣскій.

Проектъ сѣи обнимае слѣдующіи го-
ловнѣй точки:

1) Планы науки для школъ народ-
ныхъ всѣхъ категорій укладае рада
школьна краєва, увзглядняючи при томъ
рѣзницю межѣ школами сельскими а
мѣскими. Для школъ филіальныхъ и ета-
товыхъ сельскихъ тамъ, где число люд-
ности не переходитъ 2000, має бути вы-
данный совѣтъ отдѣльный планъ науки,
увзглядняючи послѣ возможности такожь
потребы и отношенія молодежи сельской.
Той самъ планъ може бути на внесенье
поодинокихъ радъ школьныхъ окру-
жныхъ введенный такожь и въ школахъ
тыхъ громадъ, котрыхъ люднѣсть выно-
ситъ отъ 2000—6000. Для школъ сѣи ка-
тегоріи мають бути уложенъ окремі
книжки школьнѣй.

2) Учителямъ выше згаданныхъ
школъ має бути отданный до ужитку ку-
сникъ грунту отъ 2—3 морговъ, въ ко-
трого доходъ належитъ потручувати зъ
платнѣй учительской; грунту такий мають
набути власти школьнѣй для каждой шко-
лы найдалше въ протягу 10-ти лѣтъ,
уживаючи на се запомоги зъ фонду школь-
ного краєвого, въ мыслѣ арт. 28 и 37
школьного закона зъ дня 2 мая 1873 р.
Ч. 250.

3) Щоденна наука має бути такъ
уряджена, чтобы дѣти высшихъ трехъ
лѣтъ обовязковыхъ учащали до школы
только отъ 1 жовтня до 1 червця.

4) Щобы разбудити охоту до науки
въ той молодежи, котра вже покѣнчила
школы народнѣй, має рада школьна краєва
уряджувати черезъ вандруючихъ учите-
лѣвъ два разы до року въ каждой школѣ
науку рѣльництва, промыслу домового,

практичнои ветеринаріи, а такожь и за-
познавати при той спѣсѣбности доростаю-
чу молодѣжь съ правами обывательскими
въ громадахъ, краю и державѣ. Тая наука
призначена въ першѣмъ рядѣ для т. з.
школъ недѣльныхъ, а молодѣжь корыстаю-
ча зъ неи має брати участь такожь въ
рѣчныхъ испитахъ школьныхъ, где осо-
бливо отзначающихся належитъ надѣляти
нагородами въ поправныхъ снарядахъ го-
сподарскихъ.

5) Школы въ мѣстахъ, котрыхъ
люднѣсть переходитъ 6000, мають бути
пятикласовѣ; остатнѣй два роки науки
обовязковой мають бути заповненѣ двома
отдѣлами пятой класы.

6) Въ высшихъ школахъ выдѣло-
выхъ має почавши отъ пятой класы на-
ука ограничитись только на вечернѣй го-
дины, а має она обнимати курсъ практич-
ный той галузы ремесла або промыслу,
котра зѣ взгляду на мѣстцевѣй отношенія
окажется найпрактичнѣйшою и наибольшѣ
для учениковъ придатною.

7) До удѣлу въ утриманіи тыхъ
школъ мають бути покликаны такожь и
промысловцѣ на подѣставѣ §. 114 закона
промыслового зъ дня 20 грудня 1859.

8) Ученики школъ недѣльныхъ а
взглядно высшихъ школъ выдѣловыхъ,
котры отзначились черезъ особливше за-
милуванье до науки, мають при дорѣч-
номъ испитѣ, урядженѣмъ подъ прово-
домъ предѣдателя рады школьной окру-
жной або еи заступника, получить отпо-
вѣдну нагороду въ книжкахъ, або по-
правныхъ снарядахъ господарскихъ.

9) Для утриманія постоянного над-
зору надъ школами, для доповненія кни-
жокъ и приборѣвъ школьныхъ и для ор-
ганизования курсѣвъ учителей вандрую-
чихъ має бути установлена подъ зверхно-
стію краєвой рады школьной особна ко-
мисія зложена зъ одного члена рады
школьной яко предѣдателя и зъ 6 особъ
фаховыхъ, именованныхъ половиною че-
резъ краєву раду школьную, а половиною
черезъ Выдѣлъ краєвий, котрый та-
кожь сталога референта сѣи комисіи має
означити.

ДОПИСИ.

Зъ Товмача. (О выборахъ до рады
повѣтовой.) Выборы до рады повѣтовой
зъ группы сельскихъ громад отбулися у
насъ на старѣй ладѣ. Теперъ якъ и дав-
нѣйше „ковбасы и горѣвка“ квалифику-
ють ихъ дателя на крѣсло курульске,
а всяка збиранина недогоновѣвъ патриотич-
ныхъ подѣкоупе своими агитаціями по-
слѣдну крихту моральности нашего на-
рода. Корыстаючи зъ невѣжества нашихъ
селянъ развели паньскіи агитаторы про-
тивъ заступництва селянскихъ, не-пань-
скихъ интересовъ агитацію хибѣ въ той
однѣй цѣли, чтобы тую частину автоно-
міи до крихты дискредитовати и немо-
жливо учинити, божъ пытаются, чи ре-
зультатъ выборовъ, котрый повиненъ
бути вѣрнымъ зеркаломъ большѣости на-
селения, отповѣсть своѣй задачѣ, если въ
репрезентации не ма ни одного свѣдо-
мого заступника селянскихъ интересовъ?
Чи тыхъ уже по третій разъ выбра-
ныхъ десять селянъ, майже самыхъ вой-
товъ, не уживается лише яко покрывку,
за котрою отгравивается для насъ сумна ко-
медія: „szlachectkich zachcianek“? Чижъ
войты може для того агитуютъ противъ

тѣмъ загальномъ начерку переходить прокураторія въ актъ обжалованія до першої точки: скритоубійства генералъ-губернатора Харьковскаго кн. Крапоткина дня 21 лютого 1878. Въ подолістѣ 1879 р. арештовано ингилиста Гольденберга, коли тойже динамитъ признанъ для подминованія Московско-Курской желѣзницѣ сировадывъ до Москвы. Гольденбергъ узникъ, признанъ, что належитъ до партіи революціонной и что онъ бувъ головнымъ участникомъ убійства кн. Крапоткина и другихъ убійствъ политичныхъ, сповненыхъ за часть послѣднихъ двохъ лѣтъ. Онъ открывъ и другихъ участниковъ скритоубійства кн. Крапоткина и въ загальнъ выливъ цѣлый планъ и довершеніе того ингилистическаго местного акту. Пѣсля высказовъ Гольденберга, думка убити кн. Крапоткина зродилася въ грудню 1878 р. въ кружкахъ революціонистовъ а выкликало еи жестокое обхождение губернатора Крапоткина съ политичными взынми. Самъ Гольденбергъ першій подавъ проектъ убійства. Онъ ѣздивъ въ той цѣли до Харкова, але ничего тамъ не здѣлавши вернувъ до Кіева, где спільно съ товаришами Рудковскимъ и Орловымъ новый планъ выдумали и Кобылянского до сего плану втягнули. Гольденбергъ и Кобылянский удалисъ до Харкова и слѣдили за кн. Крапоткиномъ. Дня 21 лютого въ вечеръ удалось Гольденбергову стрѣлти въ кн. Крапоткина черезъ оконце кариты. По выстрѣлѣ Гольденбергъ посѣпшвъ до почтового бюро, где его ожидавъ Кобылянский. Той самои ночи опустивъ Гольденбергъ Харьковъ. Тойже Гольденбергъ признавъ и до споввини атентату на царя 14 цѣтня 1879 р. Онъ подавъ, що соціально-революційна партія отъ 1873 до 1877 р. не згоджувалася на убійство царя. Дперва 1878 р. взяла партія терористична царубійство, яко отповѣдне цѣлямъ пропаганды, въ свою програму. Насампередъ обговорювавъ Гольденбергъ тую справу съ Сунделевичемъ и Михайловымъ, оттакъ и съ Соловевымъ, Кобылянскимъ и Квятковскимъ. Свои засѣданія и нарады отбували они въ отособненыхъ комнатахъ по реставраціяхъ. Наряды, котрі первѣтно мали чисто теоретичный характеръ, скончилисъ тымъ рѣшенемъ, що одинъ зъ нихъ мусить атентатъ сповнити. Гольденбергъ и Кобылянский предклали свои услуги, але товаришъ не приняли ихъ предложень зъ той причины, що колибъ они, яко не Россіяне зъ роду, сповнили атентатъ, народъ російскій мѣгбы побаламутитисъ и убійство революційно-соціального характеру прияти за убійство зъ національной мести, а то не принеслобъ ніякои користи для соціально-революційной партіи. Тогды предложивъ Соловевъ себе, на що всѣ згодилисъ. Гольденбергъ хотѣвъ Соловеву помочи, значить въ двѣйку съ нимъ стрѣлти въ царя, але Соловевъ не згодився на тое, бо, яко дуже справный стрѣлецъ, не потребувавъ ніякихъ помочи, бувъ певный своего стрѣлу. Передъ атентатомъ Соловевъ всѣ прочіи товаришъ опустили Петербургъ. Гольденбергъ, якъ звѣстно, мавъ самъ повѣситисъ въ тюрьмѣ. Квятковскій заперечувавъ на розправѣ збѣзання небѣщика Гольденберга, мовбы то выше згаданій засѣданія по реставраціяхъ мали яке значеніе и вилывъ на атентатъ Соловевъ, бо Соловевъ самъ отъ себе бубовъ доуствивъ атентату, такъ якъ атентатъ на царя була его ідея фхе. Квятковскій збѣзавъ арештований 24 подоліста 1879 съ Евгеніємъ Фигнеръ. При нихъ знайдено оловѣмъ начернений планъ царского зимового дворца. (Дальше буде.)

Туреччина. Дульцино все еще не передане Чорногорцямъ. Вѣсти, якій зъ оттамъ доходить до газетъ, суть такъ собѣ суперечны, що годъ доглянути правдивого стану рѣчи. Никто сегодня не може сказати, чи и коли наступить тое только разбѣзъ зановѣдане вже отступленіе Дульцины.

Англія. Зъ Ирландіи доносятъ о новѣмъ скритоубійствѣ аграрійномъ, сповненѣмъ въ графствѣ Limerick. Жертвою упавъ сымъ разомъ управитель добръ. Одинъ зъ членовъ лиги аграріиной стрѣлывъ до него и влучивъ смертельно въ голову. Въ Ирландіи роздраженіе взмагася съ каждымъ днемъ. Коли парламентъ англійскій буде скликаний чи передъ Роздоломъ чи якъ звичайно въ сѣчни, еще доси не рѣшено. Топевно, що першимъ предметомъ обрадъ парламенту буде ирландске право аграріиное.

Франція. Въ послѣднѣмъ числѣ згадували мы о новѣмъ министерскій кризисѣ, вызванѣмъ отклоненіемъ черезъ палату пословъ предложена министра президента, чтобы уставы едукативныя приишли на перше мѣстце порядку дневного. Дальшою, посередною причиною министерскероу кризиса треба глядати въ внутрѣшнѣмъ положенію державы. Мартові декреты вызвали въ консервативной партіи сильную реакцію противъ правительства. Середъ французскихъ судіевъ знаишисъ и такі, котрі стали въ оборонѣ духовныхъ конгрегацій. Звѣстно, що гдѣкы судіи (въ

Анжеръ и Потье) орекли, що єзуиты мають право скажити префектовъ, котрі переводили мартові декреты. Колибы трибуналы высшій, маючі рѣшати конфликты, не бувъ скасувавъ рѣшенія низшихъ инстанцій, то въ державѣ наставбы бувъ хаотичный непорядокъ. И ось зъ взгляду на той станъ республіканска большѣсть палаты откинула министерскій проектъ порядку дневного а поставили на першѣмъ мѣстци реформу судейску, въ той цѣли, чтобы на якійсь часъ знести право неусуваемости судіевъ. Тымъ способомъ обновилоси персоналъ судейскій въ душѣ республіканскѣмъ. Що министерство понулось ображене отклоненіемъ его проекту порядку дневного, и подалося до димісії, то треба приписати тому, що министерству не було ясно, дляякихъ причинъ палата вохляла взяти на перше мѣстце порядку дневного реформу судейску, якъ уставу едукативную. Министерство порозумѣвши въ чѣмъ дѣло и пересвѣдчившися, що повыше отклоненіе не мало характеру ворожого министерству, откинуло свою димісію. Якъ пише „Kölnische Ztg.“ Гриви предложивъ бувъ Гамбетъ зложити новое министерство, але Гамбета заявивъ, що передъ новыми выборами до парламенту онъ не може вступити до министерства, бо хоче занятися выборами, чого яко министр не мѣгбы здѣлати.

(Шкандаль въ палатѣ пословъ.) На однѣмъ зъ засѣданъ французской палаты пословъ минувшого тыждня случилася така пригода. Президентъ Гамбета открывъ засѣданіе и удѣливъ голосъ депутованому Леранъ зъ лѣвицѣ, котрый мавъ поставити внесеніе ухвалити вотумъ довѣрія для правительства. Коли бесѣдникъ почавъ говорить, всѣхъ очі наразъ звернулись на лавы правицѣ. Въ той власне хвили всунулся тихцемъ до палаты депутатъ Водри д'Ассонъ, котрый за бурливѣ и ображающе выступленіе въ палатѣ одержавъ цензуру и збѣзавъ на 14 днѣвъ выключеный зъ палаты. Водри д'Ассонъ отже всунулся до палаты и сѣвъ якъ найпокойнѣйше на свое мѣстце. Скоро только лѣвица спостерегла Водри д'Ассона, розлагся зъ еи лавокъ голосный крикъ обуренія, якъ онъ смѣвъ нарушити вчерашню цензурну ухвалу. Гамбетъ удалосъ по хвили привернути ладъ въ комнатѣ и завѣзавъ Водри д'Ассона, чтобы въ той хвили опустивъ салю. Той однакѣ не зважае на вѣзваніе Гамбеты, подносился и хоче говорити, але Гамбета выаде ему въ кожде слово и найэнергичѣйшими гестами забороняе забирати голосъ. Депутованный Буржоа, сосѣдъ Водри д'Ассона выбѣгае самовольно на трибуну, очевидно чтобы забрати голосъ въ оборонѣ своего товариша, але Гамбета подносился съ королевскоу повагою и наказуочимъ рухомъ розказуе Буржоа опустити трибуну, а коли галасъ и шумъ въ палатѣ почавъ взмагатисъ, замыкае засѣданіе на четверть години и взымае послѣдъ, чтобы опустили салю. Лѣвица дѣйстно выходить зъ салѣ, правица же лишаеся и групуеся доокола Водри д'Ассона, чтобы утворити немовъ живый валъ оборонный для безпеченства своего товариша. Зъ того маневру видко, що цѣлый шкандаль бувъ правцею на передъ укаринованный. Коли выйшовши зъ салѣ послы лѣвицѣ побачили, що вся правица осталася въ салѣ, гдѣкы зъ нихъ повернули и собѣжъ до салѣ и заняли свои мѣстца, чтобы приглядатисъ дальшому розвоєи справы. Рѣвночасно возний выпрошуютъ публичность зъ трибуны и дневникъ зъ ихъ ложъ. Тогды ввійшли до салѣ квесторы палаты съ двома гвардистами и взыають Водри д'Ассона опустити салю. Але Водри протестуе и не хоче выходити. Коли завѣзавъ квесторъ збѣзали безупѣшны, входить до салѣ полковникъ Рио, комендантъ сторожи палаты депутатныхъ а за нимъ 15 воюковъ безъ оружія. Коли Водри ихъ побачивъ, на самѣмъ вступѣ привитавъ ихъ словами: „тхорѣ, каналі!“ а депутатный правицѣ зачали такожъ грозити. Тогды полковникъ давъ наказъ, приликати большѣ войска въ помѣщ. Прибуло новыхъ 15 воюковъ а полковникъ давъ команду: „Взяти депутатного Водри!“ Тогды зачалася бѣйка на кулаки. Послы правицѣ почали бити кулаками и ногами воюковъ — тѣи однакѣ протипулиисъ до Водри д'Ассона и хотъ якъ онъ отбивався кулаками и ногами, такъ его порвали и вынесли на рукахъ зъ салѣ. Подчае тои комедіи въ салѣ засѣданъ товпы цѣкавого народа залягли налату и коритарѣ. Всюда сильне роздраженіе. По вынесенію зъ салѣ посла Водри полковникъ замельдовавъ Гамбетѣ, що Водри вже выгнанъ изъ палаты и замкнень въ окремой комнатѣ, при котрой поставлено варту. Гамбета вертае до салѣ, занимае кресло президентске, отворяе на ново засѣданіе и въ короткій промовѣ до палаты заявляе, що онъ яко президентъ за каждый разъ выповнитъ свой обовязокъ, все потрафитъ права свои и права палаты забезпечити и не дозволитъ, чтобы тѣи права ктонибудь нарушавъ. Лѣвица палаты приияла тое заявленіе Гамбеты гучными бравами.

Нѣмеччина. Въ соймѣ прускомъ було минувшого тыждня на порядку дневномъ предложене правительственное о введениі ординаціи повѣтвой въ княжествѣ Познаньскомъ. Ординаціи повѣтвой заведеніе вже отъ 8 лѣтъ въ краяхъ нѣмецкихъ съ выняткомъ Гольштайна, ГанOVERу и вел. кн. Познаньского. Правительство поминуло Познаньщину при введениі ординаціи повѣтвой зъ той причины, будьтобы Познаньщина не досрела до самоуправы (автономіи). Дперва сѣи сесіи пруского сойму предложило правительство проектъ заведенія и въ Познаньщинѣ ординаціи повѣтвой. Однакѣ той проектъ ординаціи, предложены правительствомъ, здавы Поляковъ еще большѣ на ласку Нѣмцевъ, нѣжъ то було до теперъ при ландратахъ та комисарахъ, бо новый проектъ жадае, чтобы десяты членовъ рады повѣтвой именовало правительство. Розумѣеся, правительство именовало бы все и всюда десяты Нѣмцевъ тыми членами рады повѣтвой. Тому то не диво, що польскы послы выступили якъ найэнергичнѣйше противъ той новѣи ординаціи повѣтвой. Сторону Поляковъ держала въ той справѣ такожъ партія центра (католика) а найзнаменитѣйшій еи представитель посолъ Виндгоретъ выступивъ съ бесѣдою, въ котрой домагаючисъ для Познаньскихъ Поляковъ автономіи такои, яку мають и другіи нѣмецкіи провинціи, порѣвнавъ становище и права Поляковъ въ Австріи а Нѣмеччинѣ и выказувавъ, що Австрія, давши Полякамъ самоуправу, позыскала собѣ въ Полякахъ прихильну и крѣпку опору. Виндгоретъ протое хотѣбвы, чтобы подобно и Нѣмеччина поступала съ Поляками, значить въ сѣмъ случаю, дала ѣи автономію рѣвну якъ другимъ провинціямъ. На бесѣду Виндгорета отповѣвъ министеръ справъ внутрѣшнихъ гр. Айленбургъ, що онъ дивуеся, якъ може Виндгоретъ зъ становища нѣмецкости желати для Нѣмеччины такихъ успѣховъ, якъ Австріи принесла еи политика въ Галичинѣ. „Коли недавно, — говоривъ министеръ, — цѣсаръ австрійскій въ подорожи по Галичинѣ дѣзавъ одушевленого и невычайно широго принятія, польскы дневники не могли повдержатисъ, чтобы не выразити наганы витавшому цѣсарю народови, мотивуючи еи тымъ, що таке постуованіе було непатріотичне. Я думаю — такъ закончивъ министеръ, — що се стане за наилучшу иллюстрацію до того, якъ успѣхи осягнуло правительство австрійске въ Галичинѣ своею политикою.“

НОВИНКИ.

— **Повный комитетъ для Іосифиньского обходу** отбувъ въ понедѣлокъ засѣданіе подѣ проводомъ сов. дра Амвросія Яновского (вир. крыл. Павлюковъ не мѣгъ явитисъ зъ причинъ тифуовой хоробы его сына). На понедѣлковѣмъ засѣданіи отчитано письмо отъ Ви. п. сов. Ковальского зъ Вѣднія, котрый звѣщае, що отъ дотычачоу зверхности одержавъ позволеніе зложити въ имени Галицкой Руси вѣнецъ на саркофагу цѣсаря Іосифа II. Комитетъ рѣшивъ просити совѣт. Ковальского, чтобы онъ постарався въ Вѣдніи о вѣнецъ въ цѣнѣ около 50 зр., а ленты съ написами вышлются до Вѣднія зѣ Львова; на лентахъ буде написъ: „Галицкій Русины — цѣсарю Іосифу II — 1880“. Вѣнецъ той зложатъ на саркофагъ нашій три послы, коли будутъ подѣ той часъ въ Вѣдніи, въ противидѣмъ случаю зложатъ его ин. совѣтники Ковальскій, Литинскій и о. Пелешъ, ректоръ вѣденской семинаріи. Дальше обговоривъ повный комитетъ другій и третій дѣлъ резолюцій, назначенныхъ для митингу, именно справы экономичны и школьны.

— **Зъ Товмача** доносятъ намъ, что тамошній Русинъ задумуеъ обходити етогѣтній роковины вступленія на престолъ цѣсаря Іосифа II народнымъ митингомъ, при чѣмъ послѣдѣе по возможности такожъ угощеніе селянъ на спѣльнѣмъ нирѣ.

— Въ субботу, въ день св. Михаила отбудеся заходомъ товариствъ: „Руского Касина“ и „им. Мих. Качковскаго“ **музыкально-декламацийный вечеръ** въ салѣ „Народного Дома“. Програма: 1) Пѣснь народна, отсѣивае хоръ; 2) Декламация, выголосить и-на Е. Ч.; 3) Теноромъ солю А. Шторха, отсѣивае и. м.; 4) Увертюра зъ оперы „Норма“ отъграве оркестра „Академич. Кружка“; 5) Дуеъ зъ оперы „Марта“ отсѣивають и-на А. Г. и и. м.; 6) Завѣщаніе, слова Шевченка, музыка Вербицкой, отсѣивае хоръ. Початокъ о годинѣ 7½ вечеромъ. Вступный карты могутъ одержати лишь тѣи особы и родины, котрі одержали запрошеніе отъ „Руского Касина“.

— **Испыты клязуровы** кандидатѣвъ на учительствъ школѣ реальныхъ отбудутся въ дни 10 и 11 н. с. грудня с. р. о год. 9 рано въ львовскій школѣ политехничной.

— **Пожаръ.** Въ Гидинцахъ пов. Яворѣвского згорѣвъ двѣрскій будынокъ обернень на касарню и стайню драгонѣвъ. Огонь подложено. Страта 10.000 зр.

— На мѣстце „Руского Сіона“, котрый якъ звѣстно мусѣвъ на якійсь часъ перестати выходити, мае выйти сими днями „Галицкій Сіонъ“ подѣ редакцію о. І. Мѣльницкого. Понеже, якъ то мы бачили зъ послѣднего, 21 числа „Руского Сіона“ о. Бачинскій не покинувъ думки выдавати дальше „Руского Сіона“ а только выдавничтво на якійсь часъ завѣсивъ, — то очевидно есть надѣя, що духовенство наше буде такъ щасливе мати ажъ два „Сіоны“!

— **Зъ Долинского** пишуть намъ: Бодай то паномъ бути! При выборахъ до рады повѣтвой въ Долинѣ дня 28 жовтня 230 выборѣвъ зъ малыхъ посѣлостей мучилось до полудня и ледво 4 Русинѣвъ перепхали. Зъ полудня тогоже дня розпочато зновъ выборы и зновъ перешло съ великою бѣдою 7 кандидатѣвъ нашихъ. На дванадцатого кандидата вже насъ не стало и выбрано Поляка-дѣдича. Ба не конецъ на томъ, бо погрожено намъ протестомъ за тое, що мы не выбрали большѣ Поляковъ. — За тое выборы зъ курии властителѣвъ большыхъ посѣлостей пошли гладше: явилосъ до выборѣвъ всего 5 выборѣвъ, межѣ тыми лишь 2, кажу двохъ дѣдичѣвъ и выбрали окромъ самыхъ себе еще 4 иншихъ, всѣхъ 9 членѣвъ. Никто имъ не перешкадавъ! Коментаря до сего факту, здаеся менѣ, не потребно, хйба лишь еще разъ скажемъ: бодай то паномъ бути!

— **Зъ подѣ Стрыя** пишуть намъ: Не вычитавши доси въ „Дѣлѣ“ справозданія о выборѣ Рады повѣтвой въ Стрыю, доношу, що у насъ зъ курии сельской выбрано до Рады повѣтвой 6 священниковъ рускихъ зъ найблизшихъ околѣцъ Стрыи и 6 селянъ Русинѣвъ. Выборъ тѣи выпали совѣмъ по волѣ Русинѣвъ. Наша околиця охоронена отъ штучныхъ и деморализующихъ агитацій людѣи непримхильныхъ рускому народови. Тѣшитъ насъ тое яко Русинѣвъ, що выборы въ Стрыю заведѣды по волѣ Русинѣвъ вынадають, однакѣ бажалибысьмо, чтобы такожъ и мужѣ зъ свѣтской интеллигенціи були выбраны до участи въ нашѣмъ политично-автономичномъ житію. Треба, чтобы и свѣтска интеллигенція ставала до ряду народныхъ борѣвъ, а зъ другой стороны нашъ священники повинны бути посередниками межѣ свѣтскоу интеллигенцію а народомъ и дономагати свѣтскимъ людямъ доступити народного дозѣрія.

Одинъ зъ выборѣвъ.

— **Въ Рогатынѣ** выкрыто шайку жидѣвъ, подроблювачѣвъ російскихъ банкнотѣвъ. Сѣмъ особѣ арештовано и отбавлено окружному суду въ Золочевѣ. Головного однакѣ проводира шайки еще не отнайдемо.

— **Землетрясеніе въ Загребѣ** все еще повторяеся. О повнѣчи на 16 листопада були два сильны вѣтрясенія.

— **Зъ Станиславова** доносятъ: Дня 3 с. м. ставея въ мѣстечку Лисци коло Станиславова трагичный случай, котрый живо пригадае часы небѣльничого подданѣства знесеного цѣсаремъ Іосифомъ II и долю, въ якѣи знаходився простый народъ подѣ судѣвничствомъ наньскихъ дворяковъ. На ланѣ екарбовѣмъ виконано бараболѣ. Якъ звичайно лишилися гденегде невызборки дрѣбныхъ бараболѣвъ, зъ котрыхъ скарбъ не мавбы ніякои користи, а котрі справдѣ можна уважати яко res derelicta для поживы воронѣ и безрогъ. Жѣнка Настя О. выйшла на той ланѣ узбирати собѣ тыхъ бараболѣ. Надѣйшовъ писаръ екарбовый Іосифъ П.. Жѣнка побачивши писаря почала утѣкати. Писаръ, котрый зъ права своего уряду ходитъ съ стрѣлою, знявъ стрѣлу зъ плеча, вымѣривъ за Настію и вцѣпивъ зачымъ шротомъ въ саму голову, такъ що нещаслива жѣнка упала тяжко покарѣчена. Судъ Богородчанскій зарядивъ судове слѣдство противъ писаря.

— (Е. Ф.) **Зъ Роздоло** пишуть намъ: Дня 21 жовтня с. р. погорѣло въ селѣ „Вериню“ 71 господарѣвъ. Страта велика доси не обчислена. У погорѣльцѣвъ крайня нужда. Жертвою огню упало такожъ много худобы и зрядовъ господарскихъ. На разѣ завязався комитетъ мѣстцевый подѣ проводомъ тамошняго пароха о. Юліана Фицаловича, котрый занимаеся збираниемъ жертвъ для нещастныхъ погорѣльцѣвъ. Доси зложили въ жертвахъ: Ви. пп. гр. Кароль Ланцкоронскій зъ Роздолоу 100 зр., Казим. Пѣлъ 2 зр., Болесл. Пѣлъ 1 зр., З. 30 кр., Бр. 30 кр., войтъ зъ Ківицы 80 кр., о. Теоф. Миховичъ 6 зр., 30 кр., Пришлякъ 50 кр., Арамовскій 50 кр., Штаркель 3 зр. и колыкадесять штукъ одежѣ, Е. Гошовскій 1 зр., Осадничій 30 кр., Лѣвскій 1 зр., Беръ 1 зр., Стацевскій 1 зр., Фильеръ 1 зр., Веч. пп. Фелиціанки колыкадесять штукъ бѣлы, пп. Маріанскій зъ Миколаева 2 корѣцъ ячменю, Вальдекъ 50 кр., Чорный и Шидловскій 1 зр. Комитетъ складае нынѣшнымъ подяку всѣмъ Ви. пп. жертволюбивымъ Дателямъ и надѣеся, що крайня нужда погорѣльцѣвъ Веринецкихъ побудитъ многихъ добросердечныхъ людѣи до жертвъ на такую благодѣлю цѣль, якъ спомочи нещастливый народъ, терпячий голодъ и холодъ.

— Засуду негилістів въ Петербурзі. Процесъ 16-ти негилістівъ наредъ военнымъ судомъ въ Петербурзі скончився несподівано скоро. Вырокъ заправъ еще минувшого тыждня. Всѣ 16 узаній винными належа на тайного товариства, котре старалось дорогою агитаціею побурити народъ до бунту и допускалось политичныхъ убійствъ и покушенъ на житъ царя. Судъ засудивъ: Александра Квятковскаго дворянина, Степана Ширяева селянина, Якова Тихонова селянина, Ивана Окладскаго мѣщанина и Андрея Прѣснякова мѣщанина на кару смерти черезъ повѣшеніе; прочіихъ 11 обжалованныхъ на каторжній роботы: 1) Въ копаніяхъ: Арона Зунделевича мѣщанина на вѣки; Людвика Кобылянского дворянина, Николая Буха, сына тайного совѣтника и Атанасія Зубковскаго сына священника на 20 лѣтъ; Лейзора Цукермана купца, Александра Булича, доктора, Сергія Мартыновскаго канцелярскаго служителя и Владимира Дриго на 15 лѣтъ. 2) На каторжній роботы въ заводахъ (фабрикахъ) всѣ три женщины: Евгению Фигнеръ дворянку, Софію Иванову дочку маіора и Марію Грязнову селянку на 15 лѣтъ. Постановлено вставити о змягченіе кары: Цукерманови на 8 лѣтъ, Ивановой на 4 и на поселеніе въ Сибірѣ въ мѣстца отдаленіи; дальше змягчити кару Фигнеровой и Грязновой на поселеніе въ мѣстца не дуже отдаленіи, а наконецъ Буличеви и Дриго на поселеніе въ Томску губернію.

— На бѣдныхъ учениковъ руской гимназіи во Львовѣ надѣславъ Впр. о. Ковальскій зъ Спасава ѳтъ Русинѣвъ Спасьовскихъ 16 зр. а. в. Дирекція руской гимназіи складае прилодно за тую патриотичну жертву Впр. о. Ковальскому и всѣмъ Дателямъ сердечну подяку.

— Зъ подѣ Стрыя. (Еще о бурсы Стрыиской.) Звертаючи увагу Вп. Публики на обявъ жити руской Бурсы въ Стрыю, описаный въ Ч. 83 нашего „Дѣла“ поспѣшаю доповнити поданій вѣсти слѣдуючимъ докладнымъ справозданіемъ:

Загальний збѣръ членѣвъ руской Бурсы Стрыиской дня 21 жовтня 1880 по доконанію выборѣвъ видѣла, обрахувавши точнѣйше весь мастокъ Стрыиской Бурсы въ реальній вартости на 3.800 зр., припускаючи, що дохѣдъ зъ друкуючихся поезій о. Гушалевица, на такую благородну цѣль жертвованныхъ, що найменше 400 зр. до весны принести повиненъ, и въ повной надѣи на дальшій щедрій жертвы родимцѣвъ и вкладки членѣвъ, постановивъ конечно, чтобы вже року 1881 мати готовый дѣмъ яко власнѣсть Бурсы а на школьный рокъ 1882 вже приймати бѣдныхъ учениковъ до той Бурсы. Въ той цѣли загальний збѣръ поручивъ членамъ видѣла, чтобы якъ найправильнѣйше збиралися кожного мѣсяца два разы на нараду и чтобы ужили желѣзной волѣ и енергіи до переведенія сего постановленія. Отвѣтно тому отбулося заразы 1 листопада с. р. перше засѣданіе членѣвъ видѣла руской Бурсы въ Стрыю. На томъ засѣданіи видѣлъ ухваливъ: I) оголосити яко пренумерату на поезіи Гушалевица до 12 аркушѣвъ друку 1 зр. 20 кр. и просити, чтобы Впр. Родимцѣ тѣи гроші присылали на руки касіера п. Бородайкевича въ Стрыю. Спись пренумерантѣвъ подається до публичной вѣдомости. II) Видѣлъ ухваливъ, що городъ Бурсы положеный при улиці паньской въ серединѣ мѣста Стрыя около 2 морги саду, доколада великимъ новымъ парканомъ съ брамою обведеный, вартости около 3.000 зр., за великій для Бурсы и користнѣйше буде, ели Бурсу на меншѣмъ плацу поставити. Ухвалено проте подати до загальнои вѣдомости: ктобы желавъ той огорождъ набути, або за меншу реальность промѣняти, або за той огорождъ будынокъ на Бурсу выставити, най зголосити и подастъ условія на руки п. Бородайкевича або профессора Вахнянина въ Стрыю. III) Видѣлъ ухваливъ черезъ зиму всякій приготавленія дѣлати, а съ початкомъ мая 1881 неогнѣнно саму будову хаты на Бурсу зачати и то такъ, чтобы въ лѣтъ того самого року все укѣнчити. IV) Видѣлъ ухваливъ на рокъ школьный 1880/81 зъ готовыхъ грошей Бурсы зачислити и выдати 50 зр. яко запомогу для двоухъ бѣдныхъ школярѣвъ въ Стрыю, сыновѣвъ убогихъ селянъ, поспѣшаючихъ першу гимназіяну клясу. V) Видѣлъ ухваливъ отнегити отозвами приватными и черезъ всѣ рускій часописи особенно до мешканцѣвъ наиблизшихъ повѣтѣвъ Стрыя и просити, чтобы вступали якъ численнѣйше въ члены той Бурсы и не жалували щедрыхъ даткѣвъ на бѣдныхъ школярѣвъ въ увѣренію, що ани одинъ крейцаръ марно не пропаде. А чтобы въ томъ увѣренію Вп. Публику утратимати, VI) Видѣлъ ухваливъ публичну контролю цѣлого народа надъ приходами и выдатками Бурсы, именно тымъ способомъ, чтобы подавати посредствомъ всѣхъ рускихъ часописей періодично выказы всѣхъ жертвъ и точній рахунки прихѣдовъ и выдаткѣвъ на Бурсу.

Доповнивши повыше справозданіе неможу въ концѣ поминути хотъ коротенькою слѣдуючою ѳтозвы:

Вп. Родимцѣ! Будьте ласкави присылайте численнѣйше пренумерату на 2 томъ поезій даровитого сѣлвака нашего о. Гушалевица, автора многихъ улюбленыхъ пѣсень якъ пр.: „Миръ Вамъ братя“ и пр., присылайте до Стрыя и уважливѣйшій погрѣбный пожитокъ: для бѣдныхъ учениковъ, для убогой письменности руской и для голодного духа власного. Вп. Отцѣ духовній, Профессоры, Урядники, Учителѣ и Господарѣ рускій — зъ буйныхъ рѣвинъ Стрыя, Жидачева, Дрогобыча и Самбора, зъ плодovitыхъ гѣръ Калуша, Долины, Сколѣго и Турки, — розважте, що наше мѣсто Стрыя то сердце корѣнной Руси. Околиця Стрыиска сама шира Русь, доси черезъ бракъ школѣ середнихъ и недостатокъ помочи якбы дошками забита для просвѣты дѣтѣй своихъ. Розважте, що насильвѣ вже послѣдній часъ завести гимназію въ Стрыю, дати помѣчь убогимъ рускимъ дѣтямъ сеи околицѣ и будьте ласкави, приступайте яко члены до Бурсы Стрыиской. Каждому ново приступившему членови статута и карты членскій вышлются. Такъ не жалуйте приодати вашихъ даткѣвъ власнымъ Вашимъ дѣтямъ, котры въ той бурѣ могутъ умѣстити. Посла статута членомъ Бурсы може бути кождый, кто складае рѣчно 3 зр. або 25 зр. наразѣ. — Членъ выѣху Бурсы.

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархіи Львовской.

На конкурсъ выставленъ: 1) пар. Стратинъ дек. Нарѣвскаго надана прив., 2) пар. Берлинъ дек. Бродскаго надана ординар., 3) кап. Долге дек. Стрыискаго надана прив. и 4) пар. Утѣховичъ дек. Нарѣвскаго надана прив. — всѣ чотыри съ речіцѣмъ до 2 лют. 1881.

Душпастырскій посады получили: Ант. Билинкевичъ, зав. въ Тысьменичанахъ, Лук. Сѣчинскій сотр. въ Угрыню дек. Скальскаго, Мих. Бабакъ сотр. въ Медведѣвцахъ дек. Чортковскаго.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Въ Кіевѣ почали въ послѣднихъ мѣсяцахъ сего року выходить книжки въ рускомъ языкѣ. И такъ перша книжка, котру мы одержали, въ Кіевѣ выдану е. р., есть: „Сѣбѣмови“, Збѣрникъ поезій бл. и. Степана Руданскаго, о котрыхъ була згадка въ дописи зъ Кіева въ 81 ч. „Дѣла“. Теперь доносятъ намъ зъ Кіева, що тамже появила въ печати друга книжка въ рускомъ языкѣ подѣ заг. „Збирникъ творивъ Я. Г. Кухаренка“ (наказного отамана Земли войска Черноморскаго): Посмертне виданіе окомонироване Ф. М. Пискуновымъ Кіевъ. 1880. 12°. Стор. 126. Цѣна 75 копѣекъ.

— Oesterreichisches Ehegüterrecht. Systematisch dargestellt von dr. Alexander Ogonowski, Professor an der Universität zu Lemberg. I Theil. Leipzig, Dunker's Verlag, 1880. Въ 8°. Сторѣвъ VI + 442. Цѣна 10 марокъ.

ГОСПОДАРСТВО И ТОРГОВЛЯ.

— Уліи зъ соломы. На сегоднѣшній выставѣ Коломыйской були 3 уліи соломяны, конструктори и будовы Галицкаго товариства огородничо-пасѣчничого, а показаный були на тов, чтобы такъ хосенна рѣчь у насъ ширилась и въ пасѣчничѣй працѣ доводила до совершенства и цѣли. Но чи потребно ту богато около совершенства заходити, коли оно само вироснувалось до насъ на выставѣ? Чижъ треба еще довше переплачу-

вати матеріалъ на будову деревяныхъ уліевъ, коли у себе солома, яко незрѣванный матеріалъ, майже пусто вались — пропаде? Маемож и довше обфугровувати деревяный уліи соломою зъ верха або въ серединѣ, коли его цѣлого можна зъ самѣснѣйшѣй соломы ушити? Маемож и дальше дигати деревяный уліи на зиму до шны, а зъ шны весною назадъ на мѣстце, маемо ихъ все обфугровувати отавою и т. д., коли чисто соломяный уліи, зѣ стѣнами 3 цалѣ грубыми, можемо лишити и на зимову студѣнь на мѣстце? — Нѣ, такъ довго капарати не можна. Що хосенне, до того берѣмси, а хотъ оно й дорожше, то за то о много лучше, а дешеве мясо, вѣдомо, кто ѣсть! Вирочѣмъ не есть то сей уліи такъ надто дорогій, якъ выдаеся. Вынесе дѣнь съ всѣми вже прибавками ѳтъ 3 1/2 до 4 зр. Съ меншими прибавками (якъ н. пр. съ однимъ только затворомъ) вынесе може й до 2 1/2 зр. У когожъ соломы не купити, у кого тертицѣй свои, кто самъ собѣ одвѣрки и т. п. столарскій рѣчи потрафитъ зрѣбати, того такій уліи майже ничо не буде коштовати, бо и дрѣтъ на одинъ уліи ледво кѣлька шѣстокъ коштуе. Коли кому еще за мало доказу, того спытаюся, чи не выносите уліи Рамошинскаго систему 3 зр. коли не больше? А предѣлъ на него не жалуетъ такой сумы ложити, хотъ не дуже практичный.

Здавалобся отже, що кождый уважный пасѣчникъ заохотился до такъ практичныхъ соломяныхъ уліевъ. Однакожъ сталося совсѣмъ противно. Одинъ закидавъ тымъ уліямъ сее, другій тее, а кождый що нишого. Но якъ вже не були тѣи всѣлякі гудженія, то однакожъ наибольше чути було ось то, що соломяный уліи, то гнѣздо на мыши. А того вже нѣкъ мовчки пропустити не можна, лишь треба сказати, що така беѣда, то только, що забобѣтъ або щось подѣбного. То на такѣ выходить, якбы кто отдражувавъ ковбасы робити для того, що за ними мыши ласуютъ або футра шити тому, що мышь гризе а мѣлъ точитъ. Правда, мышь може погрызти уліи, але на то есть бѣла цинкова фарба (Zinkweissfarbe), коли нею помастити уліи хотъ троха, то не лише мышь, але навѣтъ жадець червачокъ не доторкнѣся до того трѣйла.

Соломяный уліи дуже злюбилъсь въ Россіи, въ Познанщинѣ та и въ Галичинѣ. Чому злюбилъсь? Бо мають ось якій прекрасный свойства: 1) доброта и добротѣсть матеріалу; 2) рухомѣсть середини; (3) належитый размѣръ уліи, що дастъя звизити и розширити; 4) уліи себѣ теплыи и сухій въ зимѣ, а холадчій въ лѣтѣ; 5) легкій въ выробѣ, и олинчій въ будовѣ, легенькій, дешевый, а недманинуляціи выгѣднѣй. Соломяный уліи не тратитъ тенда, бо солома, лихій повѣда икъ тепла, того не допускае. Онъ и зсохъ йеся, не пачитъся, ѳтъ снѣги не лускае ани, не почнѣвъе.

Користи сего уліи въ зимѣ такі: а) сухѣсть, б) потребне тепло, в) нема надмѣрной росы, вохкости и плѣсени, г) все свѣжій воздухъ, д) пчолы менше въ нѣмъ зѣдають меду, и е) рѣдше ся въ нѣмъ запержуютъ.

Величезній же користи сего уліи весною такій, що пчолы не знаютъ въ нѣмъ наглои змѣны воздуха, выгрѣвають червь (будучій арміи пасѣчнина) правильно и богато, бо солома суха, коо опалена хата. А що червь погрѣбуе в тесню, мовъ немовля въ колысцѣ незмѣнного тенда до своего розвою, о томъ не ма що писати, бо рѣчь зрозумѣла. Ба и на лѣто себѣ уліи добрый, бо а) пчолы выгрѣвають правильно богато черву, то и вчаснѣйше готовъ до рѣйки; б) пчелы не обрываються; в) пчолы не вылагають; г) пчѣи сильнѣйшій, то и меднѣйшій.

Свойства уліи соломяного ту поданій выняти зъ красной статіи о. Бажанскаго

въ „Bartnik-y. Postępow 6mъ“ Ч. 9. ст. 411 року 1877. До той то статіи ѳтсылало всѣхъ цѣкавыхъ и постуновыхъ пасѣчниковъ.

А. С.

Курѣ збѣжя зъ дня 15 надоліста 1880.

(Справозданіе львовской комитаты купеческой)

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.

	ѳтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшениця	10	40	10	60
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осына	—	—	—	—
Жито	9	45	10	—
Ячмѣнь	6	—	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	25	6	50
Горохъ до варѣн	9	—	10	—
„ паст	7	25	8	—
Вика	5	—	5	25
Кокорудза стара	7	—	7	25
„ нова	6	25	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтній	—	—	—	—
Ржѣй (Лялика)	10	—	10	25
Насѣнье льяне	11	50	12	20
Конюшина (передва)	40	—	45	—
Кмичъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

Курѣ львовскій зъ дня 15. л. падол. 1880.

	платитъ жадають		австр. валюту	
	р. кр.	р. кр.	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	270	25	274	—
„ львов.-черн.-ле. по 200 р.	164	50	167	50
Банку гни. галиц. по 200 р.	291	—	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	75	97	75
„ „ „ по 4% ав.	91	—	92	—
„ „ „ по 5% ав. період.	96	75	97	75
Банку гни. галиц. 6% ав.	101	30	102	30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	102	—
3. Листы довжій за 100 р.				
Общ. ролъ. кред. Завер. для Гал.	92	—	94	—
„ Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	—	—	—	—
4. Облиги за 100 р.				
Индустриализаціи галиц. 5% м. к.	97	90	98	90
Облиги коммунальн. Гал. банку	100	—	101	50
рустик. 6%	100	—	101	50
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
„ Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голландскій	5	51	5	61
„ иѣсарскій	5	52	5	62
Наполеондоръ	9	33	9	43
Паванмеріаль	9	62	9	72
Рубель русскій сѣбѣный	1	57	1	71
„ паперовый	1	17 3/4	1	19 3/4
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	30
Серебро	99	50	100	50

Для консументѣвъ и торговельниковъ

поручае

КАВУ

включно съ плѣмъ и опакованіемъ, franco на кождую почтову етацію австрійско-угорской монархіи за попереднимъ присланиемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр 2.—	Въ пачекахъ а 4 3/4 кильо нето.
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантоесъ	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣвникъ (Preis-Courant) высылаю на жадање franco. (7—10)

МАГАЗИНЪ ТОВАРѢВЪ БЛАВАТНЫХЪ И ПОЛОТЕНЪ ВАСИЛІЯ ТОВАРНИЦКОГО наслѣд.

одержавъ вже МАТЕРІИ на сезонъ зимовый и поручае:

Вовнянки
всякихъ выробѣвъ.

Шкоты
и Брокаты

Аksamиты
гладкіи и прасованіи.

Шовки (сѣвабы)
чорній и колоровій.

Хустки
Гималіяи и фланельовіи.

Рынокъ, ч. 32.

Пробы на жадање franco.

Львовъ.

Виходить во Львовъ що Середа
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи
належитъ пересылати підъ адресою:
редакція и администрація „Дѣло“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на півъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати
франко (найлучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламаціи неопечатанъ вольный
отъ порта.
Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ОТОВЗА ДО РУСКОГО НАРОДА.

Пламенными буквами записане въ исторіи и сердцахъ нашої австрій-
ской Руси десятилітне володѣніе цѣсаря Іосифа II.

Оно положило першу основу до нашего національного отродженія.

Підъ мудрымъ и справедливымъ жезломъ того вѣчнопамятного Вѣн-
ценосця скѣнчилась остаточно наша 500-лѣтня неволя, засіяла нова благодатна
ера для руской мысли, руского слова и всего того, що серцю рускому святе,
и чимъ оно яко найбільшимъ скорбомъ своимъ дорожить.

По довговѣковій власній нашій борбѣ о права народній допомѣгъ намъ
Іосифъ II выдвигнутись зъ неволѣ и взяти участь въ культурній роботѣ прочихъ
народѣвъ.

Рускій народе! За кілька днівъ представится Тобѣ случайность, зая-
вити передъ лицомъ цѣлого свѣта, якъ глубоко и съ якою любовію Ты память
Твоего Монарха-Освободителя въ глубинѣ души Твоей хоронишь и съ якою че-
стію имена благодѣлѣвъ и правдивыхъ другѣвъ Твоихъ Ты почитаешь.

Дня 17 (29) листопада с. р. припадає 100-лѣтня память вступленія на
престолъ своихъ Отцѣвъ незабутного Монарха и початку его вѣкопомной дѣя-
тельности.

Въ свѣдомости своего обовязку Русины престольного города Львова вы-
брали зъ помежи себе комитетъ, чтобы день той съ достойнымъ его значенія тор-
жествомъ отпраздновати.

Пѣсля установленіи вже програмы отбудется въ той день поминальные Бо-
гослуженіе, на котре посѣпятъ каждый до своей приходской церкви, где
помолится за упокій души великого Благодѣтеля.

Слѣдующого дня, с. е. во второкъ 18 (30) листопада, отбудется во Львовѣ
МИТИНГЪ або збѣръ Русинѣвъ зъ цѣлого нашего края, на котрѣмъ обговору-
ватися будутъ всѣ важнѣйшія sprawy руского народа въ Галичинѣ.

Отзываемось протѣ до всѣхъ вѣрныхъ сынѣвъ Галицкой Руси, сочув-
ствующихъ нашимъ начинаніямъ, съ вѣзваніемъ и усиленнымъ прошеніемъ, чтобы
якъ численнѣйше дня того явились во Львовъ и тымъ голосно засвѣдчили
передъ цѣлымъ свѣтомъ, що Русь наша зерно свободы, кинене передъ 100-ма
лѣтами рукою незабутного Іосифа II, въ груди своей съ жаромъ и цѣлою те-
плотою жизненности своей плачетъ и що за народну и людску честь свою про-
тивъ всѣхъ покривденъ и напастей недругѣвъ якъ одинъ мужъ станути готова.

Львовъ дня 29 жовтня (10 листопада) 1880.

Отъ комитету занимающагося устроєніемъ торжественного Іосифиньского обходу.

Баревинскій Володимиръ, Геровскій Юліанъ, Гладилевичъ Даміанъ, Д-ръ Дель-
невичъ Іосифъ, Д-ръ Добрянскій Іванъ, Д-ръ Костекъ Францъ, Клемерто-
вичъ Михаилъ, Д-ръ Крижановскій Гавріилъ, Ленкій Онуфрій, Павликовъ
Теофилъ, Плешевичъ Теофилъ, Площанскій Венедиктъ, Подольскій Миха-
илъ, Д-ръ Савицкій Омелянъ, Д-ръ Сушичевичъ Корнелъ, Д-ръ Целевичъ Юліанъ,
Цеглинскій Григ., Шведицкій Яковъ, Д-ръ Яновскій Аморозій, Явдинъ Іванъ.

Програма торжества:

- I. Дня 17 (29) листопада: 1) о годинѣ 10. рано поминальные Богослуженіе въ
Архипрестольной церкви св. В. М. Георгія — 2) о годинѣ 7. вечеромъ
декламаторско-музыкальный вечеръ съ отчитомъ о цѣсарю Іосифѣ II.
- II. Дня 18 (30) листопада о 9. годинѣ рано збѣръ Русинѣвъ въ сали „На-
родного Дому“.

ДОПИСИ.

Зъ вѣхѣдной Галичины. (Голосъ
учителя въ справѣ школъ народныхъ и се-
минарій учительскихъ.)

Кромѣ матеріального быта народа
не ма другой sprawy, котрабы межи Ру-
синами только негодованія вызывала, якъ
справа нашихъ школъ. Куды повернути-
ся, — межи священникѣвъ, народѣвъ, або й
учителѣвъ, котрі совѣстно свою задачу
понимають, — вѣсды чути голосъ жалѣ
на невластиве и чудовищне направленіе
нынѣшнихъ школъ.

Гадаю, що рускій митингъ, котрый
має збѣратися во Львовѣ, повиненъ бы
основно застановитися надъ сею важною
справою и обдумати рѣшучій способы,
якбы злему зарадити.

Не сомнѣваюся, що на митингу бу-
дутъ поднесеніи безчисленні факты, ки-
дають дуже сумне свѣтло на нынѣшній
порядокъ школьный. Жалую, що зъ причи-
ны школьного занятія не можу и я яви-
тися во Львовѣ и взяти участь въ до-
тычныхъ обрадахъ. Щобы однакожь бодай
трохи причинитися до появленія сего спра-
вы, подаю письменно гдѣякі мои уваги.
Гадаю, що голосъ учителя, котрый съ
сумнымъ сердцемъ муситъ смотрѣти на
скривленіе нынѣшнихъ школъ, не буде
безъ ваги.

Лишаючи школы гимназіальні, ре-
альні и университетъ иншимъ людямъ,
поговорю о школахъ людowych и семи-
наріяхъ учительскихъ, котрыхъ дѣла до-
бре менѣ звѣстны.

Коли перегляну справозданія рады

школьной кравеи, начавши отъ р. 1870
до 1878/9 вѣсды нахожду стереотипный
зажаленія, що нашѣ школы не развива-
ются такъ, якбы належало. Пѣсля тыхъ
справозданъ загальнѣ народа не познає еще
важности школъ, уважає ихъ яко тягаръ,
волитъ радше платити кары, якъ посы-
лати до нихъ дѣтѣй, елижъ пославає, то
дуже неправильно, и (мѣсто ихъ 7 ро-
ковъ учить) отбирає звичайно вже по 2
або 3 рокахъ, большѣсть радъ школьныхъ
мѣстцевыхъ вѣтъ равнодушно для школъ,
не выконує примусу школьного и не на-
кладає кары на родичѣвъ нерадивыхъ;
довжності тѣи мусѣтъ сповняти рады
школьной окружній, однакожь и тогда еще
оттягаются начальники громадскі съ стя-
ганіемъ каръ, хотѣя староства остро имъ
се поручають; интеллигенція, котрабы мо-
гла найбільше вплинути на ровѣй школъ,
оттягаєся загально отъ радъ школьныхъ
мѣстцевыхъ. Характеристично, що пѣсля
справозданъ рады школьной кравеи явле-
нія тѣи выступаютъ особенно въ вѣсходній
Галичинѣ, отже въ части заселеній люд-
ностію рускою.

Признаю, що сей образъ нашихъ
школьныхъ отнесеніи начертанный въ спра-
визданіяхъ рады шк. кр. совѣсѣмъ вѣрный;
не годжуся однакожь съ тымъ, чтобы на-
родъ рускій и интеллигенція (т. е. клиръ)
не познавали важности науки, або зъ за-
сѣды были ей противній.

Народъ рускій относится въ загальѣ
съ великою почестію до науки. Грамотный
селяне стоятъ у него въ высокомъ пова-
жанію. Для селянина найбільша радѣсть,
коли самъ може прочитати въ церкви

„апостола“ або „вѣрую“; а вже певнымъ
нимбусомъ окрывается передъ лицомъ на-
рода тая родина, зъ котрой выйде
священникъ або иншій интеллигентный
чоловѣкъ. Коли не было еще школъ, по-
сылали многіи селяне своихъ дѣтѣй
на науку до дяковъ. По роцѣ 1848 ки-
нувся рускій народъ и клиръ съ най-
большимъ жаромъ до основанія школъ,
будовавъ потрібніи дома и назначававъ
платнѣ. И коли въ захѣдной Галичинѣ
находятъ еще до нынѣ многіи великіи
села безъ школъ, не ма у насъ навѣтъ
середнихъ селъ, въ котрыхъ бы не было
школы. Се все учинивъ рускій народъ и
клиръ самъ, добровѣльно и безъ
примусу, безъ котрого нынѣшній вла-
сти школьной обѣйти не могутъ.

Пѣсля того годѣ сказати, чтобы ру-
скій народъ и клиръ были противній шко-
лѣ. Елижъ они оттягаются нынѣ отъ
школъ, то мають до того важніи причины.

Главною причиною знеохоченія ру-
ского народа для школъ вѣтъ фактъ, що
нашимъ школамъ отнято отъ самого по-
чатку ихъ существованія ихъ властиву
цѣль, просвѣту народа, а ужито ихъ
яко средство до цѣлѣй политич-
ныхъ.

Давнѣйше наложено на нашихъ сель-
скимъ школамъ обовязкову науку нѣмец-
кого языка, засыпано ихъ нѣмецкими
фиблями, коменюшами, граматиками и
проч. Надѣяюся, що черезъ школы пе-
реведется „Drang nach Osten“, що рускій
народъ агерманизуєся. Нашѣ дѣти, мѣсто
учитися того, що бы имъ въ дальшѣмъ
житію было дѣйстно потрібне, тратили

дорогій часъ и мучилися тяженько надъ
рѣчию, котра була для нихъ безъ всякого
пожитку.

Въ концѣ упавъ нѣмецкій „Drang
nach Osten“. Австрія надала своимъ на-
родамъ конституцію, а въ нѣй заповѣла
каждому племени свободу развиваться на
своей питомѣй основѣ. Арт. 19. основныхъ
законѣвъ зъ 21 грудня 1867 выразно по-
становивъ, що жадна народнѣсть не може
бути примушеною до науки другого кра-
евого языка, що каждая народнѣсть має
образоватися въ своемъ власномъ языкѣ.

Тое постановленіе было для школъ
людowych, а особенно сельскихъ, еди-
но властиве и педагогичне. До школъ
сельскихъ ходятъ дѣти, котрі остаются
потому на грунтѣ и ведутъ дальше го-
сподарство своихъ родичѣвъ. Для ихъ
житія вѣтъ питомый языкъ совѣсѣмъ до-
статочнымъ: въ нѣмъ могутъ всего на-
учитися, що для селянина або маломѣща-
нина потрібне, въ нѣмъ могутъ относи-
тися до урядѣвъ и одеркивати такіи
отповѣди. Вѣдомѣсть другихъ языкѣвъ
вѣтъ для нихъ совѣсѣмъ лишною.

Якъ видимо, намѣреніемъ основного
закона было, отняти школамъ всякій по-
литичній цѣль, а оставити имъ власти-
ву ихъ цѣль, просвѣту народа.

Съ жалемъ треба сказати, що по-
становленіе осн. закона зѣстало для насъ
мертвою буквою. Идея германизаціи на-
упала вправдѣ, але на ей мѣстце послѣ-
довала друга политична мисія: budowanie
Polski. Мимо того, що осн. законъ иначе
постановлювавъ, заведено въ всѣхъ ру-
скихъ школахъ обовязкову науку языка

польского, и заострено веѣмъ учителямъ (ропорядженьемъ рады шк. кр. зъ 29 липня 1872, ч. 3552), щобы особенно на тоѣ уважали, щобы дѣти могли по polsku poprawnie wyrażać się. Якъ отже передъ тымъ мучилися дѣти надъ языкомъ нѣмецкимъ, такъ мучатся они теперь безъ всякого пожитку для себе надъ языкомъ польскимъ. — Розумѣясь, що при такѣмъ станѣ дѣлѣ не приносятъ школы нѣякого практичного хѣсна. Рускій народъ видячи, що въ нынѣшнихъ школахъ не такъ о просвѣтѣ ходитъ, якъ о Польщѣ, оттагася отъ нихъ и посылаетъ дѣти лишь подѣ напоромъ карѣ. Отъ чому нашѣ школы не розвиваються, — чому рускій народъ и клирѣ, котрі колись такъ горячо занимались школами, отъ нихъ оттагнулися!

Що въ нынѣшнѣмъ шкѣльництвѣ нашѣмъ панує система польонизаційна, се рѣчь такъ очевидна, що не треба ви много доказувати.

Напередѣ, заведенне обовязкової науки польского языка въ чисто рускихъ школахъ не дається нѣякимъ закономъ оправдати. Законъ основный, котрого я повыше навѣвъ, абсолютно тоѣ заборонивъ. Однакѣжъ кр. рада школьна усулає той законъ обѣйти, — она называє вѣ рускѣ школы мѣшаными, а то длатого, понеже они лежатъ въ тыхъ сторонахъ краю, где люднѣсть мѣшана (Sprawozdanie z r. 1875/6) и понеже въ тыхъ школахъ находится такожъ дѣти обряда римского (Sprawozdanie z r. 1878/9); въ школахъ зновѣ мѣшаныхъ має ведля закона краєвого зъ 22 червня 1867, арт. III. одинъ языкъ бути выкладовымъ, а другій языкъ обовязковымъ. Застановѣмся надъ сею рѣчю. Законъ зъ 22 червня 1867, арт. III. такъ гласить дословно: „Въ кожѣй школѣ людѣй, въ котрѣй часть учащася молодѣи уживає польского, часть же руского языка, той языкъ, котрый не єсть выкладовымъ, буде обовязковымъ предметѣ науки.“ Мы бачимъ, що законъ ничего не говоритъ ни о сторонахъ съ мѣшаною люднѣстю ни о обрядѣ, але смотритъ на кожѣу школу въ особна и квалификує єи пѣсля того, якого языка уживають дѣти, котрі до неї ходять. Звѣтна рѣчь, що въ нашихъ селахъ говорятъ дѣти безъ вгляду на обрядъ звичайно по руски; нашѣ сельскѣ школы суть тому пѣсля повышеного закона школами рускими, въ котрыхъ лишь одного руского языка учить належить.

Але чиже малабы рада шк. кр. мылитися въ интерпретаціи того закона? Нѣ, рада шк. кр. дуже добре розумѣє той законъ, але умысле его такъ интерпретує. Коли минувшого року рада громадска мѣстечка Бабичѣ, въ котрѣй Польки мали большѣсть, внесла до рады шк. кр. петицію о усуненне обовязкової науки руского языка, прихилилася рада шк. кр. рѣшеньемъ зъ дня 30 жовтня 1879, ч. 7.632 до єи прошеня, на основѣ, що будѣ тамошній исповѣдники гр. обряда уживають вѣ языка польского. Зъ сего факту пѣзнаємо наглядно, якими тенденціями руководитъ кр. рада шк. Она интерпретує инакше законы въ польскихъ школахъ, а инакше въ рускихъ. Въ польскихъ школахъ наука другого краєвого языка єсть лишною, въ рускихъ школахъ она насильно накидаєся. Се дивоглядне явленне толкуєся лишь тымъ, що въ школахъ польскихъ руководитъ кр. рада шк. вглядами чисто просвѣтными, въ рускихъ школахъ тенденцією польонизованя Русинѣвъ.

Такобы то на заведенне обовязкової науки польского языка кѣнчилися вѣ безправности; але на тѣмъ далеко еще не конецъ! Фактичный станъ рѣчи еще сто разы сумнѣйшій.

Справозданне рады шк. зъ року 1878/9 выказує виправдѣ, що шкѣль съ языкомъ выкладовымъ рускимъ єсть въ Галичинѣ 1462. Цифра тая єсть однакѣжъ абсолютно неправдивою. Я сомнѣваюся, чи буде въ цѣлѣй Галичинѣ еще 300 шкѣль, въ котрыхъ бы дѣйстно по руски

учили. Въ дуже многихъ школахъ, котрі зачисленѣ въ справозданно до рускихъ, заведено послѣдними роками польскій языкъ выкладовымъ, гдѣкуды зрѣбили се полякуючѣ або пѣдлестнѣ учителя самовѣльно, щобы приподобатися своимъ властямъ; гдѣкуды сталося се по приказу окрѣжныхъ инспекторѣвъ; а найчастѣйше зъ невѣдомости, якій языкъ єсть выкладовымъ.

Дуже характеристичною єсть тая послѣдња причина. Означенне языка выкладового находится въ фундаціонѣй грамотѣ школы; тѣ грамоты забрала однакѣжъ кр. рада шк. до себе. Нынѣ стоятъ дѣла такъ, що мало-кто знає на провинціи, якій языкъ єсть въ его школѣ выкладовымъ. Въ иншихъ краяхъ съ мѣшаною люднѣстю находится такѣ дати въ шкѣльныхъ шематизмахъ, где ихъ кожѣй переглянути може; дальше єсть тамъ въ звичаю, що рады школьный краєвий рописуючи конкурѣ на учительскѣ посады, подають заравомъ до вѣдомости, якій языкъ въ дотычнѣй школѣ выкладовымъ, а якій обовязковымъ. Такъ дѣєся въ Чехахъ, на Буковинѣ и др. У насъ того всего не ма. У насъ не дѣнаєся сего ани зъ шематизму школьного, ани зъ конкурсового оголошеня. Подають на посаду, не знає учитель, якій тамъ языкъ выкладовый; а коли по одержаню мѣстѣа спытає инспектора окрѣжного, получає звичайно отповѣдь: „Ja nie wiem, bo u mnie tych aktów nie ma; ale ucz pan po rusku i po polsku; zresztą po rusku dzieci już umieją mówić, więc zwracaj pan uwagę mianowicie na język polski“. По такѣй отповѣди выкладють учителя въ рускихъ школахъ по руски и по польски, большѣе однакѣжъ по польски. — Такъ дѣєся нынѣ въ дуже переважнѣй части рускихъ шкѣль. Я самъ знаю въ моѣй окрѣстности много шкѣль, въ котрыхъ передъ 5—6 роками выкладано по руски, а нынѣ при змѣненыхъ учителяхъ выкладаєся переважно або выключно по польски. Менѣ насуваєся мимовѣль на гадку, що сѣй хаосъ спѣдѣяный властями школьными намѣренно, щобы „въ мутнѣй водѣ ловити рыбы“.

Єще горше стоить руска народнѣсть дотычно шкѣль въ мѣстахъ и мѣстечкахъ. У насъ єсть много мѣстечокъ, въ котрыхъ почисливъ бы Полякѣвъ на пальцахъ (Галияны, Бауполь, Нижнѣвъ, Миколаѣвъ), або въ котрыхъ становлять Русины велику перевагу (Снятынѣ, Тысьмениця, Богородчаны, Щирецѣ); а мимо того заведено тамъ офиціально языкъ польскій выкладовымъ. О большыхъ мѣстахъ, где Русины суть въ меншости, уже и не згадую!

(Конецъ буде)

Зъ Покутя. (Школьна анкета.) Дужежѣмъ вдячній „Дѣлу“, що пѣдноситъ справы школьный, що звертає увагу на анкету школьную. Тутъ переводатся справы, котрі, єсли досѣють и стануть закономъ, будуть черезъ довгі часы выливати на наше выхованне, котре потѣмъ трудно и дуже трудно буде можна на иншѣй дороги спровадити. — Не треба бути дуже быстроумнымъ, щобы здогадатися, яке направленне усулуютъ законодатель школьной анкеты надати нашимъ школамъ... Єсть то по просту заговоръ противъ рускому народному житю, єсть то стремленне до морального убійства Русинѣвъ въ Галичинѣ.

Гадки гр. Рея, щобы школу большѣе съ житѣмъ практичнымъ и его потребамѣи погодити, зѣшли на другій або десятий плянъ; анкета о тоѣ совѣмъ не журится. Би ходитъ о тоѣ, щобы организацию шкѣль до плянѣвъ политичныхъ польскихъ приворонити, а тѣи стремлять до спольщеня Русинѣвъ. Нынѣ упадають повѣли польскѣй мрѣи о реституціи давной Польщи, а єсли надѣя о колишнѣй самостоятельности Польщи еще совѣмъ не згасла, то она откладаєся до щасливѣйшой будучности. На нынѣшнѣмъ же порядку дневнѣмъ политичного стремленя Полякѣвъ стоить: „спольщенне Русинѣвъ

галицкихъ“, а именно за посредствомъ выхованя публичного въ школахъ. Организация шкѣль народныхъ, котрею теперь школьна анкета занимаєся, має допровадити до тоѣ пожаданѣй цѣли. Тому то до тоѣ анкеты не принято ани одного Русина, щобы не було, не кажу вже, якої перепоны, трудности або протесту, але щобы навѣвъ рускій свѣтъ не дѣзнавєся, якѣ тамъ куютьсѣ пута желѣзны, щобы его умъ народный сѣбѣпити.

Дѣвъ головнѣй точки въ тѣмъ направленнѣ, надъ котрыми нынѣ анкета польска обрадує, суть: а) знесенне радѣ мѣстцевыхъ, и заступленне ихъ черезъ делегатѣвъ радѣ окрѣжныхъ, б) заведенне интернатѣвъ.

ad а) Въ практицѣ показалося, що рады мѣстцевѣй, именно тамъ, где рускій священникъ єсть головою такоѣ рады, а при тѣмъ єсть мужемъ образованнымъ, щирымъ рускимъ патриотомъ и где онѣ школы ревниво занимаєся, дуже не на руку Полякамъ. Они часто спинають систему польонизаційну и придерживють въ школахъ выхованне руске... Отже треба ихъ знести, а пѣдложити щось, що бы съ направленьемъ польонизаціи большѣе гармонизовало и єи жадной перепоны не ставило. Нынѣ бо цѣльнѣй аппаратъ школьный: Рада школьна краєва, рады окрѣжны и ихъ предѣдатель-старосты, инспекторы краєвий и инспекторы окрѣжны — єсть въ рукахъ Полякѣвъ. Духъ одушевляющій сѣй аппаратъ єсть польскій, цѣль яєно вытычена сего организма: спольонизовати Русинѣвъ галицкихъ черезъ польонизацію шкѣль, — отже и направленне дѣланя єсть въ тѣмъ дуєѣ, въ тѣй цѣли. Однѣ рады школьный мѣстцевѣй тому направленно стояли на перешкодѣ, тому треба ихъ конечно усунути, а на ихъ мѣстѣи щось такоѣ поставити, що бы съ цѣльмъ польонизаційнымъ аппаратомъ було въ догѣднѣй гармоніи.

ad б) Интернаты суть то заведеня, въ котрыхъ кандидаты на учительскѣ шкѣль народныхъ будуть мати свое пропитанне и выхованне. Головною задачію тыхъ интернатѣвъ будѣ: выховати своихъ питомцѣвъ на учительскѣ - польонизаторѣвъ. Тутъ будѣ передовѣмъ розвиватися и плекатися патриотизмъ польскій и вицѣплюватися въ кандидатахъ до стану учительского ревнованя на дорожѣ польонизаціи. Чи знаєте досягѣть такоѣ выхованя? Єсть она дуже велика. Система така выдре намъ тыхъ учительскѣ, котрі нынѣ становлять посередну интеллигенцію руску поміжи селяниномъ а священникомъ и другими образованными станами; она сотворить аппаратъ польонизаціи силный, ревный, добре zorganizований, котрымъ молодѣжь въ школахъ народныхъ выховуватися будѣ на приходникѣвъ польской справы и польскихъ порядкѣвъ; она має задачу знищити съ часомъ духа руского въ народѣ. А все тоѣ будѣ совершатися „по закону“. Розважте отже, въ якій спѣсѣбѣ отвернутибы тоѣ грозяще небезпеченство!...

Передовѣмъ заравъ на митингу 30 (18) с. м. треба намъ запротестовати противъ махинаціямъ теперѣшной школьной анкеты, и сказати, що єи установѣи нѣякимъ чиномъ насъ Русинѣвъ дотыкати не будуть и не могутъ, бо они суть односторонній, лишь черезъ самыхъ Полякѣвъ, отже выключно въ ихъ хосєнь и для ихъ потребѣи уложєніи. А чѣйже намъ въ конституціонѣй австрійской державѣ никто насильемъ системы выхованя публичного наклади не смѣє, а вжежъ намъ конституційнымъ обывателямъ о своихъ жизненныхъ справахъ радити и становити свободно!

Дальше треба намъ зъорганизовати заравъ на тѣмъ митингу свою питому руску анкету школьную, зложену зъ людѣи обанакомленыхъ съ ходомъ выхованя публичного, — и треба старатися тѣтѣи рѣшеня въ дорожѣ законодательной перепровадити. Та чѣйже Господѣи допоможе, и не дасть намъ унасти, а чѣйже намъ Наймилостивѣйшій нашѣй Монарха Францъ Іосифъ въ остаточнѣмъ небезпеченствѣ

прибѣжницѣмъ будѣ, и подасть намъ руку ратунку; а чѣйже не схоче допустити до розпуки своѣй вѣрный и преданный три-миліонный народъ! Михайло.

Зъ Жовкѣвского. (Що робить нашъ выдѣлъ повѣтѣвый.)

L. 365. Do Zwierzchności gminnej w! W skutek uchwały Rady powiatowej Żółkiewskiej z dnia 5 maja 1880, która poleciła zakupić dla użytku szkół ludowych tutejszego Powiatu w Urzędzie parafialnym kościoła Żółkiewskiego 50 par obrazków, jako fotograficzne odbicie wielkich dwóch obrazów historycznych znajdujących się w tymże kościele, z których jeden przedstawia odsiecz Wiednia dokonaną przez Jana III-go Króla polskiego — drugi bitwę pod Parkanami w Węgrzech stoczoną przez tegoż Króla a to podczas najazdu Turków na Państwo Austryackie w roku 1683, prześleła się przy niniejszem Zwierzchności gminnej parę tych obrazków, które razem z ramkami i szkłem kosztują 3 złotych ryńskich w. a. polecając jej, a względnie naczelnikowi gminy, ażeby wspólnie z nauczycielem miejscowym zajął się umieszczeniem tychże w szkole na ścianie dla nauki uczniów.

Обовязкиємъ будѣе Наuczyciela w stósownych chwilach tłumaczyć znaczenie tych obrazków uczącej się młodzieży, mianowicie jaką zasługę położyli Polacy i Rusini w chrześcijaństwie przez odparcie Turków z pod Wiednia i zasłonięcie Austrii i Najjaśniejszego dziś nam panującego domu przed najazdem tureckim.

Образки те мають быѣ нважане jako własność szkoły, i jako takie mają być do Inwentarza majątku gminnego w dziale szkolnym zamieszczone.

Z Wydziału powiatowego.

Żółkiew dnia 27 Lipca 1880.

Prezes L. S.

Waygart.

Оєй яке письмо розѣславъ дня 29 жовтня 1880 Выдѣлъ повѣтѣвый по ширѣмъ а щиро-рускомъ повѣтѣ жовкѣвскомъ! Тоѣ письмо дѣстали вѣѣ громады загаломъ, навѣвъ такѣ: Волиця, Станислѣвка и т. д., въ котрыхъ не було и не ма нѣякои школы.

Нема що казати, дуже сѣй Выдѣлъ енергичный и працѣвитый, коли ажъ 6 мѣсяцѣвъ часу (отъ 5 мая до 29 жовтня) потребувавъ, щобы подѣлитися съ громадами ухвалою Рады повѣтѣвой.

Та и сама тая ухвала, якѣ бачите, дуже мудра, бо опираєся на такихъ принципахъ, котрыхъ досѣ слава Богу, не ма. Кожѣму предѣльнѣ вѣдомо, що началникъ громады не має (пѣсля австрійскихъ законѣвъ) права контролѣ надъ учителями и не може имъ жадныхъ приказѣвъ давати; учитель подлягає ино своимъ властямъ школьнымъ.

А однакѣжъ, якѣ видно зъ наведеного письма, для жовкѣвского выдѣлу законы не существуютъ, выдѣлъ самъ собѣ закономъ: „poleca naczelnikowi gminy, aby wspólnie z nauczycielem zajął się umieszczeniem obrazków w szkole na ścianie.“ Чиже выдѣлъ не знайшовъ вже ничего важнѣйшого и наглѣйшого якѣ заниматися кольпортерствомъ „dwóch obrazków Jana III króla polskiego za 3 zł. w. a.“ по рускихъ громадахъ? Чиже касѣ громадскѣй и дороги повѣтѣвъ въ такѣмъ великомъ порядку? Чи выдѣлъ компетентный приказувати учителямъ, чого и якѣ мають они учить рускихъ дѣтѣи? Чи выдѣлъ думає, що тѣи „dwa obrazki z ramkami i szkłem“ заступлять народови мѣстѣе голодовой запомоги, рускимъ дѣтямъ мѣстѣе чоботятъ?

Се письмо то тѣлько слабенька проба зъ трѣхлѣтнѣй господарки, котра свѣдѣчить, якѣ выдѣлъ сповняє обовязки свои закономъ на него наложенѣи — и якѣ то всякими способами стараєся польонизувати Русинѣвъ.

Щобъ не було поговору, що мы болотомъ обкидуємо невинныхъ людѣи, подаю до вѣдомости еще сумнѣйшій, а заравомъ смѣшний фактъ: передъ прѣзидомъ до Галичины Г. В. Цѣсаря вышлѣ-

тила рада повѣтова п. маршалкови Вайгартви зъ касы суму 300 зл. в. а. на сиравленне контуша для привитаня Монархи. За рускѣй отже грошѣ убався п. Вайгартъ въ контушѣ яко автономичный представитель жовківскихъ Русинѣвъ. Чи щось подобно дѣся въ другихъ краяхъ, хочѣбы въ краю Готтентотѣвъ, о томъ сомнѣваюсь. А зновъ въ линию с. р. порозсылавъ п. Маршалокъ для рускихъ дѣтѣй книжочки польскѣй патріотичный яко надгороду пыльности. Въ одной такой книжочкѣ читалисьмо съ обуреньемъ: „Bij Rusina-poganina“!!

На якѣ то цѣли обертаются грошѣ, котрі складавмо на повѣтову раду! Кроваво запрацѣванный нами грѣшъ служить противникамъ за средство до нашої згубы; убавшись въ контушѣ за нашѣ грошѣ кличуть: „niema Rusi!“ — за нашѣ грошѣ купуются, тай межи рускѣй дѣти голодні и бѣси роздаются книжочки, котрі оскорбляютъ наше чувство, а навѣтъ дышуть революціею противъ намъ! Такими то дорогами повертають у насъ автономію.

Тожъ часъ братья зъ жовківскаго повѣту въ дорозѣ легальной выступити спѣльными силами противъ надужитямъ непрощеныхъ опѣкунѣвъ. Новѣ выборы до Рады повѣтової приближилися. Горнѣмся до дѣла, щобы дальшому деморализованю народа конецъ положить!

Зъ Золочева. (Загальні збори товариства „Бурсы филіи Просвѣты“.) (Конецъ.) Коли зъ заявившогося житя Русинѣвъ хосеннымъ дѣланьемъ „Просвѣты“ не доволенъ Поляки, то изъ щасливого розвою бурсы тогоже товариства недоволенъ — сумно погадати — Русины самѣ. Рѣчь тая була предметомъ живої дебати на загальныхъ зборахъ товариства „Бурсы филіи Просвѣты“ а основа ви, коротко говорячи, така: Статутъ товариства бурсы филіи „Просвѣты“ входитъ вже въ житѣе — бо товариство розписало вже було конкурсъ на зголошеня до своєї бурсы, коли кѣлькохъ Русинѣвъ зъ непонятныхъ причинъ загадали отворити еще одну и отдати ви подѣ опѣку и дозѣръ братства св. Николая-чудотворця въ Золочевѣ. Мысль истинно красна, але понеже у насъ кожда инстиція бѣльша двигаєсь передъ веѣмъ складанымъ грѣшомъ, томужъ тяжко було и такъ небогатѣй а сего року градами до того навѣщенѣй окрестности підтримати ажъ двѣ бурсы наразѣ. Закладаючи другу бурсу выставились крѣмъ того на справедливый замѣтъ и негодованье публики, що коли одна вже бурса отворена заходѣмъ людѣй маючихъ повне довѣрѣе у веѣхъ, они своєю конкуренціею підкопують житѣе першой а двома бурсами накидають неоглядно на окрестнѣсть незвычайный тягарѣ. Идучи отже за голосомъ загалу, творцѣ другої бурсы повнали прикрѣсть своего положеня и предложили членамъ бурсы филіи „Просвѣты“ проектъ згоды и получения.

Предложение то радо приняло товариство бурсы филіи „Просвѣты“, але не мало здивувалось, коли на загальныхъ зборахъ тогоже товариства Пр. о. Ч. въ имени петентѣвъ выступивъ съ жадаanjemъ, „щобы существовала бурса филіи „Просвѣты“ зѣстала звинена, а на ея мѣстѣ основана нова бурса братства о. Николая“.

Найобъективнѣйше судячи, тов жадаанье сягало дѣйстно по за кругъ людской доброты. Филія тов. „Просвѣты“, котра два лѣта надъ основаньемъ бурсы працювала, котра цѣлу свою дѣятельность звернула на заложенье такого притуловиска для руской молодежи, котрой членѣ съ рѣдкою жертволюбностью занимались то прикрою квестіею, то уложеньемъ и усовершеньемъ статутѣвъ, тов товариство отже мало въ хвили доступленя своєї цѣли, въ хвили розцѣту своихъ надѣй аречиса своєї власности, звинуты отворену вже бурсу и цѣлый тяжкою працею призобранный фондъ отдати въ иншѣй руки на рѣчь заведения, котрого еще не було и нема и Богъ знае, коли буде.

Такого жадааня филія товариства „Просвѣта“ не могла ніякъ принять, бо ее не було ніяке предложение згоды, але жадаанье безусловной а ничимъ не оправданой капитуляції вже существующаго товариства бурсы филіи „Просвѣты“ не только оскорбляюще самое товариство, але и веѣхъ добродѣтелѣвъ сеи бурсы, котрі такъ численно спѣшили съ своею помощію для сеи бурсы.

Отмова филіи „Просвѣты“ опиралася отже на дуже важныхъ причинахъ: а) що зажадано безусловного розвязаня еи бурсы, б) що пристаючи на тов жадаанье филія парализовалася на справедливое негодованье и недоовѣрѣе тыхъ, котрі щедрими датками грошевыми причинилися до еи основаня.

Все, що можна було зъ стороны товариства существующей бурсы зробити, зроблено, але коли товариство бурсы филіи „Просвѣты“ большестію голосѣвъ склонилось, щобы избрати комитетъ изъ обохъ сторѣвъ въ цѣли переведеня згоды и еднѣсти, о. Ч. не принявъ того посередного предложения, якъ бы на явный доказъ, що тутъ не ходитъ о згиду, але о якисъ иншѣй цѣли посторонній.

Що до насъ, то дуже болѣємо надъ тымъ дѣломъ. Але сильно увѣрені о патріотизмѣ Золочѣвскихъ Русинѣвъ, надѣемся, що тѣ мужѣ, котрі своєю энергіею довели руске товариство филію „Просвѣты“ до истинного розцѣту, котрі своєю хосенною дѣятельностію на поли народнѣмъ сталися осередкомъ руского житя въ томъ околѣ, поступлять себѣ и въ томъ дѣлѣ дальше такъ, якъ того wymagaє добро и честь руского народа. Ц.

Листъ отвертый до Всеч. Клиру Архіепархіи Львівской.

Гр. кат. клиръ входитъ черезъ жєнитѣбу въ звязи родиннѣй, а звязи крови сполучають той клиръ въ близшихъ и дальшихъ кругахъ майже въ одну родину. Мужѣ и отцѣ родины мають передъ Богомъ, передъ свѣтомъ и передъ совѣстію святыи обовязокъ дѣлати и старатися о средства утриманя и прокормленя своєї найблизшой родины, а по звязи крови и по приказу милости христіаньскої нести помѣчь и дальшій родинѣ.

Кто тамъ другій не почуваетъ нашихъ потребъ а ожидать лише чужої помощи и надѣятися, що кто другій сповнитъ за насъ нашѣ повинности, булобы що найменше наивнымъ.

Потребы нашихъ родинъ стараємся заспокоювати за житя, але потребы нашихъ родинъ не умирають съ нашою смертію, онѣ продолжаютъ, а позбавлені притуловища еще убѣльшаются. Тожъ повинни мы памятали о потребѣхъ нашихъ родинъ и на случай нашої смерти!

Тымъ чувствомъ оживленый клиръ сполучився въ цѣли несеня помощи вдовѣмъ и сиротамъ по священникахъ и войшовъ въ жизнь фондъ заповоги священническихъ вдовъ и сирѣтъ.

Якъ кожде сполученье руководится певными правилами, такъ и клиръ Архіепархіи зложивъ правило с. е. статутъ своего сполученя. Той статутъ бувъ обдуманный пѣсля понятя и обстоятельствъ тогдашнего часу; пѣзнѣйше оказався онъ недостаточнымъ и повторно бувъ модификованный. Якъ первѣтныи статутъ есть теперъ недовѣднѣй, такъ пѣзнѣйше его змѣны не одержали затвержденя ц. н. правительства, и для того узнано необходиму потребу змѣны статута реченого фонда заповоги.

Тутъ открылося обширное поле для рѣжныхъ мнѣній пѣсля того, якъ кто на тую справу дивится. И я списавъ мои погляды въ начерку статутѣвъ, котрый передискутовано анкетѣю статутѣвою избраною загальнымъ збѣраньемъ отпоручникѣвъ клиру. Сей начеркъ статутѣвъ зѣставъ обвѣщенный въ Архіепархіи, щобы весь клиръ мѣгъ высказати взглядомъ него свои гадки.

При загальномъ збѣраню въ маю с. р. бувъ той начеркъ близше обговореный и хотѣй черезъ заявленье гдѣякихъ сомнѣній справа статутѣвая не зѣстала рѣшеною, и по нынѣшний день въ рѣжномъ направленіи агитуется, то однакже пекуча потреба нового статута дальше существуетъ, — рѣшенье есть ино отсрочено, — чи борше чи пѣзнѣйше послѣдовати оно муситъ, если гадка нашихъ попередникѣвъ має дальше жити и тяжкимъ потребамъ вдовъ и сирѣтъ по священникахъ яка-така пѣдомога даною бути. Будучность того хосенного заведения зависить отъ устройства, яке ему надасться.

До рѣшеня надъ статутѣмъ повинентъ

Всеч. клиръ Архіепархіи приготовитися черезъ индивидуальне роздуманье того предмету, черезъ уваженье загальнообовязующихъ законѣвъ державныхъ, черезъ парады на соборчикахъ деканальныхъ, черезъ заявленье своихъ поглядѣвъ, щобы при будучомъ загальномъ збѣраню отпоручникѣвъ клиру Архіепархіи могла запаста рѣшаюча ухвала.

Чуюсь споводованнымъ нынѣшнымъ словомъ звернути увагу Всеч. Братіи, що передъ поставленьемъ отнесающихся до того предмету внесенъ потреба конечно роздумати основне пытанье: кто має стояти въ першѣй линіи намѣреной реорганизации фонда заповоги свящ. вдовъ и сирѣтъ: чи клиръ жіючий, чи вдовы и сироты по клирѣ помершѣмъ, — т. е. що має бути перше уваженье, чи потребности и недостатки клира жіючого, чи нужда осирѣтѣлыхъ?

Тутъ повинни мы руководитися правилами природы: н. пр. „кто хоче выскати на часѣ, муситъ приложить силы“, — „зашапованье силы уменьшаетъ добутокъ“, — также: „чимъ большій натискъ, тымъ сильнѣйшій отпоръ“ и пр.

Кто небудь ознакомленный съ обстоятельствами клиру не може заперечити его клопотѣвъ и недостаткѣвъ, ба навѣтъ борбы о хлѣбъ насущный для своихъ, — але той недостатокъ и нужда его еще возрастають, якъ переминаєся трудолюбивый борець и прокормитель, отецъ родины! Оживленіи милостію сягающею за грѣбъ повинни мы обдумати средства пѣдомоги для свящ. вдовъ и сирѣтъ, навѣтъ той, кто непосредно не оставивъ вдовы або сирѣтъ, — бо задача велика, дѣлательствъ не много и слабосильный. Порѣвнявши загальне число священникѣвъ въ Архіепархіи съ числомъ управнѣныхъ до заповоги вдовъ и сирѣтъ оказався, що два священники мають покрыти потребности заповоги одной до той заповоги управнѣной особы. Зъ отей утяжливѣтъ удержаня згаданого фонда заповоги и для того только сполучеными силами можна буде достигнути занеслой цѣли.

Не признаю я совершенства списаному мною начерку статута, суть мои-ливыи улѣпшеня, але возмѣтся Всеч. Братія щиро до працѣ! Если мой начеркъ придасться на що, радъ тому буду, але и охочо прилучуся до хосеннѣйшой гадки, лишь прошу отчитувати уложеный мною начеркъ безъ упреждения и пѣдавати его безсторонній критицѣ, веденій желаньемъ розвою такъ многоважнѣй инстиції.

Порѣвнянье щорѣчныхъ рахункѣвъ фонда вдовичо-сиротиньского показує, що якъ лишь энергичне стяганье залеглостей даткѣвъ передъ кѣлько лѣтами було причиною, що цифра заповоги дойшла до 50 зр. на одну до заповоги управнѣну особу, такъ тоже оказався, що при великомъ числѣ управнѣныхъ, при множачихся залеглостяхъ въ даткахъ, при уживаній теперъ антиципации въ приходахъ при роздаваню заповоги, — не только не можна думати о пѣдвышеніи, чого веѣ ожидаютъ, але що дотеперѣшня заповога муситъ уменьшиться, если схочемо до нынѣ избранный фондъ коренный охоронити отъ часткового розѣбрания на роздачу заповоги.

Мерунович.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Цѣсарскимъ отрученымъ писемомъ зъ дня 1 (13) с. м. зѣстала рада державна екликана на 30 н. с. лист. (Parteilage.) Загальний нѣмецкій зѣзѣдъ централистичный, котрый отбувся 2 (14) с. м., якъ небудь згромадивъ надъ 3000 участниковъ, однакже въ сущности въ ничѣмъ не змѣнивъ ни виѣшного ни внутреннаго положеня вѣрноконституційной партіи. Резолюція ухвалена на томъ зѣзѣдѣ высказує майже то само, що резолюція нѣмецкихъ зѣзѣдѣвъ въ Медлингѣ, Бернѣ и Карльсбадѣ, именно, що глубоко затревоженье обняло веѣхъ австрійскихъ нѣмцѣвъ

зъаля того, що теперѣшне министерство злучилося съ большестію парламентарною самымъ министерствомъ утвореною а противно еднѣсти и цѣлости монархіи и свободнымъ основамъ конституційнымъ. Резолюція вызыває веѣхъ нѣмцѣвъ до еднѣсти и спѣльного дѣланя въ оборонѣ правъ и интересовъ нѣмецкого народа въ Австрійи, выступлює рѣшучо противъ федералистичнымъ стремленьямъ а вступаєся за конституцію (теперѣшнюю) и за одностайною администраціею цѣлой державы. Наконецъ резолюція высказує надѣю, що веѣ нѣмцѣ а именнѣ нѣмецкіи послы рады державной въ сполученю съ вѣрноконституційными членами палаты панѣвъ доведутъ до спѣльной организации своєї, щобы успѣшно поборовати политику теперѣшного министерства. Якъ бачимо и той резолюції не достає позитивной основы для сполученя и реорганизации централистичной партіи и мимо вѣденьского зѣзѣду годѣ сказати, щобы централистична партія сама въ собѣ объединилася, а тымъ менше, щобы она подала позитивну програму, якбы то она хотѣла уладити дѣла державныи. До того еще теперъ (дня 23 с. м.) устроуванный зѣзѣдъ нѣмецкихъ консерватистѣвъ въ Линцу перевысигитъ численностію участниковъ зѣзѣдъ централистичный въ Вѣднѣ и наглядно заявить, що далеко не веѣ нѣмцѣ стоятъ по сторѣмъ централистѣвъ.

(Партія централистѣвъ въ радѣ державной.) Пѣддѣа послѣдней перервы парламентарной зыскала автономична партія при новорозписанныхъ выборахъ 3 голоса посольскѣй въ горѣшній Австрійи (при выборахъ зъ большихъ посѣлостей) и 3 голоса посольскѣй въ Вуковинѣ. Доси мала автономистична партія въ радѣ державной максималну большѣсть голосѣвъ 180, а минималну 152, а централистична партія максимумъ голосѣвъ 162, а минимумъ 154. Теперъ коли централистичной партіи убуло 6 голосѣвъ, скрѣпилася автономистична большѣсть фактично о 12 голосѣвъ, а до того еще треба бы причислити и голоса трехъ рускихъ послѣвъ, котрі правдоподобно также станутъ по сторѣмъ автономистѣвъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. А. А. А база председателъ департамента економіи государственного совѣта именованныи министромъ финансовъ. Якъ доносятъ до Н. в. Р., новый министръ має обмежити бюджетъ военный и выдатки войсковыи унормовати на кѣлько лѣтъ напередѣ. Вѣдомо, що отъ 1876 р. бюджетъ военный въ Россіи не унормованныи, такъ що безъ надзвычайныхъ кредитѣвъ тамъ не обходится. Также пѣсля Н. в. Р. станъ войска въ мирѣ має бути зменшеный.

Пѣсля донесень російскихъ дневникѣвъ має наступити реформа государственного совѣта и комитетѣ министровъ въ томъ змыслѣ, що має бути отграничена и управильнена компетенція обохъ тыхъ найвысшихъ правительственныхъ инстицій. Функции законодательныи мають бути оставленъ выключно государственному совѣтову, а комитетъ министровъ остане чисто административною инстиціею. Комитетъ министровъ має получить характеръ заходно-европейскихъ кабинетѣвъ. Пѣсля „Молвы“ Милютинъ має бути именованныи президентомъ комитетѣ министровъ.

Якъ доноситъ „S.-Pet. Herald“ зъ достовѣрныхъ жерелъ, въ высшихъ правительственныхъ сферахъ существуетъ планъ розширити на Королевство Польске тѣи державныи и громадскѣй заведения, котрі существуютъ вже въ имперіи російской, але доси не введенъ еще въ Польци. Приготовительный работы въ сѣмъ дѣлѣ мають бути вже сконченныи.

Въ Москвѣ має выходить почавши отъ 3 р. грудня разъ въ тыждень политическо-общественная газета безъ предварительной цензуры „Земство“. Якъ сама назва газетѣы показує, має она бути посвящена справамъ отнесающихся до земского и городского управления. — Въ Харьковѣ має побѣчь „Южного Краю“ выходить друга газета „Перекати-поле“, заложена на акціяхъ; выпущено 400 акцій по 25 рублѣвъ. — Въ Одессѣ має издаватися новый научно-литературный журналъ „Югъ“, въ котромъ межѣи лншими будутъ печататися працѣ Костомарова и Данилевского.

(До послѣднего процессу политического.) Командантъ петербургского военного округа затвердивъ зѣвѣстный нашимъ читателямъ засудъ 16 нигилистѣвъ, судженыхъ недавно въ Петербургѣ, зъаглядивши гдѣякѣй улегшеня кары. Въ 5 особѣ засудженыхъ на смерть змѣнивъ царъ кару смерти на дожизненну каторгу тремъ: Шириеву, Тихонову и Окладскому. Повѣщено же Квятковского и Прѣснькова.

Туреччина. (Справа Дульчиньска.) Дульчинѣо все еще не передане Черногор-

цямъ. Телеграммы доносячі о ходѣ Дульцинской справы суть такъ противорѣчн и баламутн, що тяжко зорієнтоватись, якъ въ даній хвилі дѣла стоять. Одна рѣчь певна, Чорногорці держаться на боцѣ, не хотѣть брати силою Дульцину. Друга рѣчь зновъ загадочна и смѣшна навѣть: длячого держави не отключуть вже разъ демонстраційно флоты, котра ничого въ сѣй справѣ не годна учинити а такъ много коштує?

Нѣмеччина. Отъ довшого вже часу въ Нѣмеччинѣ ведеться агитація противъ жида. Мы вже кілька разовъ мали случайность познакомити нашихъ читателей съ характеромъ антисемитского руху въ Нѣмеччинѣ. Рухъ той набравъ болѣе ваги съ концемъ минувшого мѣсяца с. р., коли то берлинскіе газеты напечатали противъ жида петицію подписану многими знаменитыми людьми. Авторы той петиции не обмежились на публичномъ оповѣщеніи петиции въ газетахъ, але еще выдали завѣзване до всѣхъ станцій и партій Нѣмеччины, чтобы кѣлько мога наиболѣе подписать назбирати на тую петицію, такъ чтобы она мала характеръ плебисцита. Въ той дѣлѣ роздѣлено того вѣзваня надъ 100.000 примѣрниковъ газетамъ, бурмистрамъ, высшому духовенству, товариствамъ господарскимъ, судіямъ, докторамъ и т. д. Въ той отозвѣ выражена и цѣль антижидовской агитації а именно: спасти германскій народъ, чтобы не бувъ пожегъ чужимъ племенемъ. За антижидовскою агитацією стоятъ органы ультрамонтанскіе и консервативн. Либеральн. органы печати, котрі зъ разу отнеслись рѣвнодушно до противъжидовского руху, коли побачили, що рухъ разнаразъ змагається, стараются теперь утихомирить розбужденіи страсти. Але дѣло не скончилось въ газетахъ, оно зѣстало перенесе въ пруску палату депутатовъ. Минувшого тыждня интерпелювавъ посолъ Генель правительство дотычно той противъжидовской агитації. О кѣлько справа жидовска въ Нѣмеччинѣ сегодня занимає умы, далось познати и при случаю розправъ въ палатѣ депутатовъ: соймъ бувъ формально въ облозѣ отъ наговору народа, побивающагося за билетами вступными до салѣ соймовон такъ що ажъ полиція мусѣла народъ розганяти. На интерпеляцію Генеля отповѣвъ министръ гр. Штольбергъ-Вернигероде, що правительство до теперь ніякой противъжидовской петиции не одержало и не намѣряє нарушати существующаго рѣвноуправленія вѣроисповѣданъ въ Нѣмеччинѣ. По дискусіи надъ интерпеляцією не запала ніяка ухвала.

Франція. Палата пословъ ухвалила болѣеюстью 295 голосовъ противъ 169 арт. 8 проекту закона о судовництвѣ. На подставѣ 8 артикула завѣшено неусузданность судіствъ на 1 рокъ. Републиканскє правительство зможе отже замѣстити посады судейскіе републиканами.

НОВИНКИ.

— Програма концерту въ память столѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ Цѣсаря Іосифа II, устроюваного комитетомъ львовскихъ Русиновъ въ день 17 листопада 1880 р. въ великій сали „Дому Народного“.

Часть I. Отчитъ о цѣсарю Іосифѣ II. п. Волод. Барвѣньского.

Часть II. М. Вербицкій. Симфонія Fmolл. Отограє музыка 30 полку подъ управою капелмайстра п. Пананса.

2. Енгельсбергъ. Рѣдне слово. Выконає хоръ рускихъ сѣваковъ.

3. И. Грабовичъ. Декламация въ память цѣсаря Іосифа II. Выголоситъ п. Л. Г.

4. А. Вахнянинъ. Наша жизнь. Слова Ив. Гушалевица. Отспѣває хоръ рускихъ сѣваковъ.

5. А. Вахнянинъ. Кантата въ честь прїѣзду С. В. Цѣсаря Франциска Іосифа I. до Галичины въ р. 1880. Выконає хоръ рускихъ сѣваковъ въ сопровождѣ оркестры 30 полку.

— Програма обходу памяти цѣс. Іосифа II въ Коломыѣ, ухвалена д. 18 листопада на повномъ засѣданіи комитету подъ предѣлательствомъ Впр. о. Коблянского: I) Передъ полуднемъ дня 29 листопада о год. 9. торжественное богослужение въ городской церкви, отпавлене мѣстцевымъ духовенствомъ. II) По богослужению представителъ депутация руска у ц. к. Старосты въ мѣстцѣ, чтобы выразити чувства вѣрности и преданности руского народу для пануючаго Монархи и его династии. III) Вечеръ музыкально-литературный въ касинѣ старомъ о 7-мій год. вечеромъ устроеннй всѣми русскими товариствами въ Коломыѣ, зъ котораго чистый дохѣдъ признається на буреу св. Арх. Михайла. Вечеръ складаєся зъ слѣдующихъ частей. 1) Отчитъ о житіи и дѣятельности цѣсаря Іосифа II. 2. Хоръ мужескій отспѣває: а) Миръ вамъ братя, б) Красна зоре, в) Кто за нами Богъ за нимъ! 3.) Представленіе драматичне опереты Цѣсарь Іосиф II, оригинально написаной Ч. Т., му-

зика Долисты, 4. Декламация: Цѣсарь Іосифъ орачъ 5) Образъ зъ живыхъ особбъ предсталяющій цѣсаря Іосифа яко орача.

— Всѣхъ П. Т. Русиновъ-сѣваковъ, котрі схотѣли ласкаво взяти участъ въ концертѣ малочислю устроити 16 (28) с. м. въ память цѣс. Іосифа II, запрошусь на пробы спѣву, котрі розпочнуться съ нынѣшнимъ днемъ и будутъ отбыватись шо дня отъ год. 7 вечеромъ въ комнатахъ „Акад Кружка“. А. Вахнянинъ.

— Загальнй зборъ членовъ товариства „Руска Бесѣда“ во Львовѣ отбудутся дня 7 грудня н. ст. о годинѣ 6. вечеромъ въ комнатахъ „Р. Бесѣда“, на котрі Выдѣлѣт Вп. Пановъ симъ запрошує.

— Въ день митинга 18 (30) с. м. отбудеться музыкально-декламаторскій вечеръ въ сали „Народного Дома“, устроеннй „Руск. Касиномъ“.

— О. Іосифъ Украинскій, пенсіонованный приходникъ карного дому во Львовѣ и почетный совѣтникъ консисторскій, упокоився 8 (20) надоліста с. р. въ 63 р. житя а 39 священства.

— Министерствомъ торговлѣ именовало асистента почтового Ореста Старомѣйского конденистомъ въ ц. к. дирекції почтъ во Львовѣ.

— Загальнй зборъ Коломыйской Филіи „Просвѣты“ отбудеться дня 21 р. надоліста въ праздникъ Воведенія. Дневный порядокъ звычайный. Початокъ збору о 3½ години по полудни въ вынаймленій на тую цѣль сали касина жидовского въ ринку. Замѣсцевъ члены будутъ могли при той случайности отбраты залагающіе книжочки и зложити припадающіе вклады. — Отъ выдѣлу филіи „Просвѣты“ въ Коломыѣ.

— „Народный Домъ“ розписує конкурсъ на одну стипендію запомогу им. Т. Блажевича рѣчно 80 зр., почавши съ 1881 шк. рокомъ. Убѣгаться могутъ убогій рускій ученики окончивші съ отличіемъ послѣдній курсъ народныхъ, середныхъ и высшихъ шкѣлъ. Речиньє подаваня до 1 (13) грудня 1880.

— Нунцїемъ въ Вѣднѣ на мѣстцѣ кард. Якобинского именованный моно. Вану телли.

— Загальнй зборъ руского акад. товариства „Дружнй Лихварь“ отбудеться дня 20 с. м. на университетѣ. По справозданію зъ дѣятельности уступающаго выдѣлу, (котре оповѣстится познѣйше) выбрано новый выдѣлѣ на рокъ шк. 1881. Выбранъ пп.: Евг. Олесницкій, слух. правъ, предѣлатель; Ант. Негребецкій сл. правъ, заступникомъ предс.; Денисъ Партицкій, сл. правъ, секретаремъ; Володим. Коцовскій, сл. фил., скарбникомъ; Север. Зарицкій, сл. фил., контролеромъ; Ярославъ Романчукъ, сл. фил., библиотечаремъ; Ник. Леваидовскій, сл. техники, господаремъ; заступниками выдѣловыхъ пп. Иванъ Чеховичъ, слух. правъ; Романъ Цеглинскій, сл. фил. и Антонъ Гиль, слух. правъ. Загальнй зборъ ухваливъ приступити до стигнення судовою дорогою всѣхъ пожичковъ залагающихъ у довжничковъ, котрі мимо численныхъ завѣзвань не почуваются до морального обовязку тѣмъ пожички звернути, хотѣй гдѣякъ зъ нихъ занимають становища съ досыть высокою платою. Комната „Др. Лихваря“ при ул. Краковскій ч. 14, I поверхъ.

— Россійскіе газеты доносятъ, що папа асигновавъ 60.000 франковъ на заложенье польского семинаріи въ Римѣ.

— Зъ Сянока пишуть намъ: Въ ново заложеной гимназіи Сяноцкой знесено сими днями святкованье рускихъ святъ. Розпорядженіе министеріальне въ томъ взглядѣ отчитавъ въ шкѣлѣ завѣдатель п. Ямуревичъ. Знесеніе рускихъ святъ въ гимназіи выкликало сильне негодованье межи Русинами въ Сяноку, а навѣть було предметомъ интерпеляції въ радѣ мѣской. Понеже въ гимназіи Сяноцкой суть и Русины-ученики, дальше понеже въ повѣтѣ Сяноцкомъ 2/3 населенія руского, наконецъ понеже въ всѣхъ прочихъ школахъ свята обходяться пося о-бохъ обрядовъ — то мы новышій фактъ мусимъ уважати доси небувалымъ, права Русиновъ нарушающимъ насиліемъ и мусимъ рѣшучо противъ него запротестовати. Коли чиста руска гимназія во Львовѣ обходиться свята польскій, коли польскій гимназіи во Львовѣ обходиться свята рускій — для чого гимназіи Сяноцка (Сянокъ — мѣсто на руской землі, не на Мазурахъ!) не має обходити рускихъ святъ? Надѣмось, що компетентнй власти тую аномальность усунуть и не схотѣть для однихъ только Сяноцкихъ Русиновъ творити винятковій права!

— Зъ Стрыя пишуть намъ: У нашомъ мѣстѣ отъ довшого часу клеветитъ мовъ у казанѣ. Вечѣрною порою при блеску мѣсяца снуєся наше мѣщанство товпами по улицахъ въ товариствѣ живо гестикуюющихъ, крикливыхъ пейсатыхъ прїятельѣв его працѣ. Товны тѣ то губляться гдѣсь по заулкахъ то выринають та гдѣсь около цѣвочи розсынаются по хатахъ, где жѣйки та дѣти голоднй та голы вычѣкуютъ нетерпеливо своихъ батьковъ. Запоморочена голова класєсь спа-

ти, щобъ завтрѣшного дня продовжати важку працю — надъ добромъ нашего мѣста, а именно надъ тымъ, кто на дальше має нами управляти: чи стара рада съ п. нотаремъ Малескимъ, чи нова съ п. Затварницкимъ на чолѣ. Вытворились два сильнй сторонництва та станули противъ себе до завзятой борбы на житѣ и смертѣ. Горѣвка, пиво, ковбасы — аргумента промовляющіи такъ переконуючо при всѣхъ выборахъ, отгрывають и тутъ не послѣдню ролю та мабуть перекинуть побѣду на тую сторону, котра не пощадитъ жертвъ на се оружѣ. Переважна часть интеллигенції придивляясь холоднокровно сѣй борбѣ, перенята думкою, що чи сякъ чи такъ выпадуть, она и на дальше за свои грошѣ буде ѣла кепсе мясо, плохій хлѣбъ, буде по кѣсткѣ гразла въ болотѣ, та що пп. Вальдманъ et cons. будутъ ставити шпиталѣ, школы за добрый грошѣ зъ матеріялу, які тамъ Богъ сотворивъ. Пессимистично настроєннй не хочутъ дати вѣры, чтобы справдешне добро мѣста було поводомъ сєи жажды статись его отцями; чи одна чи друга сторона перемаже, таки жидовска правда выплыне на верхъ а християнамъ стрыйскимъ судилось зѣйти на те, що указано вже зъ первовѣку якыи пророчимъ духомъ „гербомъ“ мѣста Стрыя, представляющимъ пригробленого дѣда съ сивомъ бородою, съ сильнымъ костуромъ въ руцѣ выбирающагося въ далеку сторону глядати щастя. Насъ жаль бере дивлячись якъ то наше мѣщанство, въ котораго рукахъ спочивають выборы въ 3. колѣ, сталося играшкой въ рукахъ честнлюбивыхъ людей, якъ сильно деморализуєся, оттягася отъ працѣ, губитъ свою честь, свою совѣсть и свои животнй интереса за продусъ за — горѣвку. А треба знати, мѣщанство Стрыйске то тѣло еще здорове съ почутымъ рускости, чого неразъ доказало, а причиною лиха бракъ людей котрібы отворили ему очи, всказали дорогу праву та обовязки честного члена сосѣльности. Зъ кола 3-го, въ котромъ Русины мають перевагу, выйдутъ люди або ворожї справамъ нашего народа або таки полечники одной двоухъ выше згаданныхъ партій. Суть и люди, котрымъ щиро на серцю лежить доля мѣщанства нашего, однакожь имъ годѣ мѣшати съ для многихъ причинъ въ сую агитацію, але чому гдѣякъ котрымъ ихъ становище на се дозволяє, оттягаются отъ ней, годѣ вырозумѣти. Дня 23-го розпочинаются тѣ выборы, а въ першихъ дняхъ грудня скончатся. На законченіе еще цѣкаве интермеццо зъ выборовъ до выдѣлу рады повѣтовой, які отбулись 18-го въ Стрыю. Якъ Вамъ вѣдомо, въ складѣ рады вхѣдиль 12 Русиновъ и 12 Поляковъ а 1. п. Шифъ (Schieff) mojęszowego wuznania. Чтобы перевести выбѣръ въ згодѣ, уложено компромисъ сего рода, чтобы Русины дали голоса п. Бруницкому на маршалка, а Поляки при чинятся до выбору о. Шанковского на вице-маршалка. И оклалось такъ, що п. Брун. на 25 голосующихъ одержавъ 25 голосовъ, отъ же Шанк. лишень 12 голосовъ рускихъ такъ що 13 полескими голосами выбрано — кого иншого вице-маршалкомъ. Русины выведенъ въ поле опустили салю и выдѣлѣ не мѣгъ уконтентуоватись. Такъ то скончичься компромисъ, зъ котораго наука для насъ, надѣюсь, ясна!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сегодня появилась въ розпродажи 58-ма книжочка „Просвѣты“ подъ заг. „Цѣсарь Іосифъ II и народъ рускій“. Въ столѣтнй памятку вступленія на тронъ австрійскій сего незабутного цѣсаря написавъ Данило Тяничкевичъ, духовный зъ Закомаря. Въ XVI-ку, стр. 36. Цѣна 10 кр. Книжочка подѣлена на три роздѣлы. Въ I роздѣлѣ: „Зъ пѣза тысячу лѣтъ“ начеркнувъ авторъ популярно хѣдъ исторіи руской до поры прилученія Галичины до Австрій. Въ II роздѣлѣ „Отъ сто лѣтъ“ представивъ авторъ сумный станъ руского народа подъ мѣжно-владствомъ шляхетскимъ въ Польщи и выказавъ реформы цѣсаря Іосифа II. Въ III роздѣлѣ „Отъ теперь“ дѣткнувъ авторъ нынѣшного неутрадного становища Русиновъ въ Австрій и взыває ихъ до сполученія и ревнѣи працѣ въ имени „свободы и правъ людскихъ признанныхъ кождой людннѣ, цѣлому люду“ въ Австрій.

— Зорѣ ч. 21 зъ дня 1 (13) надоліста мѣститъ: Гальшка, княгиня Острожска (Историчне оповѣданье дра Из. Шараневича); Думка рекрута (поезія) В. И. Масляка; Салдатка, оповѣданье Д. Мордовцева; Буває и такъ (поезія) Невѣдомого; Поезія Ст. Руданьского: Вѣщій Олегъ; Поглядъ на Квѣтчину повѣсть „Маруся“, дра Ом. Огоновского; Рускій лѣтописъ и лѣтописѣ XVII столѣтія (критичный розбѣръ Корн. Заклинского); Москва, Денпса; Замѣтки и вѣсти.

— Деницъ ч. 17 зъ 27 (рус.) вересня с. р. мѣститъ: До любви (газета) Л., Зарученіи (романъ историчный); До *** Л.; Нещастна любовь, опера въ 3 дѣйствіяхъ Т.

Ш.; Сивый молодой, (сатира) И. Ш.; Замѣтки про взаимны руского языка и народной литературы (дальше).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Вп. Дописователєви зъ Коломыѣ. Звинѣтъ, що за для навалу дже важныхъ справъ, котрі мають обговорюватись на митингу, а суть представлєнн въ нынѣшнѣшнихъ дописяхъ, мусѣлисьмо Вашу вже зложену допись лишити до слѣдующаго числа, що думаємо, совсѣмъ не уйме ен вартости.

Оповѣстка.

Руске академичне товариство „Дружнй Лихварь“ має честь пригадати всѣмъ тымъ П. Т. Панамъ, котрі позатыгали грошеви пожички въ томъ товариствѣ, чтобы зволили ласкаво въ якъ найкоротшомъ часѣ свои довги вырѣбнати, такъ якъ въ противномъ разѣ товариство, находячєся теперъ въ великой матеріальной потребѣ, буде змушене дорогою судовою зверненія пожичковъ домагаться.

Отъ выдѣлу тов. „Дружнй Лихварь“ во Львовѣ (ул. Краковска 14.)

Евгеній Олесницкій, Володим Коцовскій, голова тов. скарбникъ.

(1—3)

Курсъ збѣжя зъ дня 20 надоліста 1880.

(Справозданье львовской комитетъ купеческой)

Цѣна за 100 кильограмовъ.			
	отъ		до
	зр.	кр.	зр.
Пшеница	10	—	10 75
„ бѣла	—	—	—
„ жовта	—	—	—
„ осѣйна	—	—	—
Жито	9 40	10 25	
Ячмѣнь	5 75	7 40	
Гречка	6 60	7 —	
Овесъ	6 —	6 75	
Горохъ до варки	8 50	10 50	
„ паст.	7 50	8 —	
Выка	5 —	5 50	
Кокорудза стара	6 40	7 25	
„ нова	5 60	6 50	
Рѣпакъ зимовый	11 25	11 75	
„ лѣтний	10 50	11 —	
Рѣпѣ (Лялика)	9 75	10 50	
Насѣньє зяньє	11 —	12 50	
Копюшина (передна)	20 —	50 —	
Кминъ	22 —	26 50	
Авижъ	—	—	
„ плоскій	36 —	38 —	

Курсъ львовскій зъ дня 22. л. надол. 1880.

	платять жадають	
	австр. валютою	безъ купюны
1. Акціи за штуку.	р. кр.	р. кр.
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	274 —	277 —
„ львов.-черн.-де. по 200 р.	167 —	170 50
Банку гин. галиц. по 200 р.	294 —	298 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 15	98 15
„ „ „ по 4% ав.	91 25	92 25
„ „ „ по 5% ав. период.	97 15	98 15
Банку гин. галиц. 6% ав.	101 60	102 60
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% леев. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Инденизация галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги коммунальнй Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 51	5 62
„ цѣсарскій	5 54	5 64
Наполеондоръ	9 34	9 44
Пѣвмперіалъ	9 62	9 73
Рубль русскій сѣбный	1 57	1 71
„ паперовый	1 18	1 20
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 40
Серебро	99 50	100 50

Метода	Toussaint-	Langenscheidt
оригинальнє	29. доповненє выданье	
Листы для науки языка и розмовы		
безъ учителя для взрослыхъ.		
(Поруч. Редакцію сєн часоп. въ чч. 75, 77 и 86)		
черезъ профессора дра van Daelen. Lloyd и Langenscheidt		
по АНГЛІЙСКІИ		
черезъ Toussaint и прѣ. G. Langenscheidt.		
(Тыжднево 1 лѣкц. а 50 фєн. Велкій языкъ 2 курса а 18 мар. Куръ 1 и 2 наразъ лишъ 27 м.		
черезъ профессора Dan. Sanders.		
по НѢМЕЦКІИ		
Одинъ курсъ, 20 листовъ, лишъ въ комплектѣ, 20 мар		
Пробный листъ въ всякомъ языкѣ вразъ съ проспект. 1 м. (Перек. почт.)		
О цѣнка: „Тѣ листы для науки совсѣмъ заслугуютъ на порученіе, такъ якъ ихъ авторы: сєм.-дир. дра Diesterweg, дир. дра Freund, дра Hergis, пр. дра Scheler, пр. дра Schmitz, прѣ. дра Stüdlar, дир. дра Viehoff и иншіи звѣстнй авторитеты.“ (Lehrverztg.)		
Langenscheidt'sche Verl.-Buchhand (Prof. G. L.)		
Berlin SW., Mœckernstr. 133.		

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ Ч. 15 плянцъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улицы Крива Ч. 2 на 1-омъ поверѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламации належитъ пересылать подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 плянцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на полъ року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ перекладомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной. Рекламации неопечатанъ вольный отъ порта.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ДОПИСИ.

Зъ вѣхѣдной Галичины. (Голосъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ.) (Дальше.)

Зъ сего спѣнае каждый, що до сповненія законѣвъ, котрі постановляють, що жадна народность не може бути примушеною до науки другого краєвого языка и повинна мати достаточныя средства образованія въ рѣднѣмъ языкѣ, у насъ дуже далеко. Противно, у насъ дѣвса все мовѣ бы нарочно противъ законѣвъ.

Найбѣльше причиняются до сего (крѣмъ загальнои системы польонизаціи) инспекторы окружны. На тѣ становища именовано въ вѣхѣднѣй Галичинѣ мовѣ бы нарочно самыхъ майже загорѣлыхъ патриѣтовъ польскихъ, найчастіше противниковъ руской народности. Съ выняткомъ кѣлькохъ не знаютъ тѣ инспекторы точно ани языка руского ани письма, мимо того, що мають наглядати науку въ рускихъ школахъ. Велике згѣршеніе наробило недавно письмо тернопольского инспектора яко „спростованіе“ помѣщене въ „Дѣла“, где не було майже одного слова написаного безъ блуда! — Инспекторы тѣ не уживають николи руского языка и говорятъ до учителейъ исключительно по польски, мовѣ бы хотѣли наглядно оказати свою погорду для руской мовы. Приѣхавши на осмотръ, не дивляться на загальныя поступы науки, лишь на успѣхи въ польскѣмъ языкѣ: послѣ того оцѣняютъ способности и ревность учителейъ, удѣляютъ запомогти и перемѣнцуютъ на лучший посады; въ той то причины суть многіи учителя, котрі хотячи достигнути ласки все проче лишаютъ, и учать только языка польского. Особенно бувають любленіи и протегованіи тѣмъ учителямъ, котрі противъ своихъ священниковъ-патриѣтовъ выступаютъ. Гдѣякіи инспекторы заганяются такъ далеко, що уживають учителейъ до агитацій выборчихъ. Въ загальнѣмъ чуются тѣмъ люде въ такихъ своихъ дѣлахъ такъ безпечными, що обсаджуютъ безцеремонно рускіи школы провизорично учителями, особенно учительками, котрі по руски ничего не знаютъ, — або поручаютъ учителямъ выкладати въ рускихъ школахъ по польски. Дѣйстно, мы учителямъ саміи теперь вже не знаемо, чи нашѣ школы призначенъ на науку, чи польонизаціиу пропаганду, — чи мы еще учителями, чи слѣпыми орудіями польонизаціи!

Дивныя видѣ прибрали при нынѣшнихъ инспекторахъ окружныхъ нашѣ учительскіи конференціи окружны. Зѣбравши тѣмъ призначеніи, чтобы учителямъ обговаривали дѣла школьны и вправлялися въ вѣдомостяхъ своего заводу. Въ той послѣднѣй цѣли даются учителямъ темы до обробленія. Здавалобыся, що зѣвагляду на бѣльшость рускихъ школъ повинны дѣла школьны и темы обговариваться переважно на языкѣ рускомъ, чтобы учителямъ власне въ томъ языкѣ, котрый имѣ въ щоденной службѣ потребный, вправлялися; тымчасомъ на 20 тематѣвъ есть 2—3 рускихъ. На самѣй же конференціи обговариваются всѣ справы, а навѣтъ темы рускіи, исключительно въ языкѣ польскѣмъ.

О всѣхъ тыхъ надужитяхъ знае дуже добре рада шк. краєва, бо они явно роблять, а навѣтъ въ справозданіяхъ выказуются, однакожъ мовчать, и черезъ свое мовчаніе дае еще потуху злѣму. Коли

передъ рокомъ стала „Газета школьна“ подносити вопіющіи факты (особенно въ дописи въ Самбора) кр. рада шк. не зарядила слѣдства за тымъ фактами, а на томѣсть (подъ позоромъ роздѣлани тою газетою „Батьківщини“) заказала учителямъ „Газету Школьную“. Вношеніи жалобы складае рада шк. кр. до актѣвъ, навѣтъ не ѣтпѣвѣдаючи на нихъ (гладіи бесѣду сов. Ковальского въ думѣ державной с. р.). Безчисленныхъ кривдъ подношенныхъ въ рускихъ часописяхъ она мовѣ бы и не чув. Бѣлижъ яке надужитіе перебере границы и выйде на ширшій свѣтъ, тогда справа затираеся (Станиславѣвъ), або скѣнчится ничимъ (Перемышль). Инспекторъ краєвий п. Мандыбуръ, ѣтпѣвѣдаючи Галичину, видить многіи надужитія, — я самъ знаю такіи рускіи школы, въ котрыхъ ѣтъ заставъ польскіи выклады або учительки неспособны до рускихъ школъ, — а мимо того ничего не змѣняеся.

Гадаю, що намъ Русинамъ не можна рѣвнодушно глядѣти на тѣи неправды, стоить надъ краємъ матеріальной руины. Нынѣшня школа совѣмъ не ѣтпѣвѣдае потребамъ народной просвѣты, але подрыває еи и еще прискоркою упадокъ народа. Намъ зѣбрати тому всѣ силы, чтобы освободити школы ѣтъ згубныхъ тенденцій и привернути имѣ ихъ властиву цѣль.

Теперь приступаю до обговариванія учительскихъ семинарій.

Заведены тѣи суть для школьничества дуже важными; ѣтъ доброго або злого ихъ устрою залежитъ розвѣй школъ. Щобы однакожъ семинаріи могли выхувати добрыхъ учителейъ, повинны подавати кандидатамъ не только загальне наукове и педагогичне образование, але частосовати ихъ выхованіе до потребъ тыхъ школъ и народа, для котрыхъ мають бути колись поставленными. Зъ сего то причины видимо мы, що въ всѣхъ краяхъ Австріи съ людностію мѣшаною основано для каждой народности особны семинаріи. И такъ бачимо крѣмъ семинарій нѣмецкихъ въ Чехахъ сѣмъ, въ Моравіи три семинаріи чешскіи, въ Тиролю двѣ италійскіи, въ Побережю и Дальмаціи по одной италійскѣй и т. д. Крѣмъ того находятъ въ тыхъ краяхъ еще семинаріи утравкиетичны, въ котрыхъ половина предметѣвъ въ ѣдномъ, а половина въ другѣмъ краєвомъ языкѣ выкладаеся.

Вынятокъ зъ сего загального правила творять, якъ въ всѣхъ рѣчахъ, такъ и тукіи одинъ лишь Русины. Маючи 1462 школъ рускихъ, а 184 польско-рускихъ, и творячи бѣльшу половину всеи людности Галичины, не маемо мы ани одной семинаріи руской! На 6 семинарій мужескихъ есть въ Галичинѣ три семинаріи чисто польскихъ, а три утравкиетичныхъ т. е. польско-рускихъ.

Бѣли вже сей роздѣлъ семинарій есть для Русинѣвъ несправедливымъ, то еще бѣльшою представитъ наша кривда, если зважимо, що и тая признана намъ одробина не выповняеся.

Статутъ организаціиный зъ дня 22 жовтня 1870, ч. 11238 постановляе выравно въ §. 6, чтобы въ мужескихъ семинаріяхъ во Львовѣ, Станиславѣвъ и Тернополѣ выкладаеся одна половина предметѣвъ по руски, а другая по польски; котріиже предметы въ языкѣ рускомъ, а котріи въ польскѣмъ выкладаеся мають, означитъ рада школьна краєва.

Приписъ сей що до руского языка не войшовъ однакожъ въ житіе. Коли основано въ р. 1871 семинаріи учит., находилася кр. рада шк. на найвысшѣмъ степеніи своей силы. На чолѣ краю стоявъ гр. Голуховскій; рада шк. кр. одержала выняткове становище, була независимою ѣтъ министерства и рѣшала школьныя справы въ послѣднѣй инстанціи безъ рекурса. Користаючи зъ своей неограниченной власти стала она розвивати свою господарку. Такъ именовала она и до утракв. семинарій переважно такихъ учителейъ, котрі руского языка не знали, усунула зъ выкладѣвъ языкъ рускій и ввела исключительно языкъ польскій. Такимъ чиномъ дождаеся Галичина, заселена черезъ половину людностію рускою, самыхъ лишь чисто польскихъ семинарій.

Але наконецъ перебралася мѣра школьныхъ безправностей. Въ всѣхъ кругахъ краю ѣбывилося такъ велике возмущеніе умѣвъ, що высшій сѣферы видѣлися примушенными опять подчинити кр. раду шк. подъ министерство. Дальше войшло въ р. 1873 15 рускихъ послѣвъ до рады державной и стали голосно домогатися справедливости въ учит. семинаріяхъ. Въ насѣдствѣ того зажадало министерство въ р. 1874 справозданія ѣтъ кр. рады шк. Въ ѣтѣвъ на тое заявила рада шк., що не могла ввести рускіи выклады тому, понеже всѣ рускіи ученики знаютъ по польски, але не всѣ Поляки по руски; що въ гдѣякихъ предметахъ буває и рускій языкъ уважляденный въ той способъ, що подаеся ученикамъ руску терминологию, и позволено при повтореніи предметѣвъ уживати и руского языка (зри ѣтпѣвѣдъ министра въ радѣ державной зъ 18 жовтня 1874 на интерпеляцію кр. Шашкевича). Такъ привалася сама кр. рада шк. выразно, що всѣ предметы выкладаеся по польски, а ни одинъ по руски!*) Дѣло було однакожъ занадто несправедливымъ, чтобы министерство могло одобрити мнѣніе кр. рады шк., — оно розпорядило, чтобы приписъ дотычно рускихъ выкладѣвъ бувъ точно сповненый, а учителямъ не знающимъ руского языка перенесенъ.

Съ жалемъ однакъ треба сказати, що розпорядженіе министерства (якъ дознаюся зъ бесѣды съ учителями и учениками семинарій) не зѣстоало до нынѣ сповнене. Кр. рада школьна не только не перенесла давнихъ учителейъ, але именуе теперь еще суплентѣвъ, котрі по руски не знаютъ. Дальше не означила кр. рада шк. и до нынѣ, котріи предметы по руски выкладаеся мають, а лишила се волѣ самыхъ учителейъ. Такъ выкладаеся въ рускомъ языкѣ лишь незначна частина науки, — якъ бы на тое лише, чтобы обманути Русинѣвъ, правительство и уставу.

Якъ поступаютъ собѣ въ сѣй справѣ школьныя органы, показуе поступованіе п. инспектора Мандыбура: Щобы було сказано въ справозданіи до министерства, що у всѣхъ предметахъ уважлядеся языкъ рускій, велитъ п. Мандыбуръ на своихъ инспекціяхъ (ко великому удивленію учениковъ) вѣсѣмъ учителямъ пы-

тати такожъ по руски. Найфатальнѣйше однакожъ выходитъ дѣло, коли прійде на учителя не знающего того языка; очевидно ставить учитель пытаніе по польски, а какъ ѣтпѣвѣдати по руски. П. инспекторъ видить ѣтже наглядно, що той учитель не знаючи руского языка не може въ нѣмъ выкладати; и повиненъ бы сему зарадити, а мимо того все остае beim Alten.

Навѣтъ наука самого руского языка не иде въ семинаріяхъ порядочно. Коли для польского языка находится въ каждой семинаріи испытываный учитель, именовано для руского языка лишь во Львовѣ фахового чоловіка, и то одного на ѣтъ семинаріи; такъ якъ учитель сей не може вѣсѣмъ повинностямъ подѣлѣти, ѣтдаеся той предметъ такожъ людемъ совѣмъ нефаховымъ. Такимъ чиномъ есть наука руского языка въ гдѣякихъ клясахъ львовскихъ, дальше въ Станиславѣвъ и Перемышлѣ чистою карикатурою, зъ котрой навѣтъ школьна молодѣжь смѣеся; о надобовязковѣй науцѣ того языка въ мазурекскихъ семинаріяхъ ничего и говорить.

Отъ якъ уладженъ нашѣ семинаріи учительскіи подъ зарядомъ кр. рады шк. И они мають ѣтпѣчати потребамъ руского народа и рускихъ школъ!

Але еще не конецъ. При каждой семинаріи находится людова школа т. з. школа вправѣ, въ котрой кандидаты семинарій приучаются до методичного удѣляния науки. Мимо того, що утракв. семинаріи выховуютъ учителейъ переважно для школъ рускихъ, заведено въ нихъ польскіи школы вправѣ. Лишь недавно тому удалося Русинамъ выробити собѣ мужеску школу вправѣ (съ женскими паралельками) у Львовѣ. Въ Станиславѣвъ и Тернополѣ заведено передъ 3 роками только одну клясу, але и въ той выкладаются предметы по приказу кр. рады шк. лишь *przeważnie po rusku*. (*Sprawozdanie z r. 1878/9*). Пытаеся, чи не було се справедливымъ и ѣтпѣтнѣйше завести у вѣхѣднѣй Галичинѣ мѣсто польскихъ школъ вправѣ школы рускіи, тымъ бѣльше, що въ браку польскихъ школъ вправѣ могли бы семинаріи користати зѣ школъ мѣстцевыхъ?

Мы Русины не повинны на тую справу смотрѣти рѣвнодушно, — мы повинны крѣпко домогатися справедливого уладженія семинарій учительскихъ, а передо всѣмъ основанія особныхъ рускихъ семинарій, бо лишь въ той способъ можемо охоронитися ѣтъ польскихъ кривдъ. Сего можемо тымъ смѣльнѣе домогатися, що нынѣшній семинаріи не стоятъ въ нѣякой пропорціи до потребъ народа и школъ. Пѣсля статистическихъ выказѣвъ выдаютъ польскіи семинаріи въ захѣднѣй Галичинѣ бѣльше учителейъ якъ потребно; въ утракв. же семинарій выходитъ за мало учителейъ для школъ рускихъ. Зъ сего слѣдуе, що число польскихъ семинарій повинно бути зменшене, а число рускихъ зѣбольшено. Для польскихъ школъ вѣхѣдной Галичины достаточна одна учит. семинарія у Львовѣ; прочіи двѣ (въ Станиславѣвъ и Тернополѣ) повинны бы перемѣнитися въ чисто рускіи. Крѣмъ того повинны бы основати новы рускіи семинаріи н. пр. у Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ.

(Конецъ буде)

*) Сего року выступивъ проф. п. К. въ оборонѣ кр. рады шк. въ „Dziennik-у“ польскѣмъ противъ сов. Ковальского, утверждаючи, що ѣтъ початку существованія семинарій выкладавъ свои предмета по руски. Що правда по сторонѣ сов. Ковальского, доказуе наилучше крѣмъ свѣдоцтва давнѣйшихъ учениковъ высшій документъ урядовый. — Прим. доп.

Зъ Поділя. (Закладаймо читальні.)

Отъ якогось часу мають у насъ гдєські люди звичай нарѣкати на сумный станъ нашої Руси, а причину нашихъ неудачъ, нашої недоли звалювати на когось иншого. Неперечно єсть то дуже вигідно, заложивши руки, нічого не дѣлати, а лишъ другимъ приписувати нашу недолю. Однакжъ вже старинні Римляне говорили справедливо: *Quisque suae fortunae faber*, а Нѣмцѣ, котрихъ не безосновно звуть *das Volk der Denker*, не иначе думаютъ примовляючи: *Jeder ist seines Glückes Schmid*. Не ма що казати, що й противники рускои народности богато натворили намъ лиха, заляли, мовлявъ той, горячого сала за шкѣру, а всежъ таки й се правда, що „якъ собѣ постелишь, такъ ся выспишь.“ Кто лишъ сѣдливъ съ увагою за результатами послѣднихъ выборовъ до радъ повѣтовыхъ, мусить намъ признати справедливѣсть. Упалисьмо въ найновѣйшихъ часахъ такъ низько, що здавалось, вже бѣльше не маємо що тратити, що зъ того упадку мы вже не въ силѣ поднятися. Теперь маємо наглядный доказъ, що политика ѳтчаянія, бѣздѣльности и рѣвнодушности, котра такъ всюду завладѣла була въ нашѣмъ сосѣднѣмъ житю, довела насъ до такого упадку, та що при доброй воли, огиданости, енергій и организаціи зможемо собѣ выбороти красшу будучность.

Кто бачно сѣдливъ за розвитъмъ житя народного въ сѣмъ роцѣ, мусить призвати, що до розбудженя зъ давной оспалости и рѣвнодушности дуже значно причинилася наша журналистика, подоймаючи жизненні справы народні и обговорюючи ихъ основно и обективно. А вжежъ годѣ вимагати ѳтъ журналистики дѣла; би заданѣмъ розбуджувати, захоочувати до дѣлання, указувати дорогу та управляти, а намъ самымъ треба вятися до переведеня гадокъ поднесеныхъ въ журналистицѣ. Та щобъ можна до якогось успѣха довести, потреба намъ организаціи, на яку мы вже давнѣйше въ нашихъ „Гадкахъ“ указували. Радѣмо щиро, що богато зъ поданыхъ нами гадокъ переведено, а бодай пороблено ѳтповѣдні кроки до ихъ переведеня въ житѣ. Однакъ далеко бѣльше часть остає все еще на папері, а поки того бодай не введемо въ житѣ, доти не зможемо цѣлковито двигнутися зъ упадку. Нынѣ бажаетъ звернути бачность нашихъ земляковъ на закладанье читальнѣ, котрій можна смѣло уважати подвалинами нашого ѳтродженя народного. Въ многихъ селахъ, мѣстечкахъ и мѣстахъ суть вже читальнѣ, однакъ число ихъ въ порѣвнаню до числа нашихъ громадъ еще вельми незначне. Повиннѣсьмо ѳтже дѣяти, чтобы въ кождой громадѣ була або читальня громадска, або при братствѣ церковнѣмъ читальня братска. Не думаємо, чтобы люди наші самі не познавали потребности завести у себе читальню, а не заводитъ ихъ, бо не знаютъ, якъ до того вятися. Тому дуже добре вчинила „Прѣсвѣта“, выдавши статутъ для читальнѣ съ ѳтповѣдною инструкціою, якъ закладати читальнѣ. Шкода лишъ, що мало кто о томъ статутѣ знає. Треба бы ѳтже, чтобы „Прѣсвѣта“ въ нашихъ популярныхъ часописяхъ и то само на кождой своей книжочкѣ оголосила, що выдала такой статутъ и що кождому, ктобъ хотѣвъ завязувати читальню, надѣшло на его жданье. Думаємо, що и Консистерія повиннабъ въ интересѣ скрѣпленя твердости и моральности мѣжъ нашимъ народомъ поручити духовенству закладанье читальнѣ при братствахъ церковныхъ. Заведенье читальнѣ по селахъ не повиннобъ стрѣтити великихъ перепѣнъ зѣ взгляду на умѣщенье и удержанье читальнѣ. Въ многихъ селахъ суть громадскі канцеляріи, въ котрыхъ моглабъ бути и читальня, або й у котрой небудь просторнѣйшій хатѣ. Труднѣйша вже справа по мѣстахъ и мѣстечкахъ, где треба хату найняти (бо громадскі канцеляріи звичайно въ жидѣвскихъ або польскихъ рукахъ) тай до хаты найпотрѣбнѣйшій спра-

вити наряды. Однакъ и тѣ трудности дадутъся при доброй воли усунути, а не сомнѣваемся, що нашимъ громадамъ придуть въ помѣчь въ томъ дѣлѣ нашѣ просвѣтны товариства и редакціи рускихъ часописей, а то такъ въ интересѣ движеня руского народа, якъ и въ своемъ власнѣмъ. Не хочемо тутъ категорично накидати нашимъ товариствамъ и редакціямъ свои думки, а поддаемъ лишъ гадку подъ ихъ розвагу: чи не далообѣсѣ безъ матеріальной втраты рускихъ товариствъ и редакцій перевести, чтобы новозаложеннымъ читальнямъ давати въ першѣмъ роцѣ книжочки и часописи за половину цѣны? Допустѣмъ бо округле число рускихъ громадъ 2000, а щобъ зъ того лишъ 400 громадъ заложило у себе читальнѣ, то въ першѣмъ роцѣ можебъ троха и тяжко було нашимъ товариствамъ и редакціямъ посылати книжки и часописи для тѣлько предплатниковъ за половину цѣны; за те, якъбъ имъ була помѣчь, колибъ въ дальшихъ лѣтахъ о 400, а ѳттакъ и бѣльше предплатниковъ цѣлковитыхъ имъ прибуло. Здаєся не зашкодилобы ту справу поднести и на загальныхъ зборахъ „Прѣсвѣты“, котрі небагомъ мають ѳтбутися, и основно обговорити. Не потребуємо широко розводитися, що въ читальняхъ такихъ читаючи книжочки и часописи приходилибъ нашѣ люди до самовѣжи народнои, до почуты обовязковъ народныхъ, а тогды не далибъ они себе заступати жидами та паньскими поныхачами въ радахъ громадскихъ и повѣтовыхъ, а шляхтичами въ соймѣ и радѣ державной. Наконѣцъ згадаємо, що около читальнѣ моглабъ съ часомъ завязуватися касы пожичковѣ и шпихлѣрѣ громадскі та спѣлки ремѣсничѣ, щобъ и матеріально двигати нашъ народъ зъ тяжкой недоли. Та щобъ такі читальнѣ а побѣчь ихъ инші товариства подѣлнѣ могли розвиватися, потреба конечно, щобъ нашѣ ѳтцѣ духовні та учителѣ спѣльно съ разумными гражданами брались до того, ихъ спомагали порадою и свѣтлымъ проводомъ. Справа та здаєся намъ такъ важною, що не сомнѣваемся, що и инші нашѣ часописи будутъ выплывати на народъ и интеллигенцію въ томъ дѣлѣ.

Подольнѣмъ.

Коломыя. (Лѣвѣвскій рускій народный театръ подъ дирекціою Т. Романовичъ изъ Коломыи). Хотемо подати Вп. читателямъ „Дѣла“ справозданье о станѣ нашего народного руского театру, чтобы многі зъ читающихъ дѣзналися, якимъ богатствомъ репертуару розпоряджає, які силы драматичнѣ має, якъ товариство театральне свою задачу сповняє и якъ публика до нашої институтіи ѳтносится.

Въ аренѣ нарочно для театру на площади выставовой построенной дало наше товариство драматичне слѣдующі представленья: 1) 12 вересня: „Золотый мошеъ“ найновѣйша оригинальна комична оперетка въ 3 актахъ, написавъ Данило Млака, музыка Изидора Воробкевича. 2) 13 вересня: „Перехитреній хитрощѣ“, комедія въ 3 актахъ зъ нѣмецкого, И. Розена и „Простакъ“, народный образецъ съ спѣвами въ 1 актѣ В. Гоголя. 3) 14 вересня: „Черный Матвѣй“, народна картина въ 7 ѳтелонахъ съ епильогомъ, посли повѣсти В. Лозиньского для рускои сцены написавъ А. Ф. С. 4) 15 вересня по полудни: „Наталка „Полтавка“, народна оперетка Ив. Котляревского. 5) 15 вересня вечеромъ: „Сельскі плаенипотенѣ“, оригинальна народна мелѣдрама въ 3 актахъ, а 4 ѳтелонахъ Ивана Гушале-вича съ оригинальною музыкаю М. Вербицкого. 6) 16 вересня по полудни: „Капраль Тымко“, народна мелѣдрама въ 5 актахъ оригинально написана Т. Ш., музыка Виктора Матюка. 7) 16 вересня вечеромъ: „Убога Марта“, оригинальна мелѣдрама въ 4 актахъ, утѣвчана першою надгородою на лѣвѣвскѣмъ драматичнѣмъ конкурѣ, Данила Млаки, музыка Изидора Воробкевича. 8) 17 вересня: „Брмакъ“, завоеватель Сиѣфри, трагедія въ 5 актахъ Алексея Хомякова, переводъ зъ русска-

ского К. Долиняненка, музыка Ф. Доли-
сты. 9) 19 вересня: „Ревизоръ въ Петербурга“, комедія въ 5 актахъ Микола В. Г. Гоголя, переводъ П. С. 10) 20 вересня: „Пѣсенка Дядѣ“, комедія съ спѣвами въ 1 актѣ графа И. А. Фредры, переводъ А. Ф. С. и Перше поумерали, потѣмъ ся побрали. 11) 21 вересня: „Тунель Лупковскій або Залишена“, народный образецъ съ спѣвами въ 5 ѳтдѣлахъ, ѳлѣный перекладъ И. Биберевича (бѣльше якъ 100 разѣвъ представленъ въ Вѣдни). 12) 23 вересня: „Сватѣба Кречиньского“, комедія въ 3 актахъ черезъ Сухого-Кобылина, зъ русскаго, переводъ А. Ч. 13) 24 вересня: „Ксантіа зъ надѣ Полтвы“, характеристична комедія въ 3 актахъ а 5 ѳтелонахъ съ спѣвами и танцами Фр. Кайзера, перекладъ Л. Натерского. 14) 25 вересня: „Розбѣйники“, трагедія въ 5 актахъ а 12 ѳтелонахъ, зъ нѣмецкого, Фридриха Шиллера. 15) 26 вересня: „Шельменко Наймитъ“, Григорія Квѣтки Основяненка. 16) 29 вересня: „Тарасъ Шевченко“, образецъ зъ житя поеты, основанный на историчнѣмъ фактѣ въ 1 ѳтслонѣ, оригинально написавъ ***. и „Дядя Каспаръ и три граціи“, оригинальна комична оперетка въ 2 актахъ, слова Данила Млаки, музыка Изидора Воробкевича. 17) въ касинѣ-ресурсѣ 30 вересня на дохѣдъ Ив. Гриневецкого: „Далиля“, драма въ 6-ти ѳтелонахъ зъ французского Фейльета, перевѣвъ И. Б. 18) въ аренѣ 2 жовтня: „Интрига и любовь“, мѣщанска трагедія въ 5 актахъ а 9 ѳтелонахъ Фридриха Шиллера, перевѣвъ зъ нѣмецкого Изидоръ Бзерскій. 19) 3 жовтня: „Францускѣ селяне“ (Nos bons villageois) комедія въ 4 актахъ, въ 5 ѳтелонахъ, Виктора Sardou, перекладъ Ост. Левицкого. 20) 5 жовтня: „Женихи на выборѣ“, комедія въ 3 актахъ Н. Гоголя и „Циганъ сватомъ“, оперетка въ 1 актѣ, Берля, съ оригинальною музыкаю І. Осѣбелы для рускои сцены, приладивъ М. Д. 21) 7 жовтня: на дохѣдъ Маріи Романовичъ: „Адріянна Лекуверрѣ“, драма въ 5 актахъ Евг. Скрибе, переводъ Волод. Шашкевича. 22) 9 жовтня: „Робертъ и Бертранъ або два злодѣи“, комедіо-опера въ 3 актахъ посли польского переводъ И. Г., музыка К. Гофмана. 23) 10 жовтня: „Дѣвѣ сироты“, образъ зъ житя париского въ 5 актахъ а 8 ѳтелонахъ, зъ французского пп. D. Eupera et Cormon, переводъ И. Гриневецкого. 24) 12 жовтня: „Дмитро Кривоприсяжный“, найновѣйшій образъ народный съ спѣвами въ 6 ѳтелонахъ посли Андерсубера, для рускои сцены нап. А. Ф. С. 25) 14 жовтня на дохѣдъ Антонія и Маріи Людкевичъ: „Галька“, мелѣдрама въ 4 дѣяхъ зъ оперы тойже наввы, переробивъ О. Левицкій, музыка Ст. Моношкы. 26) 16 жовтня: „Новый Донъ Кихотъ“, комедія съ спѣвами въ 3 актахъ а 6 ѳтелонахъ Александра графа Фредры стихомъ, передѣлана для рускои сцены А. Ф. Стечиньскимъ, оригинальна музыка Изидора Воробкевича. 27) 17 жовтня: „Угорскій охотникъ“, характеристична комедія съ спѣвами въ 3 актахъ а 5 ѳтелонахъ зъ угорского Юсифа Шигетті, музыка И. Г. Богнара, для рускои сцены приладивъ и перевѣвъ М. Д. 28) 19 жовтня: „Доброна трѣйка або злыи духъ“ (Lumraci vagabundus), чарѣдѣйна мелѣдрама съ спѣвами и танцами въ 4 актахъ І. Неестроя. 29) 21 жовтня на дохѣдъ Ксавера Ляковского: „Данишевы“, комедіо-драматъ въ 4 актахъ зъ французского Петра Невеского и Димѣ, посли польского переложивъ Иванъ Гриневецкій. 30) 23 жовтня: „Акторъ Синичка“, водевилъ въ 5 ѳтелонахъ. 31) въ салѣ М. Бѣлоуса 24 жовтня: „Медовій днѣ“, штука въ 2 ѳтелонахъ, оригинально написавъ И. Т. и „Подѣбрыне“, оригинальна народна мелѣдрама въ 3 актахъ И. Гушале-вича, музыка Михаила Вербицкого. 32) Въ сали жидѣвского касина 26 жовтня: „Повѣтанье въ Герцеговинѣ“, образъ народный въ 5 актахъ а 7 ѳтелонахъ посли Е. Гондинета насл. Ав. У. ориг. музыка Ярецкого. 33) въ сали жид. кас. на дохѣдъ Стефана и Юанны Стефуракъ 28 жовтня: „30 лѣтъ житя шульера“, драма обычае-

ва въ 3 порахъ, въ 6 образкахъ зъ французского переводъ С. С. 34) въ сали жид. касина 29 жовт.: „Вуяшѣкъ цѣлого свѣта“, комедія въ 3 актахъ зъ нѣмецкого Бенедикса, переложивъ посли польского С. Стефуракъ и „Заручины на сѣлѣ“, народна комична оперетка съ танцами въ 1 актѣ. 35) въ сали жид. касина 30 жовт.: „ѳтъ ступени до ступени“, образъ зъ житя мѣского съ спѣвами и танцами въ 5 актахъ, слова Г. Миллера, музыка М. Рота. Перевѣвъ И. Гродского. 36) въ сали жид. касина 31 жовт.: „Красивый Полюбо або Швець аристократъ“, характеристична комедія съ спѣвами зъ нѣм. переведена И. Б. 37) 1 падолиста въ сали жид. касина: „Золотый мошеъ“ (по разѣ другой). 38) въ сали жид. касина на дохѣдъ Андрея Стечиньского 2 падолиста: „Гнатъ Прибула“ народна мелѣдрама съ спѣвами и танцами въ 5 актахъ зъ гуцуль-ского житя оригинально написавъ Данило Млака. Музыка М. Воробкевича. 39) въ сали касина-ресурсѣ 4 падолиста на дохѣдъ фонду запомоги для убогихъ учениковъ гимназіи: „Святоша“ (Le Tartuffe) класична комедія въ 5 актахъ Мольера, перевѣвъ С. Бзерского. 40) въ сали кас. рес. 6 падолиста: „Маруся“, мелѣдрама въ 3 актахъ посли повѣсти Григ. Квѣтки написавъ Павло Свѣд. 41) въ сали кас. рес. 7 падолиста на фондъ для закупна огорода, где поставленъ буде „Дѣмъ народный“ въ Коломыи: „Угнѣвѣцъ“, мелѣдрама въ 5 ѳтелонахъ, муз. Вербицкого и „Цѣсаръ Юсифъ II“ оперета въ 1 актѣ оригинально написана И. Т., музыка Долисты. 42) въ сали кас. рес. 8 падолиста: „Верховинѣцъ“ а 43) въ тѣйже сали послиднѣ прощальне представленье 9 падолиста: „Назаръ Стодоля“, образецъ зъ житя козацкого въ 3 актахъ, написавъ Тарасъ Гр. Шевченко, музыка И. Воробкевича и „Касперъ Румпельмайеръ“ оригинальна комична оперетка въ 2 актахъ слова Данила Млаки, музыка И. Воробкевича. Бєли вчислимо и пополуднєе представленье для селянъ въ день выборовъ до рады повѣтвой зъ меншихъ посѣлѣ-етій безъ оголошеня: „Капраль Тымко“, то наше драматичне товариство дало 44 представлень театральныхъ. Бєть то хорошій обявъ въ житю нашѣмъ, вели товариство наше въ двоухъ несповна мѣсяцахъ ажъ такъ велике число представлень могло дати. — Богатство репертуару велике досѣть, бо 2 штуки лишъ повторено и то на жданье публики, прочі лишъ разѣ були дані безъ повтореня. Репертуаръ мѣститъ въ собѣ по при новыхъ оригинальныхъ якъ „Убога Марта“, „Золотый мошеъ“ и переводы зъ чужихъ языковъ якъ н. пр. „Адріянна Лекуверрѣ“, „Далиля“ и др. Штуки „Адріянна Лекуверрѣ“ грали въ той самѣ вечерѣ въ двѣрѣкомъ театрѣ въ Вѣдни а „Сватѣбу Кречиньского“, „Дѣвѣ сироты“ въ Петербурѣ въ томъ самѣмъ мѣсяци, що о добротѣ штукъ свѣдѣтитъ, бо въ престольныхъ городахъ Австрій и Россіи, а до того на первоепенныхъ сценахъ европейскихкихъ съ якою небудь штукою не выступалибъ. Се заосмотрюванье репертуару нашої народной сцены єсть доказомъ великой печальности дирекціи о поднесенье нашої сцены. Смѣємо увагу звернути дирекціи, чтобы по при новѣйшій штуки давати частѣйше и старшій оригинальный рускѣ якъ н. пр. Квѣтки „Маруся“, „Щира любовь“ або Шевченка вправдѣ не выкидичену но все таки дуже ефектовну драму „Назаръ Стодоля“, „Стороженка“, „Гаркуша“ и др. (Дирекція передъ ѳтѣвѣдомъ своимъ сповнила се жданье публики и дала при концѣ Марусю и Назаря Стодолю, що публика єсть великимъ вдоволенѣмъ приняла.) Такой штуки свои народный повинна дирекція кождого року въ кождѣмъ мѣстѣ повторяти, перемѣнювати тѣлько треба чужі творы старшій на новѣйшій. Недоконче пописуватися треба дышущими змысловѣстю штукамы якъ „Новый Донъ Кихотъ“ Фредры, „Францускѣ селяне“ або и „Святоша“ Мольера. Ся послѣдна штука будить въ нашѣй публицѣ великій несмакъ и хотѣ написана въ оригиналѣ першимъ коме-

діо-писателемъ французскимъ, все таки для насъ по причинѣ многихъ двозначныхъ виразовъ совсѣмъ неотвѣтна. Нехай намъ дирекція простить за нашу отвертѣсть, що выставлене Святоши не тактовне назвати можемо именно для того, що тую комедію дано на фондъ убогихъ учениковъ. Ученики явилися на веспоможенье своихъ товаришѣвъ досить численно въ театрѣ и тамъ слухали и придивлялись рѣчамъ, котрі для ихъ вѣку суть неотвѣтні. Не мають вартости такожъ такі штуки якъ „Угорскій охотникъ“, бо подобніи налоговіи характеры селянъ маємъ въ своихъ оригинальныхъ творахъ „Убога Марта“ и „Сельскіи панипонтенъ“ и не потребуемо ихъ шукати въ народѣ другомъ и до того культурно низше стоячомъ отъ нашого. До Гальки (Монюшки) хотѣбы такои, яку мы ви на рускѣй сценѣ маємо, все таки треба лучшихъ голосѣвъ именно жѣночыхъ. Що до творѣвъ въ чужої мовѣ взятыхъ належалобы при переводѣ тыхже бѣльше труду оказати, именно не переводити въ польского або нѣмецкого переводу якъ то сталося въ „Двохъ злодѣяхъ“, „Данишевѣхъ“ або „Вуашокъ цѣлого свѣта“. Кождый добрый переводчикъ хотѣй свою рѣдну литературу збогатити бере оригиналь подъ руки и въ него прямо копируетъ, а не лихій переводъ другої чужої мовы. Неразъ лучаеся, що переводчикъ польскій або нѣмецкій ошибочно понявъ якесь мѣстце въ оригиналѣ, а Русинъ спускаеся на его мниму совѣтнѣсть, отдасть по своему якъ бы найлучше, а предсѣвъ того велика нѣсенѣтниця выйде. При переводѣ въ польского перекладу естъ еще и тая неотвѣтнѣсть, що мимохѣтъ польскіи слова вкрадаются а навѣтъ цѣлы не нашіи звороты бесѣды, такъ що не разъ хороший творѣвъ въ оригиналѣ въ переводѣ неудачнымъ плодомъ литературнымъ выдаеся.

(Далше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Нам. гр. *Потоцкій*) вернувъ зъ У-краины до Вѣднѣ, где мають вестися переговоры взглядомъ именованіи нового маршала для Галичины. Найвѣроятнѣше буде именованый маршалкомъ кн. Юрій Чарторыйскій.

(*Parteitag*.) Дня 22 листопада отбуваеся въ Линцу нѣмецко консервативный Parteitag. Була то велика манифестація нѣмецкого народу въ Австрій, такъ якъ до 10.000 мужѣвъ зъ всѣхъ австрійско нѣмецкихъ краѣвъ взяли въ нѣмъ участь. Салѣ збору була прикрашена знаменами и гербами всѣхъ краѣвъ коронныхъ а надъ трибуною надъ образомъ Цѣсаря читалася надпись: „Stiften Sie Frieden unter Meinen Völkern.“ На внесенне пос. дра Фухса выбрано черезъ аклямацію президентомъ збору гр. Врандаса. Яко першій бесѣдникъ выступивъ кн. Альоиз. Диктенштайнъ. Резолюція реферовавъ посолъ Линбахеръ. Въ резолюціяхъ стоять консерватисты за автономією краѣвъ, за розширеніемъ на основѣ справедливости права голосованія и гражданскої свободы, дальше за рѣвновагою въ господарствѣ державной черезъ оцѣднѣсть, справедливый розкладъ тягарѣвъ податковыхъ и обѣку надъ промысломъ и всѣми галузями народнаго господарства. Такожъ жадае резолюція прискореного сповненія бажанъ консервативной партіи дотычно збыхованія и образованія молодѣжи. Нѣмецко консервативный Parteitag заявляе, що бнъ въ дотеперѣшнихъ чинностяхъ нынѣшного правительства не може додати шкоды и небезпеченства для нѣмецкой народности и заперечуе рѣшучо нѣмецко либеральной партіи претензіи называтися заступницею австрійскихъ Нѣмцѣвъ або бѣльшости тыхже, а резолюція либеральной партіи ухвалений на Parteitag-у Вѣднѣ дня 14 с. м. узнае просто обманчивыми.

(*Новый наметникъ Каринтіи*.) Дотеперѣшній наметникъ Каринтіи гр. Людвигъ-Латерано перейшовъ въ станъ споникъ а на его мѣстце именованый наметникъ Каринтіи совѣтникъ министерства справъ внутрѣшнихъ Шмидтъ-Заберовъ.

(*Банкъ агрикультурный*.) Министерство справъ внутрѣшнихъ позволило гр. Конст.

Гаттербургви, дрови Игнатію Каминьскому и Вилли-Секка основати банкъ агрикультурный въ Вѣднѣ.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. (*Комисія для печати*.) Якъ звѣстно, въ Петербургѣ утворено „комисією по дѣламъ печати“ подъ проводомъ графа П. А. Валуева, котра має збавити проектъ реформы въ дѣлахъ печатныхъ. Сими днями завѣзвала згадана комисія на свое засѣданье такожъ представителѣвъ печати столичной, редакторѣвъ журналѣвъ и газетъ, чтобы они высказали передъ комисією свои жадаия. На засѣданье комисіи явились тіи представителѣ печати: Салтиковъ (Щедринъ), редакторъ „Отечественныхъ Записокъ“, Стасюлевичъ ред. „Вѣстника Европы“, Краевскій ред. „Голоса“, Полетика ред. „Молвы“, Комаровъ ред. „Сиб. Вѣдом.“, Гиляровъ-Плятоновъ ред. „Соврем. Извѣстій“, и Суворинъ ред. „Нового Времени“. Яко члены комисіи засѣли подъ предѣлательствомъ гр. П. А. Валуева: гр. Льорисъ-Меликовъ, А. А. Абаза (мин. финансовъ), Побѣдоносцевъ, Сабуровъ (мин. просвѣты), Маковъ, кн. Урусовъ, Кохановъ (головный начальникъ по дѣламъ печати) и др. Засѣданье отворивъ гр. Валуевъ короткою рѣчію, въ котрой выяснивъ, що комисія завѣзвала представителѣвъ печати, чтобы выслушати ихъ думки про обовязуючій теперь законы печатный и ихъ бажанія взглядомъ реформы дѣлъ печати. По промовѣ предѣлателя комисіи забирали голосъ редакторы. Краевскій, ред. „Голоса“ заявивъ, що головною рѣчію, яко теперь домагаеся печать, естъ, чтобы дѣла печати отніто зъ подъ властей администраціиныхъ а подчинено судовымъ. Стасюлевичъ, ред. „Вѣстн. Европы“ въ сущности рѣчи заявивъ тое саме що Краевскій, а въ додатку еще жадавъ, чтобы комисія уложеный проектъ нового закона печатного передала на осудъ печати або завѣзвала въ той цѣли представителѣвъ печати на свое засѣданье для высказанія своихъ думокъ. Такъ само промовлявъ и Салтиковъ (Щедринъ). Гиляровъ-Плятоновъ додавъ отъ себе прошенье, чтобы комисія при укладаню нового закона печатного не гляділа на печать якъ на ворога, але якъ на друга и въ томъ дусѣ уложила новый законъ. Коли всѣ представителѣ печати высказали свои думки, гр. Валуевъ завѣзавъ тогда членѣвъ комисіи, чтобы они заявили свои мнѣнія. Гр. Льорисъ-Меликовъ сказавъ, що конечно треба упредити представителѣвъ печати, що такой важный и поважный законъ, якъ законъ о печати, не уложится за тыждень, два, три, але на тое потреба буде довшого часу. При закрытїи засѣданя гр. Валуевъ подякувавъ представителѣмъ печати за тое, що они на першій зывъ комисіи радо прибули на засѣданье комисіи.

Туреччина. О кількохъ можна вѣрити въ вѣдомости телеграфичны о справѣ Дульциньской, мавъ Дервишъ баша обсѣдати Дульциню дня 23 листопада. Рѣвночасно мавъ бнъ выслати до черногорского правительства урядовѣе запрошенье до розпочинанія укладѣвъ о конвенціи войсковой, котрі маються вести въ Коня. Делегаты черногорскій Матановичъ мавъ выѣхати разъ въ ночи до Коня, где находится вже повномочникъ зъ стороны Турціи Ведрибей.

Греція. Дня 22 с. м. прибувъ до Атенъ нѣмецкій посолъ Радовицъ и заразъ державъ довогъ наряду съ Комунидуромъ: Радовицъ радивъ въ имени нѣмецкого правительства Комунидурови, чтобы Греція не наразувала своихъ интересовъ черезъ надто покванну акцію. Представителѣ кількохъ иншихъ державъ прилучилися до представлення посла нѣмецкого.

Турецкій дневникъ *Vakit* доносить, що Порта совѣмъ не думаетъ отступати Греціи провинціи Епиру и Тесалии.

Англія. Справа ирландска сталася була минушого тыждня причиною непорозумѣнія членѣвъ кабинету англійского; о мало що не прійшло до почастной змѣны въ кабинетѣ. Кількохъ членѣвъ кабинету, належачихъ до партіи вигѣвъ жадали безприволочного скликанія парламенту и завѣшенія въ Ирландіи Habeas Corpus. Радикальнѣе же члены кабинету подъ проводомъ Брайта (Brighta) и Chamberlaina доказували, що не потреба скликвати парламенту, такъ якъ обовязуючій законы еуть достаточный для зарадження непорядкамъ въ Ирландіи. О кількохъ вѣдомо, Гладстонъ и Форстеръ, подсекретаръ стану для Ирландіи, не брали участіи въ дискусіи, прихилилися однакожъ до поглядѣвъ Brighta и Chamberlaina, котрі грозили, що выступлять зъ кабинету, колибы бѣльшѣсть кабинету рѣшила противные ихъ поглядѣмъ. Ухвала запала въ ихъ духу и тымъ чинномъ на якійсь часъ зараждено грозившій почастной кризѣ кабинетной.

Дня 22 с. м. прійшло до непорядковъ въ Balline въ Ирландіи. Полиція замѣряла

уязнити одного члена лиги, котрый до збранаго народа державъ подбурюючи промову. Зъ того прійшло до кровавой бѣйки межъ народомъ а полицією. Кількохъ полиціиныхъ агентѣвъ ранено. Полиція арештовала бѣльше особъ. Правительство выслало еще одинъ полкъ войска до Ирландіи.

Франція. Палата депутатѣвъ приняла въ цѣлости проектъ закона о реорганизации судовъ. Проектъ закона дѣлится на 3 части, зъ котрыхъ першій двѣ трактуютъ о организации апеліаціиного суда и трибуналовъ першой инстанціи а третя о змѣнѣ декрета о незмѣняемости судіѣвъ. Организация апеліаціиного суда заключаеся въ томъ, що рѣшенія суда повинны бути выданы по крайній мѣрѣ въ имени 5 судіѣвъ, вчисляючи вже и предѣлателя. Першого предѣлателя апеліаціиного суда буде назначати рада министровъ на 5 лѣтъ. Апеліаціиный суды дѣлятся на двѣ класы: до першой класы належить только парискій апеліаціиный судъ, розпадающийся на 7 трибуналовъ; до другой класы належать всѣ прочіи апеліаціиный суды въ Франціи, котрыхъ число трибуналовъ буде зависѣти отъ числа рѣшенъ. Палата въ апеліаціиныхъ судахъ положила для першого предѣлателя и ген. прокуратора въ Парижі по 25.000 фр., на провинціи по 20.000 фр. Суды першой инстанціи, котрі на рѣкъ выдають пересѣчно 400 контраридикторичныхъ рѣшенъ, творять одинъ трибуналъ зъ 3 судіѣвъ включно съ предѣлательемъ. Судъ выдающий бѣльше число рѣшенъ розпадаеся на отвѣтне число трибуналовъ. Першого предѣлателя съ платою 20.000 фр. (1 кл.), 12.000 (2 кл.) и 9000 (3 кл.) настановлюе рада министровъ.

Дотычно неусуваемости судіѣвъ то она ухвалена только на одинъ рокъ зацѣля очищеня судовъ отъ элементѣвъ, котрі вороже относятся до теперѣшного, республіканского правительства.

Всякіи реформы въ Франціи приносятъ съ собою улучшенье стану финансового. Съ концемъ с. р. надѣся скарбъ французскій на оцѣднѣсть зъ бюджету 140 миліонѣвъ франковъ. Треба при томъ замѣтити, що отъ 1876 р. рѣжій податки зменшено о 262 миліонѣвъ франковъ.

По ухвалѣ закона о судовництвѣ палата послѣвъ перейшла зъ порядку дневного до нарядъ надъ закономъ о школахъ элементарныхъ. Сенатъ принявъ законъ о школахъ середныхъ женскихъ, ухваленый попередно палатою послѣвъ.

Съ концемъ сего тыждня має бути роздана французска жовта книга, зложена зъ 4 частей, мѣстача въ собѣ дипломатичный документа, относящіяся до конференціи берлинской, справы черногорской, догву египетского и конференціи мадритской.

Нѣмеччина. Нѣмецка рада звязкова ухвалила продовжити малый станъ облоги въ Берлині и окрестностяхъ еще на одинъ рокъ.

Розправа въ соймѣ прускомъ надъ интерпелляцією посла Генеля въ справѣ антижидѣвского руху въ Нѣмеччинѣ, хотій не довела до ніякої ухвалы, однакожъ вдовляла всѣхъ зъ того взгляду, що ведеся съ спокойемъ и безпристрастно. Якъ звѣстно, однимъ зъ першихъ дѣлательвъ въ антисемитской агитаціи естъ деп. Штекеръ (Stöcker), надворный проповѣдникъ и проводникъ христіанско-соціальной партіи, котра має задачу оттягати робѣтничу верству мѣску отъ соціального демократизму. При розправѣ надъ интерпелляцією Генеля выразивъ одинъ посолъ, що рухъ христіанско-соціальной, зарозомъ антижидѣвскій естъ небезпечнѣйшій для Нѣмеччины, якъ навѣтъ рухъ соціально-демократичный. На тое деп. Штекеръ отповѣвъ, що духъ христіанскій пануе надъ злыми элементами а духъ жидѣвско-поступовый еще ихъ розъяруе. Питанье жидѣвске по думцѣ Штекера не естъ ни религіинымъ, ни національнымъ ни пытаемъ правної еманципации, але оно має спеціально етичне значенье. А початокъ антижидѣвского руху лежить въ томъ, що повъ миліона жидѣвъ, незгѣднихъ съ христіанскимъ народомъ Нѣмеччины ни въ думкахъ ни въ чувствѣхъ, заняло середъ народа нѣмецкого неогнѣвднѣе своему числу становище. До розбудженя противжидѣвского руху причинилася головно жидѣвска печать, котра все нападае на христіанскіи институты, якъ: синоды, мисіи и т. д. Штекеръ выступившій противъ жидѣвъ жадавъ и жадае, чтобы они были смиреннѣйши и толерантнѣйшии взглядомъ христіанъ. Литература жидѣвска переповнена напастанми на христіанство. Писателѣ жидѣвскіи посувають ажъ такъ далеко, що жадають для жидѣвъ упривилежаного становища въ державѣ. Alliance israelite не естъ лишь доброточной институтією. Питанье жидѣвске не появилось сегодня въ одной только Нѣмеччинѣ, але и въ иншихъ краяхъ и выкидане оправданого конечностию. Утискъ жидѣвства на масы народный пообльшуетъ небезпеченство пытанья соціального.

НОВИНКИ.

— Обходъ Іосифинскій отбудеся дня 29 с. м. не только въ бѣльшихъ мѣстцахъ Галицкой Руси, якъ пр. во Львовѣ, Чернівцяхъ, Коломыѣ, але и по меншихъ мѣстцахъ и мѣстечкахъ (пр. Бучачъ, Товмачъ), а навѣтъ по селахъ (пр. Зарваниця, Денисѣвъ).

— Людвигъ гр. Водзицкій, тайный совѣтникъ, именованый найвышш. рѣшеньемъ зъ 21 с. м. губернаторомъ ц. к. уприв. банку краѣвъ коронныхъ. Губернаторъ побирае 100.000 франковъ въ золотъ рѣчної платы.

— Президентомъ Черновецкого суда краевого именованый совѣтникъ высшего суда краевого во Львовѣ, Кароль Улье (Uhle).

— Для жителей Заграба, навѣщеныхъ землетрясеньемъ удѣливъ краевый выдѣлъ Галичины 1000 зр.

— „Народный Домъ“ розписуе подъ дн. 12 (22) падолиста конкурсъ на одну стипендію запомогу отъ р. шк. 1881 въ квотѣ 100 зр. (повѣрно по 50 зр.) зъ доходовъ „Народ. Дому“, назначену для кандидатокъ на учительнокъ. Убѣгатися могутъ кандидаты 1) руского обряды и народности 2) моральны 3) убогій 4) позадававший испыты съ хорошимъ успѣхомъ и 5) посвящающийся науцѣ руского языка и руской литературы. Речинѣвъ подаваня до 19 (31) грудня 1880.

— Зъ Черновець. Черновецкій рускій товариства: „Руска Рада“, „Руска Бесѣда“, „Союзъ“ и „Мѣщанска Читальня“ устроюють дня 17 (29) падолиста с. р. въ салѣ „Hotel Moldavie“ музикально-декламаторскій вечеръ въ память 100-лѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II. Програма вечера дуже богата; мѣститъ ажъ 16 точокъ. Вынимаемъ важнѣйшіи: 1) Рѣчь о житіи и дѣятельности цѣс. Іосифа II, проф. Гр. Воробкевича. 2) Имя народный, хоръ. 4) Кантата въ память 100-лѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II, стихъ и муз. И. Воробкевича, хоръ. 5) Стихъ въ память 100 лѣтн. роков., написавъ Ив. Шрамъ; выгол. д-ца С. 6) Рѣчка, ст. Я. Головацкого, муз. Лавровского, хоръ. 8) Зазвенѣвъ разомъ, брати! стихъ и муз. Из. Воробкевича, хоръ. 10) Поклонѣ, стихъ Ю. Федьковича, муз. Лавровского, хоръ. 12) То моя Буковина, стихъ и муз. Из. Воробкевича, хоръ. 13) Празникъ въ Таковѣ, стихъ Федьковича, выгол. К. 14) Чомъ красна Буковина, стихъ и муз. Изидора Воробкевича, вып. хоръ. 11) Цѣсарь Іосифъ II яко ораторъ, стихъ В. К., выгол. III. 16) Кто за нами, Богъ за нимъ, стихъ И. Гушалева, муз. Вербицкого, хоръ. — Цѣна мѣстцъ: Льожа 1 по-верха 3 зр., льожа 2. пов. 2 зр., канапа 60 кр., крѣсло 40 кр., партеръ 25 кр., галерія 15 кр.

— Програма музикально-декламаторского вечера, устроиваного питомцами гр. кат. львовской семинаріи дня 16 (28) падолиста 1880 въ память 100-лѣтнихъ роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II. 1) Вступне слово. 2) Вербицкій „У зеленѣмъ бѣрку“, отспѣвае хоръ. 3) F. Beyer: „Bouquet de melodies“ зъ оперы „Ernani“ на фортепьянѣ отиграе п. В. К. 4) Donizetti: Арія зъ оперы: „Elisere Amore“, выконае оркестра. 5) Verdi: Арія зъ оперы: „Troubadour“ въ сопровождѣ фортепьяну отспѣвае п. Ю. М. 6) М. П. Конко: „Думка и Коломыйка“ выконае оркестра. 7) Стихъ въ память 100-лѣтн. роковинъ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II, выголоситъ авторъ п. М. 8) а) Dürner: „Весна“; б) Лавровскій: „Заспѣвай ми соловѣю“ отспѣвае хоръ. 9) М. П. Конко: „Чого сердце“, дуетъ въ сопровождѣ оркестры отспѣвають ин. Ю. М. и Н. К. 10) Beethoven: „Allegro alla Pollacca“, солю скрипки въ сопровождѣ фортепьяна. 11) Schubert: „Ständchen“ отспѣвае хоръ. 12) Schubert: „Подорожний“. Солю снѣвъ въ сопровождѣ фортепьяна отспѣвае п. А. Р. 13) В. Т. Луцкык: „Въ свадебномъ вѣнкѣ“. Маршъ, выконае оркестра. Початокъ о г. 7 вечеромъ.

— Латинскій митрополитъ Верхлѣйскій заказавъ своему подвластному духовенству подчасъ богослуженя въ день 50-лѣтнего юбилея польского повстаня (29 листопада) держати проповѣди въ предметъ повстаня и вывѣшувати знамена революціи.

— Посѣля телеграму до Neue fr. Presse зъ Львова, открыла комисія выдѣлу краевого при отбугдѣи минушюи суботы ревизіи касы закладу Скарбѣвского 35.000 зр. дефициту. Касу опечатано и завѣдомлено телеграфично о дефицитѣ куратора закладу кн. Кароля Яблоновского.

— Нова сельска читальня основана въ Теплицяхъ пов. Ярославского. Всѣхъ членѣвъ читальнѣ доси 60.

— Посломъ до рады державной зъ бѣльшихъ посѣлостей на Буковинѣ выбранный автономистъ о. Митрофановичъ, проф. университетскій.

— Застрѣлився дня 25 с. м. адъютантъ при ц. к. дирекціи полиціи во Львовѣ Францъ Лянгъ.

Выходить во Львовъ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ
Ч. 15 плацъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
Г-мѣ поверсѣ).

Всѣ листы, послыки и рекламаціи
належитъ пересылать подъ адресомъ:
редакція и администрація „Дѣло“
Ч. 15 плацъ Маріацкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанія вѣдѣны
отъ порта.

Рукописи не возвращаются только на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

РЕЗОЛЮЦІИ

предложеніи комитетомъ для Іосифиньского обходу

ДО УХВАЛЫ

НАРОДНОГО ВѢЧА РУСИНОВЪ

дня 18 (30) листопада 1880.

I.

Державно-правне становище Русинѣвъ.

По довголѣтнихъ неудачныхъ усиліяхъ оперти державный устрѣй ав-
стрійско-угорской монархіи на основахъ централизаціи и гегемоніи (преваги) од-
ного народа надъ всѣма прочими, наново выдвинулося стремленіе помирить всѣ
австрійскіе народы на подставѣ ихъ рѣвноуправленія, а торжественный слова тро-
новой бесѣды Е. В. Цѣсаря въ томъ дусѣ передъ рокомъ высказаніи оживили се-
редѣ австрійскихъ народѣвъ новы надѣи на лучшу будучность и разбудили ихъ
дѣятельность для достиженія сего цѣли. Супротивъ сего загалнаго стремленія ав-
стрійскихъ народѣвъ сѣбѣнать и Русины высказати свое горяче бажанье переведенія
конституціею порученого рѣвноуправленія всѣхъ народѣвъ австрійско-угорской мо-
нархіи и заявити, що теперѣшний до крайности невыносимый станъ руского народа
ніякъ не дасться погодити съ засадою справедливости и рѣвноуправленія всѣхъ на-
родѣвъ и для того потребуе основнои зміны. Рускій народъ потребує чістѣи
довгѣлковаго гнету охорони и підмоги для успішного розвою своєї народности
— безпощадно отданий на перевагу противныхъ элементѣвъ, котрі обезсилюють
его житє и спинають его дальшій розвій. Найжизненнѣйшій интереса руского
народа остаются вповнѣ запознаніи и занедбаніи. Мимо засады рѣвноуправленія всѣхъ
народѣвъ, высказанои въ XIX Арт. основныхъ законѣвъ народъ рускій не має рѣвно-
управленія ани въ школахъ, ани въ судахъ и урядахъ ани въ публичномъ житю.

Рускій народъ прислываний отдавати свои дѣти до чужихъ школъ съ
польскимъ языкомъ выкладовымъ и не має не только средствъ, але и можности
образованія въ своемъ питомомъ языкѣ. Навѣтъ найголовнѣйша підстава народ-
ного поступу и розвою — нашѣ школы народні отчуждены отъ своєї властивои
задачѣ и підклоняются подъ систему колонизаціи руского народа, а для надзору
надъ народными и середними школами утворено институту, котра вже своимъ
складомъ и своимъ направленьемъ, довголѣтнимъ досвѣдомъ заявленимъ, не може
у Русинѣвъ вбудити ніякого довѣрія и подати имъ поруки, що надзоръ надъ
школами отбуваея въ дусѣ безсторонности и справедливости, а тымъ менше въ
дусѣ прихильности для просвѣтнихъ интересѣвъ руского народа.

Мимо засады узнаной въ основныхъ законахъ, що „держава узнае рѣв-
ноуправленіе всѣхъ краевыхъ языковъ въ школахъ, урядѣхъ и въ житю публич-
номъ“, заведено дорогою розпорядженія въ руской части Галичины въ всѣхъ судахъ
и урядахъ — урядовый языкъ польскій, а уряды и суды отповѣдають на рускій
поданія по польски, ведутъ розправы съ рускими сторонами по польски и выда-
ють свои засуды въ польскомъ языкѣ.

Выборчими ординаціями, уложенными для рады державной, для сойму
и для радъ повѣтовыхъ, підклонено рускій народъ подъ непобориму перевагу чу-
жихъ элементѣвъ и отъ не має силы заняти въ радѣ державной, въ соймѣ, въ
радахъ повѣтовыхъ и въ цѣломъ житю автономичномъ становища отповѣдного
своей численности а необходимого для належного заступництва и успішной обо-
роны своихъ жизненныхъ интересѣвъ народныхъ.

При такомъ станѣ не може отбуватися успішний розвій краю и обохъ
народѣвъ, всѣ користи конституційного житя повертаются въ выключный хо-
сенъ лише одного народа, рускій народъ отданий подъ безусловну майори-
зацію, краєва автономія тратить свою вагу и стаея на дѣлѣ централизаціи краю
шкодливою такъ для руского народа якъ и для розвою правдивого автономичного
житя въ загалѣ, а цѣле политичне житє нашего краю повертаея въ безотраду
для обохъ народѣвъ и для розвою краю шкодливо, до крайности розъярену борбѣ
сильнѣйшого противъ слабшого.

Пересвѣдченіи, що такой станъ ніякъ не дасться погодити съ засадою
справедливости и рѣвноуправленія, ани не дасться оправдати привязанностью ру-
ского народа до Пануючого Дому Цѣсарского и австрійской монархіи заявляемо:

Стоимо за повною рѣвноправностью всѣхъ народѣвъ австрійско-угорской
монархіи и бажамо, чтобы австрійско-угорская монархія, вѣрна своей природной
задачѣ, стала сильнымъ, на рѣвноуправленію и взаимномъ обезпеченію опертымъ
союзомъ всѣхъ своихъ народѣвъ для ихъ успішного розвою.

Пересвѣдченіи, що австрійско-угорская монархія только тою дорогою може
двигнутися до своего могущества и статися огнищемъ культурного житя и розвою
своихъ народѣвъ, стоимо непоколебимо за помиреньемъ всѣхъ австрійскихъ на-
родѣвъ на подставѣ ихъ рѣвноуправленія, якъ и по сторонѣ тыхъ народѣвъ, ко-
трі добиваются сего рѣвноуправленія, и хочемо поспирати только таке правитель-

ство, котре бы совѣстно, строго и безсторонно, зарѣвно для всѣхъ народѣвъ,
отже и для руского народа, переводило въ житє засаду рѣвноправности народной.
Такого довѣрія не можемо еще заявити теперѣшному министерству, понеже оно
въ своей дотеперѣшной дѣятельности не заявило доси такой приклонности пере-
вести въ житє рѣвноуправленіе руского народа.

Жадаемо, чтобы до крайности безотрадный станъ теперѣшний руского на-
рода бувъ якъ найскорше устороненный, чтобы переведено повне рѣвноуправленіе
руского языка и письма въ всѣхъ судахъ и всѣхъ урядахъ руской части Гали-
чины, и рускому народови въ австрійско-угорской монархіи були на дѣлѣ при-
знаніи и строго обезпеченіи всѣ права самостійного народа и поданіи средства
потрѣбны для плеkania и розвою руской народности и руского языка; жадаемо
чтобы рускій народъ бувъ обезпеченный противъ переваги (майоризаціи) чужихъ
элементѣвъ и могъ заняти въ радѣ державной, въ соймѣ, въ радахъ повѣтовыхъ
и въ цѣломъ автономичномъ житю на своей отвичной землѣ якъ и неменше въ
громадѣ австрійскихъ народѣвъ становище отповѣдне своей численности а необ-
ходимое для належного заступництва, успішной обороны, плеkania и розвою своєї
самостійной народности и всѣхъ своихъ интересѣвъ народныхъ и для того до-
магаемося якъ найскоршого переведенія законодательныхъ и административныхъ
реформъ потрѣбныхъ для осуществленія сего цѣли.

II.

Справы экономичны.

Обезпеченіе народного добробыту оставея у насъ майже вповнѣ зане-
дбане. Рѣчь-рѣчно страшно востающій лицитаціи нашихъ селянскихъ и маломѣ-
щанскихъ грунтоѣвъ грозятъ нашему селянству и маломѣщанству цѣлковитою
руиною. Наслѣдства лихвы и дотеперъ все еще неусторонена для селянскихъ го-
сподарствъ такъ шкодлива дѣятельность „селянского закладу кредитового“ розто-
чуютъ дальше нашъ господарскій организмъ народный. Що разъ больше востаю-
че надмѣрне роздробленіе селянскихъ грунтоѣвъ, великій тягары наложенъ на
нашѣ господарства, шкодливый способъ стягания податковъ черезъ частныхъ се-
квестраторѣвъ, коштовность а бесплодность неспиродно вложенныхъ радъ повѣто-
выхъ, коштовность администраціи краю съ подобною системою автономичною
и правительственною, заматаность и розтяглость епадщинного поступованія и не-
приступность теперѣшного судоводства для нашего народа, морально и матеріаль-
но дуже шкодливый вильвъ коршемъ арендованныхъ жидами и выискуванье
нашого народа черезъ жидѣвъ — не только спинають, але и що разъ больше под-
копують народный добробытъ. Дѣятельность сойму для поддвигнення народа оставея
дотеперъ совсѣмъ бесплодною, а замѣрене черезъ кр. Выдѣлъ утвореніе „галицкого
краевого закладу гипотечного“ (котрого статутъ предложено справозданьемъ кр.
Выдѣлу въ дня 31 мая 1880 ч. В. 6740/79 галицкому соймови до ухваленія) въ
ничѣмъ не моглобы повздержати дальшого упадку нашего селянства и маломѣ-
щанства. Занедбаніе краєвого ремесництва и промыслу и образованія народа въ
практичномъ направленіи затамувало для нашего народа всѣ новы жерела зарѣвко-
ванія и присорило вѣрѣсть пролетаріату.

Узнаючи, що такой станъ підкопуе основы нашего народного житя и розвою
и зарѣвно шкодливый для нашего краю якъ и для самой державы, — жадаемо

1) чтобы при помочи державы и краю якъ найскорше повздержано дальшій
взрѣстъ примусового вывѣщенія нашихъ селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ прадѣдной
землѣ; чтобы въ цѣломъ краю по всѣхъ громадахъ були заведеніи громадскіи касы
пожичковъ и громадскіи шпихлѣрѣ и чтобы на той подставѣ при помочи краевыхъ
фондѣвъ утворено у насъ такую организацию кредитовую, котрабы, отповѣдаючи
кредитовымъ потребамъ цѣлого загалу нашихъ селянскихъ и маломѣщанскихъ
господарствъ, не только спинила дальше обдовженіе и вывѣщеніе тыхъ госпо-
дарствъ, але заразомъ, о сколько можна, высвободила дотеперъ задовженіи госпо-
дарства зъ лихварскихъ и банковыхъ довгѣвъ и, привертаючи нашъ народъ до
здорового стану экономичного, вкоренила въ нашихъ громадахъ здоровы основы
господарского розвою.

2) Чтобы публичный тягары, наложенъ въ надмѣрной высокости на нашъ на-
родъ, а именно податки и додатки до податковъ такъ краевыи якъ особенно по-
вѣтовыи були по можности зменшенъ и больше продуктивно на користъ самого
народа уживанъ — и освѣдчаемося рѣшучо противъ всякого, а именню комисіею,

для регуляції ґрунтового податку въ Вѣднн предложеного пѣдвысшєня ґрунтового податку понадъ его дотеперѣшню высокѣсть; и

3) щобы для нашого народа були отворєнн новї жєрєла зарѣбкованя, щобы въ тѣй цѣли звєрнєно головну увагу на господарскє ремѣсничє и промыслѣе образованье нашого народа, щобы при помѣчи краєвыхъ и державныхъ фондѣвъ заведєно господарскїй, ремѣсничїй и промысловїй школы ѣтповѣднїй народнымъ потребамъ а приступїй для загалу народа и щобы старанно плекано и пѣдпомагано розвѣй домового промыслу и ремѣсництва дотеперѣ майже вповнѣ занєдбаваныхъ.

III.

С п р а в ы ш к о л ь н ы й.

Мимо припису XIX арт. основного закона въ 21 грудня 1867, що „въ краяхъ заселєныхъ кѣлькама народами публичнїй школы такъ мають бути устроєнїй, щобы кождїй въ тыхъ народѣвъ одержавъ достаточнїй средства, образоватися въ питомѣмъ языкѣ“, рускому народови не признано досї сєй рѣвноправности на поли школьництва. Народнїй школы въ рускѣй части Галичины сѣтъ пригнетєнїй польонизацїйною систємою и не ѣтповѣдають практичнымъ потребамъ просвѣты и розвою руского народа. Въ рускихъ школахъ народныхъ удержованыхъ чисто рускими громадами противузаконно заведєно польскїй языкъ яко предметъ обовязкової науки. Въ многихъ рускихъ школахъ заведєно польскїй языкъ яко выкладовый противъ припису Арт. I. краєвого закона въ дня 22 червня 1867 Ч. V. Дн. кр. з. и настановлєно учительѣвъ недостаточнѣ знающихъ або и совсѣмъ незнающихъ руского языка. Въ учительскихъ семинаріяхъ такъ мужескихъ якъ и женскихъ руской части Галичины заведєно мимо министерїальныхъ розпорядженъ на дѣлѣ выключнѣо языкъ польскїй яко выкладовый, черєзъ що тїи семинаріи не мѣгутъ образовати учительѣвъ и учительокъ способныхъ учить въ рускихъ школахъ въ языкѣ рускѣмъ. Кромѣ единой руской гимназїи академичной во Львовѣ въ цѣлѣй рускѣй части Галичины нема нїякихъ школъ середнихъ, гдєбы руска молодѣжь могла образоватися въ наукахъ въ питомѣмъ языкѣ, а навѣтъ науку руского языка зведєно въ середнихъ школахъ до ряду надъобовязкової науки. Рускїй народъ не має нїякого университету, сєй необходимої инстїтуцїи плеканя питомѣи науки, черєзъ що и цѣлє школьництва рускє являєся несовершеннымъ и не може дальше успѣшно розвиватися.

Такїй станъ теперѣшного школьництва въ рускѣй части Галичины не ѣтповѣдає засадѣ рѣвноправности, а понеже безъ повного рѣвноуправнєня руского народа на поли школьництва не може ѣтбуватися успѣшний и сѣъ другими народами рѣвноряднїй розвѣй :

жадємо, щобы якъ найскорше усторонєно всѣ кривды, надужитя и противузаконности взглядомъ руской народности въ всѣхъ школахъ руской части Галичины и щобы змѣнєно теперѣшнє школьництво якъ въ законодательнѣй такъ и административнѣй дорѣзъ въ дусѣ повной рѣвноправности руского народа въ всѣхъ народныхъ, середнихъ и выснихъ школахъ всхѣдной Галичины, — а именнѣо :

Рада школьна и администратїйный зарядъ.

1. а) щобы змѣнєно организацїйный статутъ для краєвой рады школьной зъ дня 22. липня 1867 Ч. IV. Дн. кр. з. въ дусѣ повного рѣвноуправнєня и обезпечєня руской народности въ школьництвѣ ;
- б) щобы окружными инспекторами народныхъ школъ всхѣдной Галичины именовано лише фаховыхъ учительѣвъ, мающихъ испытъ зъ руского языка ;
- в) щобы знесєно противузаконнєе розпорядженье краєвой рады школьной зъ дня 5. листопада 1868 ч. 8883, приписуючєе для всѣхъ школъ Галичины польскїй языкъ яко урядовый, и постановлєно для кождѣи школы той языкъ яко урядовый, котрый єсть въ дѣтчнѣй школѣ выкладовымъ.

Р а д ы ш к о л ь н ы й.

2. а) Щобы змѣнєно дотеперѣшнїй планъ науки для народныхъ школъ въ направлєнїю, котрєбы передѣвсѣмъ ѣтповѣдалѣо реальнымъ потребамъ нашого народа, а освѣдчаємѣся такъ противъ складу теперѣшной школьной анкєты скликаної кр. Выѣломъ сѣъ упослѣдженѣмъ просвѣтныхъ интересѣвъ

ДОПИСЬ.

Зъ всхѣдной Галичины. (Голозъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарїй учительскихъ.) (Далѣше.)

Бѣще гѣрше стоїтъ дѣло сѣъ женскими семинаріями. На три семинаріи повинна бути одна утравнїстична (во Львовѣ), а двѣ прочїй чисто польскїй (Перемышль и Кракѣвъ). Рускїй выклады не вѣйшли однаковѣ въ житѣе; такимъ чиномъ сѣтъ вѣтъ три семинаріи чисто польскими.

Яко причину усунєня рускихъ выкладѣвъ въ льѣвѣвскѣй семинаріи, подаєа кр. рада шк. тѣе, що до неї зголошуєвалєся лише такїй ученицѣ, котрїй по руски не знаєи, що въ виду того не оставало ничего иншого, якъ завєсти чисто польскїй выклады або семинаріи совсѣмъ не ѣтвєратї. Допускаю, що такїй бувъ складъ ученицѣ, але перечу категорично, щобы сєе було властивою причиною. Рѣчь масєя инакшє. Кр. рада шк. єще передѣо творєнѣемъ тої семинаріи не мала намѣрєня ввѣдїти въ нѣй рускїй выклады, подобно якъ въ семинаріяхъ утравнїстичныхъ мужескихъ.

Незнанье руского языка зъ стороны кандидатѣвъ сталоєя пѣзнѣйше лише пожаданою покрывкою. Кр. рада шк. именовала прецѣнѣ, нѣмъ єще знаєа складъ ученицѣ, для сєей семинаріи самыхъ такихъ учительѣвъ, котрїй по руски ничѣгисєнєко не знаєи! Оправданье кр. рады шк. єсть пѣсля тыхъ номїнацїй совсѣмъ бєзѣосновнымъ.

Впрѣчѣмъ єслибы кр. рада шк. була для Русинѣвъ приклонною, булабы старалєся, щобы рускїй выклады въ тѣй семинаріи бѣдай на пѣзнѣйше уможливити, — а именнѣо булабы ввєла науку руского языка въ женскихъ школахъ во Львовѣ, зъ котрыхъ (бачу) наибѣльше засїляєся семинаріи. Кр. рада шк. не учинила однаковѣ ничего, а коли рускїй послы стали жалѣватєся въ райхєратѣ, наказала пѣдиктовати кандидаткамъ ѣтъ часу до часу (2—3 роки) руску терминологїю. Симъ дѣломъ гадала кр. рада шк. спѣвнїти вєю свою повиннѣсть взглядомъ руского языка! На основѣ того выдають теперѣ учитель семинарїй, котрїй самїй по руски не знають, кандидаткамъ, котрїй жадного предмету по руски не училиєся, квалификацїи выкладати рускимъ языкомъ! Явлєнье тѣе єсть такъ разячимъ, що усєваєся зъ

руской народности, якъ и противъ направлєня, котрє она намѣрєя надати плянови наукъ и устроєви школъ народныхъ и учительскихъ семинарїй, и поручаємо уложєнье такої змѣны пляну наукъ для школъ народныхъ и семинарїй учительскихъ школьнѣй анкєтѣ зложєнѣй зъ 12 членѣвъ, котра має право доновноватєся въ мѣру потреби;

- а) щобы въ народныхъ школахъ чисто-рускихъ громадѣ знесєно науку польского языка яко обовязковый предметъ науки;
- б) щобы въ народныхъ школахъ выключнѣо або переважно рускихъ громадѣ знесєно польскїй, а заведєно рускїй языкъ выкладовый;
- в) щобы въ всѣхъ мѣстахъ и мѣстѣчкахъ всхѣдной Галичины, не нарушаючи потребѣъ другой народности, заведєно народнїй школы сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ;
- д) щобы въ всѣхъ школахъ сѣъ выкладовымъ языкомъ польскимъ всхѣдной Галичины такъ мужескихъ якъ и женскихъ єтатовыхъ и приватныхъ але запомагаваныхъ зъ краєвыхъ фондѣвъ, до котрыхъ учаєаєе такѣе молодѣжь руска, заведєно обовязкову науку языка руского.

Учительскїй семинаріи.

3. Щобы заведєно во Львовѣ, Перемышлї, Станиславѣвъ и Тернополї мужескїй, а во Львовѣ и Перемышлї женскїй семинаріи учительскїй сѣъ (выключнѣо) рускимъ языкомъ выкладовымъ, а взглядно перемѣнєно тамѣе сѣущєствующїй учительскїй семинаріи на семинаріи сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ, — щобы утворєно руску комисїю экзаминацїйну для учительѣвъ и учительокъ школъ народныхъ и щобы при тыхъ семинаріяхъ заведєно постєпенно (почавши ѣтъ першѣи клєсы) сталї чѣтырикласѣвъ школы вправѣ сѣъ выключнѣо-рускимъ языкомъ выкладовымъ.

Середнїй школы.

4. Щобы въ цѣлѣй всхѣдной Галичинѣ ѣтповѣдно до числа и потребѣъ руского населєня заведєно гимназїи и реальнїй школы сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а взглядно, щобы гимназїи и реальнїй школы вѣе теперѣ въ всхѣдной Галичинѣ сѣущєствующїй а удержуванїй державными фондами (кромѣ мѣста Львова, гдє вѣе сѣущєствуетъ руска гимназїи) перемѣнєно на гимназїи и реальнїй школы сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а нѣмъ тѣе послѣдѣе, щобы въ всѣхъ середнихъ школахъ всхѣдной Галичины заведєно рускїй языкъ яко обовязковый предметъ науки и щобы гр. кат. религїю всюда учєно въ рускѣмъ языкѣ.

У н и в е р с и т е т ь.

5. Щобы на всѣхъ факультєтахъ льѣвѣвского университету перевєдєно рѣвноуправнєнье руского языка въ науцѣ, а нѣмъ тѣе послѣдѣе, щобы вѣе теперѣ а) заведєно на теѣлогичнѣмъ факультєтѣ сєго университету системизованїй катєдры сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ, 1. для науки библїи старѣого завѣта, 2. для науки библїи новѣого завѣта и 3. для догматичного богѣословїя;
- б) системизовано катєдры дѣтєперѣшнихъ трєхъ сѣуплєнтуръ сѣъ рускимъ языкомъ выкладовымъ на правнїчѣмъ факультєтѣ для цивильного права, для карного права и карного судовѣдства и для цивильного судовѣдства;
- в) щобы утворєно системизовану катєдру для руской истѣорїи.

IV.

Внутреннєя дѣятельнѣсть Русинѣвъ.

Увѣрєнїй, що оборѣна нашихъ народныхъ правъ и успѣшний розвѣй руской народности зарѣвно спѣльнїй и дорогїй всѣмъ Русинамъ якъ и необходимїй для дальшого успѣшного розвою нашѣого краю и австрїйско-угорской монархїи, зываємо всѣхъ Русинѣвъ, щобы неустрашимо стоїли на сторожї до теперѣ вѣе признаныхъ намъ правъ и свѣбѣдъ конституцїйныхъ, всюда и вєе совѣстно а неустрашимо выпѣвнїали тїи права, спѣлучєными силами розвивали живу дѣятельнѣсть для добра и пѣддвїгнєня руского народа и спѣльными силами всѣма законными дорогами добивалиєся належного рускому народови становища въ краю и державѣ.

пѣдъ всєкой критики, — оно противїєся, не кажѣу вѣе, найпершимъ засадамъ педагогїи, але здѣровѣму розумѣви. Бєлибысѣмо ничего бѣльше не мали, то вѣе сєй одїнѣ фактѣ доказувавѣбы достаточнѣо, въ якїй то спѣсѣбѣо бувавѣмо мы трактованїй на поли школьництва. Дѣйстѣно, въ виду того приходїєся хїба сказати, що для насѣ Русинѣвъ сѣущєствующїй въ рєпєрѣтоарѣ кр. рады шк. ѣсѣбнїй правила педагогичнїй, котрїй не мають ничего спѣльного сѣъ загальными правилами всєсѣвѣтнѣи педагогїи.*)

*) Щѣбѣ людєе неѣаховїй могли тѣую рѣчь добрє осудити наведѣу слѣдѣующїй фактѣ. Минувшого року пѣзнавѣ я одного учителя, п. Верганѣовского, котрый передѣо кѣлькама роками скѣнчїєвъ семинарію учїт. во Львовѣ. Рѣдївшїєся во Львовѣ говорїєвъ ѣтъ ѣтъ малєнькости, а потому побїравѣвъ науки выключнѣо на языкѣ польскѣмъ; по руски приучїєся ажѣ пѣзнѣйше, але и до нѣнѣ слабо нѣмъ говорїєтъ. Зѣ причинѣ, що въ своѣй бєсѣдѣ зѣтаєнавѣ трохи на вымѣву передѣмѣйскѣ, ѣтъказано єму квалификацїи до языка выкладовѣого польского, а признано (щѣбѣ не оставєся бєзѣо нїякого языка) языкъ выкладовѣый рускїй, котрымъ бєзѣо порѣвнєнїя слабѣше владѣєвъ. Такимъ чиномъ була для польского урожєнїя довѣголѣтна наука побїрана въ языкѣ польскѣмъ недостаточнѣо

Бєли удѣлюєнїє квалификацїй до руского выкладовѣого языка въ женскѣй семинаріи у Львовѣ єсть недѣрѣчнымъ, то трєба признати, що наука самого руского языка яко предмету вєдєєя проф. Партицкїмъ — якъ на данїй обєстоятєльствє — въ спѣсѣбѣо задовѣляющїй. Кандїдатки приучѣются тамъ по руски читати и писати, розумѣють языкъ и можѣуть въ нѣмъ лекшїй рѣчи (хѣтѣя звѣвычайно сѣъ польскимъ акцентѣмъ) досѣть добрє ѣтпѣвѣдати. Я самъ знаєвъ ту на провинцїи гдєакїй учительки, котрїй идѣучи до льѣвѣвской семинаріи ничего по руски не знаєи, а тамъ прецѣнѣ чѣогѣсь приучїєлиєся.

Правда, сєе занадѣто мало и далєко не ѣтпѣвѣдає потребамъ нашихъ школъ; однаковѣ въ женскѣй семинаріи въ Перемышлї стоїтъ дѣло єще гѣрше. Тамъ руского языка майже цѣлѣкомъ не учѣтъ. Въ семинаріи тѣй призначєно для науки до польского выкладѣу, а пѣдиктованье руской терминологїи не застѣосовано навѣтъ въ практичнѣй науцѣ признаєся въ женскѣй семинаріи достаточнымъ до выкладѣвъ рускихъ! И чїжѣ не маю я слѣшности, єсли кажѣу, що для насѣ Русинѣвъ сѣущєствующїй ѣсѣбнїй принїєсы педагогичнїй (!?) — Прим. доп.

русского языка на 1 и 2 курсе (не зная по-беларуска якогось пляну наукового) лишь два года, а на 3 и 4 курсе лишь по одной годичке в неделю. Учителем поставленный в браку кого иного профессор наук природничих, поляк п. Коз., который не имеет никакого опыта в русском, не знает его добре, не знает литературы, не учит еи, а русскую грамматику преподавал по подставке грамматики Małeckiego. Что горше, учитель сей относится до того предмета с презрением и маловажением, говоря, что язык русский в тамошней семинарии не есть обязательный, а введенный учителями лишь pour la courtoisie, и позволяючи себе о русском языке и русских писателях жарты неприличные. Розуміється, что под таким учителем не могут робить ученики великих поступков, и не в силах одного положения сказать добре по-русски.

Цѣлковите занедбанье русского языка в перемысской семинарии отразилось наилучше при испытаниях квалификационных во Львовѣ. Коли все львовскіе семинаристкі (навіть родимі Львовянки) поддаются испытанию в русском языке как предмету, не робила до теперь того опыта (кроме колькох Русинках) еще жадна ученица перемыска польской народности, хотя Перемышль до выучения русского языка далеко корыстѣйший как Львовѣ. Се фактъ, который своего часу будет поднесенъ в часописях русских.

Се явление выдается тѣмъ дивнѣйшимъ, что оно дѣлается подъ окомъ властей школьных. Прецѣпъ инспекторъ краевой п. Ольшевскій, подъ которого надзоръ принадлежитъ Перемышль, звиджуя что року Перемыска семинарии. Якимъ жежъ чиномъ може быти терпѣти, чтобы подъ его надзоромъ и отвѣтальностію дѣлался такі протозаконности!

Зважмо, яку цѣль має Перемыска семинарія. Положена в области русской, повинна она выховувати учительки не только для школъ польскихъ, але переважно для русскихъ. Какъ же може она отвѣтѣсти той своей задачѣ, коли вѣсти не только никакого предмета по руски не учатъ але и самый русский языкъ занедбываетъ!

Такъ дивлячися на устрой женскихъ семинарій видимо, что заведена тѣмъ отвѣдываютъ потребамъ лишь польскихъ школъ, — для русскихъ школъ ихъ совсемъ нема. Мы Русины не повинны на се молчать, и казати: може-може догадуются тамъ на горѣ самі за насъ. Платячи державѣ такъ само какъ и другіе народы податокъ, маємо право домогаться того, что уже давно признано иншимъ народамъ и что намъ для нашего народного развою есть доконечнымъ.

Нынѣшній женскій семинарій выдали вже досить учителькъ для польскихъ школъ. Не только все школы зѣстали ними обсажені, але осталося певно еще зверхъ 100 учителькъ безъ занятія и безъ мѣста. Какъ одна часопись доносила, мало вже и министерство запытувати сего року кр. раду шк., чи не можна бы вже семинарію женскій постепенно закрывати. После того була бы пора подумати теперь про учительки и до русскихъ школъ, а именно черезъ заведение чисто русскихъ, а что наименше утравивистичныхъ выкладовъ въ женскихъ семинаріяхъ такъ во Львовѣ какъ и въ Перемышлѣ. Кр. рада шк. не потребуе вже побоюватися, что не буде отвѣдныхъ кандидатокъ. Въ обохъ мѣстахъ зголошуются до женскихъ семинарій такъ великое множество ученицъ, что можна заочно выбрать вѣ помѣстъ ихъ 30—40 ученицъ знающихъ досить добре по руски.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Ледво укѣнчився одинъ великій политичный процессъ въ Петербургѣ, а вже заповѣдаютъ два новы. Одинъ вѣ справѣ тайной друкарни "Чорного Передѣла", другій вѣ справѣ сносаріи Богдановича, где сходились и працювали нигилисты.

Гр. Лъорисъ Меликовъ выѣхавъ минувшого тыждня до Ливадіи и поверне до Петербурга 4 н. ст. грудня.

Мы доносили недавно о именованіи чотырохъ сенаторѣвъ ревизійныхъ въ Россіи, котрі мали обѣздити придѣленныя имъ округи и лостростати вѣ уряды, чи урядники не допускаются надужити, а коли такъ, потягати ихъ до отвѣтальности. Найенергичнѣйше отбываетъ ревизию сенаторъ Половцевъ вѣ Киевѣ. Онъ открьвъ недавно значны неурядки и крадежи вѣ киевскихъ урядахъ желѣзницъ а теперь, какъ доносятъ російскіе газеты, выкрывъ вѣ комитетѣ губернскомъ для справъ селянскихъ вѣ Киевѣ страшны надужити и нелады. Показалось, что вѣ одномъ 1879 р. иятьсотъ колькодесять кореспонденцій, назначенныхъ для експедируванія, не зѣстало совсемъ высланныхъ а кинено просто до коша. Кроме того вѣ касѣ правительственной губерніальной не удостовѣрено документами розходу 29.000 рублѣвъ. Вѣ мешканю урядника, обовязаного експедирувати кореспонденціи, заряджено ревизию. Наслѣдства ревизию еще доси не звѣстны.

Зъ Петербурга выѣхавъ до Парижа, какъ доносятъ "Новости", высшій урядникъ посольства французского d'Aubigny, который одержавъ отъ правительства російского инструкции вѣ справѣ договорѣвъ маючихся вести вѣ Парижі для уложенья новой конвенціи о поспѣльнѣмъ выдаванію злочинцѣвъ межъ Россією и Францією. Вѣ договорахъ возьме такожъ участь кн. Орловъ, посолъ російскій вѣ Парижі. Заинавгурованье сей конвенціи російско-французской належить приписати сегорѣшній аферѣ съ Гартманомъ, атентаторомъ на царя, которого правительство французское не хотѣло выдати Россіи.

Рухъ студентѣвъ университетскихъ вѣ Россіи не унимается. Студенты московского и казанского университетѣвъ подали министрови просвѣты петицію, вѣ котрой домогаются права засновувати студентскіе товариства братнѣи помочи и читальны академичныхъ, права вольныхъ зборѣвъ, устроюванія представлень театральныхъ, вечерѣвъ музикальныхъ и концертѣвъ вѣ користь убогихъ студентѣвъ, дальше домогаются охороны противъ самовольной полиціи, домогаются суду академичного и нетикальности помещанъ. Ректоры университетѣвъ приобѣщали студентамъ помочи зъ своей стороны. Подобны петиціи подали вже попередно, какъ то мы своего часу доносили, студенты университетѣвъ: харьковского, одесского, петербургского и дорпатского.

Туреччина. Предѣвъ вже разъ — Дульциньо заняли Черногорцѣ. Дня 25 падолиста зѣстала подписана вѣ Коня конвенція милитарна межъ Черногорією а Туреччиною. Мирне однакожь переведенье передачи Дульцини показалося невозможнымъ и заки Дервишъ баша войшовъ до спорного мѣста, мавъ кроваву стычку съ Альбанцами. Битва точилась подъ Мушка межъ Зонсо и Заца. Альбанцѣ възвѣли Дервишомъ башою до поддана, отповѣли отмовно. Дервишъ велѣвъ стрѣляти салѣными набоями, Альбанцѣ же почали стрѣляти кулями, такъ что мало унасти 4 офицерѣвъ и 38 жовирѣвъ турецкихъ. Турки почали тогда такожъ на правду стрѣляти. Одинъ баталіонъ турецкій впавъ вѣ перекрестный огонь и значны потерпѣвъ страты, але выперъ Альбанцѣвъ зъ ихъ становищъ. Дервишъ выславъ пушки на взгѣра и такъ перехиливъ побѣду на свою сторону. Загальна страта вѣ убитыхъ и раненыхъ по обохъ воюющихъ сторонахъ мала дойти до 300 людѣй. Помочи прислана Альбанцамъ прибула за пѣзно, такъ какъ вѣ Скодарѣ не надѣялось такъ поспѣшного дѣланія Дервиша-башѣ. По подписанію конвенціи вѣ четверть минувшого тыждня власти черногорскіе выдали наказъ своимъ войскамъ, чтобы згромоздились вѣ Антивари. Наказъ той бувъ за нѣчь сновенный такъ, что рано войска подъ проводомъ Воже Петровича и Петра Вукотича вирушили до Дульцини. Вѣ походѣ участвовало такожъ шѣсть комисарѣвъ флоты демонстраціи. По переходѣ дотеперѣшномъ черногорскою границѣ заняли Черногорцѣ безъ перешкоды около полудня Мазуру и поставили тамъ головны свои силы подъ проводомъ Воже Петровича, Вукотичъ же съ частію войска удався до Дульцини, котре занято о годинѣ 6 по полудни безъ нѣякого опоры. Губернаторомъ придруженой области именованый воевода Поповичъ.

Англія. На радѣ министровъ отбутѣй вѣ Виндзорѣ подъ проводомъ самой королевы, рѣшено скликати парламентъ англійскій на 6 сѣчня 1881 р. Правительство не буде жадати отъ парламенту уповаженья до примѣненія мѣръ вынѣтковыхъ для Ирландіи, але предложитъ билль реформы грунтової. Вѣдомости зъ Ирландіи звучать все непоетично. Рухъ аграрійный шоразъ больше принимае характеръ политичный, проводирѣ лиги выступаютъ шоразъ отважнѣйше и нагальнѣйше, а оваба терроризму зъ стороны лиги такъ велика, что тяжко знайти присяжныхъ судѣвъ для маючого отбутися вѣ Дублинѣ процесу, бо кушцѣ и мѣщане Дублин-

скій бояться мести зъ стороны лиги вѣ случаю, колибы вердиктъ выпавъ некористно для обжалованныхъ.

НОВИНКИ.

— Во второкъ передъ полуднемъ отпраздновать вѣ архикатедральной церкви **поминальное богослуженье за бл. п. цѣсаря Іосифа II.** О 10 годинѣ розпочався парастасъ, который отслуживъ Пр. еп. Сильвестръ съ соборомъ крылошанъ и многихъ священникѣвъ По парастасѣ отпраздновать службу Вир. архидіаконъ и деканъ капитулы, крыл. Малиновскій при сослуженіи прочихъ крылошанъ. Тетраподъ бувъ прикрашеный портретомъ поминаемого цѣсаря Іосифа II; портретъ бувъ пристроенный вѣ вѣнцѣ, цвѣты и жовто-синій ленты и кокарды. Простора церковь св. Георгія була повна народа русского всякого стану. Наші селяне и мѣщане вѣ рѣжныхъ строяхъ, зъ рѣжныхъ сторонъ краю, утворили шпальеръ отъ тетрапода ажъ до входныхъ дверей; вѣ поважномъ настрою стояли они съ свѣчками вѣ двухъ довгихъ рядахъ а за ними по обоимъ половинахъ церкви мѣстались члени свѣтска интеллигенція, много русскихъ женщинъ, питомцѣ русской семинаріи, множество русскихъ академикѣвъ и студентѣвъ. Прегарный и сильный хоръ питомцѣвъ-семинаристѣвъ довершавъ величье торжество богослуженья, котре трвало до 1 години. На богослуженье не явились представителѣ ни правительственныхъ, ни автономичныхъ властей.

— **Руска депутація вѣ Намѣстництвѣ.** По богослуженію вѣ архикат. церкви удалась о 1/2 год. депутація подъ проводомъ Вир. крыл. Шведцицкого до намѣстництва, чтобы вѣ имени Русинѣвъ заявити вѣрность и преданность пануючому Монархови и Династіи. Зъ причины, что такъ намѣстникъ какъ и вице-президентъ намѣстництва, пробываютъ вѣ Вѣднѣ, принимаютъ руску депутацію совѣтн. намѣстн. п. Лебѣль. По короткой но ядерной отвѣтній промовѣ крыл. Шведцицкого, сов. Лебѣль подкавказъ депутацію вѣ имени цѣсаря и заявивъ, что заявленья чувства вѣрности и преданности Галицкой Руси безприволочно перешле министрови-президента для передачи ихъ Г. В. Цѣсарю.

(Р.) Концертъ даный вечеромъ во второкъ вѣ память Іосифа II выпавъ подъ всякимъ взглядомъ знаменито. Обширна зала "Нар. Дому", притыкаючи комнаты "Рус. Касина" и обѣ галеріи були биткомъ повны. Весь цвѣтъ русской интеллигенціи зѣ Львова, значне число священникѣвъ зъ провинціи съ родинами, множество селянъ и мѣщанъ, молодежь руска, — згромоздились на той народный концертъ. Каждый Русинъ-патріотъ мусѣвъ невысказанно радуватися зъ цѣлого сердца, бачучи, что такъ скажу, вѣ миніатюрѣ, ширый на рѣдъ русский вѣ его представителѣхъ и представителькахъ всякихъ станѣвъ. Уже концертный вечеръ вѣщивавъ напевно, что заврѣшне вѣче Русинѣвъ удасться, на великій сумъ и жалъ "Gazety Nar.", котре того дня написала, что Русины съ обходомъ Іосифинскимъ зрѣбили вѣяско! Вечеръ розпочався отчитомъ п. Вол. Барвѣньского "О значенію Іосифа II для Русинѣвъ". Не легка то рѣчь держати промову довше якъ годину передъ тысячкою народа и ни на хвилию не дати ослабнути увазѣ и зацѣкавленю слушачѣвъ; до того треба було такого основного а зарозумѣ такъ интересуючо подѣ взглядомъ укладу и змѣсту представленою отчиту — якъ се бувъ отчитъ п. Барвѣньского. Треба було бачити и чути, якъ селяне наші все перші починали приплескувати и кликати "славно" по кождѣмъ майже реченію отчиту, где говорилось о неволи, о панщинѣ, котре давила вѣками нашъ народъ. Цѣлый численый зборъ русский второвавъ своимъ братьямъ-селянамъ, даючи тѣмъ доказъ, что идеалъ свободы нашего люду, то идеалъ народа русского. По скѣнченію отчиту грѣмкѣ, немовкаючи рукоплесканія заявили признательность п. Барвѣньскому за его взорцевый отчитъ. Часть II вечера музикально декламация выпала рѣвно знаменито. П. Левъ Гузаръ отдекламовавъ дуже удачно своимъ звѣнкимъ, сильнымъ и пріятнымъ голосомъ патристичный стихъ Ілар. Гравовича. Спѣвъ патриотично хоръ подъ проводомъ нашего композитора, п. Вахнинина, выпавъ якъ не можъ лучше. Обѣ композиціи самого п. Вахнинина: "Наша жизнь" и "Кантата вѣ честь прѣбѣзды Г. В. цѣс. Францъ-Іосифа I до Галичини, 1880 р.", приняла вся публичность якъ наисимпатичнѣйше грѣмкими рукоплесканіями и вызывами композитора. "Наша жизнь" мусѣла бути на конце домогана повторена. О "Кантатѣ" п. Вахнинина, котрей наибольшу признательность выразили своего часу навіть польскіе газеты, згадаемъ только, что вѣ сали "Нар. Дому" выдавалась она еще вѣ повнѣйшій красѣ, якъ подѣ голымъ небомъ.

— **Впроеосъ.** Митрополитъ повернувъ вѣ понедѣлокъ вечеромъ зъ Риму до Львова.

— **Впр. о. Іоанъ Озаркевичъ,** посолъ до рады державной, выбранный вице-маршалкомъ Снятынської рады повѣтовой.

— **Загальны зборы товариства "Просвѣта"** рѣшивъ Выдѣль отложити на пѣзнѣйше. Нововызначенныи зборы оповѣстятся вѣ нашей часописи.

— **О. Іоанъ Клѣтыньскій,** капелянъ зъ Гнилой, дек. Высочаньского, еп. Перемысской, упокоився вѣ 57 р. житя а 28 священьства.

— **Декорация.** Цѣсаръ надавъ профессорви математики на университетѣ львовскомъ, В. Жмурцѣ, кавалерскій крестъ ордеру Францъ Іосифа вѣ доказъ его знаменитыхъ заслугъ яко учителя и ученого.

— **Зъ Станиславѣвщины** пишутъ намъ: Метаморфоза русскихъ именъ вѣ судѣ. Вѣ селѣ Ямна пов. Надворнянского проживае одна гуцульская родина, котре зъ дѣда, прадѣда называлась "Куртякъ". Родина тая дуже законоталася, коли одного дня доведлася зъ акту, ц. к. судомъ повѣтовымъ вѣ Делятинѣ дня 18 жовтня 1880 до ч. 7490 выданого, что еи члены дѣстали якѣсь новы имена, именно: "Marusia Kurciak", "Praxeda Kurciak" и "Andrzej Kurciak". Пытаемъ, чи вѣ обясъ дѣлана судейского входитъ и польонизация именъ гуцульскихъ? Хиблена работа и даремны порывы! Гуцульская родина Куртякѣвъ лишится якъ доси такъ и на дальше рускою, хотьбы панове Поляки и 100 разѣвъ прозвали еи не лишь "Kurciak-ами, але хотьбы и Kurciakosk-ими". Дайте списокъ, панове, Гуцуламъ!

— **Презенту на посады regiae collationis** удѣлило ц. к. Намѣстництво сотрудинокѣ о. Антонію Вархлякови вѣ Мигѣвѣ, сотрудинокѣ о. Константину Козловскому вѣ Жегѣвѣ и парохѣ о. Никол. Дебельскому вѣ Ключевѣ великомъ и маломъ.

— **Цѣсаръ удѣливъ зъ галицкого фонда религіиного вдовамъ по священникахъ:** Николемъ Зарипкѣй вдовѣ по пароху зъ Загоря и Юліи Антонецкей вдовѣ по пароху зъ Вахова даръ зъ ласки по 70 зр. а Еленѣ Поланьской, вдовѣ по пароху зъ Белза 60 зр. рѣчно.

— **Пожаръ** навѣстивъ громаду Голешѣвъ пов. Жидачѣвского, зничивши 9 господарѣвъ; 12 родинъ остало безъ даху, одежи и вѣды. Шкода 10.000 зр. Намѣстництво удѣлило запомогі погорѣльцамъ 50 зр. Утворившійся вѣ Жидачевѣ комитетъ збирае вѣ повѣтѣ складки на подмогу нещасливыхъ.

— **Проектъ новой процедуры цивильной** намѣрия правительство, после донесенья вѣдѣньскихъ газетъ, предложити радѣ державной на найближшій еп сесіи

— **Книгосушъ,** который появился бувъ вѣ повѣтахъ: Борщѣвскомъ, Скалатскомъ и Збараскомъ, выгасъ вже, такъ что цѣла Галичина вѣ теперѣшній хили вольна отъ заразы на худобу. Ц. к. намѣстництво знесло отже зъ той причины округи померови установлені с. р. на пограничу російскѣмъ.

— **Умерли минувшого тыждня во Львовѣ** два звѣстны обывателѣ мѣста и властителей склепѣвъ Ів. Кляинъ и Іосифъ Островскій, золотникъ.

— **Зъ Солотвиньского** доносятъ намъ: Нашъ Гуцулы, что вѣ липно с. р., якъ то мы своего часу доносили, були выбрались на роботу ажъ вѣ російску Бесарабію подѣ условіями на око дуже корыстными, вернули вѣ першихъ дняхъ сего мѣсяца зъ оттамъ назадъ, але вѣ найнужденнѣйшомъ станѣ. Жиды-посесоры, что вѣ Чернівцахъ сидятъ, и зъ отти зъ весны своихъ економѣвъ сюды понасылали людѣй вербувати, обѣщавали тогда, что за 30 робочихъ днѣвъ платити будутъ 10 зр. и что на харчъ давати будутъ всяку муку, сыръ, бриндзю, мясо, вино и т. д., тѣмъ часомъ не давали кромѣ кулешѣ и кватирки бридѣвъ на одного совсемъ ничего, притомъ такъ якобы и не було, такъ что людѣй обѣвъ брудъ, работа тяжка а обходженье съ робѣтникомъ, мовъ съ рабомъ. Чтобы кождый не втѣкъ побѣбрати жидѣ отъ нихъ заразъ за границею пашпорты и ось образъ крепѣцтва, ограниченого только часомъ, бо на зиму не потребуютъ тамъ только робѣтниківъ. Маючи ихъ вже совсемъ вѣ рукахъ позволяли собой жидѣ-посесоры всякой самоволь и такъ н. пр. коли колькохъ зъ робѣтникѣвъ утѣкло и перекралось черезъ границу (Збручъ) назадъ до Галичини, то мусѣли позѣстали за нихъ отробити все дни, не дѣстали однакожь за тое заплааты хотъ тѣмъ что повтѣкали господамъ совсемъ ничего не були винны, бо передъ утѣчею отробили одержанный задатокъ. Выдавши тѣхъ колько заробленыхъ риньскихъ на хлѣбъ, на горѣвку (квартира и то дуже кепска горѣвки коштуе тамъ ажъ 80 кр. а. в.) та на споневѣране вѣ дорожѣ и при робѣтѣ одѣнге и обуеве и одержавши пашпорты назадъ, вертали нещасливы робѣтники о жебранѣмъ хлѣбѣ до дому назадъ и надѣйчи сюды зголоженъ и збѣдженъ. Заледво десятый, и то такой, что бувъ дуже ошадный и тверезый, принѣсъ до дому до 40 зр. готового гроша. Робили они ажъ пе-

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
Г-мъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать подѣ адресою:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи чао. „Дѣло“.

Оголошения принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. бѣ одной строчки печатной.

Рекламаци неопечатанъ вѣльнѣ
бѣ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

По народномъ вѣчу Русинѣвъ.

Гадка скликаня народного вѣча Ру-
синѣвъ въ столѣтній роковинѣ вступленя
на австрійскій престолъ цѣсаря Іосифа
II, нашою часописію поднесена, стала
накоонецъ при односторонній спѣвѣ части
всѣхъ Русинѣвъ довершеномъ дѣломъ.
Рускій народъ достойно отдавъ належну
почесть памяти незабутаго цѣсаря и
неменше достойно, бо величаво заявивъ
свое пове житѣ. Невыказана одушевлен-
ность Русинѣвъ а безгранична такъ не-
зручно закрывана злоба ихъ противни-
ковъ — се наилучшій доказъ повной
удачности народного вѣча Русинѣвъ. У-
хваленіи резолюціи, хоть еще не обни-
мають всѣхъ подробныхъ справъ нашихъ,
тымъ не менше выявили загальну про-
граму Русинѣвъ, а що ихъ принято од-
ноголосно, въ тѣмъ власне починає ихъ
сила и вага такъ на вѣнъ якъ и на вѣнъ,
бо тымъ самымъ доказано спѣвѣ и
сполученостъ всѣхъ Русинѣвъ въ най-
важнѣйшихъ справахъ народныхъ. Нынѣ
знають всѣ Русины, знає и цѣлый свѣтъ,
чого жадає рускій народъ и якою доро-
гою хоче поступати дальше, съ кимъ
дружитися, а кого и що поборювати.
Резолюціи народного вѣча совсѣмъ да-
лекіи бѣ пустой демонстраціи и бѣ
голои негаци, тымъ самымъ въ самѣй
сущности рѣзнятъ бѣ резолюціи цен-
тралистичныхъ зѣздовъ нѣмецкихъ и не
мають съ ними ничого спѣвѣ. Рускій
народъ жадає повного рѣвноуправленя
всѣхъ народѣвъ и рѣшучо стає по сто-
ронѣ славянскихъ народѣвъ Австрій,
що добиваются сего рѣвноуправленя, але
жадає консеквентного, всестороннего пе-
реведеня рѣвноуправленя не тѣлько въ
державнѣмъ але и въ краєвѣмъ, повѣто-
вѣмъ и громадскѣмъ житю. Власне для
того, що всѣ жадає Русинѣвъ, выска-
занъ въ резолюціяхъ, выплывають зѣ
строгой засады рѣвноуправленя, мають
они свою непобориму силу такъ въ за-
галѣ, якъ особливо противъ тѣхъ Поляковъ,
котрі не зѣ приклонности для засады
рѣвноуправленя, але зѣ политической опор-
тунности стоятъ по сторонѣ прочихъ
автономистѣвъ. Нынѣ по ухвалахъ на-
родного вѣча Русинѣвъ лишаєся Поля-
камъ выборъ: 1) або признати Русинамъ
тѣи зѣ строгой засады рѣвноуправленя
выплывающей жадає Русинѣвъ, а тымъ
самымъ улекшити взрѣстъ и силу авто-
номистѣвъ и переведеніе помирненя всѣхъ
народѣвъ Австрій на подставѣ ихъ рѣ-
вноуправленя, або 2) скинути передѣ авто-
номистами и всѣма народами зѣ себе
маску щирыхъ автономистѣвъ и призна-
тися противниками рѣвноуправленя Руси-
нѣвъ, а тымъ самымъ и рѣвноуправленя
всѣхъ народѣвъ въ загалѣ. Иншого вы-
ходу не ма.

Ухвалюючи тѣи резолюціи, подало
народне вѣче Русинѣвъ такожъ тревалу
подставу для дѣятельности рускихъ по-
сѣловъ такъ въ радѣ державній якъ и въ
сѣлѣмъ. Николіи еще народно-политичній
збѣръ Русинѣвъ не згромадивъ такъ ве-
ликого числа участниковъ всѣхъ бѣтвѣи
и зѣ всѣхъ сторѣнъ и тому справедливо
слѣдує уважати ухвалы народного вѣча
Русинѣвъ зѣ вторника яко голосъ цѣлого
русского народа. Не тѣлько рускій посѣл,
але и всѣ Русины повинни розвивати на
тѣй подставѣ живу дѣятельность для до-
бра Руси и, якъ справедливо замѣчено
на народномъ вѣчу, неодио товариство

але цѣлый загаль Русинѣвъ, всѣ и всюда
повинни бѣти езекуторами тѣхъ ухвалъ.
Всюда и по цѣлѣй нашѣй Руси повинни,
хоть може въ меншихъ размѣрахъ, але
съ неменшою згодливостію и одушевлен-
ностію бѣтвуватися такіи бѣявы нашого
житя, такіи обговѣры нашой народной
програмы. Не можна намъ уставати, а
треба разъ роздмуканый поломъ житя
поддержувати и засилювати, треба неу-
станно працювати и що разъ бѣльше
справъ нашого народного житя, що разъ
подробнѣйше и всестороннѣйше обгово-
рювати, розяснювати и въ програму на-
шой народной дѣятельности вставляти.

Ухвалы народного вѣча Русинѣвъ
мають еще одну дуже важну сторону,
чимъ именно подносится ихъ вага и сила
на вѣнъ. Стаючи на становищу загального
добра цѣлой державы и всѣхъ еи наро-
дѣвъ и подносячи потребу помирненя всѣхъ
народѣвъ на подставѣ ихъ рѣвноуправленя
и на тѣй основѣ опертого культурного
розвою всѣхъ австрійско-угорскихъ на-
родѣвъ для ихъ добра, заявили Русины
активною партією державною, котра по-
пирає програму позитивной працѣ и прав-
дивого розвою державного. Стаючи дальше
консеквентно на становищу загального
добра цѣлого краю и жадаючи усуненя
дотеперѣшного безбѣтрадного стану, до-
теперѣшной крайню розъяреной борбѣ
сильнѣйшого противъ слабого, а ука-
зуючи потребу успѣшного полагодженя
якъ матеріальныхъ такъ и духовыхъ по-
требъ и справъ краєвыхъ, указуючи ши-
роке поле позитивной економичной працѣ
необходимо не тѣлько для русского але
и не менше и для самого польского на-
рода, заявили Русины такожъ активною
партією краєвою, котра въ позитивной
дѣятельности для правдивого добра цѣ-
лого краю бачить свою будучность, а
тымъ самымъ має неоспориму подставу
не тѣлько своего существованя але и
своего якъ наибѣйшого взрѣсту. Русины
сѣмлю можуть сказати: кто противъ
насъ — сей противъ добра державы и
краю, противъ загального поступу и роз-
вою. А коли такъ наша народна справа
нерозлучно лучится съ загальнымъ до-
бромъ, то Русины сѣмлю и съ повною
надѣєю можуть глядѣти въ будучность.
Тѣлько не усыпаймо! Не упоюймося
надмѣрно нашою побѣдою, не бѣтпочи-
ваймо на лаврахъ, а берѣмся широко
до працѣ и працѣюмо неугомимо памятаючи,
що се доперва потаютокъ нашого народ-
ного дѣла, нашой працѣ, нашой лучшой
будучности. Въ працѣ и згодѣ наша бу-
дучность!

Бесѣда дра Корнила Сушкевича

выголошена на народномъ вѣчу Русинѣвъ 18 (30)
листопада 1880.

Высокоповажній Родимѣцъ!

Въ попереднихъ бесѣдахъ выказано,
якъ нужденный станъ матеріальный на-
шого народа. Станъ сей не бѣує о много
лѣтній передѣ тридцати роками, а мимо
того мы бачили, що народъ нашъ тогды
що ино освобожденный бѣ тяжкого ярма
панщины горнувся до науки съ жаромъ,
котрымъ бы и народы стоячи интелек-
туально далеко выше бѣтв нашого могли
повеличатися, мы бачили, якъ народъ
нашъ помимо своего убожества закладавъ
школы, якъ охочо посылавъ дѣти до тѣхъ
школъ. Нынѣ се все змѣнилось. Нашъ
селянинъ не горнеся такъ охочо до шко-

лы, а часто зневолюють его ажъ карами,
щобѣ дитину до школы посылать. Ми-
моволѣ насущаєся ту пытанье, якіи при-
чины споводовали такій взоротъ?

Причины тѣи суть двоякого рода:

Перша причина лежить въ самѣй
системѣ научаня, въ самѣмъ выборѣ пред-
метѣвъ науки, котрый не бѣтвѣдає прак-
тичнымъ потребамъ нашего селянина.
Надѣ сею причиною не могу тутъ про-
сторонно застановлятися, разъ для того,
що подробнѣе опрацеванье або хоть ухва-
ленье цѣлого плану научного вымагае бѣ
далеко бѣльше часу, якъ для нынѣшнихъ
нашихъ нарадѣ назначено, а по друге
для того, що недавно тому самѣи прихиль-
ники теперѣшнихъ властей школьныхъ
узнали подѣ тымъ взглядомъ потребу ре-
формы школѣ скликуючи анкету для на-
радѣ надѣ такими реформами.

Про дѣятельность сѣи анкеты скажу
еще поднѣйше кѣлька слѣвѣвъ, на теперъ
же перейду до другои причины, за дѣ
котрой народъ нашъ бѣтв школѣ бѣтвѣ-
таєся.

Сею другою причиною єсть система
вынародовленя, яка особливо бѣтв заведе-
ня краєвой рады школьной въ нашихъ шко-
лахъ практикуєся. (Голосы: Правда, ве-
лика правда!) Переглянувши дѣятельность
краєвой рады школьной бѣтв часу еи за-
веденя видимо, що тая власть систематично
и съ вытревалоостію достойною
лѣтшій справы докладаетъ всякого стараня,
щобѣ нашѣи рускѣи школы перетворено на
орудія польонизаціи. Щобѣ мене кто не
посудить о парціальности, покличуся тутъ
на офіціальный дата помѣщеній въ урядо-
выхъ справозданяхъ краєвой рады школь-
ной. Ото пѣсѣля тѣхъ справозданъ було въ
роцѣ 1869, отже въ короткѣмъ часѣ по
заведеню кр. рады школьной, котра свою
дѣятельность дня 24 сѣчня 1868 розпочала,
въ цѣлѣй Галичинѣ школѣ съ рускимъ
выкладовымъ языкомъ 1293, а съ поль-
ско-рускимъ 67. Тѣи школы позаводивъ
нашъ народъ переважно власными силами
еще передѣ установленьемъ кр. рады
школьной. (Голосы: Такъ, такъ!)

Погляньможъ, якъ представляєся
намъ станъ школѣ въ роцѣ 1871. Ото
пѣсѣля урядовыхъ справозданъ кр. рады
школьной було въ роцѣ 1871 въ Гали-
чинѣ народныхъ школѣ съ языкомъ вы-
кладовымъ рускимъ лишъ 572 а польско-
рускимъ 787, — значить отже, що кр.
рада школьна въ першихъ двохъ лѣтахъ
своеи господарки перемѣнила 720 школѣ
чието-рускихъ на мѣшанѣи польско-рускѣи.
(Голосы: Чи чѣуете!)

Такѣ поступованье кр. рады школь-
ной не даєся ани основными законами
державными, ани законами краєвыми, ани
взглядами педагогичными оправдати, а
сѣвѣдѣти лишъ о польонизаторскихъ тен-
денціяхъ сѣи найвысшей краєвой власти
школьной. (Окликъ: Славно!)

Тымъ тенденціямъ остане кр. рада
школьна вѣрно до теперѣ.

Гдѣ ходитъ о ухиленье русского я-
зыка, тамъ постунає кр. рада школьна съ
всякою енергією, якъ того доказомъ ре-
скриптъ сѣи рады въ 31 листоп. 1879 Ч.
7632, котрымъ ухилено рускій языкъ яко
предметъ науки въ школѣ въ Бабичахъ,
хоть въ Бабичахъ въ мѣстѣ половина,
а на передмѣстѣ майже всѣ жителѣ ру-
ского языка авычайно уживають; якъ
сѣвѣдѣти дальше розпорядженье сѣи рады
вносяє паралельный класъ въ рускѣи
школѣ вправѣ въ Львовѣ, якъ сѣвѣдѣти
дальше накиданье навѣтъ школамъ съ вы-

ключно рускимъ выкладовымъ языкомъ
языка польского яко урядового и иншѣи
подобѣи факта. Але гдѣ ходитъ о призна-
нье Русинамъ принадлежнихъ правъ, тамъ
кр. радѣ школьной иде дуже тяжко, (О-
кликъ: Правда, славно!) якъ на при-
мѣрѣ при выекзеквованю вырѣку дер-
жавного трибуналу взгладомъ руской
школы во Львовѣ, або въ справѣ чието
рускихъ громадѣ, котріи справедливо до-
магались увѣльненя бѣтв обовязковой на-
уки языка польского, котрымъ въ тѣхъ
громадахъ никто не говоритъ. Вырѣку
державного трибуналу що до руской
школы во Львовѣ досѣи не выекзеквовано
помимо намаганъ львовскихъ Русинѣвъ,
хоть кр. рада школьна була обовязаною
сѣи вырѣку безъ дальшихъ кроковъ зѣ
сторонѣ Русинѣвъ езекувати. Але кр.
рада школьна замѣтѣ се зробити, пере-
справляла надѣ компетенцію комитету
пятнадцатѣохъ выбраного львовскими Ру-
синами для справъ школьныхъ, слѣдила
въ способѣ убѣжачѣи повазѣ закладѣвъ
научовыхъ за тымъ, якимъ языкомъ го-
ворять дома родичѣ або опѣкуны рускихъ
дѣтѣи и тымъ подобнѣ, для справы же
самѣи годѣи що бѣждатися. (Окликъ:
Славно!)

Въ згаданныхъ же справахъ громадѣ
перетягаєся все комисіями а при комисіи-
ныхъ пересправахъ съ громадами усува-
ются навѣтъ въ способѣ убѣжачѣи
члены рады громадской готовѣи до обороны
правъ русского народа, якъ се недавно
мѣстѣ въ справѣ школы въ Дов-
гѣмъ при комисіи переведенѣи черезъ п.
старосту Калуского, гдѣ той п. староста
завѣвавши до себе раду громадску усу-
нувъ русского священника, члена рады
громадской о. Стефановича, а членѣи
рады селянѣи намовлявъ, щобѣи освѣдчи-
лись за языкомъ польскимъ. (Окликъ:
Чи чѣуете!)

Въ загалѣ переглянувши дѣятель-
ность кр. рады школьной находимо много
фактѣвъ, що сѣвѣдѣчатъ о неприхильности
сѣи власти для всего, що руске и о еи
польонизаторскихъ тенденціяхъ. Згану
еще про знанье всѣмъ поступованье кр.
рады школьной съ „Газетою Школьною“,
або и про се, що кр. рада школьна въ
найнѣвнѣйшѣмъ часѣ порученье учителямъ
новой руской „Часописи Школьной“ ad
calendas graecas бѣтвложила, мотивуючи се
рѣшенье тымъ, що згаданѣи часописи
вправѣ до теперѣи ничого закинута не мо-
жна, але не знати, якою она окажется въ
будучности! Пѣсѣля такой логики кр. рады
школьной не можнабы учителямъ ніякою ча-
сописи поручати, божѣи о жаднѣи не мо-
жна предвидѣти, якою она окажется въ
будучности! Мимо того однакѣи кр. рада
школьна не робить собѣи жадныхъ скру-
пулѣвъ дотычно будучности, гдѣ ходитъ
о польскѣи часописи и поручає рускимъ
учителямъ и рускимъ школамъ польскѣи
часописи. Дальше, тая кр. рада школьна
терпитъ, що окружній инспекторъ школь-
нѣи а навѣтъ поодинокіи учителя на вла-
сну руку ухиляють въ школахъ языкъ
рускій и заступають его польскимъ, даль-
ше именується для рускихъ школѣ учи-
телѣи а особливо учительки не знають
цѣломъ русского языка, часто навѣтъ
безъ всякой квалификаціи зѣ русского я-
зыка. А и тамъ, гдѣ квалификаціи зѣ ру-
ского языка выказана, оказуєся дуже часто,
що квалификована особа калѣтитъ немило-
сердно языкомъ, коли еѣи прѣиде кѣлька
слѣвѣвъ по руски до кого промовити! (Го-
лосы: правда! правда!)

Яких же выкладів можна сподіватися від таких учителів і учительок? Очевидно або польських або таких руских, котрі у учеників лише сміх викликають. Але запитає хто, для чого уділяються такі кваліфікації? Ото поминувши інші причини, для того, що члени комісії кваліфікаційних видають патента учительські, отже орфкаючи о способності дотичної особи до навчання в рускомь язичі сь малыми вынятками сего языка не знают.

И такъ на кольканиць членів львівської комісії знає кромѣ професора руского языка и руского катихита лишь двоих членів добре языкъ рускій, вь краковскій комісії стоить подъ тымъ взглядомъ еще горше.

А и на будучность не заносится на тоє, щобысьмо мали для шкѡлъ народных достаточне число учителѡв и учительокъ знающихъ точно языкъ рускій.

Колибѡ инші навѣтъ менші народности Австрій мають свои власні учительскі семинаріи, то три миліоны Русинѡвъ живущихъ вь Австрій, оплачуемыхъ податки такъ якъ инші народы, достарчающихъ рекрутѡв навѣтъ вь болѣшѡмъ степені отъ иншихъ народѡв, не мають ани одной семинаріи учительской сь языкомъ выкладовымъ рускимъ, (Голосы: Чуете!) а и вь семинаріяхъ такъ званныхъ утравистицныхъ, такъ вь мужескихъ якъ особливо вь женскихъ буває языкъ рускій дуже мало уважливый. Учителѡв тыхъ семинарій сь малыми вынятками не знаютъ языка руского, такъ, що если зайде конечна потреба экзаминовати вь рускомъ язичі, то задають питання по польски, вызиваючи заравѡмъ ученика, щобы отповѣтъ по руски. Не лѣнше стоить справа вь школахъ гимназическихъ и реальныхъ.

Три миліоны Русинѡвъ мають лише одну гимназію сь языкомъ выкладовымъ рускимъ, а вь прочихъ не только що предметы не выкладываются по руски, але навѣтъ наука языка руского снихается до ряду предметѡвъ вьзглядно обовязковыхъ, а вь бібліотекахъ середнихъ шкѡлъ рѣдко где можна подыбати руску книжку. Вина такого непотѣшного стану рѣчий спадає переважно на краєву раду шкѡльную. (Оклики: Правда! Славно!) Я мѡгъ бы ту навести еще цѣлый рядъ грѣхѡвъ сєи найвысшей краєвой власти шкѡльной, але залишаю сє, разъ для того, щобы о скѡлько можна якъ наибѡльше часу лишити Родимцямъ прибувшимъ вь провинціи высказати свои гадки о представленныхъ резолюціяхъ, а по друге для того, що и наведені факта свѣдчатъ достаточно о тенденціяхъ кр. рады шкѡльной. Впрѡчѣмъ майже вь кождѡмъ числѣ нашихъ рускихъ часописѡвъ находимо описані вѣрнѡ факта, котрі свѣдчатъ о неприхильности кр. рады шкѡльной для всего, що руске.

Але гадавъ бы кто, що та кр. рада шкѡльна звернеся еще на иншу дорогу, (Голосы: Нѣ, не звернеся!) Такъ не давно скликано анкету, котра радить надѣ реформѡю шкѡлъ, а вь тѡй анкетѣ вѣсѣдає значне число членѡвъ кр. рады шкѡльной. О Панове! такимъ надѣямъ, годѣ намъ отдаватися. (Оклики: Славно!) Вь скликанѡй анкетѣ не дано мѣтєця Русинамъ, а крѡмъ того тая анкета, якъ свѣдчатъ сѡ рѣшенія стремитъ до еще болѣшой польонизаціи руского народа. Тая анкета хоче внести рады шкѡльной мѣтєцевѡ, вь котрыхъ народность руска находила хоть слабу оборону (Оклики: Славно!), а заступити ихъ делегатами радѣ шкѡльныхъ окружныхъ, котрі звичайно вѣступаютъ вь слѣды кр. рады шкѡльной. Дальше хоче тая анкета завести интернаты, вь котрыхъ бы будучі учителя на слѣпѡй орудіи краєвой рады шкѡльной вьховувалися, а вь якомъ дусѣ було бы сє вьхованье, то можемо догадатися судячи по дотеперѣшнѡй дѣятельности краєвой рады шкѡльной.

Зъ наведеного оказуєся, що мы не можемо мати найменшого довѣрія ани до скликанѡй анкеты ани до кр. рады шкѡль-

ной. (Оклики: Славно! не маємо, не маємо довѣрія!)

Мы мусимо для того домагатися легальными способами заступленія теперѣшной кр. рады шкѡльной институціею, котра бы для Русинѡвъ була справедливою (Оклики: Славно!), мы мусимо домагатися переведенія повного рѡвноуправленія рускою народности вь вѣсѣхъ школахъ рускою части Галичины. (Оклики: Славно!)

Найголовнѣйші точки, котрыхъ сповнення домагатися мусимо, мѣстятъся вь резолюціи, котру комитетъ Вамъ Панове предложивъ.

Побрѡбне опрацѣванье плану реформъ, які бы вь мысль тыхъ точокъ завести належало, не може бути задачію нынѣшного народного вѣча нашего для браку часу. До такого опрацѣванія треба намъ избрати особну комисію зложену зъ людѡвѡв фаховыхъ, щирѡхъ Русинѡвъ, котра бы планъ реформы виробила и своѡй елѡборатъ Радѣ державнѡй, Соймовѡй и правительству предложила. Внесенье на выбѡръ такои комисіи мѣстится вь предложенихъ резолюціяхъ. Закимы приступлю до отчитанія самыхъ резолюціи мушу еще хоть коротко згадати о найвысшей науковѡй институціи вь краю о университетѣ. И ту руска народность дѡзнає кривды. На вѣсѣхъ факультетахъ сего университета выкладываются предметы науки сь дуже малыми вынятками выключно вь языкахъ намъ чужихъ, хотя сѡй университетъ має задачу вьховувати такожъ для руского народа священникѡвъ, судѡвѡв, урядникѡв и учителѡв. Тѡй задачі не може университетъ належитѡ отповѣсти безъ заведенія выкладѡвъ рускихъ. Заведенія рускихъ выкладѡвъ на вѣсѣхъ факультетахъ мы маємо повне право домагатися на подставѣ рѡвноуправленія запорученого нашему народовѡ основными законами державными, (Оклики: Славно!) мы повинни сє зрѡбити власне теперь, коли обходимо память Цѣсаря Юсѡфа II, котрый на тѡмъ самѡмъ университетѣ рускій выклады запровадивъ, (Оклики: Славно!) мы повинни сє зрѡбити черезъ вьзглядъ на потребу рускихъ выкладѡвъ вь школахъ середнихъ а затымъ и потребу вьобразованія учителѡвъ для тыхъ шкѡлъ, способныхъ до выкладу вь рускомъ язичі, мы повинни сє зрѡбити вь цѣли вьобразованія судѡвѡв и урядникѡв, котрі моглибы урядувати середъ руского народа безъ нарушенія правъ сего народа подѣ вьзглядомъ языковимъ, мы повинни сє зрѡбити вь цѣли вьховуванія вь дусѣ народнѡмъ будущихъ священникѡв, котрі крѡмъ сповнення духовныхъ функцій мають велику и вѣдучу задачу бути найближшими дорадцями нашего селянства. (Оклики: Славно!)

На такѡмъ вьховуваню клиру вь дусѣ народнѡмъ мусить намъ власне теперь наибѡльше залежати, бо власне теперь стараются ворожѡй силы усиленно подклонити нашу церковь и наше духовенство подѣ впливы Гауитѡв и Змартвѡхстанцѡвъ противъ чѡго кождѡй щирѡй Русинъ якъ найсильнѣйше мусить протестовати. (Оклики: Славно! Не хочемо Гауитѡв и Змартвѡхстанцѡвъ!)

Тымъ вѣсѣмъ, що я ту навѣвъ, оправдавъ я задеся менѣ достаточно жаданія нашѡ поставленѡ вь резолюціи шкѡльной. На заключенье зверну еще увагу Вашу, Высокоповажнѡй Родимцѣ, на одну рѣчь: За вѣсѣ кривды які руска народность дѡзнавала вь справахъ шкѡлъ народныхъ и середнихъ, мы справедливо нареквали на кр. раду шкѡльную. (Голосы: Такъ, справедливо!) Сь надѣями на помѡчь мы звертали до министерства. Министерство стоить надѣ кр. радою шкѡльною и если бы лише хотѣло, то може намъ вь многихъ вьзгледахъ помѡчи. Що голосѣ министерства значить, малѣсьмо недавно доказъ во Львовѣ.

Коли кр. рада шкѡльна звинула паралельнѡ клясы вь рускѡй шкѡлѣ вправѣ во Львовѣ, а комитетъ пятнайцѣтѣхъ выбранный львівскими Русинами для справъ шкѡльныхъ отнѣсся сь зажаленьемъ до

министра, то одно слово министра вьстарчило, щобы тоє прѡтивузаконне рѣшенье кр. рады шкѡльной ухилили. Видимо отже, що министерство вели хоче, то може намъ помѡчи. Уступивше министерство централистичне не только що намъ не помагало, помимо услугъ які ему неравъ высѣдчали рускѡй послы, але оно здало насъ на ласку и неласку краєвыхъ властей шкѡльныхъ зѡстающихъ вь рукахъ Полякѡвъ. (Оклики: Правда!)

Зъ поступованія уступившого министерства мы видимо, що оно уважало Русинѡвъ тою цѣною, за котру вь критичныхъ для себе хвиляхъ повыскѡвало голоса польской делегаціи. (Оклики: Славно! Правда!)

За таке поступованье уступившого министерства Русины стратили до него довѣріє и отвертаются нынѣ отъ централистѡвъ. (Оклики: Славно! Не хочемо централистѡвъ!)

Що до теперѣшного министерства, то досѡ оно не заявило фактами, чи схоче бути для насъ справедливымъ, до краєныхъ же слѡвѡвъ Русины научені досѣдомъ не привязують великой ваги, хотя бы тѡ слова походили зъ устѡ министра. Мы хочемо дѣль, фактѡвѡ, а не красныхъ слѡвѡвъ! (Оклики: Славно!)

Мы относимся до теперѣшного министерства сь жаданіями нашими безъ упередженія, и если оно вымѣритъ намъ справедливѡсть, если приверне рѡвноуправленье, то зможе числѡти на вѣдучность цѣлого руского народа, (Оклики: Славно!) если же не ухилитъ кривдѣ, які рускѡй народѣ дѡзнає, то Русины будутъ и сему министерству такъ противні якъ суть и будутъ противні теперѣшнѡй краєвѡй радѣ шкѡльной. (Протяглі оклики: Славно! Славно!)

Приступаю теперь до отчитанія резолюціи шкѡльной, котру вь имени комитету маю честь представити до принятия. Резолюція тая звучить:

(Бесѣдникъ отчитує резолюцію, котру зѡбрѣ при загальныхъ окликахъ „Слава“ вѣсѣми голосами принимає).

ДОПИСЬ.

Коломыя. (Львовскій рускѡй народный театръ подѣ дирекціею Т. Романовичъ изъ Коломыи). (Дальше.) Силы драматичнѡй нашего товариства пѡсля загального мнѣнія суть дуже добрі. Панове акторы грають прѡхорошо, такъ що подѣ тымъ вьзглядомъ правдиву славу нашѡй народнѡй институціи приносятъ. Отъначился зъ женщинѡвъ крѡмъ п. дирек. Теофила Романовичъ такожъ п-а Марія Романовичъ и п-ѣ Стефуракова, зъ мужинами Гриневецкѡй, Лясковскѡй, Стефуракъ, Людкевичъ, Плошевекѡй и Стечинскѡй. П. Теофила Романовичъ передѡвѣсѣмъ дуже вѣрно отдавала старшіи женщины именно вь штукахъ народныхъ и вь роляхъ женщинѡвъ зъ мѣщаньского стану вь „Французскихъ селянахъ“, где тѡ на сцену выходитъ женщина цокотуха, говѡрлива, криклива. П-а Марія Романовичъ занимає дуже важне становище вь нашѡмъ товариствѣ, бо отгравѡя роль любовницѣ такъ вь трагичныхъ якъ и комичныхъ штукахъ. Сѡ наша перша артистка всегда прѡятне и миле враженьє робить на публику, дѡзнає всегда наибѡльше симпатіи отъ тоиже. Публика не могла налюбоватися веселостію и наивностію а потѡмъ до слезъ не тронуться вь смутку и смерти Маруѣ Кѡвѣтки. Игра сѡ есть всегда вѣрна, только часами вь трагичныхъ роляхъ не може позбутися своѡи навѡчки моргати бровами, що вже давнѣйше нашѡй критики подносили — годилобся, щобы п. Романовичъ часѡмъ отнѣтнѣйше схарактеризѡвалася, що хиблено вь штуцѣ „Интрига и Любовь“. Вь „Дамилѣ“ мы бачили вь сѡ лица замало отнѡвѣдного выразу, щобы представити вѣрнѣйше хитрѡсть женщинѡв. — П-ѣ Стефуракова, найсѡветнѣйша и наипильнѣйша артистка нашей сцены. Зъ вѣсѣхъ женщинѡвъ театрального персоналу наибѡльше стараєся поступити вь штуцѣ

и пѡсля мнѣнія тыхъ, що єи давнѣйше на сценѣ бачили а теперь, видѡтъ вь сѡ трудахъ великѡй успѣхъ — нынѣ признають многѡ, що п. Стефуракова дѡрѡвѡцѡе паннѣ Маріи Р. а навѣтъ вь гдекотрыхъ сценахъ и перевысѡшає єи и вѣтъ задля того по п. Мар. Романовичъ найсимпатичнѣйшою особѡю вь женскѡмъ персоналѣ нашего драматичного товариства. П. Стефуракова отдає досѣть добре роль зъ свѣта аристократичного и божевѡльных. Одну хибѡ смѣємо указати п. Стефураковѡй т. є. що кожде реченье кѡнчить прѡтигненымъ глѡбокимъ вѡдохѡмъ а тоє неравъ дѣлає игру неприродною. П-ѣ Людкевичѡва комичнѡй роль вь штукахъ зъ житія мѣщаньского и сѡльского добре отдає, только єи голосъ не надеся до роль зъ житія аристократичного. Приняти належитъ п. Людкевичѡвѡй дѡбрѡй голосъ до сѣвѡу вь оперѡтахъ. П-а Вербицка дуже молоденька еще артистка потребує болѣшой рутины. Такожъ дирекція повинна болѣше звѡжати при обсадѣ роль, щобы пр. поважну ролю Наетѣ вь „Маруѣ“ не назначати такъ недѡтѡвѣдно, якъ сѡ сталося. (Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рѡда державна.) Для 18 (30) розпочалися на ново засѣданія рады державной. На першѡмъ зъ ряду 96-ѡмъ засѣданю палаты послѡвѣ зложили приреченье ново обранѡй послы: Хлюмецкѡй (бывшѡй министрь), Диркгаймъ, Ерлихъ, Гардтъ, Гавелка, Гайдентъ, Глядикъ, Ескель, Коссовичъ (зъ Буковины), Квичалъ, Митрофановичъ (зъ Буковины), Мозеръ, Пенкѣ, Питей (зъ Буковины), дрѣ Риттнеръ (зъ Галичины: Перемышль-Городокъ), Шмидереръ, Штайдль, Талиржъ, Тонкли, Ворцель, Портгаймъ и Рачинскѡй (зъ Галичины). — Гр. Таффе представивъ палатѣ новыхъ министѡвъ: Дунаевского, Штрайта, Кремера и Вельзергаймба. Предѣсѣдатель палаты завѣдомляє, що противъ выбѡрѡвъ зъ болѣшихъ посѣлѡстей вь горѣшнѡй Австрій внесено прѡтеста. Правительство вносѣть предложение о выбѡрѣ рекрутѡвъ на р. 1881 и предложение о способѣ пенсіонованія професѡрѡвъ теологичного факультету вь Краковѣ. — Министѡвѣ финансовъ предклаєає бюджетъ на р. 1881 и вь довѡгѡй прѡмовѣ поясняє финансовѡе положенье державы.

(Бюджетъ на р. 1881.) Финансовѡе економѡе представлено министромъ финансовъ Дунаевскимъ обнимає слѣдующѡй головнѣйшѡй точки:

Выдатки державнѡй выносятъ brutto на р. 1881	441,537.000 зр.
выдатки державнѡй выносилы brutto на р. 1880	423,451.000 зр.
отже на р. 1881 болѣше о Потрутивши отъ сего признанѡй минушого року кредитъ на будѡву арулянскѡй желѣзницѣ	18,086.000 зр.
побѡльшенье выдаткѡвъ на р. 1881 выносятъ	2,100.000 зр.

15,986.000 зр.

Выдатки на р. 1881 побѡльшено вь прирѡвнованю до минушого року вь слѣдующихъ позиціяхъ: 1) до вѡспѡльных выдаткѡвъ вь наслѣдство ухвалѣ делегаціи 3,700.000 зр., 2) вь министерствѣ внутреннихъ справъ вь наслѣдство необходимыхъ выдаткѡвъ на воднѡй будѡвы и на списъ людности 634.000 зр., 3) вь министерствѣ краєвой обороны задля вьлаты до фонду войсковыхъ такѣ 1,149.000 зр., 4) при регуляціи податку грунтового задля коштовѣ выкѡнченія оперѡтѡвъ 830.000 зр., 5) при цѣлѣ задля болѣшихъ реституціи податку консумційного 2,050.000 зр., 6) при податкахъ консумційныхъ задля болѣшенія рефундаціи для Угорщины 1,590.000 зр., 7) вь министерствѣ торговлѣ задля потребности будѡвы правительственныхъ желѣзницъ 7,936.000 зр. (Арулянська и Меранъ-Бѡценъ 6,700.900 зр., при почтахъ и телеграфахъ 621.000 зр., рускѡй желѣзницѣ 470.000 зр.); 8) вь министерствѣ рѡльничества задля поднесенія краєвой культуры и поднесенія науки господарства рѡльничего и лѣсного, годѡвлѣ товару, меліораци и залѣсѡненія 1,000.000 зр., 9) при державнѡмъ довгу задля болѣшихъ жаданѣ вь оирѡцентѡваню рентъ 790.000 зр.

Менші выдатки заходятъ при загальнѡй администратіи такѣ о 422.000 зр. и при субвенціяхъ для желѣзницъ задля спѡдѡванного користного руху о 1,832.000 зр.

Державнѡй доходы выносятъ на р. 1881 brutto	407,125.000 зр.
Державнѡй доходы выносилы р. 1880 brutto	398,278.000 зр.

Потрутивши доходъ зъ вой-

скового фонду подошце-
рды за р. 1880 . . . 2,800.000 зр.
оказується збільшення дохо-
дів на р. 1881 о . . . 1,647.000 зр.

Доходи побільшаються в наступуючих
отділах: краєва оборона 1,143.000 зр., без-
посередній податки 1,340.000 зр., консум-
ційні податки в наслідок закону з 18
липеня 1880 — 5,311.000 зр., тютюну
885.000 зр., міністерство торговлі в на-
слідок доходу з адміністрації пошти і
телеграфів і більшого приходу з жель-
зниць 1,609.000 зр., міністерство рільни-
цтва в наслідок побільшення продукції і
т. п. 753.000 зр. Зменшилися доходи при
міністерстві просвіти і впровадженні
в наслідок убитку облигацій наукового
фонду о 589.000 зр.

Цільний бюджет представляється
так:

Розхід	441,537.000 зр.
Доход	407,125.000 зр.
отже недобір	34,412.000 зр.
Оттягнувши кредит на а- ртилерію жельзницю	6,500.000 зр.
позостає недобір на р. 1881	27,912.000 зр.
В порівнянні до недобору р. 1880	25,137.000 зр.
представляється побільшення недобору о	2,739.000 зр.

(Фінансове положення держави з пре-
ставлено мін. Дунаєвського.) Так зване фінан-
сове експозе мін. Дунаєвського в су-
щності нічим не рожниться від тих же
фінансових пояснень, з якими звичайно
досягалися успіху його попередники. В
тій же добрі і слабі сторона. Добра, бо
не кидаючися відразу на новий, ризиковий
доріжок, як це зробив минулого року
Хертек з своїми податковими проектами,
не омане загальної надії на шкоро привер-
нення рівноваги в бюджеті, не дає обі-
цянок, котрі б опісля виявилися неосу-
щними і отверто розкриває сумний стан
фінансів; слаба, бо коли не привертає
рівноваги в бюджеті і ступає тою самою
майже дорогою, як попередники, тим са-
мым дає оружіє в руки противників
централізму, котрі можуть тепер мута-
tis mutandis подносити ті самі заміти
проти автономістичного міністра фінан-
сів, які давніше подносилися з сторони
автономістів проти централістичних
міністрів.

Фінансове положення держави
представляється навіть після слів мін. Ду-
наєвського — сумним. Недобори поновлю-
ються, а навіть зростають. Тепершнє ми-
ністерство не прибуває з совітськими по-
глядом на причини відразу, якимсь героїчним
способом привернути рівновагу в бюдже-
ті. Рівновага може бути тільки за часом
привернена. В якій спосіб це зробити?
Без подвійного способу: або зменшити ви-
датки, а именно видати на військо і на
внутрішню управу, або побільшити доходи.
Перший спосіб не веде до цілі, бо хоті-
ли б ще десь починати глядіти ощад-
ності, то всеж таки дуже малі, а більша
еще ощадність в видатках на військо
оскорбила б збройну силу держави, а біль-
ша ощадність на внутрішній управі дер-
жавної вызвала б застой в внутрішній
житті держави. Остається отже лише другий
спосіб. Що до побільшення доходів, при-
гадує міністер, що ще перед двома ро-
ками висказався в раді державній за
тим, щоби побільшити доходи держави
не через підвищення безпосередніх по-
датків але через реформу консумційних
і люксових податків. Міністер і те-
пер єсть той самої гадки. Коли однак
вже розпочато реформу безпосередніх по-
датків, то годі єн уривати без марної
утрати стільки виложених вже мільонів
на переведення сего реформи. Міністер
буде отже старався перевести реформу за-
кона о податках від будинків
(Gebäudesteuer) вже рад державній пред-
ложеного, внесе пропозицію о податку
заробковому і о змінні дотепершнього
податку доходу. Міністер зга-
дує, що реформа а властиво підвищення
безпосередніх податків має свою грани-
цю, бо треба пам'ятати, що безпосередній по-
даток через додатки на потреби краєві і
повітові стається дуже високий і невыно-
сний. Згадує міністер також о шкодли-
вості способу стягання податків через се-
квестраторів, але, з жалем мусимо ска-
зати, що з непонятних для нас причин
не обійшло скорого усунення сего так вели-
кого зла. — Міністер признає, що безпо-
середні податками не можна покрити ці-
лого недобору і треба шукати нових же-
рел. Тут указує міністер на пропози-
ційний вже його попередником проект о по-
датку від нафти, а внесений поперед-
ником проект закону о належності
(Gebührengesetz) цючас міністер
для перероблення, а то, щоби відповісти
справедливим жалам людности на над-
мірне обтяження оплатами спадщини по-
мешків (справа поднесена на рускомъ вѣчу

народномъ. Пр. Р.) і щоби обложити опла-
тами оборот великими капиталами на бир-
жі (що по часті мало б заступити бирже-
вий податок), і прирѣкає пропозиції новий
проект закона о належностях. З
дотепершніх реформ податкових на-
дѣся міністер в наступуючій побільшені
доходів: з податку від будинків
1,600.000 зр., з податку заробкового і до-
ходного 2,000.000 зр., з податку від цу-
кру 400.000 зр., на случай прийняття закона
о податку від нафти дохід з сего по-
датку 4,400.000 зр., дохід з оподаткованого
газу до освітлення (Leuchtgas) 2,000.000 зр.
(проект сего податку ще дотепер вгото-
вляється) і з такъ за вишні горѣлки, в
случаю ухвалення дотичаючого проекту,
1,500.000 зр. Селиби наконце збѣла ухва-
лена новела о належностях (Gebührengesetz-
Novelle), котру намірає внести міністер,
то з сего жерела сподѣяєся доходу окол
4 мил. Такимъ чиномъ сподѣяєся міні-
стер для бюджету будующого побільшені
доходів о 14—15 мільонів. Далше ука-
зує міністер також на те, що задачі
правительства не може бути лише дбати о
підвищенні сущуючих, а видуманні
нових податків. Підвищення податків
для покриття цілого недобору 25—26 міль-
онів було б руїною економічною людности.
Для того треба зарозумѣти о те, щоби
на дорож законотворчій і административ-
ній поступово дивити господарскій
розвід людности. В кінці указує міні-
стер на те, що економічне життя ремес-
ла, торговлі і рільництва послѣдніми ча-
сами починає підноситися. При безпосеред-
них податках випушло по конецъ жов-
тня о 1,877.000 зр. більше по надъ пред-
лиминарѣ, а при безпосереднихъ податкахъ
при спродажі тютюну більше о 2,217.000
зр. понадъ предлиминарѣ. В якій спосіб
буде покритий недобір, тоє укаже предло-
женіе особного закона фінансового.

ЗАГРАНИЦЯ.

Росія. Царь поверне в сях
днях з Ливадії до Петербурга. До
Ливадії вихав міністер комунікацій,
щоби супроводити царя жельзницею до Пе-
тербурга. На дворі жельзничомъ в Пе-
тербурзі не буде офіційного повітання
царя; та церемонія отбудеться в царскій
палаті.

Комитетъ міністрів рѣшив в о-
сновѣ заведеніе податку доходу.

Новий міністер фінансів Абаз
приймає сего тижня депутацію від тор-
говельників і промисловців і в відпо-
вѣди на їх промову висказав утяжли-
вість і відвѣчальність на своїмъ стано-
вищі; однакже надѣсь, що при всесторон-
ній підмозі усебѣ сповнитися надѣ царя,
наконце додавъ, що вінъ торговлю і про-
мисел все буде мати в опѣці.

По страшені двохъ нигилистів з
послѣднього процесу появилися зновъ нові
дві нигилистичні прокламації „Народной
Волѣ“ в Петербурзі, печатані на ручній
прасѣ в тайній друкарні сѣ підписомъ:
„Екзекутивний комитетъ“. З того видко,
що поліція Петербурга не успѣла еще ви-
крити всѣ тайні друкарні.

Телеграми з Росії донесли позавче-
ра о викриті двохъ тайнихъ друкарн
одної в Харкові другої в Києві
(журнальська печатня). Рівночасно в обохъ
тихъ мѣстахъ арештовано по двѣ особи,
збѣтаючи в звязі сѣ друкарнями.

Туреччина. Князь черногорскій одержав
численні гратуляції з случаю заня-
ття Дульцини, а межі иншими також від
Глидстона і князя болгарского. Але кня-
зев Черногорскому Дервиш баша не
передавъ цілої призначеної области,
а именно оставивъ в посѣданію турецкомъ
Санъ-Гіоргіо; Турки не хотять тої мѣ-
стцевості уступити. Черногорскій міністер
дѣл заграничнихъ Радоничъ, завѣдомивъ
представителів держав при дворѣ черно-
горскомъ, що Дервиш баша помимо кон-
венції войскової, на подставѣ котрої Санъ-
Гіоргіо належить до території отступленої
Черногорі, не хоче видати тої мѣстцевості
покликуючися на евентуальний рѣшучий о-
судъ комісії розграничуючої. Божо Петро-
вичъ выславъ для того отпоручника Ника
Матановича до Санъ-Гіоргіо.

О прийнятті Черногорцівъ через жи-
тельство Дульцини доносять до часописів,
що в Дульциню і окрестности панує по-
входъ Черногорцівъ в мѣсто цѣлковитий
спокій. Значний мешканці Дульцини от-
дали Божо Петровичови принадлежну честь
і повитали его яко губернатора. Того са-
мого дня заткнуто і привитано черногорску
хоругву. Черногорці выслали заразъ отря-
ды войска для сторожи нової границі.

З цілої отбувшоїся легко процеду-
ри передачі Черногорцямъ Дульциня пока-
зується, що Порто, коли б була тільки хотѣ-
ла, давно могла була отдати той округъ
Черногорцямъ. Вѣсти о сильній организа-
ції Альбанцівъ показали несправедливими.

Сильно зорганізованихъ Альбанцівъ не
мѣгъ бы бувъ Дервиш баша такимъ та-
кимъ коштомъ перемогти, якъ то сталося в
стичцѣ підъ Мушкою.

Князь Никита подікававъ телеграфічно
султанові за коректне переданіе Дульцини
і высказавъ надѣю приязного отношенія о-
бохъ державъ.

Що до демонстраційної флоти
то теперъ ведуться переговори, чи флота
має розійтись чи отати до залагодженія
справи грецеской, якъ предлагала Англія.
Більша вѣроятність однакже єсть, що флота
розійдеться, за чимъ промовляють: Ні-
мечина, Австрія і Франція.

Греція. Після донесенія з Атенъ
правительство грецеске замовило зновъ 12
батерій Крупна, 30.000 карабинівъ, 12 ло-
докъ панцирнихъ, 12 торпедовихъ і 4 кар-
тачівницѣ. З Румунії мало прибути до Гре-
ції зновъ надъ 300 охотниківъ. Грецескій
міністер войни наказавъ тремъ генера-
ламъ отбути пересмотръ цілої армії і всѣхъ
закладівъ войсковихъ. Станъ армії грече-
ской має выносити близько 55 тисячъ лю-
дей.

НОВИНКИ.

— Папа Левъ XIII надавъ на прошеніе
нашого Архієрея ки. Романови Чарторы-
скому значний ордеръ за уступленіе руїнъ
давнього монастиря і церкви Василянъ а
княгини гр. Старжинської зъ Задарова пе-
реславъ дорогій нагрудникъ сѣ изображе-
немъ паны за выбудованіе церкви в тѣмъ
селѣ.

— Загальні збори товариства „Руска
Бесѣда“ отбудуться дня 7 н. ст. грудня о
год. 6 вечеромъ, на котрій Видѣль всѣхъ
П. Т. членівъ до найчисленнѣйшої участі
запрошує. — Отъ Видѣль „Рускомъ Бесѣді“.

— Видѣль филіи тов. „Просвѣта“ в
Станиславѣ запрашає всѣхъ пп. членівъ
на выклады, котрі отбудуться дня 12 л. гру-
дня (вѣ Недѣлю) о год. 3½ попол. в салѣ
Готелю Каминського (ул. Тысьменицка). О-
динъ зъ выкладѣвъ буде „О добрыхъ дѣ-
лахъ цѣсаря Іосифа II для руского народу“.

При тѣй случайности будуть могли
пп. члени отобрати собѣ книжочки выдані
Товариствомъ в р. 1880 і заплатити вкла-
дки належні.

Въ Станиславѣ д. 3. л. грудня 1880.
Евгеній Железвскій, предѣдатель,
Останъ Левчицкій, секретарь.

— О. Алексій Тороньскій, катихитъ ги-
мназіальний въ Дрогобычі, выбраний Дро-
гобыцкою мѣскою радою в мѣстцеву раду
повѣтова.

— Нова газета. О. Иванъ Паумовичъ
заповѣдає издаваніе чисто религіійної газе-
ты „Посланикъ сладчайшого Ісуса“. О-
твѣчальність за содержаніе тої газети
передъ властію духовною бере о. Наумо-
вичъ на себе.

— Вѣ нощі зъ четверга на пятницу зго-
рѣло село Кривичѣ підъ Львовомъ. По-
жаръ выбухъ в дворѣ і при сильномъ вѣ-
трѣ згорѣло кромѣ двора 30 господарствъ
селянскихъ.

— Нова читальня руска завязалася в
жовтню с. р. в селѣ Рогозній підъ Чер-
нівцями.

— Епидемія, котрі панували сѣ осени
во Львовѣ вже совсѣмъ майже выгасли. Мѣ-
скій физикатъ записує в послѣднемъ ста-
тистичномъ выказѣ за часѣ отъ 26—30 па-
дольста тільки 7 випадківъ пошестій.

— Нотаръ вѣ Камѣнцѣ Струмиловій, п.
Еразмъ Яницкій, збѣставъ, якъ довѣдуєся
„Батьківщина“ заусупендованій зъ свого
уряду по причинѣ вытѣченого противъ нему
слѣдства. П. Яницкій выдававъ скрипта но-
таріальній на пожички жидѣвскій селянамъ,
дуже погубній для селянъ, бо на подставѣ
тихъ скриптівъ могли жидѣвскій лихварѣ
за безцѣнъ набувати грунту селянскій а
власителѣ селянина выкинути зъ его бать-
ківскої землі і хаты.

— Впр. о. Іосифъ Кобылянскій, конс.
сов. і парохъ зъ Пѣйла підъ Калушемъ, зѣ-
стный жертволюбче на народній і просвѣ-
тній цѣль, жертвовавъ по третій разъ вже
на Стрийску бурсу 30 зр.

— Ц. к. Президія Намѣстництва змѣни-
ла програму концерта вѣ памяті цѣс. Іо-
сифа II, предложеноу їй комитетомъ вѣ той
спосѣбъ, що заборонила отчитувати I зъ
отчиту п. Барвѣнського слѣдуючій у-
ступы: 1) на стор. 9 отъ слѣвъ „Республи-
канскій“ до слѣвъ „жереломъ упадку“; 2)
на стор. 16 „якъ і на молитву вѣ церквѣ“;
3) на стор. 17. отъ слѣвъ „навѣть церкви“
до „жидови“ і отъ слѣвъ „що жиды замы-
кали“ до „або свято“; 4) на стор. 28 отъ
„Згадує вправдѣ“ до слѣвъ „арендарамъ жи-
дамъ“; 5) на стор. 30 отъ сл. „Нынѣ по
100 лѣтахъ“ до сл. „руского народа“. У-
ступъ о арендованію церковъ жидамъ пода-
ний вѣ отчитѣ вѣ дословнѣмъ перекладѣ зъ
польск. историка Шайнхорнъ сѣ наведенемъ
жерела. II. Вѣ декламации стиха Іларі.

Грабовича на стор. 3 уступъ: „О чомъ ты
вѣ могилѣ тѣй чорной замкнула вразѣ сѣ
Іосифомъ II надѣйний нашъ часъ“ а на
стор. 4. уступъ: „Не вмерш не загинешъ
підъ тяжкимъ обухомъ, ще кровь твоя зъ
грудей не сплыла“.

— Нунцій папскій msgr. Ванутеллѣ, при-
буде до Вѣднѣ около половини сего мѣсяця.

— Зъ Коломыѣ пишуть намъ: Дня 29
листопада отбулося у насъ торжество ру-
ское вѣ памяті вступленія на престолъ бл.
ц. Іосифа II. О год. 9 рано отпранивъ Впр.
о. крл. І. Кобылянскій службу заупокойну,
на котрій присуствовали: цѣлый штабъ
офицерскій, староста вѣ парадѣ, тѣло учи-
тельске; представителівъ судовъ і маги-
стратскихъ не можна було замѣтити, тѣ бо
послѣдній удалісь до костела, где отпрани-
лася служба за погибшихъ вѣ 1830 року.
По службѣ о год. 11. удалісь вѣ депута-
ції руской о. Кобылянскій, п. Кульчицкій і
о. Левицкій яко представителѣ рускихъ то-
вариствъ до бюра п. старосты і выразили
льбяльність і привязаніе Русинѣвъ до ди-
настії Габсбургѣвъ. Панъ староста принявъ
депутацію дуже жичливо і розмавлявъ сѣ
нею по руски. — Вечеромъ о год. 7 слѣ-
довавъ вечеръ музикально-литера-
турный. Найперше державъ п. Гр. отчитѣ
о житію і дѣятельности Іосифа II, вѣ ко-
торомъ ясно высказавъ характеръ того ве-
ликого монарха і его заслуги, якѣ положивъ
для народа. Отчитѣ сѣй тревавъ надъ 1½
години. Оттакъ отѣпѣвавъ мужескій хоръ:
„Красна зоре“ і „Корона золотая“, котрі
то пѣснѣ на жаданіе публичкѣ мусѣвъ хоръ
повторяти. По тѣмъ слѣдовало представле-
ніе опереты „Цѣсаръ Іосифъ II“, нарочно
на той дець оригинально написаной п. И.
Трембицкимъ. Признати належить, що опе-
рета та має условія удержатися на руской
сценѣ, позаякъ тематъ сѣ историчный, а пе-
реведеніе акцій веселе і занимательне. Му-
зику до тої опереты написавъ п. Ф. Доли-
ста, капельмистръ руского театру, такожъ
удачно, черезъ що вартѣсть опереты під-
нявъ. По представленію театральномъ, вѣ
которомъ брали участь оба авторы опереты,
выголосивъ хлопчина селянскій стихъ „Іо-
сифъ II яко орачъ“, а на законченіе пред-
ставлено образъ зъ живыхъ особъ, пред-
ставляючій Іосифа II, орючого поле. Вже
то можна сказати, що програма вечера була
отвѣтна вѣ кождѣмъ взглядѣ, а выкананіе
удачне, за що численно збрана публика не
щадила свого знанія і рукописканія. На
вечерѣ тѣмъ замѣтили мы особенно велике
число священниковъ і войсковыхъ высшего
степенія; польской публичкѣ майже не було,
бо она збѣралася була вѣ той самѣ часѣ
вѣ сали магистратской на польскій бенкетъ.
День передъ тѣмъ устроивъ отдѣлъ това-
риства педагогичного такожъ вечеръ му-
зыкально-литературный (польскій)
вѣ честь Мицкевича, на котромъ зачеплено
рѣчи до вечера неотпѣтій, а именно згоду
braci Polakow i Rusinow dla zdobycia jed-
nego celu, — а одинъ рускій чоловікъ, ко-
торый о тѣмъ державъ рѣчи, высказавъ та-
кожъ, що крестъ однорамный лѣпшій отъ
трираменного!

— Вѣ Товмачі обходжено памяті цѣсаря
Іосифа II дуже величаво. Мимо интригъ
нашихъ противниковъ зѣбѣхалось много свя-
щенниковъ і селянъ. При богослуженіи вы-
голошено двѣ отличні проповѣди: одну вѣ
церквѣ, другу підъ крестомъ. Опѣсля насту-
пило ушощеніе народа і обговореніе ва-
жнѣйшихъ справъ. На богослуженію не було
репрезентантівъ ани старосты ани видѣль
повѣтового. Вѣ кінці 8 селянъ отпранилось
на вѣче народне до Львова.

— Зъ Рогатина пишуть намъ: Дня 29
падолиста отбулося вѣ церквѣ Рогатинской
торжественне богослуженіе за цѣсаря Іоси-
фа II, освободителя руского люду отъ на-
нской неволѣ. Понеже обходъ памяті всту-
пленія на престолъ цѣс. Іосифа II мавъ безъ
сомнѣнія характеръ народный публичный,
що такъ сказати державный, для того завѣ-
давъ Рогатинскій урядъ парохіальний всѣ
уряды цѣсарскій (староство, судъ повѣтовый,
войскову мѣстцеву коменду) і автономичный
(видѣль повѣтовый і раду громадеку). Пла-
каты вѣ рускомъ языкѣ, розбѣплені на
всѣхъ важнѣйшихъ мѣстцяхъ Рогатина взы-
вали вѣрныхъ на богослуженіе, котре ма-
лось розпочати о 9 год. рано. О сказаній
годинѣ розпочалось богослуженіе, котре от-
правляли три совѣтники консисторскій Впр.
оо. Медвецкій приходникъ зъ Вербиловцѣвъ,
Чировскій приходникъ зъ Бабинцѣвъ доль-
ныхъ і мѣстцевый душпаствъ зъ Рoga-
тына, далше оо. Стефановичъ, завѣдатель
Потока і сотрудникъ зъ Вербиловцѣвъ. Одна-
кожъ зъ запрошенихъ урядѣвъ явився вѣ
церквѣ лишь ротмистръ уланѣвъ і бурмистръ
мѣста, Шеферъ; видѣль же повѣтовый у-
давъ о год. 10 на богослуженіе вѣ костелѣ
за полягшихъ повстанцівъ вѣ р. 1830. Цер-
ковъ була переповнена народомъ; на лицахъ
всѣхъ присутнихъ видѣлася вдячність для
монарха-освободителя. И при сѣмъ случаю
не обійшло безъ демонстрацій зѣ стороны
Польковъ. Мѣстцевый приходникъ і кати-

хитъ школъ Рогатынскихъ приготовили многихъ зъ старшихъ школярѣвъ до свѣту въ церквѣ подчасъ богослужения. Але по 8-ой годъ, передъ богослужениемъ прійшовъ до директора школы инспекторъ рады окружной п. Подгаличъ и наказавъ директору, чтобы школярѣвъ свѣтѣ не пустивъ до церкви, бо инспекторъ не має „зъ горы“ наказу за цѣсаря Іосифа II молиться. Рѣвночасно же пошли школярѣ дѣти до костела молиться за полярныхъ зъ 1830 р., зъ чего мусится консеквентно вносити, що п. инспекторъ має сей наказъ „зъ горы“. Комментаріи, надѣмось, до сего факту не по треба намъ додати.

— **Зъ Сянока** пишуть намъ подъ днемъ 29 падолиста: Передъ годиною повернули мы зъ старинной катедральной церкви Сяночонъ зъ богослужения за великодушного монарха-освободителя, которого сегодня цѣла Русь галицка и буковинска поминае. Пять священниковъ мѣстцевыхъ и доокрестныхъ отслужили службу соборную, которой присутствовало множество народа, власти гражданской и войсковой. Величаво була хвиля, коли около прикрашеного тетрапода загорѣло сумне „вѣчная память“, выкликающе у каждого присутного згадку польско-паньского заповоленія нашего народа. Нынѣ даремна вже праця нашихъ сусѣдѣвъ выкоренити духа руского въ молодѣишій нашомъ поколѣннѣ, учачи его по школахъ польско-патріотичныхъ пѣсней въ родѣ тѣхъ: „Bij Rusiną, roganina!“, они не годны вже придушити духа руского, который якъ митологическій фениксъ при каждомъ случаѣ розгарае въ живую пологѣнь. Намъ тутъ на окраинахъ Руси рѣдше лучаеся брати участь въ величавыхъ русскихъ подвигахъ, тожъ позвольте намъ еще до заутрѣшного „вѣча народно-русского“ въ столиціи Руси докинути наше слово: „Стѣйте крѣпко, русскіи патріоты, за правами нашої святой матери-Руси! Мы духомъ съ вами!“

— **Зъ Тернопольщины** звѣщаютъ насъ: Въ понедѣлокъ обходили Тернопольскій Русины 100 лѣтній роковины Іосифинскій отпавою богослужения въ середній церквѣ, на котре были запрошеніи всѣ мѣстцевы власти администрацій, судовы, школярѣ и войсковы. Однако кромѣ войсковости и парадіанъ не бачилисьмо ни одного заступника названныхъ выше властей. Не дивуемся совѣмъ, що никто зъ Поляковъ не взявъ участі въ томъ богослуженіи. Але вжѣ совѣмъ непростимымъ такий поступокъ ц. к. властей мѣстцевыхъ, котры повинны зъ уряду своего служити примѣромъ лояльности, а именно разило се каждого хочъ троха ознакомленого съ заслугою Іосифа II для нашего краю, що власти школярѣ съ молодежію не явились въ церквѣ на 1½ године богослуженія. Се дробна, але рѣзка иллюстрація на правленія нашихъ отношеній а именно школярѣ. Коли бо въ церквѣ не явился ни одинъ урядникъ ни учитель (бо Русины такожъ заняты по школахъ та урядахъ), не бракло ихъ въ демонстраціи листоводной въ костелѣ и на вечерѣ, на который были запрошеніи всѣ урядники и учителя-Поляки и тамже збѣрались подъ окомъ ц. к. староства, а такожъ и гдѣйскіи учителя не безъ вѣдомости дирекції. Такъ то у насъ умѣють цѣнити заслугу мужа, который только дѣлалъ для школъ въ Галичинѣ, а чого можна сподѣваться по молодежи школярѣ, выхуваной въ дусѣ такомъ, не потребуемо и говорити. Читальня руска святкувала такожъ память Іосифа II, а проф. Загайкевичъ выказавъ въ хорошомъ отчетѣ для членѣвъ заслуги Іосифа II въ загалѣ, а для Русинѣвъ особенно. Съ жалемъ однакъ сказати мусимо, що не много членѣвъ явилось на отчетѣ, понеже для идеяныхъ мѣщанъ все еще лучше смакують „крупницю“ спадаючи зъ транеzy паньской, якъ руске слово, походяче зъ широго сердца. Потѣшаемосъ лишь тымъ, що присутній на отчетѣ членѣ прійшли до свѣдомости своего людского достоинства и ссормятся за своихъ брагѣй, котры мають уши а не чуютъ, мають очи, а не видятъ. Тожъ не теряемо надѣи, що й тѣ мѣщане, котры дали затыгнутися тамъ, где „зъ комина курится“, колись такожъ прозрѣть и потрафлять охоронити отъ такого сорому власну свою честь. — Члены читальнѣ и филій тутешныхъ „Просвѣты“ и тов. им. Качковско-го выслали телеграммы привѣтій до комитета Іосифинского обходу.

— **Що зробивъ одинъ селянинъ рускій съ памфлетомъ на руске священство?** (Автентичне.) Передъ концертомъ 29 падолиста змеркомъ вже якійсь кольпортѣръ-полячокъ въ конфедератѣ, певно одинъ зъ „walecznychъ“ зъ роковъ 1848—1863 зачалъ за брамою входовою „Народного Дому“ и зъ оттамъ каждому входящому селянину выхавъ памфлетъ на руске священство, печатане въ „drukarni Dziennika Polskiego“. Понеже на коритари було темно и „рогатѣвки“ не можна було добачити, селяне въ доброй вѣрѣ брали листъ наперу, задрукованый кириллицею. Але при свѣтлѣ коло

сходѣвъ селяне добавили на сподѣ польскій подписъ „Z drukarni Dz. Pol.“ и дерли той памфлетъ не читавши. Але знайшовъ одинъ селянинъ, который поступивъ собѣ мудрейше. Отъ иде бытъ до конфедератника и каже: „Дайтежъ и менѣ тоту отзову отъ пріятельствъ народа!“ Конфедератникъ зрадованый дае селянину одинъ примѣръникъ памфлета, але селянинъ однимъ не вдоволюеся тай каже: „Що менѣ зъ одного, дайте менѣ хоть сто!“ Конфедератникъ пытае: „На що Вамъ?“ — „Ба, на що, тажъ прійду до дому, роздати по селахъ людямъ!“ Конфедератникъ зъ радости дае майже весь грубый жмутъ памфлетѣвъ селянину. Тогды селянинъ холоднокровно складае всѣ тѣ памфлеты въ двое, и твердыми, крѣпкими руками дре памфлеты на четверо приговорюючи при томъ отповѣдній такому актови слова. По скѣнченню же цѣлого акту селянинъ бере еще холоднокровнѣйше конфедератника за конвѣръ тай съ честію выводитъ за браму. Такъ то скѣнчився подвигъ польско-патріотичный, о котромъ польскіи газеты совѣмъ замолчали.

— Мы вже кілька разъ згадували о **малорускихъ представлєняхъ театральныхъ въ Одесѣ**. Последніими днями доносить „Одесскій Вѣстникъ“, що кружокъ любителей драматической штуки и музыки съ великою энергіею стремитъ до утверждения въ Одесѣ малорусского репертоару. Представлєнями управлєе п. Т. В. Чернышевъ. Дня 28 н. с. падолиста представлено: „За Нѣманъ иду“, оперета въ 2 дѣяхъ и „Москаль Чарѣвникъ“, оперета въ 1 дѣѣ Котляревского. Въ першій штудѣ свѣтѣ и хоръ отпѣвали 16 уступѣвъ. На закінченнє устроено народный танецъ „Полтавочка“.

— **Памятники руского малярства.** Гр. Войтѣхъ Дѣдушицкій, консерваторъ старинныхъ памятниковъ въ вѣстѣ Галичинѣ оповѣстивъ въ польскихъ дневникахъ отзову о потребѣ охоронны для памятниковъ именно церковного малярства на Руси. „Можный родины давній — пише п. Дѣдушицкій — нашего краю были переважно греческого обряду и они щедро прикрашали русскіи церкви. На Руси можна слѣдити развѣй окремой школы, котра початками своими сягае XIII-ого вѣку и наслѣдуе штуку греческу, однакожъ рѣвночасно стыкаеся такожъ съ школою италійского малярства. Згадати только о трехъ церквахъ. Въ Ёзуполи, коло Станиславова суть образы Матери Божіи съ тѣломъ Христа и Успенія, пригадуючій майстерскимъ живописаньемъ италійскій образы XIII-ого и XIV-го столѣтій; сущъ дальше три свѣтѣ епископы, котрыхъ поважній постати живо пригадуютъ наилучшій работы зъ першой половины XV-ого столѣтій; сущъ наконецъ постати 12 апостоловъ (сегодня немилосердно перемалѣваній), котры въ дохованыхъ старинныхъ начеркахъ показуютъ правдиво артистичну руку! Въ церквѣ Бучацкѣй находится образъ св. Іоана Крестителя (крылатого, несущего на тарели власну голову), пригадуючій и духомъ и композиціею наилучшій работы середновѣчной Італіи; зарѣвно и на иконостасѣ тонкѣ церкви сущъ образы цѣнныи, пригадуючій стилемъ конецъ XV-го столѣтій. Однакожъ найвеличавшимъ памятникомъ старинной штуки (живописи и рѣзбы) есть иконостасъ въ Богородчанскѣй церквѣ (гл. фельетонъ „Дѣла“ ч. 82. Ред.) Той иконостасъ має надписи, зъ котрыхъ видно, що его малювали монахи зъ Скита Манявского. Особливо удачній: Успеніе и Преображеніе Господне. Иконостасъ той свѣдчить, що на Руси будовництво и рѣзбарство не уступали малярству. Впрочемъ може о томъ кождей пересвѣдчитися, глануши хочбы на церковь Волоску во Львовѣ“.

— **Страшною смертію** згинувъ одинъ подорожній въ Угорчинѣ. Середъ дороги загрузъ въ болотѣ такъ, що вже не мѣгъ зъ него выдобртисъ а на другій день знайдено его вже леживого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денникъ ч. 18** зъ 11 р. жовтня 1880 мѣстить: Думка бездольного, Л.; Зарученіи, романъ истор.; Згадка (поэзія) Л.; Нещастна любовь, опера въ 3 дѣяхъ. Т. Ш.; Клявула (поэзія) И. Ш.; Замѣтки про взаимны руского языка и народной литературы (дальше); Библиографія.

— **Przekrój w Środkowych Karpatach z Chyrowa przez Uherce**, węgierski grzbiot Bieszczadu do Sturzyca, z uwzględnieniem niektórych przekrojów równoległych, podał Henryk Walter, c. k. starszy komisarz górniczy. Lwów. 1880. 8-ка, стор. 19 и мапа.

— **Ящуржинскій Хризантъ**. Лирическіи малорусскіи пѣсни, преимущественно свадебныи, сравнительно съ великорусскими. (Обитка зъ „Русского филологического Вѣстника“) Варшава 1880. 8-а ст. 133. Цѣна 1 рубль.

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Поставленъ Всч. оо: Т. Косевичъ, сотрудникъ зъ Галича завѣдатель Черепина; И. Алексевичъ зъ Черепина завѣдатель въ Губинѣ; І. Редкевичъ, новопоставленый пресвитеръ сотрудникъ въ Галичи; Т. Бородайкевичъ зъ Ковальки завѣдатель въ Городищи дек. Тернопольского.

Презенту получилъ Всч. о. І. Черепашинскій зъ Керницъ на туюжъ парохію.

Каноничну институтію на приходѣ Ковальку, дек. Бучацкого о. Ст. Новосадъ зъ Городища.

Въ терно прилѣтъ на парохію при домѣ карной (Бригидкахъ) во Львовѣ: 1) дрѣ Крижановскій, 2) Гаморакъ, 3) Андрей Бѣлецкій, проповѣдникъ катедральный.

Народне вѣче Русинѣвъ.

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

Нѣмъ подамо повне справозданнє зъ народного вѣча и повный текстъ бесѣдъ чотырохъ референтѣвъ, доповняемо коротко наше послѣднє справозданнє.

По бесѣдѣ о. Данила Танякевича взглядомъ першой резолюціи, котру правительственный комисаръ два разы перерывавъ, забравъ голосъ о. Наумовичъ. „Не буду говорити довго. Референтъ представивъ тутъ нашъ историчный права, нашъ конституційный права и нашъ кривды, и сказавъ, що мы маємо повне право жадати для себе правъ народныхъ, рѣвноуправненія. Я еще згадаю о одномъ правѣ. Ото погляньте на тѣ поля, где проливалася кровь въ оборонѣ Австріи, на тѣ побѣдища въ Італіи, въ Чехахъ, въ Нѣмеччинѣ, всюду, где боролаея Австрія, а якже много знайдете тамъ костей нашихъ русскихъ воюющихъ?! А чижъ тѣи, що заперечуютъ намъ права, отдали рѣвный податокъ крови? Ото есть право, на котромъ такожъ опираются нашѣ жаданія.“

По прійнятю першой резолюціи вѣдывавъ предсѣдатель другого референта п. Барвѣнського до предложєня другой резолюціи. Привитанный грѣмкими оплесками представляе бесѣдникъ сумный образъ матеріального быту нашего народа, страшного экономического упадку нашего селянства и маломѣщанства. Пояснивши датами статистическими сей упадокъ и выказавши рѣзкородный причины сего упадку, якъ: безпомѣчне полишеннє что ино зъ паньщины вызволеного народа безъ помощи и проводу, довговѣковою паньщиною забытый змысль господарности и оцпадности, выданнє селянъ на експлоатацію, деморализуючій впливъ коршемъ, занедбаннє господарского и ремѣничего образованія и т. д. — переходитъ бесѣдникъ до поясненія примусового вывлачєня селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ прадѣдной землѣ, до задовженія господарствъ, а выказавши шкодливѣсть такъ званныхъ „селянскихъ банковъ“ а именно „старого селянского банку“ и неісповѣднѣсть и цѣлковиту безцѣльнѣсть провктованого кр. Выдѣломъ „кравого закладу гипотечного“ поясненіе условія корыстного кредиту и способъ организаціи такого кредиту на подѣставъ нашихъ громадскихъ кастъ пожичковыхъ, ихъ лучшего зьорганизованія, розширенія, евентуального подпоможєня державными и кравыми фондами и ихъ органичною звязи въ одну цѣльнѣсть кредитовой институтіи приступной для цѣлого народа. Дальше выказуе бесѣдникъ можливість ратунку задовженыхъ селянскихъ господарствъ, вытыкае дотеперѣшну безцѣльнѣсть сойму въ той такъ пекучѣй справѣ и высказуе жаданнє якъ найскоршого рѣшенія сей справы. Оттакъ припоминае бесѣдникъ, що въ загалѣ экономичный справы у насъ усунено если не на послѣдній, то на другій планъ и що цѣлый загалъ мало занимаеся и занимаеся тыми справами. Доперва грѣбній катастрофы якъ лицитація цѣлыхъ десятковъ тысячъ господарствъ и до крайности посунене роздробленнє и помѣшаннє власности звертають увагу загалу. Тожъ треба намъ безнастанно хлопотатисъ тыми справами, подносити нашъ голосъ о нашѣй матеріальной нуждѣ и зъ своей стороны праціювати надъ усунєньемъ зла.

Переходячи до другой точки экономичной резолюціи иллюструе бесѣдникъ цифрами, якъ дуже обтяженный нашъ народъ податками и всѣякими данинами, а именно додатками до податковъ. На подѣставъ сего рѣчного бюджета кравого критикуе бесѣдникъ господарку кр. выдѣлу и радъ пов. и доказуе, що додатки до податковъ такъ кравый якъ и повѣтовій не такто продуктивны уживаюся для добра народа, якъ бѣльше для засыченія люкеусового бюрократизму. Розказавши оттакъ коротко исторію теперь переводженю реформы

грунтового податку, поясняе, що подвышеннє сего податку булобы руиною нашихъ селянъ и при томъ подноситъ заслуги пос. Оваркевича, который консеквентно стоявъ на сторожи сей справы и противився замѣреному при реформѣ грунтового податку подвышенію. (Збѣраній выносятъ окликъ на честь о. Оваркевича: *Славно! Най жїє намъ!*) Переходячи наконецъ до умотивованія третей точки экономичной резолюціи выказуе бесѣдникъ необходимую потребу отворєнія новыхъ жерель заробкованія нашому народови. И тутъ звертае увагу на дотеперѣшну безцѣльнѣсть и на занедбаннє сей справы черезъ соймъ и що доперва найновѣйшими часами озвались голоса накликающіи до авороту и до дѣла. Представивши, якъ наше ремесництво занедбане упадае подъ напоромъ чужой конкуренціи подпоможєной желѣзницами, указавши дальше на бракъ господарскихъ и ремѣничихъ та промысловыхъ школъ приступныхъ для народа, на неісповѣднѣсть теперѣшныхъ полонизаційною системою прибитыхъ школъ народныхъ, звертае бесѣдникъ увагу на тѣ такъ рѣзкородныи а такъ богаты таланты, котрыми обдареный нашъ народъ, а котры такъ свѣтло заявлялись на кравѣй выставѣ во Львовѣ и на выставѣ въ Коломыѣ и высказуе жаданнє совѣтского плеканія сей богатои стороны нашего народного таланту, утворєнія господарскихъ, ремѣничихъ и промысловыхъ школъ и плеканія и поддвигненія кравого ремесла и промыслу. Указуючи на тое отъ всякой національной пристрасти далеке поле экономичного поддвигненія нашего народа вызывае до розвою живои дѣятельности на томъ поли. Тую майже цѣлогодинну бесѣду выслушали всѣ агромаденкѣ съ напруженою увагою и живыми неустающими оплесками выказали свою признательность. Особенно селяне съ энтузіазмомъ пріяли ту бесѣду и опѣсалъ самъ высказали бесѣднику свою подяку. (Конечъ буде)

Курсъ львовскій зъ дня 29. л. падол. 1880.

	безъ купюры	платить жадають	
		австр. валютною	ру. кр.
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Лѣв. по 200 р.		277 50	280 50
„ лѣвб.-черн.-лѣ. по 200 р.		167 —	170 —
Банку гил. галиц. по 200 р.		296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.		97 30	98 30
„ „ „ по 4% ав.		91 25	92 25
„ „ „ по 5% ав. период.		97 30	98 30
Банку гил. галиц. 6% ав.		101 70	102 70
Листы дов. гал. рус. банку п. 6%		101 50	103 —
3. Листы довѣжы за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.			
Индустриаліи галиц. 5% м. к.		98 —	99 —
Облиги коммунальн. Гал. банку рустик. 6%		101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%		100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова			
„ Станиславова		19 50	21 50
„ „		23 50	25 50
6. Монеты.			
Дукатъ голландскій		5 50	5 60
„ прусскій		5 52	5 62
Наполеондоръ		9 33	9 43
Павимперіалъ		9 62	9 72
Рубель російскій ерѣбный		1 57	1 71
„ „ паперовый		1 17 1/4	1 19 1/4
100 марокъ нѣмецкихъ		57 80	58 50
Серебро		99 50	100 50

Для консументѣвъ и торговельниковъ

поручае

КАВУ

включно съ цѣломъ и упакованьемъ, franco на кождо почтовую станцію австрійско-угорскон монархіи за понерѣднымъ присланьемъ або послѣднѣматою належитости за килограммъ.

1а Цейлонъ наилучша перлова	зр 2.	—
1а великоеріиета Куба	„ 1.90	—
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	—
1а наилучша Ява	„ 1.55	—
1а досконала Ріо	„ 1.35	—
1а наилучша Порторико	„ 1.70	—
1а Сг. Доминго	„ 1.55	—
1а наилучша Сантош	„ 1.50	—

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣпнякъ (Preis-Courant) высылаетъ на жаданнє franco. (8—10)

Лаврентій Рабый

господаръ въ Старискахъ (остатна почта Шкло)

вырабляе всякіи работы рѣзбарскіи до церквей, якъ иконостасы, царскіи врата, рамы, семисвѣщники, подѣвѣщники и т. д. за умѣренну заплату, а яка моя работа, то докажу рѣзными свѣдоцтвами. (1—2)

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ овятъ) о
4-ой годниѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ
Ч. 15 пляцъ Маріанскій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
Г-омъ поверсѣ).

Воѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать подѣ адресою:
редакціи и администраціи „Дѣло“
Ч. 15 пляцъ Маріанскій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣть року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламаци, неопечатаніи вѣльни
отъ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ПРИВѢТНА БЕСѢДА

о. крыл. Якова Шведзицкого

выголошена при открытѣ народного вѣча Русинѣвъ
18 (30) листопада 1880.

Витайте вич. Родимцѣ, витайте лю-
биміи гостѣ въ томъ единѣмъ прибѣжищи
Галицкои Руси, въ котрѣмъ Вы завѣзан-
ны цѣрыми патріотами зѣбрались числен-
но, щобы порадитись о нашѣмъ незавид-
номъ станѣ и обдумати средства, якѣбы
оживити и совокунити все нашѣ силы
для серіозной працѣ на залишеной наро-
днѣй нивѣ и отразити на законнѣй доро-
зѣ всякѣ бутній напѣсти противникѣвъ.
Задача се не мала, але необходима. Не
мала, бо приходиться боротися съ про-
тивникомъ засѣбнымъ въ различнѣй сред-
ства, маючимъ впливы и поддѣржанымъ
можными, тымъ часомъ коли наша Русь
обмежена лише на свои малѣ силы и
вѣсѣмъ залишена. Задача необходима
и свѣта, бо иде тутъ о отысканіе и о-
безпеченіе природныхъ правъ миллионѣвъ
народа на своѣй питомѣй землѣ, котрѣ
хоть основными законами для всѣхъ ав-
стрійскихъ народѣвъ запорученіи, остають
для Русинѣвъ мертвою буквою.

Бели вже давно була пора до такого
труду, то нынѣ она найвысша и наибѣль-
ше нагяча: передъ лицѣмъ свѣта и дер-
жавы заявити, щобы насъ болѣть, откры-
ти смертоноснѣй нашихъ раны, заданѣй намъ
противными стихіями, котрѣ жизнь нашу
систематично подкочувать и уничто-
жити стремятся, высказати, чого намъ
треба и щобы послѣ законѣвъ намъ нале-
жится.

Выбраный комитетъ Русинѣвъ львѣв-
скихъ и всѣхъ горячихъ патріотѣвъ, пред-
ставитъ Вамъ вич. Родимцѣ въ резолю-
ціяхъ на теперъ по крайнѣй мѣрѣ нагячѣй
нашѣ потребности, безъ котрыхъ осущеніе не
може обѣйтись и процѣтити ніяка на-
роднѣсть, а то на поли политичнѣмъ, эко-
номичнѣмъ, просвѣтнѣмъ и внутренней
организациіи нашої.

По Іосифинскихъ роковинахъ.

Спомянки Григорія Ц.
I.

Мѣсяцѣвъ тому кѣлька загомѣвъ
престольный Князь-городъ нашѣ тыся-
чами голосѣвъ рускихъ, заявившихся въ
величю, чудову гармонію, щобы отдати
честь и поклѣдный поклонъ дорогимъ па-
мятникамъ нашего отрожденія — мощамъ
б. п. Григорія и Спиридѣона и иншихъ
имъ мыслію и духомъ спорѣднѣныхъ до-
стойникѣвъ церковныхъ. День бувъ пре-
красный. Яене, весняне сонце котячѣсь
авдѣльна по голубѣмъ небосклонѣ палало
цѣлымъ жаромъ свои силы, зарѣло не-
начѣбъ бажало отгрѣйти и бодѣй на часѣ-
чокъ оживити тѣ свѣтлѣй зорѣ колишнихъ
часѣвъ, нынѣ тѣмнѣй жертвы чорной
могилы. Навколо рядомъ уставленыхъ
домовинѣвъ, буйно застеленыхъ вѣнцями и
цѣвтами стоявъ въ величнѣмъ кружѣ
народъ рускій, его представитѣлѣ духовнѣй
и свѣтскѣй, молодѣжь старша и молодша,
братства и товариства, а дальше, дальше
розтягались непрозримѣй товыи селянѣвъ,
посѣвшившихъ на сумный обрядъ изъ всѣхъ
сторѣвъ широколивѣи галицкои землѣ.

Бже хвиля, и мощѣ великихъ От-
цѣвъ перенесутся тамъ, где блаженного
ихъ супокою жадна вже сила не на-
рушитъ.

Упрощеніи до сего референты от-
читаютъ погляды обдуманіи на зѣборахъ
комитету. Звольте вич. Родимцѣ, зверну-
ти Вашу увагу на тѣи предложенія, одоб-
рѣтъ ихъ и заявѣтъ торжественно, щобы
они вповнѣ згѣднѣи съ Вашими желаніями
и щобы народъ рускій жадае, щобы тѣи ре-
золюціи вѣйшли въ повне житѣе. Заявѣтъ
рѣшучо, щобы свѣтъ и держава узнали,
щобы не одна яка тамъ фракціа для якихъ
то личнѣхъ выгодъ, якѣ се нашѣ про-
тивники все голосѣтъ, борѣся о руско-
народнѣй права, але щобы цѣлый народъ
рускій якѣбы одинъ мужъ о нихъ допоми-
нался. Бо и на то мы Васъ вич. Родим-
цѣ тутъ запросили, щобы Васъ о то за-
пытати и Вашого мнѣнія засѣгнути и якѣ
хотѣи запытувавъ на дняхъ зѣбранный
Судъ: чи правда то, щобы лише гдѣкотрѣй
людѣмъ оскорбленіи въ своихъ пра-
вахъ, а народъ о томъ не знае — отпо-
вѣли одностѣсно, щобы все и все они о
кривдахъ своихъ знаютъ; такъ и намъ
прійдеся сказати, щобы цѣлый народъ, якѣ
далеко Русь сягае, въ своихъ правахъ
оскорбленіи и щобы его права безпощадно
неповажуются; заведѣтити прійдеся намъ,
щобы все, щобы въ предложенѣхъ Вамъ резо-
люціяхъ найдете, згѣдне съ Вашимъ вну-
тревнимъ пересѣдченіемъ, щобы все мы
отъ малого до великого, нынѣ и завѣдѣтъ
противъ всякихъ вражнѣхъ силъ ихъ бо-
ронити будемо.

Закимъ приступимо до отчитанія
тыхъ резолюціи и до выбору президіаль-
ного бюра слѣдуе намъ еще славному
основателѣви конституціи нашому вели-
кодержавному Цѣсареву Францъ-Іосифу-
ви, котрый запоручивъ рѣвноуправленіе
всѣмъ народамъ Австрійи и его переве-
дѣня бажавъ, внести: Найжѣе нашѣ Цѣ-
саръ Францъ-Іосифъ I многая и благая
лѣта!

Цѣлый зѣбръ вносите окликъ на
честь Цѣсаря: „Многая лѣта!“

Сонце клонилось и золотило вже
высокій краѣ свои колѣски, коли зѣ
тиха отѣвѣвался жалѣбный звукъ пана-
хиды, тихій и супокѣйный, но супокѣмъ
своимъ прошибаючій на вскрѣзь, далеко
порываючій мысли и душу. Не довго —
и перегомѣвъ лишѣючи въ душѣ еще
тяжкій, еще важкійшій розѣстрой, якѣ
передъ тымъ. Хвиля свѣтлой тишины —
глубокого суму. Каждый поглядае то на
домовины, то на духовныхъ;... еще разъ
на однихъ, еще разъ на другихъ. А въ
поглядахъ тыхъ малѣея неначе въ ти-
хѣй молитвѣ мысли якѣсь невысловленѣе
бажанье, якѣсь тайнѣй жаданія душѣвъ, ко-
тра переповнена надѣйромъ чувства про-
снѣи и тремтѣчи выжидае отрады, улѣк-
шенія, потѣхи. Але ихъ не стало...

Стало силы, щобы роздѣрвати твердѣй
многѣлѣтнѣй могилы и великій ихъ
жертвы выдѣбѣти на свѣтъ, стало
силы, щобы простымъ механизмомъ ты-
сячнѣй чутѣ, найрѣжнѣроднѣйшій гѣркѣй
и солодкѣй споминки выкликати въ сердеч-
нѣй душѣ рускѣй; але силы, котрабы те
незмѣрне море чутѣ зляла въ одинѣй
голѣсъ, котрабы цѣлымъ словомъ
воскрѣсила бувальщину, дѣло батькѣвъ
и на новѣй ихъ могилѣ поставила новый
памятникъ — памятникъ заслуги
покойникѣвъ а отрады и надѣи
жѣючихъ, такой благотворной силы,

Народне вѣче Русинѣвъ.

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

(Дальше.)

О. Шуровскій зъ Бокова подноситъ
справу спадщинного поступованія. Бесѣд-
никъ живыми фактами поясняе, якѣ то
у насъ роблять такъ званѣй списы по-
смертнѣй. Ото прѣвѣдитъ „судовый коми-
саръ“ (нотаръ а ввычайно его заступникъ)
до села и робить списы спадщинѣвъ. Щожъ
онъ тамъ записуе? Нашѣ селянинѣвъ теперъ
бѣднѣй и не лишѣе великою спадщинѣвъ.
Кѣлька горшкѣвъ и мисѣвъ, кочерга, пара
чѣбѣвъ, яка кожущина, або свѣтина, у
гдѣкого яка тамъ мѣзерна коровица —
все то иде до спису. Рѣчь ясна, щобы
теперѣшнѣмъ убожѣствѣ селянѣвъ можна
за пѣть дня поробити списы всѣхъ спад-
щинѣвъ цѣлои громады. И такъ звичайно
робитѣ. Але иначе выглядае оно на
паперѣ. Тамъ числитъ собѣй комисаръ
дѣты особѣно за каждую спадщину, особѣно
таксаторѣвъ и т. д. и такъ выглядае,
будѣтѣбы онъ особѣно зѣвѣдѣвъ до села
для списанія каждой спадщинѣвъ. Отъ и на
оплату тыхъ дѣтъ, тыхъ такѣвъ и нале-
житѣстѣй иде мало щобы не вся и безъ того
невѣличка спадщина. Въ томъ лежить
такожъ одна зъ головныхъ причинъ на-
шого матеріальнаго упадку и треба бы
старатися, щобы тѣи причины зла були
уменѣнѣй. (Славно!)

О. Наумовичъ заявляе, щобы не
буде такъ основно говорити о народнѣй
нуждѣ, якѣ референтъ, и не буде стати-
стичными датами пояснѣти той справу,
а укаже лише на дуже сумный станъ э-
кономичнѣй, котрый видимо веде, гдѣ
лише поглянемо. Зѣ словѣ референта вы-
ходилобы такъ, будѣтѣбы мы проводирѣ
дѣси не занималѣсь экономичными спра-
вами нашего народа. Мушу той поглядъ
спростувати. Бже за першою кадѣнци
соймовой внесли мы въ соймѣ внесеніе
о заведеніе громадскихъ касъ и шпихлѣ-
рѣвъ. Тѣе внесеніе о. Павликова подпи-
сали рускѣй послы, однакожъ польскѣа бѣль-
шѣсть соймѣва навѣтъ не поставила его
на дневнѣмъ порядку и дѣси оно спочи-
вае въ актѣхъ соймѣвыхъ. Якѣ бы тѣе
внесеніе було принято, народъ не стоявъ
бы нынѣ надъ тою пропастію, надъ ко-
трою стоимъ. Щобы до подѣльности грун-
товъ, то нашѣ рускѣй послы не голосували
за дотычающимъ внесеніемъ пос. Смаржев-
ского. Але треба сказати, щобы нашѣ послы
селяне были тогда за подѣльностію грун-

товъ. Укажу еще на одну многоважну
справу. Ото причина нашего упадку, щобы
по дворахъ поставлено машинѣвъ. Нынѣ
въ кожѣмъ дворѣ есть по одной або и
по двѣ машины. Они забирають народѣви
зарѣбокъ, они заступають працю рукѣвъ.
Зѣ той причины не має народъ зарѣбокъ,
не має пашѣвъ... Прав. комисаръ Собѣ-
лякъ перерывае бесѣдникѣвъ: „Пропу,
бесѣдникъ подноситъ соціалѣе пытаніе.
Щобы тутъ о машинахъ говорити? То есть
соціалѣзмъ и я не могу позволити на
тоѣ, щобы знову подбѣрувано. Вже попе-
реднѣй бесѣдникъ о. Д. Т. говоривъ роз-
дражняючѣ, то не належитъ до рѣчи.
Пропу тѣе залишити“. Численнѣй голосѣ:
„Просимо дальше говорити! Говорити!“
О. Наумовичъ заявляе, щобы совѣмъ не
думѣвъ подносити соціалѣного пытанія, и
сѣдае. П. Фялковскій (селянинѣвъ) от-
кликѣсь до выводовъ референта щобы до
красѣи и повѣтѣи господарки. „Коли
тѣ панѣе — говоритъ бесѣдникъ — такъ
господарувать, щобы дѣюрнѣстамъ платѣтъ
денно по 5 зр., якѣ то высказавъ п. ре-
ферентъ, то мы мусимо жадати, щобы за
насъ бѣльшѣе памятали. Мы не маємо за
щобы такъ дорого платѣти дѣюрнѣстамъ, а
маємо свои нагѣльшѣй потребности. Кѣлько
то зѣ нашихъ господарѣвъ рѣчно ни-
щѣтъ черезъ огонь?! А якѣ бы то зѣ
тыхъ нашихъ грошѣй хотѣ частку отло-
жили на тоѣ, щобы забезпечити нашѣй го-
сподарѣства отъ огня. Отъ якѣ бы н. пр.
кто має господарѣство на 900 зр. ему було
забезпечено отъ огня хочъ 400 зр., то вже
на случай огня таки не лишѣебѣсь онъ
съ голыми руками и не булабы така ве-
лика нужда якѣ теперъ, якѣбы завести
всюду такую асекурацію, то нашѣй госпо-
дарѣства не такъ бы руйнувалися“. Даль-
ше говоритъ бесѣдникъ о радѣхъ повѣто-
выхъ и жадае, щобы знести рады повѣто-
вѣй. Въ кѣнци переходѣтъ до роздѣрѣния
грунтѣвъ и укажу на тоѣ, щобы грунта
не тѣлько роздѣрѣнѣй, але и такъ розки-
ненѣй, щобы богато тратѣтъ часу на хѣдъ,
ушрава не може бути отповѣдна и над-
зѣръ утрудненѣй. Бесѣдникъ освѣдчаеся
для того за комѣсацию грунтѣвъ. Рефе-
рентъ п. Барвѣнскій забирае еще
разъ голосѣтъ, щобы отповѣсти на гдѣякѣй
пытанія тутъ поднесенѣй. Передѣвѣмъ по-
ясняе, щобы справы экономичнѣй суть у
насъ такъ важнѣй, але при томъ такъ
многочисленнѣй и рѣжнѣроднѣй, щобы они не
дадутся всѣмъ наразъ, а тымъ менше всѣмъ
вѣеосторонно и основно обговорити. Пред-
ложенѣй резолюціи относятся головѣно до

далека — червона зарѣ, загомѣвъли давнѣй
якѣсь голосѣ, вѣети, котрѣй подѣходячи
чимъ разъ ближе, чимъ разъ бѣльшѣе
оживляючись — ветрясли въ кѣнци щобы
тѣлько звѣвшѣюся рѣвновагою Галичины,
заколѣсали бѣ твердыми посадами. „Мо-
нарха прѣде, Монарха“ розносили легкѣй
крыла подѣльскаго вѣтру, густѣй фалѣ
Днѣстра и шумнѣй неспокойного Прута.
„Прѣде — прѣде“ отбѣвали яснѣй стѣ-
ны Бѣскиды, тысячнымъ отгомѣномъ от-
даючи свѣтѣи пожадану сердѣчну вѣсть.
Чудно стало въ тихѣй Галичинѣ. Ожи-
вились дороги польскѣй и желѣзнѣй, крутѣй
и простѣй. Зѣ найдальшихъ закутѣвъ
сѣвшило все, побачити милѣеище лице
Бѣго Величѣства, хотѣ дорогу, куды пере-
ѣде, хотѣ мѣето, гдѣ буде гостити. Такъ
оно престѣльнѣе-наше. Сердѣчнѣй народъ
та неогляднѣй! „Куда сѣвшѣтъ онъ не-
розумнѣй, куда? — до Львова?“ Въ тов-
пѣ, глотѣ наплывшихъ затемнѣтъ его,
задавятъ. Гдѣ онъ въ великѣмъ свѣтѣ
подѣвѣся, прѣтѣлитъ?

„Чи у насъ не ма свои хаты?“ гордо
отрѣзували. „Чи не складали послѣднѣй
кѣрѣвѣй грѣбъ на — рѣднѣй Дѣмъ?“
Онъ такъ великій, высокій! миллионы по-
мѣтитъ!

Помѣтитъ — помѣтитъ, отгомѣно-
вали высокій мѣры — але не васъ!

трех точок: задоволення селянських і маломіщанських господарств, надмірного обтяження податками і отворення нових жерел заробоків. В напечатаних мотивах економічної резолюції указаний менше-більше всі справи підношені попередніми бесідниками. А що єсть ще крім сего дуже много важних справ економічних неполадженых а навѣть не розясненых, се доказує власне, як доси було се поле у нас занедбане. Говорачи о томъ занедбаню, не хотѣвъ бесідникъ зъ того робити замѣту рускимъ посламъ, божи они мали еще и инші справи до оборони, именно справи политично-народні. Тутъ указує бесідникъ, якъ политична борба Поляковъ противъ Русинівъ шкодливо впливає на економічний розвій краю. Пристрасть національна засліплює навѣть іт справи економічнихъ спільнихъ не лише одному рускому народови. Нынѣшнюю резолюцію заявляють Русини, що не руководяться сею пристрастю, але підносять такі справи, котрі суть живі не тільки для руского, але навѣть для польского народа. Кто справдѣ бажає добра народа и краю, сей буде и повиненъ поспирати нашій стремленія справдѣ народній. Въ кінці звертаєся бесідникъ до питання радѣ повѣстовыхъ и остерѣгає передѣ надто великою повѣстивою іт рѣшанню сеи важной справи. Що теперѣшній радѣ повѣстовій не відповідаєть своїй задачі, а при томъ суть надто коптові, се рѣч певна, але причина сего лежить по перше въ ихъ неприродномъ складѣ и блудній ординації виборчої, а по друге въ ихъ лихій господарствѣ, а радше бездѣльности. Зъ того однаковъ не можна судити еще о самій інституції, не можна говорити о шкодливості самої ідеї повѣстового життя автономного, котра єсть ідеєю свободи. Бесідникъ поясняє, що радѣ повѣстовій могли бы много и доброго дѣлати, а потребують лише основної реформи.

По томъ прийнято другу резолюцію (економічну) одноголосно.

Третю резолюцію представивъ дръ Корнило Сухкевичъ. Яєне напотно-ванье польонизаційної тенденції теперѣшного шкільництва, смѣлость виводівъ, зручне угрупованье фактівъ, збѣднали повну и заслужену признательность бесідникови. Неустаючі оцінки зібранихъ заявили, що бесідникъ виказавъ судъ о кр. радѣ шкільній зъ серця всіхъ Русинівъ. Жива участь цѣлого вѣбору, а именно селянъ показала, якъ дуже займаєся нашъ народъ справами шкіль и якъ уважає ви многоважно до свого народного життя и розвою. (Бесѣду подавсье вже въ попередній Ч.-лѣ.) О. Георгій Кмицикевичъ підносить, що бы до резолюції шкільної приступили всі громади и щобъ всімъ громадамъ тую резолюцію переслати, що одноголосно прийнято.

Четверту резолюцію мотивує п. Юліанъ Геровскій. Бесідникъ указує на тоє, що дуже часто не користуємося правами доси намъ признанихъ, боимое вносити прошенія и подання по руски чи то до судівъ чи до иншихъ урядівъ. Такъ дальше не повинно дѣятися. Ми всі повинні все и всюди користати зъ нашихъ правъ, повиннісьмо нашими рускими поданнями закинути суди и уряди, а будемо певні, що мусимо дойти до нашихъ правъ. Дальше звертаєся бесідникъ до поступованя Поляковъ и представляє, що голоси згоди піднесені зъ польской стороны були тільки блудними огнями, котрымъ годѣ дати вѣру, бо на дѣлѣ поступаютъ Поляки совѣсьмъ противъ ідеї згоди. Перше условіє згоди єсть основна зміна дотеперѣшного поступованя супротивъ Русинівъ. Сего Поляки доси не учинили. Бесідникъ теплыми словами загрѣває до праці, сполученія силъ и смѣлої оборони руской народности. (К. 6.)

ДОПИСИ.

Зъ вхѣдній Галичини. (Голова учителя зъ справъ шкіль народнихъ и семинарій учительскихъ.) (Дальше.)

Не можу закончити моихъ увагъ о шкільництвѣ не згадавши о комісіяхъ экзаминаційныхъ для учителівъ шкіль людowychъ и выдѣловыхъ. Бели бо рускі школы одержують нынѣ такихъ квалифікованыхъ учителівъ, котрі не відповідають потребамъ рускихъ шкіль, то вина сего лежить въ дуже великій часті такожъ на комісіяхъ экзаминаційныхъ.

Такихъ комісій маємо въ краю двѣ: въ Львовѣ и въ Краковѣ. Обѣ они именовані на предложеніє кр. рады шкільної черезъ министерство.

Здавалобыся, що особливо комісія во Львовѣ, котра удѣляє квалифікацію для шкіль такъ рускихъ якъ и польскихъ, повинна бы складатися зъ людий знаючихъ добре по руски и по польски. Дальше повинно бы бути, на случай мѣшаной квалифікації, точно означено, много предметівъ має пытатися въ одномъ языкѣ, а много въ другомъ. Мѣжъ тымъ всего того ни слѣду! На мабуть 19 членівъ комісії єсть крімъ экзаминатора руского языка и катихита для Русинівъ, лише двоихъ членівъ, котрі знають по руски. При такімъ складѣ комісії відбуваєсь испытъ майже виключно въ языкѣ польскімъ; по руски даєсь мовѣ бы лише для формы одно або два пытанія. — Въ подобный способъ поступає собі комісія при надаваню квалифікації до рускихъ викладівъ; она удѣляє си часто такимъ людямъ, котрымъ бы не повинна удѣляти. Я самъ бачивъ учительвѣ, котрі слабо по руски говорили, а мимо того одержали квалифікацію до рускихъ шкіль.

Еще гѣрше стоить дѣло въ Краковѣ. Въ заходній Галичинѣ заведено въ всіхъ учит. семинаріяхъ надобовязкову науку руского языка. Каждый арозумѣє, що за 2 години тижнево не много можуть родити Поляки вучитися тамъ по руски. Мимо того удѣляє комісія краковська, котрой складъ для насъ єще некорыстітѣйшій якъ во Львовѣ, такимъ ученикамъ квалифікацію до рускихъ викладівъ! Провѣднѣ гадка такъ надобовязковой науки руской, якъ и удѣлюваня рускихъ квалифікацій здаєсь бути тая, щобъ подати можливість Маурама, для котрыхъ въ заходній Галичинѣ не достаетъ мѣстцѣ, убѣтити о рускій посады. Сею то дорогою одержуємо мы зъ оттамъ не разъ учительвѣ, котрі навѣть говорити по руски не знаютъ.

Обѣ комісії экзаминаційні представляють такъ аномальный видъ, що дальше такъ оставатися не можуть. Намъ добиватися рѣшучо основного ихъ зміненія; именно поучені доведѣнь, що всяка спѣлка зъ Поляками виходить завжди на нашу некорысть, повинні мы домагатися особной комісії руской, котрабы мала виключне право удѣляти квалифікації до рускихъ викладівъ.

Такъ подавъ я почт. читателямъ „Дѣла“ образъ нашихъ шкіль народныхъ и семинарій учительскихъ. Образъ той далеко еще не повный, показує однаковъ наглядно, що нашій школы прибрали на правленье совѣсьмъ нехѣдне зъ ихъ цѣлію, и сталися ареною польской пропаганды.

Белижъ застановлюєся надъ причинами того сумного явленія, то виджу ихъ въ рѣвнудушности правительства для насъ Русинівъ, а потому въ нашій власной рѣвнудушности, непорядности и дезорганизации.

Мимо того, що законы признали каждой народности право до розвою на питомій основѣ и выключали зъ шкіль всякій чужосторонній насилуваня, выдано у насъ дорогою распоряджень такій уставъ, котрі постановленія основныхъ законівъ роблять для насъ пласоворачными. Они поставили въ той способъ на чолѣ нашего шкільництва краву раду шк. и приписали їй складъ, котрый Русинівъ майже цѣломъ зъ неї выключаетъ и ставитъ рускі школы подѣ неограниченый впливъ польского элементу. Такъ само зложенъ рады шк. окружній; въ томъ дусѣ именовані инспекторы краевій и окружній и т. д.

Здавалобыся однаковъ, що бодай самі Русини будуть крѣпко стояли на своей сторожѣ, и якъ найбільше выкорыстають тую одробину правъ, яку намъ уставы еще признають. Въ всіхъ радахъ шкільныхъ маємо прецѣнь ординаріатскихъ заступниківъ, котрі вже зъ природы рѣчи суть Русинами. Здавалобыся, що рускій ординаріатъ, познаючи важность тыхъ становищъ, именує до рады шк. краевон и до радѣ окружныхъ своими заступниками такихъ людий, котрі

неустрашимо и съ цѣлымъ посвященіємъ стануть въ оборонѣ руской церкви и народности, що буде строго наглядати и контролювати ихъ дѣятельность, давати имъ инструкции, жадати отъ нихъ безперестанно справозданъ и т. д. Съ жалемъ оказати мусимо, що такъ не дѣєся. Орда. заступники существуютъ у насъ мовѣ бы лише для формы. Бѣльшость ихъ не почувается до важности своихъ повинностей и до отвѣчальности и далекою отъ того, выступати противъ безправностей зъ польской стороны. Такимъ чиномъ не ма зъ нихъ ніякого хѣна; для насъ дѣйствно все одно, чи они суть, чи нѣ!

Найважнѣйшимъ єсть для насъ ета новіше орда. заступника въ радѣ шкільной краевій. Его задачію повинно бути, пильно чувати надѣ дѣлами своей церкви и народности, выпшуквати и вывѣдовати сѣ о всіхъ безправностяхъ сподяныхъ намъ на поли шкільництва, підносити ихъ передъ радою и домагатися сѣ цѣлою энергією ихъ усуненія. На случай опоры зъ стороны польскихъ членівъ повиненъ при вопіющихъ кривдахъ вносити протесты до протоколу и жадати, чтобы тіи протесты були предкдавані министерству; заравомъ повиненъ бы заведѣмляти о такихъ справахъ своей ординаріатъ, чтобы той особно могъ підносити ихъ передъ правительствомъ. Правда, що тымъ способомъ не булыбы еще усунені все дѣла кривды, але то певно, що нашій активники не поступалибы съ нами **Авг.** безвзглядно, видячи сильного заступника рускихъ справъ. Розумѣєся, що мужъ той мусѣбы посѣдати не только здѣности и точне знанье всіхъ дѣлъ шкільныхъ, але отагачуватися такою сильнымъ и неустрашимымъ характеромъ, посвятити сѣ цѣломъ народной ідеѣ и бути приготовленнымъ на всякі пересѣдованія.

(Конецъ будє.)

Коломыя. (Львовскій рускій народный театръ подѣ дирекцією Т. Романовичъ зъ Коломыи). (Конецъ.)

П. Гриневскій яко режисеръ сповняє совѣтно свою задачу, роздѣляя по возможности добре роля тагъ що майже все акторъ отпѣвдає характерови особы, котру представляє. Самъ выбирає собі доєсть трудні задачі и отдає ихъ совѣсьмъ вѣрно. Трудну задачу мавъ нашъ артистъ до словенія граючи Святошу въ комедіи Мольєра и вывзався зъ неї цѣломъ вдосолучно. Однаковъ слѣдючи за мѣніємъ взатокѣвъ можемо замѣтити, що въ Даліѣ въ роли графа Карніолѣго (Carnioli) артистъ найслабше розвинувъ акцію протектора, мецената штуки именно тогда, якъ належало си наилучше представити разъ по причинѣ бенефису а по друге для того, що се майже переважно по разъ першій передъ нерускою публикою дѣялось. Ив. Гриневскій впрочѣмъ належить зъ мушницъ до найсимпатичнѣйшихъ особъ персоналу театрального а публика въ загалѣ и руска и не руска уважає его найбільше заслуженымъ артистомъ. П. Стефуракъ выступавъ по бѣльшой части въ роляхъ селянъ и мѣшанъ и отдає ихъ безперечно превосходно — слабше удаются ему роля лицъ аристократическихъ, а понеже дирекція п. Стефуракови отвѣтній роля призначавъ, дѣятого то и игра п. Стефурака завше вѣрно отлечиваєся. Смѣло только замѣтити, чтобы не все и не во всіхъ роляхъ уживавъ стереотипного розкладаня рукъ и подношенія раменъ скривляючи при томъ одинаково лице. П. Ляковскій єсть душою каждого майже представления, бо отдає майже завжди любовника, и въ той роли єсть наилучшимъ артистомъ нашей сцены. П. Ляковскому належити всяка признательность зъ стороны публики, тожъ и публика завше симпатично до его игры относится. Въ обохъ трагедіяхъ Шиллера „Розбѣйники“ и „Интрига и любовь“ представляючи въ першій Кароля Мора и въ другій Фердинанда, сына Вальтера сповнивъ свою задачу дуже добре. Жаль намъ только,

що штука „Данишевы“ дана на дохѣдъ п. Ляковскому подѣ взглядомъ финансовымъ такъ слабо выпала, що публика труды сего артиста матеріально численымъ участіємъ сего вечера не поперла. Вправдѣ бувъ слотный день, но все таки годилось, чтобы бѣльше гостей зѣйшлося. Піднести мусимо велику совѣтливость, пильность п. Ляковскому въ повненю своей задачи. Не ошибемся, если скажемъ, що жаденъ зъ акторівъ нашего товариства такъ пильно роля не выучуєся и нею цѣломъ перенимаєся якъ п. Л. такъ, що душа артиста въ хвили игры переливается въ душу особы, котру представляє. Признати треба п. Ляковскому плавну вымову руску и вѣрность акценту руского, хоть не єсть зъ роду Русиномъ. П. Ляковскій молодой чоловікъ съ великимъ артистическимъ талантомъ вѣщує хорошу будущность нашей сценѣ и може велику славу їй принести. Маленьку только хибу поднесемо т. е. стереотипне переключанье головы майже въ каждой сценѣ. П. Пловескій єсть добрымъ акторомъ що до игры самои такъ въ роляхъ поважныхъ якъ и комическихъ. Въ трагедіи Шиллера „Розбѣйники“ отдає чорный характеръ Франца Мора превосходно, въ драмѣ „Данишевы“ представивъ старого князя совѣсьмъ вѣрно. Непростиму и ничимъ не оправдану хибу мавъ нашъ артистъ въ томъ, що фальшивый наголосъ дає въ бесѣдѣ руской, бо дуже часто акцентує на передпослѣдній словѣ мѣсто на третій або першій отъ кінца а иногда навѣть чисто польскихъ словъ уживає якъ гаѣ мѣсто гаѣ. Акторъ фальшивымъ акцентомъ неувѣ эффектъ самои игры а руской сценѣ наноситъ тымъ перекручиваніємъ рускихъ словъ велику шкоду. П. Стечинскій грає съ повною свободою такъ комичный якъ и поважній роля, а сцену руску подноситъ хорошимъ сильнымъ голосомъ. П. Людкевичъ, комикъ наилучшій руской сцены заховує всякі гестыкуляції отпѣвдній своимъ ролямъ, одинъ только и то великій закидъ мусимо аробити п. Людкевичу, то єсть, що не выучуєся роль и спускаєся на сѣфлера. Вправдѣ рухи комичный п. Людкевича покрываютъ не разъ неумѣные роля, всежъ таки робить се нехороше враженье на публицѣ. Въ штукахъ народныхъ точнѣсьмъ отдає п. Людкевичъ арендаря або жидѣ-гауделеса. Такожъ дуже гарный его голосъ въ спѣвахъ и велика вправа въ танцахъ. Съ жалемъ приходится намъ щирю правду вызнати, що товариство драматичне лише въ одномъ п. Людкевичу мавъ доброго танцера въ штукахъ такихъ, где народній танцѣ приходять. Въ Гальцѣ лишь п. Людкевичъ потрафивъ голубого мазура добре оттанцовати або чардана въ Угорекѣмъ охотнику. Молоді артисты вп. Манастырскій, Полотницкій и К. Гриневскій сповняють совѣтно свои задачі — видно у всіхъ талантъ до драматичной штуки, особливо въ п. Полотницкѣмъ до комическихъ роля, якъ се позналисьмо въ комедіи „Ревизоръ“ зъ Петербурга. П. Манастырскій дуже добре представляєся въ роляхъ поважныхъ, якъ се показалося въ „Сельскихъ пленнотенетахъ“, и въ „Дмитріи Кривоприязнѣмъ.“ П. К. Гриневскій отпѣвдній до наивныхъ роля, только бѣльше смѣлости въ игрѣ. Хороша зверхность съ доброю игрою може аѣлати п. К. Гриневскѣмъ дуже симпатичнымъ для публики, если только дальше буде старатися для руской сцены совѣтно працювати. Радилѣ бы мы п. К. Гриневскому вращатися въ лучшій наголосѣ въ бесѣдѣ. О п. Пясекѣмъ, котрый доперва при кінці въ Коломыи на сценѣ выступивъ, не можемо рѣшучо мѣнія выказати. Пѣлая выступленія въ оперѣ Цѣсарь Іосифъ II можна только похвально выразитися.

Що до языка именно що до чистоты тогожъ можна сказати, що єсть великій поступъ. Пп. акторы по бѣльшой части плавно по руски говорятъ, акцентъ вже правильнѣйшій нѣжъ то бывало давнѣйше. Творы зъ чужихъ языківъ переве-

1880 заборонено подавати вѣсти о процесѣ князѣв Трубецкихъ съ князьями Вѣлозерскими; въ сѣбѣню 1880 заказано подавати вѣсти о арештованяхъ и слѣдствахъ; въ сѣбѣню 1880 заказано неирѣзно говорити о Нѣмеччинѣ и Австрій; въ лютѣмъ 1880 не позволено писати: а) о законѣ для школъ середнихъ; б) о Нѣмеччинѣ и Австрій; в) справы дотычающыя розрухѣ политичныхъ подавати только за „Правительств. Вѣстникомъ“; г) „пораждено“ писати дуже осторожно о аграріиныхъ селянскихъ отношеняхъ, о переселеніи зъ однихъ губерній до другихъ и о зниженіи податковъ, бо „вѣстни справы тяжко рѣшити“; дня 4 марта 1880 заборонено перевести зъ „Journal de St. Petersburg“ корреспонденцію межъ Гари балдизъ а Феликсомъ Пія. Коли яка газета переступилаби ті розпорядженіи и секретній радѣ, то генералъ-губернаторъ и министеръ справъ внутрѣшнихъ мали и мають право заказати дневникови замѣщувати анонси, продавати поодинокіи числа або й совсѣмъ дневникъ завѣсити. Печать провинціална має и доси предварительну цензуру и волитъ ея, якъ наражуватися на такі кары адміністраційні, які спадають на дневники столичні петербургскіи и московскіи.

Туреччина. (Демонстраційна флота вже розв'язана.) Адм. Сеймуръ 20 с. м. обвѣстивъ розв'язанье флоту вождямъ ескадръ. Англійска и нѣмецка ескадры отплыли до Мальты, французска до Тульону, російска до порту пирейского, италійска до Бриндизи а нѣмецка до Триесту.

Нѣмеччина. Недавно въ соймѣ прускомъ вибѣс посолъ Рихтеръ интерпеляцію, для чого кн. Бисмаркъ, яко министеръ торговлѣ не бере участи въ засѣданяхъ сойму, але виѣхавъ въ свои посѣлости, куда при першій лѣншій потребѣ звышае министерствъ зъ Берлина на конференціи. Таке поступованье министра торговлѣ, кн. Бисмарка, не дається оправдати минною хоробою министра, бо коли онъ може ѣздити на полѣванья, то мѣгбы и въ соймѣ засѣдати. Теперь доносятъ газеты, що кн. Бисмаркъ прибуде на другій тыждень до Берлина, буде брати удѣлъ въ нарадахъ соймовыхъ и лично отповѣсть на закидъ посла Рихтера.

Франція. Правительство намѣряе предложить палатѣ послѣвъ проектъ продажи клейнотѣвъ коронныхъ, не маючихъ историчной вартости. За тіи клейноты вылынулобы до скарбу коло 5 миліонѣвъ франковъ, котрі роздѣлено бы на музея народніи.

Французскіи палаты зѣстанутъ закрытіи 20 грудня с. р.

Англія. Непорядки въ Ирландіи тривають дальше. Въ графствѣ Керри напали узброеніи люде на судового возного надзоруючого одну посѣлѣсть, зъ котрой выгнало чиншѣвника, и обрѣзали ему уха.

НОВИНКИ.

— Повный комитетъ занимавшійся обходѣмъ Іосифинскимъ отбывъ минувшю суботы засѣданье подѣвъ проводомъ крѣл. Шведицкого и 1) поручивъ п. Володимирови Барвинскому уложити брошюру, въ котрій зѣбраніи будутъ вѣс резолюціи и бесѣды зъ народного вѣча Русинѣвъ и въ загалъ все, относясече до вѣча; 2) просити вѣсхъ нашихъ свѣщеніковъ, чтобы прислали въ редакцію рускихъ газетъ сносъ своихъ прихожанъ, котрі брали удѣлъ въ рускомъ вѣчу. Що до обходу вѣчнчани архикнязя Рудольфа въ лютѣмъ 1881 р. рѣшивъ комитетъ, чтобы делегати вѣсхъ львовскихъ товариствъ явились на наряду въ суботу сего тыждня съ инструкціями отъ своихъ товариствъ.

— Вчера вечеромъ отбулись загалный зборы товариства „Руска Бесѣда“. Госпоударъ „Р. Бесѣды“ здавъ справованье зъ обороту касового „Бесѣды“ и фонду театральнаго за часъ отъ 1 лѣстои. 1879 до 1 лѣстои. 1880. До нового видѣла выбралъ: дръ Александръ Огоновскій, дръ Корнило Сущевскій, дръ Юліанъ Целевичъ, проф. Дам. Гладиловичъ, Из. Громницкій, Мих. Подолинскій, Григ. Цеглиньскій, Левицкій и Левъ Гузаръ.

— Товариство „Рускихъ Дамъ“ устроюе 11 н. с. грудня музыкально-декламаторскій вечеръ въ користъ убогихъ рускихъ ученицъ.

— Зъ Бережанъ доносятъ намъ, що тамшій Русини намѣряють устроити музыкально-декламаторскій вечеръ, котрый причинится до розбудженія житя межъ Бережанскими Русинами.

— Морозъ держится сегодня вже пятый день. Вчера дойшовъ найвысше, бо до 12° въ середнѣстю.

— Цѣсаръ удѣливъ въ даръ погорѣльцямъ громады Тетевичѣвъ, пов. Каменецкого 200 зр. а шпиталеви и закладови сирѣтъ Сестеръ милосердныхъ въ Бурштинѣ 300 зр. запо-

моги; громадѣ Избы, пов. Грибѣвского 100 зр. на будову церкви.

— Дръ Фальоріанъ Замялковскій, дѣйствный тайный совѣтникъ и министеръ, кавалеръ ордену желѣзнои короны першюи класы, вѣсенный въ станъ барона.

— Еще о пожарѣ въ Кривчицахъ подѣ Львовомъ. Шкода зъ пожару выноситъ 50.000 зр.; только одна хата були убезпечена. Згорѣла такожъ канцелярія громадска вразъ съ актами, облигаціями, готовкою, зѣбраною зъ податковъ и 700 зр. въ готовѣцѣ, власностію приватною войта. Въ огни колька особъ понеклось а одна умерла въ львовскомъ шпитали. Пожаръ повставъ зъ подложеньи.

— Коломыя. Въ Коломыйскомъ аматорскомъ театрѣ представлено буде въ недѣлю дня 12. груд. (30 р. лѣстои.) с. р. „Бенгальскій тигръ“ комедія въ 1 актѣ, зъ французского, и „И такъ буває!“ народна опера въ 1 актѣ. — Представлена отбувають въ жидѣвскомъ касинѣ, билеты продаются въ кингарни п. М. Михты. — Дирекція театру.

— Зъ Подволочискъ доносятъ о слѣдуючѣмъ случаю: Въ нощи зъ 4 на 5 грудня банда розбійниковъ зложена зъ 20 людеи, уоружена въ лянцы, револьверы и ножѣ, переступила кобно суху границу російску и въ порозумѣню съ тутешними жидами и селянами напала на двѣрѣ въ Лисичинцахъ въ повѣтѣ Збараскомъ. Розбійники повязали, збили и поранили насампередъ двѣрку службу а оттакъ и самыхъ властителей двѣра Михаила и Валерію Чарняковскихъ и зрабовали двѣрѣ. Въ окрестности зацановала велика тревога, бо селяне надграничній на большій части перемитника и въ случаю подобныхъ нападѣвъ на ихъ помѣчь числится годѣ.

— Зъ Коломыѣ пишутъ намъ: До справованья о Іосифинскомъ обходѣ въ Коломыѣ, умѣщеного въ 90 ч. „Дѣла“ додаемо еще гдѣякій доповнення. Богослуженію присутствовало значне число войска. Проводникъ депутаций рускои Впр. крѣл. Коблянский промовлявъ въ имени вѣсхъ товариствъ рускихъ по руски а староста подяковавъ депутации въ имени правительства такожъ въ рускомъ языкѣ. Вечеръ музыкально-литературный выпавъ во вѣсхъ частяхъ дуже хорошо. Сала була набита майже самими рускими гостями, межъ котрыми зарѣвно свѣщеніки якъ и селяне и мѣщане дуже численно були заступленіи. На вечері були такожъ войсковыи высшего чина, именно або майоры отъ линіи и обороны краевой вразъ съ иншими офицерами. Бачилисьмо и бурмистра мѣста п. Трахтенберга. Въ наслѣдствѣ удачи Іосифинского обходу еще большѣ духъ Русинѣвъ въ Коломыѣ скрѣпился и подѣсь надѣю на лучшу будучиность Руси.

— Зъ подѣвъ Золочева пишутъ намъ подѣвъ днѣмъ 29 падолиста: Дня нынѣшного отпавилось въ Золочѣвской церквѣ о 9 год. рано торжественне богослуженье за цѣсаря Іосифа II. Мѣстцевый приходникъ о. Чемеринскій завѣдомивъ о томъ богослуженію вѣс власти. О той самой годинѣ отпавлялось въ латинскомъ костелѣ богослуженье за полднихъ повстанцѣвъ зъ р. 1830 и вѣс ц. к. и автономичній урядники пошли до костела, въ церквѣ же явились только войсковыи офицеры, п. староста Плюшкъ, прокураторъ дръ Френдель, колькадесять селянъ и два низшій судовыи урядники. Навѣтъ п. президента судового въ церквѣ не було. Впрѣчѣмъ ничего дивного: въ Золочевѣ церковь и рускій обрядъ игноруюсече, — въ Золочѣвскомъ судѣ въ рускій свѣта часто отбувають карній розправы съ рускими людемъ. Такъ само игноруюсече въ Золочевѣ и языкъ рускій: въ судѣ и старостѣвъ все пишесече по польски, урядники по большій части и слова по руски ни писати ни читати не знаютъ и рускими селянамъ по польски присяги проводятъ и т. д. Словомъ, польонизация у насъ ведесъ, куда поступи, на велику скотлоу. На почтѣ навѣтъ часто не можна достати рускихъ друковъ. Руска мова погорджена а Поляки о жадныхъ иншихъ Русинахъ и знати не хотять, якъ только о такихъ, котрі отступили отъ своєї народности а перейшли на ихъ сторону.

— Отъ Жовквы пишутъ намъ: Въ нашѣй Жовквѣ дѣются отъ часу до часу такі рѣчи, котрыхъ ніякъ зрозумѣти и подѣ жадне право подсумовати не можна. Не много еще ушлынуло часу, якъ читателѣ „Дѣла“ узнали о розпорядженіи жовковскаго староства, чтобы учитель народній „dla ułatwienia manipulacyi“ вывопили рубрики выказѣвъ по польски; вѣсѣдъ за тымъ рада повѣтова-котра черезъ надмѣрну ревнѣсть (sic!) нашихъ рускихъ патриѣтовъ осягнула тое чистье, що не має середѣ себе жадного „пора“, ухвалила для своего маршалка п. В. 300 зр. на контушъ; зновъ познѣйше накинута та-якъ рада школамъ народнымъ образы Собеского по 3 зр., — а теперь мусимъ занотувати новый печувалый фактъ, неапряткований нигде въ цѣлѣй Галичинѣ, що въ день 17 (29) листопада, коли по цѣлѣй Галичинѣ

отпавлялись по рускихъ церквахъ службы за цѣсаря Іосифа II, Василіанска церковь въ Жовквѣ була замкнена, а рускій свѣщенникъ, Василіаннъ, правивъ въ польскомъ к стелѣ литургію за полднихъ въ р. 1830 и 1831. Отъ шо нише о томъ Газета Narodowa въ ч. 277 зъ с. р.: „Msze żalobną odśpiewał Krakowianin kś. J. W., a równocześnie przy boszym obżarciu odprawiał liturgię ruską Bazylianin kś. T., dla swego gotowego patriotyzmu i silnego przywiązania do obrządku czystego i niezaproszonego żądaniem naleciałością nadnewskiemu ogólnie ceniony i poważany.“ Той рѣдкій феноменъ не потребуе коментаря, понеже зъ самого факту легко зрозумѣе кождый, якій духъ вѣс въ нашѣмъ Василіанскомъ монастыри. Вже то правда, що нашъ Василіане отъ давнѣвъ патріотизмомъ не грѣшили, але фактъ такий якъ послѣдній, обурае кождого правдивого Русина, а мотива его повинно духовне настоительство докладно выслѣдити и вывопныи до отвѣчательности потягнути. Яко pendant до того факту мушу навѣсти другій, якій случився въ томъ самѣмъ днѣ въ Дервинѣ, селѣ о 1 1/2 милѣ за Жовквою. Тутъ зновъ панѣ дѣлчачи, користаючи зъ неприсутности мѣстнаго пароха (ѣздившого до Львова на руске вѣче), запросила лат. коендза зъ Мостѣвъ великихъ и той отпавивъ „solemnem nabożeństwo za poległych“ въ рускій церквѣ!

По нашихъ окрестныхъ селахъ порозкидали панки „ножество патентѣвъ Іосифинскихъ, выданныхъ во Львовѣ „пріятелями громадѣ“. Рѣшными спосѣбами стараются они розширити картки ти межъ селянъ. Но шоже? Теперь вже панъ мужикъ познае, кто ему стрѣль, а кому коломъ въ бѣкъ. „Якѣ они дурій“, каже менѣ одинъ госпоударъ, „съ своими цѣпами; — нынѣ вже и дѣдъ за 1 кр. порядного отченашу не змовить!“

Выборы до радъ повѣтовыхъ у насъ еще не розписаніи. Выборы выборѣвъ вже отбулись, а подѣ часть коли Русини по большій части еидять спокійно, бо агитовати „боятся“, то Поляки вже окликали выборѣвъ и войѣвъ до салѣ рады повѣтової и препоручили имъ выбрати на ново вѣсхъ дотеперѣшнихъ радныхъ „бо тіи суть найлѣншій“ (!). Нашіи люде потакнули головами, тай розбѣлились. Побачимъ, що то зъ того буде?

— Самоубійство. Знанный львовскій властитель торговлѣ насѣни и цѣтѣвъ Вильгельмъ Адамъ кинувся зъ поверха черезъ ѣкно и такъ потовкѣс, що незабавомъ умеръ. Около два тыжднѣ передъ тымъ задумавъ бувъ небожикъ въ той спѣсѣбъ себе жити лишити, що подложивъ бувъ шію подѣ колеса лѣокомитивы. Але машинистъ достерѣгъ завчасно чоловіка лежачого на ши нахъ и вздержавъ потягъ. Приведено Адама на полицію, а днѣ схвативъ лежачи на лавѣ сокиру и хотѣвъ зарубатись, але только поранился. За третымъ разомъ ажъ черезъ скокъ зъ ѣкна удалосъ вже ему жити лишитись.

— На бѣднѣхъ учениковъ рускои гимназіи прислали 5 зр. ВП. Григ. Кузьма, судія повѣт., Теод. Марковъ авскултантъ судовый и Данилъ Перегинецъ, канцелистъ судовъ. — вѣс зъ Калуша. Дирекція гимназіи складае нынѣ ВП. Дателямъ сердечну подяку.

— До противжидѣвского руху въ Нѣмеччинѣ. Въ Берлинѣ 800 слухачѣвъ университету выправили професорови Лассонъ галазливу демонстрацію подѣсече выкладу, такъ що той мусѣвъ свой выкладъ перервати. Причина демонстраціи була таа, що проф. Лассонъ въ розмовѣ съ однимъ студентомъ выразился оскорбляючо о прихильникахъ антижидѣвского руху.

— Повну затьму мѣсяца можна буде обсервовати дня 17 л. грудня въ цѣлѣй Европѣ, Африцѣ, Азіи и Америцѣ. Затьма розпочнесече о год. 3, мин. 51 и тривати буде до год. 5, мин. 22 по полудни.

— Закладъ — кто больше выпьет. Якъ „Берегъ“ доносить, въ Рязани три заможній купцѣ Семеновъ, Бурцевъ и Брюховъ заложились въ шинку, кто зъ нихъ здужае побольше выпити. Рахунокъ мавъ заплатити той зъ нихъ, кто першій знайдесъ подѣ лавѣ або столѣмъ. Чарка ишла хутко зъ руху до руху. Першій упавъ Брюховъ, — кровъ пошла зъ горла и сконавъ; другій упавъ Бурцевъ, взяла его полиція везти до больницы, але въ дорозѣ умеръ; третій упавъ Семеновъ и заслабъ смертельно на запаленые кишкѣ. Не жалъ же вже було имъ и падати — бо ужили собѣ: въ 25 минутахъ выпили безъ закуски по 82 келишки горѣвки. Теперь шинкарь въ клопотѣ, кто ему заплатитъ за тыхъ 246 келишкѣвъ.

Министерство торговлѣ въ порозумѣню съ министерствомъ скарбу декретомъ зъ 30 сѣрпня 1880 уловиномчило уряды почтовыи во Львовѣ, двѣрѣцъ желѣзницѣвъ, уряды фѣліяльній и урядъ почтовыи въ Подзамчу,

дальше уряды почтовыи: Краковѣ мѣсто и дворець, Вѣдъ Вохию, Броды мѣсто и дворець, Бережаны, Дрогобычъ, Прославъ, Коломыю, Новыи Соць, Подволочиска, Перемышль, Рѣшѣвъ, Станиславѣвъ, Шакову, Самбѣръ, Тернополь, Тарнѣвъ и Золочѣвъ, чтобы послыки почтовыи, призначенъ за границу и тѣмъ безъ присутности органиѣ цѣловыхъ обираючи, если тыхже вага больша 25/10 килѣграмъ. Зъ сего выпити лишъ тіи товари, котрі подпадають вывозовому цѣлу, або закордонне выстуленье тыхже черезъ цѣлово урядове подтверждение має бути доказане. Се повномочіе правосильне отъ 1 сѣчня 1881. Зъ ц. к. Дирекціи почтъ.

Шифиеръ.

Вѣсти спархіяльній.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Именованъ Веч. оо. Венедикъ Литинскій, соборный крылошанинъ и приходникъ катедральній въ Перемышль, школьнымъ ордин. комисаремъ для науки религіи въ гимназіяхъ и школахъ выдѣловыхъ въ Перемышль а такожъ ордин. отиоручникомъ въ перемыской радѣ школьной окружнѣ; А. Добрянскій зъ Ждѣнѣ бысчимъ мѣстѣдеканомъ; Л. Желеховскій катехитомъ при гимназіи въ Сяноку и администраторомъ въ Межибродіу.

Поставленъ Веч. оо. В. Спротинскій зъ Малновскои Волѣ сотрудиномъ въ Гойцѣ; Д. Марчакъ, администраторомъ въ Грохѣй; Е. Юракевичъ зъ Фульштына администраторомъ въ Радѣшнѣ; І. Мащакъ сотрудиномъ въ Комарнѣ; А. Полянскій зъ Комарна сотрудиномъ въ Фульштинѣ; А. Леонтовичъ зъ Мостѣвъ сотрудиномъ въ Тартаковѣ; Теодоръ Костининъ сотрудиномъ въ Добромилѣ; С. Баранецкій, сотрудиномъ въ Маливской Волѣ; І. Котецкій администраторомъ въ Берегахъ горѣшнихъ; І. Грѣцъ зъ Годынѣ сотрудиномъ въ Хирѣвѣ.

Личный додатокъ на 3 лѣта получили Веч. оо.: Кароль Должикій въ Дзібулкахъ 100 зр., Матей Дмоховскій въ Осердовѣ 100 зр., Антоній Чернецкій въ Ломнѣй 100 зр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Веч. о. К. В. надѣ Бугомъ. О сколько зняемо, ани зъ одного ани зъ другого жерела не прійшла ніяка телеграма на нардне вѣче.

Курсъ львовскій зъ дня 6. л. грудня 1880.

	ПЛАТИТЬ ЖЕ ДОЛЖИТЬ	
	австр. валютѣю	ру. кр.
1. Акции за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людов. по 200 р.	277 50	281 —
Львов.-черн.-ле. по 200 р.	171 —	174 —
Банку гин. галиц. по 200 р.	206 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 70	98 70
" " " по 4% ав.	91 85	92 85
" " " по 5% ав. период.	97 70	98 70
Банку гин. галиц. 6% ав.	102 —	103 —
Листы довл. гал. русск. банку п. 6%.	101 50	108 —
3. Листы довжикъ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Букв. 6% лѣсов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индѣмнизаций галиц. 5% м. к.	98 20	99 20
Облиги коммунальній Гал. банку рустик. 6%.	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%.	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 80	21 80
" Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 48	5 58
" цѣсарскій	5 50	5 60
Напѣлеондоръ	9 33	9 43
Пѣвмперіалъ	9 63	9 73
Рубель російскій сѣбѣшій	1 57	1 71
" паперовый	1 19	1 21
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 40
Серебро	99 50	100 50

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

въ Львовѣ при улицѣ Каперника Ч. 10
мае честь поручити Вч. Пт. Публицѣ
и Всеч. Духовенству свою

РОБОТНЮ

МУЖЕСКОЮ ОДЕЖИ

посля найновѣйшюи моды, зъ наилучшихъ то-
варѣвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ
Управляющіи яко Русинъ о ласкави взгляды
В. П. Т. Публики и Всеч. Духовенства пору-
чаеся ласкавому покровительству.

Вѣс ласкави замовленія выкону-
ються въ найкоротшѣмъ часѣ.

12- 12

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой години по полудни.

Редакція и администрація підъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належить пересылати підъ адресою: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересылати франко (налучше почтовымъ переканомъ) до: Администраціи чао. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ

6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатаніи вѣднѣ отъ порта.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Зъ причины свята Вел. Чуд. Николая припадающаго на слѣдующу суботу 4-ло нашои часописи того дня не выйде. Щобы однакожь подати скорше справозданье зъ народнаго Вѣча и обговорити иншия sprawy наглядѣи, выдамо слѣдующаго тыждня подвоинѣ Ч-ло 93 и 94 (за Среда и Суботу) разомъ, а то въ Четверть о год. 4 пополудни въ повтора аркуша.

ОТЪ РЕДАКЦИИ.

Бесѣда дра Ивана Добрянскаго

выголошена на народномъ вѣчу Русинѣвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю першої резолюціи о державно-правномъ становищу Русинѣвъ.

Комитетъ, завязавшійся въ цѣли празднованя памяти столѣтнихъ роковинъ вступленя на престолъ незабвенной памяти цѣсаря Іосифа II, вложивъ на мене обовязокъ оправдати и пояснити першу резолюцію, котра въ Вашихъ рукахъ находится. То, що въ нѣй содержится, есть такъ яснымъ и для каждого зъ насъ понятнымъ, бо само собою розумѣется, и вже столько разѣвъ было обговорювано будь въ меморіалахъ и петиціяхъ, будь черезъ уста нашихъ заступниковъ въ соймѣ и думѣ державной, и я мушу зъ горы заявити, що на оправданье той першої резолюціи могу лише то сказати, що всемъ Вамъ вже добре звѣстно. Отъ початку конститутційной еры, коли Е. В. Монархъ покликавъ все народы до содѣйствія въ правленю, рускій народъ при всякой способности выказувавъ, що конститутцію не признано ему рѣвнѣхъ правъ съ правами признанными иншимъ народамъ. Статуты выборчіи не приняли за подставу народностей, а почиваютъ на заступничствѣ интересѣвъ, однакожь що до нашего краю, то они уложенъ въ такой способъ, що руска народность ними тяжко оскорблена. Цѣсарскій патентъ зъ 26 лютого 1861 и краевый статутъ о выборахъ до сойму основуются на системѣ заступни-

тва интересѣвъ, не зважаючи при томъ на рѣзницю племенъ, котріи живутъ разомъ въ одномъ краю, а зъ котрыхъ кожде племя, кожда народность має свои отдѣльныя народныя потребности, котріи повинны бути окремо задоволены. До сего пересвѣдченя прійшли нынѣ вже и сферы правительственный: и такъ Е. В. Монархъ въ послѣдней своей троновой мовѣ заявилъ, що желаетъ собѣ, чтобы Австрія сталася защитой правъ всехъ народовъ, а и министеръ-президентъ подносилъ колька разѣвъ въ своихъ промовахъ въ думѣ державной, що министерство уважаетъ своею задачію, перевести повне рѣвноуправленіе народностей живущихъ въ Австріи.

Однакожь не въ томъ лише лежить недостаточность лютова конститутціи, що она совѣмъ запѣзнаетъ права народностей, але также еще и въ томъ, что поставленный въ ея основу принципъ заступничства интересѣвъ бувъ цѣлкомъ несправедливо переведенный. Если бо принято засаду, что въ законодательныхъ тѣлахъ мають бути заступленъ интересы большихъ посѣлостей, мѣстъ и торговыхъ палатъ и интересы меньшихъ посѣлостей, то було природнымъ подѣлити заступничество въ той способъ, что кожда зъ тыхъ группъ повинна мати рѣзницю также число своихъ представителей, въ какой мѣрѣ она участвуетъ въ поношеню державныхъ тягарѣвъ. Мѣжъ тымъ установлено число заступниковъ поодинокихъ группъ совѣмъ самовольно. До нашего сойму выбирается 141 посѣль (9 есть голосѣвъ вирильныхъ); зъ сего припадае на большій земскій посѣлости лише 44, на мѣста и торговельныя комнаты 23, а на меньшіе посѣлости лише 74. Большіе посѣлости мають прото больше якъ половину столько заступниковъ, якъ меньшіе посѣлости. Если жъ рѣзвизажимо, что Галичина есть краемъ рѣзничимъ, то при оцѣненю управленія интересѣвъ повиненъ служити мѣроу (грунтовой) податокъ. Грунтовой податокъ предписанъ на лѣта 1879 и 1880 выноситъ въ Галичинѣ 4,613.000 зъ сего припадае на большій посѣлости

1,281.000, на меньшіе 3,332.000 зр. Если прото интересы большихъ посѣлостей мають 44 заступниковъ, то меньшіе посѣлости повинны ихъ мати больше якъ три разы столько, отже больше якъ 132 заступниковъ.

Такъ само не соразмѣрно переведено также заступничество въ думѣ державной. Пѣсля закона зъ 2 цвѣтня 1873 р. высылаетъ Галичина до рады державной 63 посѣль; зъ сего припадае на большій посѣлости 20, на меньшіе 27. Якъ неприродный есть сей принципъ заступничства интересѣвъ, слѣдуетъ вже зъ того, что у насъ подѣль на большій и меньшіе посѣлости правно и фактично вже не существуетъ, бо никто не въ станѣ сказати, где больша посѣлость кончится а меньша начинается; — а кромѣ того выказуетъ се и практика, бо отъ початку конститутційного житя при выборахъ у насъ николи не соперничали представители тыхъ интересѣвъ, а завсѣгда першу ролю отграе совѣмъ инший моментъ, а тымъ есть народность.

И такъ въ самомъ дѣлѣ. Если при поставленю цифры заступниковъ поодинокихъ интересѣвъ дано перевагу большимъ посѣлостямъ, то се значитъ столько, что надати перевагу польскому элементу въ напѣмъ краю. И такъ сталося въ самомъ дѣлѣ. Въ всехъ тѣлахъ репрезентацийныхъ має польска народность великанскую перевагу надъ заступниками руской народности и мы безсильно и съ отчаяньемъ потопающаго мусимо глядѣти, якъ надъ правами нашими переходите до порядку дневного (Голосы: Правда! правда!) и якъ постепенно иде до того, чтобы руску народность въ Галичинѣ совѣмъ придавити, чтобы чимъ скорее передъ свѣтомъ оголосити: нема Руси на Руси, а вѣюда лише Польша. (Голосы: Славно! славно!)

Въ средствахъ противъ насъ не перебирають. Если ровходится о выборы до якого нибудь автономичного тѣла, то рѣзвивается агитация на огромну скалю, чтобы лише не-Русинъ выйшовъ зъ выборчої урны, чтобы лише не было кому поднести

голосу въ оборонѣ руской sprawy! (Голосы: Слушайте! Слушайте!) Якихъ гдѣ-кихъ и деморализующихъ средствъ уживается, то Вамъ яко наочнымъ свѣдкамъ тыхъ агитаций лучше звѣстно, и лише треба подивляти цинизмъ тыхъ триумфующихъ, съ якимъ голосять, что рускій народъ отвернувся вже отъ своихъ бывшихъ заступниковъ, а покладаетъ довѣріе — въ комъ? въ панахъ! Чижъ се не чиста иронія, что той, котрый має собѣ выбратьи чоловіка, чтобы боронить интересѣвъ меньшихъ посѣлостей и правъ руской народности выбираетъ кого? — властителя большихъ посѣлостей, належачаго до польской народности! Въ самомъ дѣлѣ не знати, чи больше жалувати темного недосѣлого селянина, чи остоупѣти передъ дерзостию тыхъ, что накладываютъ ему на заступниковъ и яко такіе съ жаромъ достойнымъ лучшей sprawy, выступаютъ противъ всего, что руске. Теперь дѣйшло вже до того, что рускій народъ въ цѣломъ соймѣ має мало что больше якъ 10 своихъ заступниковъ, а въ радѣ державной засѣдае ихъ лѣдво трехъ! И не дивоватись сему, бо где всякій возможный элемента лучатся въ той цѣли, чтобы Русинѣвъ не Русинъ а Полякъ заступавъ, если нашіе покляки и выываня, чтобы представители властей при выборчій акции уступили на сторону, були надаремны, если навѣтъ урядовый органъ, на котораго субвенцію и рускій грошъ складается, при послѣднихъ выборахъ до рады державной открыто поддерживавъ партію несприятелю Русинамъ и умѣщавъ въ своихъ стовпцахъ отзову польского выборчого комитета, дышащу злобою и ненавистію противъ бывшихъ посѣль нашихъ, то чижъ диво, что еще также число заступниковъ нашихъ вышло зъ выборѣвъ, яке маємо?! (Оплески и голосы: Славно, Славно!)

Стало нынѣ на томъ, что въ соймѣ рѣшався то, что угодно большости зложеной зъ польской интеллигенціи; что въ выдѣлѣ краевомъ той найвысшей власти автономичной выбраной зъ сойму не за-

По Іосифинскихъ роковинахъ.

Спомянки Григорія II.

(Конеч.)

III.

Два разы отже двигався народъ рускій и якъ праведный богомолецъ ступавъ съ вѣроу въ серци въ престольный городъ; — два разы вертавъ, пожался Боже, съ ничимъ. Першій разъ не могли ничего дати, другій разъ не хотѣли. Бо и тяжко було ставляти передъ очи Е. В. Цѣсаря похиленъ постатѣ хлѣборобній въ прадѣднихъ сукманахъ, опанчахъ, пояскахъ, еще й казати, что то — народъ. Где поступъ? Где проводне свѣтло? Тожъ справедливо ему було стояти далеко отъ порога рѣдного Дому и отдаленнымъ своимъ заявляти нецѣстну отѣвѣчу правду, что найголошенѣйшій проводирѣвъ народа найдальше отъ него отѣбгають. А зъ высоты рѣдного Дому повѣвали народны хоругвы, гоготѣли и дико вертѣлись — а народъ одушевленный кликавъ: слава! слава! Бже разъ кажу: сердешный народъ!

IV.

Иншия народы, не конче просвѣтоу вышій, коли не мають способности свѣтови показатись и вышнимъ силамъ заявити свою волю, выкликують ея або нарочно творять самі. Все бо исторіи и литературы выказують помершихъ героѣвъ и пророковъ, правдивыхъ и неправдивыхъ творѣвъ народнои силы, котрыхъ слава если перегула, если книжна апотеоза не въ силѣ порушити звѣжжѣе наслѣдство; то могилы ихъ, родина хата и мѣстце смерти, спорохнѣлы статуи и памятники стають за предметъ новои апотеозы, найидеальнѣйшой въ словахъ а найреальнѣйшой въ намѣрахъ: поддержи народнаго духа а тымъ и силу, съ котроу свѣтъ числится має.

Лучалось, что по двоухъ дѣйстно грандіозныхъ манифестаціяхъ скупленныхъ около правдивыхъ народныхъ геніѣвъ — того самого року скликано горетку похиленыхъ старѣвъ, стрѣвно, гощено, славлено, бляшками увѣковѣчювано яко свѣдѣвъ колишного — ними самими забутаго вже богатѣрства. Манифестоманія — але умѣтна, въ наслѣдкѣ богата.

Такъ дѣсь у другихъ; у насъ и самохѣтъ насувающихся случаѣ переходили безъ ужитку.

V.

Разъ однакже склалось иначе. Що не удавалось громадѣ и численнымъ въ желѣзну фалангу скованнымъ товариствамъ, удалось майже одному. А бувъ онъ смертный якъ иншій, переходивъ другихъ только тымъ, что мавъ душу горячу, велику. Буде то колись одна зъ найкраснѣйшихъ картинъ въ исторіи нашои жизни, — мило отже при нѣй хоть хвилику забавити.

Надходили свята Іосифинскія, столѣтняя память вступленя на австрійскій престолъ великаго Монарха Іосифа II, а съ нею и тяжка для народа руского проба, чи свѣтѣйшій ему взгляды политичный, чп гуманный. Першій вели до сумного роздѣла съ братствомъ славянскимъ, другій до немилон дружбы съ шореткимъ централизмомъ. Гуманность, дорогой та безталанный скарбъ нашихъ батьковъ, взявъ верхъ и случайно знайшлись Русины хоть не въ одной мысли — въ одной святѣни съ ворогами. По разъ третій отже треба було Русинамъ заявлять, а заявлять такъ, якъ того вымѣгало велике свято и велике дѣло памятного Монарха. И заявили такъ свѣтло и импозантно, что вороги смѣючись передъ тымъ и пошептующій глумливо, облѣдлы наразъ передъ великостію и блескомъ руско-на-

родной манифестаціи. Зъ непорядной зависти назвали ю гдѣякі: против-демонстрацію; але правду передъ Богомъ и людьми сказавши, сотна ея часть була достаточна, щобъ всяку манифестацію иншу затмѣити и заглушити. Направленные ея було просте и ясне: звеличати память великодушнаго Цѣсаря и на могилѣ его отбути ревію народнои силы, до котрой свѣтла его рука подѣвалины кинула.

Але зъ ѳтки взялось на Руси только силы, зъ ѳтки по подвоинѣй неудачи такой триумфъ?

Триумфъ той, якъ сказано — дѣло одного чоловіка. Соредъ загальнои анеміи подносилъ онъ першій хоругвы вѣры, вводилъ по разъ першій въ святѣню народнои молитвы и народъ самъ, загрѣвае его и одушевляе звукомъ рѣднои бесѣды и рѣднои пѣсни — и на диво всемъ — розкрывае тысячнымъ очамъ незмѣрне богатство молодой до теперъ запѣзнаной народнои силы. Бувъ то триумфъ, якого не бачили еще часы нашего отрожденя.

Если коли недовѣріе прошіало думку мою, то свято Іосифинске и Народне Вѣче, его памятный творецъ и сердечный авторъ „Іосифа II“, прогналы весь жалъ и сумъ, вливаючи въ душу якусь блаженну вѣру и ядѣю: „что чейже не дамося“.

сѣдає ни одинъ Русинъ, що въ краєвої радѣ школьній на 10 членівъ лише одинъ Русинъ має голосъ; стало на томъ, що въ обохъ тыхъ найвысшихъ властяхъ автономичныхъ урядовый языкъ польскій. Мы дожили того, що въ администраціонній дорозѣ введено урядовый языкъ польскій, що оба университеты въ краю польскій, що съ выняткомъ одной, всѣ середній школы съ выкладовымъ языкомъ польскимъ, а въ школахъ народныхъ, навѣть въ такихъ селахъ, где нема ны одной польскої души, учать рускихъ дѣтей польского языка, хоть арт. III кр. закона въ 22 червня 1867 Ч. V Дн. кр. в. постановляє, що другій краєвий языкъ буде обовязковимъ предметомъ науки лишь въ тыхъ народныхъ школахъ, котрыхъ учащіяся суть обохъ народностей.

Такъ сталося наше положеніе невыносимымъ и мы не можемо занятися обдуманьемъ средствъ и способівъ, якъ бы поднести въ матеріальной нужды, якъ бы подати помѣчну руку нашимъ пригнетенымъ селянамъ, котрі нынѣ вже не въ силѣ повосити огромный тягары, попадають въ руки лихварскі и запродають свою батьківщину инувѣрцямъ. И никто не може намъ въ сего робити замѣту, бо потопающій не въ силѣ думать о чѣмъ нибудь иншомъ, якъ лишь о сохраненіи своего житя.

И не прійшло бы навѣрно до такого загального у насъ згубоженія, если бы признано намъ такі права, якъ намъ природно принадлежатъ и якихъ отъ столѣко лѣтъ надармо домагаємося. И ктожъ сему виненъ? Винникъ самъ признаєся до вины. Отъ въ послѣднихъ дняхъ складавъ одинъ знаменитый посолъ справовданіе въ свои дѣятельности передъ выборцами, а слова его мають для насъ тымъ болѣе значеніе, що занимає онъ высоке становище въ сосѣльности и имя его подають теперь яко имя будущаго краєвого маршала. Привнавъ онъ въ своей мовѣ, що при послѣднихъ выборахъ до рады державной агитовано пристратно, а то въ той цѣли, чтобы не допустить Русина на посла, бо рускі послы ишли въ Вѣдні рука въ руку съ нѣмцями централистами и выводили тамъ свои жалобы и кривды замѣсть предложить ихъ тутъ въ краєвомъ соймѣ. Тыхъ словъ не можна бы брати на серію, еслибы они не були выйшли въ такъ поважныхъ устѣ. Но чижъ не есть се смѣшностію, отсылати Русинѣвъ съ ихъ кривдами до краєвого сойма, котораго болѣшность зложена въ польскої интеллигенціи о ничимъ рускомъ и слова не хоче чути и где свободно голосится, що въ Галичинѣ нема руского народа! А если намъ закидаютъ централизмъ, то зволють тѣ панове передовѣмъ поглянути въ зеркало своихъ власныхъ дѣланъ, а увидятъ, кто заслуживъ на имя централистовъ.

VI.

Памятный буде колись въ лѣтописяхъ рускихъ рокъ дѣсятый. Если не напугаютъ его пятномъ знаменнымъ голодъ и недоля, то нечуванный до теперь, яркій протестъ противъ нихъ. Колькадѣсь часонисій найрѣжнороднѣйшихъ отъ тѣхъ складалось на него, на ту многозвучну негацію, котру щаслива гадка одного чоловіка зляла въ одинъ грандіозный концертъ, памятный для живущихъ и будущихъ. Важкі часы, кажутъ, родятъ великихъ людей. Середъ загальної пѣтмы выринають они въ блескучій далековидній свѣтила правды; долею чи долею середъ народа кинені, перейшовши всѣякі степені людской долѣ, зглубивши и отчувши душею всѣ крайности народнаго горя, стають въ хвили загальної неохоты и розпуки такъ чудотворными органами народными, що все иначе отъ вечерной росы поднебесной радѣ, молодѣе, сердцемъ и надѣєю подносятся. За нимижъ отже, за ними!

Бо чижъ не есть се найчистѣйшій централизмъ, если желѣзною рукою загортаєся все подъ панованіе польского элемента, а якъ найэнергичнѣйше устороняєся все що руске? А наші послы николи не придерживались сей политики, они николи не ждали гегемоніи руского народа надъ якою нибудь народностію, они не домагались ничего болѣе, якъ лише рѣвноуправленія нашої народности съ другими народностями и высказували, якъ несправедливо съ ними въ томъ взглядѣ поступася. Честь и слава имъ за то! (Голосы збору: Честь и слава имъ! Многая лѣта!) Тою самою дорогою идутъ наші послы-заступники и теперь, а если нашимъ делегатамъ въ Вѣдні закидаютъ, що не лише они суть заступниками руского народа, то мы всѣ тутъ въ всѣхъ концѣхъ галицкои Руси збораній заявляємо нынѣ, що лише ихъ признаємо нашими заступниками (голосы: славно, славно!) и зываємо ихъ, чтобы якъ дотеперь, такъ и въ будущемъ смѣло и неустрашимо вступались за права бѣдной пригнетеної галицкои Руси (голосы: славно!), що заявляємо имъ повне довѣріе, а хотѣ ихъ число маленьке, то нехай незабываютъ на то, що за каждымъ въ нихъ стоитъ одинъ миллионъ людей (голосы: славно, славно!), що за ними трема стоитъ три миллионы руского народа въ Галичинѣ! (Неустающій оплески и голоса: славно, славно!)

Такихъ самыхъ правъ, якъ для себе, жадають галицкі Русины и для всѣхъ другихъ народностей, живущихъ въ австрійско-угорскій монархіи, бо суть того пересѣдченія, що лише въ наслѣдство наданія рѣвныхъ правъ всѣмъ народностямъ стане наша монархія сильною и крѣпкою. Тую саму засаду высказало и нынѣшнее министерство, обнимаючи передъ рокомъ правленіе дѣлами австрійскими, а министр президентъ заявивъ колька разѣвъ дуже ясно и рѣшучо, що уважає своею задачію задосыть учинити справедливымъ жаданіямъ всѣхъ народностей и перевести ихъ рѣвноуправленіе. Що дотычить нашої народности съ жалемъ мусимо заявити, що повысші слова взглядомъ нашої народности не суть ничимъ, якъ лише пустою фразою. Въ виду сего мы нынѣ не можемо заявити нынѣшнему министерству нашего довѣрія и рѣшучо домагаємося переведенія рѣвноуправленія нашої народности на дѣлѣ. (Славно!) И нехай никто не подноситъ противъ сего жаданія замѣту, будьтобы оно не дало оправдатися въ той причинѣ, що наша народность не есть историчною. Передовѣмъ бо подѣль народностей на историчный и неисторичный въ нашої монархіи не має ніякой основы, бо основні законы и въ загаль цѣли конституція наша нигде не робить сеї рѣжницѣ, а ставляє всѣ народности безусловно на рѣвнѣ, якъ се видимо имено въ арт. XIX закона въ 21 грудня 1867 Ч. 142 В. зак. держ. Але поминувши тоє, руска народность въ Галичинѣ має передъ всѣми другими свои историчный права: Австрія бо приняла Галичину на основѣ правъ угорской короны прислужующихъ ей до престолу королевства Галича, на котораго престолѣ своего часу сидѣли угорскі королѣ. Галичина не прійшла прото подѣ панованіе Австріи яко провинція давной Польщи, але яко бывше самостоятельное руске королевство.

Такимъ образомъ маємо повне право добиватися рѣвноуправленія народнаго, а только коли то осягнемъ, будемъ могли посвятити всѣ наші силы для матеріальнаго поддвигненія нашего пригнетеного народа, а тогда оеуществляєся слова, выречені Г. В. нашимъ Монархомъ въ послѣдній троновой мовѣ, що Австрія буде защитною правъ своихъ народѣвъ стабымъ приближикомъ для права и правдивої свободы. (Довгі неустающій оплески и оклики: славно!)

Народне вѣче Русинѣвъ.

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

(Конецъ)

Въ часѣ декламаторско-музыкального вечера въ памяты Цѣсаря Іосифа II дня 17 (29) листопада и подѣла народнаго вѣча Русинѣвъ въ „Народномъ Домѣ“ дня 18 (30) листопада наспѣли слѣдующій привѣтъ телеграммы:

1. **Бурштынь.** Громада Рѣздованъ святкує мыслію и сердцемъ съ Вами Братя велике народное свято и память незабутаго Цѣсаря Іосифа II. Осипъ Кокучевичъ. Александръ Товарищкій. Стефанъ Грицько. Микола Сенякъ. Василь Крайковскій. Константинъ Крайковскій. Теодоръ Головачакъ. Михайло Ів. Крайковскій. Иванъ Терливецъ. Михайло Том. Крайковскій. Петро Крайковскій. Юрко Крайковскій.

2. **Броды.** Въ ширѣмъ сочувствіи для добра Руси, засылаємо сердечнѣйше „Щастъ Боже!“ Надѣєю добраго успѣха переповненъ, радѣстно воскликнемо: Да воскреснетъ Русь и разбѣдутся всѣ врази ея. — Рускій учитель повѣта Броды.

3. **Гнильче.** Здорові були патріоты! Желаетъ щастя, а совѣтующимъ о добрѣ руского народа: „Многая лѣта“. — Матей Штогринъ, господарь. Теодоръ Калакура, начальникъ громады. Вас. Смѣхъ, господарь. Косма Кучеръ, господарь.

4. **Гнильче** (въ Подгаецкомъ). Честь и слава Вамъ, рускій патріоты! На всѣхъ зверненій нашѣхъ, бо Вы Вашими дѣлами стелите дорогу, по котрой слѣдуетъ намъ ити и сохранить все, що руске. Прадуйте для добра руского народа, а будущность наша. — Стефанъ Калакура, писарь громадскій, Мих. Дѣдурикъ, пѣвецъ церковный. Павло Сиротюкъ, господарь.

5. **Долина.** Прадуйте широко и соединеными силами, а сповнитися завѣтъ: „Въ своей хатѣ своя правда и сила и воля.“ — Долинскій Русины.

6. **Красне.** И я съ Вами, Свѣтлый Зѣбрь, где о Русѣ дѣло, тамъ и поѣтъ въ горѣ. — Романъ И. Пасѣчинскій.

Батько мой Богъ, а мати Русь; Ними двома нынѣ кленусъ: Тѣло-душа моя съ тымъ есть, кто Русь творить славу — честь. — Исидоръ Р. Пасѣчинскій.

7. **Красѣчинъ.** Честь у Бога и слава у добрыхъ людей Братямъ, збравшимся на раду для обороны народныхъ правъ. Дай Богъ, чтобы одобреніи Вами революціи довели до исцѣленія ранъ нашої Руси, доселѣ задаваемыхъ, чтобы устали вже разъ тѣ вѣчны обиды, оскорбленія и угнетенія, съ нанесеніи; чтобы наконецъ и наша народность была вповнѣ задоволена. — Добринскій.

8. **Монастырка.** Най живѣ рускій митингъ. Мы духомъ съ Вами и соглашася на всѣ революціи. — Члены „Руской Читальни“ въ Устю зеленѣмъ.

9. **Мѣльница.** Слава почитающимъ память Іосифа Великого. Нашѣ чувства соединяємо съ Вами! — Надиѣвстрянскій Русины.

10. **Перемышль.** Торжествующимъ память великаго благодѣтеля Галицкои Руси, пересылає широко-руске „Спасибѣгъ“ Руская Бесѣда въ Перемышль.

11. **Перемышль.** Да увѣнчає Богъ труды рускихъ патріотѣвъ благими успѣхами. — Члены филіи общества им. М. Качковского.

12. **Перемышль.** Честь и слава поборникамъ правъ. Поздравляємъ, ободряємъ и соглашася съ рѣшеніями народнаго Вѣча. — Члены „Руской Бесѣды“ въ Перемышль.

13. **Перемышль.** Отъ рода въ родъ най живѣ память цѣсаря Іосифа II, освободителя нашего народа, учредителя духовныхъ семинарій и основателя рускихъ преподаванъ на львовскѣмъ университетѣ. — Благодарный питомецъ духовной руской семинаріи.

14. **Подволочиска.** Перешкожденіи явитися лично, чтобы разомъ праздновати народное свято, сполучася съ Вами духомъ. Помагай-Богъ Братя! — Русины въ Подволочискѣ.

15. **Сокаль.** Честь Вамъ, збораніи для блага Руси! Мы съ Вами духомъ. Богъ най благословитъ Ваші подвиги. — Русины Сокальскаго повѣта.

16. **Станиславѣвъ.** Зборанымъ нынѣ во Львовѣ патріотамъ рускимъ желаютъ добраго успѣху въ нарадахъ и дѣлахъ — члены станиславѣвской филіи „Провѣты“ и члены товариства им. Шевченка.

17. **Станиславѣвъ.** Народа слава Руси ожиданіе, Рускому Вѣчу съ Богомъ начинаніе. — Члены филіи общества им. М. Качковского.

18. **Станиславѣвъ.** Съ Вами Богъ! Розженѣтъ тьму Супостата! Придайте славу руской церкви, школѣ и землѣ. — Члены Братства св. о. Николая.

19. **Сянокъ.** Дружне поздравленіе поборникамъ народнаго дѣла. Мы духомъ съ Вами. — Сяноцкій Русины.

20. **Теребовля.** Слава, честь и щирый привѣтъ народному зборанію. Всевышній най крѣпнѣй защитникѣвъ народныхъ правъ, най побѣдитъ правда, най живе народное збораніе. — Русины князого города Теребовля.

21. **Тернопѣль.** Поклики нашого монарха „Соединеными силами“ най буде покликномъ Русинѣвъ, а нынѣшнее народное свято буде утренною зорею лучшей будучности для Русинѣвъ. — Члены „Русской Читальни“.

22. **Тернопѣль.** Слава святкующимъ память великаго монарха, що положивъ основу до нашего народнаго отрожденія. Идѣтъ за покликномъ Францъ-Іосифа „Соединеными силами“, а въ руске оконецъ засіяє солнце. — Члены филіи „Провѣты“.

23. **Тернопѣль.** Въ единодушній згодѣ къ общему патріотичному труду тѣсно сполученіи рускій братя! Грѣдимъ „Слава“ витають Васъ днесъ въ престольномъ городѣ Руси члены филіи общества им. М. Качковского и желаютъ щасливаго успѣха мудрымъ и благонамѣреннымъ совѣтамъ Вашимъ для блага краю и руского народа. Мужественно до дѣла! Съ нами Богъ!

24. **Тернопѣль.** Съ чувствомъ повной радости спѣшитъ тернопѣльска филіа общества им. М. Качковского привитати грѣдимъ „Слава“ руску Братію, празднующу сего дня въ столицѣ Галицкои Руси столѣтній роковины цѣсаря Іосифа II, генія Австріи и освободителя галицкои Руси отъ вѣковой тьмы и рабства.

25. **Товмачъ.** Радуетъ и вѣтає народное собраніе во Львовѣ клиръ и народъ Товмачского повѣта. Богъ да дастъ успѣхъ дѣланію руской рады и всѣмъ зборанымъ „Многая лѣта“. — Дзєровичъ, именовъ всѣхъ.

26. **Турка.** Слава и честь празднующимъ память незабвеннаго Іосифа II, великаго благодѣтеля руского народа. — Филіа общества им. М. Качковского въ Турцѣ.

27. **Турка.** Заявляємо симъ безъ вынятку наше повне согласіе до принятыхъ рѣшенъ, ведущихъ къ улучшенію нашої теперѣшней руской долѣ. — Русины повѣта Турка.

28. **Тысьменица.** Дѣмъ габсбургскій най живѣ и владѣе надъ нами. По Бѣго милости мы живѣ и просвѣщеніи, и Бѣму любовь и преданность отъ насъ во вѣки. — Тысьменецкій Русины.

29. **Чернівѣцъ.** Слава Вамъ, совѣтующимъ надъ будущимъ благомъ нашої святой Руси! — За Буковиньску Русь: общество Руска Рада. — Продавъ, предсѣдатель. Тыминскій, секретарь.

30. **Чернівѣцъ.** Соединену Русь вѣтає широко и собранымъ борцамъ желаетъ якъ наилучшаго успѣха — „Руская Бесѣда“.

31. **Чернівѣцъ.** Рускому народному зборанію грѣмке „Слава“. — Рускій члены буковиньскаго товариства учителей.

32. **Чернівѣцъ.** Die Redaction der „Provinzial Revue“ und des „Grenzboten“ in Czernowitz begrüßt die versammelten ruthenischen Parteigenossen auf das herzlichste und wünscht ihren Bestrebungen den besten Erfolg. — Redacteur Dionys Rosenfeld.

33. **Вѣднѣ.** Мыслію и сердцемъ съ Вами, торжествующими память великаго цѣсаря освободителя — Руске академичное общество „Буковина“ въ Вѣдні.

34. **Вѣднѣ.** „Урра“ и „Слава“ Вамъ, совѣтующимъ о блазѣ руского народа и обороняющимъ права его. Мы далеко отъ родины, но подѣляємо и отчувасямо ви горе. Щасливй будемъ ви щастьемъ! — Члены руского академичнаго общества „Буковина“ въ Вѣдні.

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Буга. (Якъ поступає банкъ „Славія“?) Подаю фактъ для вѣдомости и перестороги Вп. Родимцямъ, котрый най поучитъ, якъ товариство банку и асеккураціи отъ огня и граду „Славія“ въ Празѣ подѣ покрывкою уживанія рускихъ полиціи и надписей поступає собѣ съ нашимъ народомъ и съ нашимъ грѣмемъ. Р. 1877 зачала громада Рѣвнѣвъ повѣта Камѣнецкого будовати хороший и дорогій будынокъ школьный и закимъ еще той будынокъ цѣлкомъ докончився, представивъ членамъ громады, чтобы зѣвзгяду на близкость сусѣдныхъ будынокѣвъ селянскихъ, забезпечити школу отъ огня. Члены громады охотно пристали на предложеніе, поручаючи менѣ яко предсѣдателю рады школьной мѣстцевой будынокъ школьный отъ огня забезпечити. Въ той цѣли запросивъ

я до себе найближшого агента асекурації Тристенської Вп. Симеона Свиницького з Убиня, через котрого в наведеній асекурації забезпечався і до нього у безпечено церковь, дѣмъ приходекій и мое вѣже отъ огня и граду. Прибувши до мене п. агентъ заявивъ, що и товариство асекураційне „Славія“ прислало ему запрошення, чтобы дѣлами того товариства занялся, и если я желаю, то можна будынокъ школьный въ товариствѣ „Славія“ отъ огня обезпечити, на що я згодився, заявляючи, що менѣ все одно, чтобы лише полиця була по руки написана и може таньша премія. И дѣйстно таньша премія въ „Славіи“, бо коли я въ Аціендѣ плативъ за 1500 зр. отъ обезпечения приходекого дому 17 зр. 75 кр. в. а. — „Славія“ почислила за 1500 зр. а. в. обезпечения школы въ першѣмъ роцѣ 14 зр. 44 кр. а въ другѣмъ 12 зр. 44 кр. в. а.

Бланкетъ друкований, такъ зване внесенне на обезпеченне подписавъ самъ, подписавъ и войта громады въ моѣмъ домѣ въ присутствіи п. агента Симеона Свиницького, котрому належало премию оплативъ за одинъ роцъ безъ обовязанья якъ довго будынокъ школьный обезпечатися має. На заплачену премию получивъ я отъ п. агента интеримальный квитъ; въ колька день прислала асекурація „Славія“, книжку въ мѣсто полицѣ и дѣло было укінчене. Въ роцѣ 1878 дня 4 червня пославъ я 7 зр. на руки п. Симеона Свиницького яко завдатокъ припадаючої преміи за часть отъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879 — троха поанѣйше пославъ я почтою впродѣ до „Славіи“ 5 зр. 50 кр. в. а., отже разомъ 12 зр. 50 кр. и дѣло зновъ было укінчене, а школа отъ огня обезпечена. Въ роцѣ 1879 дня 4 червня освѣдчивъ я п. агенту, що школа на дальше обезпечатися не буде по причинѣ браку грошей, бо хоть громада свою часть уплатила, но обшары двѣрскі оттягались отъ своей части, высланный прелиминарь до ц. к. рады школьной окружной еще не надѣйшовъ, протое перестало премию платити. Прелиминарь подтвержденъ ц. к. радѣю школьной окружной надѣйшовъ доперва въ листопадѣ 1879, а по довгихъ писанинахъ и прошеніяхъ о выекзеквованье отъ обшарѣ двѣрскихъ припадаючої суммы, обшары двѣрскі сложили грошѣ доперва дня 21 вересня 1880 а дня 22 вересня с. р. заравъ пославъ я грошѣ на обезпеченне школы отъ огня почтою до „Аціенды“, на що и въ короткѣ полицю получилъ. Въ погонѣ за тымъ дня 20 вересня с. р. подае банкъ „Славія“ черезъ адвоката дра Маркилія Сѣтерского скарку до свѣтлого ц. к. суда повѣтового мѣско-делегованого секція I во Львовѣ противъ громады Рѣнишѣвъ на руки войта громады Михали Балика ось такого содержания:

„Gmina Rzepniów zabezpieczyła w dniu 4 czerwca 1877 r. przez swych prawnych zastępców swoje budynki w Banku wzajemnych ubezpieczeń „Sławia“ w Pradze na lat 5 obowiązując się premię assekuracyjną w rocznej kwocie 12 złr. 44 ct. w. a. w dniu 4 czerwca każdego roku Bankowi wzajemnych ubezpieczeń „Sławia“ w Pradze lub na ręce tegoż Generalnej Reprezentacji we Lwowie do policy assekuracyjnej l. 7297 płacić. Gdy jednakowoż gmina Rzepniów do tychczas premii assekuracyjnej do policy l. 7297 już w r. 1878 i 1879 na dniu 4 czerwca zapłaciła nie zapłaciła, przeto Bank wzajemnych ubezpieczeń „Sławia“ dowodząc okoliczności powyższe przedłożyć się mającym dokumentem i przysięgą stron, którą imieniem Banku powodowego wykona wymienić się mający zastępca tegoż, jako świadków przesłuchać się mających, pozuwa gminę Rzepniów przez jej prawnych zastępców przed Przėsławietny c. k. Sąd i uprasza:

raczu Przėsławietny c. k. Sąd zawyrokuje po przeprowadzeniu rozprawy drobnostkowej, że gmina Rzepniów winna jest Bankowi wzajemnych ubezpieczeń „Sławia“ w Pradze kwotę 25 złr. 8 ct. w. a. wraz z 6% od dnia wyniesienia pozwu policzonemi odsetkami w przeciągu dni 8 pod rygorem ekzekucyi zapłacić i w swoim czasie policzyć się mające kosztą sporu niniejszego zwrócić.“

До устної розправи выначивъ ц. к. Судъ мѣско-делег. день 8 листопада 1880 на 9 годину рано во Львовѣ.

По получению наведенного повзу я не могъ поняти, на якѣй підставѣ упоминается Банкъ „Славія“ о премию за часть отъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879, на коли я тую 7 зр. а. в. на руки п. Симеона Свиницького заплативъ, а 5 зр. 50 кр. почтою до банку „Славія“ отославъ, на що дотычны квиты маю. Еще больше мене адивовала претенсія банку „Славія“, що будынокъ школьный маю въ той асекурації черезъ пять лѣтъ непрерывно обезпечити, коли такого зобовязанья николи ани я ани громада не пріймала, ани подписовала. Щобы войтъ громады яко повзаний на терминъ стававъ, выдалося

менѣ безпотребнымъ, бо щожъ той чоловікъ могъ говорити и громаду боронити, коли онъ подписуючи внесенне, знавъ, що школа на 1500 зр. а. в. обезпечается, а на якъ довго и въ котрѣй асекурації, хотяи може въ первой хвилѣ знавъ, то по трехъ лѣтахъ на певно забудъ. Протое вѣзавши повномочіе письменне отъ рады громадекой и упростиши п. Симеона Свиницького яко головного свѣдка, станули мы оба до устной розправы въ ц. к. Судѣ повѣт. во Львовѣ дня 8 листопада с. р. о 9 годинѣ рано. По внесеню устного повзу черезъ заступника п. адвоката Сѣтерского, зажадавъ я внесення подписаного мною и войтомъ громады въ моѣмъ домѣ въ присутствіи п. Симеона Свиницького, а переконавшись на оборотѣ о моѣмъ власноручномъ подписѣ и войта, перейшовъ очима первую сторону друкованого внесення и о диво, здоровыми очима вычитую выразно „на 5 лѣтъ“ обезпечения и въ той хвилѣ на мою оборону вношу, що внесенне сфалшоване, понеже число 5 не было въ моѣмъ домѣ и въ моѣй притомности поставлене, що и легко познати було можна по змѣнѣмъ чорнилѣ, бо коли чорнило на подписѣ моѣмъ и войта было чорне, а перо съ волокономъ досыть грубе писемо выдало, то чорнило на первой сторонѣ ужите до написаня 5 есть на внесеню червоняве и писемо чисте, заступаючись при томъ головнымъ свѣдкомъ п. С. Свиницькимъ, що я подписуючи внесенне въ моѣмъ домѣ выразно жадавъ обезпечения будынку ино на одинъ роцъ, а не на пять лѣтъ.

Ц. к. судъ записавъ п. С. Свиницького, котрый вѣзнавъ, що будучи въ моѣмъ домѣ, я выразно освѣдчивъ, що ино на одинъ роцъ школу обезпечую, что тая пятка (на 5 лѣтъ обовязокъ обезпечати) ани въ моѣмъ домѣ, ани у него въ Убиню поставлена не була, ино внесенне отославъ безъ 5 до банку „Славія“ во Львовѣ, где доперва тая 5-ка безъ вѣдомости моеи и его яко агента вписана зѣстала. Выказавъ п. Свиницькій рецесію почтовою, що пересланъ мною 7 зр. яко задатокъ преміи за часть отъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879 банкови „Славія“ переславъ, дальше вѣзнавъ п. Свиницькій, що надѣсланный дня 4 червня 1879 черезъ банкъ „Славія“ невыповненный переказъ почтовый для пересылки преміи за школу въ Рѣнишѣвъ на дальшій часть по моѣмъ заявленю, що вже больше школа не буде обезпечатися, той переказъ невыповненный отворотно съ повышымъ уетнымъ заявленьемъ отославъ.

Ц. к. судъ по выслушаню еще одной и другой стороны выдалъ слѣдуючій вырокъ:

Громада Рѣнишѣвъ увольняея отъ заплаченя 25 зр. 8 кр. в. а. яко претенсіи Банкови асекураційному „Славія“, а на тобѣтъ засуджуея банкъ „Славія“ яко програтицій на кошта понесеній подписаному 17 зр. 19½ кр. в. а. а свѣдкови п. Свиницькому 6 зр. 50 кр., котрі подѣ загроженемъ екзекуції Банкъ „Славія“ до 8 днѣвъ заплатити має.

Представляючи цѣлый фактъ безъ дальшого коментаря, лишаю оцѣненне постанову Банку асекураційного „Славія“ Вп. Публицѣ.

Рѣнишѣвъ дня 29 листопада 1880.

Кирилъ Левчицкій
рускій священникъ въ Рѣнишѣвъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЬЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) При розправахъ надѣ проектомъ закона о оподаткованю вышинку горячихъ напоѣвъ постанали польскі послы дръ Вольскій и Кшецуновичъ противъ постановленя §. 18, котрый звучитъ: Сей податокъ (отъ вышинку горячихъ напоѣвъ) має уважатися подѣ взглядомъ додатковъ яко податокъ безпосередный. Оба послы доглянули въ томъ §-ѣ нарушенне компетенціи сойму, понеже тымъ розширяея право громады накладати податки до додатковъ, доси на податки безпосередны и на податокъ консумційный обмежене, розтягнено еще больше, що належить до компетенціи соймѣвъ. Пос. дръ Вольскій дивною аргументаціо хотѣвъ доказати, що новый податокъ отъ вышинку горѣвки, по своей натурѣ наибольше зближенный до податку заробкового, не есть безпосереднымъ податкомъ але своего рода такою. При другѣмъ читаню прінято §. 18 мимо противныхъ голосѣвъ польскихъ, понеже лѣвица и значна часть правий голоуovali за нимъ. Польскі послы постановили по горячихъ розправахъ при третѣмъ читаню голоуовати за цѣлымъ закономъ отже и за §. 18.

Зъ причины лат. свята и обрадѣ въ комисіяхъ приготавливающихъ материалы для

повныхъ нарадѣ наступила мала павза въ засѣданяхъ рады державной.

(Часткова криза министеріальна.) Дневники подають вѣдомости, що мин. справедавности Штрайтъ и мин. просвѣты Конрадъ-Айбесфельдъ мають уступити, головню зъ причины незадоволення Чехѣвъ. Именно мають бути Чехи недоволены зъ поступованья съ языкомъ урядовымъ въ чешкихъ судахъ и що ихъ жадаия взглядомъ перевередены рѣвноуправленя чешского языка въ школахъ середныхъ и на университетѣ не знайшли достаточного уваженія при укладаню бюджета на слѣдуючій роцъ. Чи тѣ поголоски о уступленю обохъ министрѣвъ оправдаются, еще не знати, але фактомъ есть, що Чехи съ большою якъ доси силою напиралъ на министерство, чтобы уваженію ихъ жадаия, и що середѣ Чехѣвъ проявляея сильне недоволенне зъ дотепрѣшного поступованя министерства.

(Центральна комисія для регуляції податку.) Комитетъ катастральной центральной комисіи для рег. под. грунт. установивъ вже въ другѣмъ читаню всѣ тарифы. Для долѣшней Австрій обнижено первѣстно пріняту цифру доходу зъ грунтовъ о 470.000 зр. а для горѣшней Австрій о 260.000 зр. Въ субботу с. е. нынѣ отбудея повне засѣданне центральной комисіи, котра съ невинності прііме операть комитету и въ той способъ остаточно рѣшитъ справу катастральну. Реферувати буде Рига, а пося внесеня комитету припаде на Чехію 30%, на Моравію 14½%, а на Галичину 14½% загальнои суммы податковои.

(Новый кандидат на маршалка краєвого.) После донесеня Gaz. Nar. мае Октавій Петрускій дотепрѣшный членъ кр. Выдѣлу и фактичный заступникъ маршалка зѣстати краснымъ маршалкомъ. Рѣчь тая мае бути вже рѣшена и вскорѣ послѣдовати именованье. Чи однакожь не появятся еще и инші кандидаты — сего роде напевно заперечити.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Отъ двохъ недѣль ведеть въ російскихъ газетахъ дуже горяча и пристрастна полемика зъ причины одного цѣкавого факту, якій случився при недавнихъ выборахъ до Петербурской Академіи Наукъ. Въ складѣ членѣвъ Академіи, якъ вѣдомо, суть двѣ партіи: російска и нѣмецка, зъ котрыхъ кожда ривализуючи съ собою старалася мати перевагу. Зъ того природно выливає тая конечность, що при выборѣ новыхъ членѣвъ до Академіи поодинокі партіи не зважае на заслуги и ученостъ предкаданого кандидата, але поводуея одностороннымъ своимъ интересомъ. Найяскравѣйшу иллюстрацію до такого аномального стану въ найвысшій ученой институціи дали послѣдні выборы. Профессоры російскі предложили на члена Академіи чоловіка дуже заслуженого для науки, чоловіка европейской славы, одного зъ першихъ европейскихъ авторитетѣвъ въ науцѣ хеміи, профессора Менделѣева. Нѣмецка партія переоголосвала російску и откинула проф. Менделѣева. Не диво, що всѣ ученіи круги въ Россіи обурились на такой поступокъ сильнѣйшій нѣмецкой партіи, а печать російска выповѣла войну нѣмцамъ профессорамъ.

Журналь „Семья и Школа“ доноситъ, що Черниговске уѣздне земство на внесенне одного гласного постановило старатися у министерства народнои просвѣты, чтобы въ сельскихъ народныхъ школахъ обовязкова наука зачиналась въ роднѣмъ языцѣ учениковъ, т. е. въ языцѣ рускомъ (не якъ доси російскѣмъ), такъ якъ лишь тою дорогово, дорогово здоровю педагогикі, ученики скорше зрозумѣють и лучше затымлять науку и не будутъ вносити шкодныи нерѣвности въ родину.

Губернаторамъ подвышено пенсію. До теперъ губернаторы получали безъ рѣжницѣ 5.430 рубл. рѣчно. Пенсія тая була отповѣдно до ихъ становища мала — бо начальникъ акцизного управленія маѣвъ повтора разу большъ пенсію. Теперъ губернаторы 16 губерnskихъ мѣстъ, въ котрыхъ житѣе дорожше, будутъ брати 8.000 рубл. рѣчно, а въ прочихъ 7.000. Подвышкѣ платы губернаторамъ покрывъ гр. Льорисъ-Меликовъ фондами знесенного III отдѣлу тайной царской канцеляріи.

Нѣмеччина. Нѣмецкій булжетъ войсковый на роцъ 1881 съ вынѣткомъ Баваріи представляе въ порѣвнаню съ рокомъ 1880 подвышкѣ о 17,638.713 марокъ въ выдаткахъ стальныхъ и 18,585.824 въ выдаткахъ надзвычайныхъ, загаломъ булжетъ войсковый подвышеный на р. 1881 о 36 миліон. марокъ. Подвышка выдатковъ звычайныхъ послѣдовала головню въ наслѣдство помноженя войско ухваленого въ маю с. р., а надзвычайныхъ въ наслѣдство будовы касарнь.

Туреччина. Рада министрѣвъ ухвалила дня 8 грудня текеть новои ноты въ справѣ греческой. Нота заявляе, що Порты не може дальше посунути концесіи, але о-

стае на становищи ноты зъ дня 3 жовтня, а именно выключаетъ: Лярису, Мецово, Янину и Чамурлѣ зъ територіи, котра мае бути уступлена. Порты жадае усильной помочи державъ противъ явнѣй мобилизаціи Греціи, бо инакше такожъ правительство турецке буде мусѣло подобножь наказати мобилизацію. После газетныхъ вѣдомостей державы европейскі ведутъ теперъ переговоры въ справѣ греческо-турецкой и стремятъ до зобовязаня обохъ сторѣвъ, чтобы не воювали а згодились на посередничтво европейской дипломатіи.

Англія. Головному агитатору въ Ирландіи, енергичному Пернелови и колькамъ другимъ его товаришамъ выдало правительство ирландске процесъ за подбуриванье масъ народныхъ противъ Англіи. Розправа небавомъ мае розпочатися. Парнелъ зажадавъ отложеня судовой розправы, чтобы могъ взяти удѣлъ яко депутатный въ парламентѣ. Лордъ президентъ ирландского суда откинувъ его просьбу, подаючи и мотива, котрі яко рефератъ урядовый вѣродостойно малують теперѣшний станъ въ Ирландіи. Мотива тѣи звучать: „Трибуналъ ухвалюе односторонно откинути просьбу, понеже Ирландія отъ колькахъ мѣсяцѣвъ знаходится въ станѣ анархіи. Отъ многихъ мѣсяцѣвъ тревае въ Ирландіи явныи бунтъ противъ праву, котре потоптане, отъ многихъ мѣсяцѣвъ значна часть жителѣвъ подбурена членами лиги аграріи, ввела системъ нечестного обманства. Право не можна выконувати, засудѣвъ судовыхъ не можна доручати бо ни одинъ зъ судовыхъ слугъ не має отваги наближати до чиншѣвниковъ. Ирландіею отъ колькахъ мѣсяцѣвъ завладѣвъ страшный терроризмъ. Цѣлый край улягае тираніи безправного заговору. Народъ боится убожнѣти съ свои права. Житѣе загрожене а зъ права власности властителей (паны) не могутъ користати. Въ такихъ условіяхъ судови иде о якъ найскорше переведенне розправы того процесу и разъ на завѣдѣ рѣшити, чи ятрити ирландскихъ чиншѣвниковъ, зривати контракты, вспынати выконанье права и зневажати права — чи тѣи чинности суть совѣтъ невинныи чи криминальныи.“

Агитаторъ Парнелъ совѣтъ не налякався близкого процесу, але явно грозить правительству революціою. Другі агитаторы рѣвно безцеремонно выповѣдають на зборахъ народныхъ конечность революціи. Зъ Дублина телеграфують подѣ днемъ 8 грудня: Лига заповѣла на понедѣлокъ митингъ въ Brockeborough. Правительство заборонило митингъ. Помимо того во второкъ згромадилося 5000 особѣ. Драгоны и полиція роздѣляли народъ и три особы арештовали. Письма подбурюющіи однакожь отчитано народови, бо драгоны и полиція прибули за позно и не могли перешкодити.

При такомъ станѣ анархіи въ Ирландіи Англія вѣроятно уже вынѣтковыхъ средствъ для поддержаня поваги и пошанованя права въ тѣи своей провинціи. Найновѣйшій телеграмъ доноситъ, що одна часть министрѣвъ межѣ ними и Форстеръ жадають безѣтловочного залагодженя той справы.

НОВИНКИ.

— Цѣсаръ удѣливъ въ дарѣ громадѣ Лучицѣ, пов. перемыского 100 зр. заномогти на докѣнчене школы.

— Сегодня вечерѣмъ отбудея въ салѣ „Народного Дому“ музикально-декламаторскій вечеръ устроенный товариствомъ „Русскихъ Дамъ“. Чистый доходъ призначенный въ користъ убогихъ русскихъ ученицъ.

— Зъ Черновець: Товариство русскихъ академикѣвъ „Союзъ“ устроюе товарискій вечеръ въ память своего основаня дня 1 (13 н. ст.) грудня 1880 въ готелю „zum goldenen Lamm“. Початокъ о год. 8 вечерѣмъ.

— Землетрясенне въ Загребѣ. Дня 8 грудня по обѣвнѣчи далося зновъ чути встрясенне землѣ, котре тревало двѣ секунды. Встрясенне було досыть сильне, сполучене съ глухимъ подземнымъ гукомъ. Однакожь шкоды нікои не учинило.

— Вп. И. Онишкевичъ профессоръ руского языка и литературы на университетѣ въ Чернівцахъ, зѣставъ именованныи членомъ комисіи экзаменаційной для гимназій.

— Гр. Коронини президентъ палаты пословъ вынесеный въ достоинство тайного совѣтника.

— Инспекторъ красевый п. Мандыбуръ выѣхавъ дня 5 грудня на инспекціи школъ народныхъ до Станиславова.

— Затьмѣенне мѣсяца припадае на день 16 л. грудня (не 17, якъ то черезъ ошибку друкарску въ 91 ч. „Дѣла“ напечатано).

— Дръ Владиславъ Ригеръ обходивъ дня 8 с. м. день своихъ уродинъ бенкетомъ, на котромъ прійшло до тѣньшого сполученя межѣ поодинокими фракціями правий.

— Въ честь 60-лѣтнихъ уроднѣ Едварда Гербста теперѣшняго проводника партіи вѣрноконституціонной въ радѣ державной и бывшаго министра устроило вѣденское товариство журналистовъ и писателей „Concordia“ дня 8 с. м. почестный бенкетъ. Въ томъ бенкетѣ взяли участь многіе знамениты личности зъ партіи вѣрноконституціонной. Съ промовами выступили межи иншими Шмерлингъ, Газнеръ, ректоръ дръ. Лоренцъ, президентъ рады державной гр. Коронини, и др. На бенкетѣ насѣло около 500 телеграмъ и писемъ зъ всей Австріи.

— Пожаръ. Въ мѣстечку Бѣломъ Камени пов. Золочѣвского згорѣли дня 6 грудня двѣри, горальня, броваръ и млынъ. Пожаръ повставъ зъ того, що въ горальни пуктъ коминъ. Шкода 60.000 зр., обезпечена.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— „Школьные Часописы“ ч. 7. зъ 1 (13) грудня мѣстятъ: Запрошеніе до предплатъ на р. 1881.; Въ столѣтнюю рѣчицу смерти цѣсаревы Маріи Терезы и вступленія на тронъ цѣс. Іосифа II.; Якъ учить въ першій класѣ дѣти, котры зачали ходити до школы?; Розправы школьной анкеты; Справы учительскихъ кружковъ; Матеріалы до спѣванника або книжокъ школьных; Новинки; Библиографія; Именованія и конкурсы.

Администрація „Дѣла“ проситъ всѣхъ П. Т. Предплатниковъ, у котрыхъ суть еще які залогости, щобы якъ найскорше тѣмъ надѣслали, понеже Администрація муситъ передъ концемъ року оплатити всѣ кошта выдавництва.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

О. Л. Л. въ Пен. Коли Вы на дни 1. вересня прислали грошъ за 2 четвертьрокъ и заразокъ замовили дальшу высылку „Дѣла“, то мы выслали Вамъ тогда всѣ задержаніи чнола, такъ що по нынѣшній посылкѣ еще намъ 1 зол. 34 кр. до конца року належится.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для бѣдныхъ учениковъ русской гимназіи о. А. Шанковский парохъ зъ Нижбѣрка 3 зол.; для бурсы Нар. Дому о. А. Шанковский зъ Нижбѣрка 2 зол.; для Просвѣты Вп. Гнатъ Шнаковскій господарь въ Тирявѣ волоскѣй 1 зол. 20 кр.; Вп. М. Слюзаръ учитель въ Бѣбрцѣ (на календарь) 40 кр.; для Сіона о. Левъ въ Белзѣ 1 зол.; для Зорѣ о. Левъ въ Белзѣ 1 зол.; для Часописы Школьной Вп. М. Слюзаръ въ Бѣбрцѣ 70 кр.; Вп. Т. Грушк. въ Коломыжѣ 1 зол.; на „Polityka Polaków“ Вп. И. Б. въ Лѣску 1 зол. 60 кр.; на „Кайдашева сімля“ Вп. А. В. въ Дрогобычи 85 кр.

ПОДЯКА.

Дня 1 н. с. грудня с. р. упокоилася въ Увсю бл. п. Доминика Винница, вдова по священнику зъ Жовчева въ 54 р. жити. Похоронъ отбувся дня 3 грудня при участіи Вс. ОО. Андрея Сохацкого зъ Ищкова, И. Сабата зъ Соснова, Г. Медичкого зъ Слободы, Л. Яримовича зъ Новосѣлки Кутъ, А. Корытка зъ Богатковецъ и численного народа. Для скорбной родины була ихъ присутність великою отрадою. Подяка наша булабы тутъ за недостаточна, Богъ всемогущій нехай буде ихъ покровителемъ и надгородою.

И. Дурбакъ зъ Увсы, зять;

И. Москаликъ зъ Самбора, зять, въ имени родины.

Курсъ львовскій зъ дня 9. л. грудня 1880.

	платить жадають австр. валюту	безъ купону
1. Акции за штуку.		
Желѣз. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	281 —
„ львѣв.-черн.-ис. по 200 р.	170 —	173 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 75	98 75
„ „ „ по 4% ав.	91 85	92 85
„ „ „ по 5% ав. період.	97 75	98 75
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжикъ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал.	92 —	94 —
и Вуков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		
4. Облиги за 100 р.		
Индemnизация галиц. 5% м. к.	98 20	99 20
Облиги коммунальн. Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 80	21 80
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 49	5 59
„ цѣсарскій	5 50	5 60
Наполеондоръ	9 34	9 44
Полимперіалъ	9 63	9 73
Рубль русскій сѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 19 1/2	1 21 1/2
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 50
Серебро	99 50	100 50

ХИНЬСКО-РОССИЙСКИЙ

ЧОРНЫЙ №. I. 1/2 кильо	зр. 1.40
„ „ II. „ „	зр. 1.60
„ „ III. „ „	зр. 1.80
РОДИННЫЙ НАЙЛУЧШИЙ	зр. 2.—
SOUCHONG SANSIN-скій	зр. 3.—
„ ASSAM	зр. 4.—
„ NINGHOW	зр. 5.—
ВЫСѢВКИ №. II.	зр. 1.20
„ №. I.	зр. 1.50

Замовленія зъ провинціи сповняе отворотною почтою якъ найстараннѣйше.

ОТКРЫТЕ ПИСЬМО

до Дирекціи банку „Славія“ въ Празѣ.
Низше подписаному згорѣвъ въ мѣсяци листопадѣ с. р. господарскій будынокъ съ цѣлымъ масткомъ, котрый бувъ обезпеченый въ банку „Славія“. Заявивши о томъ генеральной репрезентации „Славія“ во Львовѣ, тая сей часъ предприняла ликвидацию и за колыка день я доставъ повне вынагородженіе с. с. девятьсотъ пятьдесятъ девять зр. а. в. на обезпеченый капиталъ 1000 зр. Для того чуюся обязаннымъ, вложити подяку генеральной Дирекціи банку „Славія“ за точне и акуратне выповненіе долга своего и могу съ доброю совѣстію рекомендовать сей банкъ всѣмъ моимъ землякамъ такъ якъ я теперь вповнѣ пересѣдчився, що банкъ „Славія“ вынагороджуе дѣйствую страту и не торгуеся зъ своими членами, якъ случается въ некоторыхъ заведеніяхъ аскураціонныхъ. Вишневчикъ 30 листопада 1880.

Василь Базилѣвъ
(конскрип. нрѣ дому 85.)

ТОВАРИСТВО „ПРОСВѢТА“

выдало

КАЛЕНДАРЬ

на рокъ 1881.

Уложивъ: Василь Лукичъ.

Цѣна 35 кр.

(Съ пересылкою почт. 40 кр.)

Обдѣлавъ кромѣ части календареком, часть информацийну, якъ: приписы почтовой, скалѣ стемплѣй и т. д. и часть литературну: Нецасна родина (повѣсть); Тарасъ Шевченко (житиельныя съ портретомъ); Тополя, поезія Шевченка. Битва подъ Корсунемъ. Поцѣлунокъ (поезія); Зъ жити Русинѣвъ (споминки про гдеякихъ заслуженныхъ Русинѣвъ); Що робится у ввозу; Рѣднэ ненька (поезія). Анекдоты. Иссераты.

Адреса: Тов. „Просвѣта“ во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 14. (1—2)

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на

ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ

ГАЗЕТУ

„КИЕВСКИЙ ЛИСТОКЪ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	на годъ	на полгода
Безъ доставки	3 р. 2 р. — к.	
Съ дост. на домъ	4 „ 2 „ 50 „	
Иногор. съ пер.	5 „ 3 „ — „	

Подписка принимается въ конторѣ редакціи, помѣщающейся въ домѣ Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, на Михайловской улицѣ въ Киевѣ. (1—4)

Руководьня Обува

во Львовѣ, при Руской улицѣ ч. 3. въ домѣ Ставропигійскаго Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядамъ Высокоповажнаго Публичнаго и заповѣняю, що мѣмъ наибольшимъ стараніемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жадамъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыти учинити. При ласкавыхъ замовленіяхъ зъ провинціи прошу о надѣсланіе на мѣру зъужитого зобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не откаже менѣ своихъ взглядовъ остаю съ высокимъ поважаніемъ

(5—?) Павло Мартинѣвъ.

Ч А Й

ПОРУЧАЕ

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

И. ПАДЕВСКОГО

во Львовѣ

рынокъ Ч. 13.

ЧОРНЫЙ И ЦВѢТОЧНЫЙ

MELANGE РОДИННЫЙ съ цв. 1/2 к. зр. 3.—	
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „ зр. 4.—	
„ ЦВѢАРСКИЙ „ „ зр. 5.—	
Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ въ Москвѣ.	
ЧОРНЫЙ 1 фунтъ ваги русскій	зр. 2.80
„ ПЕРВЕННЫЙ 1 ф. в. р. „	зр. 3.20
„ ЛУЧШИЙ 1 ф. ваги рос.	зр. 3.60
„ НАЙЛУЧШИЙ „	зр. 4.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „	зр. 4.60

Только еще короткій часть!

Въ локалоу при пляцу Бернардинськомъ

въ домѣ ч. 11 можна бачити:

ПАННУ АМАЛІЮ

наибольшу

женщину-великанку

яку доси оказувано, якъ такожь

наименшихъ людѣй:

маркиза Генрика Вольге, 31 лѣтъ, 29 цалѣвъ высокаго (19 фунтовъ ваги) и его суджену Люизу, 23 лѣтъ, 29 1/2 цалѣвъ высокаго (20 фунт. ваги).

I. мѣстце 40 кр. II. мѣстце 20 кр. — Войсковій и дѣти платятъ половину. 1—3

DIE REFORM

WOCHENSCHRIFT

gegründet von

Franz Schuselka.

Eigentümer und Herausgeber: Heinrich Dvořák.

выходитъ въ Вѣднѣ цю тыждня выпусками по 2 вел. листы печатнѣ, обговорюе всѣ sprawy австрійской Монархіи якъ и заграницѣ дуже основно и въ становища интересѣвъ славянскихъ народѣвъ.

„Reform“ посвящае такожь свою особенну увагу справамъ Галицкихъ Русинѣвъ, обговорюе нашія sprawy дуже прихильно и вповнѣ заслугоуе на якъ найширшу підмогу и узнанне зъ стороны руской Публики.

Предплата на р. 1881 (двацятый рочникъ) стоить на цѣлый рокъ 10 зр., на полъ року 6 зр., на четверть року 3 зр. а. в.

Предплату слѣдуе пересылати подъ адресою:

Administration der „Reform“

Wien IX Maximilianplatz 13.

(1—4)

Съ 1. Января 1881 г. будетъ выходить во Львовѣ подъ нашою редакціею, при соучастіи самыхъ лучшихъ публицистовъ и писателей галицкой Руси два раза въ мѣсяцъ, новое періодическое изданіе для политики и литературы подъ названіемъ:

„ПРОЛОМЪ“

Вѣрнѣй своему названію, новый журналъ постарается быть смѣлымъ, твердымъ и неутомимымъ борцемъ русской мысли, русскаго слова, русскаго правды и русскаго чести.

Не лѣсти никому, но и не занеская у никого, новая газета будетъ предѣлывать только одну пѣль: Путемъ здоровой критики, съестной контроли и усиленной патриотической пропаганды возбудитъ въ обществѣ нашею организацию труда и карность опини публичной, недостатокъ которыхъ насъ надъ самымъ берегомъ пропасти поставилъ и въ которой неминуемо погибнемъ, если заблаговременно на отвагу къ рѣшительному пролому въ настоящей политично-національной жизни нашей не здохнемъ!

Обязаніе другъ къ другу поодинокихъ единицъ и частицъ нашего народнаго организма, тѣсное соединеніе всѣхъ сторонницъ и всѣхъ труженниковъ, подвижающихся въ нашемъ народномъ вертоградѣ, въ одинъ оплотъ и одну рать для общей борьбы противу быющихъ въ насъ напастей и грозящихъ намъ опасностей — вотъ программа, задача и raison d'être нового журнала.

Съ вѣрою въ успѣхъ, съ готовностью неустаннаго труда а съ надеждою на сочувствіе и общую поддержку со стороны всей патриотической интеллигенціи австрійской Руси, стаетъ прото во главѣ вышеупомянутого журналистическаго предприятия, чтобы съ цѣлымъ жаромъ души и о сколько намъ Богъ силъ далъ, въ пользу его потрудились и его живымъ органомъ живого общества поставили. Нѣсколько лѣтъ опытъ сотрудничества въ редакціяхъ такъ русскіхъ якъ и заграничныхъ журналовъ европейской извѣстности, послужитъ намъ цѣннымъ подспорьемъ при веденіи дѣла.

Въ составъ журнала „ПРОЛОМЪ“ войдутъ слѣдующія отдѣлы:

- Передовая статья по вопросамъ вѣншей и внутренней политики. Яснось, краткость и живость изложенія — главное при томъ условіи.
- Хроника. Въ тотъ отдѣлъ войдутъ отчеты объ интересныхъ событіяхъ, засѣданіяхъ и собраніяхъ нашихъ обществъ и вообще всякаго рода извѣстія, представляющія общій интересъ провинціальныхъ новостей и корреспонденціи. Тутъ будетъ допущено самое широкое обличеніе дѣйствительныхъ золъ и злоупотребленій, происходящихъ въ краѣ.
- Политическія извѣстія.
- Экономическій отдѣлъ.
- Научныя свѣдѣнія, библиографія и критика всѣхъ замѣчательнѣйшихъ литературныхъ произведеній у насъ.
- Фельетонъ. На выборъ матеріала будетъ обращено большое вниманіе.

Изложивъ такимъ образомъ стремленіе и главныя достоинства которыми „ПРОЛОМЪ“, украсити себе постарается, несомнѣваемся ни на минутку, что трудное начинаніе наше всѣ добромъслящіи русскіи люди дружелюбно повѣрятъ и моральной и матеріальной помощи своей намъ не откажутъ.

Съ Богомъ и съ упованіемъ въ несокрушимыя силы русскаго міра открываемъ затѣмъ съ днемъ нынѣшнимъ подписку на новый журналъ, чтобы, узнавъ заблаговременно о числѣ друзей его программы и политическаго вѣроисповѣданія, отвѣтно тому и техническую сторону изданія устроили.

Подписная цѣна „ПРОЛОМЪ“ на годъ 4 гульд., на полъ года 2 гульд. — Предплата принимается въ Ставропигійской Книгарни и въ редакціяхъ русскіхъ газетъ во Львовѣ.

Письма и рукописи просятъ адресовати: „Въ редакцію журнала „ПРОЛОМЪ“ во Львовѣ, у лица русскаго Пръ 3.

Поручаясь покровительству Н. Т. русскаго Публики и благосклонности брати нашей по мысли и перу, честь имѣемъ пребывать съ глубокимъ почтеніемъ

Орестъ Арс. Авдыковскій
Осипъ Андр. Марковъ.

Примѣчаніе. Пробный Пръ „ПРОЛОМА“ появится съ концемъ Декабря.

Выдае: Михаилъ Коссака. — За редакцію отвѣдае: Маркиль Желеховскій.

Зъ друкярѣ Товариства им. Шевченка, подъ зар. К. Ведиарского.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ
Ч. 15 плъцѣ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи
належитъ пересылать подѣ адресою:
редакціи и администраціи „Дѣла“
Ч. 15 плъцѣ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи ч. 15 „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. ѣтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатаніи вѣльни
ѣтъ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Народне вѣче Русинѣвъ а галицко-польска праса.

(Эпизодъ до статіи: Русины а Поляки.)

I.

Улаженіе отношеній межи Русинами
а Поляками есть безперечно одною зъ
наиболѣе важныхъ справъ не тѣлько кра-
евыхъ, але въ загалѣ славянскихъ. Въ
мѣсяцѣ жовтню с. р. заговорили на тую
тему чешскій, нѣмецкій, польскій и по ча-
сти южно-русскій дневники и всѣ они
менше-болѣе высказали бажаніе, чтобы
розъяреніи отношеній межи Русинами а
Поляками были вже разъ полагожденіи.
Тѣмъ справѣ посвятили мы своего часу
статію: „Русины а Поляки“ и пѣдносячи
важностъ сего справы указалисьмо, що
справа улаженія отношеній межи Руси-
нами а Поляками далеко еще не доспѣла
на стѣлько, чтобы въ нѣмъ можна сказати
последне слово, а що треба попередъ
еще много справъ полагодити, поки прій-
деся остаточно рѣшити се пытаніе. И-
менно звернули мы увагу на то, что
польске дневникарство галицке повинно
зрозумѣти велику задачу, яка почивае на
кождѣй поважнѣй прасѣ, — задачу ре-
презентувати и образувати публичну
опинію своего народа, звертати еи до роз-
ваги надъ жизненными справами и прово-
дити еи въ рѣшанію тыхъ справъ.

Отбулося народне вѣче Русинѣвъ
и на нѣмъ высказали Русины свою про-
граму въ головнѣйшихъ точкахъ. Кто-
небудь перегибаетъ ухваленіи резолюціи,
муситъ признати, что они своею позитив-
ностію и ясностію далеко перевысша-
ютъ всѣ подобнаго рода резолюціи такъ
званныхъ „Parteitag-ѣвъ“ не выключаючи
и консервативно-нѣмецкого вѣча въ Лип-
цу, что они супротивъ давнѣйшой болѣ-
ше негативной и до централизму нахи-
ленной политики Русинѣвъ зазначають
новый, рѣшучій, а при тѣмъ дуже потѣ-
шающій, бо хосенный зворотъ сего поли-
тики Русинѣвъ къ лучшему и зазначають

совсѣмъ не двозначно становище Руси-
нѣвъ до всѣхъ австрійскихъ народѣвъ а
тымъ самымъ и до Полякѣвъ. Бувъ се
объявъ всенародный и если Русины въ
загалѣ могли що нибудь зрѣбити зъ сво-
ей стороны для розъясненія и улаженія
своихъ межинародныхъ отношеній до дру-
гихъ народѣвъ, то они зрѣбили се ухва-
леніемъ тыхъ резолюцій, высказующихъ
погляды и позитивный жадаи руского
народа.

Що жъ повинна була зрѣбити га-
лицко-польска праса? Еслибы она дѣйстви-
тельно понимала задачу поважнѣй прасы и хо-
тѣла такою бути, она повинна була всю
свою увагу посвятити тѣмъ справѣмъ и пред-
ставити передъ публикою польскою сей
объявъ жити Русинѣвъ въ свѣтѣ правды,
она повинна була представити ухваленіи
резолюціи и высказати свѣй судъ, свои
погляды. Сего можна жадаи ѣтъ кождѣмъ
хоть троха поважнѣй прасы. Тѣлько тог-
ды моглабы справа отношеній межи Руси-
нами а Поляками поступити дальше,
тѣлько тогды моглабы польска публика
пѣзнати думки одной и другой стороны
и виробити свѣй судъ, свѣй поглядъ на
тую справу.

При найменшѣй крихтѣ справедли-
вости и безпристрастности булибъ тогды
галицкій Поляки побачили, что Русины въ
ухваленыхъ резолюціяхъ кромѣ жадаи,
такъ сказати, специально-народныхъ жа-
даи дуже много такого, чого конечно
и другіи народы, ѣтъ такожъ и Поляки
повинни жадаи, если тѣлько они дѣйстви-
тельно бажаетъ добра якъ краю такъ и державы.
Жадаи пр. переведенія рѣвноуправленія
всѣхъ народѣвъ Австрій, жадаи поль-
шенія матеріальнаго быту народа, заве-
денія господарскихъ, ремѣсничихъ и про-
мысловыхъ шкѣлъ; реформы народныхъ
шкѣлъ въ дуѣ болѣе практичного обра-
зованія и вихованія народа, жадаи обни-
женія публичныхъ тягарѣвъ, болѣе
ощадности въ администраціи краю, луч-
шой господарки автономичной, заявленіе
шкодливости пѣдвышенія грунтового по-
датку (що предѣ и саміи польскіи послы

въ центральнои комисіи заявили), жада-
и реформы коршемъ и т. д., все то
есть ничего специфично руского, але
завѣдно спѣльно такожъ и польскому на-
родови и неодну тую справу пѣдношено
уже и черезъ гдѣякихъ Полякѣвъ, хочъ
правда не яко програму польску, а и
саміи галицкіи дневники польскіи не разъ
промавляли за тими справами. Еслибъ
ѣтъ галицко-польска праса, якъ сказано,
хоть въ части руководилась безпри-
страстностію, она мусѣлабы конечно пѣд-
нести тѣмъ точки ухваленыхъ резолюцій,
а если она малабы розумѣнне для добра
краю и обохъ народѣвъ, она повиталабы
въ такѣмъ поступованіи Русинѣвъ обявъ
справдѣ потѣшающій, бо ведучій до до-
бра спѣльного всѣмъ. Що жъ до специаль-
но руско-народныхъ точокъ ухваленыхъ
резолюцій, то галицко-польска праса ру-
ководячися самолюбствомъ и приклонно-
стію для польской справы моглабы що
наиболѣе не годитися съ мотивами вы-
сказанными такъ въ печатаныхъ резолю-
ціяхъ якъ и выголошенныхъ референтами
або поодинокими бесѣдниками, она мо-
глабы що наиболѣе боронити верхово-
дѣчу польску партію ѣтъ замѣту злон-
мѣренного гнету Русинѣвъ, але противъ
самыхъ жадаи выплывающихъ зъ строгаи
засады справедливости она не моглабы
повстати безъ грѣху противъ справедли-
вости. Если тая сама польска праса въ
имени тои самой справедливости вступа-
ея за такимижъ самыми жадаи Чехѣвъ,
Моравянѣвъ, Словенцѣвъ, Дальма-
тинцѣвъ, або и познанскихъ Полякѣвъ,
то чийже може она не ѣтъкидаючи тои са-
мой засады справедливости повставати
противъ такихъ же жадаи Русинѣвъ
лише для того, что тутъ Поляки ѣтъгра-
ють тую саму рѣлю, якъ Нѣмцы въ Че-
хахъ, Моравіи и т. д.? Спѣрѣ мѣгды
завестися лише о способѣ переведенія
тыхъ жадаи и не можна сомнѣватися,
что при доброй волѣ, по довшѣй вымѣнѣ
гадокъ можнабы найти сей способъ, мо-
жнабы злагодити пристрастностъ и розъя-
реніе, еслибы тѣлько була добра воля

зъ польской стороны покинути пристрасти
и нетерпимѣсть а руководитися справед-
ливостію.

Се булабы задача достойна пова-
жнѣй прасы.

Чи жъ сповнила галицко-польска пра-
са тую задачу?

Бесѣда Володим. Барвѣньского

выголошена на народнѣмъ вѣчу Русинѣвъ

18 (30) листопада 1880.

при умотивованіи другой резолюціи о эко-
номичныхъ справахъ.

Свѣтлый Зборѣ!

Маю представити Свѣтлому Зборѣ
справу, може не такъ то голосу и всѣмъ
нами зъ давна обговорювану, якъ на-
ше державно-правне становище, якъ жа-
даніе признанія нашихъ народно-политич-
ныхъ правъ, обявляемыхъ въ першѣй резо-
люціи, але тымъ не менше справу много-
важну, бо дотыкающую нашего житія эко-
номичнаго, нашего господарства народнаго.
Коли борба о нашѣ народніи права есть
борбою о дальшій розвѣдъ нашѣй народно-
сти, то голосъ нашъ о хлѣбѣ насущный
для народа есть борбою о житіе миль-
иѣвъ, о ратунокъ цѣлыхъ десяткѣвъ ты-
сячъ ѣтъ голодной смерти, о ратунокъ
нашого народа ѣтъ матеріальной руины и
заглады. Передъ болѣе якъ двома мѣ-
сяцами наша Галицка Русь витала своего
Найдостойнѣйшого Гостя, а тогды вый-
шли зъ устъ его до заступничѣвъ краю
напоминающій слова, чтобы посвятили всю
свою працѣ и старанностѣмъ пѣдвышенію
матеріальнаго быту краю. А коли въ ѣтъ
нашѣй народнѣй святинѣ представи-
телѣ руского народа витали нашего Мо-
нарха, тогды почувались зазывъ нашего
Найсвѣтѣйшого Цѣсаря, чтобы зъ сего
„Дому“ розвивалась все хосенна и спасен-
на дѣятельностъ для добра народа, цѣлого
краю и державы. Тожъ сповняемо нынѣ
нашу народну повинностъ беручи на роз-
вагу и подѣ обраду нашу многоважну

„Za wolność naszą i waszą.“

Зъ помежи записокъ и мемоарѣвъ
войсковыхъ польскихъ зъ часѣвъ святко-
ванаго недавно польского повстанія року
1830—1831, якій „комисія обходу“ оголо-
шуе власне друкомъ въ окремѣй книжѣ,
дуже цѣкавы для насъ уступъ мѣстятъ
„записки Генрика Богданьского“. Уступъ
той, характеризующій досадно „на-
родовѣсть“ того повстанія, якъ и въ загалѣ
правдиву національно-сепаратну политику
польскихъ проводирѣвъ всѣхъ часѣвъ, по-
даемо тутъ въ перекладѣ П. Г. Богдань-
скій оповѣдае:

„Якъ мы стояли въ Сандомирѣ,
приведено до мѣста „посполите рушеніе“
зъ поблизкихъ околѣцъ. Було сполуче-
ныхъ кѣлька парадѣвъ, разомъ до 1000
людѣвъ, безъ мундурѣвъ, узброєныхъ въ
косы або пѣкы, а лише коменданты и
шаржѣ въ мундурахъ. То було передъ
полуднемъ. Заразъ роздѣлилась по мѣстѣ
вѣсть, что одна чи двѣ зъ тыхъ парадѣвъ
не хотѣли зложити присяги; злучено ихъ
тому съ другими парадѣвами, чтобы та-
кимъ чиномъ довести ихъ до послуху,
але коли и се не помогло, приведено до
Сандомира, бо ту бувъ одинъ каноникъ,
славный зъ того, что умѣвъ промовляти

до селянъ; той мавъ до нихъ промовити
въ костелѣ, чтобы ихъ сокрушити.“

„Забубнено на насъ (т. е. на линію
войско), станулисьмо всѣ подѣ оружіемъ
— подѣ позоромъ „войсковои парады“
(Kirchparade), чтобы нѣбы то додати бле-
ску нашою присутностію при зложеніи
присяги. Дѣвъ нашѣй компаніи назначено
до вутра костела, а три мали станути
при входѣ. Дѣвъ першѣ одержали ин-
струкцію, чтобы офицеры и жовнѣры въ
костелѣ пильно стерегли кожде поруше-
нне селянъ, и чтобы, скоро покажеся по-
треба, на (не тямлю вже яку умовлену)
коменду, вышерли ихъ зъ костела.“

„Войшовши до катедральнаго косте-
ла и вытягнувши двѣ линіи вздовжъ по
при лавки, спустилисьмо карабины до
ноги. Три другіи компаніи станули на
дворѣ, фронтѣмъ до костельной браны.
По тѣмъ впроваджено въ вѣльне мѣстце
помежи нашими линіями тѣ парадѣвы, ко-
трѣ ѣтъказались були ѣтъ присяги; про-
чихъ оставлено поза мѣстомъ.“

„По ѣтъправленіи свѣванѣи службы
Божѣи съ аккомпаніементомъ органѣвъ
выйшовъ каноникъ на амбѣну и съ жа-
ромъ промовивъ до селянъ ихъ языкомъ
о ворогахъ нашихъ, москаляхъ, котріи
намъ хотять „выдерти нашѣ народовѣй
бытъ, религію и языкъ“, а малюючи жи-
выми барвами нещастя, якій зъ переваги

и розгосподарованія Москвы на насъ упа-
сти могутъ, завѣдываи ихъ до обороны
ѣтъчины, и того кусня землѣ, якій кождѣ-
го зъ нихъ годувъ, до охорѣны родинѣвъ вы-
ставленныхъ на ганьбу, пониженіе и нужду
ѣтъ наѣздникѣвъ, жаждущихъ чужого
мастку, и до охотного представанія до ком-
паніи оборонцѣвъ ѣтъчины. Дальше толку-
вавъ, что „сила спочивае въ единѣи всѣхъ“,
а найболѣе цѣлый людъ схѣтѣвъ и
гуртомъ ухѣпивъ за оружіе, то ани нога
московска не уйшлабы зъ польской землѣ
и булибысьмо свободніи ѣтъ напасти и
наслаи нашихъ воротѣвъ. А якъ скоро
удастся намъ при помѣчи людѣмъ зничити
наѣздникѣвъ, то получимось зновъ съ на-
шими братьями Русинами и Литвинами.“
ѣтъмовивши ѣтъбѣла молитву закликавъ
Бога на помѣчь и ѣтъчитавъ приписану
роту присяги, а пояснивши тѣчно и зро-
зумѣло кождѣй уступъ тожъ, зажадавъ
ѣтъ притомныхъ селянъ, чтобы кождѣй
на знакъ зложенія присяги пѣднѣсъ руку
до горы и голосѣно вымѣвивъ свое крест-
не имя. Въ костелѣ зрѣбилось тихо: ани
одинъ селянинъ не ѣтъбѣзався и
не пѣднѣсъ руки. Каноникъ пого-
дивши хвилю промовивъ другій разъ, пѣ-
сла чого вырвалось кѣлька голосѣвъ: Іо-
некъ, Бартекъ, Собекъ... и зновъ стало
тихо. Тогды вступивъ въ середину селянъ
Ледоховскій (пѣсѣлъ соймовый и комен-

дантъ „посполитого рушенія“ сандомирско-
го воеводства, въ мундурѣ) и промовивъ до
нихъ сердечно и вымовно, а каноникъ еще
разъ завѣдываи до зложенія присяги. Зро-
бився гамѣръ, бо ѣтъбѣзавались зновъ гдѣякіи
имена, але можна було легко почислити
пѣднесеніи руки и пересвѣдчитися, что
було ихъ нерозвѣрно менше ѣтъ тыхъ,
что рукъ не пѣднесли. Межи тымъ про-
мовы тѣ такъ запалили кѣльканацѣтьохъ
прибывшихъ зъ цѣкавости мѣскихъ лю-
дѣвъ, что они, хоть Сандомирскіи мѣщане,
еще не були до посполитого рушенія звы-
ваніи, пѣдѣносили руки и повзятгались
до войска. Скоро гамѣръ, тымъ єниводомъ
зрѣблений утихомирився, и почався я-
кійсь рухъ и несупокѣй, тогды сильнымъ
голосѣмъ ѣтъзаваясь одинъ изъ селянъ:
„А паньщина?!... То мы пѣдемѣ, а на-
шихъ жѣвѣнокъ и дѣтѣй будутъ мордувати
на паньскѣмъ? Я на то не пристану, не
скажу своего имени и не пѣду!“ За симъ
прикладомъ почався галасъ, зъ котрого
чути було тѣлько тѣ одинѣ слова: „Не
пѣду! паньщина!“

Тогды выкомандеровано селянъ зъ
костела, а нашѣ двѣ компаніи выйшли
за ними, а злучившись съ чекающими на
дворѣ трема компаніями оточили на ко-
менду селянъ. Нашѣ полковникъ уважа-
ючи, что селяне не ставлять чинного опо-
ру, звѣльнивъ порядокъ першихъ трѣхъ

справу економічного стану нашого народу і краю. Справді наспіла вже послідна пора, підняти тую справу на дневний порядок. Не потребу Вам, Вп. Родимці, розкривати образу страшно сумного стану економічного нашого краю, бо і найвымовніший слова не віддалиби еще цїлої правди в цїлої єї гроші. Потопамо в нашій неволі, земля раз в раз усувається з під наших нїг—свята земля праїдїв наших, пропадемо, і уета мільйонів кличуть ратунку! І дивом дивне, справа так пекуча, так голосна і всїм єдна не дождалася доси всенародного обговору і доси мало що навїть роз'яснено причини сего упадку народного (голос: *пани тому винні!*), а еще менше дбано про те, щоб усунути зло і положити нові, здорові основи економічного розвою народного.

Голос, який що тільки озався з посеред нас, Вп. Родимці, не можу лишити без відповіді. Висказані слова могли би мати свою правду що до нашої історичної минувшості, але вони не пояснюють нам еще теперішності, вони не висказують причин теперішного зла. Признаймося, що і ми доси не багато думали над тими причинами, що і ми самі не багато робили, щоб спинити сей упадок і видвинути на нову дорогу економічного розвою. Пристрасть політична наших противників наперла на наші права народні з такою силою і завзятістю, що ми борючись за ті наші права забули, що боремось голодні, що боремось голі. Найжеж се нас не спинає погланути безпристрастно на наші стан економічний, розглянути причини нашого упадку і піднімаючи наш голос в імени добра цїлого краю показати перед світлом, що ми боремось справді за добро цїлого краю, за добро народу і що пристрасть не руководить нами.

Причини нашого економічного упадку, а именно упадку наших селян єсть дуже рїзномірний. Их треба еще шукати в тих часах, коли нашим селянам надано повну волю, зроблено их повноправними обywatелами. Се діялось в часах великої вїри в животворну силу свободи — самої собою. Свобода для всїх і рївні права для всїх, се був поклик, котрим думали сотворити нове життя щасливості. Забули однак при тїм на одну дуже важну рїч, що гола свобода сама собою не дає еще добробуту, що свобода єсть тільки формою для життя вправді необхідною, але при тїм далеко еще недостаточною; забули, що рївні права можуть бути тільки для рївних і що при всесторонній свободі тільки рївносильні, і то духово і мате-

ріально рївносильні, можуть однаково користатися з наданих прав і бути на дїл не лише рївноправними але і справді рївноуправненими.

Якими ж вийшли наші селяне з під панщини? Прибитими морально і матеріально, на душі і на тїлі. Довговїкова неволя майже всїм забила у наших селян свідомість самого себе, своїх людських прав, свого достоїнства чоловіка. Она захитала поняття власності, забила охоту до праці, до ощадності, до господарності, і кинула нашого селянина в рамена тої роспуки, що хїба тільки в п'янстві, в безпам'ятності шукає собі розради. Тї, що нині так часто люблять говорити о лїнстві і п'янстві нашого народу, повинні передовсім на те пам'ятати, що вони то запропастили ту щирість, ту чистоту, ту майже ідеальну душу нашого руського народу, що не сам народ, але та довговїкова єго неволя, тоє безграничне панованье над єго працею і майном, тоє цїлковите запереченье і запізання єго людскости зробили наших селян рївнодушними для праці і ощадності, рївнодушними для господарності, а прикладними до п'янства. Вроджений консерватизм і та довговїкова історія оправдана недовірчивість нашого народу не дали єму відповідно користуватися свободою наданою єму великодушним Цесарем Фердинандом. І чиж мїг той селянин, котрому еще перед тим відбирано все, що єн запрацював, котрого вигнано до безплатної праці, котрому на дїл не признавано майже ніяких прав, — чи мїг той селянин консервативний і недовірчивий через один день повірити, що все нараз стало для него ком'ят-головою, що єн не то संबідний чоловік, але і повноправний обywatель держави і рївноправний єть тїм, який до вчора безгранично панував над єго працею, над єго маєтком і над єго особою? Чи могло в нїм на раз розбудитися чувство повної незалежності, а що важнїше, чи могли в нїм відразу виробитися та вправа і та всестороння оборотливість господарка, тоє пізнання потреби ощадності, запобїгливості і прозорності, так необхідний для самостійного, на всесторонній конкуренції опертого господарства?

Рїч ясна, що се не могло статися і що народ, без просвіти, без господарського образования, без тої, що так скажу, економічної рутини самостійної, пустити самопасом без всякого проводу, без всякої підмоги і без всякої охорони, значило тільки, що віддати єго на неминучий упадок. Бож не можна забувати, що разом з свободою оголошено

тїм самим також і свободу всеобщої конкуренції, котра на дїл виробилася в вызискування менше розвиненого через більше розвиненого, слабшого через сильнїшого. Наш народ селяський і маломїщанський зоткнувся тутка з другим елементом, який вправді також що ине тепер доступив повної рївноправності, але рївноправності совсїм иншої, рївноправності в набудуванї маєтків. Елемент жидівський не був у нас ніколи невольником, як наш селянин, хоч не мав прав повного обywatельства; єн був в собі замкнений і на себе обмежений, але з давна вправлявся в економічній оборотливості, в вызискуваню всїх людських слабостей, в ощадності і в громадженю капиталів. Єще перед наданєм рївних прав для всїх був єн вже вповнї рутинизованим економістом і то найислїнїшим, найоборотливїшим, найспосібнїшим. Я совсїм далекий від того, голосити яку нїбудь нетерпимість супротив жидів і повставати против их рївноуправнєня. Мушу однак звернути увагу на те, що оголошенє рївноправності всїх і всеобщої свободи економічної при необеспеченю нашого народу против вызискування мусїло підклонити наше селянство і маломїщанство під непобориме вызискування жидівського елементу, і що не можна було ні на хвилину сумніватися, по чїй сторонї остане перевага і остаточно побїда економічна.

В таких то обставинах треба шукати перших причин нашого господарського упадку. Не буду над тїм довше розводитися, а укажу лише на один факт, який оправдає мої слова. Р. 1821 числилося жидів в Галичині 205 000, р. 1831 232 000, р. 1869 вже 576 918 а тепер число их сягає значно понад 600 000. Значить людність жидівська в Галичині стала за 50 послїдних лїт майже в три рази більшою. (Голос: *Слухайте, слухайте!*) Чиж так само сталося з людністю християнською? Ото після статистичних показів християнська людність Галичини зросла за послїдних 50 лїт лише о 25% с. є. лєдо о одну четверту част, а що до Русинів, то гдєякі статистики хотять навїть вказати, що их число за лїта 1857—1867 зменшилося о 2%! (Голос: *слухайте!*) Що ж се показує? Вжеж конечно, думаю, ті цифри найлучше показують, кому добре жити в нашій Галичині, хто тут росте і розвивається, а хто нїдїє і пропадає, бо першим умовєм життя і зросту якої нїбудь людности — се вигідний, корисний обставини для єї матеріального життя і добробуту. (Голо-

сы: *Славно!*) А если нині статистици пророкують, що за других 50 лїт кожний 5-ий мешканець Галичини буде жид, то єсть се, адеся мені, пророчтво так поважне, що оно вже само собою напминає нас добре застановитися над нашою будучністю.

Є жалемь однак мушу сказати, що у нас всего менше заанималися долею народу, а і нині крім загальних жалів о нужді народній не видко майже ніякої поважної праці для поліпшеня долі нашого народу. Не звертано уваги на те, до чого мусити довести той фальшивий лібералізм господарскій, який віддає слабшого на безуслонну поталу сильнїшого. Рїк 1868 стався пам'ятним в тїм нашій упадку господарскім, бо єн відворив нові дороги тому фальшивому лібералізму економічному, на дїл сумному вызискуваню народу. Того року знесено закон о лїхві, а призволено неограниченість відсотків, чим відворено застави для вызискування через лїхву, а з другої сторони призволено на безграничну подільність ґрунтів селянських. Одна і друга мїра була випльвом сего блудного лібералізму забуваючого на те, що тільки економічно високо розвинений народ хочє і без позитивних приписів закона знає своїм господарским розумом положити границю подільності ґрунтів і що тільки здоровий і господарским потребам відповідаючий кредит може по часті гамувати загони-стость лїхварського вызискування. Нічого дивного, що наше селянство і маломїщанство стоячи на найнижшій степені господарського розвою мусїло еще більше упасти під напором тепер єще ширше дозволеного вызискування. Земля наша почала з одної сторони в безконечність дробитися, а з другої сторони лїхварскій довги обєли наші селянскі і маломїщанскі господарства в способ застрашаючий, і нині видимо, що вже не лише цїлі села а і цїлі повіти переходять в чужі руки, а що господарем називається индїг той, що має лєдо одну грядку і куєничок землі, где стоїть єго хата. Запознання правдивих інтересів нашого господарства народного дійшло до того, що у нас єсть радістю повитано „селянскі банки“ яко спасєньє народу, хоч тї банки, а именно старий банк рустикальний були такоюж затратою нашого народу, як і лїхвар-жиди і так само дальше повели вивалєньє нашого народу з єго праїдної землі, як і давнїший лїхвар. Переганюючи лїдитації наших селянських і маломїщанських ґрунтів бачимо, як сумний наслідєства тої

компанії и звелїв нам, порозбирати упірних селян помїж себе, щоб их укєєкати товариською намовою. Потворилися купки и я прилучився до одної купки. На захохочуванє одного жовнїра, Мазура, також селянина*) до вїйни з Москвою, дав один з опїрних селян сузокїну и досєть довгу отїправу, з котрої ми (*Перекл.*) подаємо важнїшї уступы дословно: „Мы також не терпїмо Москалїв, але чиж то нам, селянам, лїпше стане, як их выженемо

*) Треба пам'ятати, що окрім „посполитого рушеня“ лїнїєвойоко польске, як кожда инша стала армія, в р. 1830 складалось переважно також не з кого иншого, а тож з селян, але розумїєся асєнтерованих и муштрованих, значить, утративших власну волю и власну опїнію, от же слїзних орудїй коменди, готовых битися все одно чи за Польщу, чи против Польщи, таких самих, яких примїром є нїмецкї князїки продавали Англичанам, щоб ишли битися против Вашингтона, або о яких каже Шевченко в „Кавказї“, що „лягло кїстїми, людї муштрованих чимало...“ Дїйстно так було и в польскїй революції з 1830 р., що одїй польскїй полк — именно тї, котрых засєкчила революція нечаянно, билися за отчину, чи, як добре той селянин толкував, „щоб пана було лїпше“, тогда як другї, такіж самї польскїй полкї, билїся против них по сторонї росїйскїй. (*прїт. перекл.*)

„або знищимо? Як булїсьмо до сего дня в панскїй неволї, так и потому будемо.“ Наша неволя не змїнїтся, скоро навїть и тепер, серед вїйни, двір жєне на панщину жївки и дїтїй тих „господарїв, що поїшли чи то до вїйска, чи до посполитого рушеня; а кто против тому обїзвєся, тому остро наказують — мовчати. Колибы бодай на час вїйни були вольнї от панщини тї „господарства, з котрых когєсь взято до вїйска, або з котрої господар на вїйнї поляг, колибы єго родина бодай яку полїгу мала з панщини, то мы бы и всї поїшли. Але кудї така прозвба ничего не помагє. Панам, то певно лїпше будє, як Москалїв побудутє, то найже єь ними бєтєся, най их и до ноги выгублять, мы им в тїм не станємо на перешкодї. Кто з наших лїдє, — єь Богом, але я и богато наших не подємо, и присягати не будємо.“ Подїбно отповїдали сєляне в кождї з тих куп.“

„Не помогли обїтницї, що по вїборєню незалежностї Польщи, то навїрно и Сойм и пани знесут подданєство и панщину и отдадут им ґрунта на власност, бо будут потребували народного скрїпленя перєсвїдчившїся, що народ зь самої шляхты зложєний не устоїть против прєможных сусїдів

и памятаючи, що заперєчєньє сєлянам горожанских прав було причиною польскої згубы. Смїялись з такої мовы сєляне и отповїдали коротко, що „як скоро вже пани не будут их потребувати, то вернуть до давної свирїпоєсти, а дай Боже, щоб не обходились єь ними еще навїть гїрше, як до тепер, бо не богато таких найдєсь, котрі бы для скрїпленя народу схотїли отда-ти тї зиски, які тягнут з подданєства и панщини. Коли бо тепер, где сєлян потребуєть до помочи, сойм оперєся против увїльнєня и только для сєлян в добрах державных при-зволїв гдєякї малї полїги для того, що тут не ходило о власну панську кишеню, то певно не будє ани иначе, ани лїпше, як побудутє своих не-прїятєлєв.“

„Розмовы тї булибы певно продовжились, бо мали до того охоту и жовнїры и сєляне, але вїськова старшина, замїтивши, що тї аргументы сєлян некорисно впливають на жовнїрїв, перєсїкла дальшї розмовы ударєньєм в бубны, після чого наші компанїї станули в порядок, а опїрних сєлян вивєдено з мїста и приказано им зараз ити до дому.“

Автор записків розводиться еще над наслідками, якібы увїленєньє сє-

лян для повстаня було спровадило, и як бы вїсть о вольностї сєлян“ доста-лася була хутко сєлянам на Литвї и Русї, котрі бы на таку вїсть підперли тамошнє, хоч сильнє, але зь самої шляхты зложєне повстанє, а єь давних границях станулабы була Польща, але нова, не выключно хляецка. Откинєньє тої мысли отплатилося Польцї зараз и отплатуєся и до тепер що разь бїльшими нещастїями“, и реасумє свои перєсвїдченя, зь тої взаємної розпрavy з сєлянами вынесєний, вєь словах пословицї: „Кого Бог покарати хочє, тому отбере розум.“

Мы ж з цїлого сєрця бажаємо традиційним проводирям Польков, щоб им тая кара уже разь скїнчила-ся, щоб им Бог повернув назад тоє, без чого кожда их „народова“ робота и на кождїм поли показуєсь рєзультатом фантазїи, нервїв, рєлігїйного и народowego фанатизму, шляхетскої бутї, жажды панованя, намїстностї, одним словом всего иншого, только не того, чого тую выимкову шляхетску єєспїльност, по словам одного з их розумнїших людєй, „Бог з кару пов-абавив.“

Описим.

нашої господарської безсистемності, того блудного лібералізму, того занедбаня долі народу, що разів більше і більше вистають. Почавши від р. 1867 ростуть ті ліцензії в застрашувальній спосіб. Від р. 1873—1875 с. в. за два літа вросло число ліцензій два рази, за чотири літа від 1873—1877 чотири рази, а за шість літ від р. 1873—1879 майже шість рази, так що примусове вивлащення селян мимо нового закону против лихви поступає майже в арифметичній прогресії. (Голоси: *слухайте!*) В самому старому банку рустикальному єсть до 60.000 довжників так званих малих господарств, котрі як небудь ще не всі выставлені на ліцензію, тим не менше однакові підпадають господарської руйни, бо оплачують так високий процента від позичок уділеных на них господарств, яких вони в доходу в своїй землі банковою позичкою обтяженої ніколи не можуть мати, (голоси: *слухайте!*) мусять отже або свої ґрунтовий капітал, або працю своїх рук обернути на оплату банкових процентів. Бєли так далі поїде, то за кільканацять літ не будемо мати вже нашого селянства і маломіщанства. (Голоси: *правда, правда! слухайте!*) Так бачимо, що у нас робилося много, що могло погіршити і дійсно погіршило економічний стань нашого народу, а не робилося нічого такого, що б могло його поправити і на нову дорогу розвою навести.

Нині підносяться загальні голоси: пропадає наше селянство, пропадає наше міщанство (Голоси: *правда, правда, що пропадає!*), пропадає наш народ. Вже і сойм і краєвий Видѣл звернули свою увагу на сей загальний упадок, від кількох літ збираються дані статистичні о економічному упадку нашого народу, — але щож робити на дѣл? Ото краєвий Видѣл скликавши анкету, випрацював проект статуту „галицького краєвого закладу гіпотечного“ і предложив єго справозданьєм в дня 31 мая 1880 ч. В. 6740/79 соймови до ухваленя. Можна б думати, що краєвий Видѣл руководився при тій своїй праці засадою: клин клином выбивати. Однакж коли переглянемо сей статут, і коли згадаємо, що се єсть плід кількालітньої праці нашої найвищої влади автономичної, то справді приходиться нам щиро жаліти і над тою працею і над тою долею нашого народу, для котрої она мала бути посвячена. Єдина добра сторона проєктованого банку, єлиби се тільки можна назвати доброю стороною, була б та, що новий банк уділяв би позички на низшій процент, як дотепершній банки селянський. Але чиж се можна назвати поступом, скоро сей банк мав би основатися фондами краєвими с. в. фондами нашими вжеж конечно не для спекуляції в тій банку уміщеними, скоро даліше звязимо, що вже не від ниніш галицького товариства кредитове земске уділяв позички, хоч не для малих господарств, на такий же низкий процент, що остаточно здвиження не краєвої але й приватної інституції кредитової обчисленої на великий процента було би при нинішнім загальнім обниженню процентів вже само собою безцільною і неудачною операцією? Колиж придивимось вєм ішим же сторонам сего проєктованого банку краєвого, коли переглянемо єго внутрішній устрій, то пересвідчимось, що в багатьох вглядах не мав би він навіть тих вглядно добрих сторін, які подібуємо в дотепер вже існуючих банках. Не буду вже згадувати о тій, що зазначений сему банкові круг дѣятельности обнимаючий льомбардованье і кредити вексельовий не дається нічим оправдати супротив существующих вже до того відповідних інституцій кредитових, згадаю лише о двох головних сторонах: перше, що сей банк уділяв би позички лише на господарства вартости що найменше 1.000 зр.; друге,

що внутрішній устрій сего банку має опиратися на строгій централізація і совєм поминає всяке сповідланье громад. Першою постановою виключаєся в користаня кредитом банку краєвого найважливіша часта наших селянських господарств, бо після статистичних виказів єще р. 1869 припадає в Галичині пересечно на одно господарство лише ємь моргів орного поля, в котрого лише $\frac{3}{4}$ управляєся, а $\frac{1}{4}$ йде в толоку. Бєли звязимо, що за послідних десять літ роздробленье малих господарств дуже значно вросло, то можна на певно сказати, що для більшости половини наших селянських господарств був би сей краєвий банк безумовно неприступним, отже не подав би їм найменшої помочи і користи, хоч був би адвигнений краєвими фондами, значить, грѣшми також і тих вклученых в кредит малых господарств. Бєли отже проєктований банк краєвий в сей спосіб виключає в своїй помочи значно переважаючу часта наших селянських господарств, і то господарств власне як найбільше потребуєщих здоровой і легкой кредитової помочи, то знов в другій стороні тою централізацією цѣлої інституції в руках краєвого Видѣлу во Львові а цѣлковитим поминеньєм наших громад ставиться сей банк не тільки далеко менше приступним для нашого народу від вєхх дотепершних банків, кошта узысканя позички вросли би до надмірної високоєсти і зробили би позичку в тій банку єли не о много дорожшою то певно рівно дорогою, як позички в тепершних банках селянських; але що більше, тим спосібом підірвав би краєвий банк здоровий розвій економічний наших громад, бо не тільки обезсилив би дальшій розвій наших позичкових кас громадських, але замѣсть зорганізувати дезорганізував би економічно наш громады, заводячи якісь новий подѣл господарств: підпомаганий а упоєдженых, великих а малих, протегованих а на загибель засуджених. Не згадує вже о тій, що сей банк нічим не поратовав би доси задовжений господарства, не виврав би їх в рук приватної і банкової лихви і нічим не спинив би господарської руйни тих десятків тисяч наших задовжених, але єще непередовжених господарств селянських і маломіщанських.

А коли так не бачимо ніякої користи для нашого народу в тій проєктованого „галицького краєвого закладу гіпотечного“, коли доси навіть в польскої стороні ні один голос не озвався прилюдно в корист сего краєвим Видѣлом проєктованого банку, а добро краю наказує поступити соймови в тій дѣл в цѣлою совѣтностю і оглядностю на правдивий інтерес цѣлої людности краєвої, то, думаю, єсть нашим святым обовязком нині при нашій всенародній нараді рѣшучо заявити, що унаємо проєктований кр. Видѣлом „галицький краєвий заклад гіпотечний“ як потребам нашого народу, наших селянських і маломіщанських господарств совєм невідповідний, що такий краєвий заклад гіпотечний не виграє наших селян і маломіщан в рук лихварських, не покласти основ здоровому життю економічного в наших громадах і не повдержити дальшого упадку нашого народу, що ми для того рѣшучо противимось здвиженню сєй кредитової інституції фондами краєвими і взымаємо наших послів, щоби євого часу рѣшучо виступили в сойм против сего проєкту краєвого Видѣлу о „галицьком краєвом закладі гіпотечном“. (Славно! Славно!) Щож слѣдує робити? Як можна спинити дальше вивлащення народа в землі і чи можна оставити тій цѣлій десятків тисяч задовжених селян і маломіщан без всякої помочи їх неминучої смерті економічної? Погляньмо, який єсть стань наших селянських довжників. Ото довги селянських

ґрунтів за послідних ємь літ вносили разом 3,524.015 зр., а земля тими довгами обтяжена була вартости 228.401 зр., се значить, на селянських ґрунтах вартости що найменше 12 мільонів тяжѣло довгу одна четвертина їх вартости с. в. 3 мільони. Чиж можна сказати, що тая земля не дається ніяк уратувати? Що пр. скажи ми, якби поодинокій господар маючий землю обтяжену довгом в $\frac{1}{4}$ часті єи мінімальної вартости скавав, що для него не ма ратунку? Вжеж конечно назвали би ми єго що найменше непорядним чоловіком. Бєли отже у нас вглядом тих що ино згаданих довжників селян і маломіщан говориться, що їх не можна вже уратувати, то се тільки непорядність і рівнодушність нашої селѣбности обьявляється в таких словах. Бєли доси не ратовано і тепер єще не ратуєся тая в $\frac{1}{4}$ часті задовжена земля, то не для того, щоби єи безумовно уратувати не можна, але для того, що не хочемо чи не умѣємо єи ратовати, для того, що не ма у нас здоровой організації господарської, для того, що ставленье выставого а коштовного будинку соймового, будова желѣзниц в корист заграничної конкуренції і тим подібні справи уважаються в нашом сойм нагальшою і важливою справою, як ратунку самого народа в єго економічній руйні. Ми тут нині збрани почуваємось до святого обовязку підняти наш голос в тій справі і заявити прилюдно, що не можемо рівнодушно дивитися на сей упадок нашого селянства і маломіщанства, що жадаємо ратунку і то ратунку як найскоршого. (Славно! Славно!)

Не тут мѣстце розводитися над спосібом організації такої помочи для задовжених селян і поясняти, в який би спосіб далася перевести в цѣлом нашом краю така організація кредитова, котра би не тільки утворила здоровий, потребам селянських господарств відповідний і для загалу селянства і маломіщанства приступний кредит, але також о скільки можна висвободила по можности і тї тепер вже в банках або у приватних лихварів задовжений господарства селянський. Укажу лише на те, що наш народ під свѣтлим провідом нашого духовенства положив вже в багатьох мѣстцях основи, чи так сказати, зародки такої організації кредитової закладаючи каси громадскі позичкові, або каси братств, шпихлѣр громадскі і т. д. Для прикладу пригадаю лише, що громада Карлів під свѣтлим провідом Вєч. о. Вєвѣдки заложивши у себе громадску касу позичкову викупила в лихварських рук вєсь задовжений ґрунта своїх громадян, очистила їх в власній адміністрації від довгів і віддала їх оттак совєм чистими в руки первѣстных властителей. Мог би я указати єще більше таких примѣров, єлиби не обмежений час наших нарад. Скажу лише коротко, що такі примѣри не єуть єдиний і єли в нашом краю єуть села, котрі не выпускають в своїх рук свої працї землі і не допускають до свого лона чужих елементів взыскующих, то тільки через таку господарско-кредитову організацію в своих громадах. Тї зародки нашої господарської організації народної треба нам вєма силами плекати, а не убивати їх. Тут мусу згадати о закидах, які звичайно підносяться по більшій часті в польскої стороні против наших громад, їх господарки і їх спѣлості до самостійного а успішного розвою економічного. Звичайно закидають їм, що у них не ма ладу, не ма організації, не ма достовѣрности, і що їм не можна повѣрювати капіталів, бо розберуть а не віддадуть! Як би тї замѣти були навіть правдиві, то я питаюся: а чияж то вина, що наш громады дезорганізовані, що вєя дѣятельність рад громадських повертаєся тепер лише на вико-

нуванню так званого „порученого“ круга дѣятельности, на поборв податків і ставляню рекрутів; чия вина, що в наших громадах непорядки і то в винах часто накидованих писарів або штучно перефразованих вѣдів; чия вина о безсилє наших громад, — як не тих, котрі тепер підносять так голосно тї замѣти? (Голоси: *Славно! Правда, велика правда!*) А коли б наш громады були справді вєсюда так дезорганізовані, чиж не було би першим святым обовязком верховодячих у нас правителів краю назад привернути лад і як найскорше сильно зорганізувати наш громады, божь, пытаюся, чи без здорового, улаженного житя в наших громадах може розвиватися наше автономичне житє чи в повѣт чи в цѣлом краю, чи може відбуватися поступ і розвій нашого народа?

Що таке улаженье наших громад єсть можливе, на доказ сего най послужать приклади що ино мною указані; а що таке улаженье наших громад єсть для добра народа, для добра краю, для повдержаня дальшого упадку народного єе докажує сама натура рѣчи. Дійсно наш селянин потребує єще провѣду, поради і опѣки в орудованю своїм майном, а именно тогды, коли орудує позиченим капіталом. Тільки єго спѣлгородяне можуть вести над ним таку контролю, можуть опѣнити дійстну потребу позички і як високою она має бути, можуть припилювати, щоби позичку ужито продуктивно, можуть без коштів і немілого напору допилювати точного звороту позички, можуть отже справді хосенно сповняти тую опѣку господарску, без котрої у нас вєяка і найлучша організація кредитова буде безуспѣшною, а навіть шкодливою. Живі приклади таких громад як Карлів і др., довголітні досвѣды наших братських кас церковних дають нам повну поруку, що тою дорогою можемо вивести наш народ в упадок, котрого причина лежить в нездоровых дотепершних отношениях кредитовых опертых на селянських банках і на приватній лихві. Розширити таку на громадах оперту організацію господарску, звести єи в органічну цѣлѣсть, дати єи підмогу чи то краєвими чи державними фондами, як єею окаяєся потреба, обняти нею цѣлий наш край, вєь громады — єе повинно бути задачію нашої найвищої автономичної влади і для того жадаємо ми в першій точці нашої резолюції в справах економічних (*читайте*): „щоби при помочи держави і краю як найскорше повдержано дальшій вартѣ примусового вивлащення наших селян і маломіщан в їх працї землі; щоби в цѣлом краю по вєхх громадах були заведені громадскі каси позичкові і громадскі шпихлѣр і щоби на тій підставі при помочи краєвих фондів утворено у нас таку організацію кредитову, котра би, відповідуючи кредитовим потребам цѣлого загалу наших селянських і маломіщанських господарств, не тільки спинила дальше обдовженье і вивлащення тих господарств, але вразом, о скільки можна, висвободила дотепер задовжений господарства в лихварських і банкових довгів і, привертаючи наш народ до здорового стану економічного, вкоренила в наших громадах здорові основи господарского розвою“.

(Конець буде.)

ДОПИСЬ.

З вєхѣдної Галичини. (Голос учителя в справі шкѣл народных і семінарій учительских.) (Конець.)

Загал Русинів єсть того мнѣня, що дѣятельність ординарїатского заступника в кр. раді шкѣлній на тій важнім становиску не єсть такою, якої би наше прикре положенье народне ви-

магало и мы собі жєлали. Онъ адаєа бути того увѣреня, що въ справахъ за-садничихъ не мѣгъ бы въ радѣ школьній ничого осягнути. Придержуючись той засады, оминає онъ старанно всякі дра-жливѣ справы, не по́дноситъ передъ ра-дою тыхъ страшныхъ безправностей, які въ нашихъ школахъ дѣются, а навѣтъ въ тыхъ дѣлахъ, котрі приходять на стѣлѣ сесіи, захоуєа досыть пассивно. Я не хочу наводити подрѣбныхъ фактѣвъ; скажу однакожь, що єсть то судъ загаль-ной опиніи Русинѣвъ, котрымъ вѣдомъ многі факта, зъ котрыхъ виходить, що нашѣ справы не мають въ радѣ шк. от-повѣднои обороны.

При такѣмъ поступованю орд. за-ступника Русины вже давно привыкли глядѣти на рѣчи такъ, мовъ бы въ радѣ шк. ніякого руского заступника не було.

Гадаю однакожь, що и нашѣ орди-наріятѣ повиненъ бы въ загальномъ нашімъ интересѣ звертати больше ува-гу на задачу орд. заступника въ кр. радѣ шк., давати ему инструкції, жадати отъ него справовданъ и т. д. О скѣлько знаю, всего того у насъ доси не було, — у насъ лишено цѣлкомъ до волѣ орд. за-ступника, що и якъ хоче дѣлати. Такой аномальный станъ повиненъ бы скѣнчи-тись, тымъ больше, що навѣтъ у латин-никѣвъ занимающихъ безперечно корис-тѣйше становище, цѣлкомъ инакше ве-дєся. Ординаріятѣ повиненъ бы отже пильнѣйшу увагу звертати на своего за-ступника въ радѣ шк., приписати ему энергичну и смѣлу оборону нашихъ справъ.

Такъ само належалобы нашему ор-динаріятѣи звертати больше уваги при обєаджуваню парохій въ тыхъ мѣстахъ, где находятся рады шк. окружнѣ. На тѣ посады повиннѣ бы приходи́ти лишь такі священники, котрі змоглибы достойно по-винити обовязки орд. заступникѣвъ.

Если вже не завсѣгды отвѣтнѣй-ный выборъ заступникѣвъ ординаріятѣихъ, привнеси́ти нашему школьництву такъ ве-ликі шкоды, то еще безъ порѣвнаня шко-дливимъ єсть для насъ бракъ всякой организации. Если нашѣ противники до-пускаютъ такихъ безправностей и газду-ють у насъ мовъ бы въ своѣй хатѣ, то се дѣєа головню тому, що мы на все тоє по-зволяемо и мовчимо. Правда, що ту и тамъ по́дносятѣ мужѣ въ оборонѣ нашихъ на-родныхъ правъ; але то суть единцѣ, съ котрыми легко нашимъ врагамъ справитися.

Намъ подумати тому конечно о вну-трѣшнѣй организации и о полученіи на-шихъ силъ до обороны народныхъ инте-ресѣвъ. Именно повиннѣ мы по всѣхъ важнѣйшихъ мѣстахъ, въ котрыхъ на-ходится болѣйшій кругъ руской интели-генції, завязовати „Рускѣ рады“*) по-добно якъ се въ р. 1848 дѣялося. Именно надавалибыся теперь до утворєня такихъ радъ: Перемышль, Стрый, Дрогобычъ, Станиславѣвъ, Коломыя, Золочѣвъ, Тер-нопѣль.

Вплывъ, якійбы тѣи рады на ровнѣй народного жита мали, бувъ бы дуже великій. Мы побачилибы вскорѣ, що всѣ нашѣ дѣла по́йшлибы тогды у насъ цѣл-комъ инакше. До „рускихъ радъ“ вхо-дилибы Русины въ всѣхъ станѣвъ: свя-щенники, свѣтєка интелигенція, мѣщане и селяне. Зборы отѣувалибыся часто, а особенно въ тѣи дни, въ котрыхъ наро́дъ збирєаєа до мѣста: въ ярмарки, торги и т. п. На нихъ обговоруєаилибыся всякі справы, котрі насъ обходять и обдумо-валибыся способы зарадження имъ. Такимъ чиномъ приходилибы Русины до свѣдо-мости своихъ правъ и спѣльныхъ инте-ресѣвъ, и лучилибыся до солидарной обороны своихъ дѣлъ. Въ нашу интели-генцію вступилибы нове жите и новѣй духъ. Нарѣдъ по́знавѣ тогды наглядно, кто ему другомъ а кто недругомъ, злу-

чивѣея тѣенѣйше съ природными сво-ими заступниками и ставѣеа недоступ-нымъ для ворожихъ агитацій.

Въ такихъ радахъ мусѣлабы прійти бесѣда и на нашѣ школы. Тамъ повста-лобы пытанье: дѣячего въ рускихъ шко-лахъ учать неправно польского языка, дѣячего въ рускихъ мѣсточкахъ языкъ польскій выкладовый, дѣячего въ болѣ-шихъ мѣстахъ люднѣсть руска лишєна своихъ школъ и т. д. Черєзъ окружнѣ рады рускѣ побуждуєаилибыся цѣлѣ ок-руги до спѣльной и солидарной обороны своихъ правъ; а такі обявы не моглибы кр. рада шк. и правительство такъ запѣ-знавати, якъ петиції ко́лькохъ громадъ.

Гадаю, що найдеа въ тыхъ мѣстахъ або въ ихъ околицѣ ко́лькохъ щирыхъ и энергичныхъ людѣй, котрібы дали по-чатокъ и взяли руководство тыхъ радъ въ свои руки. Потреба такого дѣлєа да-єаа всєюды горячо чувствувати. Зъ ко́ль-кохъ сторѣнъ доходятъ вже вѣсти о на-мѣренѣмъ завязаню радѣ. Ожидєаемо не-терпєливо осущєня того замѣру, и надѣ-ємоєа, що въ всѣхъ сторонахъ нашего краю повстануть вскорѣ рускѣ рады и ровнунуть у насъ нове жите. До дѣла отже Родимцѣ! Досыть вже того, вѣчно лишь плакати та нарѣкати; настєла пора дѣлати!

„Руска Читальня“ въ Калуши.

Съ радѣстїю записуєа въ нашѣй часописѣи новѣй обявъ нового жита на-родного, якє починаєа проявлятися на на-шѣй Галицкѣй Руси. Заходомъ Калушскихъ патріѣтѣвъ завязєаєа въ Калуши „Руска читальня“, котра якъ въ одной стороны дѣєа о розбуджєнєе народного почутя и жита середѣ найширшихъ кругѣвъ люд-ности калуского повѣту, такъ зъ другой стороны старєаєа положить трєвалѣ осно-вы своего розвою и заходитьа адвигнути „домъ народнѣй“ для калуского повѣту, котрый бы бувъ вѣковѣчнымъ огнищємъ сєго жита и розвою народного. За такімъ народнѣмъ подвигомъ належитєа повна при-знательнѣсть Калушскимъ патріѣтамъ и ма-ємо повну надѣю, що всѣ щирѣ Русины радо привѣтають сєй новѣй обявъ на-шого жита и подпоможуть єго своєю щи-рою участїю. Статута „Читальнѣ“ суть вже затвердженѣ, организация сєго нового товариства поступаєа скоро на передъ, а Св. выдѣлъ „руской читальнѣ“ выдаєа слѣдуючу

Отозву.

Будучи перєсвѣдченѣ, що наро́дъ нашъ нездвигнєа, поки нимъ людє свѣт-лѣй руководити не будутъ, и узавѣши по-требу завязаня товариствъ, въ котрыхъ власне такі людє свѣтлѣй, на своихъ мен-ше образованныхъ собратѣй влывати и спѣльно для загального добра такъ однѣ якъ и другѣ дѣлати моглибы, единцѣ бо самѣ, ничого не успѣють, а соединє-ными силами дуже много дастьєа адѣла-ти, — завязєаєа въ Калуши читальню руску на дуже приступныхъ и для най-бѣднѣйшого условїяхъ, чтобы только якъ наибольшєе членѣвъ повыскати, чтобы въ найширшихъ кругахъ самопѣнаньє и по-чутье народне розбудити.

Зъ другой стороны знову увѣренѣ єсьмо, що тая, такъ спасительна инсти-туція въ той часъ лишь трєвало устоитєа и своѣй задачѣ отновѣстѣ и спѣдѣванѣ плоды принєєа, если єи членѣ и выдѣлѣ, не по взаєакахъ и домахъ жидѣвскихъ, але въ власнѣмъ великолѣпнѣмъ домѣ збир-тєа и перебувати будутъ, тогды каждый Русинъ знати будєа „се нашѣ домъ“, тамъ на шѣй людѣи, — въ томъ домѣ от-бувати будєаєа наше старорускєа „вѣче“, тамъ каждый своимъ горємъ, своєю ра-дѣстїю съ братами своими дѣлитєа будєа, тамъ поспѣшитѣ каждый смѣло якъ до храму народного, и лише въ той часъ, якъ такімъ домъ народнѣй въ кож-домъ повѣтовѣмъ мѣстѣ мати будєаемо, гдєбы всякі нарады, збѣраня, всякі за-бавы, театральнѣй представлєня и декля-маторскѣ вечера отѣувати могли, въ котромъ бы и торгову лавку отворити можна, розбудитєа у насъ публичне жи-те и самопѣнаньє народне.

Тому постановилибы въ городѣ нашѣмъ обширнѣй домъ зъ твердого ма-терїалу построи́ти, котрый бы въ близо-сти св. церкви знаходивєа и вымаганьємъ повыскѣмъ отповѣдавѣ.

При добрѣй волѣ знайдутєа и сред-ства! Кобы нашѣ 40 тысячный повѣтъ

лишь по 10 кр. отъ головы скинуть, а будємо мати великолѣпнѣй домъ!

Уповаючи на Вашѣ патріѣтизмъ, за-прошуємо Васъ до приступлєня въ членѣи нашей руской читальнѣ въ Калуши и до пожертвованя бѣдайбы малои лепты на такъ спасительну цѣль, а особенно и до збираня жертвъ въ окрузѣ Ва-шѣмъ, котрі потому на руку одного зъ подписанныхъ прислєати зволите. Бєсьмо перєсвѣдченѣ, що и бѣднѣйшѣй зъ помєжи народа по ко́лька крейцарѣвъ на тую спа-сительну цѣль народну не отмовлятѣ, ино ласкавѣйше о тѣи крейцарѣи упѣмнѣт-єа и зберѣтѣ ихъ.

Лише не униваймо и не тратьмо часу, все що пожертвуємо, тоє самѣ собѣ пожертвуємо, тоє намъ чєсть, хосєнъ и адячнѣсть наслѣдникѣвъ нашихъ принєєа. Якъ дѣати не будємо, пропадємо.

Отъ Выдѣлу руской читальнѣ мѣ-ской въ Калуши.

М. Тимпѣкий, граждєнинѣ.

С. Царь, сотрудинѣкъ прих.

Т. Марлѣвъ, ц. к. аускультантѣ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНѢЙ.

Австрійско-Угорска Монархїя.

(Становище партїй въ радѣ держав-ной.) Поголоски о частковѣй змѣнѣ ми-нистерїальной оказались неправдивыми. Що Чехи наибольшєе настають на тоє, чтобы ихъ жаданя на поли школьництва и судѣв-ництва были увзглядненѣ, се совѣмъ при-родно, однакожь мають они при томъ на-стѣлько розуму политичного, чтобы не утру-днєти и безъ того тяжку задачу тепєрѣш-ного министерства. Въ загалѣ правила єє цѣлою осторожностїю и розвагою поступаєа на передъ, чтобы хочъ по мало але певно зближєтєа до своєи цѣли. За тоє лѣвиця находится мовѣи въ политичнѣй лихорадѣ. Она старєаєа всѣма способами зѣбрати всѣ свои силы, чтобы ставити опѣръ министр-ству. Именно замѣрєа лѣвиця не призволити на провизоричнѣй бюджетъ жаданѣй ми-нистерствомъ по концѣ марта слѣдующого року, а правдоподобно и въ другихъ спра-вахъ, якъ при призволєнїи побору рекру-тѣвъ и ухвалѣ проєктѣванного закона войско-го, при нарадахъ поодинокихъ комисїй надѣ предложєнїями правительства, будє старатєа доводити оппозицію до крайности. Такъ пр. отказались вѣрноконституційнѣ послы отъ участїи въ анкетѣ для нарады надѣ прав-ительственнымъ предложєнїємъ о оподат-кованю нафты. Чи однакожь така до край-ности посунєна оппозиція ожаєа хосєнною для партїи вѣрноконституційныхъ, о томъ можна сомнѣватєа. Такъ жеи иншими ки-нулаєа вѣрноконституційна прєса на тоє, що для устроєня палаты Архїєпископа Рудольфа въ Празѣ замовлєно зъ Парижа рѣжныхъ матерїй и уряджєнъ за 120.000 зр. Вѣрно-конституційна прєса оголосила, що замовлє-но зъ Парижа за 1,200.000 зр. и почєла дуже розъярено нападати не только на ми-нистерство, але й на цѣсарєку управу дѣвр-ску, котра нѣбыто совѣмъ поминала крає-вой промыселъ, а запомєаєаєа заграницю. Зъ тои причинѣи велєа также горячѣ розпрєавы въ вѣдєньскѣй радѣ мѣской, котра навѣтъ выслєла слѣдчу комисію до маршалка цѣсар-ского двора и до фабрикантѣвъ, у котрыхъ починєно замовлєня. Розѣвѣанѣ вѣсти ожа-зались неправдивыми, бо якъ сказано, зъ заграницѣ замовлєно лишь тоє, чоє не мож-на було ани въ Вѣднѣ ани въ Чєхахъ до-стєати, а наибольшєа часть замовлєнъ зрѣлєа на у австрїйскихъ фабрикантѣвъ. Все тоє причинилоєа лишь больше до того, чтобы партїю вѣрноконституційныхъ еще большєе окомпромитовати въ найвысшихъ сѣєрахъ.

Тымъ часѣмъ внутрѣшня организация вѣрноконституційной партїи по мысли не давно отбугныхъ централистичныхъ зѣздѣвъ якєсь не поступаєа на передъ. Дня 12 гру-дня зѣбралосъ 32 членѣвъ вѣрноконститу-ційной партїи на спѣльную нараду въ Вѣднѣ, чтобы перевєсти таку внутрѣшню организа-цію всѣхъ вѣрноконституційныхъ. Однакожь показалоєа, що така организация всѣхъ вѣр-ноконституційныхъ не дастьєа перевєсти. Именно, якъ зѣвѣчаєа Vaterland, а о чѣмъ мовчєтъ саморозумѣло вѣрноконституційнѣй дневники, запрошенѣи членѣи вѣрноконститу-ційнѣй палаты панѣвъ отказались навѣтъ отъ участїи въ спѣльныхъ нарадахъ и такъ укон-ституговалиєа лишь вѣрноконституційнѣй членѣи палаты послѣвъ поручаючи ведєнє справъ своимъ мужамъ довѣрїя. Въ томъ же часѣ державѣ нарады екзєкутивнѣй ко-митетѣ вѣрноконституційныхъ членѣвъ па-латы послѣвъ по́дѣ проводомъ Шмерлинга и ухвалєвъ только отъ часу до часу зно-ситєа съ вѣрноконституційными членѣми па-латы послѣвъ, що также свѣднѣтъ о не-удачности спѣльной организации всѣхъ вѣр-ноконституційныхъ. Недавно отбугнѣй торже-ственный обѣдъ 60 уроднѣй дра Гербєста, якъ небудь повнѣй бувъ овацій для заслу-

женого проводирѣ вѣрноконституційныхъ, однакожь ничимъ не зближєвъ до себе по-одинокихъ фракцій, а зъ самои бесѣды дра Гербєста пробиваєаєа больше тонъ туги за минушою свѣтлостїю вѣрноконституційной партїи, якъ увѣренєе въ єи будучнѣсть и успѣшнѣсть.

(Знесєнєе хурїй и загалнєе голосованєе.)

Послѣтъ Шенєрєръ и товаришѣ, межи ин-шими демократѣ дръ Кронавєттерѣ, внесли въ радѣ державнѣй проєктъ змѣны основ-ныхъ законѣвъ о заступництѣ державнѣмъ слѣдующого содержания: „До (рады держав-ной) палаты послѣвъ вхѣдитѣ черезъ вы-бѣръ 400 членѣвъ. Тоє число дѣлитєа по-межи поодинокѣй краѣй короннѣй въ той спо-сѣбъ, що кождѣхъ 50.000 мешканцѣвъ без-посєредно выбирєаєа одного посла. Округи выбѣрчѣй належитѣ такъ отграничитѣ, чтобы по можности люднѣсть одного округа була тои самои народности. Выбѣръ послѣвъ от-буваєа безъ посєредно черезъ управле-ныхъ до выбѣру. Право выбѣру має ко-ждѣй, кто укончѣнѣй 24 рѣкъ жита и єсть самоуправнымъ. Выбраннымъ може бути кож-дый, кто отъ трѣхъ лѣтъ має обывательство державнєе, скѣнчѣвъ 30 рѣкъ жита и не єсть выключєнымъ отъ права выбѣру. Тоє вне-сєнєе подписали также молодѣй чєскѣй по-слы. (Юліѣ Грегєръ и ин.)

(Засѣданєе рады державной.) На 99-ѣмъ засѣданю рады державной дня 10 н. с. гру-дня принятѣ законъ о оподаткованю вышнѣй горячихъ напоѣвъ въ трѣтѣмъ читаню включно зъ §. 18, о котромъ мы вже попе-реду згадуєаєа, 170 голосами противъ 132. Цѣла вѣрноконституційна партїя голосувєла противъ закона. Комисїя для закона противъ лихвы выпрєцовєла новѣй проєктъ закона на мѣстцѣ первѣстного (внесєного черезъ посла Вебєра), котрого §. 1 звучитѣ: кто удѣлєа або продѣвжаєа кредитъ по́дѣ усло-вїями, о котрыхъ мусѣвъ знати, що они без-мѣрностїю признанныхъ вѣритєлєи корисѣй господарскѣй унадокъ довжника оповѣдувати або прискѣрити могутъ и що довжникъ на-нихъ згѣдєаєа лишь для того, що онъ або задалъ своєи слабоумности не мѣгъ пѣзнати ихъ згубности, або лишь задалъ своего при-мусового положєня (Nothlage) до заключєня интересу наклонєнєа, стєаєа виннымъ про-вины, если умовлєнѣ корисѣи въ отєоткахъ и побѣчныхъ даннєахъ вклѣдно съ карѣю конвенціональною 10% на рѣкъ перехѣдєтъ, и має бути караннѣй арештомъ отъ 1—6 мѣсєцѣвъ або гривною отъ 100—1000 зр.

(Заказъ зѣбѣръ сєлянѣ.) Горѣшно-ав-стрїйскєа намѣстництво заказало замѣреннѣй зѣбѣръ нѣмєцкихъ хлопѣвъ (Bauernversam-mlung), котрый мавъ высказатєа противъ подѣвышєнєа грунтового податку. Сєй заказъ вызвавъ загалнєе недоволєнєе навѣтъ сєрєдѣ приклонникѣвъ тепєрѣшного министр-ства, а вѣрноконституційнѣй послы внесли въ радѣ державнѣй отновѣдну интерпєляцію. Въ вторникѣ 14 (2) с. м. отповѣвъ гр. Та-фѣ въ радѣ державнѣй на тую интерпєляцію освѣдчаючи, що министерство не выдаєаєа такого заказу и тепєрь не має замѣру ви-переджувати правильного урядового бѣгу сєи справы. Тоже само отновѣдаючи на ин-терпєляцію Майстєра освѣдчѣвъ гр. Тафѣ, що розпоряджєнєе обѣдового начальника въ Литѣмерцѣяхъ (Leitmeritz) наказующєе по́д-давати попереду по́дѣ цензуру бесѣды, які мають голоситєа на збѣраньяхъ, зѣстєало вже ухилєно черезъ намѣстництво въ на-слѣдство зажалєня ко́лькохъ товариствъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россїя. Нѣмєцкіѣ газеты доносєтъ вѣ-домѣсть, будѣтобы въ Россїи съ новымъ ру-скимъ рокомъ мали статєа важнѣй перємѣ-ны. И такъ царѣ Александрѣ II мавѣи да-ти цѣлє правлєнєе Россїєю въ руки госу-дарственного сената, котрого предѣдєлє-мъ має бути именованнѣй царєвичъ-прєстѣло-наслѣдникъ, а межи членѣми має находитєа также гр. Лѣорисѣ-Мєликовѣ, министрѣ финанѣвъ и министрѣ войны. Царѣ застєрѣгаєа собѣ только рѣшєнєе въ дѣлахъ вой-ны и мира. Также жєна царя кн. Долго-рукова має бути, по́слєа донєсєнъ нѣмєцкихъ газетѣ, узнєаа законною жєною царя.

Въ комисїи для ревизїи законѣвъ пе-чєти суть межи єи членѣми двѣ партїи: од-на, до котрой належитѣ гр. Лѣорисѣ Мє-ликовѣ, оба Абары (министрѣ финанѣвъ и начальникъ главнѣй управления по́дѣламъ печєти) и Кѣханѣвъ суть за новымъ зако-номъ печєтєнымъ — прочѣи членѣи противѣ.

Англія. Не маєа дня, чтобы часописѣи англїйскѣи не доносєли о пануючѣй въ Ир-ландїи анархїи, убїйствахъ и скрѣтоубїй-ствахъ. Запишємъ новѣй случай убїйства аграрного. Въ сєрєду минувшого тѣждня прїбуєвъ до мѣстцєвѣи близько Соокстєрѣи вознѣйшій судѣвой перевєсти сєквестрацію у одного чиншѣвника. Вознѣйшій зѣвъ съ собою двѣхъ помѣчникѣвъ купца, на котрого скаргу и въ котрого корисѣи власне малєаєа пере-вести сєквестрація. Але чиншѣвникъ зажа-давъ супротивитєа сєквестрацію, перєтєа-

*) Гадка тєа поднєсєна вже давнѣйше другимъ нашимъ Вп. дописоватєлємъ зъ Подѣ-ля повиннабы вже разъ осущєствитєаєа хочъ въ части. — Пр. Рєд.

гнувъ шнуръ въ поперекъ улицъ и загрозивъ, що каждого застрѣлитъ, чтобы поважився черезъ шнуръ переступить. Возный судовой не зважа на ту погрозу, переступивъ шнуръ и въ той хвилѣ улавъ влѣченый кулею въ груди. — Съ великою нетерпеливостію выжидаютъ воѣ наконецного розвязаня ирландского поземельного питаня. Англія затревожена анархією въ Ирландіи, а и самъ кабинетъ Гладстона снується зъ о-ка на другій плянъ таку справу европейску якъ примѣромъ греческу а въ першомъ рядѣ обдуме средства зарадження анархичному станову на зеленѣмъ островѣ. Що кабинетъ Гладстона дуже займаєсь справою ирландскою, о томъ свѣдчатъ тѣ такъ часто выбухающіе непорозумѣня межі поодинокими членами кабинету. Найновѣйша телеграма зъ Лондона зновъ заалармувала свѣтъ о новой негодѣ въ англійскомъ кабинетѣ, о томъ, що Форстеръ зажадавъ отъ кабинету правъ вынѣтковыхъ и т. д. Однакожъ якъ небудь станесе, хочбы були выдані права вынѣтковой для Ирландіи, хочбы процесъ Парнеля скончився нещасливо для него, — все таки пытанье аграріе мусить бути рѣшене въ Ирландіи. Тое рѣшене може прійти двоюкою дорогою: або дорогою насильной революціи въ Ирландіи або мирною дорогою реформы зъ горы. Читаючи о калѣченыхъ, убійствахъ, открытоубійствахъ, акихъ ирландскіе чиншбники допускаются на властителяхъ дѣдичахъ и слугахъ уряду, выстунающихъ въ оборонѣ дѣдичѣвъ — всякій чоловікъ запитае себе: „чи народъ ирландскій такъ здичѣвъ, стративъ всякій пошановокъ для права и вступивши на дорогу терроризму забивае мордуе представителей клясы посѣдающей, клясы за котрою стоить буква закону и повинтелъ закону?“ Несвѣдомый стану соціального въ Ирландіи, стану тыхъ нещастныхъ чиншбниковъ, верже каменемъ на чиншбника-злочинца, убійника и тымъ подтвердитъ его цѣлковиту вину а невинность властителя-лорда и англійского правительства, котре чиншбника здало на ласку и неласку лордовой самоволѣ. Такой засудъ бувбы не оновѣмъ справедливый. Нынѣшніе неурядки въ Ирландіи съ такими потрясачными сценами, якъ скрытоубійство лорда, отрубанье ушей возному судовому, и т. д. — суть только исторично оправданною конечностію, наслѣдкомъ соціальныхъ отношенъ, соціального устрою въ Ирландіи, суть только исторично немезидною проговоринною въ теперѣшній хвилѣ свое грозно-потрясающе слово кары и мести. — Въ такомъ дусѣ выражаются все люде сколько нибудь обзнаніи съ соціальными отношенями въ Ирландіи. Въ нашімъ „Дѣлѣ“ була много разовъ вже бесѣда о незавидномъ, ба, смѣло можна сказати, наинецасливѣйшомъ станѣ „зеленого острова“. Звѣстна такожъ рѣчь, що депутаты ирландскіи внесли були въ послѣдній сесіи англійского парламенту проектъ (билъ) реформы аграрной въ Ирландіи — лорды откинули билъ. Въ наслѣдство того лига аграрна поднесла голову и появились такі агитаторы, якъ Парнелъ. Вирочѣмъ спытаймо, чого аграріина лига жадае? — Она жадае того, чтобы властитель не побирали отъ чиншбниковъ вышого чиншу, якъ то установило правительство, та чтобы властитель не мавъ права выгнати чиншбника, коли ему охочесе. О кѣмъ властитель самовольно поступають собѣ при подвышуваню самовольно чиншу визначеного правительствомъ, на тое суть статистичніи дагы котріи свѣдчатъ, що властитель подвышуютъ чиншъ навѣтъ на 5 разовъ больше, якъ отакосовавъ урядъ. До того зважити, що посли статистики въ рукахъ лишь 2.000 властителей-Англичанъ находятся двѣ третыхъ землѣ цѣлои Ирландіи съ 600.000 чиншбниками-Ирландцами завислыми отъ самоволѣ властителей; дальшо зважити, що одна трета землѣ ирландской належить до властителей и институціи англійскихъ мешкающихъ не въ Ирландіи а въ Англіи, значить отже, грѣшь, котрый платять чиншбники, не остае навѣтъ въ краю. Кроме того, въ Ирландіи правительство англійске не дозволяе товариствъ господарскихъ, хоты такі товариства въ Англіи дозволеніи. Англичане закидають, що нужденный станъ ирландскихъ чиншбниковъ походить зъ того, що они зле господаруютъ. То правда, але для чого такъ дѣсь? Коли чиншбникъ землю свою справитъ, якъ належится, тогда властитель развѣ подвысое чиншъ; коли чиншбникъ або его рѣднина одагнесь троха лучше, властитель подвысое чиншъ. — Такойто той нещасливый станъ ирландского чиншбника, зъ котрого бѣтъ надармо мирною дорогою выдобутись старесе. Шождъ дивного, що коли на его голосъ не зважають, бѣтъ кидаетъ до насильныхъ средствъ? — Може бути, что правительство англійске дасть законъ охорону чиншбникамъ ирландскимъ, а тогда, и только тогда, не буде стояти Ирландія на революціонномъ вулканѣ.

НОВИНКИ.

— **Въ дѣлѣ конскрипціи.** По рогахъ львовскихъ улицъ отъ кѣмъ дѣлѣ бачити можна попризбляваніи плякаты, котрыми магистратъ мѣста Львова оповѣщае о близкой конскрипціи и подае информаций, въ який способъ має тая конскрипція переводитись. Насампередъ мусимъ выразити свое велике здивованье, для чого магистратъ „stolecznego miasta Lwowa“ попризбляванъ обвѣщеня только въ одномъ краевомъ языкѣ, только въ языкѣ польскомъ. „Свѣтлый“ зарядъ столичного мѣста руского князя Льва повиненъ чейже о томъ знати, що кроме Поляковъ (включно съ жидами-Поляками *pojęszowego wuznania*) есть еще одна народность въ мѣстѣ Львовѣ, Русины, котрыхъ еще не вынародовлено до тла... Недавие народне вѣче Русинѣвъ въ столицѣ Льва, скликане и переведене львовскими Русинами, повинно було, надѣмось, перекопати „свѣтлыхъ“ радныхъ мѣста, що во Львовѣ есть народность руска, и съ нею треба числитися! И фактъ есть, що иншіи институты и власти числятся съ львовскими Русинами; яко примѣръ приведемъ ц. к. Намѣстничество, котре при каждой случайности, дотыкающей жителей мѣста Львова разбѣлюе свои оповѣщеня въ языкѣ рускомъ и польскомъ. Надѣмось, що и магистратъ мѣста Львова на будущее такоже такъ чинити буде, бо въ противномъ случаю мы съ полнымъ правомъ будемъ мусѣли принисати магистратови або цѣлковите незнанье отношенъ мѣста, котрымъ принялось управлѣти, або злобне кривджене одной части жителей мѣста. — Перейдемъ до самого магистратского обвѣщеня. Каждый властитель або зарядникъ дому одержитъ найдальше до 29 н. с. грудня друкарскы, котрыи мас вышовнити и комисаріатови мѣстокому до 4 н. с. сѣчня 1881 предложити. Надѣмось, що для властителя Русина буде магистратъ выдавать друкарскы въ рускомъ языкѣ. Въ табели находится рубрика: „język potoczny“, языкъ домашній. На вѣрномъ заповненю той рубрики спочивае головна вага, бо непонимающий значения той рубрики, головню необразованный Русинъ може при евентуальной агитаціи зъ стороны Поляковъ выписати языкъ польскій яко языкъ домашній, помимо того, що онъ дома съ жѣнкою, родиною и т. д. говоритъ чисто по руски, а только живучи на службѣ або въ коморномъ у Поляковъ чи Жидѣвъ уживае часомъ калѣченного языка польского, котрого нѣтъ не можна назвати его „językiem potocznym“. Задачу обучити львовскій народъ низшихъ верствъ о важности конскрипціи зѣ взгляду на права народны и о значеню языка домашнего, мають головню священики львовскихъ парохій рускихъ а такожъ и каждый Русинъ, старый чи молодой, котрый въ який небудь способъ стыкаєсь съ львовскимъ русскимъ народомъ. Мы зъ своей стороны звертаємъ особливо увагу рускихъ интеллигентныхъ патріотѣвъ на важну справу конскрипціи и зываемъ до якъ найэнергичѣйшого дѣланя въ вышеуказаномъ направленю.

— **Засѣданье пѣвного комитета устроившего обходъ Юсифинскій** отбулось въ субботу минувш. тыждня подѣ проводомъ Впр. крыл. Шведзичкого. На томъ засѣданіи обговорювавъ комитетъ обходъ торжества вѣнчания архикн. Рудольфа. Комитетъ постановивъ не розписувати окремыхъ складокъ на всебланный подарункъ Архикнязеви, бо галицко-русскій народъ зложивъ уже жертвы на Альбумъ акварель, котрый Выдѣлъ краевый въ имени цѣлого краю и зъ складокъ цѣлого краю Архикнязеву вручитъ. Рѣшено однакожъ удатись до Выдѣлу краевого, чтобы адресъ въ имени краю выготовивъ въ обохъ краевыхъ языкахъ, рускомъ и польскомъ. Помимо того Русины будутъ во Львовѣ и на провинціи обходити день вѣнчания Архикнязя достойнымъ способомъ. Програму того обходу буде обговорювати комитетъ на слѣдующихъ засѣданіяхъ.

— **Для архикнязя Рудольфа** приготовляются апартаменты въ дворѣ въ Празѣ и Вѣднѣ. Уряджене мешканя въ замку праскобъ поручено таинцерови Портоа за цѣну 120.000 зр. Портоа має въ Вѣднѣ фабрику мебѣль, въ котрой працюе 250 робѣтниковъ. Предпріемцеви поручено, чтобы все потребное до урядженя закуповавъ только въ фирмахъ австрійскихъ, а не заграничныхъ. Такожъ сребла, порцеланы, екипажи и т. д. замовлено у промисловцевъ австрійскихъ.

— **Мин. гр. Таффе** переславъ до вѣденской рады мѣской писемъ, котрымъ завѣдомляе еи о воли цѣсаря, чтобы проектированный нею въ честь вѣнчания арх. Рудольфа балъ въ оперѣ занежати, а выдатки прелиминаваніи на балъ призначити на убогихъ Вѣднѣ. На тую цѣль жертвуютъ цѣсарь и цѣсаревна 20.000 а архикн. Рудольфъ такожъ 20.000 зр.

— **Зъ вечера музыкально-декламаторского,** устроенного въ день св. Михаила въ

честь памяти Качковского, вышло 22 зр. 41 кр. чистого доходу.

— **Музыкально-декламаторскій вечеръ** устроенный въ субботу товариствомъ „Русскихъ Дамъ“ въ сали „Нар. Дому“ выпавъ дуже хорошо. Доходъ *brutto* принѣсъ до 140 зр.

— **Впроев. Митрополитъ** именовавъ надзирателями львовской духовной семинаріи: Пр. еп. дра Сильв. Сембратовича и офиціала М. Малиновского въ дѣлахъ богословскихъ и обрядовыхъ, — а крыл: М. Сѣнгалевица и Л. Готеревского въ дѣлахъ экономичныхъ.

— **Испыты писменній** подѣ клявзурою для кандидатѣвъ на **учителей гимназійныхъ** зачнуса 27 н. ст. грудня с. р.

— **Речинецъ до рукополаганя** въ священникѣвъ въ Перемыскій епархіи назначенный на день 27 н. ст. грудня.

— **Алексей Маларкевичъ** выслуженный урядникъ Перемыской консисторіи, кавалеръ папского ордера св. Сильвестра, упокоився въ 89. роцѣ житя.

— **О. Александръ Бачинскій,** приходникъ въ Негрибѣ, перемыской деканата, упокоився 25 падолиста с. р. въ 43 роцѣ житя а 18 священства.

— **Зъ Станиславова** шипуть намъ: Гдейскіи газеты, хибно информированной донесли, що дня 1 (13) с. м. мавъ отбутися **выборъ посла до сойму** зъ станиславовского сельского округа на мѣстце помершого старосты гр. Лося. Тымчасомъ у насъ про вызначене выбору на згаданный день никто не знавъ и не мѣгъ знати, бо день выбору еще не опредѣленный.

— **О нападѣ на дворъ въ Лисичинцахъ** пов. Збараского, доносятъ намъ зъ Шельпакъ: „Першій телеграфичный вѣсти до вѣденскихъ и львовскихъ газетъ о нападѣ на дворъ въ Лисичинцахъ показались неправдивыми. При нападѣ на дворъ, котрый, замѣчу, стоить на устороню, було всего 7 жидѣвъ. Чи бувъ який зъ заграничъ того не знати, хоты жиды заграничны, що правда, держать спѣлку съ тутешними, особливо при крадежи коней, котре то ремесло минушой осени на велику скалю проваджено. Однакожъ то певна рѣчь, що селянъ нашихъ при нападѣ не було. Лучаєсь вправдѣ, що селянинъ надграничный, и то зъ намовы жиды, украде коня або принесе бакуну, але иншимъ переметливствомъ онъ не занимаєсь, а о розбояхъ хлопскихъ не чувати. Особенно хлопы зъ Лисичинецъ не выступилибы противъ своего пана, котрый есть для нихъ добрымъ паномъ“. Газета урядова подае о томъ нападѣ слѣдующій близшій вѣсти: Дворъ лисичинскій находится два километра отъ границъ. Въ ночи зъ 4 на 5 грудня банда разбѣйниковъ, зложена зъ 7 замаскованныхъ людей, добулася насампередъ до коньской стайнѣ, где почували три парубки. Злочинцѣ кинулись на нихъ, одного тяжело ранили желѣзнымъ друкомъ въ голову, другого въ рамя, наконецъ звязали всѣхъ посторонними и загрозили смертію, чтобы молчали. Зъ стайнѣ пошли злочинцѣ до офиціи и повязали панну покову, гуменого, двоухъ парубковъ и три служницъ и такъ само наказали имъ молчать. Зъ офиціи пошли до самого двора и вивавши съ страшнымъ крикомъ и галасомъ разбили дверѣ, добулися до середины, звязали посторонними людемъ и хлопка кредитового и наконецъ ввали до комнаты дѣлца Чарняковского, котрого вже передъ тымъ пробудивъ бувъ страшный галасъ. Разбѣйникъ, котрый першій вивавъ до его комнаты, вымѣривъ въ него револьверъ а два другіи ударили его желѣзными друками по головѣ и рамени, повалили на землю и почали грозно гукати: „Давай грошѣ! Geld hundert Tausend!“ Чарняковский стративъ на хвилю притомность, а тымчасомъ два злочинцѣ удались до другой комнаты, где находилась панѣ Чарняковска. Она почала просити разбѣйниковъ, чтобы не збиткувались надъ нею и мужемъ, а она выдасть имъ все грошѣ. Разбѣйники зажадали ключа отъ Верггаймовой касы, а коли Чарняковский давъ имъ, они отомкнули касу и забрали зъ неѣ готѣвку, цѣнный паперы и другіи дороговѣщности. Потому порозбивали бюрка и комоды, въ вѣдальній комнатѣ шафы, позабирали одѣжъ, фуфра и коли почали все тое вязати въ узлы, одинъ зъ ихъ товаришѣвъ на дворѣ, очевидно сторожъ, давъ знакъ до повороту и они шибко вынеслись зъ комнаты. Той наглый поворотъ, котрый перерывъ разбѣйникамъ рабунѣкъ, стався зъ такой причины. Панна покова Маевека, потрафилъ якось выпутатись зъ сторонниковъ и выбѣгши зъ офиціи удалась до мешканя економа и на село и заалармувала людей. Економъ съ кѣмъкома людьми опѣшавъ вже до двора, коли разбѣйники на данный сигналъ утѣкли. Все разбѣйники мали маски зъ черной матеріи (колокосовѣ), черныи оленцеры и чоботы съ высокими хлябами. Уоруженъ были въ желѣзныи друки, пѣкы съ острыми гротами, ножѣ и револьверы. Подчасъ рабунку говорили жаргономъ, мѣшаниною языковъ: польского, рос-

ойского, жидовского и руского. Зъ першихъ выслѣджуванъ властей показалося, что злочинцѣ прибули до Лисичинецъ на коняхъ и що конѣ лишили подѣ дозоромъ за селомъ. Утѣкли за границу російскую згубивши по дорожѣ двѣ маски, двѣ подковы и флашку горѣлки. Подозрѣнье паде на двоухъ жидѣвъ; одинъ, коршмаръ Кошляцкій не бувъ той ночи дома, и здаєсь, утѣкъ до Россіи, другого арештовано. Судъ Тернопольскій выделеговавъ до того дѣла особну комисію слѣдчу. Здобычъ, котру удалось похвати злочинцамъ, доходить до вартости 6.000 зр.

— **П. Мышуга,** улюбленный молодой свѣвакъ рускій, выбѣздитъ для повного выобразованя въ свѣтъ до Италіи. На вечеріи музыкально-декламаторскомъ, устроенномъ въ день народного вѣча Русинѣвъ, п. Мышуга отспѣвавъ пѣсню „Прощанье“, слова о. И. Гушалевица, а на вечеріи устроенной минушой суботы товариствомъ „Русскихъ Дамъ“ отспѣвавъ пречудно солю тенорове „Наша доля“, композиціи п. Вахнянина, арию зъ оперы „Фавстъ“ Гунода и дуєтъ зъ оперы „Траваторе“ Доницеттиго.

— Въ среду дня 15-о грудня с. р. отбулося **засѣданье комисіи управляющей фондомъ вдовичо-сиротинскимъ Архiepархіи Львовской.** На томъ засѣданіи ухвалено, чтобы рахунки зъ р. 1880 закончить съ концемъ грудня с. р. и тѣи лише грошѣ раздѣлѣти межі вдовы и сироты, котры до конца року вылынуть. При томъ веѣмъ надѣя есть, що якъ минувшихъ лѣтъ такъ и теперъ достануть вдовы и сироты по 50 зр. в. а. безъ нарушеня датковъ, котры впынуть на слѣдующій роцъ, якъ то посѣдними роками бывало. Есть бо вже теперъ близько 22.000 зр. до подѣлу; не достае отже еще 4—5000. Недостатокъ той покрьесе купонами платными 31-о грудня, якъ и датками, котры въ слѣдующихъ двоухъ тыждняхъ Всч. уряды деканальныи пришлютъ. Надѣяется, що Всч. деканы узавши важность точного веденя рахункѣвъ, якъ такожъ, що дуже велика прислуга зробится вдовицамъ, если они вже въ Сѣчню 1881 получатъ за помощью (а не якъ въ попереднихъ лѣтахъ ажъ въ Маю або Червню) безъ проволоки надѣшлютъ грошѣ збѣраныи на вдовы и сироты, якъ такожъ выказы вдовѣ и сирѣтѣ замешкалыхъ въ ихъ деканатахъ. Довѣдуемъ такожъ, що збѣранье отиоручниковъ деканальныхъ не скликане було въ жовтню с. р. для уложеня новыхъ статутѣвъ, (якъ то було на збѣраню отбувшемъ въ маю рѣшено), по той причинѣ, що выбраною зѣстала нова анкета, котра має застановитися надъ тымъ, який способъ завѣдованя фондомъ бувъ бы найкористѣйшій и найбѣспѣднѣйшій.

(S) **Вечерницѣ товариства академичн. „Дружний Лихваръ“** Сего вторника устроило тов. „Др. Лихваръ“ вокально-декламаторскій вечерницѣ въ комнатахъ „Руской Бесѣды“. Все три комнаты заповнили биткомъ члены „Руской Бесѣды“ и руска академична молодѣжь. Програмъ вечеру бувъ дуже рѣжнородный. Хоръ „Дружн. Лихваръ“, котрымъ управляетъ съ правдивою прецизією п. Гарасимовичъ, отспѣвавъ дуже удачно двѣ композиціи Пизд. Воробкевича, а то: „Думы мои, думы мои, кѣтты мои дѣти“ (слова Т. Шевченка) и „Ой шуми ты добровонько“ — и два творы Мих. Вербицко-го: „Зазуля“ и „Мотыль“. Особливо перша композиція дуже подобалась збѣранымъ и вызвала предовгѣи и сердечный оплески... Оттакъ акад. Корнило Заклинскій читавъ свою критичну дуже старанно опрацевану студію надъ повѣстію Ивана Неуча: „Кайдашева семья“ — а п. Андрей Чайковский отдекламовавъ: „Посланіе до землѣковъ“ Шевченка. — Въ загалѣ цѣлый вечеръ зрѣбавъ на збѣраныхъ дуже пріятне враженье и каждый вертавъ домѣвъ съ любимыи гадками, що внятъ вертаются давній лѣта, где молодѣжь руска давала наглядно доказы своей праціи и любви для народнои праціи.

— **Пятьдесятъ миліонѣвъ зъ Москвы на вѣче Русинѣвъ во Львовѣ!!** Кореспондентъ вѣденскій „Gazety Narodow-on“ довьѣдєсь „z dobrego źródła“, що „uroczystość józefińska kosztowała Moskwę okragłą sumę 50.000 tysięcy rubli (ч. 288, зъ 16 с. м., стор. 2, стовпець 1, стихъ 6 отъ долу). О завістна „Gazet-o Narodow-a“! Жаль тобѣ тыхъ мѣзерныхъ 50.000.000 рублѣвъ, котры бѣдный Русинъ развѣ доставъ отъ Москаля? Еще кобы бувъ бѣдный Русинъ хочъ добрый интересъ съ тыми грѣшми зрѣбавъ, а то „bezczelni aranzierowie ruskiej uroczystości józefińskiej za 50.000 tysięcy rubli“ ледво „kilkaście czy kilkadziesiąt diaków i palamargu przysłaskali do „Narodnawo Doma“! О ты, нещира „Gazet-o Narodow-a“, жалъ ci tego „trozskę“, тыхъ 50 миліонѣковъ?

— **Панѣ Тьеръ,** вдова по бувшомъ президентѣ рѣспублики французской, не довго пережила своего мужа, умерла сими днями въ Парижі.

— **Надзвычайный феноменъ людской породы:** двое карленятъ и женщина-великанка, можна оглядати теперъ во Львовѣ при пляцу Вернадинскимъ, о чѣмъ звѣщае нынѣ умѣщена оповѣстка.

— 6. Св. Папа надавъ посредствомъ Вир. нашего Митрополита грамоты отпустовъ для церквей въ Камѣнцѣ Струмиловѣй, Ожидовѣ, Налужи и Нестерѣвцяхъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Веч. о. Н. К. въ Пдд... О общій дописи и новинки просимо.

(Надобслане.)

Спростованье.

Число 92 Вашего почтенного письма мѣститъ подъ написаниемъ „въ надъ Бугу“ дописи о. Кирила Левицкого зъ Рѣшова, которіи цѣлю есть пубliku противъ банку „Славія“ побдурити; дописи тую хочемо на правдиву дорогу сировадити.

Банкъ „Славія“ обезпечаетъ въ мыслѣ §. 11 своихъ статутѣхъ подтвержденныхъ черезъ Высшее Министерство будынки на часъ отъ 5 до 5 лѣтъ.

Тое якъ здаеся утяжливѣ условіе нашихъ статутѣхъ операеся на отновѣднихъ користахъ, якъ черезъ тое публика має въ оплачуваню побдочныхъ належитостей, а именно:

1. Наколи въ иншихъ заведеняхъ належитость администраціи при однорѣднѣхъ обезпеченю примѣромъ 50 кр. выноситъ, въ „Славіи“ выноситъ она отъ такои самои сумы премійной только 29 кр. за каждый рокъ.

2. Вступне (въ иншихъ заведеняхъ додатокъ на фондъ резервовый) платится въ „Славіи“ за тѣ самыя предметы разъ на все, наколи змѣняючи що рокъ заведеніе, сторона що рокъ належитость тую платити муситъ.

Тое признае такожъ о. Левицкій кажуци: „И дѣйстно таньша премія въ „Славіи“, бо коли я въ Аціендѣ плативъ за 1500 зр. отъ обезпеченія приходского дому 17 зл. 75 кр. а. в., „Славія“ почислила за 1500 зр. а. в. обезпеченія шкоды въ першомъ роцѣ 14 зр. 44 кр., а въ другомъ 12 зл. 44 кр. а. в.

Наведеніи цифры ясно доказуютъ, что „Славія“ справедливо поступае, бо за довѣшій протягъ обезпеченія, тымъ бѣдѣшій по дае користи.

Задля користей протое и задля постановѣ нашихъ статутѣхъ, которыхъ мы ани переступити ани обминути не можемо, выставилисьмо на подставѣ внесенія громады Рѣшнѣвъ, котре безъ означенія часу одержалисьмо, б-лѣтну полиціу, протое не есть то фалшованьемъ внесенія, только поступованье по послѣ статутѣхъ.

Мы булисьмо въ цѣлковитомъ правѣ, наколи громаду Рѣшнѣвъ заскаржилисьмо о додержаніе договора, котра съ нами заключеный договоръ зломила, и тую саму школу въ иншомъ заведеніи мимо треважущого еще обезпеченія въ банку „Славія“, не зважаючи навѣтъ на постановленія зъ права карного, другій разъ обезпечила, хотий отъ насъ не була звѣльней.

Мы програли вправдѣ процессъ, але зъ якои причины. Може задля несправедливого поступованія — або несправедливого жаданія? О нѣ! Понеже нашъ заступникъ Симеонъ Свинцѣйскій зъ Убиня, котрый бувъ зарозомъ заступникомъ Аціенды, кромѣ того, что бнѣ въ реверсѣ зъ дня 9 мая 1874 зъобовязався вѣрно и совѣстно сповнати одержану инструкцію, статуты, якоже кождоразовый розпорядженія, хоронити въ загалѣ интереса банка „Славія“, того своего зъобовязанія не доповнивъ, на наше б-лѣтне обезпеченіе не звернувъ уваги стороны, ба навѣтъ о объявленій волѣ стороны ани на внесенію ани въ кореспонденціи намъ не донѣсь.

Така есть правда тои справы, булисьмо для того бѣдѣше въ правѣ жадати вынадгородженія отъ п. Свинцѣйского за занедбанье обовязковъ на себе принятыхъ, что теперъ учинити можемо.

Львовъ дня 13 грудня 1880.
Генеральна репрезентація банку „Славія“
во Львовѣ.

ПОСЛѢДНІЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 2 (14) грудня. Въ радѣ державной розправа надъ предложеньемъ закона о провизоричномъ поборѣ податковъ по конецъ марта 1881. Шаршмидъ выступавъ противъ предложенія зѣ взгляду на политику министерства. Бесѣдникъ выступавъ противъ складови теперѣшного министерства именно же противъ дра Дунавского. Пос. сов. Ковальскій освѣдчае именемъ русскихъ пословъ, что хотий теперѣшнее правительство доси ничего не зробило для переведенія рѣвноуправленія

Русинѣвъ и черезъ оставленіе ихъ подѣ гнетомъ польонизаціоннымъ поддержуе розъяреніе, однакожъ зѣ взгляду на потребности державній буде съ своими товаришами голосувати за призволеньемъ провизоричного побору податковъ. Пос. дрѣ Пленеръ въ довѣшій промовѣ остро критикуе финансову политику правительства, выступавъ противъ проектови закона о податку будынковѣхъ и податку отъ нафты и критикуе акцію министра финансовъ въ справѣ грунтового податку. Мин. финансовъ Дунавскій боронитъ министерство противъ поднесенныхъ замѣтовъ и замѣчае, что не може зрозумѣти оппозиціи противъ призволенья провизоричного побору податковъ, такъ якъ такі уставы ухвалялись перше кождому министерству безъ взгляду на партійне становище. Правительство буде дальше поступати дорогою рѣвного трактованія всѣхъ народностей. Дальше боронитъ комисіи для податку грунтового яко корпораціи автономичной. Министеръ освѣдчае, что министерство невидитъ причины уступати задля отмовленія провизоричного бюджету. Пос. Менгеръ закидае министерству односторонность въ езекутивѣ. Пос. Кляймъ замѣчае, что призволенья на провизоричный поборъ податковъ не есть вотумъ довѣрія и для того промовляе за призволеньемъ.

При именномъ голосованю ухвалено 183 голосами противъ 146 приступити до спеціальной розправы.

Курсъ збѣжа зъ дня 13 х. грудня 1880.

(Справозданіе львовской комитаты купецкой)

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.	отъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	10	—	10	80
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣйна	—	—	—	—
Жито	9	20	10	20
Ячмѣнь	5	50	7	25
Гречка	6	50	7	10
Овесъ	5	60	6	75
Горохъ до варки	7	50	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Вика	5	20	6	—
Кокорудза стара	6	50	7	25
„ нова	5	80	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	25	12	—
„ лѣтний	19	75	11	—
Рѣпъ (Линья)	9	50	10	25
Наѣбные лияне	11	50	12	25
Конишина (передка)	20	—	50	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на
ПОЛИТИЧЕСКУЮ и ЛИТЕРАТУРНУЮ
ГАЗЕТУ

„КИЕВСКІЙ ЛИСТОКЪ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	на годъ	на полгода
Безъ доставки	3 р. 2 п. — к.	2 р. — к.
Съ дост. на домъ	4 „ 2 „ 50 „	3 „ 2 „ 50 „
Иногор. съ пер.	5 „ 3 „ — „	— „ — „ — „

Подписка принимается въ конторѣ редакціи, помѣщающейся въ домѣ Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, на Михайловской улицѣ въ Кіевѣ. (2—4)

ХИНЬСКО-РОССІЙСКІЙ

ЧОРНЫЙ №. I. 1/2 кильо	зр. 1.40
„ „ II. „ „	зр. 1.60
„ „ III. „ „	зр. 1.80
РОДИННЫЙ НАЙЛУЧШІЙ	зр. 2.—
SOUCHONG SANSIN-скій	зр. 3.—
„ ASSAM	зр. 4.—
„ NINGONOW	зр. 5.—
ВЫСѢВКИ №. II.	зр. 1.20
„ №. I.	зр. 1.50

Замовленія зъ провинціи сповняе отворотно почтою якъ найстараниѣйше.

Только еще короткій часть!
Въ льокалю при пляцу Бернардиньскѣмъ
въ домѣ ч. 11 можна бачити:
ПАННУ АМАЛІЮ
найбѣдѣшю
ЖЕНЩИНУ-ВЕЛИКАНКУ
яку доси оказувано, якъ такожъ
найменшихъ людій:

маркиза Генрика Вольге, 31 лѣтъ, 29 цалѣвъ высокого (19 фунтовъ ваги) и его суджену Люизу, 23 лѣтъ, 29 1/2 цалѣвъ высоку (20 фунт. ваги).

I. мѣстце 20 кр. II. мѣстце 10 кр. — Войсковіи и дѣти платятъ половину. 2—3

DIE REFORM

WOCHENSCHRIFT

gegründet von

Franz Schuselka.

Eigenthümer und Herausgeber: Heinrich Dvořák.

выходитъ въ Вѣднѣ шо тыждня выпусками по 2 вел. листы печатніи, обговорюе всѣ справы австрійской Монархіи якъ и заграницѣ дуже основно и зъ становища интересѣхъ славянскихъ народѣвъ.

„Reform“ посвящае такожъ свою особенну увагу справамъ Галицкихъ Русинѣвъ, обговорюе наші справы дуже прихильно и вповнѣ заслугоуе на якъ найширшу підмогу и узнавѣ зъ стороны руской Публики.

Предплата на р. 1881 (двадцатый роцникъ) стоить на цѣлій рокъ 10 зр., на пѣвъ року 6 зр., на четверть року 3 зр. а. в.

Предплату слѣдуе пересылати подѣ адресою:

Administration der „Reform“

Wien IX Maximilianplatz 13.

(2—4)

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Во Львовѣ, въ Ставропигійскѣмъ Институтѣ,

принимаетъ въ переплетъ: Напрестолий Евангелія отъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, Службеники и другіи книги церковныя, молитвословы іерейскіи, молитвословы для дамъ въ аксамитѣ, скѣру, всякого рода англійскій полотно и пр., молитвословы другого рода, дешевѣшій, всѣ книги школьный, науковій, цѣлѣй библиотекы приватной, — тоже брошюванье всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбѣдѣшмѣ числѣ. На складѣ має Книги тверезости, различныя молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплеткахъ и другіи дешевѣшій. Окутъя и нини металевіи украшенія на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняються и позолочуются подѣ его доглядомъ. Цѣны приступній навѣтъ для бѣднѣхъ громадъ або продинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ работы выполняются

точно, солидно, совѣстно и въ короткѣмъ часѣ.

8—2

Метода

оригинальные **Toussaint-Langenscheidt**

29. доповнене виданье

Листы для науки языка и розмовы

безъ учителя для дорослыхъ.

(Поруч. Редакцію сѣи часѣвъ, въ чч. 75, 77 и 86)

по Англійски **len. Lloyd & Langenscheidt**

Берлина.

по Французски **черезъ Toussaint и прѣ. G. Langenscheidt.**

(Тыжднево 1 лѣкц. а 50 фен. Всякій языкъ 2

курса а 18 мар. Курсы 1 и 2 варазъ лѣшь 27 м.

по Нѣмецки **черезъ профессора Dan. Sanders.**

Одинъ курсъ, 20 листѣвъ, лѣшь

въ комплетѣ, 20 мар

Пробный листъ въ всякомъ языкѣ вразѣ съ проспект. 1 м. (Перек. почт.)

Оцѣнка: „Тѣи листы для науки совѣтъмъ

заслугуютъ на порученье, такъ якъ ихъ авторы:

сем. дир. дрѣ Diesterweg, дир. дрѣ Freund,

дрѣ Herrig, пр. дрѣ Scheler, пр. дрѣ Schmitz,

проф. дрѣ Stüdtgen, дир. дрѣ Viehoff и нини

звѣстній авторитетъ. (Lehrerstg.)

Langenscheidt'sche Verl.-Buchhand (Prof. G. L.)

Berlin SW., Muekenstr. 133.

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручае на свята

ВИНА

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру

якъ и въ бутелькахъ. (1—6)

ЧОРНЫЙ и ЦВѢТОЧНЫЙ

MELANGE РОДИННЫЙ съ цв. 1/2 к. зр. 3.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „ зр. 4.—
„ ЦВѢСАРСКІЙ „ „ зр. 5.—

Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ

въ Москвѣ.

ЧОРНЫЙ 1 фунтъ ваги руссѣйской	зр. 2.80
„ ПЕРВѢДНІЙ 1 ф. в. р. „	зр. 3.20
„ ЛУЧШІЙ 1 ф. ваги рос.	зр. 3.60
„ НАЙЛУЧШІЙ „ „	зр. 4.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „	зр. 4.60

(2—3)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на Г-мъ поверѣ).

Вѣс листы, посылки и рекламациі належитъ пересылать подъ адресомъ: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣвъ року . . . 4 зр.
на четверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ътъ одной строчки печатной.
Рекламациі неопечатаній вѣльній ътъ порта.
Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАЯВЛЕНІЕ

трехъ русскихъ пословъ въ радѣ державной.

На 100-омъ засѣданіи дня 2 (14) грудня с. р. при разправахъ надъ провизоричнымъ бюджетомъ зложивъ пос. сов. Ковальскій именемъ русскихъ пословъ слѣдующее заявленіе:

„Высока Палато! Взглядомъ предложена закона о провизоричномъ бюджетѣ за часъ ътъ 1 сѣчня до конца марта 1881 р. складаемо мы три русскіе послы слѣдующее освѣдченіе:

Зваживши зъ одной стороны, що теперѣшнее правительство своеи программы, именно рѣвноуправленія и помирения всѣхъ народностей въ Австріи — що дотычить Русинѣвъ — совѣмъ еще не перевело (Голосы зъ лѣвицѣ: *слушайте!*), а навѣтъ противно, черезъ постѣйное подпомаганіе польского элементу въ Галичинѣ и черезъ цѣлковите занедбаніе церковныхъ, народныхъ, политическихъ и матеріальныхъ потребъ руского народа, только тыхъ Русинѣвъ противъ себе въ великой мѣрѣ огорчило. (Голосы зъ лѣвицѣ: *слушайте! слушайте!*), зваживши зъ другой стороны, що мы узнаючи критичне положеніе всепѣльной нашої ътчины, Австріи, и не запѣнаючи необходимыхъ потребъ державныхъ, бажаемо державный бюджетъ, хочъ съ великими нашими жертвами и съ власнымъ самоотверженіемъ, утримати въ порядкѣ: освѣдчаемо, що будемо голосувати за приступленіемъ до специальныхъ образъ надъ симъ предложеніемъ и будемо за нимъ голосувати, съ тымъ застереженіемъ, що въ сего не можна еще заключати на наше довѣріе для высокого правительства. (Голосы: *славно!*)

Ческа „Politik“ подносячи се заявленіе трехъ русскихъ пословъ, такъ пише межи иншими: „Такъ, съ якимъ пос. Ковальскій залишивъ теперь звичайный обвиненія Поляковъ, треба съ похвалою поднести, бо теперѣшнее тактовне поступованіе Русинѣвъ причинилось дуже много до того, що здемасковало противниковъ призволенія податковъ яко изольовану клику, съ котрою никто зъ поза Нѣмцѣвъ не може мати ничего всепѣльного.“

Бесѣда Володим. Барвѣньского

выголошена на народномъ вѣчу Русинѣвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованіи другой резолюціи о экономичныхъ справахъ.

(Конецъ)

Помѣчь для нашихъ селянъ и маломѣщанъ кредитомъ здоровымъ, для загалу людности приступнымъ а ътповѣдающимъ потребамъ селяньского господарства, есть вправдѣ необходимою для поратования нашего народа зъ загибели въ лихварскихъ довгахъ, однакожь она далеко еще не выстане до того, чтобы двигнути на передъ господарскій развѣй нашего народа и краю. До сего треба далеко ширше сягающихъ реформъ, далеко болѣшой працѣ и заходу около матеріальныхъ интересѣвъ нашего народа.

Передовѣмъ, думаю, треба намъ вѣсма силами старатися усунути всѣ причины, які вырождуютъ нужду и недолу народа. Тутъ мушу згадати о великихъ заслугахъ, які положило наше духовенство около повздержанія налогу пѣнства въ масахъ народныхъ. Оно перше середѣ найнепріятнѣйшихъ обстоятельствъ подняло тую справу отверзения народа и бѣвъ всякою посторонною помочи однимъ лише словомъ своеи науки довело тую справу до такъ свѣтлыхъ ре-

зультатовъ, якихъ ледво чи можна було сподѣватися при супротивномъ стремленіи всѣхъ прочихъ элементѣвъ. (Голосы: *Славно!*) Згадую о томъ не лише для добре заслуженой похвалы, але чтобы рѣвночасно пригадати еще о другой справѣ съ моральнымъ и матеріальнымъ здвиженіемъ нашего народа тѣсно звязанѣй, именно о такъ званѣмъ питаніи жидѣвскѣмъ. Еще разъ застерѣгаюся, що не хочу выступати противъ рѣвноуправленія жидѣвъ, а тымъ менше розбужувати противъ нихъ яку небудь ненависть. Мушу однакожь указати на правдивый, а дуже сумный станъ, въ якомъ находится въ томъ вѣгладѣ Галичина. Если только поглянемо въ исторію вывѣщенія нашихъ селянъ зъ ихъ прадѣдной землѣ, то пересвѣдчимся о томъ дуже некористномъ впливѣ жидѣвства на нашъ народъ. Ктожь то, пытаюся, лицитуетъ нашъ грунта селяньскій и маломѣщанскій? Ото переглянувши нашъ примусовый лицитаціи, бачимо, що р. 1867 (бо такъ далеко сягають зѣбранный дата статистичный) было на 164 вѣрителѣвъ 81 вѣрителѣвъ-христіанъ с. в. 51.5%, а 67 вѣрителѣвъ-жидѣвъ, с. в. 42.8%. Коли въ слѣдующихъ рокахъ ътъ 1867—1879 число вѣрителѣвъ-христіанъ що разъ зменшався на 26% (р. 1873) 25% (р. 1874), 19% (р. 1875), 14% (р. 1877) и въ цѣломъ періодѣ ътъ р. 1867—1879 выноситъ 16.5%, то при рѣвночасномъ возрастѣ лицитаціи зарядженыхъ селяньскимъ банкомъ зъ 20.3% (р. 1873) на 25.5% (р. 1879) возрастаетъ число вѣрителѣвъ-жидѣвъ, котрі лицитуютъ селяньскій господарства. Такъ коли р. 1867 было ихъ лише 67 с. в. 42.8%, то р. 1868 было ихъ 131 (49.9%), р. 1873 — вже 265, р. 1874 — 460, р. 1875 — 518, р. 1876 — 653, р. 1877 — 860, р. 1878 — 1071 а въ р. 1879 вже ажъ 1341 вѣрителѣвъ-жидѣвъ. Въ загалѣ року 1867, 1868 и ътъ р. 1873—1879 было частныхъ вѣрителѣвъ (с. в. кромѣ банковъ) разомъ 6.059 лицитующихъ нашъ селяньскій грунта а зъ сего было жидѣвъ-вѣрителѣвъ 4.443 с. в. майже три разы болѣше якъ вѣрителѣвъ-христіанъ. (Голосы: *слушайте!*) Думаю, що тѣи цифры достаточно поясняютъ нашъ экономичный ътношенія межи христіанскою а жидѣвскою людностію. Однакожь примусовый лицитаціи суть лише послѣднимъ актомъ сее сумной трагедіи, яка ътбувався вже попередъ, а котра не все доходитъ до такого явного вывѣщенія зъ землѣ, але звичайно кончится потай миру не менше сумною розвязкою, хочъ не всѣмъ вѣдомою, — розвязкою господарскои руины нашего народа.

Коли дальше прослѣдимъ за такими объявами, то побачимо, що то коршмы суть тымъ жереломъ нашої народной погибели, що въ коршмахъ зязваюются и запутуются тѣи сѣти, що въ коршмахъ ътбувався той процессъ страшной деморализаціи и еще страшнѣйшого вывѣскування нашего народа, въ коршмахъ арендованныхъ жидами, противъ котрыхъ справдѣ по апостольски борется наше духовенство, бо наражаючись на неласку двора, зрѣкаючись надѣи на презенту, вырѣкаючись навѣтъ супокойного пристановища для вдовы и сирѣтъ по ревномъ апостолѣ тверзости. (Голосы: *Славно, славно!*) Въ такихъ то коршмахъ вырождуются крадѣжки и злочинства всякого рода, тамъ оживаетъ починъ всякого зла, тамъ буаетъ розпуста и крайна деморализація, котра ъттакъ розливается по цѣлой

громадѣ. Не хочу еще болѣше розширяться и засягати датъ зъ нашої криминалистичной статистики, чтобы показати, якъ майже кожде болѣше злочинство, не выключаячи самыхъ найсѣмѣльнѣйшихъ разбоѣвъ, якъ Нечепуровича, въ нашѣмъ краю має свою першу и головну спружину въ шумовинахъ жидѣвского элементу осѣвшихъ по коршмахъ и шинкахъ. Ограничуся лише на экономичне поле, а указуючи на представленій мною дата утверждаю фактъ страшно шкодливого вливу осѣлого по коршмахъ и селахъ жидѣвского элементу на экономичный и моральный станъ нашего народа. Думаю, що самі жиды въ своимъ власномъ интересѣ повинны старатися, чтобы зъ нихъ было зняте тое пятно вывѣскування и руйнующихъ, чтобы они усунулися ътъ такого шкодливого вливу на нашу людность, а звернулися до честной працѣ. Не дається заперечити, що якась страшная безладность экономичныхъ и моральныхъ ътношенъ вырождуется всюда тамъ, где съ малопросвѣченнымъ а при томъ добродушнымъ и, що такъ скажу, майже поетичнымъ въ своѣй наивности народомъ нашимъ зѣткнулся страшно практичный и оборотливый, только одною гадкою всесторонного користанія и безграничной ничимъ непогамованной капитализаціи перейнятый элементъ жидѣвскій. А коли не може вже ътстатися тое, що доси сталося, то думаю, бодай сама сѣспѣльность наша повинна старатися, обмежити размѣры такого шкодливого вливу. Тутъ мѣстце ъткликаться намъ до тыхъ, котрі держать въ своѣй власти аренды, котрі одні мають еще силу и змогу ътдати аренды въ руки найѡтповѣднѣйшій, або ихъ совѣмъ на ново зѣорганизовати и змѣннити. До тыхъ властителей великихъ посѣлостей ъткликаюся мы нынѣ въ имени добра людскости и зываемо ихъ, если имъ справдѣ добро народа хоть троха лежитъ на сердцю, чтобы они не пустили аренды коршемъ по нашихъ селахъ въ руки жидѣвъ, чтобы удѣлили нашъ народъ ътъ той деморализаціи, яка доси має свое огнище въ коршмахъ арендованныхъ жидами, и чтобы проповѣдуваніе тверзости межи народомъ не было перешкодою въ увѣсканіи презенты на приходы. (Оплески и голосы: *Славно, славно!*) Ото есть наименша услуга, якои жадаемо мы ътъ тыхъ, котрі такъ часто чванятся своею приклонностію для добра нашего люду и накипаются за его представителѣвъ и пословъ. Поки се не станется дѣломъ, поки по всѣхъ селахъ не переведется така навѣтъ польскими дневниками по части вже жадаема реформа нашихъ сельскихъ коршемъ, поти всѣ завѣренія нашихъ великихъ обывателѣвъ о ихъ приклонности хочѣбы только для матеріального добра народного, мусимо уважати яко пусту и съ правдою негѣдну фразу, котрою послугуются лише для того, чтобы накинута на нашому народови за пословъ, а ъттакъ дѣлати противъ интересѣвъ сего народа. (Славно! славно!)

До головныхъ причинъ, що не только повздержуютъ господарскій поступъ и развѣй, але такъожъ въ значной части причиняются до упадку нашихъ селяньскихъ и маломѣщанскихъ господарствъ, належатъ публичныи тягары накладаніи на нашъ господарства. Здається менѣ, що не потребую представляти, якъ загалный суть у насъ нарканыя нашего народа на утяжливѣсть тыхъ тягарѣвъ. Хочу только замѣтити, що тѣи жалѣ не суть безво-

сновныи. Звернуся передовѣмъ до податку грунтового, котрый есть для нашего рѣльничого краю и народа найважнѣйшимъ. Вже Впов. першій референтъ поднѣвъ, що малі посѣлости, а они то репрезентуютъ у насъ наше селяньство и маломѣщанство, оплачуютъ о много болѣше податку грунтового ътъ великихъ посѣлостей. Я додамъ только, що въ тѣи оплатѣ грунтового податку не ма ѡтповѣдной размѣрности, бо коли мала посѣлость платитъ 3,332.000 грн. податку, се значитъ майже три разы стѣлько якъ велика посѣлость, котра платитъ лише 1,281.000 гр. податку, то мала посѣлость не має три разы болѣше землѣ, якбы се могло здаватися, а противно мала посѣлость що до скѣлкости самой землѣ, менше-болѣше рѣвноважиться съ великою посѣлостію, бо зъ 13,464.958 морговъ управной землѣ въ Галичинѣ припадае на малу посѣлость 7,477.018 морговъ, а на велику посѣлость 5,987.940 морговъ, ѡтже припадае на малу посѣлость только о 1,489.078 морговъ се есть о несповна навѣтъ 1/8 часть всеи землѣ болѣше. Рѣчь ясна, що мала посѣлость, ѡтже нашъ селяне и маломѣщане платятъ далеко высшій податокъ грунтовой, якъ великі посѣлости с. в. паны. (Голосы: *слушайте!*) Що такой станъ муситъ дуже некористно вливати на наше народное господарство, о томъ было бы и лишнимъ ближе говорити. Але не досѣтъ на томъ. Якъ вѣдомо переводится теперь реформа грунтового податку. Еслибы при тѣи реформѣ розходилося лише о ѡподаткованіе до теперь еще неѡподаткованной землѣ, котрой въ Галичинѣ має бути болѣше якъ одинъ миліонъ морговъ, по болѣшой части належачихъ до великой посѣлости, еслибы ходило о справедливѣйшій розкладъ грунтового податку, то само разумѣется, що мы не моглибы ничего противъ сего мати, а противно супротивъ що ино представленного перегужения нашего народа тымъ податкомъ былобысьмо радѣ такой реформѣ. Однакожь такъ не есть. Головна задача сее реформы почиваетъ посля словъ самого министра финансовъ выказанныхъ своего часу при предложено дотычащихъ проектовъ въ томъ, чтобы придбати для державы болѣшій доходъ. Коли теперь цѣла Австрія (с. в. Долитавія) оплачуе разомъ 37,563.000 зр. грунтового податку, то по переведеніи сее реформы малабы она оплачувати 40 миліонѣвъ гр. податку с. в. о 2,437.000 зр. болѣше, а зъ той надвышки малобы припасти на Галичину 1.916.000 зр. а на прочій австрійскій краѣ лише 521.000 зр. Зъ того вышлобы, що у насъ въ загалѣ зѣбѣлшивыся податокъ грунтовой о 41 1/2%, а понеже у насъ, якъ я вже замѣтивъ, розкладъ податку грунтового межи малѣ а великі посѣлости вже доси дуже нерозмѣрно переведенный на некоторѣ малыхъ посѣлостей, то очевидно сеей новой тягарѣ подвысшения грунтового податку ставыся далеко болѣше шкодливымъ для малыхъ посѣлостей с. в. для нашего народа, якъ для великихъ посѣлостей, а то тымъ болѣше, що, якъ се загално вѣдомо, при новѣмъ катастрофаніи селяньскій грунта пересѣчно повчислювано до найпершихъ класъ, дающихъ найвысшій доходъ грунтовой, а тымъ самымъ подпадающихъ найвысшему ѡподаткованію. До того треба еще додати, що грунта вѣхѣдной Галичины, а именно тернопѣльской комисіи безъ взгляду на ѡтдаленѣсть тыхъ грунтовъ ътъ центра нашої державы и всевѣтного торгу ѡ-

цѣнено розмѣрно найвыше. Заходить обава, що справдѣ справа тая мимо всякихъ усилій галицкихъ пословъ закончится все таки некористно для Галичины. Шпауновий комисіей оцѣнили весь доходъ въ грунтоу въ Галичинѣ на 22,300.000 зр., а въ цѣлои Австріи на 165,225.000 зр. Белибы Галичина оплачивала дальше грунтовый податокъ въ дотеперѣшній пропорціи с. в. меньше - больше 13% загальнои суммы грунтового податку на цѣлу Австрію въ сумѣ 37.5 миліонѣвъ припадающего, то на подѣставъ сего нового оцѣненія збѣльшилось податокъ въ Галичинѣ въ дотеперѣшній суммы 4.6 миліонѣвъ на 5.07 миліонѣвъ с. в. меньше-больше о 10%. Але послѣ правительственного предложенія малабы оцѣнена сума доходѣвъ въ галицкихъ грунтоу бути установлена ажъ на 29,976.000 зр., а тогды сума гр. податку Галичины вырослабы на 6.14 миліонѣвъ зр. с. в. о 33% больше, а зваживши, що правительство замѣряло дотеперѣшню суму гр. податку въ 37 миліонѣвъ поднести на 40 мил. и въ того майже $\frac{3}{4}$ части наложити на Галичину, то податокъ взрѣбѣ у насъ о 41 $\frac{1}{2}$ проц. въ загаль, а въ поодинокихъ случаяхъ навѣтъ о 60 и 100% больше отъ дотеперѣшного гр. податку. (Голосы: *слухайте!*) Вправдѣ послѣдними часами установила центральна комисія доходъ въ галицкихъ грунтоу на 25 миліонѣвъ, отже о 4 мил. меньше отъ первѣшного правительственного предложенія, але и така установка есть дуже высокою, для насъ за высокою, що навѣтъ такъ далека отъ народа краєва дирекція скарбова въ своимъ меморіалѣ до министерства выказала. При такомъ складѣ рѣчий мусимо въ почутю нашего народного обовязку рѣшучо освѣдчитися противъ всякого підвишенія грунтового податку по надѣ его дотеперѣшню высокость, а именно противъ підвишенія центральною комисією въ Вѣднѣ предложенного — мусимо явно передъ свѣтомъ заявити, що такое підвишеніе гр. податку булобы новою причиною руины нашего народного господарства и мусѣлобы дальше пхнути нашъ народъ въ пропасть матеріальной нужды. (Славно! славно!)

Узнаючи заслуги галицкихъ пословъ въ загаль около сего справы для насъ такъ многоважною, мушу тутъ передо-вѣстъ поднести заслугу нашего посла Всч. о. Озаркевича, который першій въ нашихъ пословъ порозумѣвъ небезпеченство, грозяче намъ въ замѣреной реформы грунтового податку и съ цѣлою свѣдомостію сего небезпеченства отъ першого ажъ до послѣднего часу совѣстно заступавъ и боронивъ нашу справу и консеквентно все выступавъ противъ сего чисто фискальными взглядами поведенои реформы побѣльшенія грунтового податку. (Збѣръ вноситъ на честь пос. о. Озаркевича окликъ: *Слава и честь ему! Найжѣ намъ!*)

Коли вже державні податки, а именно податокъ грунтовый, самі собою досягають надмѣрнои высокости, то утяжливѣсть сихъ публичныхъ тягарѣвъ ставѣ еще больше невыносимою черезъ ввѣстні „додатки“ до податкѣвъ на потреби краєві, повѣтові и громадскі. Они то суть, що роблять тіи публичні тягары справдѣ невыносимыми для нашего народа. Ото маємо примѣромъ сего року платити на потреби краєві 37 кр. отъ 1 зр. непосредныхъ податкѣвъ, а на индѣмнизацию 45 кр. отъ 1 зр., значить разомъ вже 82 кр. с. в. 82% непосредныхъ податкѣвъ. Що до додаткѣвъ до податкѣвъ на потреби повѣтові не маю подѣрукою новѣйшихъ датъ, а только дата по конецъ р. 1873, коли то еще выдатки на потреби повѣтові були розмѣрно въ прирѣвнаню до нынѣшного стану еще дуже малі. (Голосы: *Теперь они въ десять разъ болѣе!*) Уже послѣ тыхъ датъ по конецъ р. 1873 платилось въ нашѣмъ краю на потреби повѣтові додатку по 4—17% отъ непосредныхъ податкѣвъ. Бели зважимо, що вже были случаи, що поодинокі рады повѣтові въ того часу относились до сойму о призволеніе побѣру болѣшихъ податкѣвъ, якъ имъ устава

призволяє, с. в. до 20% непосредныхъ податкѣвъ, то, думаю, не буде пересады въ моихъ словахъ, якъ скажу, що нашимъ селянамъ и маломѣщанамъ приходится теперь на потреби повѣтові и на потреби громадскі, котрі то послѣдні тожъ само дуже выросли, всего разомъ платити що найменше 20% отъ непосредныхъ податкѣвъ. Такимъ то чиномъ приходится нашему народови платити на потреби краєві, индѣмнизацийні, повѣтові и громадскі больше якъ 100% отъ непосредныхъ податкѣвъ, а се значитъ, що черезъ тое тягаръ податкѣвъ державныхъ выросае въ краю нашѣмъ два разы больше! (Голосы: *слухайте!*) Нерѣвнѣсть въ розкладѣ податку грунтового межі малі а великі посѣлости, о котрій я вже попередъ згадавъ, отбиваея очевидно и въ оплатѣ тыхъ додаткѣвъ до податкѣвъ, а то такъ краєвыхъ якъ и повѣтовыхъ, розумѣея на некористь нашего народа. Требажъ бо знати, що мала посѣлость грунтова отъ самого грунтового податку оплачуе на потреби краєві додаткѣвъ въ сумѣ 1,232.840 зр. с. в. майже половину цѣлои суммы 2,569.000 зр. приписанои сего року на покрытие выдаткѣвъ краєвыхъ (кромѣ доходѣвъ въ фонду краєвого). А коли зважимо, що нашъ народъ оплачуе такожъ еще такъ само высокі додатки отъ податку домового, зарѣбового и почасті доходного, то смѣло можна сказати, що значно болѣшу часть вѣсѣхъ выдаткѣвъ краєвыхъ поноситъ наше селянство и маломѣщанство. (Голосы: *слухайте!*) Розумѣея само собою, що тое самое только въ еще болѣшій мѣрѣ треба сказати о додаткахъ на потреби повѣтові, не згадуячи вже о потребахъ громадскихъ, котрі поносятъ выключно самі громады.

Внов. Родимцѣ! Менѣ здаея, що той, кто въ такъ великой части причиняея до покрытия краєвыхъ и повѣтовыхъ податкѣвъ, має повне право вглянути въ господарку краєву и повѣтову. Съ жалемъ мушу сказати, що задля вѣсѣмъ намъ добре вѣдомыхъ причинъ (*Всеселѣсть*) число рускихъ пословъ въ соймѣ такъ дуже змалѣло, що рускій народъ не въ силѣ въ соймѣ отповѣдно выконувати такую контролю, тожъ прошу менѣ дарувати, що позволю собѣ надѣжжываючи Вашою терпеливості еще и въ томъ взглядѣ колька увагъ зрѣбити.

Думаю, що маємо повне право спытатися, що робится съ тими нашими грѣшми, якъ съ ними господаруея. Ото маю передъ собою „краєвий бюджетъ на р. 1881 ухвалений на засѣданю сойму въ дня 22 липця 1880“. Въ цѣлои суммы выдаткѣвъ 2,539.240 зр. ухваленои соймомъ припадае на кошта репрезентации краю 100.800 зр. а на кошта заряду краю, чи якъ звычайно у насъ кажуть, на зашорząd krajowy 215.956 зр. О коштахъ репрезентации краю не буду ничего говорить, бо мусѣбы я при томъ щось сказати о нашѣй соймовѣй працѣ, котра по дволѣтнѣмъ снѣ пробудилася на дуже короткій часъ для ухваленія бюджета — дволѣтного, мусѣбы я згадати и о додатку для краєвого маршалка 4000 зр. на репрезентацию краю и много иншого не дуже милого... Я повернуся до иншихъ выдаткѣвъ, а коли я вже згадавъ о коштахъ нашей краєвой самоуправы, о „коштахъ (автономичного) заряду краю“, то сконстатую лише на подѣставѣ выказѣвъ самого статистичного бюро кр. выдѣлу, що Галичина выдае на тіи кошта значно больше якъ незрѣвно выше экономично розвиненій краѣ: Долѣшна Австрія, Чехи, Моравія, Зальцбургъ, Сирія, Каринтія и що въ загаль що до высокости сихъ выдаткѣвъ Галичина занимае межі 12 коронными краями Австріи одно въ найпершихъ мѣстцѣ. Не хочу однакожъ на томъ лише опирати мого вывода. Высокі выдатки на автономичный зарядъ краю можуть бути въ одной стороны доказомъ марнотравности, але въ другой стороны можуть они такожъ свѣдчити о высоко розвиненѣмъ житію автономичномъ. Чи оно у насъ справдѣ такъ дуже розвинене, якъ бы можна судити по тыхъ выдат-

кахъ ставляющихъ нашу Галичину майже въ першѣмъ рядѣ межі 12 коронными краями, о томъ лишаю судъ Вамъ, Внов. Родимцѣ. (*Всеселѣсть*) Межи загаданными выдатками на зарядъ краю занимае найповажнѣйше мѣстце самъ бюрократичный аппаратъ краєвого Выдѣлу, котрый коштуе рѣчно 175.816 зр. (Голосы: *слухайте!*) се есть значно болѣшу половину, бо майже $\frac{3}{4}$ части вѣсѣхъ коштовъ краєвого заряду. Менѣ здаея, що если у насъ давнѣйше такъ дуже жалувалися на бюрократію нѣмецку, то намъ требабы теперь хіба жалуватися на бюрократію краєву чи автономистичну, не входячи вже въ еи національность. (Славно!) Не входяжу въ тое, що краєвий Выдѣлъ має ажъ трехъ директорѣвъ чи начальниковъ, розумѣея кромѣ маршалка, 6 членѣвъ Выдѣлу и 2 радѣвъ, — має дальше 7 секретарѣвъ, 8 канцисистѣвъ, 23 вѣлячкого рода адъюнктовъ, 15 асистентѣвъ, а кромѣ 7 возныхъ еще ажъ 10 сторожѣвъ отдѣлу манипуляційного и рахункового; не входяжу, какъ, въ тое, а укажу лише, що самі діурнисты краєвого Выдѣлу коштують рѣчно 39.505 зр. (Голосы: *слухайте, слухайте!*), сума така, якою ледви чи повеличаея якіи другій урядъ, хочбы съ далеко болѣшимъ кругомъ дѣятельности. А если вгляну до рубрики платы тыхъ діурнистовъ, то подыбую тутъ межі иншими діурнистовъ, котрі денно берутъ по 3 зр., по 3 зр. 60 кр. а навѣтъ денно по 5 зр. (*Слухайте!*) Менѣ здаея, що въ краю, где маємо таке множество интеллигентного пролетаріату, где пересѣчний молодой интеллигентный чоловікъ радо за 1 зр. запродае свою не колька-годинну але цѣлоденну працю, где укѣнченый правникъ съ испытами муситъ черезъ колька лѣтъ дармо працювати, чтобы оттакъ дѣстати хоть 500 зр. на рѣкъ, що въ такомъ краю платити діурнистовъ по 3 зр., 3 зр. 60 кр. и 5 зр. денно — не значитъ бути оцѣденымъ и що належалобы въ томъ взглядѣ иначе поступати, а що край нашъ не має за що такъ высоко оплачувати діурнистовъ. (Оплески; голосы: *Славно! Агдѣ оплутея банкротовой паны?*) Ба, а щожъ сказати, если мы мимо такъ сильного аппарата бюрократичного нашего краєвого Выдѣлу стрѣчаємо еще въ бюджетѣ такі навѣтъ для наибѣльшого бюрократы непонятніи позиціи, якъ пр. позиція 20: на заступство урядниковъ 2,000 зр. не згадуячи вже о численныхъ ремунерацияхъ, не знаю только, чи для тыхъ урядниковъ, котрі кажутъ себе заступати, (*всеселѣсть*) — а въ другой стороны мимо такъ сильной репрезентации возныхъ и сторожѣвъ еще позицію: на фротера 1,000 зр.?! (Голосы: *слухайте!*) Могъ бы я еще дальше робити уваги надъ нашимъ краєвымъ бюджетомъ, могъ бы я примѣромъ спытати, що значитъ для мене совѣсѣмъ незрозумѣла, якіибы „краєвий фондъ диспозиційный“ нагадуяча позиція 128: Do rozporządzenia Wydziału krajowego 30,000 złr.? Але не хочу вже трудити Васъ Вп. Родимцѣ, тими увагами. Вертаючи до самого предмету, приходится менѣ сказати, що въ бюджетѣ краєвомъ не богато знайдемо такихъ позицій, котрі бы непосредно, а навѣтъ хочбы только посередно попирали добро и ровѣй самого народа. Бели зважимо дальше, що соймові сесіи дуже рѣдко и коротко отбываються, если зважимо, що справы дотычаціи нашего народа, якъ реформы дорожнего закона, якъ улаженіе страшной мѣшанины власности споводованои тымъ, що народъ въ части задля незнанія приписѣвъ, въ части задля коштовъ и техничныхъ трудностей при побутію власности занѣдбуе переводити выдѣленые побутыхъ частей гипотечной посѣлости въ полишенои цѣлости, — що справы, якъ поднесеніе домового промыслу, ремесла, якъ ратованіе народа въ лихвы и экономичной нужды и много, много иншихъ дуже важныхъ справъ, якось ніякимъ чиномъ не можуть поступити на передъ и лежать совѣсѣмъ обложеномъ, хоть якъ недавно славлено, въ соймѣ не ма вже „баласту“ селянъ, — если

все тое зважимо, то справдѣ не дуже потѣшяющей образъ нашей краєвой автономіи розкрываея передъ нашими очима, а покликъ до рѣшучого и якъ найскоршого звороту въ дотеперѣшнюю дорогу мимо волѣ вырываея въ грудіи. (Славно! Славно!)

Не лѣпшій станъ розкрываея намъ въ нашѣмъ повѣтовѣмъ житію автономичномъ. Не хочу входить въ тое, якъ дуже недѣловѣдно, съ великою кривою нашою, заступленіи нашій интереса народній въ радахъ повѣтовыхъ, якъ за для того слаба ихъ дѣятельность и якъ мала популярность сего автономичной институтіи межі народомъ. Се вже зѣстало обняте въ першѣй нашѣй резолюціи, а умотивовано Внов. першимъ референтомъ. Звернуся лише до экономичной стороны радѣ повѣтовыхъ, бо такожъ и до ихъ удержанія въ далеко значнѣйшѣй части починаея нашъ народъ своимъ грошемъ. Вправдѣ не маю вглядѣмъ радѣ повѣтовыхъ достаточныхъ датъ статистичныхъ, бо гдѣякі выдѣлы повѣтові оказалися въ своѣй працѣ такъ ревными, що навѣтъ не пописывали кр. Выдѣлови жаданныхъ выказѣвъ. Мимо волѣ мушу послугуватися датами оголошеними лише по конецъ р. 1872. Але думаю, що черезъ тое не представляю невѣрно экономичной стороны радѣ повѣтовыхъ, а противно мѣй судъ буде о много лагѣднѣйшій отъ дѣйственности, такъ якъ загально вѣдомо, що ровѣй радѣ повѣтовыхъ за послѣдній лѣта именно подѣ вглядѣмъ экономичнымъ не поступивъ напередъ къ лучшему, а противно, о много звернуся до гѣршого. Отжежъ послѣ тыхъ датъ по конецъ р. 1872 коштували рады повѣтові въ Галичинѣ меньше-больше 367.800 зр. рѣчно, а въ сего припадае на удержаніе бюрократичного аппарата радѣ повѣтовыхъ больше якъ трета часть, бо около 135.686 зр. Пересѣчно платитъ кождый повѣтъ на удержаніе повѣтовыхъ урядниковъ автономичныхъ рѣчно до 2.000 зр. Суть то, якъ вже сказано, даты еще въ р. 1872, а що тіи выдатки въ того часу о много еще выросли, сего, думаю, не треба ажъ цифрами выказувати. Видимо отже и при радахъ повѣтовыхъ тую саму коштовность бюрократіи, яку видѣлисьмо и при кр. Выдѣлѣ. Якжежъ представляея наша повѣтова автономія въ очахъ нашего народа? Единымъ знакомъ житія сего автономіи въ очахъ нашего народа есть лише побѣръ додаткѣвъ до податкѣвъ на потреби повѣтові. Однакожъ тіи потребности повѣтові понимаются у насъ дуже дивно. Бдиною оправданою а больше замѣтною потребою представляются тутъ еще дороги повѣтові. Однакожъ и въ томъ взглядѣ треба бы бажати лучшей системы, именно, чтобы попередъ а бодай рѣвночасно була дѣбалѣсть про поднесеніе краєвой продукціи, безъ чого и наилучшій дороги на нищо не придадутся, а въ другой стороны, чтобы не розвивати тои нашей, прошу дарувати за выражъ, дорогоманіи до того, чтобы ажъ повѣтамъ наказувати ихъ коштомъ будувати желѣзницѣ и то желѣзницѣ такъ проблематичной вартости, якъ пр. желѣзница трансверсальная. А вже совѣсѣмъ не розумѣю, якъ можна до потребъ повѣтовыхъ зачислити справленіе контуша для повѣтового маршалка, або якимъ правомъ наказуе рада повѣтова громадамъ справляти за 5 зр. образки для подѣдержанія польского патріотизму. (Славно! славно!) За тое не бачимо, чтобы властивый а дуже важный кругъ дѣятельности назначеный радамъ повѣтовымъ въ автономичномъ взглядѣ якъ небудь переводився въ житію. Тои справдѣ необходимои працѣ для розвою нашего повѣтового и громадского житія мы совѣсѣмъ не бачимо, за тое доходять насъ лише слухи, що ось пр. при выборахъ маршалокъ повѣтовый стае на чолѣ польского комитета, або що секретарь чи писарь повѣтовый занимаея горячо перѣфореованіемъ польского кандидата и т. п. Белибы такъ дальше мало бути, тогды справдѣ существованіе такъ коштовныхъ радѣ повѣтовыхъ не далобыся ничимъ оправдати. (Славно!)

врозія Яновського) дра Фр. Костека, заступникомъ председателя дра Ом. Огонояского а секретаремъ проф. Ю. Романчука. Анкета подблизилась на двѣ секціи: педагогично-дидактичну и администраційну. Обѣ секціи отбываютъ що тыждни нарады: педагогично-дидактична що понедѣлка а администраційна що четверга вечеромъ.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ громадѣ Добрянчнъ, повѣта Сокальскаго 100 зр. запомоги на будову церкви а комитетови будовы костела и школы въ Подволочискахъ 200 зр.; громадамъ Рониці Руской, и Кривой пов. Старомѣского по 100 зр., на будову школъ.

— **Дня 2 сѣчня** (21 р. грудня) 1881 т. е. въ недѣлю о год. 2 зъ полудня отбудутся въ сали рады громадокои (въ магистратѣ) на І поверѣ **зборы тернопольскои филіи „Просвѣты“**, на котрой выдѣлае мае честь Вп. Членовъ запросити. Порядокъ дневный: 1) Справозданье зъ дѣяльности выдѣлу; 2) Выборъ новый выдѣлу; 3) Внесения членовъ; 4) Отчитъ.

Отъ выдѣлу филіи „Просвѣты“.
Въ Тернополи 18 (6) грудня 1880.
Дра В. Луцаковский, голова.
Ол. Бареттский, секретарь.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Въ праникѣ Воведена отбывся загальный зборъ членовъ филіи „Просвѣты“ въ Коломыѣ. — Въ новомъ выдѣлѣ выбранный головою Впр. о. І. Коблянскій, заст. головы Вп. Гр. Кульчицкій, секретаремъ Вч. о. А. Волинскій, контролеромъ Вп. Т. Грушкевичъ, кассиромъ и магазиномъ Вч. о. Н. Ленкій. На заступниковъ выбравъ загальный зборъ Вп. К. Полянського и Из. Трембицкого. При той случайности проситъ новый выдѣлъ Вп. замѣстителей членовъ филіи, чтобы отенеръ свои вклады або переказомъ почтовымъ подѣ адресую: „Н. Ленкій, гим. катихитъ въ Коломыѣ“ присылали, або до тогожъ рукъ въ руской читальни въ середѣ отъ 10—11 год. рано и въ пятницу отъ 4—5 год. зъ полудня складали. Если кто зъ П. Т. членовъ давнѣйше якого числа книжочекъ „Просвѣты“ не доставъ, може у него и взглядомъ нѣхъ дознатися.

За выдѣлъ фил. „Просвѣты“ *Н. Ленкій*.
— **О. Гавриль Телесниціи**, приходникъ въ Боянцѣ, Жовковскаго деканату, упокоився 23 листопада с. р. въ 83 роцѣ жита а 50 священства.

— **Михаиль Гойвановичъ**, ц. к. начальникъ судовый въ Журавнѣ, упокоився по довгой и тяжкой хоробѣ д. 9. с. м. въ 41. роцѣ велимъ хлопотливого жита. Похороны отбулись 11. с. м. при численомъ удѣлѣ народа великого стану и обряду. Мимо страшной снѣжниці явилось зъ власной волѣ 12 отцѣвъ духовныхъ, гдєкотри навѣтъ зъ подальшихъ сторонѣ, щобъ отдати послѣдню прислугу покойному, котрый привѣтливимъ обходженемъ съ людьми, краснымъ характеромъ въ пожитію сусѣдскому и горожанскому умѣвъ собѣ еднати сердца всѣхъ, кто только его познавъ. Яко совѣстный судія и справедливый урядникъ на тяжкомъ своемъ становищи старався все погодити великъ противности; надсильный высиленія прискорили его смерть порываючи 5 дробнымъ сиротамъ найблишого батька а безбратной вдовѣ найблишого мужа. Туга и рознука родины а невыказанный жалъ збранихъ товаришівъ покойному за домовиною до сырой могилы. „Вѣчная ему память“!

— **Загальны зборы товариства „Рускихъ Дамъ“** отбулись 12 с. м. въ канцеляріи Странопийского Института. До нового выдѣлу выбранъ Вп. панѣ: Ковальска (предсѣдателька), Алексевичъ (секретарка), Бѣленька, Геровска, Заревичъ, Ленка, Леонтовичъ, Лопатынска, Лопушанска, Площанска, Полянска, Сивулякова, Чайковска и Шараневичъ; ревизентками выбранъ пп. Литынска и Хромовска. Правнымъ дорадникомъ выбрано п. Ю. Геровскаго. Товариство „Рускихъ Дамъ“ числитъ до 80 членовъ зъ Львова и провинціи.

— **Зъ Рогатына** пишутъ намъ: Въ ч. 90 часописи „Дѣло“ вычитали мы згадку про отбывшую торжественно богослуженье за цѣсаря Іосифа ІІ въ церквѣ Рогатынской. Понеже въ той згадцѣ гдєщо пропущено, тожъ просимо тов доповнити. Подчасъ богослужения дня 29 н. ст. падолиста въ приходской церквѣ Рогатынской по заамвонной молитвѣ выголосивъ прехорошу, патриотичну, отвітну торжестну проповѣдь Пр. о. Павло Козюкъ, сотрудникъ зъ Вербиловця. Въ проповѣди своей, до котрой взявъ мотивъ зъ пѣсни И. Гушалевица уложенной въ память заложения камня угольного С. В. цѣсаремъ Францъ-Іосифомъ І подѣ другу городоку церквы и „Домъ Народный“ во Львовѣ (дня 6 (18.) жовтня 1851 р.)

„Чи вѣщій духъ говоритъ мнѣ?
Чи взоръ мой обманенъ, чи въ снѣ?
Виджу царя посередѣ насъ —
Се истина — о частный часъ!“

отмалювавъ молодой проповѣдникъ короткими но яскравыми красками образъ заслугъ незабутной памяти цѣсаря Іосифа ІІ для всѣхъ

Русиновъ въ загаль а для маломѣщанъ и селянъ въ особенности и закончивъ словами тоижъ самой пѣсни:

„Виджу, якъ бѣтъ прославленный
И силою вооруженный
Народъ свой вѣрный возлюбивъ,
Желаня нашъ исполнивъ“.

Церковъ досытъ обширна була переповнена вѣрными, но майже виключно селянами и то зъ прихода Бабинець долѣшнихъ, Залужа и многихъ прибувшихъ за орудками до мѣста. На жалъ не видѣли мы тутъ мѣщанъ Рогатынскихъ.

— **Зъ Жовковскаго**. Вѣдомость подана въ Ч. 91 „Дѣла“ въ дописи „отъ Жовки“ будуботы въ церквѣ села Деревня дня 17 (29) листопада с. р. лат. священникъ зъ Мостовъ отправлявъ богослуженье за погибшихъ въ повстаніи 1830 р., есть совѣмъ невѣрно и почивае видимо на непорозумѣнію. Сего дня с. е. 17 (29) листопада не бувъ навѣтъ лат. парохъ зъ Мостовъ въ Деревнѣ, а рускій приходникъ сего дня отправивши богослуженье рано отѣхавъ доперва на вечерокъ декламаторско-музыкальный до Львова. Въ вторникъ дня 18 (30) листоп. прѣхавъ лат. пар. ке. Лаушка зъ вел. Мостовъ, отправивъ тиху службу богу и высповѣдавши 85 лѣтню слабу старушку П-ю Старженскую отѣхавъ, а богослужения за погибшихъ повстанцівъ ніякого не було. Ни старша ни молодша п-нѣ Старжинска николи не занимались колонизаторскими оваціями и якъ цѣла ихъ родина суть дуже приклонны для руского обряду и для самого руского народа. Ихъ тѣтка п-нѣ Творжинска своимъ коштомъ збудовала р. 1846 велику церковь, мужъ п-ѣ Старжинской тожъ само много жертвовавъ на доконченне будовы церкви и самъ бѣдивъ до Львова по бляху на церковь и инші украшения, а п-нѣ Старжинска дуже радо значнымъ даткомъ причинилася до выбудованя приходского дому и красными рѣчами власноручной работы неперестанно причиняеся до украшения церкви и до поднесения красоты нашего обряду. Тожъ само и лат. парохъ ке. Лаушка зъ вел. Мостовъ есть дуже честнымъ и нашому обрядуи сприяющимъ священникомъ. Тожъ радо отдаемо имъ всѣмъ принадлежну честь и признательность. Що же дотычить о. Т(урчиньского), то бѣтъ есть дефицитомъ и не належить до складу чина св. Василія Великого. У оо. Василіянь церковь не була и не могла бути въ день Іосифиньского обходу замкнена, бо церковь що дня рано отворена и що дня отпавляеся богослуженье. ОО. Василіане не брали ніякой участи въ якихъ небудь польскихъ демонстраціяхъ, противно, они ревно занимаются руско-народными сиравами.

(8) **Товариство академично „Дружный Лихварь“** розвиваея сего року дуже хорошо. Въ минушомъ ч-лѣ „Дѣла“ була бесѣда о вокально-декламаторскомъ вечери, сполученомъ съ отчитомъ акад. Корнила Заключинского, теперь доносимъ, що товариство рѣшило устроювати заразъ по святахъ цѣлый рядъ такихъ вечерницъ и отчитовъ. Мусимо поднести на сѣмъ мѣстци енергію и дѣятельность темерѣшого выдѣлу съ его председателемъ тов. Евг. Олесницкимъ — онъ бо зробивъ сего року „Дружного Лихваря“ правдивымъ огнищемъ товариского жита и працѣ всен руско-народной патриотичной молодежи львовского всеучилища. Лихварь числитъ теперь близько 80 членовъ.

(II) **Зъ Вѣдня** пишутъ намъ: Товариство рускихъ академиковъ у Вѣднѣ „Сѣчь“ устроило дня 4 с. м. вечерницѣ (Redeaabend), на котрыхъ тов. І. Косъ державъ отчитъ „О политичномъ и экономичномъ станѣ Галичины“. Надъ отчитомъ велель оживленіи оговору. Хоръ товариства отсѣлавъ удачно кѣлька народныхъ пѣсень. Вечерницѣ, якъ звычайно, закончилися т. зв. „кругосѣвомъ“. Членовъ и гостей взявшихъ участь въ вечерницяхъ було до 50.

— Австрійске министерство отняло почтовый дебитъ журналовъ „Громада“, котрый выдае въ Женевѣ Драгомановъ.

— **Выдѣлъ красивый** затыгнувъ въ новоутвореный банкъ для краѣвъ коронныхъ (Länderbank) пощичку краеву въ квотѣ 600.000 зр. Членъ выдѣлу краевого

дръ Верещинскій уложивъ въ Вѣднѣ съ дирекцією банку слѣдуючі условия: Банкъ вышлатитъ выдѣлову краевому за довжымъ скриптомъ безъ интабуляціи на будынку соймовомъ — 600.000 зр., котры выдѣлъ краевый звертати буде въ протягу 25 лѣтъ въ поврочныхъ ратахъ по 12.000 зр. Отъ кождочасной довжної сумы край буде платити только 4-9 проценту. Выдѣлъ краевый подтвердитъ вже тѣи условия, въ наслѣдство чого пощичка вже въ сѣмъ мѣсяци буде зрєализована.

— **П. Каликѣтъ Кручковскій**, директоръ гимназіи коломыйской, перенесенный въ станъ спочинку, одержавъ отъ цѣсая найвысшю признательность за довголѣтній заслуги.

— **Новый аптики** позволила краева рада санитарна открити въ Куликовѣ и Козловѣ.

— **Краева рада санитарна** рѣшила, чтобы антика безъ вѣдомости лѣкаря не выдавала другій разъ лѣкарства на рецептъ, на котру вже разъ лѣкарство було взято.

— **Новы значки стемплевый** всѣхъ категорій, съ вынѣткомъ газетныхъ по 1 кр. и 2 кр., войдутъ въ уживанье отъ 1 сѣчня 1881. Будутъ отже новы марки по 1/2, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 15, 25, 36, 50, 60, 75 и 90 кр., дальше по зр. 1, 2, 250, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 15 и 20, наконецъ стемплѣ до календарѣвъ по 6 кр. Теперѣшны значки стемплевый могутъ бути уживаны только до 31 сѣчня 1881. а отъ 1 лютого до 30 цвѣтня 1881 могутъ бути въ урядовыхъ стемплевыхъ магазинахъ бесплатно на новы вымѣняны.

— **Смерть отъ горѣвки**. Парубокъ 26 лѣтній, Иванъ Литвинъ, зъ Рожнова коло Товмача выпивъ о закладъ однимъ душомъ квартиру горѣвки. Геройство свое окупивъ смертію.

— **Спростованье друкарской ошибки**. Въ чч. 93 и 94 „Дѣла“ закралася на стор. 3, стовици 3, стихъ 4 зъ горы важна ошибка. А именно замѣстъ 228.401 зр. мае бути 12,228.401 зр.

Вѣсти епархіальный.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Именованъ почетными совѣтниками консисторскими, съ правомъ носить крылошанскій отличія Веч. оо. К. Бѣлевичъ, деканъ въ Утишковѣ; М. Коржинскій деканъ въ Вовчківцахъ и Ю. Левицкій деканъ въ Журковѣ.

На конкурсъ розписана парохія Гарасимовъ, дек. Жуківского, съ речинцемъ до 3 н. ст. марта 1881. р.

Въ пропозицію взятъ на Покропівну о. К. Залускій; на Шишковѣ о. Ф. Гавришо.

Презенту получили Веч. оо. А. Филиповскій зъ Руды на Млыниска; М. Курбасъ зъ Острова на Сушно; А. Лагодинскій зъ Стѣнки на Тростянецъ дек. Золочѣвского; Е. Косевичъ на Тязовѣ и И. Черепашинскій на Керницію.

Резиновали Веч. о. Т. Косевичъ зъ завѣдательства въ Черепинѣ и Е. Головацкій зъ Суходоля на приходъ въ Тудоровѣ.

Введенъ въ душпастирскій посады Веч. оо: І. Билинkevичъ яко сотрудникъ въ Па-

сѣнцѣ; П. Ступницкій яко сотрудникъ въ Товмачку; І. Венгрияновичъ яко сотрудникъ въ Пойлѣ; І. Безушко яко сотрудникъ въ Пневѣ; Ю. Герасимовичъ яко сотрудникъ въ Городку; А. Стефановичъ яко завѣдатель въ Потоцѣ; Т. Яворовскій яко сотр. въ Тысьмениці; Ю. Дуткевичъ яко сотр. въ Звенигородѣ; И. Кисѣлевскій яко завѣдатель въ Кругульцѣ; І. Волошинскій яко сотрудникъ въ Тисовѣ; Вл. Колынковскій новопоставл. пресв. получивъ грамоту на прив. сотрудника въ Чехахъ, дек. Олеского; А. Обрѣзковъ новопост. пресв. получивъ сотрудничество въ Книгиничахъ дек. Ходорівского; Н. Коначъ получивъ сотрудничество въ Курянахъ, дек. Нарѣвского.

Въ львовскѣ душ. стѣменице приняты на І роцъ богословія п. В. Войнаровский.

Зъ Епархіи Перемысской.

Душпастирскій посады получили Веч. оо. К. Козловскій зъ Цвиржа приходъ Жегестовъ; М. Ольшанскій зъ Горбача приходъ Старяву; Ю. Плятекъ зъ Татаръ завѣдательство въ Годиныхъ; І. Копыстанскій зъ Жегестова завѣдат. въ Мѣли у; І. Негребейскій зъ Злизянки завѣдат. въ Сельци (дек. Мокрянского); І. Несторовичъ зъ Сельця сотрудничество въ Волчи долѣй: М. Морозовскій зъ Ветлина сотруди. въ Сосниці; Н. Іосифовичъ, новопоставл. пресвитеръ приватне сотруди. въ Подгайкахъ.

Презенту получили Веч. о. А. Вархольякъ зъ Княжополя на капелянію Мигова.

Въ пропозицію принятъ на приходъ Старый Яжовъ Веч. оо: І) Левъ зъ Залужа; ІІ) Прухницкій зъ Головеца долѣй; ІІІ) Колпачкевичъ зъ Миротина; 4) Стецѣвъ зъ Березця; 5) Глушкевичъ зъ Дидевои; 6) Мацюракъ зъ Михалевицъ; 7) Ивасевко зъ Ярославля и 8) Кравичъ зъ Старого Язова.

Курсъ львовскій зъ дня 20. л. грудня 1880.

	платятъ жадають	
	австр. валютою	безъ купону
1. Акции за штуку.	р. кр.	р. кр.
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281 —	28 —
„ львов.-черн.-ис. по 200 р.	170 50	173 50
Банку гил. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 90	98 90
„ „ „ по 4% ав.	91 70	92 07
„ „ „ по 5% ав. период.	97 90	98 90
Банку гил. галиц. 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индemnизация галиц. 5% м. к.	98 40	99 40
Облиги коммунальнй Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пощички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ Станиславова	24 —	26 —
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 54	5 64
„ цѣсарскій	5 56	5 65
Наполеондоръ	9 33	9 43
Полнимперіаль	9 65	9 75
Рубль російскій ерѣбный	1 57	1 71
„ паперовый	1 19 1/2	1 21 1/2
100 марокъ вѣмецкихъ	57 80	58 60
Серебро	99 50	100 50

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА. ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручае на свята

ВИНА

угорскій
австрійскій
французскій
ренскій
мозельскій
малага
мадере

Коньякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (2—6)

Появился въ продажѣ:

ПЕРШІЙ РУСКІЙ КАЛЕНДАРЬ СТѢННЫЙ на роцъ 1881.

и коштуе:

на бѣломъ канцелярийномъ панери 20 кр.
на грубомъ рисунковомъ „ 25 „

и ПЕРШІЙ ПРАКТИЧНЫЙ

КАЛЕНДАРЬ КЕШЕНЕВЫЙ на роцъ 1881

разомъ съ нотесомъ, елеганцко оправленный въ полотно и коштуе 36 кр.

Оба тѣи Календарѣ вышли наладомъ „Руской Торговлѣ паперу“ во Львовѣ, ул. Руска ч. 5, где наилучше въпрость замовляти. 1—1

ХИНЬСКО-РОССИЙСКИЙ

ЧОРНЫЙ-Нг. I. 1/2 кильо . . .	зр. 1.40
„ „ II. „ „ . . .	зр. 1.60
„ „ III. „ „ . . .	зр. 1.80
РОДИННЫЙ НАЙЛУЧШИЙ . . .	зр. 2.—
SOUCHONG SANSIN-скій . . .	зр. 3.—
„ ASSAM . . .	зр. 4.—
„ NINGHOW . . .	зр. 5.—
ВЫСВКИ Nг. II.	зр. 1.20
„ Nг. I.	зр. 1.50

Ч А Й

ПОРУЧАЕ

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

І. ПАДЕВСКОГО

во ЛЬВОВѢ

рынокъ Ч. 13.

ЧОРНЫЙ И ЦВѢТОЧНЫЙ

MELANGE РОДИННЫЙ съ цв. 1/2 к. зр. 3 —	
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „ зр. 4.—	
„ ЦѢСАРСКИЙ „ „ зр. 5.—	

Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ
въ Москвѣ.

ЧОРНЫЙ 1 фунтъ ваги російской	зр. 2.80
„ ПЕРЕДНІЙ 1 ф. в. р. „	зр. 3.20
„ ЛУЧШИЙ 1 ф. ваги рос.	зр. 3.60
„ НАЙЛУЧШИЙ „ „	зр. 4.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „	зр. 4.60

Замовленя зъ провинціи сповняе отворотною почтою якъ найстараннѣйше.

(3—3)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годины по полудни.

Реданція и администрація підъ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламціи
належитъ пересылать підъ адресомъ:
редакціи и администраціи „Дѣла“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламціи неопечатанъ вѣднѣ
отъ порта.

Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ на рокъ 1881.

Съ нынѣшнимъ днемъ розписуемо
предплату на слѣдующій р. 1881 нашої
часописи.

Середъ найнепріятнѣйшихъ обстоя-
тельствъ, середъ загальнои апатіи Руси-
новъ, веденій одною вѣрою въ жизнен-
ность руского народа розпочалисьмо
выдавництво нашої часописи, щобы роз-
будити Русинѣвъ зъ тои загальнои оспа-
лости и рѣвнодушности, вляти вѣру
въ успѣшность нашого народнаго дѣла,
а що найважѣйше, щобы сполучити
всѣхъ Русинѣвъ до спѣлности и одноду-
шности праць для добра нашого руского
народа.

Недовѣрчивость, съ якою звичайно
стрѣчаея кождоу нову часопись, а еще
бѣльше злобно а численно розсѣваній кле-
веты о нашої часописи людьми злои во-
лѣ, поставили тяжкіи перешкоды нашому
выдавництву. Въ почутіи святости дѣла,
яке піднялисьмо, мовчали мы на всѣ тѣи
противъ насъ вымѣриваній клеветы и ста-
ралисьмося на дѣлѣ показати, якій инте-
реса заступаемо и якій справѣ служимо.
Черезъ рокъ нашої неутомимой и съ
великими перепонами полученной дѣятель-
ности розъяснилисьмо вповнѣ нашу пер-
вѣстну, коротко высказану програму и
нынѣ можемо смѣло сказати, що тая про-
грама стала не только ясною для всѣхъ
читателѣвъ нашої часописи, але найшла
одобреніе цѣлои австрійской Руси.

Если нынѣ середъ загалу Русинѣвъ
почало бити живѣйше народне житѣ, если
въ всѣхъ вступила нова вѣра въ успѣш-
ность нашої народнои справы и загалъ
уже вповнѣ забувъ на недавній, бо еще
несповна передъ рокомъ веденій горячій
спору партійный, если нынѣ всѣ Русины,
якъ пристойтъ рѣднимъ братьямъ, съ оду-
шевленіемъ рука въ руку станули спѣль-
ными силами до праць на народнои нивѣ
и если на такъ радѣстный обьявъ нашого
нового житя затрепѣли навѣтъ нашіи ѳт-

вѣчній противники, то наша часопись безъ
самохвальства може приписати собѣ не
малу заслугу въ томъ оживленіи Руси-
новъ, въ томъ розбудженіи нового житя
и новои всенароднои праць.

Не дотыкаючи ніякихъ партійныхъ
поглядѣвъ и справъ, старались мы указа-
ти на жизненній, всѣмъ Русинамъ спѣль-
ный справы народній, а поясняючи ихъ по
нашимъ силамъ заохочувалисьмо до спѣль-
ности праць и тымъ підпомогли мы дѣй-
ствие переведенія помирения всѣхъ
до бромислячихъ Русинѣвъ. Смѣ-
ло ставали мы въ оборонѣ всѣхъ нашихъ
правъ народныхъ, підносилисьмо и обго-
ворювали такъ всенародній справы, якъ и
спеціальній справы нашого духовенства,
нашого учительства и въ загалѣ цѣлои
нашої интеллигенціи, не поминаючи при
томъ важныхъ справъ нашого мѣщанства
и селянства.

При всѣмъ томъ руководилисьмо
головною мыслію здвигнути загалъ Руси-
новъ до живои дѣятельности и мы першіи
підняли и всѣма силами попирали скли-
канье народнаго вѣча Русинѣвъ, котре
сталося вѣкопомнымъ починомъ нового
житя, новои дѣятельности всѣхъ Ру-
синѣвъ.

Нероздѣльно сполучивши долю на-
шої часописи съ долею руского народа
и вѣрній нашої програмѣ: „щобы всѣ
щиріи Русины, познавши дотеперѣшній не-
достатки и хибы, и почувши потребу
сполученія всѣхъ нашихъ силъ, якъ одна
вѣтка родина сполучились до органичнои
праць надъ здвигненіемъ руского народа
до силы и славы“ — ѳткликаемся до
всѣхъ нашихъ Впов. Родимцѣвъ, щобы
якъ найчисленнѣйше підпомогли нашу
часопись своею предплатою, а розпро-
стороняючи своею численною и живою
участію нашу часопись въ всѣхъ рускихъ
домахъ, по цѣлѣмъ нашѣмъ краю, тымъ
самымъ причинились до оживленія и спо-
лученія всѣхъ Русинѣвъ въ одну цѣль
непобориму, дѣятельну и своєю високою
задачу народнои свѣдому.

Чимъ бѣльше численною буде тая

участъ В. П. Читателѣвъ, тымъ основнѣй-
ше и ширше будемо могли сповнати на-
шу службу всенародному дѣлу Русинѣвъ.

Тожъ просимо о якъ найскорше и
найчисленнѣйше надсыланье предплати, а
зъ нашої стороны доложимо всякой ста-
ранности, щобы нашу часопись зрѣбити
живымъ органомъ всѣхъ нашихъ народ-
ныхъ интересѣвъ, цѣлои нашої Руси.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ съ пе-
ресылкою:

въ цѣлѣй Австрій:	За границу:
на цѣлый рокъ 8 зр.	на цѣлый рокъ 10 зр.
на пѣть року 4 зр.	на пѣть року 5 зр.
изъ чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимается ѳтъ ко-
ждого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выхдити Би-
бліотека найзнаменитѣйшихъ повѣстій по 2
печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣднего
дня кождого мѣсяця. Предплата на Библио-
теку найзнаменитѣйшихъ повѣстій чверть-
рѣчно 1 зр. 25 кр., пѣврѣчно 2 зр. 50 кр.,
цѣлѣрѣчно 5 зр. а. в. Для предплатниковъ
„Дѣла“ и „Зорѣ“ обнижаея предплата на
Библиотеку на 1 зр. чверть, 2 зр. пѣвр.,
4 зр. цѣлѣр. Ви. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ
за чвертьрѣчною доплатою лишъ 1 зр. майже
що тыждня получати аркушѣ дуже займаю-
чихъ повѣстій.

Народне вѣче Русинѣвъ
а галицко-польска праса.
(Библиогъ до статіи: Русины а Поляки.)

II. *)

Якъ ѳтнеслася галицко-польска пра-
са до народнаго вѣча Русинѣвъ? Зъ
першого разу бувъ видимый замѣръ со-
всѣмъ мовчати о томъ обьявѣ нового
житя Русинѣвъ, и скажемо ѳверто, бу-
лобы се може пѣсля приповѣдки: si ta
cuius philosophus mansisses — хотъ
въ части уратовало и безъ того не такъ
то сильно повагу и честь галицко-поль-
ской прасы. Однакѣмъ сталося иначе.
Перша не выдержала и вырвалася говѣр-
лива Gazeta Narod. и въ само навечеріе
народнаго вѣча, коли простора сая „На-
роднаго Дому“ була биткомъ-набита ру-

*) Гл. Ч. 93 и 94.

скими патриотами зъ всѣхъ майже кѣн-
цѣвъ Галицкои Руси, оголосила торже-
ственно, що замѣрене вѣче Русинѣвъ
„zrobiło kompletne fiasko“! Але народне
вѣче Русинѣвъ було надто величавымъ
обьявомъ народнымъ, щобы его збити
мовчаніемъ, або оголошеніемъ яко „fi-
asko“, котре не только обняло новымъ
тепломъ всѣхъ Русинѣвъ, але й широ-
кимъ гомономъ роздалося навѣтъ въ за-
граничныхъ часописяхъ и навѣтъ такъ
поважна хотъ ѳтъ нашихъ краевыхъ
справъ дуже далеко стояча Augsburger
Allgemeine Zeitung подала майже повный
текстъ ухваленыхъ резолюцій. Се видимо
вырвало галицко-польску прасу зъ замѣ-
реного мовчания и то въ способѣ найфа-
тальнѣйшій. Gazeta Narod. взялася дока-
зовати, що въ сали „Народнаго Дому“
не може помѣститись бѣльше якъ 180
людей и що для того на вѣчу было лишъ
„kilku księży i kilkunastu dziaków i pa-
łamarzy i nieco szkolnej młodzieży“.*) Дальше
почала Gazeta Narodowa сво-
имъ звѣстнымъ непарламентарнымъ спо-
собомъ голосити передъ свѣтомъ, що
„розбудженіе ненависти противъ По-
ляковъ было цѣлю всего торжества Ю-
сифиньского, якъ се ясно выступило въ
мовѣ Барвѣньского (въ ѳтчитѣ на вечерѣ)
„opartej na najzupełniejszych fałszach“**)

*) Забула однакѣмъ, що въ часѣ кон-
церту Рубинштайна (въ той самой сали
только безъ прилегающихъ кѣмнатъ, котрій
пѣдъ часѣ вѣча были такожъ заповненіи) са-
мажъ начислила надъ 1300 слухачѣвъ, а
рокъ-рѣчно пѣдчасъ карнавалу регеструе,
що на балахъ въ тойже сали выгѣдно тан-
цюе 120 парѣ „mazurka“! А що до школьной
молодежи забула такожъ Gazeta Nar., що
въ тойже день кр. рада школьна манифе-
стующи своій патриотизмъ австрійскій
приказала школьной молодежи сидѣти не на
митингу (где для ней и безъ того не было
мѣста), але въ школѣ за книжкою.

**) Якъ звѣстно п. Барвѣньскій въ сво-
имъ ѳтчитѣ съ замѣромъ оперѣ свои выводы
выключно лишъ на польскихъ писа-
теляхъ якъ K. Szajnoch, T. Czacki и ин.,
и они то суть тими „najzupełniejszymi fał-
szami“.

Гдешо про Скитъ Манявскій и устне переданье про его знесеніе Іосифомъ II.

Признатися треба, що инші народы
умѣють лучше переуховувати свои хотѣбы
и малоцѣннѣйшіи памяткы, якъ мы нашіи
святощѣи первостепеннѣйшіи! Кости нашого
князя Льва († 1301), ѳткрыті въ лаврѣв-
скѣмъ монастырѣ надъ Днѣстромъ р.
1767, выкинено Богъ знае где, — а до-
мовину срѣбну зъужито на иншіи цѣли, —
старіи а дуже цѣннѣйшіи документа гинуть
въ бѣзвѣстѣяхъ а про стариннѣйшіи похиліи
муръ Скита, тую славу нашу народно-
церковну памятку не ма и теперъ еще
кому заходитися. Жидова, що лѣтною
порою звѣздитъ до Манявъ на женитицю,
завягае красною порою пляцъ мѣжъ му-
рами и цвинтарѣ, где спочиваютъ кости
тысячѣвъ рускихъ пустельникѣвъ-аске-
тѣвъ, а ѳтъ часу до часу завѣдуть
сюды такъ звана интеллигенція въ
Солотвинѣ и зъ Богородчанъ на про-
гульки, бенкетуе и танцюе на грѣбахъ
и выполошуе совы хрипливою своею му-
зикою. Скитъ належитъ до наибѣльше
завѣданныхъ и споневѣрившихъ нашихъ
памятокъ; до него ѳтносятся слова Цице-
рона: „Floruit quondam, nunc deest“. При-
кро поглянути на околичнѣйшіи горы, обна-

женіи зъ лѣсовъ черезъ Нѣмцѣвъ*), на
упадающій муръ, на котрыхъ въ горѣ
шумятъ ялички и смеречки, що позапу-
скали глубоко въ стѣны свои корѣня и
на тѣи кѣвѣточки, що мовъ на воздухахъ
на найвысшихъ вежахъ колышуть свои
пестріи головки, підносячи развѣяній кон-
трастъ житя и смерти, — а жалъ дохо-
дитъ уже до краю, коли згадаемъ, що за
кѣльканацѣть лѣтъ повалится все до
крихты! Кѣлькѣмъ зъ ѳтеи вносилося
молитовъ, кѣлькѣ жило тутъ богоугодни-
ковъ ѳуединено во безмолвію оклева-
лимошесѣмъ лѣтъа животоа своего, нѣдѣ-
свое естество алчково, жаждею, бѣдѣ-
нїемъ и трѣдомъ, кѣлькѣ зболѣлыхъ и
страждущихъ сердець, кѣлькѣ палающихъ
горячою любовію до Бога аскетѣвъ доко-
нало въ той тихѣй обителіи своего вѣка!

Скитъ заложенный о. Иваномъ Кни-
гиницкимъ, сыномъ заможныхъ родичѣвъ
зъ Тысьманицѣ на Покутю; основатель
и першіи игуменъ, знанный пѣдъ именемъ
монастырскимъ Іовъ, бувъ вразу монахомъ
въ Угорникахъ (пѣдъ Станиславомъ),
такъ що скитекій монастырь бувъ дочер-
нымъ Угорницкого. Церковь заложена:
мѣсца септемвриа 13, рокъ 1612, при

*) Ключъ Солотвинскій, ѳтже и Ма-
нява съ руинами Скиту, проданъ Камерою,
пѣшлии зъ однихъ рукъ нѣмцкихъ въ другіи.

великомъ короліи Жигмонтѣ третѣмъ и
при старостѣ Галицкомъ Влодѣкѣ, при
Епископѣ Львовскомъ Іереміи Тесаров-
скимъ.*) Вѣдомо, якъ зацвѣтъ съ часомъ
той монастырь, яку ролю ѳтгривавъ ѳнъ,
коли запроваджувано унію, що именованій
епископъ львовскій приѣздили сюды по
благословенію и щобы одержати потвер-
женіе своєю правѣрности ѳтъ игумен-
новъ скитекихъ, що обителѣ тую ѳтви-
джували часто рускій и молдавскій вла-
дыки и що при головной церквѣ и при
пѣдбѣчныхъ малыхъ церковкахъ, розкине-
ныхъ по горахъ перебувало въ Манявѣ
часомъ рѣвночасно до 200 монаховъ.**)

До недавна жили еще въ Манявѣ
старіи люде, що еще тѣмили Скитъ зъ
часѣвъ, нѣмъ его Іосифъ II знѣсе, и опо-
вѣдали про него. Одинъ зъ нихъ, Романъ
Яцейковъ, пасѣ будучи 11 лѣтнимъ
хлопцемъ, гуся скитекій, приучився при
церквѣхъ дяковства и бувъ ѳттакъ до своєї
смерти (р. 1859) дякомъ въ Манявѣ.
Другій, Олекса Бѣласякъ служивъ въ
монастырѣ довѣйшій часъ и бувъ ѳттакъ

*) Житѣ и жизнь преподобного Отца
нашого Іова и т. д. Гл. Зоря Галицка яко
альбумъ. 1860.

**) Ближній вѣсти о томъ спѣдѣваемъ
вычитати въ 2 части руской исторіи сла-
внаго нашого историка дра Шараневича,
котра якъ зачуваемъ, незадолго має появиться.

газдою въ Манявѣ до р. 1847, въ котрѣмъ
маючи близько 100 рокѣвъ, умеръ.

Знесеніе монастыря было заповѣдже-
не пѣсля переданія кѣлька днѣвъ напе-
редъ; черцѣ выкористали той часъ, ку-
талися по всѣхъ закуткахъ день и нѣчь;
цѣлыми ночами горѣли свѣтла въ ке-
ліяхъ и въ церквѣ. Отецъ „Паладій“ Ва-
дивъ конемъ по селѣ и стѣгавъ у людей
довги. Дня 26-го вересня 1785 (въ свято
Воздвиж. Ч. Креста) надѣхавъ верхомъ
зъ Солотвинѣ комисаръ Штрассеръ, приѣ-
шовъ до церкви, где ѳтправлялася Служ-
ба Божя, перервавъ богослуженіе и ка-
завъ черцямъ, щобы забиралися; самъ
сѣвъ на престолѣ. Монахи плакали, —
стали середѣ церкви, ѳтпѣвали пѣсень:
„подѣ Твою милость...“ и пѣшлии лѣсами
горѣ Батареомъ (Скитцемъ) туды якъ до
Битькова. Монахи кинули проклѣтъ на
всѣхъ, що ихъ власнѣсть забирати бу-
дутъ, для того мѣсцевѣ церковь манявска
не має крѣмъ щипцѣвъ паламарскихъ на
довѣмъ патыку, совѣмъ ніякои памяткы
зъ Скита. По одному або по два обрѣзы
знаходятся въ сусѣдныхъ церквѣхъ и. пр.
въ Манастырчанахъ, Марковѣ, Солотви-
нѣ; латинскій костелъ въ Солотвинѣ
мае зъ ѳттамъ одинъ двѣтъ, иконостасъ
зъ головной церкви есть въ Богородча-
нахъ, сама церковь (деревяна) въ Надвѣр-
нѣ а ризы и начиня церковне суть въ

и що народне втче Русинів прийняло резолюції „о поділ Галичини і знесенню патронату“, с. е. тое, о чім на втчу навть бесѣды не було! Dziennik pol., котрий заховав якійсь час досить тактовне мовчанье тож само не выдержав до кінця і в неудачній формѣ пережитого гумору представив, що „дренною частію сего соймака були стереотипові жалоби, на Ляхів гнетучих рускій народъ.“ Навть на око поважний „Czas“ не написав ні слова правды о тѣм втчу, совсѣм замовчав содержание ухваленых резолюцій и руководячися пристрастным а при тѣм дуже плитким судом свого львівського кореспондента сивился доказати, що народне втче Русинів було манифестацією централістичною (parteitag centralistyczny w narodnym domu we Lwowie), а предложен резолюцій, з котрых ани однои не посмѣвъ подати своимъ читателямъ, назвав „sześćszpaltowym aktem oskarżenia na ucisk narodowości ruskiej przez Polaków“.

Тіи жовтію і ложію переповнені отзиви галицко-польскои праси могли быти найлучшимъ доказомъ удачности народного втча Русинів, если бы в загаль на тое треба було еще доказѣвъ. Русины могутъ бути справдѣ думні зъ того, що приневодили противників: або признатися до вини, або хопити за оружје ложі. Однакожъ якъ зъ однои стороны може се бути потѣшаючимъ, такъ зъ другои стороны мусимо дуже жалѣти надъ такимъ поступованьемъ галицко-польскои праси. Якъ же жъ може руководити, якъ може образувати польску читаючу публику праса, котра не страхася злонамѣрено самою найявнѣйшою неправдою в блудъ вводити и пристрастію наповати читаючихъ в справѣ такъ многоважній, якъ міжнародній отношеня Русинів до Поляківъ? Тажъ тая сама праса недавно еще сама доказовала, що до крайности розъярена борба межі Русинами а Поляками „не тѣлько мучить але й обезсилює оба народы“ и що дальше поступати в тѣмъ направленію пристрасти и розъярення принесе тѣлько шкоду краєви. Чи жъ зробила галицко-польска праса що нибудь такого, щоби усмирити тую борбу и полагодити обопільній отношеня? Мы розумѣли бы и найострѣйшу критику ухвалъ народного втча, але слѣпон, ажъ до безпамятности посуненои пристрасти и злонамѣреного перекручування тыхъ ухвалъ мы ніякъ не можемо розумѣти. Если ухвалені резолюції такъ оездѣставни и не дадутся ничимъ оправдати, якъ се перехвалюєся „Czas“, то для чоґожъ не подати тыхъ резолюцій дословно и не выказати сеи безѣдѣстав-

ности? Тымъ думаємо зробила бы галицко-польска праса велику прислугу справѣ польскої в Галичинѣ, бо тѣлько выказаньемъ безѣдѣставности жаданъ Русинів могла бы польска справа в Галичинѣ хоть в части очиститися ѳтъ справедливого замѣту гнету Русинів. Если жъ ухвалені резолюції суть „sześćszpaltowym aktem oskarżenia na ucisk narodowości ruskiej przez Polaków“, то чи жъ не слѣдовало бы Полякамъ ѳтповѣсти обороною на сей актъ, а если у нихъ не ма сеи обороны, такъ чи жъ могутъ говорити о несправедливости жалѣвъ руского народа? Першимъ условіємъ всякихъ міжнароднихъ отношенъ мусить бути правда и справедливѣсть. Не хочемо вже вхидити в тое, чи галицко-польска праса оказала сеи коли нибудь справедливою взглядомъ Русинів. Але чи служитъ она правдѣ и чи правдиво представляє жаданя Русинів? Если Русины заявили противъ централизму а за помиреньемъ и рѣвноуправненьемъ всѣхъ народѣвъ Австріи, — а галицко-польска праса мимо того навязує Русинамъ централизмъ и руске втче называє централистичнымъ parteitag-омъ; если Русины заявили жаданье усиѣлшого и для народа хосенного розвою автономичного житя, а галицко-польска праса вмовляє в своихъ читатѣлѣвъ, що Русины жадають знесеня сойму и цѣлои автономіи (якъ се именно подавъ „Czas“); если наконецъ Русины указуючи на экономичный упадокъ народа зывають такъ Русинів якъ и всѣхъ добромъслящихъ Поляківъ до спѣльной працѣ надъ пѣдвигненьемъ такъ руского якъ и польского народа зъ экономичного упадку, а польска праса мимо того навязує Русинамъ слѣпу ненависть противъ всего, що польске, — то таке поступованье ачейже никто не може назвати представляемъ правды! Чи жъ такимъ способомъ хоче галицко-польска праса полагодити отношеня межі Русинами а Поляками? Справдѣ сѣ жалеѣмъ треба сказати, що галицко-польска праса напуваючи неправдою и пристрастію до Русинів своихъ читатѣлѣвъ тымъ самымъ стаєся винною зрады найсвятѣйшихъ народныхъ правъ и замѣсть лагодити, злонамѣрено пѣдммухе обопѣлну вражду міжнародну. Жаль бере згадати, які отношеня мусять вырождуватися при тѣкомъ станѣ рѣчій, где цѣла праса — тая прилюдна опинія однои стороны — воює злонамѣреною неправдою противъ найсправедливѣйшихъ жаданъ другои стороны. Безъ взгляду на тіи напасти пѣйдуть Русины дальше своєю дорогою, але при тѣмъ мають на стѣлько чувства для добра загалу, щоби высказати свѣй щирый жалъ надъ пристрастнымъ ослѣплениемъ галиц-

ко-польскои праси яко надъ обявомъ хоровитости и унадку.

Смирне запытанье до офіціальныхъ представителей короны.

Въ случаяхъ, где ходитъ о заплату податковъ, о розпродажѣ льосѣвъ льотерійныхъ и о побѣрѣ рекрутѣвъ, має тримиліонна народнѣсть руска в Галичинѣ способнѣсть, почути голосъ органѣвъ правительства, авернений явно и безпосередно до себе.

Кожде сѣ трудомъ, достойнымъ уваґаня, добирає, рускимъ письмомъ и сѣ всеможливымъ захоуаньемъ рускои правописи, ѳтбите руске слово тыхъ „ѳтоавѣтъ“, „ваѳѣванъ“ и „наказѣвъ заплаты“ — єсть выразомъ признаня правъ ѳтрубнои народности рускои зъ стороны краєвыхъ и центральныхъ ц. к. урядѣвъ, котрыхъ начальники уваґають в тѣмъ случаю навть згѣднимъ сѣ своимъ высокимъ урядовымъ становищемъ, клаєти пѣдъ тѣ рускій докумєнты свои м. р. пѣдписы такимъ же рускимъ письмомъ, а навть „гражданкою“. Кождый такий докумєнтъ єсть явнымъ и неоспоримымъ доказомъ, що всѣмъ тымъ ц. к. властямъ ѳтъ найвысшихъ до найнишихъ єсть существование рускои народности в Галичинѣ не тѣлько добре вѣдомо, але такожъ свѣдомо добре тая правда, що коли хочуть, щоби тая тримиліонна маса руского населєня ихъ зрозумѣла, — потреба до неї ѳтзывать рускимъ письмомъ и рускимъ языкомъ.

Колижъ бы дѣланье администраціи (а говоримо тутъ о администраціи вѣ найширѣмъ змыслѣ, обѣймаючѣмъ не тѣлько саміи уряды политичный) вѣ цивилизованой державѣ кѣнчилося на побѣрѣ податку и рекрута! Але тысячѣ еще другихъ рѣжнородныхъ, а не менше важныхъ справъ, такъ публичного якъ приватного житя, вяжуть администрацію не менше безпосередно сѣ тымъ самымъ пѣдданнымъ ви правній опѣцѣ населєнемъ, зъ котрого она податки и рекрутѣвъ побирає; а вѣ всѣхъ тыхъ другихъ тысячныхъ справахъ не менше важнымъ, бо единымъ способомъ порозумѣня межі нею а населєнемъ єсть все одно чи письменно чи устно выголошена, але таке — мова: — чи таке руска?

Тѣ саміи органы администраціи, окрѣмъ прерѣжныхъ, вѣ публичныхъ и приватныхъ справахъ выголошуванныхъ устныхъ ѳтзавѣвъ и промовъ, выголошуванныхъ вѣ языцѣ польскѣмъ; окрѣмъ лекцій професорѣвъ и учитѣлѣвъ державныхъ вѣ польскѣмъ языцѣ; окрѣмъ дальше всѣлякихъ окремыхъ едиктѣвъ,

оголошенъ, справозданъ, плянѣвъ наукъ, брошуръ, инструкцій и книгъ урядовыхъ, друкованныхъ, литографованныхъ и писанныхъ вѣ польскѣмъ языцѣ, задруковують еще по 6 разѣвъ на тыґденъ великій два аркушѣ паперу „Gazety lwowskiej“ своими не менше польскими, ѳтке выключно до польского населєня адресованными поґлядами на дѣла вѣ Америцѣ и Европѣ, вѣ Австріи и Галичинѣ, своими доносами, хрониками и фельетоновыми артикулами; дальше задруковують 12 разѣвъ на рѣкъ спорѣ книжки „Przewodnika naukowego“ своими бѣльше або менше патриотичными, научными и ненаучными реминисценціями зъ „światnej przeszłości“, вѣ польскѣмъ языцѣ; дальше величезный томы памятниківъ, монумєнтѣвъ и записокъ ц. к. академіи наукъ вѣ Краковѣ вѣ тѣйже польскѣй мовѣ, не занедбующи при тѣмъ всѣмъ еще такежъ краковску, польску газету „Czas“ заосмотрѣвати щоденно вѣ офіціальной и пѣвоофіціальной інформаціи, кореспондєнціи и телеграммы.

Та, якъ бачимо вѣ того короткого переґляду, — супротивъ польскои половины краєвого населєня, такъ ѳтвертѣ, такъ розмовній, а часомъ, то навть надто говѣрливій органы краєві, не мають вѣ тыхъ всѣхъ и пѣдобныхъ справахъ, ани одного руского слова вѣ своѣмъ урядѣмъ лексиконѣ, по просту: не знають рускои народности, приґадаючи соѣвъ про тую другу, менше щасливу народнѣсть вѣ краю, якъ сказано, найвыразнѣйше лишь тоґды, коли такежъ и ѳтъ тои „неурядови“ народности приходить поѳрати податокъ имѣня и податокъ крови.

Констатуємо тѣ, никому не тайній факты нынѣ не для того, щоби жаґати ихъ усторонєня, бо звѣстно, що таяжъ администрація, якъ не має (окрѣмъ для податковъ и рекрутѣвъ) рускихъ слѣвъ для ѳтзавѣвъ до народу руского, — такъ само не уваґає своимъ обовязкомъ, не то выслухати и выровумѣти, — але вѣ загаль звертати гдєяку уваґу на голоса, жалоби и жаданя — высказуваній рускимъ народомъ за помѣцію такъ рускихъ часописѣй, якъ и писаныхъ по руски петицій. Згадаємо тутъ лишь, прикладу ради, недавній фактъ, що навть такъ пѣдрядный, до урядового студіювання краєвои публицистики за свои службы обовязаний, до дементованя всякихъ, правдивыхъ чи неправдивыхъ, коли тѣлько службѣдателямъ неприятныхъ вѣстѣй газетярскихъ призначений и за тое добре оплачуваный органъ льѣвского Намѣстництва, якимъ єсть „Gazeta lwowska“ довѣдаєся о тѣмъ, що написало „Дѣло“ о пошанованіи тайны листѣвъ черезъ Тернопѣльсте старѣство, —

капилиці рускои семинаріи во Львовѣ *).

Кажуть, що Штрасеръ, вертаючи по доконанѣмъ дѣлѣ назадъ до Солотвины, упавъ зъ коня и зломавъ соѣвъ ногу, мовъ-бы за кару за збєвѣщенье дому Божого.

Чи бы не годилося, щоби консерваторы старинностей краєвыхъ, котріи на захоуанье старыхъ памятокъ побирають зъ фондѣвъ краєвыхъ що року значну субвенцію, подумали о пѣддержаніи руины скитекои? Дрѣ Ц.

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житя.

III.

(Дальше.)

По веселѣмъ лиціи п. Семєна мѣркувавъ арендаръ, що теперъ добрався єму до живого.

„Вы, пане професоръ“, заговоривъ ѳнъ по хвили, „не маєте тутъ що такъ богато робити. Скажѣтъ тѣлько ваше слово, скажѣтъ имѣ, що се значить ставити нову плебанію, нові будынки, нову пан-

цину для поґа робити. Вы ученый чоловікѣ въ сѣлѣ, ваше слово має ваґу. Най они ѳтъ васъ почуютъ розумне слово, а я вже дальше сѣ ними выведу кѣнца“.

П. Семєнъ теперъ вже совсѣмъ роздобрухався. ѳнъ посадивъ арендаря коло себе и почавъ перебирати господарѣвъ, сѣ котрыми можна бы зачинати дѣло. По довгихъ розговорахъ стало на тѣмъ, що п. Семєнъ обѣцяєся попросити кѣлькохъ господарѣвъ, почастувати и погостити ихъ у себе та пѣдкинути пѣдпалу.

П. Семєнъ теперъ самъ пѣзнавъ, що ѳнъ доси стоявъ ѳдалеки ѳтъ громады та що не згѣрше булобъ прихилити до себе хочъ яку частку громадянъ. ѳнъ попросивъ до себе кѣлькохъ господарѣвъ и почавъ ихъ гостити та при тѣмъ розводити свои жалѣ. Зѣйшла бесѣда на громадекій справы.

„ѳтъ мы бы радѣ почути ваше слово, пане професоръ“, говорили господарѣ. „Вы письменный, такъ вы можете намъ порадити, якъ що слѣдъ намъ робити. У насъ така закрутина, що й путя не выведешъ. Богъ єго знає, чія вина, а лихо верхомъ льєся зъ всѣхъ бѣковъ. ѳтъ процесуємось, процесуємось за то пасовиско, а кѣнца не ма. Маѣуть заґирила нашу справу наша жъ таки громадека старшина. Плати та плати на той процесъ, а правды годѣ доґдається. Треба ѳъ намъ

змѣнити старшину громадеку, най бы наша справа не заґибала.“

„Такъ коли вы радѣ мене послухати“, говоривъ п. Семєнъ, „то я бы й давъ вамъ мою раду. Добре вы кажете, що треба змѣнити старшину, бо она вамъ ничего не вѣдѣла доброго, а лиха чи мало наварила. ѳтъ якъ бы вы выбрали до рады громадекои Матѣя Свиєтуна, Прокѣпа Перця, Данила Смалюха та Гринька Карѣвѣго, а вѣйтомъ настановили Кѣндрата Макоґона...“

„Та се жъ саміи двѣрєкѣ заушники“, вѣ одинъ голосъ озаѣлись всѣ.

„Гай, гай, люде добрі, не знаєте вы, сѣ котрого кѣнца почати!“

„Тажъ они всѣ за дворѣмъ потягнутъ.“

„Най буде по вашѣму, що они за дворѣмъ тягнутъ. Тому жъ я кажу, щоби ихъ выбрать до рады. Теперъ они тягнутъ за дворѣмъ, а якъ стануть радными, такъ будутъ мусѣли стояти за громадою. Теперъ они йдуть по своѣй воли, куда хотять, бо надъ ними не має громади никакой силы. А якъ они будутъ радными, тоґды мусять слухати волѣ громады и боронити єи справы. Кѣтожъ для добра громады прихильный, сѣй останеся прихильнымъ, хочъ не буде вѣ радѣ. Чи не такъ?“

„Та, правда, що оно такъ“, пѣвґолосомъ говорили господарѣ.

„Ну, а теперъ я вамъ ще щѣсь скажу, коли радѣ послухати. Видите, доси выбирались до тои справы за пасовиско саміи що завѣтѣйшіи люде противъ пана. ѳтъ подумайте, якъ бы вы мали до мене яке дѣло, та прислали самыхъ моихъ завѣзятыхъ вороґѣвъ. Чи жъ вы бы тымъ мене не обѣдили? Якъ жежъ я буду по доброму розмовляти сѣ моими вороґами, дарма що они прѣйшли за вашѣю справою, може и справедливою! Якъ менѣ мирити сѣ моими вороґами, якъ менѣ имѣ поступатися! ѳтъ и я не ради васъ а ради тыхъ моихъ вороґѣвъ готовый завѣзтити и на вашу справу и ничимъ не поступити, щѣбъ не дати знаку слабѣости передъ моими вороґами. А якъ бы вы прислали менѣ людіи до мене прихильныхъ та прѣзанныхъ, ѳтоґды я бы и для нихъ и для васъ поступився хочъ бы зъ мого права, щѣбъ все замирити и вѣ зґѣдѣ жити, бо не дармо кажутъ: лучша соломьяна зґѣда якъ золотый процесъ.“

(Дальше буде.)

*) Вашъ дописователь, що пише сю статію, має однимъ монахомъ скитекимъ писану книгу церковной истѣрии.

доперва где-то за тыждень по выданю дотычного Ч-ла „Дѣла“, и то дождь ажь въ „Gazety Narodowej“, яко очевидно своего найлѣпшого и единого жерела въ справахъ руской народности дотыкающихся.

Мы констатируемъ тѣ факты нынѣ только для того, чтобы объяснить ими дальшій, не менше явный фактъ, выплывающій въ попередного яко природна и совѣсть логична его консеквенція, — а тымъ фактомъ есть: взаимне отчужденіе руского населенія отъ органовъ правительственныхъ, рѣзкій прощѣлъ, який творится и що разъ больше расширяется поміжи цѣлою одною, черезъ конституцію до удѣлу въ праводавствѣ покликаною, тримиліоновою масою населенія, а администрацію, котрой таяжъ конституція назначе задачу: выконуванія спільной волѣ Короны и народу, стереженія загальныхъ интересовъ того зборового тѣла супротивъ захланности и самоволѣ интересовъ частныхъ, единиць, класъ, а, якъ у насъ въ Австріи, такожъ и поодинокихъ народностей; въ концѣ: стало го посередництва межі обома складовыми частями згаданого зборового организму, с. в. межі Короною и народомъ, совѣстного обзаконюванія одной части о мнѣнію, жаданяхъ, потребахъ и чувствахъ другої и на отворотъ; въ загаль задачу, котрой администрація, навѣтъ колибы складалася зъ самыхъ геніальныхъ людей, безъ неустанного удерживанія якъ найтѣснѣйшої звязи зъ дотычнымъ населеніемъ, ани въ малой части сповняти не може.

Можуть нашъ краввий геніи администраційни легковажити собѣ въ своѣй геніальности згадане отчужденіе; можуть его навѣтъ, уповні штучно докола себе вытвореною польскою атмосферою, совѣсть игнорувати; тымъ не менше таке отчужденіе есть крайною аномалією въ конституційной державѣ; тымъ не менше оно есть у насъ такъ явнымъ и такъ доконечнымъ фактомъ, якъ доконечне и очевидно муситъ бути отчужденіе взаимне двохъ, зойшовшихся въ одной хатѣ, людей, зъ котрыхъ одинъ языка другого розумѣти и уживати не може, а другій не хоче.

Тримиліонова маса руского населенія хотѣбы при найщирѣйшой волѣ, ани польского слова зъ себе добути, ани польской мовы, отзывать до неї зъ шкѣль, судѣнь и политичныхъ урядѣвъ вырозумѣти не може; зъ другой стороны кравва администрація, хочѣбы поэлементарныхъ правили политики, повинна и (якъ свѣдѣчать справы податковѣ) могла, не хоче порозумѣтисъ съ подданою собѣ тоужъ масою населенія, въ еи языцѣ.

Нарѣдъ рускій и его интеллигентный проводирѣ, граючі въ тыхъ „жмуркахъ“ пассивну только ролю „сѣрной бабки“, можуть и мусѣть отвѣчалность за устроеніе тої поучающей забавки отперти отъ себе, и — честь кому честь — здати въ цѣлости на геніальныхъ еи аранжерѣвъ.

(Дальше буде.)

ДОПИСЬ.

Зъ Жовквы. (Еще разъ о Выдѣлѣ повѣствованій и о „dwóch obrazkach z ramkami Jana III. króla polskiego“.)

Въ ч. 87 „Дѣла“ въ дописи зъ Жовквы наведено дословно ухвалу Выдѣлу пов. зъ 27 липця с. р. ч. 365. Признаюся щиро, що на разѣ самъ не порозумѣлъ я досяглости сѣй ухвалы, бо думавъ я, що має она лише цѣль польонизаційну, а теперь добавачу въ нѣй щось важнѣйшого и подивляю велику практичність и быструмьность сѣй ухвалы.

Вже по рускихъ селахъ и по мѣстечкахъ роздѣланы образки „Jana III króla polskiego z ramkami“ висѣты собѣ въ школахъ на стѣнѣ. Чи учитель (мѣсто учить рускихъ дѣтій практичныхъ наукъ) роздѣлается надъ значеніемъ тыхъ „dwóch obrazków“ — сего еще не знаю; на кождый случай одна задача тыхъ учителей, бо тѣмъ образки дуже маленькы, непоказны, а самі фотографіи ныбѣ макомъ зсѣяны особами, такъ що

навѣтъ старше и вправне око муситъ добре приглядатисъ, чтобы где-то розпознати на нихъ. Рѣчь про тое певна, що рускы дѣти не богато зъ тыхъ обрабокъ скористають, а якъ мимо 500-лѣтнего панования Польши мы остали Русинами, такъ и тѣ образки не перетворять насъ на Поляковъ.

Якужъ цѣль мають отже тѣ образки „z ramkami“?

Въ томъ взглядѣ для поясненія читайте написъ на тыхъ образкахъ: „nakładem ks. Józefa Nowakowskiego Opat i Proboszcza Żółkiewskiego. Cały dochód ze sprzedaży przeznaczony na posadzkę marmurową do kościoła Żółkiewskiego“; — тай пригадаймо собѣ, що за тѣ образки заплатити треба 3 ар. в. а., а они оба разомъ „z ramkami“ не коштують навѣтъ 1 ар. в. а.

Жовківскій костелъ зъ давнѣй давна має большое фондѣвъ, якъ потреба; парафія его численна и богата, не самі селяне (якъ у Русинѣвъ) але и дѣдичѣ, урядники та и мѣщане суть еи членами. Парохви сего костела захотѣлось роконче мрамуровоу підлогу коштомъ рускихъ громадъ, — забули видно ks. Opat, що церкви нашій деревянній, отъ нужды похилений, що черезъ дѣржавый дахъ иногда тече вода на православныхъ христіанъ въ часѣ набоженства. Парохви жовківскому захотѣлось ажь мрамуровоу підлогу безъ нарушенія кишенѣ своихъ парафіанъ богатыхъ. И для того треба было выставити о фотографіи, черезъ услужный Выдѣлъ повѣт. роздѣланы рускимъ громадамъ, а тогда буде мрамурова підлога въ костелѣ. Справдѣ, батите, мудрый и цѣкавый планъ, бо въ повѣтѣ жовківскомъ есть 71 селѣ, 2 мѣстечка и 1 мѣста, разомъ 74 по 3 ар. значить 222 ар. в. а., — поважна сума на мрамурову підлогу. Якъ сѣй капиталъ вложити тымчасово до щадницѣ, и якъ еще въ той самъ способъ роздѣланы по рускихъ громадахъ кѣлька новыхъ обрабокъ, або щось подобноу выдумася, — тогда латинскій парафіяне будутъ собѣ походукувати по мрамуровой підложѣ, невеликимъ коштомъ узмыканѣй и будутъ голосити вправъ съ польскими газетами „niech żyje ks. Opat za marmurową posadzkę!“ А Русины, потакуючи головами, скажутъ: „правда — заслуга велика, а парафіяне жертвовали; у насъ до такого не прийдѣ.“

Такъ у насъ разумно дѣло ведеться, безъ шуму и крику; у насъ зъ малої хмарки буває дощъ. А нѣмецкы газеты пишутъ: „polnische Wirthschaft“, а щожъ мы на то? Чи мы принимаемо такую „polnische Wirthschaft“ за свою „ruthenische Wirthschaft“? Русинѣвъ стати на контушъ для п. Вайгарта (300 ар.) и на мрамурову підлогу (досе 222 ар. преминувано) для жовківского костела, а самі ходимо въ подертѣй сукманѣ, мясо и на Великденъ народови не приенится; добре вино и на смертній постели на гадку намъ не прийдѣ, а церкви нашѣ?... До тої господарки нашої отнѣсается народна приповѣдка: „Кто чого варить: ошпепокъ часнику — а булка масла.“

Сумъ бересе головы придиваються тяжкой байдужности и непорядности нашихъ людей; на 74 мѣстечковости (на 55.000 душъ рускихъ) не знайшлася одиѣсенка рада громадека, котрабы въ дорожѣ правдой выступила противъ такимъ надувкамъ пов. Выдѣлу, тай попыталася его о компетенцію до самовольного накладанія на народъ рускій нового додатку до податковъ.

Не дивуюсь, що парохъ латинскій падить гроша своихъ парафіанъ и хоче легкимъ коштомъ устави въ костелѣ мрамурову підлогу, та жалъ тяженькій на просвѣченыхъ Русинѣвъ, що не поднесли протесту противъ такимъ ухваламъ Выдѣлу, котрый въ тыхъ двохъ лише случаяхъ обертае суму 522 ар. в. а. загального гроша на цѣли приватны.

Чияжъ мы Русины кромѣ потакуванія головами ничого больше не научимся?

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Засѣданіе рады державной зъ суботы (дня 18 л. с. м.) есть невычайнымъ въ исторіи австрійского парламентаризму. Того дня отбулись властиво ажь два засѣданія и оба тревали невычайно довго: перше отъ години 10 передъ полуднемъ до 5 по полудни, друге отъ 7 вечеромъ до 4 рано. Еще николи отъ часу заведенія парламентаризму въ Австріи не заведла палата 16 годинъ. Але суботній засѣданіе не однимъ только довгимъ треваніемъ невычайный, але такожъ завзятою борбою, котру сточили въ тоєнь обѣ

партіи: централистѣвъ и автономистѣвъ. Побѣда остала по сторонѣ автономистѣвъ (правиль). На порядокъ дневный ранѣйшого засѣданія были поставлены три справы, котры палата послѣдъ мала рѣшити передъ феріями святочными. Перша була справа будовы желѣзницѣ боснійской, друга подтвержденіе выводу послѣдъ зъ горѣшной Австріи, а трета реформы податковон. Централисты не хотѣли, чтобы справа выбору горѣшно-австрійскихъ послѣдъ была рѣшена передъ святами, для того, що противъ выбору тыхъ послѣдъ (автономистѣвъ) вѣтѣсѣ ки. Кар. Ауерспергъ (централистъ) зажаленіе неважности до трибуналу державного. Централисты отже хотѣли впередъ мати рѣшеніе трибуналу, котре вправдѣ не уневажнѣлобы выбору, але все такі послужилобы централистамъ яко оружіе при борбѣ въ палатѣ противъ автономистамъ.

Щобы отже не допустити до обрадъ надъ выборомъ горѣшно-австрійскихъ послѣдъ, послѣдъ-централисты забирали безъ потребы голосъ въ справѣ будовы желѣзницѣ и держали довгъ бесѣды и ставляли всякы поправки. Такъ протяглося засѣданіе до 5 год. вечеромъ. Однакожъ централистамъ подступъ не удался, бо вызначено друге засѣданіе вечерне. Еще ранѣйшого засѣданія вѣтѣсѣ бувъ посолъ Шенереръ, чтобы змѣнити порядокъ дневный, т. е. чтобы впередъ взяти подѣ обрады справу регуляції грунтового податку. Однакожъ тое внесеніе у пало. Въ оборонѣ правосильности выбору горѣшно-австрійскихъ послѣдъ выступавъ дрѣ Линбахеръ. Выборъ затверждено хотѣ не значною большостію голосъ. При дискусіи надъ регуляцією грунтового податку выкликали централисты бурду подчасъ бесѣды совѣтника секційного Маера, котрый говорилъ за тарифоу, уложеноу комисією центральною. За принятіемъ регуляції податку грунтового промовлявъ около 3 год. рано пос. Кшечуновичъ выказуючи, що централисты не знаютъ убожества людности Галичины и недостатѣ силъ консумційныхъ въ Галичинѣ, бо колибы о томъ знали, не наставлялибы на обтяженіе Галичины высокими податками грунтовыми.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. (Рухъ нигилистический) о кѣлько бувъ на якійсь часъ за диктатуры Лорисъ-Меликова притихъ, на только теперь зновъ зачинае подноситисъ. Дуже часто теперь стрѣчаемосъ въ русскыхъ дневникахъ съ такимъ вѣтѣмъ, якъ открыты тайной друкарнѣ, появленіе новон революційной газеты або прокламації сими дѣлами навѣтъ съ такою вѣтѣю, якъ новый замѣренный атентатъ на жите царя. И такъ доносятся газеты, що подчасъ переѣзду царя зъ Ливадіи до Петербурга въ першихъ дняхъ грудня приготовили нигилисты новыи подкѣонъ подѣ желѣзану дорогу, котроу переѣзжавъ царскій потягъ. Полиціи удалосъ перешкодити эксплозіи въ послѣднихъ вѣхъ хвильяхъ. Petersburg. Herold пише въ томъ дѣлѣ: „Подѣ Славгородомъ открыла полиція въ стодолахъ при самой дорожѣ желѣзной передъ самымъ выѣздомъ царя зъ Ливадіи свѣжо выкопанный тунель подѣ шины. Злочинца еще не злано. Властители земскій, до котрого тая стодола належала, застрѣлился; одинъ его сынъ бувъ засужденный на Сибѣрь, а другій пропавъ гдѣсь по открытѣ тунелю. Въ Москвѣ открыла недавно полиція тайну друкарню. Видко отже, що тайнй друкарнѣ суть розсыпаны по всехъ головѣйшихъ центрахъ Россіи.“

(Демонстрація студентѣвъ московского университета) скѣчилась тымъ, що зъ 400, арештованныхъ и осажденыхъ въ депортаційной вязниці выпущено на другій день 100, а на третій всехъ прочихъ, кромѣ шѣствохъ, котры будутъ переданы судуи яко проводирѣ студентского розруху. Пѣсля новѣйшихъ вѣдомостей демонстрація студентѣвъ зновъ повторилася. Университетъ замкнено.

Туреччина. Найновѣйшій вѣдомости про хѣдъ справы греческо-турецкой свѣрдають нашъ здогады, що залагодженіе спору межі Портою а кабинетомъ Комундурса есть рѣчию не такъ легкою. На проектъ, котрый вышійше отъ Франціи, чтобы Порты отступила Греціи кромѣ обѣцанныхъ въ нотѣ зъ 3 с. м. области еще островъ Крету, — Порты не хоче згодитисъ, а Греціи въ загаль не хоче ніякого помирительного суда, котрый малибы нѣоля предложена Франціи взяти на себе державы.

Нѣмеччина. Ангисемитска агитація въ Нѣмеччинѣ не сходитъ съ порядка дневного, о ничѣмъ больше въ теперѣшной хвилѣ нѣмецкій народъ и нѣмецкій нисьма не толкуютъ, якъ о жидкахъ. Питаніе жидѣске втиснулось сегодня и въ уряды и въ школы (въ университеты и гимназіи). Въ Берлинѣ отбуваются бурливый зборы, на котрыхъ Нѣмцѣ сокрушаютъ жидѣвъ, навѣтъ цитаты зъ ихъ тальмуда. На зборахъ не обходится безъ рѣжныхъ непорядковъ и оцѣнъ: жидамъ скидуютъ шапки зъ головъ,

выкидаютъ ихъ за дверѣ и т. д. Печать т. зв. постунова нѣмецка инсинуовала правительството нѣмецке (Бисмарка), що оно тайно сиріе рухови противжидѣвскому. Nord. Allg. Ztg. рѣшучо кондемуе такй инсинуація а противно, утверждае, що коли такй агитація будутъ продовжати, то правительство готово взяти подѣ розвагу проектъ обмеженія права народныхъ зборѣвъ и заострити надзоръ надъ зборами, — колибы съ такимъ внесеніемъ выступивъ кто въ прускомъ соймѣ.

Испанія. Правительство испанское рѣшило жадати пашпортѣвъ отъ прибывающихъ въ границѣ чужоземцевъ.

Англія. Послѣдній нарада министрѣвъ была посвящена выключно справамъ Ирландіи, а именно радженю надѣ проектомъ реформы аграрной и надѣ средствами вынѣтковыми для зеленого острова. Що до реформы аграрной, то нѣоля донесенъ дневникѣвъ мало министерство згодитисъ на розширеніе власности земской селянъ и на отданіе имъ на власнѣсть грунтоу неуправляемыхъ. Средства матеріальны на тое увлещеніе селянъ має дати держава. Той проектъ правительства муситъ однакожъ еще бути принятый черезъ парламентъ. Що до средствъ вынѣтковыхъ въ Ирландіи, котрыхъ ухвалы зажадае правительство отъ парламенту разъ по его скликанію, то они заключаються въ трехъ точкахъ: 1) загальне розоруженіе 2) заказъ всякихъ политичныхъ зборѣвъ и 3) завѣщеніе акту „Navas Corpus“. — Зъ Ирландіи доносятся о новыхъ аграрныхъ убійствахъ. Листа присяжныхъ, выдѣсованныхъ для вердикту въ справѣ Парреля и другихъ ирландскихъ агитаторѣвъ, обнимае 14 либералѣвъ а 10 консервативѣвъ. Зъ тыхъ 24 присяжныхъ сторона вылучае 12 присяжныхъ, а оставшій 12 мають выдати вердиктъ. На кошты процессу Парреля зобраво вже надѣ 10.000 фунтовъ штерлинговъ (100.000 ар.)

Ромунія. Атентатъ на ромунского министра Братіано. Зъ Букарешту доиѣсь телеграмъ зъ дня 14 с. м., що коли министръ Братіано выхѣдывъ того дня зъ сойму, кинулся на него съ ножемъ низшій урядникъ министерства финансовъ, Петрару. Братіано успѣвъ схватити злочинца за руку и тымъ способомъ нѣожъ проколовъ только оурдѣтъ на грудяхъ. Однакожъ при бореню зѣоставъ министръ легко скалѣченный въ голову и руку. Тымчасомъ депутатъ Гого ударивъ злочинца палицею по головѣ такъ, що тому ажь нѣожъ зъ руки выпавъ. Возный соймовъ и депутатъ увязнили Петрару. Якъ познѣйшій телеграмы доносятся, Петрару покусився убити министра зъ препорученія тайного комитету, прозваннаго „комитетомъ пѣтдесяти“. Комитетъ той вѣе давнѣйше послѣвъ бувъ Братіанови засудъ на смерть. Петрару бувъ давнѣйше директоромъ гимназіальныхъ, але разъ сироневѣривши грошѣ призначенъ на пенсію учительѣвъ покинувъ свою посаду. Послѣдними часами вступивъ за малу плату яко низшій урядникъ до министерства финансовъ. Числитъ около 40 лѣтъ, має жену и четверо дѣтѣй. Передъ сновнымъ атентатомъ не было его два дни дома. Петрару при першѣмъ слѣдѣмъ доиѣтъ признавъ, що належитъ до тайного „комитету пѣтдесяти“, але жадного товариша того комитету не схотѣлъ выдати. Правительство ромунское однакожъ предприняло многы ревизіи у подозрѣныхъ личностей, при чѣмъ поарештовало многыхъ людей, навѣтъ такихъ, о котрыхъ безучастности въ томъ дѣлѣ заразъ пересвѣдчилося и выпускало на волю. Межы увязненными знаходятся двѣ женщины и одинъ выслуженный генеральный прокураторъ.

НОВИНКИ.

Впр. Василій Проданъ, ексархъ катедраальный, предѣдатель буковинской „Русской Риды“, одинъ зъ найдѣлѣйшихъ Русинѣвъ Буковинской Руси, упокоився въ четверъ минувшого тыждня въ Лашковцахъ, коло Коцманя по довгихъ тяжкихъ болѣзняхъ (ранѣ въ животу) въ 72 роцѣ своего многодѣлѣтельного житя. Вѣчная ему память!

— Зъ Войнилова, отъ тамошнихъ мѣщанъ одержали мы радѣстну вѣдомѣсть, що въ Войниловѣ закладаеся каса пожичкова зъ инициативы самыхъ мѣщанъ. Въ нисьмѣ до насъ пишутъ мѣщане: „Народне вѣче во Львовѣ загрѣло и въ насъ почутѣе народне и щобы мы не були такъ якъ досѣ отъ каждого успѣлѣдника, загадали мы завязати въ нашѣмъ Войниловѣ касу пожичкову. Три нашѣ мѣщане: Петро Дурбакъ, Янко Дуркало и Иванъ Медѣвъ вернувши зъ вѣча народного зѣ Львова, почали намъ розповѣдати, якъ тамъ нашъ народолоубѣ за нашѣмъ народомъ промовляли, якй резолюції ухвалили — и мы почали думати, якыи и намъ доходити тои цѣли. Мы звѣжили, що треба зачинати насампередъ найтяжшу рану на нашѣмъ тѣлѣ гонѣ, а тога

рана — то наше убожество... И для того то мы постановили заложить пожикову касу, зъ котройбы нашъ братъ въ тяжкой потребѣ могъ запомочисл, а не потребувавъ зъ конечности перебивати жидовскі пороги... На першій разъ 31 мѣщанъ ширѣйшихъ нашихъ зложили 246 зр., а естѣ надѣя, що буде и болѣе. Пересылаемъ Вамъ списъ членовъ нашего товариства касового. (За дѣла браку мѣстца въ сѣмъ числѣ подамо сей списъ въ слѣдующомъ.)

— **Отгомѣнь зъ обходу Іосифиньского**
Якъ то мы вже свого часу звѣщали, ц. к. намѣстництво заборонило въ отчитѣ п. Барвѣньского. Въ столѣтній роковинѣ вступленія на престолъ цѣс. Іосифа II^а отчитувати на вечерѣ дня 17 (20) падолиста уступъ, наведеній дословно зъ К. Шайнохи „Dwa lata dziejów naszycy“ въ котромъ тойже на підставѣ достовѣрныхъ польскихъ жерелъ доказуе, що паны въ Польщѣ арендовали рускій церкви жидамъ. Підчасъ отчиту на згаданой вечерѣ п. Барвѣньскій поминувъ сей уступъ и згадавъ лише о заказѣ ц. к. намѣстництва. Дирекція полиціи добачила въ згадцѣ за аренды церковъ демонстраційне переступство урядового заказу и засудила п. Барвѣньского на гривну 50 зр. а. в. Противъ сего засуду вибѣс п. В. рекурсѣ до Намѣстництва.

— **Библиотека найзнаменитшихъ повѣстей.**
Зѣ давна почуваеся у насъ потреба выдавати библиотеки повѣстей, котрабы могла заступити въ рукописѣ домахъ мѣстце чужостороннихъ: польскихъ и нѣмецкихъ библиотекъ, а тымъ способомъ снѣшила вынародовленье молодого поколѣня, особливѣе нашихъ женщинъ. Той цѣли має от повѣсти „Библиотека найзнаменитшихъ повѣстей“. Маємо надѣю, що такъ пожиточне и давно выжидане издавництво стрѣтитъ щирѣ и сердечну симпатію у всѣхъ русскихъ кругахъ. Съ новымъ рокомъ роздѣлюемъ печатати сензационну повѣсть *Раймунда*: „Въ оборонѣ чести“. Предплату приймають часописи „Дѣло“ и „Зоря“.

— **О. Іоанъ Трембичій,** деканъ и парохъ Болеховскій совѣтникъ консисторскій упокоився въ 75 р. житя а 48 священства.

— **Товариство „Руска Рада“** во Львовѣ выдадо брошуру „Конскрипція“ для поученія народа при надходжѣхъ списѣ жителѣвъ.

(Т.) **Зѣ подѣ Stanisława** пишуть намъ: Дня 29 листопада с. р. отпраздновано въ Stanisławów Іосифинскій роковинѣ торжественнымъ богослуженьемъ въ мѣсцѣй церковѣ. Підчасъ богослуженія и парастасу окрімъ представителѣвъ трехъ русскихъ товариствъ (філіи „Провѣты“, філіи общ. им. Качковскаго и руской бурсы) и численнаго народа, були присутніи мѣстцевѣй власти политичній, судовѣй и финансовѣй, всѣ въ святочныхъ строяхъ. Тетраподъ бувъ украшеный портретами Іосифа II и вѣнцами трехъ русскихъ товариствъ съ синоховыми шарфами. Ровночасно отпраздновано въ мѣстцевѣй костелѣ богослуженье за polegлыхъ зъ р. 1830. По томъ богослуженю тутешна полоньонъ съ браміи *mojészowego wuznania* дефиловала демонстраційно при оглолозѣ музыки по при руску церковъ на жалобне набоженьство до жидовской божницѣ. Дня 12 грудня с. р. Видѣлъ філіи „Провѣты“ въ Stanisławów устроивъ „отчитѣ“ въ память Іосифинскихъ роковинъ. На отчитѣ прибули члены селяне и мѣстцева и околѣчна интеллигенція численно. Сала, въ котрой члены зобралися, була пристроена портретами цѣс. Іосифа II и Франца Іосифа I. Професоръ Е. Желеховскій яко председатель філіи повѣтавъ зображенъ и выкладъ дже занимательно о житю и дѣлахъ Іосифа II, особенно о его дѣлахъ для бѣднаго пригнетеного неволею руского народу. По выкладѣ наступили декламациі, именно товаришъ Ів. Прановскій декламувавъ стихъ „Іосифъ II яко орачъ“, а товаришъ Т. Смолинскій стихи Могильницкого: „Повѣсть старого Савы зъ Подгѣря, австрійского воика“ и „Войтъ Подѣльскій“. Декламациі тѣ выпали удачно, особенно подобалася декламация „Повѣсть старого Савы“. — На збранію видѣли мы такожъ членовъ общ. им. Качковскаго. Въ загалѣ и въ нашой Stanisławówщинѣ обявляеся межѣ Русинами духъ солидарности и згоды, котрому сердечено желаемо успѣха.

— **Зѣ Коломый** доносятъ намъ, що дня 9 н. о. грудня уконституовалася Коломыйска рада повѣтова. Предсѣдатедемъ выбраний п. Францъ Яебньскій, заступникомъ Вир. крыл. Коблянскій, членами: о. Левикій, о. Крушельницкій, п. Александръ Агопоовичъ, п. Богдановичъ и п. Визельбергъ.

— **Рускій орнаментъ.** Зѣ подѣ прасы хромо литографичной тутешного музея промыслового выйшовъ недавно стараньемъ п. Людвика Водзницкого першій зшитѣй кольороваго Альбумъ, представляющий мережки и вышивки (гафты) нашего руского селянства. Авторъ подавъ въ томъ збірничку, обнимаючомъ 10 сторѣнъ, лишь гдѣякі, доборѣйшій пробы зъ помѣжъ невычерпаного матеріялу, який подае намъ тая галузь на-

шого домородного а такъ гарного ручного промыслу, але отдавъ ихъ вѣрно, въ всѣхъ яркихъ краскахъ, якими нашъ сельскій дѣвчата и жѣнки тѣ выробы вытворюють. Артизмъ нашего селянина, котрому може, якъ здавалося бы и сирацована та може нескладна рука, и бракъ взорѣвъ и въ концѣ недостаточный матеріялъ стоить въ дорогѣ, представляеся въ тыхъ описахъ такъ свѣтло, що справдѣ дивуватися треба, зъ отки у него взялася при его нуждѣ и давидѣ неволи зъ одной стороны така способность подѣ взглядомъ техничнымъ а зъ другой только естетичного смаку, такой засѣбъ оригинальной творчой фантазіи, котра може навѣтъ засилити штуку наукову образованныхъ сферъ. Тыми взорѣми выявляе по части нашъ народъ свои идеалы а для тыхъ шукае бѣтъ отнюдьной, красной формы; разъ знайдена и принята форма иде оттакъ въ наслѣдствѣ зъ поколѣня въ поколѣня, зъ отця на сына, зъ матери на дочку. Природа дѣйствна и еи творы въ свѣтѣ рослинномъ, простота и смѣла комбинація въ вязаныхъ фигуръ природныхъ съ власными фантастичными окрашенями и арабесками въ одну гармонійну цѣлѣсть, се характеръ того домородного руского промыслу, который до нынѣ служивъ только власнымъ збытковымъ потребамъ нашихъ селянъ; ними окрашають они на сорочкахъ своихъ рукавы, кофты и уставки, спѣдницѣ и запасы, рантухи, сѣраки, гунѣ, а навѣтъ кожухи, бунды и килымы. Оди мовѣ набиты рожечками або фіялками, на иншихъ перевиваеся на перемѣну хмѣль съ новостію або зелена рута съ цвѣтомъ маковымъ, чи гвоздикъ съ дзвѣночками полными, а зновъ на иншихъ розбѣгаются стовпцѣ мовѣ розсохи и зновъ сѣпляются, якъ живыи плѣтъ переплетеный матѣринкою а еще иншій, уладженъ на видъ архитектурный, представляютъ милый для ока видъ цѣлого систему оздобѣ, уживаныхъ при структурѣ стовпѣвъ школы іоньской а часомъ пригадують навѣтъ окрасу похожу на цвѣтъ лютоса а уживану въ рѣзбахъ и будовництвѣ старо-египетскѣмъ. Заходомъ и. Вербицкогъ найдуть тотѣй краснѣ плоды сѣльской фантазіи приступъ и до салѣновъ паньскихъ явъ и до варстатѣвъ артистовъ, моднярокъ и промысловцѣвъ цѣлого просвѣченого свѣта. Якъ зачуваемъ впроваджено уже тѣ взоры въ Вѣднѣ до науки рисунку взорѣвъ въ школѣ женской рисункѣвъ, — такъ отже сферы педагогичній за границею першій звернули на нихъ око. Вступне слово до того першого зошитѣ — має ихъ всѣхъ бути 10 — выйшло не лишь въ польскомъ, але за стараньемъ центрального Видѣла тов. „Провѣты“, который на тое выльнувъ, такожъ въ рускомъ языцѣ. Честь ему за тое!

(В) **Зѣ Ольховца** (коло Мѣльницѣ) пишуть намъ: Въ второкъ 14 л. грудня була у насъ до 9-той години въ вечерѣ погода тиха и ясна. О 9-той блиснуло въ восточной сторонѣ, а за хвилию роздався въ воздухѣ сильный гукъ грому, блискавица и грѣмъ. Тое повторилось еще два рази и въ мигъ звѣзлася сильный пѣвнѣчно-западный вѣтеръ, который дувъ снѣгомъ и не устававъ до полудня въ среду.

— (В) **Зѣ Богородчаньского Подгѣря.** (Нова церковъ въ Иванківцѣ, деканата Stanisławowskiego — посвященъ тойже дня 20 падолиста 1880.) Въ нынѣшнихъ часахъ церковъ нову поставити, не маловажна рѣчь. Не дже то радѣстно и охотно прѣймае патронъ таку вѣсть; тую шесту часть выводити у нынѣшнихъ дѣдичѣвъ и патронѣвъ, то гѣрка година, а ели еще гдѣ патронъ и въ паномъ Старостою порозумѣеся, ого, то вже сирава конкуренція и по кѣлькѣ лѣтъ не може рѣшитися въ користъ церкви; — а всежъ якъ змілуеся якій добродушный вельможа дати матеріялъ на церковъ, — то кѣлькѣ то разѣвъ треба за тымъ похѣхати, по подѣ паньскій пороги настоятисл, намернути, закимъ до пана замельдуе лѣкай — бо то панъ довго оспѣтъ, а закимъ гумору набере съ священникомъ поговорити, а до того еще въ конкуренціи справѣ, на то треба ангельской терпеливости. Мѣй Боже! Гдѣ дѣлалася давна вельможна шляхта и лѣне панство, що то тысячами тысячій сыпало на будовы святыни? Нынѣ такі лѣця, якъ княгиня гр. Старжиньска зъ Задарова, або панѣ Цивѣнска зъ Делѣва, що мурованъ церкви своимъ коштомъ въ тыхъ селахъ поставили, суть знаменитыми рѣдкими вынѣтками. Мы знаемо навѣтъ такихъ патронѣвъ, котры при обсаженю опорожненыхъ приходѣвъ волятъ такого священника на свой приходъ, который не предпринимавъ жадной будовы, а тымъ меньше будовы новой церкви, хотябы навѣтъ сама наглыча потреба заходила стареньку давню замкнути. Еще богато по нашой руской землѣ такихъ селъ и мѣстечокъ, гдѣ зъ историчныхъ рабскихъ панцизацийныхъ часѣвъ святынь хилатся въ руины — но за то общѣ нихъ гордо взносятся мурованъ корчмы и безчисленныи шинки, тое невысхае жерело паньской бутылки, тое невысхае жерело паньской бутылки и зыску — а народнои нужды и деморализации.

Никто не заперечить, що найнерша и наибольша заслуга, що днесъ стала нова церковъ въ Иванківцѣ, припадае тому, котрый давъ початокъ такому прекрасному дѣлу, который выходивъ и выпросивъ матеріялъ буд. п. Антонія Ремера. Тымъ головнымъ моторомъ нынѣшней окрасы села Иванківки, естѣ бл. п. покойный Веч. о. Іоанъ Руденскій. Его то неутомимымъ заходомъ и стараньемъ прилагоджено хорошій будовляный матеріялъ, но люта смерть перетяла воѣ его планы и замыслы, а докончене предпринятого дѣла принало наслѣдниковъ, Веч. о. Зенону Сѣменовичу, завѣдатель до тыхъ часовъ того прихода. Величати намъ не треба, бо якъ то кажутъ: „Конецъ дѣла хвалитъ“. Веч. о. Сѣменовичъ не щадивъ ни труда ни заходу, не теряючи часу, энергично и ревниво ввявся съ весною до дѣла, а помимо многихъ перешкодъ, а що найважѣйша браку засѣбѣ грошевыхъ (бо сама будова стоить звышъ 2,000 зл.) въ протягу 6 мѣсяцѣвъ здвигъ красну, свѣтлу, велику и простору, трираменну церковъ. На увагу заслугу, що церковъ побудована на хорошомъ и приступномъ при шляху мѣстци, нѣсла на шого обряда и змысла звернена престоломъ на вехѣлъ, съ 5 конулами, котры украшають вызолоченъ трираменный рускій кресты на подумѣнцѣ побѣдоносно вносающіи! Мы не сомнѣваемся, що и дальшимъ внутреннимъ окрашенемъ и цѣлковитымъ довершенемъ дѣла не менше ревниво, радо и щиро займеся о. Сѣменовичъ а такъ принесе славу Руси, церкви и народу!

Не отъ рѣчи буде признати, що до уснѣшного и скорѣйшого выбудованія причинялися всѣ громадяне, но особливую ревностю отличаясь честный и письменный начальникъ громады Иванъ Кондратчукъ, который неотступно своимъ доглядомъ и безкорыстнымъ проводствомъ причинився дже до скорѣйшого уконченія будовы — та кожѣ и комитетовымъ: Федѣви Слободзянъ, Петрови Зорѣй, Юркови Василику припадае заслуга и честь за ихъ труды, ч. Данилови Павликовскому за добровольну жертву 100 зр. — а въ концѣ и ч. Семенови Гуцулякови будѣвичному и майстрови зъ Манявы (общѣ Солотвинѣ) належится признательность за красну и старанну роботу и точне додержане речинця.

Коли такъ довершено цѣле дѣло, наступило въ храмовый празникъ св. Арх. Михаила, торжественне посвященье. На радѣстие тое торжество приспѣло осьмохъ священникѣвъ зъ близкаго мѣстечка Лысца, приспѣли мѣщане съ вѣч. о. А. Андруховичемъ съ походомъ, зъ всѣхъ сторонъ горнувся побожный народъ. Чинъ посвященія и литургію совершивъ впр. о. С. Гарасимовичъ, деканъ Stanisławowskій, въ сослуженю двоухъ священникѣвъ и двоухъ діаконовъ. Подѣ часть торжественной литургіи отвѣтне великолѣпному торжеству державъ Слово о. Владиславъ Паукъ душпастыръ зъ Поховки. Многолѣтствіа С. Св. Папѣ, С. В. Императору, С. Впр. Іосифу, Вп. наслѣдникамъ патрона и побожнымъ прихожанамъ закѣнчило свѣтле тое торжество.

— Недавно обходили лѣкарѣ Вѣдѣнскій сѣмдесяту рѣчницю уродинѣ звѣтного лѣкаря и проф. университета Гирля. Въ честь юбилея выбито золотой медаль. Ювильятъ жертвовавъ 1000 зр. на фондъ за помощи вѣдѣнской коллегіи лѣкарекон.

— **Нова выправа до пѣвнѣчного бѣгуна.** Львовское товариство географичне занимаеся планомъ новой выправы до бѣгуна, котра буде мати задачу выслѣдити дороги до землѣ Франца-Іосифа и незнанныхъ територій подѣ 79 и 80 степенями пѣвнѣчной широкости.

Курсъ львовскій зъ дня 22. л. грудня 1880.

платитъ жадають	австр. валютою	р. кр.	р. кр.
1. Акции за штуку.			
Желѣзн. Кар. Лодв. по 200 р.	279	—	282
„ лѣвов.-черн.-лс. по 200 р.	170	50	173
Банку гни. галиц. по 200 р.	297	—	300
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кред. галиц. по 5% ав.	98	40	99
„ „ „ по 4% ав.	91	70	92
„ „ „ по 5% ав. период.	98	40	99
Банку гни. галиц. 6% ав.	102	—	103
Листы дов. гал. руск. банку п. 6%	101	50	103
3. Листы довжикъ за 100 р.			
Общ. роль. кред. Заезд. для Гал.	92	—	94
и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ			
4. Облиги за 100 р.			
Индустриаліи галиц. 5% м. к.	98	—	99
Облиги коммунальн. Гал. банку			
рустик. 6%	101	—	102
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	50	102
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22
„ „ „ Станиславова	24	—	26
6. Монеты.			
Дукатъ голдендерскій	5	54	5
„ цѣсарскій	5	56	5
Наполеондоръ	9	34	9
Пѣвнѣмперіалъ	9	65	9
Рубель росейскій сѣбный	1	57	1
„ „ паперовый	1	19 1/2	1
100 марокъ нѣмецкихъ	57	80	58
Серебро	99	50	100

Для консументовъ и торговельниковъ

поручае

КАВУ

включно съ плѣтъ и опакованьемъ, **franco** на кождѣ почтовую станцію австрійско-угорской монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою наложитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ наилучша перлова	зр	2. —
1а великозерниста Куба	„	1.90
1а арабска правдива Мокна	„	1.70
1а наилучша Ява	„	1.55
1а досконала Ріо	„	1.35
1а наилучша Порторико	„	1.70
1а Ст. Доминго	„	1.55
1а наилучша Сантоесъ	„	1.50

Въ нацѣхъ а 4/4 кильо нетто.

Г. Зингеръ, Триестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣпникъ (Preis-Courant) высылаетъ на жадање **franco.** (9—10)

Школьна Часопись,

письмо педагогично-литературне

для учителейъ и радѣ школьныхъ

съ 1881 року буде выходити якъ доси 2 рази въ мѣсяцъ 1 (13) и 15 (27). Предплату, на рокъ 3 зр. на пѣвнѣкъ 1 зр. 50 кр. приймають кромѣ редакціи „Школьной Часописи“, (ул. Орменьска, ч. 3) такожъ всѣ редакціи львовскихъ газетъ. Поручаемъ тое старанне и пожиточне издавництво вѣзмъ пріятелямъ нашего школьничества.

БАТЬКОВЩИНА,

газета посвящена переважно справамъ народа,

выходитъ отъ 1-ого Жовтня 1879-ого року у Львовѣ 2 рази на мѣсяцъ въ 1 аркуши. Предплата рѣчна 2 зр. 50 кр., пѣвнѣчна 1 зр. 30 кр.

Батьківщина, указуючи на теперѣшне сумне положенье Русинѣвъ, стараеся побудити всѣхъ и заохотити до згѣднои працѣ для ратования хочъ тыхъ останковъ батьківскаго добра, який намъ ще лишили ся. Головно жъ займаеся справою народа, указуе на его недолѣи и подае способы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батьківщина мѣститъ особливо: 1) статѣ передовѣй, обговорюючи найважѣйшій нашъ бѣжучій справы; 2) статѣ науково популярній, правничѣй, экономичній и и. Важѣйшій зъ тыхъ статей: О кнѣгахъ „Грунтовыхъ“, О зсидженю и задавленю приватныхъ правъ, Новѣй податки, Жиды, Русины и Поляки, Що намъ помочи може, Новѣй податокъ „Грунтовый и и.“; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Що дѣе ся въ свѣтѣ (переглядъ політики внутренней и заграничной); 5) Новинки и всѣчина; 6) Вѣсти господарскій, промысловѣй и торговельной.

Редакція Батьківщины взялася такожъ за выданье *Руского правотаря народного*, до чого позыскала мужѣвъ фаховыхъ, теоретично образованныхъ и зъ досвѣду знающихъ нашѣ потребности. Доси выйшли 2 книжочки: 1) О опѣкунахъ и кураторахъ, написавъ Стефанъ Тихій; цѣна 12 кр., съ пересылкою 14 кр.; 2) Новѣй податокъ „Грунтовый“, написавъ Харко Таранъ; цѣна 30 кр., зъ пересылкою 35 кр.

Адреса: Администрація Батьківщины у Львовѣ на пляцу Галицкомъ нр. 15, 1-й поверхъ.

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручае на свята

ВИНА
угорскій
австрійскій
францускій
ренскій
мозельскій
малая
мадере

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (3—6)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація подѣ Ч. 15 плацъ Маріацкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улицы Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламации належитъ пересылать подѣ адресомъ: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 15 плацъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ переводомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатаной вольной отъ порта.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ на рокъ 1881.

Съ надходящимъ новымъ рокомъ просимо о якъ найскорше надсыланье предплат на слѣдующій рокъ 1881, щобы могли мы вчасно означити накладъ и уладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ: въ цѣлой Австріи: За границу: на цѣлый рокъ 8 зр. на цѣлый рокъ 10 зр. на пѣть року 4 зр. на пѣть року 5 зр. на четверть року 2 зр. на четверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимается отъ каждого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходить Библиотека найзнаменитшихъ повѣстей по 2 печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣднего дня каждого мѣсяца. Предплата на Библиотеку найзнаменитшихъ повѣстей четвертьрочно 1 зр. 25 кр., пѣтьрочно 2 зр. 50 кр., цѣлорочно 5 зр. а. в. Для предплатниковъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ обнижается предплата на Библиотеку на 1 зр. четверть, 2 зр. пѣть, 4 зр. цѣлор. Ви Читатель „Дѣла“ зможе за четвертьрочно доплатить лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушѣ дуже займающихъ повѣстей.

Щобы означити скѣлькѣсть накладу „Библиотеки повѣстей“, просимо о вчасне замовленье еще передъ новымъ рускимъ рокомъ. Такожъ просимо о якъ найскорше вырѣшанье всѣхъ залежностей.

Выборы посла

зъ селянской группы Станиславовъ-Галичъ.

Выборы посла до сойму краевого зъ селянской группы выборного округа Станиславовъ-Галичъ зѣстали наконецъ розписаны на день 27 сѣчня (8 л. лютого) въ вторникѣ 1881.

Важности сихъ выборовъ не требуется, здається, ближе пояснати. Тожъ звертаючи увагу на вызначеный речинецъ сихъ выборовъ, отъзываемось до всѣхъ нашихъ Вп. Родимцевъ Станиславовского и Галицкого округа выборного, щобы за-

вчасу приспособились до надходящихъ выборовъ и сполучеными и единодушными силами старались перевести выборы въ користь русского народа, котрый потребуе ревныхъ, трудолюбивыхъ и свѣтлыхъ заступниковъ для обороны своихъ правъ. Въ рѣшучей хвили повинны устати всѣ непорозумѣния або особистыя амбиции, а чувство правдивого патриотизма повинно удержати въ рядахъ русскихъ выборцевъ повну солидарность, безъ котрой годѣ надѣяться якогъ нибудь успѣха. Якъ одинъ мужъ стоймо на сторожи нашихъ правъ, вчасно устороняймо всякій незаконный переиhrоды, вырозумѣлостію и згодою скрѣпѣмъ нашия силы, а памятаючи, що тутъ ходитъ не о особисту почесть але о загальне добро русского народа, користаймо зъ сумныхъ досвѣдовъ минулыхъ часѣвъ и заявѣмъ нову силу нашу выборомъ русского посла.

Audacter calumniare....!

I.

„Гонимся за медведемъ, а заяця встрѣливъ“ — тую приповѣдку народну дуже живо нагадуе краковскій „Czas“ своею писаниною о Русинахъ. Довго мучився сей подвойно офиціозный органъ, зъ якогъ боку надгризти твердый орѣхъ „русской справы“ — и таки попавъ на свое: „Stugłowa hydra“ — якъ звычайно польскій дневники называютъ справу Русинѣвъ — „znów podniosła głowę“. Польскій дневники перелякались, що тая стѣлько разѣвъ побороювана и вже мало що не за помершу оголошена Русь ожила новымъ житьемъ. Давный арсеналъ польской журналистики на тему централизму, „лѣсовъ и пасовискъ“, противавтономичныхъ стремлень Русинѣвъ и т. п. бувъ вже въ части выстрѣляный, въ части на стѣлько зѣгнанный, що не давъ зъ себе ніякого ефективного огню противъ народного вѣча Русинѣвъ. А тутъ конче треба було пустити яку ракету, щобы

закрити немилый для польскихъ шовинистѣвъ горизонтъ Руси. По довгихъ хлопотахъ попавъ наконецъ „Czas“ на новый, хоть вже не въ первый разъ уживанный способъ, котрый въ довголѣтней практицѣ „Czasu“ неразъ вже уживався и то не безъ успѣха. Сей способъ мѣстится въ латинскѣй приповѣдцѣ: audacter calumniare, — semper aliquid haeret. Та ледво кто мѣгбы додуматись, що такого выгадавъ „Czas“. Въ приказцѣ сказано: „чого слѣпый не побачить, то выдумавъ“, але чого вже не выдумвала на Русинѣвъ галицко-польская праса?! Була вже и Москва и шизма и централизмъ и всякій „измы“. Оригинальность не творить сильной стороны галицко-польской прасы, тожъ и не диво, що „Czas“ въ своемъ хлопотѣ сягнувъ зновъ до „колчана — измѣвъ“. „Zachcianki socjalistyczne“ — ось тая стрѣла, котрою задумавъ подвойно офиціозный „Czas“ язвити Русь с. е. тую „hydre stugłową“. Цѣла оригинальность выдумки „Czas-y“ въ томъ, що онъ почавъ шукати „socjalistycznych zachcianek“ въ, навѣтъ смѣшно сказати, добродушной, щиро-австрійскѣй и львѣльскѣй брошурѣ, якою есть книжочка о. Д. Танякевича: „Цѣсарь Іосифъ II и народъ рускій“ — выдана товариствомъ „Просвѣтою“. Книжочка выказуе заслуги и добродѣйства для русского народа австрійского правительства, Цѣсаревой Маріи Терезіи, Цѣс. Іосифа II — и социализмъ, се така противорѣчливость, котрой може неповстыдаться только такъ до крайности заслѣплена и тенденційна галицко-польская праса. Мы не страхаемся войти въ розбѣръ „czteryzspaltowego aktu oskarzenia „Czasu“ przeciw Rusinom“, якъ страхався „Czas“ передъ рускими резолюціями, и подамо нашимъ читателямъ сущность сей жалобы.

Чимъ именно має бути пѣсля думки „Czas-y“ тая книжочка винною въ социализмъ? Ото задля слѣдующихъ причинъ: 1) що въ нѣй згадано о самостоятельности Руси за русскихъ князѣвъ;

2) що згадано о борбѣ Руси съ Польщею и о борбѣ козаковъ; 3) що названо австрійске панованье „веселѣйшою бувальщиною“ Русинѣвъ якъ панованье Польщи; 4) що Цѣсарь Іосифъ II освободивъ русскихъ „хлоповъ отъ гнѣту панѣвъ“, и 5) що народъ рускій надѣся подѣ австрійскимъ правительствомъ на лучшу свою будущность. Ось и всѣ точки сего акту „oskarzenia“ противъ Русинѣвъ о — социализмъ! Вп. Читатель могутъ недовѣрити и усмѣхатись на такой „актъ“, але тымъ не менше подвойно офиціозный „Czas“ выводитъ на тыхъ подставахъ, що „Józef II stworzył w Austrii tę nieszczęsną sprawę ruską (отже вже не Стадионъ! що за великодушность признания!), co w sto lat po jego rządach miała tak groźnie wyrosć wroga i niebezpieczną dla całości i bytu monarchii Habsburgów, co przemieniło się miała w dwugłową potwór panslawizmu i socjalizmu!“

Дальше наводитъ „Czas“ вырваныя слова зъ сен брошюры: „То наша мати Русь! Така и си сила. Чомужъ не зѣднати тѣ головы рускі (wszystkich Rusinów), що ихъ мовѣ маку, разомъ, хочбы то були самы хлопскій души? Чому тѣ марнуватися?... коли выйде разъ той лѣвъ на гору, коли почне народъ рускій свою роботу мусить ему все поклонитись“, бо онъ хоче жити своимъ питомымъ рѣднымъ рускимъ духомъ „у користь братѣвъ Славянъ, у користь цѣлого свѣта“. „On jest prawdziwym człowiekiem!“

На подставѣ тыхъ повырыванныхъ и порозрыванныхъ слѣвъ кличе „Czas“: „Якже тѣ слова живо нагадуютъ певній фразы, котры ѣбывались о уха подчасъ певныхъ памятныхъ процесѣвъ!“ (Процесъ краковскихъ социалистѣвъ!) На той подставѣ кличе „Czas“: Polizei, Polizei! Справдѣ булобы дуже комично, колибъ не було заромъ и дуже сумно.

(Конечъ буде)

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого жия.

III.

(Дальше.)

„Та оно и таки правда, що лучше миритись, якъ битись“, говорили господа. „Вже намъ тѣ процессы черезъ верхъ лихомъ льются. Давно то и процесѣвъ не знали, та лучше жили.“

„Отъ якъ бы такъ одна сторона троха поступилась и другая, такъ таки бы може вывели кѣнца.“

„Такъ, такъ, треба поступитись“, озвався п. Семень.

„Та вже и не богато чимъ поступатись. Доходились мы съ тымъ процесомъ вже мало що не до жебрачѣй торбы. Най бы хочъ по половинѣ стало на нашѣмъ.“

„Якъ по половинѣ? Хибажъ наша неправда?“ озвався якійсь смѣливѣйшій.

„Та где теперь тои правды шукати?“

„Громада не поступится“, озвався ктось пѣвголосомъ.

„А треба поступитись“, озвався п. Семень, „бо головою муру не роздѣбѣшь.“

И зновъ почали толкувати про тое, якъ бы зложити нову раду громадеку.

Оттакъ пѣшли поговоры по цѣлымъ селѣ. Що недѣлѣ, що свята, збирались купки громадянъ и радились. Въ Голопятахъ мовѣ бы повѣяло легкимъ вѣтромъ

и заворушило не давно ще спокѣйну громаду. А тымъ часомъ и Мошко не запавъ свои справы.

Онъ змовився съ паномъ Бжужковскимъ, щобы спустити цѣну горѣвки и тымъ принажити громадянъ до коршмы.

„Най страчу“, отказавъ Бжужковский, „а на своимъ поставлю! Досею пови до живого, а громада буде танцювати, якъ я схочу! Давай, Мошку, горѣвку хочъ за пѣть-дармо! Най знае той проклятый świętojurzec, що я панъ! Давай горѣвку, заводь музыки, най пѣють и танцюють, щобы ажъ подурѣли.“

„Со за głupie prawo — ten patronat“, говоритъ по хвилѣ панъ Бжужковский вдаривши кулакомъ о стѣлъ. „И теперь я того пона нѣякимъ чиномъ не можу позбутись! Ото менѣ право! Що менѣ зъ такого права?! Давъ и пропало и теперь не позбутись менѣ сего репѣха! Я коляторъ, я панъ, а теперь и терпи заклятого шизматика у себе! Ты думаешь, Мошку, що онъ такъ зъ добра закауе горѣвку пити! Го, го! То шизма, такъ! То шизма! Отъ я недавно читавъ въ Gazecie, що шизматики не пѣють горѣвки и не курятъ тютюну. Видишь, Мошку, то шизма! Онъ хоче по маду до шизмы довести! И роби съ нимъ, що хочеш! Патронатъ! Патронатъ! Добрый менѣ патронатъ! Я розумѣю такой патро-

натъ, щобы патронъ мавъ право, каждого часу прогнати непочестного пона. Але у насъ въ Австрійи все такъ права выдумаютъ! Nie tak to illo tempore bywało w naszej Polsce.“

И панъ Бжужковский похиливъ голову, якобы задумався надъ давными часами и паньскими правами. Ёго заверѣла давна старопольская болячка паньска, повернути право по своей волѣ. Мошко стоявъ коло порога и гладивъ бороду, а якась веселѣсть грала въ его очахъ. Онъ обчислювавъ въ своей хитрой головѣ, скѣлько зыскѣвъ потягне онъ теперь зъ аренды, якъ панъ цуетить горѣвку за пѣть дармо.

„Мошку!“ гримнувъ Бжужковский по хвилѣ, якъ бы изъ сну пробудившись. „Отъ нынѣ не ма для пона мелива въ малынѣ! Памятай, щобы ты не важився и пригорщи зѣбжа змолотити для пона. Най шукае своего права мелива, где хоче. То була моя ласка, а не право! Якъ же жъ на удры, то на удры!“

Мошко низенько поклонився и зновъ погладивъ бороду. Се жъ зъ него вправъ новый тягаръ!

„Памятайже, Мошку, що маєшь робити. Семенови Квашиньскому скажи, що най надѣсь на мою ласку. Якъ треба ему дровъ, я скажу лѣвничому, щобы выдалъ ему латру. До п. Гуляйпольского

напишу. А памятай менѣ, якъ Макогонъ не буде менѣ войтомъ, то твои пейса останутся въ моихъ рукахъ. Хлопамъ можешъ ѣбнати отъ мене дарунки зъ лѣва и позволенье на пасовиско, але якъ для кого. Памятай же!“

„Слухаю ясне — вельможного пана. Я якъ паньского ока буду пальнувати.“ И Мошко повернувъ до коршмы веселый и щасливый.

По селѣ скоро рознеслася чутка, що въ коршмѣ подешевѣла горѣвка. Зъ еусѣдныхъ сѣлъ тихцемъ наѣздили селяне до голопятского арендаря купувати горѣвку. Коло голопятской коршмы по частѣ задерживались переѣзжѣй фѣры. Чужѣй люде заповняли голопятскую коршму. Съ гогомъ-перегодомъ гдѣсь колись тайкомъ почали и голопятскій господарь заглядати до коршмы. На Зеленой Святыи принадавъ празникъ въ Голопятахъ. Въ недѣлю въ саме полудне заграли музыки въ голопятскѣй коршмѣ. Загомонѣли голосныя скрипки на все село, задзенькотѣли цымбалы, загудѣло бряскотливое решето, ажъ луна пѣшла по широкой голопятскѣй долинь. Парубки и дѣвчата ставали зъ далеку и прислухувались, якъ выиграють скрипочки, якъ гогоче та бряскоче решето, якъ гуде басоля, якъ тельнякуютъ цымбалы. Въ Голопятахъ давно вже не было чути ніякои музыки. А теперь раз-

Смирне запытанье до официальных представителей короны.

(Дальше.)

Але чиже таке аномальне положення може бодай удержатись in statu quo, чи оно є розвоєм руско-народної свідомості, ба навіть без того, є простим розвоєм всіх краєвих справ і стосунків, є природним побільшенням числа населення, — не мусить консеквентно розвиватись далі і то аж до герметичного закоруплення одної сторони проти другої? А за сьмь, чи потребуємо ще тут писати цілу історію бюрократії, її творення, розвитку, пановання і її боротьби єсепольності, в якій то боротьбі остаточно вправді завжди мусить упасти бюрократія, але звичайно не скорше, доки дотичної людності і землі не доведе до краю пропасти? В такій далеку і непевну будучність ми впрочім сягати не потребуємо; ми остановимось на близькій майже теперішності, і запытаємо: якжеж буде могла тая, так прогресивно себе діє руского населення відділюючи адміністрацію, сповняти хотіби головну частку своєї задачі: удержання Корони в постійній свідомості о положенню, опинії, потребах і чутствах того руского населення? Чиже то далеко ще до того, щоби згаданий вище приклад, — зачерпнутий урядових інформацій від *Gazety Narodowej* — в стосунках до руского населення стався дійсно системою, обгортаючою всі органи правління, від найвищих до найнижчих, системою цілої краєвої адміністрації? І чи не може при такій системі і за згаданим одним прикладом, статися так, що н. пр. відомість о резолюціях „руского народного вѣча“, від Львова достанеться насамперед простою дорогою до російського правління в Петербурзі, в оттам далі (але вже є догідною в даній хвилі тому ж правительству, препарацією, взагідно додатком, будьтобы*) „w Galicji w gminach, gdzie ludność przeważnie ruska, wszystkie przedmioty szkolne są wykładane po rusku, a we Lwowie i niektórych miastach wschodniej Galicji istnieją średnie zakłady z wykładowym językiem ruskim“ до російського офіційного „Herolda“; від „Herolda“ до не менше, хоч в иншій сторони, офіційного краківського „Czas-y“, — а доперва в отси через Львів і „паньску“ уллицю — до Вѣдні? і то мимо того, що о згаданих резолюціях могли бы

органи тутешної адміністрації повѣдомити вѣденській сфері далеко простішим способом, через предложенье витягів з руских уст, виходячих во Львові, а о тѣм, чи в громадах „переважно руских“ учать „виключно руским“ язиком „всі предмети школьні“, і чи в „гдеяких мѣстах по за Львовом“ сущують „середні школи (реальні і гимназії) є „выкладовым язиком руским“, — могли бы осѣтити Вѣдень далеко правдивіше звѣстній петиції руских громад Калушского и Долинського повѣту против заведеню польского язика в чисторуских школах, коли бы тільки тих петицій краєва адміністрація не заховала у себе в актах, очевидно для тымъ выразившого намаркованя свого становища, занятого против руской народности и еи язика.

Чи, — скоро рѣчи дійдуть, бо дійти мусять до того (а хочемо на тепер еще вѣрити, що говоримо доперва о близькій будучности), — краєва адміністрація, такими вѣрними інформаціями, положити великій засауги, не кажемо вже, для администрованого краю, але — перед Корону? Чи, як довго таяж адміністрація, в своій лингвистичній немоці до безпосередного порозумѣня, засуджена буде на тов, намѣтити просто з жерела свої інформації взглядом руского населення зачерпувати через перекладчиків, отже тільки з другої або третьої руки, — не буде зависѣти так важне стосунье, яким є стосунье триміліонного народа до Корони, від доброї або злої волі такого першого-лѣтшого, краєвого або и заграничного перекладчика?

Повторяємо: ми хочемо вѣрити, що говоримо еще тільки о — будучности. Але не ма такої вѣри, котрої бы при добрій волі добрих людей, не можна в нищю повернути — фактами; і тут ми приходимо до властивого поводу и предмету нашого наголовного запытаня.

Хоть в тѣм запытаню на першѣм мѣстці займемося краківським „Czas-ом“, але властивий предмет своєю досяглістю виходить далеко по за обрѣд краківської парафіи и Станчиківських фігалій, — так далеко, що засаугує на тов, щоби ми в тій справі розмовилися поважно єс нашою краєвою адміністрацією.

Краківскій „Czas“ має своїх постійних корреспондентів так в міністеріальних бюрах в Вѣдні, як и в ц. к. амбасадах рѣжних заграничних столиць; єго інформації о справах трактованих еще доперва в міністерствах, бувають добрі и вѣрні; єго вѣсти, подавані о намѣрюваних че-

резъ высшій сфері вѣденській и львівскій крокахъ, телеграфують заравъ до вѣденських великихъ газетъ — и майже ніколи не спотыкаються єс урядовымъ *dementi*. Однимъ словомъ, „Czas“ єсть признанимъ т. зв. офіційнымъ органомъ правительства вже від певного числа лѣтъ, — а від минушого лѣта еще и спеціальнымъ органомъ п. министра дра Дунавского. Ктѣбы о тѣмъ послѣднѣмъ, спеціальномъ єго міністеріализмѣ до недавна бувъ еще сомѣвався, того мусѣли вывести з блуду ті, в послѣднихъ часахъ підняті, богатырскій усилія, єс якими „Czas“ захищавъ финансове ехпозе згаданого министра супротивъ невѣстнихъ намъ близше ворогівъ: що дня троха не через цѣлий тиждень, умѣщувані були в „Czas-ѣ“, обширніє словословія того ехпозе, котре, якъ всі здоріві з нашого 20-лѣтнього життя парламентарного знаємо, не єсть и (включно послѣднимъ) не було ніколи що инше, якъ тільки збраний через підряднихъ рахунковыхъ урядників и через нихъ самихъ систематично уложеніє цифри бюджетові, выголошеніє через дотичного п. министра финансовъ в парламентѣ, конечно єс отповѣдними до оказій реторичными фигурами. Також и мы не маємо ничого закинути вымовѣ п. министра, а навіть не беремо за але „Czas-ови єго пильной и вѣрной прислужности. Мы констатуємо тільки фактъ, що газета, котра єс такимъ пожертвованьемъ редакційного чорнила и читательской вытрималости своихъ абонентівъ, осѣблює славу реторичныхъ фигуръ, через министра в одній промовѣ ужитыхъ, мусить бути високоофіційнымъ органомъ того министра.

Скоро тільки той міністеріальний органъ єс днемъ 10 грудня є. р. довершивъ цѣломъ того подвигу, отдавши такимъ чиномъ що паньске — своему панови, — такъ заравъ на другій день, дня 11 грудня є. р. Ч. 284, на тѣмъ самѣмъ, теплѣмъ еще по словословіяхъ мѣстці, умѣстивъ вступный артикулъ, з котрого мы вже выше одинъ цитатъ о *Herold-ѣ* подали, — посвящений отворотній, словословію, операції Русского народа, операции, котра наєс, Русинівъ — з уваги, що поставлено ихъ (хочъ тільки в антитезѣ) в такъ близке єсѣдство до такъ великого министра — мусѣлабы наповнити гордостію, а в кождѣмъ случаю розвеселити, — коли бы наєс з того жартобливого наєстрою не выпровадивъ нагло послѣдній уступъ того артикулу, редакцією „Czas-у“, очевидно для бѣльшого ефекту, грубимъ друкомъ отзначеній.

Скоро той уступъ — на велике наше зачудованье — перепустила краківска ц. к. прокураторія, — то и мы осѣляємося дословно подати нашимъ рускимъ читателямъ тов, що польско-министеріальному „Czas“-ови вѣльно було дня 11 грудня 1880 публично выголосити такъ о Коронѣ, якъ заравомъ о рускомъ, тѣй Коронѣ підданымъ триміліоннымъ населеню Галичини. „Czas“ пише:

„.....Rusini, zamiast wyrażania skarg lub przesadnych żądań, niech używają swobody, jakie posiadają, a wspólną pracą w kraju i państwie w duchu autonomii i zgody społecznej i plemiennej: oto jedyny program i pewny środek odzyskania ufności, którą Rusini galicyjscy utracili tak w obec Słowian rakuskich, jak w obec Korony, — a szczególnie w obec tych stronnictw polskich, które były zawsze skore do zgody i ustępstw, żądając jako jedynej rękoi tylko dowodów przywiązania do wiary ojców i języka ludowego.“

Коли тутъ в имени пануючого польского сторонництва выражено претенсію до патронату надъ вѣрою „нашихъ отцѣвъ“ и нашою, то мы, в XIX вѣку, в єто лѣтъ по роздѣленю Польщи, можемо зъ такою дитинячою претенсію тільки умѣхнутись. Коли далше тов пануюче сторонничество такъ печально взымає наєс до захованя свого народного язика — уважте добре: то саме сторонничество, підъ котрого панованьемъ

права того язика щоденно допчутся на цѣломъ тѣмъ обшарѣ, где той языкъ шукає свого послѣднього приѣзжизця, — коли далше взымають наєс тутъ до „wspólnej pracy w kraju i państwie“, а взымають тѣ самі, котріє выключенє Русинівъ зъ сойму, выдѣлу краєвого, рады державной, ба навіть зъ радъ повѣстовыхъ и громадскихъ уважали и уважають яко найважнѣйшу цѣль и найвысшій тріумфъ кождыхъ новыхъ выборовъ; коли взымають наєс до „użytkowania posiadanych swobód“, — а в тѣмъ самѣмъ *Prf*, ба, в тѣмъ же самѣмъ артикулѣ взымають на наєс всю свою жовчъ за скликанье „народного вѣча“, котре предѣв ничимъ бѣльше не було, якъ тільки першою єсрізовою пробою „зъ ужиткованя“ тыхъ рѣжкихъ „swobód przez Rusinów posiadanych“, то всі ті перфидіи, — очевидно на обаламученє читателей вѣденскихъ и славянскихъ єс внутрѣшними справами Галичины необнакомленыхъ, обчислений, — не можуть наєс вже навіть дивувати. Мы до того способу воюваня єс нами мали вже часъ привыкнути, и трудно впрочімъ жадати выбору честнѣйшого и шляхотнѣйшого оружя від ворога, котрый иншого, якъ таке, до борби противъ Рускому народови, ніколи не мавъ и не має в своѣмъ арсеналѣ.

Инакше рѣчь маєєс єс підчеркнутыми словами цитованого уступу, котрыми „Czas“ — публично и за мовчальною, якъ до сегодня, відомостію всіхъ публичныхъ властей галицкихъ, надаючи тонтъ и позѣръ повѣрника найвнутреннѣйшихъ мыслей Короны, осѣляєєс голосити недовѣріє *G. V. Цѣсаря Франца-Йосифа* до цѣлого руского населеня в Галичинѣ, яко фактъ довершений, и стоячий вже тільки що до дальшихъ своихъ наслѣдствъ отворомъ до публичной дискусіи.

Заохоченій тымъ вызваньемъ, мы бы могли принять также чинный удѣлъ в тѣй, не нами, а пануючимъ сторонництвомъ отвореной дискусіи и запустити єс свои стороны в розваженье, котра евентуальность — зъ становища австрійского патриотизму — булабы печальнѣйшою: чи утрата довѣрія Короны до Русинівъ, котріє в найтяжшихъ для Монархії часахъ заслужили собѣ название „der treuen Ruthenen“, „der Tiroler des Ostens“, — чи противно, утрата того ж довѣрія до тыхъ патриотівъ, о котрыхъ еще до теперъ навіть незыбѣстно, в яку сторону заграничѣ ихъ чутства гоматіальніє були авернені від 1772 ажъ до того памятного 1868 року, в котрѣмъ они доперва „захотѣли стати и станули“ при австрійскѣй Коронѣ? Але намъ Русинамъ, не маючимъ в радѣ коронній своихъ патронівъ, не сталаєс еще Корона и ніколи не станеєс такою „рѣчию посполитою“, щоби мы, на рѣвнѣ єс „Czas“-омъ могли хочбы на хвилю узнатись вышшими по надъ тов елементарне правило политичного такту, котре не позволяє чутства и особу Монарха выволѣкати на арену публичной дискусіи, на тов тільки, щоби зъ нихъ зробити собѣ догідне оружје для партійныхъ чи то нападовъ, чи хочбы оборонныхъ кроковъ.

(Конєцъ буде.)

Вєсѣда Юл. Геровского,

выголошена на народнѣмъ вѣчу Русинівъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю четвертой резолюції о внутрѣшній дѣятельности Русинівъ.

Высокопочтенне Зѣбранье!

Содержанье четвертой резолюції, котра находится в Вашихъ рукахъ, само собою яєне, а єли я зъ мои стороны позволяю собѣ кілька слѣвъ докипути до неї, то дѣлаю тов для того, мои Панове, щоби пояснити єтановище, зъ котрого выходяє комитетъ, предлагаючи Вамъ тую резолюцію.

Въ першихъ трехъ резолюціяхъ, котріє вы вже такъ одностуно одобрили,

*) Цитуємо дословно ідею крак. „Czas-y“, N. 284 зъ 11 грудня 1880.

лягались скочній голоси по всему селу, мовъ ласкали по серцю молодыхъ дѣвчатъ та парубківъ. У нихъ ажъ затремтіли ноги и мимохѣтъ затупѣли до танцю. В коршмѣ, чутно було, якъ самъ Мошко выгойкувавъ та выспѣвувавъ. А музики грали и грали, та такъ солоденько, такъ люблю, що ажъ серце займали. Ктѣ переѣздивъ по при коршму, остановляєєс и постунавъ до коршмы, послухати тої веселої музики. Голопятскіє парубки и дѣвчата проходили мимо коршмы, наслухували, зъ тиха потупѣли нѣжками підъ скочній голоси музики, але не важились поступати до коршмы. Старшій господарѣ и молодічѣ зачувши зъ далека музику, умѣхались. „Отъ бачъ, якъ выграє, заманов, ажъ проситєя бѣсова жидова!“ Та нікто зъ Голопятскихъ не йшовъ на музики. Тількижъ підъ вечеръ наєбѣло троха чужого народа зъ подальшихъ сѣль. Ктѣ заходивъ до знакомыхъ въ Голопятахъ, а ктѣ йшовъ навпростоє до коршмы.

У пѣзну нѣчь, якъ вже все затихло по сѣлѣ, голоси скрипокъ, басовъ, решета та цымбаловъ готѣли по всему селу. В коршмѣ чутно вже було гамѣръ, єпѣвы та крики. Єс гомѣвли посторонній люде. Далѣ завелись и танці: єс почала гуляти постороння молодѣжь. В пѣзну нѣчь цѣла коршма мовъ ходоромъ ходила

відъ танцівъ и єпѣвѣвъ. Гомѣвъ розходився далеко и широко та лунавъ по надъ вишневыми садами, по надъ хатами, по витыми темнотою. По сѣлѣ лаяли собаки дражненіє нечуванымъ гаморомъ, крикомъ и музикою. Не одному молодому парубкови, не одній молодій дѣвчиніє не спалоєс. Музика, що розливалася то веселыми то сумными тонами и безъ перестанку гудѣла в коршмѣ, будила якѣсь марева въ молодимъ сєрцяхъ, тягла до себе якоєсь тайною силою, піднимала душу мовъ бы на широкіє крыла в просторый теплий, лѣтний воздухъ и колыхала молодіє души середъ пахучихъ садѣвъ та лугѣвъ и зоряного неба, несла ихъ у безпутя, в незнаю далѣ, мовъ бы в яє царство русалокъ. Не одна дѣвчина выйшла зъ хаты и єспершиєс на перелазѣ наслухувала єє нечуваної музики, для неї такъ чарѣвною, такъ приємливою. Не одинъ парубокъ не выдержавъ а накинувши свитку на опашки підѣбѣвъ підъ коршму заглянути крѣвъ ѣкно на те диво, на ту гулятику, на ту веселѣсть, що такъ голосно розливалася зъ коршмы по всему селу.

До пѣзної нѣчи грали и танцювали в коршмѣ; до пѣзної поры гаморили люде підъ коршмою, швидляли по сѣлѣ, а собаки лаяли, не затихали до самого доєвѣта.

(Дальше буде.)

высказана конечная потребность тех реформ законодательных и административных, которых ожидает Русь от правительства, которые поставило в свою программу: перевести в жизнь равноправие всех народов в Австрии и помирить их народы.

Але на той манифестації не повинно все кончатися!

Мы в своей стороне повинны доложить всякого старания, чтобы прискорити освящение той цели — а станем то певно, если мы, все Русины, сполучеными силами, без взгляда на наш партийный пересвѣдченія, совѣстно и неустрашимо користати будемъ вь тыхъ конституційныхъ свободѣхъ, якъ після теперѣшнихъ законѣхъ намъ вже прислужають.

Вь державѣ конституційной, мои Панове, зависить дуже много отъ самыхъ народовъ, входящихъ вь ее складъ. Кто сильнѣйшій, той легко добивается своихъ правъ и бере потомъ перевагу надъ слабымъ.

Однако не ходитъ ту о силу физичну, бо та есть у насъ. Насъ жие вь Австрии три миліоны, отже больше якъ н. пр. Поляковъ або якого другого народу. Ходитъ ту больше о силу моральну. Бо такъ якъ поодинокій чоловікъ оцѣняется після своихъ моральныхъ свойствъ и твердости своего характера, такъ само и народъ: той народъ ставитесь выше, который крѣпко и непоколебимо стоитъ при своемъ, при томъ, что есть его питомымъ, рѣднымъ, коротко сказавши, который стоитъ твердо при своей народности. (Славно! славно!)

Но не досить бути Русиномъ вь дома; треба манифестоватись Русиномъ и вь житію публичномъ, вь урядѣ и судѣ. До того надають намъ повне право основныя законы, именно арт. XIX. Для того никто вь насъ не повиненъ уживати вь своихъ поданяхъ до судѣхъ и урядѣхъ иншого языка, якъ лише руского; такъ само и вь устныхъ розправахъ передъ судами и другими властями; никто вь насъ не повиненъ принимати урядовыхъ писемъ, засудѣхъ и резолюцій, вызначеныхъ для него, вь языкѣ иншомъ, якъ лише рускомъ. До того служить намъ повне право!

Правда, — и тое мушу я на сѣмъ мѣстѣ есконатовати — что много перепонъ, насмѣшекъ и уразъ дуже часто мусить зносити Русинъ, коли яке руске поданье вносится до урядѣхъ або судѣхъ, або домагается, чтобы розправа съ нимъ была переведена по руски. Але вь такомъ случаю не треба датися ничимъ отетрашити; шукаймо обороны и справедливости у высшихъ властей и не даруймо никакыхъ оскорбленъ нашою народности, а сатисфакцію найти мы повинны, бо законъ говорить за нами, бо справедливость повинна побѣдити! (Славно! славно!)

Але треба, чтобы мы дѣлали все безъ вынѣтия и сполучеными силами, бо лишь тымъ способомъ достигнемъ нашої цели и уважана со стороны нашихъ противниковъ. Заявляемъ торжественно, что каждый допускается адрды на своемъ народѣ, кто вь житію публичномъ, вь урядѣхъ и судѣхъ буде уживати иншого языка, якъ не руского. (Славно! славно!) А если такъ поступати будемъ, окажемъ велику моральну силу, и тогда не буде могло правительство переходить до порядку дневного надъ нашими жадами, высказанными вь трехъ попереднихъ резолюціяхъ.

Такъ представляются менѣ, Высокопочт. Панове, наслѣдки, еслибы мы все безъ выемку стояли твердо при нашомъ конституційномъ правѣ уживаня руского языка вь житію публичномъ, вь судѣхъ и урядѣхъ!

Есть еще однакъ много другихъ способѣхъ, дозволенныхъ теперѣшними законами, которыми мы Русины можемъ и повинны добиватись становивши. Яке намъ вь нашомъ краю належитесь. И такъ есть н. пр. законъ о товариствахъ. Мы не вь такой мѣрѣ користаемъ вь того закону, якъбы мы повинны. Правда, что мы завязали вже много товариствъ вь нашомъ краю и гдето вь нихъ розвинулись вже хорошо и выповняютъ свою задачу — но все то еще за мало вь порѣвнаню до нашої численности и просторности, яку занимаемъ. Для того мы повинны творити товариства вь каждой руской окрестности для целей хотѣбы совѣмъ специальныхъ и лишь той окрестности дотычачихъ. Покрывмо цѣлымъ нашъ край сѣтню такихъ товариствъ, а нехай они будутъ лишь рускими, то вже велика користь выплыне вь нихъ такъ для краю якъ и для нашої народности. Примѣромъ наведу, яку то велику користь принесли для розбужденя народнои идеи между Нѣмцами

самі товариства спѣваковъ. Поняли тое хорошо Поляки — а погляньте, скѣлько вже натворили они товариствъ вь нашомъ краю! Такъ належитъ и намъ брати вь того примѣры!

А вь громадѣ, мои Панове, яке то широкое поле до дѣланя для людей, любячихъ ширю свою народность!

„Громада великій чоловікъ“ — говоритъ народна пословица — а однакъ съ вѣтхомъ признатись треба, что нашъ громада, несвѣдомъ своихъ правъ признанныхъ имъ теперѣшними законами, наибольше дается уживати писарямъ громадскимъ яко сабне орудіе до того, чтобы передъ свѣтомъ хотѣбы на позѣр показати, что нашъ край спольщенный! Бо запытаймося, скѣлько то громадъ вь нашомъ краю уживае вь своихъ корреспонденціяхъ съ властями руского языка? А скажѣмъ совѣ правду, что такъ не было певно, еслибы наша сельска интеллигенція, котра повинна вь громадѣ предводити, не оттягалася отъ того труда и совѣстно а неустрашимо хотѣла занятись громадою! А такъ наша сельска громада, хотѣй и горячо любитъ свою народность, лишена предводительства сельской интеллигенції, падае подъ терроризмомъ и напоромъ людей неприхильныхъ руской народности! (Правда! правда! Славно!)

То само сказати можна такожъ о мѣстцевыхъ школьныхъ радахъ. И вь той инстиції можнабы вынести користь для нашого народного дѣла, еслибы наше почтенное сельское духовенство тою инстиціюю по закону совѣстно занялись хотѣло. (Правда! свѣта правда!)

Вже тое, что я навѣвъ, достаточно, чтобы доказати, скѣлько отъ насъ самыхъ зависить и что мы можемо осягнути, если схочемъ и будемъ користати съ теперѣшнихъ конституційныхъ свободѣхъ. Остается еще менѣ однакъ порушити одну рѣчь, котра хотѣй не такъ тѣсно звязана съ предметомъ резолюції, но все таки дотычитъ нынѣшного нашого зобрания.

Нашъ противники подносятъ завѣжды великій крикъ вь своихъ газетахъ противъ насъ, если мы коли зберемося, або если коли який-небудь дамо знакъ жити. Нашою справою они однакъ николи на правду не занимались и не занимаются, а если коли напишутъ что о насъ або о нашихъ дѣлахъ, то хиса лишь для того, чтобы насъ высмѣвати, чтобы все перекрутити по своему, а потомъ заденуциувати насъ на подставѣ того передъ правительствомъ о шкодливѣ для краю и державѣ стремленя! (То свѣта правда! Славно!)

Такъ нехай знятъ панове Поляки, если я на сѣмъ мѣстѣ поднесу, что мы не можемъ чиселити на польске справедливѣсть для насъ (Довгій рукоплесканы и однодушныя голоса: славно! славно!), что мы не можемъ вѣрити вь няку вгду съ Поляками (Сильный и довгій рукоплесканы и голоса: такъ есть, не числимо на польску справедливѣсть, не вѣримъ вь згду съ Поляками!), бо между ними нема такой партіи, котрабы хотѣла на правду миритесь съ нами. (Голосы: славно! дуже добре! правда! свѣта правда!)

А хотѣй вь послѣднихъ часахъ одинъ знаменитый Полякъ, кандидатъ на маршалка кравого (кн. Ю. Чарторыйскій — Редак.), о котромъ нынѣ першій бесѣдникъ вже вспомянувъ, складаючи справу вь своемъ посольской дѣльности передъ своими выборцами сказавъ, что Поляки при послѣднихъ выборахъ до Радъ державной не выступали противъ руского народу а лишь противъ партіи рускихъ централистовъ, то я впросто тому не могу вѣрити (Голосы: и мы не вѣримъ!), бо то лишь звичайна польска тактика, вымѣрена хиса на тое, чтобы обаламутити тыхъ немногихъ Русинѣхъ, котры допускають еще можливѣсть згоды съ Поляками. (Голосы: нема вже такихъ нынѣ!)

Мы ждаемъ отъ Поляковъ не фразѣхъ, а фактовъ, а такихъ фактовъ згоды они дотеперъ намъ еще не заявили, але за тое противныхъ фактовъ мавъ безъ числа! (Правда! правда!)

Что до того замѣту, якобы у насъ была партія централистовъ, то я мушу тому якъ найсильнѣйше заперечити. Партія централистовъ у насъ николи не было и нема, бо мы не хочемо никого централизовати; мы добиваемся лишь своихъ правъ! (Славно! такъ, мы хочемо только равныхъ правъ съ ними!)

Теперь же, по причинѣ нашого нынѣшного празнованя и нашого зобрания, поднесли Поляки одноголосно крикъ вь своихъ газетахъ, что не народъ руской, а лишь одна клика (Голосы: не правда! цѣлый руской народъ!) обходитъ торжество 100-лѣтнего юбилея вступленя на престолъ вѣкопомной памяти цѣсаря Йосифа II и что тое лишь вь той цѣли, чтобы противъ Поляковъ задемонструвати. Чижъ мы, мои Панове, журимося о

дѣла и намѣрена Поляковъ? (Голосы: нѣ! нѣ! николи!)

Тымъ способомъ хотѣли нашъ противники отняти нашою торжеству важный характеръ и поддѣти вь сомнѣнья нашу ширю любящности и нашу глубокую благодарность, яку мы черезъ се торжество заявити хотѣли цѣлому найдостойнѣйшему цѣсарскому дому.

Для того думаю, что згодитесь на тое, если тутъ заявлю, что мы торжественно застерѣгаемъ противъ такого тенденційного и ложного повѣянна нашого торжества! (Однодушныя голоса: згоджуемся!)

А нынѣ яку штуку дѣлали Поляки! Вь вашихъ рукахъ, почтенныя братья-селяне, находится печатаный писема, котры вамъ впишано при входѣ вь сей нашъ Народный Домъ. Писема тѣ печатаный на рускомъ языкѣ и подписаный будто „приятелями руского народу“! А знаете вы, что то суть тѣ приятели? (Голосы: наши неприятели!) Погляньте лише на тѣ дружки, а найдете на нихъ надпись: Z drukarni „Dziennika Polskiego“. Такъ, Поляки суть тими приятелями, котры тое писемо для васъ приготовили. А знаете же, вь якѣй цѣли? Не вь иншѣй, а лишь вь той, чтобы васъ розвѣднити съ вашими духовными отцами. (Голосы селянъ: тое имъ не удасться!) Вь томъ писемѣ перепечатано патентъ, выданный цѣсаремъ Йосифомъ II о такъ званныхъ jura stolae, т. е. о платныхъ и таксахъ, якъ священникамъ за рѣжныя духовныя дѣйствія належались. Онъ есть у насъ вь каждой церкви прибитый на стѣнѣ, выданный онъ еще 100 лѣтъ тому назадъ! А знаете вы, яка була вартѣсть грошей тогды, вь порѣвнаню съ вартѣстю грошей нынѣ? По крайнѣй мѣрѣ 10 разы больше! (Правда!)

Такъ теперь добре порозумѣете цѣль тыхъ мнимыхъ приятельствъ руского народу! Подбурити васъ противъ нашого почтенного духовенства була ихъ цѣль, противъ того духовенства, котре само старалось и старается о тое, чтобы jura stolae, тѣ рѣжныя таксы за духовныя дѣйствія, вже разъ были знесены. Пригадайте бо совѣ, что 12 або 14 лѣтъ тому назадъ не кто иншій, якъ только нашъ руской священникъ яко соймовый посолъ поставивъ бувъ вь соймѣ кравомъ внесенне, чтобы тѣ таксы, тѣ jura stolae, знести! Священникомъ тымъ бувъ покойный крылошанинъ и бывшій посолъ, о. Антоній Добрянскій вь Валявѣ. (Славно! славно!) Такъ отъ вамъ всепочтенныя Панове, иллюстрація до польской згоды! (Славно! славно!)

Вь концѣ еще кѣлька словъ до нашихъ братьевъ-Славянъ, котрымъ не памятно, что Русины разомъ съ Нѣмцами 100-лѣтню рѣчицію вступленя на престолъ цѣсаря Йосифа II празнують.

Най знаютъ нашъ братья-Славяне, что вь празнованю того торжества нема никакой солидарности между нами а Нѣмцами! Мы Русины галицкыи обходимъ тое торжество для того, чтобы дати доказъ передъ свѣтомъ, якъ глубоко почитаемъ память того великодушного монарха, котрый бувъ для насъ справедливымъ, котрый признавъ намъ людскыя права и удѣливъ такъ щедро потребныхъ ередствъ, чтобы двигнутись вь того отчаяня, вь яке мы были попали вь причины довговѣковои польской неволѣ! (Славно! славно!)

То була цѣль нашого нынѣшного торжества, а если мы тое нынѣшнее торжество обходимо такожъ народнымъ вѣчемъ и заставляемъ о нашомъ нынѣшномъ положеню, то дѣлаемъ тое вь глубокомъ увѣреню, что нашъ скромный желаня, высказанны вь формѣ резолюцій, не останутся безъ уваги Е. В. нашого найдостойнѣйшого монарха, бо мы твердо вѣримъ вь его справедливѣсть. (Славно! славно!)

Вертаючи до резолюції, котра звучитъ такъ: — (читаетъ резолюцію), кончу прошенемъ, чтобы вы тую резолюцію не только однодушно одобрили, но такожъ торжественно заявили, что по мысли той резолюції всеуды и все поступати будете. (Голосы: славно! дуже добре! — Зъ всѣхъ сторонъ витають радѣтно бесѣдники.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державная.) Дня 15 (27) с. м. отбулося засѣданье палаты панѣхъ, на котромъ принято предложенье о поборѣ рекрутѣхъ на р. 1881 безъ дискусіи вь другомъ и третѣмъ читаню. Дальше принято такожъ предложенье о провизоричномъ поборѣ податковъ и данихъ державныхъ по концѣ марта 1881. Шмерлингъ именне вѣрноконституційныхъ членѣхъ палаты панѣхъ зложивъ освѣдчене, на котромъ заявляе, что якъ небудь онъ и его товаришѣ

призываютъ на провизоричный бюджетъ, тымъ не менше однакожь высказують свою обабу что до направленя теперѣшного министерства, котрымъ загрожена единѣсть державы, супокѣй и згода народовъ, дѣятельность администрації и сама конституція.

На томъ закончилися засѣданя такъ палаты панѣхъ якъ и палаты посѣловъ. Палата посѣловъ має не скорше зобратись, якъ 6 (18) сѣчня 1881.

(Розъярене умѣхъ и агитація.) Розъярене умѣхъ посѣловъ дошло до найвысшого степеня. Централлисты кидаютъ теперь на поле агитації именно между нѣмецкими селянами. Реформа грунтового податку, котра теперь переводиться, подае добре орудіе до такой агитації. Особливо жива агитація ведется между селянами горбышней Австрійи. Замѣренный зборъ нѣмецкихъ хлопѣхъ вь Линцу заказало правительство. Сей заказъ вызывае велике негодованье. Повстае дуже велике сомнѣние, чи такой заказъ дастся оправдати зѣ взгляду на конституцію и политичну тактику и не можна дознатись правной причины, для того бы зборы хлопѣхъ (Bauernversammlungen) мали бути не дозволенны. Чи не лучше былобы, дати высказатись всемъ о такъ безперечно важной реформѣ податку грунтового. Теперь нѣмцкыя хлопцы задумують выслати деуатацію до Цѣсаря съ просьбою, чтобы розвязавъ раду державну и давъ имъ способность выбрати новыхъ посѣловъ, больше дбающихъ о добро народа. Консервативныя послы нѣмцкыя уложили освѣдчене, вь котромъ заявляютъ, что будутъ голосувати противъ новой реформы грунтового податку, але вѣрноконституційныя послы настають мимо сего на томъ, чтобы выслати згадаву деуатацію до Цѣсаря.

Если фактомъ есть, что всяке подвышенне грунтового податку такъ дуже противне цѣлой людности австрійской монархії, то, думаемо, правительство моглобы только предложеньемъ новой реформы податковъ не опираючися на подвышенно непосредныхъ податковъ, (а именно грунтового и домового) а звернуено до оподаткованя доси неоподаткованныхъ або мало оподаткованныхъ капиталистовъ, зѣ одной стороны придбати новыя жерела доходу для державы, а зѣ другой стороны успокоити занепокоеныя умы селянъ и рѣшниковъ вь загаль.

(Молодочехи) незадоволены зѣ министерства гр. Таффого. Дрѣ Грегръ проводитъ Молодочехѣхъ зложивъ свой мандатъ посольскій до рады державной мотивуячи тымъ, что не може дѣлати насилія своему пересвѣдченю и служити правительству, котре не має волѣ и силы сповинити хочьбы наименьшій и наибольше управлений жадающа чешского народа.

(Новы членъ палаты панѣхъ.) Носятсь вѣсти, что теперь має бути именованныхъ кѣлькохъ новыхъ членѣхъ палаты панѣхъ. Между ними подають яко кандидатѣхъ бывшого кр. маршалка гр. Водзницкого, гр. Стадницкого и ин.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. Зѣ Петербурга доносятъ, что полиція тамошня арештовала вновь двоухъ важныхъ политичныхъ преступниковъ, обжалованныхъ о участъ вь замаху на царя подчасъ послѣднего его переѣзду зѣ Ливадіи до Петербурга.

Ревизійныя сенаторы вь Россіи повиннахили много цѣкавыхъ надужитъ вь урядѣхъ. Мы вже згадували о откритыхъ ревизійного сенатора вь Кіевѣ, теперь доносимъ, что другій сенаторъ, Беръ, выкрывъ вь самой Москвѣ много непорядки вь судѣхъ и полиції. Вь наслѣдствѣ того мають наступити численныя змѣны между высшими урядниками обоухъ тыхъ выдѣловъ.

Вѣсти о намѣренныхъ реформахъ вь Россіи все надходятъ. Между иншими, министерство просвѣты выговорило проектъ реорганизации зрядѣхъ университетскихъ, котра має на цѣли розвинути научну дѣятельность профессорѣхъ и студентѣхъ. Проектъ той одобрила вже Петербурска академія наукъ.

Англія. Повстанье вь Англіи вже починаеься на добре. Незадоволене зѣ теперѣшного правительства взростае щоразъ больше. Правительство стараеь зобрати подъ начальствомъ Томы Strele 30.000 войска, вь складѣ которого не має вѣйти ни одинъ баталіонъ пріятелией. Однакъ се естасеь что разъ труднѣйше, понеже выбухнувшее повстанье берѣвъ вь колоніи Наталь вь полуостровѣ Азриѣ оттягнѣе майже вѣсь вѣольный полки зѣ Англіи, а что найважнѣйше то неперѣность правительства, чи вь случаю общѣеннаго стану облоги вь цѣлой Ирляндіи не отповѣсть лига ирляндска зборничимъ опоромъ. Давнѣйшій прихильникъ теперѣшного правительства зачинають отсузватись отъ него и на митингахъ выступаютъ рѣзко противъ его нерѣшимости. Навѣтъ и вь Америкѣ выливаются сумнѣны станъ Ирляндіи велике незадоволене.

Нѣмеччина. Соймъ прускій перерабатываетъ свои обряды 18 н. с. грудня и отложивъ дальшій засѣданіе ажъ до 8 сѣчня. Проектъ закона, маючого запобѣгчи нуждѣ голодовѣй горбшного Шлеска, признае межншіми выдатками 10 миліонѣвъ марокъ на осушеніе и наводненіе грунтоѣвъ Шлеска; 800.000 м. на регуляцію рѣкъ; 300.000 м. на вспомогу рѣжнѣмъ громадамъ; 150.000 м. на поднесеніе промыслу домашняго и по 1 миліонѣ на поднесеніе кредиту и на школы.

Агитація антисемитскій все еще требуютъ. Наибольше розъярила умы послѣдніа бесѣда профессора школъ реальныхъ п. Непігісі, который 17 с. м. въ безпощадный способъ выступивъ противъ Жидѣвъ, опираючись въ своихъ выводахъ на талмудъ, по сля котораго, якъ се численными примѣрами утвердивъ, Жиды поступають до нынѣ. Въ наслѣдство сеп бесѣды, котра кромѣ численныхъ уличныхъ непорядкѣвъ вызвала въ цѣлѣй жѣмечкой такъ либеральной якъ и консервативной прасѣ горячу полемику за-суспендовавъ п. Генрици въ его урядованю.

Италія. Министръ войны выпраціювавъ планъ, послѣ котораго всѣ мушны мають выправлятися уживати оружія. Во всѣхъ головныхъ округахъ потворятъ комитеты зложенъ зъ бурмистра и комендантѣвъ войсковыхъ, котры закладати будутъ стрѣльниці и побирачи будутъ амуницію и оружіе отъ правительства. Такожъ завязоватися будутъ товариства стрѣльничіи, а до каждого зъ нихъ придѣлений буде одинъ офицеръ. Ученики середнихъ школъ мусять учитися кромѣ гимнастики и муштры такожъ стрѣляти до меты. Въ высшихъ закладахъ науковыхъ будутъ тѣ вправы обовязковій. Ученики котры не отбули двѣлѣтняго курсу въ стрѣлянню не можуть бути однорочными охотниками. Навѣтъ и старшій мушны маючі болѣе якъ 40 лѣтъ, если только не належать до войска, будутъ покликаніи до вправъ въ стрѣлянню. Кошта удержанія стрѣльницъ збираніи будутъ частію зъ оплатъ стрѣльцѣвъ, частію отъ правительства. Що року отбуватися будутъ окружніи зборы стрѣльцѣвъ а що три лѣта зборы народніи.

Греція. Мы вже доносили о запроєктованомъ судѣ полюбовномъ державъ въ справѣ греческо-турецкого спору о границѣ. Хотяи державы: Франція, Нѣмеччина, Австрія и Россія згодились въ засадѣ на судѣ полюбовный, — то однакѣ найновѣйшій вѣсти зъ Турціи и Греції не ворожатъ успѣху того суда. Розумѣсь, що полюбовный судъ може только тогда бути предпринятый, коли державы интересованіи, въ сѣмъ случаю Порты и Греції поддадутся тому же суду. Найновѣйшій же вѣсти доносять, что власне обѣ тѣ интересованіи державы не хотять поддаться тому полюбовному суду. Комундурость, министръ президентъ греческій, заявивъ выразно, что Греція не може отступити отъ рѣшенія конференціи берлинской, а коли Порты не сповнитъ наложенныхъ на ню тою конференціею обовязкѣвъ, — Греція съ весною розпочне войну, бо буде мати 80.000 войска и затягне въ Франції значніи пожички на кошта военніи.

НОВИНКИ.

— **Посмертна згадка.** Въ послѣднѣмъ числѣ нашої часописи донесли мы о смерти одного зъ першихъ дѣятелѣвъ Буковинской Руси, о. Василія Продана. Нынѣ доповненою сумну вѣсти гдѣкими датами зъ житія покойника. О. В. Проданъ родился 29 сѣчня 1809 р. въ селѣ Суховерховѣ. Въ 1836 р. окончивъ богословскій науки и того же самого року ставъ завѣдательмъ а опѣсля и парохомъ Лашковки, где пробувъ ажъ до 1866 р. Въ 1848 р. выступавъ яко ревный патріотъ рускій, а въ 1862 р. збѣставъ именованый протоиереемъ и инспекторомъ школъ народныхъ, на котрымъ то поли розвинувъ велику дѣятельность. Покойный митрополитъ Гакманъ покликавъ его въ 1866 р. до Черновца, именовавъ русскимъ проповѣдникомъ и ексархомъ катедральнымъ. О. Проданъ занявся заснованіемъ литературного товариства въ Черновцяхъ „Руска Бесѣда“ и по-слѣднѣмъ „Руска Рада“ и яко предѣлатель той послѣднѣи просивъ 6. В. Цѣсара о отвореніи руской низшой гимназіи въ Коцманіи. Черезъ смерть о. В. Продана утратила Буковинская Русь одного зъ головныхъ борцівъ за народніи права. Вѣчная ему память!

— **Станъ облоги и судъ доразный въ селѣ Полупановцѣхъ подѣ Скалатомъ.** До нашої редакціи зайшовъ передъ кількома днями селянинъ зъ села Полупановки и розказавъ намъ такіи чудніи рѣчи, якы творить въ селѣ Полупановцѣхъ тамошній дѣдичъ жидъ Розенштокъ, що ажъ морозъ по тѣлѣ проходить и пытаешъ: „якъ же се може бути, чтобы нынѣ шибѣ такого дѣлалось на нашѣй Руси?“ Селянинъ зайшовшій до насъ зовсѣя Іосифъ Гачинскій, Русинъ лат. обряду, и бѣвъ прѣхавъ до Львова шу-

кати рады и правды во Львовѣ противъ Розенштока, оскорбившаго его и его батька. „Дня 23 липня с. р.“ — розповѣдавъ намъ Гачинскій, — „выѣхавъ я съ батькомъ въ поле и знайшли мы по дорожѣ полишенный ку-сенъ дерева; мы тое дерево взяли до дому. Розенштокъ вечеромъ казавъ забѣхати фѣрамъ на наше обѣдѣ и забравъ все наше дерево въ вартости до 40 зр. Около полнѣи напали нашь дѣмъ молодой Розенштокъ съ двораками и звязавши мене и батька насильемъ затащали до двора, звязанныхъ вкинули на ночь до хлѣва, а на другій день дали менѣ 40 буювъ а батькови 90 буювъ и 2 зубы вытовкли. Visum repertum зробивъ на другій день лѣкаръ въ Скалатѣ и Тернополи. Мы о цѣлѣмъ фактѣ донесли п. к. прокуратору въ Тернополи, а тая отступила справу Скалатскому суду повѣ-товому, котрый доперва, здаешъ, въ наслѣдство авдіенціи моєи у Найяснѣйшого Пана у Львовѣ, засудивъ Розенштока на заплату 10 зр. або 2 дни арешту. До розправы тои въ судѣ скалатскомъ мы не були завѣзваніи ани свѣдѣки. Адвокатъ нашъ виѣсъ противъ того засуду рекуръ. Але и Розенштокъ виѣсъ на насъ скаргу до окружного суду въ Тернополи и судъ засудивъ мене и батька не за крадѣжъ дерева, але за тое, що мы знайшовши его не завѣдомили войта, на арештъ по 8 днѣвъ.“ Іосифъ Гачинскій справивъ мы до надпрокуратора Ви. п. Зданьско-го, котрый съ нимъ протоколъ зробивъ и имовѣрно на ново накаже слѣдство противъ Розенштокови о злочинство нападъ, предвиджене въ §. 83 и 93 закона карного.

— **Зъ подѣ Болехова** пишуть намъ: Дня 19 с. м. упокоився въ Болеховѣ о. Іоанъ Трембицкій мѣстечевый парохъ, деканъ и совѣтникъ консисторскій. Похоронъ отбувся дня 21 с. м. при участіи тысячу народа. Покойникъ бувъ ширимъ поклонникомъ руско-народной справы, бувъ членомъ Народ. Дому и Просвѣты и предлачувавъ рускій письма. Въ товарискомъ житіи були его сердце и дѣмъ для всѣхъ отвер-тѣ. Покойникъ будучи бездѣтнымъ пріймавъ до себе сироты, котры выховувавъ. — Сердечный жалъ згромадивъ надъ его могилою 30 русскихъ священникѣвъ съ крыл. о. Готеревскимъ, 4 лат. священникѣвъ и всю мѣстечеву и околищну интеллигенцію. Прощальное слово надъ могилою выголосивъ о. І. Залковскій другъ покойника. Мѣсто поклало надъ могилою прекрасный вѣнчикъ заслуги покойника, котрому най буде вѣчна память!

— **Новыи банноты** по 10 зол. будутъ пу-щеніи въ обѣгъ съ днѣмъ 3 л. сѣчня 1881. Рѣжніиа межн давными а новыми буде та, що наголовокъ у давныхъ бувъ „Банкъ на-родный“ а у новыхъ буде „Банкъ австро-угорскій“, на наперѣ не буде знаківъ водныхъ а текетъ буде подвойный: нѣмечкій и угорскій. Цѣла орнаментика новыхъ банкнотѣвъ не буде навѣтъ подобна до да-внѣйшой.

— **Зъ подѣ Бережанъ** пишуть намъ: Для перестороги нашего народа передъ т. зв. „пьянками хлопскими“, покнутыми жид-ками-писарчуками, подаемъ слѣдующій фактъ: Въ однімъ ту селѣ захорovala корова у а-рендара и не було надѣи, чтобы выздоровѣла. Знайшовся заразъ жидокъ-писарь въ Бере-жанѣхъ, котрый выставивъ якійсь письмен-ный циррографъ и на него вылудивъ гро-мадеку печатку. На подѣтаві того письма арендаръ зарѣзавъ хору корову и мясо въ селѣ розпродавъ. Люде зъ того мяса разо-ровались. На счастье власти о томъ довѣда-лись, виновникамъ выточено слѣдство и по-ки що сидятъ въ арештѣ слѣдкомъ въ Бе-режанѣхъ.

— **Пропинацію мѣста Станислава** переняла въ зарядъ сама Станиславѣвска рада громадека. Минувшихъ рокѣвъ побирало мѣ-сто доходу зъ выарендованія пропинаціи 58000 зол., сего року не хотѣли жиды болѣ-

ше давати якъ 54000, бо, якъ казали, до-хѣтъ въ минувшомъ роцѣ бувъ о много меншій, якъ попереднихъ лѣтъ. За головну причину поменшенія доходу зъ пропинаціи мѣста Станислава треба уважати отвере-зѣнье нашего народу въ тыхъ сторонахъ. Якъ звѣстно, въ Станиславѣвщинѣ суть такі села (н. пр. Побережье), въ котрыхъ за у-силіемъ нашего ревного духовенства на-рѣдъ прійшовъ до цѣлковитого отверезѣня а тымъ самымъ до самопознанія и доброты.

— **Зъ Бережанъ** пишуть намъ: Нынѣ, въ день св. Зачатія пр. Богородици замѣтають у насъ на велику скало мѣсто по вчорашнѣмъ ярмарку, а въ лѣтъ такожъ въ урочисте свято руске бруквали рынокъ. Нынѣ отбувають такожъ въ Бережанѣхъ судѣ термина — ргез заропниеніе! — якъ выражаются тутешніи судовики. Правда, що — „równoprawnienie obywateli“!

— **На бѣднѣхъ ученикѣвъ руской гим-назіи** академичной жертвовали: Русины зъ Подволочискъ за стараніемъ Ви. пп. Федо-ровича и Кадайского 23 зр. 10 кр. а. в. Веч. О. Сѣлецкій зъ Жужеля 1 зр. а. в. Именемъ убогой молодежи складае Дирекція рус. гимназіи Ви. пп. Добродѣямъ широ-сердечне Спаси-Богъ!

— **Землетрясеніе** досыть сильно далось чути дня 25 с. м. въ Одессѣ и тревало толь-ко одну секунду.

— **Дальшій жертвы для бурсы филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.** Кромѣ доси вы-казанныхъ впынули еще на бурсу нашу олдуючій жертвы: п. Громницкій проф. гимназ. зѣ Львова 1 зр.; п. Евг. Желехов-скій проф. гим. зъ Станислава 1 зр.; п. Мелитонъ Бучинскій зъ Станислава 1 зр.; о. Ник. Пачовскій зъ Жуличъ кромѣ рѣчнои вкладки 3 зр. одноразовый даръ 3 зл.; о. Карпо Винтонякъ зѣбранъ жертвы при роз-личныхъ случаяхъ 5 зр. 54 кр. а. в.; о. Дан. Тянякевичъ зъ Закомаря жертвы зъ Подгорецкого монастыря 7 зр. 92¹/₂ кр. (Дальше буде.)

— **Выказъ Всехъ и Благ. П. Т. жертво-вателей на дѣвоче воститалище подѣ зарядомъ Инокіи чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы ко-митетъ заявляє свою ширѣйшу подяку:**
1) Юзычинскій Іоанъ зъ Бориничъ 50 зр. 2) Шанковский Іаковъ зъ Копечинецъ 25 зр. 3) Дудкевичъ Іоанъ зъ Любни 20 зр. 4) Козарскій Николай зъ Отыневичъ 10 зр. 5) Зарицкій Василій зъ Пловѣго 100 зр. 6) Ганкевичъ Іоанъ зъ Буцыкъ 50 зр. 7) Кобылянский Іосифъ зъ Пойла 1040 зр. 8) Кобылянский Іосифъ зъ Марковы 10 зр. 9) Н. Н. 100 зр. 10) Борыськевичъ Миха-илъ зъ Вѣлобжницѣ 50 зр. 11) Сьокало Василій зъ Чорткова 10 зр. 12) Дрѣ Иль-ницкій Іоанъ крыл. собор. Перем. два льосы по 50 зр. разомъ 100 зр. 13) Билинскій Іо-анъ зъ Илавна 100 зр. 14) Н. Н. В. А. 400 зр. 15) Шанковский Антоній зъ Ниж-бѣрка льосъ Рудольфа номин. вартости 10 зр. (реальной 17 зр.) (Дальше буде.)

Вѣсти епархіальный.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Презенту получили Всч. оо. Н. Тур-кевичъ зъ Каѣшевни на Кореличѣ; І. Ко-бринскій на Дебеславѣ; М. Винницкій зъ Городини на Ушковичѣ; М. Широкожъ jure devolutivo на Тудорѣвъ.

Именованыи Всч. о. Ю. Левикій, за вѣдатель деканата и парохъ въ Джурковѣ, дѣйственнымъ деканомъ Жукѣвскимъ.

Увѣдленіи отъ испыту конкурсового Всч. оо. А. Билинкевичъ зъ Тысьменчанъ и В. Далинскій зъ Хоросна.

Посады получили Всч. оо. Т. Горнике-вичъ зъ Гошева завѣдательство прихода и деканата въ Болеховѣ; В. Леонтовичъ ново-поставл. пресвитеръ сотрудицтво въ Бур-

штынѣ; І. Стебленкій, зав. въ Опорцѣ, дек. Скольского.

Въ пропозицію на приходѣ Красѣвъ, дек. Щирецкой принаи Всч. оо.: І. О. За-церковный зъ Сквилова, П. Е. Шухевичъ зъ Березова, П. А. Стефановичъ зъ Потока. На приходѣ Тростянецѣ, дек. Болехѣв-ского: 1. І. Целевичъ зъ Мельницѣ, 2. І. Яцикевичъ зъ Пачикова, 3. И. Яновичъ зъ Витвицѣ, 4. І. Кобринскій зъ Дебеславѣ, 5. Д. Шуровскій зъ Обланицѣ и 6. Н. Те-одоровичъ зъ Долины.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всч. о. І. Тыхъ, зъ Х. За ширі слова узнанія и заохоты пріймѣтъ нашу ширю по-даку. Замовленіе зроблено, але ніякою мѣ-рою не може бути готове на 1 л. сѣчня, бо листъ одержали мы за позно, а робота не скончѣна якъ во второкъ. Болѣе ли-стомъ. Всч. о. А. Е. В. Письма Ваші одер-жали и сердечно дякуємо за приклонность для насъ. Справа порушена дуже важна, однакѣ суть трудности, котры розяснимо листомъ. Ви. орѣ Д. зъ Ж. Спростованія по-ходятъ зъ самыхъ найавтентичнѣйшихъ же-рель. Богослуженіе отиравано на приватну интенцію, на що маємо доказы. Надѣлано не можемо умѣстити. Ви. п. Волод... С. зъ Б. Обговорюваніе выборѣвъ до рады держав-ной, поєля болѣе якъ цѣлорѣчной павзы, выдаєся намъ троха перестарѣлымъ тема-томъ, тымъ болѣе, що справа всѣхъ вы-борѣвъ кромѣ кн. Пузыны и Федоровича вже скончѣна очевидно на нашу некористъ. Будемо дуже вдячній за надсыланіе новыхъ дописей.

Курсы збѣжа зъ дня 23 л. грудня 1880.

(Спривозданіе львовской комитетъ купеческой)

Цѣна за 100 кильограммѣвъ.		отъ		до	
		зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	бѣла	9	70	10	75
„	жовта	—	—	—	—
„	осѣйна	—	—	—	—
Жито	—	9	00	10	—
Ячмѣнь	—	6	25	7	50
Гречка	—	6	50	7	—
Овесъ	—	5	—	6	75
Горохъ до варки	—	7	—	10	—
„	паст.	—	—	—	—
Выка	—	5	40	6	—
Кокорудъ стара	—	5	80	6	25
„	нова	5	80	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	11	30	11	75
„	лѣтний	19	50	11	50
Рѣпъ (Лилка)	—	9	70	10	25
Насѣныя лляне	—	11	40	12	25
Конюшина (передва)	—	24	—	50	—
Кминъ	—	23	—	27	—
Анижъ	—	—	—	—	—
„	плоскій	36	—	39	—

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручае на свята

ВИНА

угорскій
австрійскій
французскій
ренскій
мозельскій
мадере

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (4—6)

ІОСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручае тано въ наилучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ
КАВУ
МИГДАЛЫ
РОДЗИНКИ
ДАКТИЛЬ
ФИГИ
ОРЪХИ
ЧОКОЛЯДУ
ПОМАРАНЧЪ
ЦИТРИНЫ
ПОВИДЛА
и СЛИВКИ

ГЕРБАТУ
РУМЪ
ВИНА
ПОРТЕРЪ англійскій
РОЗОЛИСЫ
и
ЛИКЕРЫ
БИШКОТЫ
БАКАЛИ
и
МЕДѢВНИКИ

КАВЯРЪ
СЫРЫ
САЛЯМИ
САРАДИНКИ
ЛОСОСЬ
ТУНЧИКИ
РАКИ
ТРУФЛѢ
ШАМПИОНЫ
МУНТАРДУ
и
ОСЕЛЕДЦѢ

ОВѢЧКИ
МЫЛО
РИЖЪ
КРУНИКИ
САГО
ГРИБЫ
ФАРБКУ
КАРТЫ
ОЛИВУ
ОЦЕТЪ
КАПАРЫ
МОСКАЛѢ

Замовленія зъ провинціи залагаеуе точно отворотною почтою.

(1—6)

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
Ч. 15 пліць Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
1-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать підъ адресомъ:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 пліць Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рокъ . . . 8 зр.

на пѣть року . . . 4 зр.

на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылать
франко (найлучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администрація чао. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламаци неопечатанъ вѣльнѣй
отъ порта.

Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ на рокъ 1881.

Съ надходящимъ новымъ рокомъ про-
симо о якъ найскорше надсыланье пред-
плат на слѣдующій рокъ 1881, щобы
могли мы вчасно означити накладъ и у-
ладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
въ цѣлой Австріи: За границу:
на цѣлый рокъ 8 зр. на цѣлый рокъ 10 зр.
на пѣть року 4 зр. на пѣть року 5 зр.
на чверть року 2 зр. на чверть р. 3 зр. 50 кр.

Предплата принимается отъ ко-
ждого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходить Би-
бліотека найзнаменитшихъ повѣстей по 2
печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣднего
дня каждого мѣсяца. Предплата на Библио-
теку найзнаменитшихъ повѣстей чверть-
рочно 1 зр. 25 кр., пѣтьрочно 2 зр. 50 кр.,
цѣлорочно 5 зр. а. в. Для предплатниковъ
„Дѣла“ и „Зорѣ“ обнижається предплата на
Библиотеку на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пѣвр.,
4 зр. цѣлор. Ви. Читатель „Дѣла“ зможеть
за чвертьрочною доплатою лишь 1 зр. майже
що тыждня полуцати аркушѣ дуже займаю-
чихъ повѣстей.

Щобы означити скѣлькѣсть накладу
„Библиотеки повѣстей“, просимо о вчасне
замовленіе еще передъ новымъ ру-
скимъ рокомъ. Такожъ просимо о
якъ найскорше вырѣзанье всѣхъ зале-
гостей.

Audacter calumniare.....!

II.

Не можемо припускати, щобы „Czas“,
котрый передъ пѣврокомъ съ необычай-
ною пылностью выслухавъ цѣлый про-
цесъ 30 соціалистѣвъ польскихъ и на
своихъ колунахъ замѣтивъ простору
лекцію своего земляка Варыньского о со-
ціализмѣ, не знавъ, въ чѣмъ почиваетъ
сущность соціализму и бувъ на стѣлькѣ
наивнымъ, въ доброй вѣрѣ принимати за-
судъ на стару Польшу, на польску шля-
ху и на гнетъ Русинѣвъ, признанье

дѣйстно великихъ заслугъ Цѣсаревон
Маріи-Терези и Іосифа II — за одно
съ соціализмомъ. Не можна такожъ при-
пускати, щобы „Czas“ добросовѣстно
мѣгъ уважати бажанье добра для „всѣхъ“
Русинѣвъ, хочьбы они були только хло-
пы, и для „всѣхъ“ народѣвъ, а именно
народѣвъ славянскихъ — яко якъ нибудь
„zachcianki socjalistyczne“, бо чимъ
же жь бувъ бы тогда — отъ, щобы да-
леко не шукати прикладу — листъ па-
стырскій краковскаго еп. Дунаевскаго
выпечатанный въ два дни пѣзнійше въ
тѣмъ же „Czas“ — въ котромъ стѣлькѣ
говорится о „pukaniu do każdej chatki“,
о „łamaniu się opłatkiem z wszystkich
mieszkańcami“, о „ofierze za
wszystek lud“ — „a nie za ojców
wybranych“?! Мы для того справедливо
можемо припускати, що „Czas“ самъ не
вѣритъ въ тѣ „zachcianki socjalistycz-
ne“, котры хоче накинати Русинамъ,
и що ему тутъ совсѣмъ не ходитъ о
соціализмъ. Але „Czas“ має читателѣвъ,
котрымъ слово зъ его трибуны высказане
есть евангеліемъ, котры отже прочитавши
статію „Czas“ — у Ч. 294 вѣручи въ verba
magistri справдѣ будутъ вѣрити въ „za-
chcianki socjalistyczne“ Русинѣвъ и ди-
витись на „руську справу“ якъ на „dwu-
głowy potwór panslawizmu i socjalizmu“.
„Czas“ есть дальше органомъ подвійно-
офиціознымъ, котрый якъ зъ одной сто-
роны одержує пѣвоофиціальны комунікаты
зъ двохъ министерствъ, такъ зъ другой
стороны не безъ причины идентификуєся
съ теперѣшною пануючою бѣльшостію
Поляковъ, котрыхъ представителями въ
радѣ Короны дрѣ Земляковскій и дрѣ
Дунаевскій и, якъ се въ другой статіи
высказано, есть органомъ обохъ сихъ
министерствъ. Се все, думаемо, вкладає на
него певны обовязки, котрыхъ не можна
ему нарушувати безъ компромітаціи якъ
самой партіи такъ особливо обохъ зга-
данныхъ членѣвъ рады Короны. Читаюча
публика не може розрѣзняти пѣвоофи-
ціальныхъ комунікатѣвъ отъ неофициаль-
ныхъ выводовъ и нападѣвъ „Czas“ — у и

може такожъ такій статіи, якъ выше
згадана въ ч. 294 „Czas“ — у статія про-
тивъ цѣлого рускаго народа, зводити до
министеріальныхъ жерелъ и вкладати за
нихъ отвѣчальность вже не на одну ре-
дакцію „Czas“ — у, але на головныхъ его
инспираторѣвъ. Можна се съ тѣмъ бѣль-
шимъ правомъ зрѣбити, що, якъ загално
вѣдомо, вѣдѣньскій и львовскій кореспон-
денты „Czas“ — у суть заразомъ членами ре-
дакції урядовон „Gaz. lwow.“ и въ загалѣ
межи „Czas“ — омъ а „Gaz. lwow.“ захо-
дитъ теперь только формальна а не су-
щна рѣзняца урядовости и що „Czas“
звычайно высказує лише тоє, що по пе-
внѣмъ часѣ має появиться въ урядовѣй
формѣ въ „Gazet-ѣ lwow.“ або урядово
переводитись въ житю.

Пѣсля того всего мы пытаємось,
якъ дастся съ такъ важнымъ подвійно
офиціознымъ характеромъ „Czas“ — у по-
годити, що ѣтъ пѣдъ покровомъ ав-
стрійской лѣяльности смѣе безъ вся-
кой причины, а только задля старополь-
скон загорѣлости кидати на Русинѣвъ
клевету „zachcianek socjalistycznych“
и пѣтнувати цѣлу руску справу, цѣлый
рускій народъ яко „dwugłowy potwór
panslawizmu i socjalizmu“; — що ѣтъ
смѣе голосити устами „osoby wysokie
w państwie zajmujące stanowisko“, що
„wszystkie podania chłopów
ruskich zarżone są socjalizmem“; що
ѣтъ смѣе представляти справу руску яко
„wroga i niebezpieczną dla całości i by-
tu monarchii Habsburgów“ и навѣтъ ки-
даться на память Цѣсаря Іосифа II и
ображати тую память представляючи его
яко творца соціализму и противника
„цѣлости и быту монархіи Габсбургѣвъ“?
Не першій вже разъ кидаются такіе кле-
веты на рускій народъ. Мы пригадуємо,
що передъ трема лѣтами розсѣванье та-
кихъ же клеветъ на рускій народъ дѣй-
шло до того, що ажъ Намѣстникъ объ-
вѣдывъ вѣхѣдну Галичину, щобы успоко-
ити занепокоєне обывательство. Такій
самій клеветы розсѣванъ „Czas“ — омъ и
цѣлою галицко-польскою прасою занепо-

коили навѣтъ въ части найвысшій сѣеры
и вызвали зъ устъ Арххи. Людвика звѣ-
стну интерпеляцію до Впр. Митрополита.
Тожъ коли теперь на ново починають
пѣдносити такіе клеветы и то едино
для того, що рускій народъ волѣвъ свят-
кувати память австрійскаго Цѣсаря
якъ брати участь въ польскѣй демонстра-
ції революційной, коли тѣи клеветы пѣд-
носятся въ пѣвоофициальномъ дневнику
польскомъ, — то мы мусимо спытати Б.
Е. президента министрѣвъ гр. Таффога
и Б. Е. Намѣстника гр. Потоцкого:

1) Чи думає правительство дати
рускому народови яку охорону противъ
такихъ клеветъ офиціозного органу и на
будуще зарадити безпѣдставному пѣдбу-
рваню публичной опиніи черезъ польскій
часописы противъ рускаго народа?

2) Чи правдою есть, що „osoba
wysokie w państwie zajmująca stanowisko“
и „одинъ министр — австрійскій“
высказали, що „wszystkie podania
chłopów ruskich są zarżone
socjalizmem“? а если нѣ, то чи
уважає правительство за збѣдне съ сво-
имъ достоинствомъ австрійскаго
правительства и съ публичнымъ супоко-
емъ народѣвъ пѣдбѣй инсинуаций и кле-
веты такъ на министерство якъ и на цѣ-
лый рускій народъ высказанъ въ ч. 294
офиціозного „Czas“ — у лишити не только
безъ всякой ѣтпѣвди, але навѣтъ безъ
урядового запереченя?

3) Чи не уважає Б. Е. Намѣстникъ
гр. Потоцкій за потрѣбне, выплунити на
редакцію урядовон „Gazet-ѣ lwowsk.“,
щобы въ интересъ публичного супокою
и въ сповненіе своего урядового обо-
вѣзку тую такъ честь ц. к. прави-
тельства якъ и супокѣй цѣлого рускаго
народа обходячу справу ѣтпѣвно и якъ
найскорше пояснила?

4) Чи Высоке ц. к. Правительство
узнає своимъ обовязкомъ вступитися за
нарушеніе памяти Цѣсаря Іосифа II на-
званого въ „Czas“ — ѣ ворогомъ „цѣлости
и быту монархіи Габсбургѣвъ“ и чи
дасться таке направленье „Czas“ — у о-

ЧИ БУЛО ВЪ ПОЛЬЩИ НЕВѢЛЬНИЧЕ „ПОДДАНЬСТВО“? (Leibeigenschaft.)

(Ѡтпѣвѣтъ польскимъ дневникамъ одного зъ
правникѣвъ бывшихъ на Іосифинѣвскѣмъ обходѣ.)

Не есть то рѣчь тяжка робити ко-
мусь закиды, але тяжше есть оправдати
тѣ закиды, тѣмъ бѣльше, коли ходитъ
о правду историчну. Много рѣжнородныхъ
закидѣвъ роблять намъ польскіе газеты,
але доказами не ствердили еще того, бо
крѣмъ такихъ слѣвъ, якъ „fałsze, kłam-
stwo“, мы не почули еще ничего пози-
тивного.

Такъ „Gazeta Narodowa“ зъ причи-
ны ѣтчиту п. Барвѣньскаго на Іосифинѣ-
скѣмъ обходѣ твердитъ въ одномъ зъ
своихъ чиселъ, що „w Polsce nie było
nigdy „Leibeigenschaft“ czyli tego, со Мо-
skale nazywają krepactwem“. Якъ фалшувѣ
„Gaz. Nar.“ историчну правду, най по-
служать слѣдующи уваги:

Передѣвѣмъ мусимо выяснити, що
означає „Leibeigenschaft“. У Нѣмцѣвъ
була така дефиниція: „Wenn der Bauer
die Scholle ohne Losbrief oder Weglass-
zettel nicht verlassen darf, so ist er per-
sönlich unfrei oder leibeigen. Verliess ein
Bauer den Grund ohne Erlaubniss des
Herrn, so konnte er wie ein flüchtiger

Sclave eingefangen werden. Er galt als
Zugehör des Grundes, seine Kinder als Zu-
wachs, mit dem der Grundherr nach Will-
kühr schalten konnte“. Але и въ поль-
скѣмъ лексиконѣ находимо выразъ на
„Leibeigenschaft“, именно „przyt wier-
dzenie do gleby“. Що таке „przy-
twierdzenie do gleby“ существовало въ
Польщи, дамо на тоє доказы.

Въ архивѣ лат. капитулы во Льво-
вѣ находится оригиналъ привилея выда-
ного въ Корчинѣ 1456 року королемъ
польскимъ Казимиромъ IV, котрый по-
твердывъ права и свободы для польскаго
шляхѣцтва, именно: comitibus, baronibus,
militibus et nobilibus spiritualibus et secu-
laribus terrarum Russiae“. Въ тѣмъ при-
вилею означена юрисдикція дѣдича
надъ хлопомъ тѣми словами: „Statuimus,
ut emethones dum accusantur de furtis per
capitaneos et eorum officiales sine voluntate
haeredum non captiventur“; привязанье
хлопа до мѣстця своей родины и служебъ
выражено зновъ въ тѣхъ словахъ: „Sta-
tuimus, quod emethones terrigenarum per
capitaneos aut officiales eorum aliosque vio-
lenter non recipiantur in servitutem, nisi
prius villicus alias thyvon seu wathaman
cum omnibus emethonibus possessionatis su-
per eo juraverint, quod sit de eorum
genere vel servitute, et quod ignora-
verint eum per tantum tempus, quod defu-

it“, отже, по правнѣмъ доказаню, що зѣб-
глый належавъ до певного села и роду,
тогда попадався ѣтъ въ руки власти,
т. е. „recipiebatur in servitutem“.

Тоє право що до хлопѣвъ („кметѣвъ“) —
выдано было вразѣ съ прерогативами дѣ-
дичѣвъ, котры то прерогативы въ тѣмъ
привилею точно описанъ суть для шлях-
ты галицко-рускихъ земель, т. е. тѣхъ
земель, котры вже конститутцією въ Бѣль-
нѣ 1433 року въ провинціи польскій зѣ-
стали перетворенъ, хотяи за обрубѣмъ
той Руси, прилученои и вѣлѣенои вже
тогда до Польщи, стояла еще Русь Ли-
товска. Тѣ прерогативы були: Король въ
справахъ русскихъ земель ничего стано-
вити не буде „nisi consiliariorum earundem
terrarum consilio communicato et accepto“, —
що суды ѣтносяица до справъ тѣхъ
земель на Русь черезъ судѣвъ и уряд-
никѣвъ тѣхъ земель а не черезъ чужихъ
судѣвъ ѣтбыватися будутъ, — що всю
шляхту и свободныхъ мешканцѣвъ ру-
скихъ земель ѣтъ заграничного цѣла пе-
редѣвѣмъ при вывозѣ рыбъ увѣльняєся.
Все тоє зовѣся тамъ „jura praedecessorum
nostrorum, quae pro conservatione ipsorum
indigent reformatione et additione“. Ка-
жеєя, що надаются тѣмъ высшимъ и сво-
боднымъ сословіямъ тѣ права за до-
блестну оборону черезъ нихъ русскихъ
земель противъ Татарѣ.

Щобы той родъ притвержденя „кме-
тѣвъ“ не выдавался яко походячий вы-
ключно зъ руской эпохи, до котрой поль-
скій король бѣдѣтѣбы приноровили въ
рускихъ земляхъ законы и установы, на-
ведемъ легесляцію що до ѣтношенъ „кме-
тѣвъ“ до дѣдича и що до землѣвъ зъ са-
мыхъ чисто польскихъ законѣвъ. По
Вислицкому статуту (зъ р. 1347) „кметѣ“
только въ трехъ случаяхъ мають право
опустити землю: 1) если дѣдичъ допу-
стився насилія на его женѣ або дочцѣ,
2) если хотѣвъ его насильно позовачити
маєтку, 3) если попался (дѣдичъ) пѣдъ
клятву церковну.

Въ тѣмъ случаю было вѣльно двѣмъ
„кметамъ“ опустити свое село и дѣдича
своего, однакъ пѣдъ условіемъ, щобы поля
ихъ были належито засѣяны. Пошукѣваня
за неправно зѣбглымъ „кметомъ“ могли
требати рокъ и шѣсть недѣль, а потѣмъ
наступала прескрипція, т. е. „кметѣ“ мѣгъ
3 польскими гривнами (180 польск. зол.
окупитися. Сто пятьдесятъ лѣтъ пѣдѣнѣ-
ше (статутъ зъ 1496 року) установлено,
що въ одномъ роцѣ только одинъ „кметѣ“
село опустити може въ случаю насилія
„кмета“ черезъ дѣдича, але о поворотѣ
и выкупнѣ не было бѣльше мовы. Чимъ
отже пѣзнѣйше, тѣмъ бѣльше ограничи-
лася свобода хлопа.

Бѣще пѣсля Вислицкаго статуту о-

скверняюче найльояльнійший обявы руского народа для австрійскои династии Габсбургів погодити съ его характеромъ офиціозного органу Ихъ Екс. дра Земляковскои и дра Дунаевскои?

До нашихъ русскихъ послѣвъ звертаемося съ усердною просьбою, чтобы зволнили засягнути въ отвѣдній дорожъ поясненія въ тыхъ справахъ отъ выс. ц. к. Правительства.

Смирне запытанье до офиціальныхъ представителей въ короны.

(Конечь)

Коли мы, мимо того, змущеній нападкомъ „Czas“-у, втягаемо въ обсягъ слѣдуючої дискусіи, также Корону, то робимо се, не дотыкаючи Особы еи каждого держителя, въ дозволенныхъ границахъ объективной, державно-научной розправы назначеной именно для ужитку тыхъ краевыхъ органовъ правительства, котрі адаютъ совѣмъ запѣвувати политичну досягдѣсть выборыку, якого „Czas“ въ зачитованѣмъ выше своемъ манифестѣ допустился.

Бѣтъ се аксіомомъ такъ австрійскои, якъ въ загалѣ европейскои державного права, що межі конституційно пануючимъ Монархомъ, се вѣтъ Короною, а конституційно правленымъ народомъ недовѣріе не може существовати. Не може существовати тому, бо скоро Монарха прійде въ нещасливе положеніе, утратити довѣріе до котрого небудь своего народу, то тымъ самымъ завѣщуе въглядомъ того народу конституцію, значить перестае бути тому народови конституційнымъ монархомъ. Онъ бере тогды абсолютну власть до рукъ, чтобы той народъ назадъ до вѣрности и своего довѣрія привести: такъ було въ р. 1849 въ Угорщинѣ, такъ р. 1864 въ Галичинѣ, коли Корона утратила була хвилево довѣріе до угорскои, въглядно до польско-шляхотскои сосѣдственности, оголошующи задля того и рѣвночасно военне положеніе (Belagerungszustand) въ дотычныхъ территорияхъ. Въ рѣвній мѣрѣ и рѣвночасно, скоро якій народъ осмѣлится утратити довѣріе до своего Монарха, — онъ ео ipso перестае бути факторомъ конституційной державы, и самохѣтъ поддася вѣсѣмъ конвенціямъ, якъ завѣсѣды суть привязані до народного бунту. Иншими словами: для недовѣрія межі Короною а народомъ не ма мѣстця въ державѣ конституційной, якою, зъ ласки нашего Монарха, вѣтъ нынѣ Австрія.

Слово „недовѣріе“ въ томъ звязку ужите, вѣтъ синонимомъ горожанъ-

скои вѣрности, а кто о недовѣрію Короны до котрого нибудь народу Австріи публично осмѣляеся голосити, той инсинууе Коронѣ и дотычному народови чувства и чины зъ р. 1849 и 1864.

О томъ аксіомѣ, и о цѣлѣи вѣсѣ своихъ слѣвъ не може не знати „Czas“, котрый межі своими патронами, не на послѣднѣмъ мѣстці, числитъ также бывшихъ професорѣвъ наукъ державныхъ. Колижъ мимо того не здержався съ оголошеніемъ своего манифесту зъ 11 грудня, то очевидно мусѣло его щось, або мусѣвъ его ктось до такого ризикового кроку осмѣлится.

Чи могли его осмѣлится до того фактичній, публично звѣстній отношенія и факта краеві? Нѣ! Не давнѣйше якъ передъ четверть рокомъ мавъ рускій народъ съ своею интеллигенціею на чолѣ, щастіе, витати Е. В. Цѣсаря Францъ-Іосифа въ своемъ „Народномъ Домѣ“ и при той урочистѣй нагодѣ пересѣдчитися непосредственно и автентично зъ устъ своего Монарха о незмѣнності тои Найвысшей ласки и того самого довѣрія, съ якимъ Онъ передъ 29 роками закладавъ камѣнь угольный до того „Дому Народного Своиъ вѣрности Русинѣвъ“, и можна сказати, дѣйстно заложивъ основу до теперѣшного розвою руской народности.

Чи отъ того недавного часу ажъ до дня 11 грудня с. р. стався якій фактъ такои ваги, чтобы мѣтъ „Czas“ ови подати позѣръ до его неприятельскихъ инсинуаций? Коли перейдемо въ мысли исторію того короткого часу, то находимо одну, але только одну дѣйстно историчну добу, въ котрой народови рускому дана була способність съ единодушностію, усуваючою всякій сомнѣній, обьявити свои внутренній чувства цѣлому свѣтови, а именно Коронѣ.

То було дня 29 лѣт. листопада с. р. — въ той день памятный яко 100-лѣтній роковины вступленія на престолъ славного предка пануючого намъ теперь Е. В. Францъ-Іосифа. Безименне, але уважающе себе сувереннымъ, бо до творенія и надаванія ордерѣвъ управленымъ, правительство польске, отбывало во Львовѣ и по вѣсѣхъ мѣстахъ Галичины переглядъ ветеранѣвъ революцій зъ 1831 р., котрыхъ на той день умысене спровадило до Галичины зъ цѣлого свѣта, чтобы ихъ увѣнчавъ и „Gwiazda wytrwałości“ удекоровавъ, при звукахъ маршу Домбровского и отповѣднѣмъ освѣтленю, показати новѣй, еще кровію повстанія не окрещеной генерации и народови, котрого спеціально-польскій патріотизмъ здавався бути надто притлумленый льояльными манифестаціями зъ вересня — значить: потребувавъ

доконче отновы. Русины не пошли за комисаріями Раперевильского правительства до костелѣвъ „dla złożenia dowodów przywiązania do wiary Ojców“, не були на банкетахъ „dla wspólnej pracy w duchu zgody społecznej i plemiennej“, ани — „dla zużytkowania posiadanych swobód“, не прилучилися до хоры „Marsz, marsz Dąbrowski, z ziemi włoskiej do Polski.“ Русины волѣли той день посвятити памяти Цѣсаря-освободителя и черезъ своихъ представителѣвъ зложити поновлене освѣдченіе вѣрности и преданности для австрійскои Короны на руки львовского ц. к. Намѣстництва, котрого не хочемо подѣржувати, чтобы той актъ невымущеной льояльности зложило до — своихъ актѣвъ.

Що той, такъ очевидный доказъ „отступничества“ Русинѣвъ отъ „plemiennej i społecznej zgody“ мусѣвъ вызвати въ „Czas“-ѣ и его кліентахъ цѣлу безодню але утаеного гнѣву, и що дотычній сфѣры радѣбы порушити небо и землю, чтобы только для выбуху тои свои злости, бодай post festum, роздобути якъ льояльнійшій отъ дѣйствитѣль, а скѣлько можна подобній до правды, мотива, — то розумѣея само собою. То могло ему додати охоты и прискорити, але чтобы власне то, заманифестованье черезъ Русинѣвъ свои щирои, хоть правда що безименному Rząd-ови невыгодной, льояльности, могло „Czas“ до оголошенія подрѣбленого манифесту Коронного противъ Русинамъ осмѣлится, то не здаеся намъ можливе.

Коли отже не осмѣлили его факта, то очевидно осмѣлили его до того слова и особы, а якъ именно особы и слова, того мы хочемо нынѣ довѣдатися зъ автентичного жерела: отъ офиціальныхъ репрезентантѣвъ Короны.

Мы мусимо вернути назадъ до нашего початкового заложенія, до подданія подъ розѣръ квестіи: Чи наша краєва администрація — въ положенію, въ яке себе черезъ отчуженіе отъ руского населенія самохѣтъ поставила, — може сповняти и чи сповняе совѣстно свою головну задачу?

Краковскій, офиціозный „Czas“ отповѣтъ вѣтъ на то запытаніе и то осмѣлился отповѣсти на него категоричнымъ: Нѣ! Бо зъ цитованого артикулу зъ 11 грудня не выплывае ничего иного, якъ только то, що дѣла, слова и чувства руского населенія Галичины систематично представлено въ неправдивѣмъ свѣтлѣ, що народъ рускій передъ Короною — оклеветано.

Коли такъ, то мы бы дальше радѣи знати, чи сталося то вѣтъ „Петербургъ—

Czas“, чи вѣтъ „Gazeta Narodowa — Gazeta Lwowska“, чи и якою иншою дорогою и за посередничствомъ якихъ уживавыхъ до теперь перекаладчикѣвъ руского языка? Колижъ нѣ, то нехай компетентній органъ не мовчатъ на инсинуацію „Czas“-у; нехай высвѣтлять тую темну, а для цѣлого руского народа предѣтъ такъ важну справу. Доконечна вѣтъ отповѣдъ скоро, непосредна и — ясна; неясна, посередна, двозначна, шрѣбована отповѣдъ могла бы только пошкодити справѣ и — администраціи. А вѣтъ совѣмъ не выстарчить тутъ проста ревокація редакціи „Czas“-у; мы знаемося надто добре на старыхъ штукахъ, якъ примѣромъ: додаткове роздѣленіе Русинѣвъ на „prawdziwych“ i „nieprawdziwych“ Rusinów — и можливе освѣдченіе, бучѣмъ то, хоть не стояло въ вѣданіи манифестѣ о такѣмъ розѣрженію ани одного слова, але була ту reservatio mentalis, що говорилося только о „nieprawdziwych“, — а „prawdziwym Rusinam“, не маюся намѣрениа товкнути въ голову „utrata zaufania Korony“. Корона, якъ не знае и не може знати роздѣлу своихъ подданныхъ на подданныхъ „prawdziwych“ i „nieprawdziwych“, такъ само не може санкціонувати выдуманой въ польскихъ редакціяхъ теоріи о Русинахъ першои, другои и десятои „пробы“.

Народъ рускій не потребуе вдаватися въ софистичній контраверсы зъ „Czas“-омъ, онъ хоче на порушеніе съ такою дерзостію пытаніе: чи посѣдае еще незмѣнене довѣріе у своего Монарха? — одержати категоричну отповѣдъ зъ едино-автентичного жерела: отъ офиціальныхъ репрезентантѣвъ Короны.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Зборы нѣмецкихъ селянъ и агитаціи централистѣвъ.) Закавъ селянскихъ зборѣвъ порушивъ еще болѣе запѣкоенныхъ нѣмецкихъ селянъ и замѣтъ заказанныхъ зборѣвъ отбулися 15 (27) с. м. въ Линцу приватий наряды, на котрыхъ явилося надъ 400 селянъ зъ рѣчныхъ околицъ. На тыхъ нарадахъ ухвалено: 1) выслати чотырехъ отпорушникѣвъ въ депутаціи до Цѣсаря съ просьбою о позволеніе отбути нові зборы дня 10 сѣчня, 2) постаратися у властей о позволеніе засновати товариства селянъ и 3) заиртестовати передъ гр. Таффе, якобы рухъ селянъ противъ реформы грунтовои податку бувъ штучно выкликаний. Агитаціи централистѣвъ ширяея что разъ далѣе и то такъ по низшѣй Австріи якъ и по Сиріи, где маюгъ наиболѣе своихъ приклонникѣвъ. Консервативній послы нѣмецкій занепокоеній тымъ рухомъ мали зѣхатися ра-

динъ зъ сынѣвъ „кмета“ дѣдичивъ грунтъ по отци, а иншимъ сынамъ вѣольно було посѣла власной волѣ въ мѣстахъ або сѣлахъ заниматься ремеслами, штукаю або и наукою. Однакъ стошѣтьдесять лѣтъ пѣдъанѣйше (статутъ зъ р. 1503) внесене зѣстало право, мѣняти станъ хлопа або хлѣбороба на станъ мѣщанина, ремѣсника або артиста съ тою увагою, що если „кметъ“ хоче учитися въ мѣстѣ якого ремесла, штуки або науки, то може зѣдѣлати то вѣсѣмъ передъ 12-тымъ рокомъ своего житя и то лишь за выразнымъ призволеніемъ своего дѣдича. Съ ѣбгомъ часу выробилася засада, що „кметъ“ уродився вѣсѣ тымъ привязаніемъ, чтобы служить, а означеніе обовязкѣвъ „кмета“ прилучено до компетенціи праводавчого тѣла (сойму Рѣчипосполитои), въ котромъ „кметъ“ не бувъ репрезентований. Опредѣлено тогды такъ звани паньщину на два до пять днѣвъ на тыждень ухвалами законными, а наконецъ означеніе и определѣеніе выскости тягарѣвъ оставлено офіцѣню и самоводи дѣдича. Отколи вѣтъ утруднено хлопѣви опущеніе грунту, отъ тогды и диверсії ставалися частѣйшими. Акта городскій и земскій въ тутешномъ такъ званѣмъ Бернардиньскѣмъ архивѣ переповненій жалобами зъ поводу диверсій „кметѣвъ“ и перелопачаніемъ зъ чужихъ грунтоѣвъ зѣбѣгавъ „кметѣвъ“. Ста-

туть зъ року 1496 становивъ кару 6 гривень польскихъ на того, ктобы укывавъ зѣбѣлого, а установка зъ р. 1588 таксовала „кмета“ съ цѣлою его родиною, якобы яку рѣчь, на 500 гривень (марокъ), котрі позволяла выекзеквувати на томъ, ктобы укывавъ и придержувавъ у себе зѣбѣлого и не хотѣвъ его выдати.

Отъ вѣсковъ мали въ Литвѣ „кметъ“ и шляхтичъ одного и того самого судію, именно короля. Ещѣ въ статутѣ литовскѣмъ зъ року 1529 (I. 9.) определѣено вѣтъ: „Тежъ хочемъ и вставляемъ и вѣчными часы мае бути ховано и то вѣсѣ поддани наши, такъ вѣбѣе якъ и богатіе которого роду кольвѣкъ або стану былибы, ровни и одностайнимъ тимъ писанимъ правомъ маюгъ суджени бути“. Въ Польщи же установлене ещѣ статутомъ зъ р. 1496, що хлопъ передъ судомъ не мае мати голосу (non habet actionem), и що если мае кто якъ жаданія або претенсіи до хлопа, той мае его позывати въ особѣ его дѣдича. Съ тою установою полученій бувъ заказъ нешляхотно уродженѣмъ набувати посѣлости и замки, а понеже права и суды были лишь для посѣдательѣвъ замкѣвъ и иншихъ маекѣвъ, то въ слѣдство того правна и законна охорона була лишь для шляхты, а „кметъ“ совѣмъ позѣдѣлавленный бувъ самоволи своего дѣдича.

(Конечь буде.)

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житя.

III.

(Дальше.)

На другій день, въ Зелений Понедѣлокъ, була чудно гарна погода на дворѣ. Чисте якъ кришталъ, блакитне небо мовъ скупалось въ ранній росѣ и свѣтилось теперь якъ безмѣрный шовковій наметъ озолоченый яснымъ сонцемъ, на земли все пахло зеленію, маемъ и напувало людску душу якоюсь невысказаною радостію, что буала зелеными лугами, линула въ безкрае небо, розливалась разомъ съ сонячными промѣнями веселою пѣсенію нового молодого житя. А тутъ що ино звернулось сонце зъ полудня, зновъ заграли музыкы въ коршмѣ, та мабуть ще голосянѣйше, ще веселѣйше та скочнѣйше якъ вчера. Богато прихожого народа, що ино вылягло зъ церкви, посѣпалось въ коршму послушати чарѣвной музыкы. Сторонскій парубки потягли съ собою и голопятскихъ, за чужими дѣвчатами пурхнули до коршмы и свои и почалась гульня, що ажъ земля затряслася. А Мошко бѣгавъ на вѣсѣ стороны, хваливъ музику, прихвалювавъ охочихъ парубкѣвъ, подѣхочувавъ несмѣливыхъ дѣвчатъ, а надъ все величавъ свою горѣвку, що и лѣпша и дешевша, якъ въ цѣломъ свѣтѣ.

Онъ выбѣгъ на подѣвники и почавъ заманивати голопятскихъ господарѣвъ. Подъ вечеръ вся коршма була якъ набита. Музыкы грали, не втихали, молодѣ танцювала та выспѣвувала а Мошко бѣгавъ коло газѣвъ, приговорювавъ та доливавъ горѣвки. „Пійте, добрі люди, панове громадо, нашъ панъ дарувавъ двѣ бочки для громады“, приговорювавъ Мошко. Чимъ болѣе темнѣлось на дворѣ, тымъ голосянѣйше ставало въ коршмѣ. Розпочалися живій бесѣды помѣжъ голопятскими гадами. Зѣйшла мѣла и на справы громадскій и на недалекий выборы и на процесѣ. Почали голоса озыватися за паномъ, за новою радою, за новымъ вѣйтомъ... По опѣвнѣи плававъ повнолицій мѣсяць по ширѣмъ, лязурномъ та тихомъ небѣ, а въ голопятскѣй коршмѣ гудѣло и кишѣло якъ въ казанѣ. Музыка, галасъ, крики и спѣвы розлягались гѣтъ-гѣтъ далеко, по сѣлѣ гомонѣли люди та лаяли собаки, а Мошко затиравъ руки та гладивъ бороду, а панъ Бжужковскій спочивавъ спомъ триомфальнымъ. П. Семенови снѣлисъ солодкій сны и вырынала ясна постать маячливой русалки.

Зъ того часу почало не добромъ кипѣти въ Голопятахъ. Въ голопятскѣй коршмѣ зновъ почали збиратися люди та за келишкомъ шукати порады у Мошка. Не въ довѣ настала косовиця. О. Да-

зомъ 17 (29) с. м., чтобы нарядиться, какъ имъ выступити въ теперѣшней хвилѣ.

(Незадоволенье Чеховъ за графа Таффера и ихъ беззастѣнчивое становление въ радѣ державной.) Въ чешскіе газеты высказываютъ явно свое незадоволенье за дѣятельности теперѣшнего министерства. Не только молодѣи Чехи, але иже навѣтъ и старѣи выступаютъ рѣзко противъ нерѣшительнаго поступавшаго гр. Таффера и высказываютъ, что Чехи для поддержания министерства поносятъ великій жерты даже часто навѣтъ съ кривдою власнаго народа и за цѣлу свою услугу чуютъ заодно тѣ самѣ слова отъ гр. Таффера „еще не часъ для насъ уступать робити, бо се розъярилибъ лѣвицу до крайности“. Въ той справѣ замѣстила чешка Politik важну статью, якъ кажутъ, пера самого Ригера подъ заг. Unsere Situation in Wien, о котрой поизѣйше поговоримо. Наибольше характеристичный отношеніе Чеховъ до Поляковъ. Вже теперѣ относятся они съ недоверіемъ до Поляковъ, — якъ се выразно сказано въ згаданой статіи Politik, бо суть певны, що Поляки за кожду услугу для равноуправленія чешского народа будутъ выматати отъ нихъ уступать на поли матеріальномъ-финансовомъ, а може прійти часъ, коли чешскіе выборы имъ скажутъ „только доси и ани на крокъ дальше“, а тогда чѣи схотятъ Поляки поипрати справедливый жадана Чеховъ? За другой стороны, выводитъ дальше Politik, Поляки боячись равныхъ домаганъ Русиновъ скорше пойдутъ рука въ руку съ централистами и лишатъ Чеховъ безъ ничего „бо въ политикѣ все ближе сорочка якъ кожухъ“.

(Именованье маршалка красового.) Цѣсарь вше прінявъ резигнацію Людвика гр. Водзичко и надѣлилъ его орденомъ креста желѣзной короны I класъ. После донесень Dziennika pol. зоставъ именованный маршалкомъ краевымъ Казимиръ Грохольскій, теперѣшній презесъ кола польского и се именованье має бути въ короткомъ часѣ оголошено въ урядовой „Wiener Zeitung“.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. За Петербурга пишутъ до „Berliner Tagblatt“, що полиція задержала недавно важнаго революціониста Михайлова. После письма знайденихъ при одной ревизіи показало, что Михайловъ бравъ безпосередню участь въ эксплозіи въ Зимовѣи дворца и помагавъ Халтурину. Кроме того, при Михайловѣ мали найти списъ членовъ революційной партіи.

Печать російска отъ часу именованія Абазы министромъ скаргу не малу увагу звертае на реформы въ вѣдомствѣ министерства скаргу. „Голосъ“ доносить, что небагомъ послѣдуетъ правительственне розпорядженіе, черезъ котрѣ постепенно має уморитися довгъ государственнаго банку. Довгъ має уморитися въ протягу осьми лѣтъ, починаючи отъ 1 сѣчня 1881 р., що року въ сумѣ 50 миліонѣвъ рублѣвъ.

манъ мавъ сѣножать подъ паньскимъ лѣсомъ. Трава розрослася якъ зелена рута. П. Бжущиковскій нагнавъ своихъ косарѣвъ, скосивъ сѣножать и силою забравъ траву до двора. Въ млынѣ не пустили молоты подѣского збѣжа. Гдесъ на ланѣ зайняли подѣску худобу до двора. Горе посещалось якъ зъ мѣшка. А въ громадѣ почали що разъ бѣльше гомонѣти за нову раду, за нового войта. За чаркою въ коршмѣ розкладавъ Макогонъ голосятскимъ газдамъ, якъ то настануть новы порядки, якъ громада покѣнитъ справу съ паномъ та дѣстане пасовиско, якъ зъ лѣса будутъ брати дарунки. Почала и друга сторона змататися съ новыми порядками, наставляли свары на селѣ. О. Дамьяна обѣла хлопоты и процессы. Наѣздили комисиі на сѣножать, наставляли термина въ судѣ и старостѣ, треба було писати на всѣ боки, ѣздити, хлопотатися безъ кѣнца и мѣры.

Передъ самыми жнивами настали новы выборы. Передновокъ бувъ тяжкій, богато господарѣвъ зажичилось збѣжьемъ въ дворѣ, гдѣкто и грошій набравъ, а ко-го и безъ того горѣвка поконала. Загудѣла громада на стару раду громадску. Спирались, спирались давній головы, а далѣ якъ побачили, що годѣ, такъ и вдарили лихомъ о землю, отступились заховавши горе за громадску невдачу въ своѣмъ сердцѣ. Загомѣли сторонники Макогона, Свистуна, Смалюха та Карбоного, потягали голоса на свою сторону и настановили нову раду. Не за довго почавъ войтувати Кѣндратъ Макогонъ.

(Дальше буде.)

Недавно правительство знижило акцизу на соль, значить отже, недобѣръ скарбовый, якій выйде за обнижена акцизы на соль, треба буде покрыти доходомъ зъ иного жерела. Для того то рѣшено подвышити податокъ биржевой, котрый покрыве недобѣръ за акцизы на соль.

Еще минушого року удавались мало-русскій губернии полудневою Россіи до правительства, чтобы позволило земствамъ збиратися на наряды, якобы запобѣгчи эпидемично пануючій дифтеріи на полудни Россіи. Правительство однакожъ откинуло тогдашні прошенія и не позволило збиратися земствамъ въ згаданой цѣли. Доперва недавно, на поновне прошеніе земствъ позволило збиратися идеикимъ земствамъ полудневныхъ губерній на наряды, якъ зарадити неустойчій дифтеріи.

Англія. Сими днями розпочався въ Дублинѣ передъ присяжными процессъ звѣстнаго проводира агитаціи аграріиной въ Ирландіи, депутатоваго Парнеля и его чотырохъ товарищѣвъ. Прокураторъ обвиняе ихъ о тайну конспирацію противъ правительства. Для скарактеризованія аграріиной лиги, котрой Парнель есть проводникомъ, подаемъ въ скороченіи дже цѣкаву статью члена парламенту О' Сопнога, умѣщену недавно въ одной зъ газетъ англійскихъ.

„Причиною завязана лиги аграріиной есть голодъ и его страшныя наслѣдки, котрымъ великій властитель доси не старался запобѣгчи. Першимъ наслѣдкомъ голоду есть вылюдненіе. Подчасъ первого голоду въ р. 1846 было въ Ирландіи 8,750,000 мешканцѣвъ, а въ пять лѣтъ поизѣйше о-стало только 6,552,385. Въ роцѣ 1841 было домоѣвъ 1,328,839, а въ роцѣ 1851 только 1,046,223. Якъ же заховувалися тогда властители? Въ роцѣ 1846 выгнали они зъ своихъ грунтоѣвъ 300,000 чиншѣвыхъ людѣй, въ роцѣ 1849 выгнали 50,000, а въ чотыри лѣта по голодѣ 221,845 людѣй. Та властители голосили тогда явно, что таке ихъ поступованье справляе имъ „чувство задоволенія, что вже разъ побудили чиншѣвниковъ.“ Отъ року 1842 до 1861 вышло зъ Ирландіи 1,436,862 чиншѣвниковъ, и дже много зъ нихъ по дорожѣ погибло; въ одномъ случаю зъ 600 эмигрантовъ только 100 о-стало при житіи. Число хатъ селянскихъ поменилось въ томъ часѣ зъ 491,278 на 135,589. Зъ тыхъ датъ выплывае: 1) що неурожаи барабѣль ставея причиною голоду; 2) що по голодѣ наступаютъ страшныя эпидеміи; 3) що властители користають зъ того, чтобы выконувати строгіи свои права. Такъ отже наслѣдки и теперѣшного голоду могутъ бути страшными, тымъ бѣльше, что теперѣ есть значный неурожаи барабѣль. Въ роцѣ 1876 збѣрано 4,154,784 тоннъ въ вартости 12,464,382 фунтовъ штерлинговъ, въ слѣдующихъ рокахъ чимъ разъ менше, а въ роцѣ 1879 только 1,113,676 тоннъ въ вартости 3,341,028 ф. шт. Въ томъ сумѣи о-станѣ чиншѣвниковъ стоятъ противъ нихъ лѣорды-властители такъ само, якъ и попереднихъ лѣтъ. Въ роцѣ 1876 выгнали они 1269 чиншѣвниковъ, въ 1877 роцѣ 1323 чиншѣ, въ 1878 роцѣ 1749, а въ 1879 роцѣ внесено до судовъ поданія о выкиненіе 3893 чиншѣвниковъ. Лига аграріиной постановила запобѣгчи голодови и не допустити выкиненія чиншѣвниковъ. Самъ Гладстонъ сказавъ, что доси выгнано 15000 особѣ, „позбавляючи ихъ великои надѣи на помѣчь“, а еще число выгнанныхъ не дойшло до такой высокоости, якъ въ лѣтахъ 1846 и 1849, т. е. до 300,000 и 50,000 головъ. То завдячати треба только лизѣ аграріиной, котра занялася ширѣ долею нещастнаго люду. Задачію лиги було, охоронити жителѣвъ Ирландіи отъ той неволѣ и тортурѣ голодовыхъ, якъ зносила она попереднихъ лѣтъ. Доказомъ того есть обуреніе властителей, очерненіе лиги людыми неприхильными, обвиненіе народнаго характеру Ирландцѣвъ. За выливомъ лиги сталися чиншѣвники зъ аниатичныхъ, безраднихъ и лѣвнивыхъ невѣдливиковъ людыми энергичными, сильными. Лига довела до того черезъ те, что установила умѣрковану ренту чиншову и заявила, чтобы не брати въ чиншъ тыхъ грунтоѣвъ, зъ котрыхъ попередного чиншѣвника выгнано. На закиды, что лига похнула люду до дѣла карыгодныхъ, отповѣдаемо, что лига власне противно здѣлала, бо чимъ явна агитація лиги не зменшае такихъ дѣлъ, подчасъ коли давнѣйше мусѣвъ чиншѣвникъ уживати въ своей оборонѣ тайныхъ средствъ, именно своей стрѣльбы? Нехай устане звичай, выганятія чиншѣвниковъ, то и тѣ дѣла тайны установитъ. И теперѣ ихъ чимъ разъ вже рѣдше. Въ роцѣ 1846 было 176 скрытоубійствъ и 158 стрѣловъ; въ р. 1849 было 203 скрытоубійствъ и 90 стрѣловъ; въ роцѣ 1880 поновнено лише 5 убійствъ. Неправдивый вѣдомости о Ирландіи ширятъ хибѣ тѣ, что чинятъ тое въ власномъ интересѣ. Давнѣйше гинуло зъ голоду 300,000 людѣй, нынѣ лучивея лише одинъ такий случай; давнѣйше выгонювано 300,000 людѣй, нынѣ, можна сказати, тое вже минуло. Все тое есть безпосередно заслугою лиги, котра зближала такжежъ конечнѣе радикального розвязанія

пытанія аграрнаго. Того всего доконали лига и Парнель при помочи легальной агитаціи, дозволенои конституціею, въ протягу 18 мѣсяцѣвъ. Ось такъ суть тяжкіи провинны ирландскаго люду, за котры поставлено Парнеля и его товарищѣвъ передъ судѣ!“

Греція. Проектъ полюбовнаго суда, запропонованный Франціею, зоставъ вже черезъ всѣ державы принятый съ тымъ згоднымъ застереженіемъ, що для переведенія въ житѣе вырокъ суду полюбовнаго не будутъ ужиты примусовыи средства. После газетныхъ информаций Порта бѣльше прихильна до збѣволена на полюбовный судъ, якъ Греція. Французскій Temps пише, что державы для того такъ хутко згодились на проектъ полюбовнаго суда, бо чуютъ, что на конференціи берлинскій задаека поосунулись улягши пресіи Англіи. Для Австріи, Нѣмечины и Франціи есть протое судъ полюбовный наилучшою дорогою откликати вердиктъ конференціи берлинской.

Греція мобилизуе свою флоту.

НОВИНКИ.

— Цѣсарь удѣливъ въ дарѣ громадѣ Сущиці пов. Старомѣского 100 зр. заномогти обновленіе церкви.

— **Архикнязь Рудольфъ** по вѣнчанію съ княгинею Стефаніею дня 22. л. лютого 1881 р. удасться зъ Вѣднѣ съ своею супругою до Праги, где прибуде дня 28 лютого о 8 год. вечеромъ. Мѣсто буде удекороване и иллюминоване.

— **Загальныи зборы товариства „Просвѣты“** во Львовѣ отбудутся дня 9 н. с. марта 1881 р. Вечеромъ въ день зборѣвъ товариство устроить музыкально-декламаторскій вечеръ. Центральныи выдѣлъ заставляе также надъ змѣнами гдѣякихъ постановѣвъ теперѣшного статуту, котры оказались або недостаточными або не практичными. Справа тая має бути остаточно рѣшена на одномъ зъ найближшихъ засѣданъ.

— **Упокоился** Веч. оо. **Францъ Розуцкій** капелянъ зъ Телячого, дек. Подгаецкаго въ 53 роцѣ житя а 30 священства и **Михайлъ Лопушанскій**, капелянъ зъ Взовицѣ, дек. Збаражского въ 44 роцѣ житя а 16 священства.

— **Батьковщины** ч. 1 зъ 1 л. сѣчня 1881 сконфисковала ц. к. Прокураторія державна за третій уступъ вѣстунной статіи „Рѣкъ 1881“ и за початокъ „Писма зъ надъ Буга“

— Черезъ нашу редакцію надѣславъ Веч. о. **Юсифъ Яносъ** складку въ квотѣ 20 зр. 25 кр. на дѣвоче воспиталище во Львовѣ а при томъ дописуе: „Мы съ великимъ восторгомъ приняли думку рускаго дѣвочаго воспиталища во Львовѣ и старатися будемо по возможности и силахъ нашихъ датками причинитися для осущенія такъ спасительной гадки“.

— Зъ помежи всѣхъ нѣмецкихъ газетъ лишь **одинна вѣденска Reform**, о котрой прихильности для справъ рускаго народа мы вже неразъ згадували, замѣстила вѣрне и повне справозданье зъ народнаго вѣча Русинѣвъ, приписуючи ему велике значеніе для внутрѣшного житя галицкой Руси.

— **Намѣстникъ гр. Поточкій** повернувъ вчера зъ Кракова до Львова.

— **Гр. Людвикъ Водзичкій** бувшій маршалокъ, попрощаеся завтра съ урядниками выдѣлу краевого и всѣхъ краевыхъ закладѣвъ.

— **Конкурса стипендіи.** Зарядъ „Народнаго Дома“ розписуе конкурсы на двѣ опорожненныи стипендіи: одну бл. п. Петра Целевича въ квотѣ 50 зр. рѣчно, для слухачѣвъ правѣ або медицины а другу зъ фонда им. Куземского въ квотѣ 50 зр. рѣчно, назначену для студента университету, техники або середнихъ школъ. Рѣшеніе подавано на стипендію бл. п. Целевича до 1 (13) лютого 1881 р., а на стипендію им. Куземского до 19 (31) сѣчня 1881 р. черезъ дотычній звѣрхности школьный.

— Вчера, дня 31 л. грудня принадало **частковое затымнѣе сонца** почавши отъ 3½ год. пополуни до змерку.

— **Дирекцію львовскаго театра польскаго** отдано п. Милашевскому. Доси бувъ директоромъ п. Янъ Добжанскій, редакторъ „Gazety Narodowej“.

— **На засѣданіи сойму угорскаго** дня 13 с. м. вибѣсъ комитатъ Борсодъ **петицію о воскресеніе Польшѣ.** Львовскій „Dziennik polski“ таку додавъ до той петиціи увагу: „Polskie Madjarzyska przypomnieli sobie ię sprawę zarowne przy winobranii“!

— **Президентъ звязку швайцарскаго** Андерверт (выбранный доперва въ першихъ дняхъ сего мѣсяца) застрѣлился 26 с. м. Онъ бувъ черезъ довшій часъ заступникомъ кантону Тургау въ палатѣ депутатныхъ а поизѣйше проводникомъ либералѣвъ, и въ томъ чинѣ положивъ великій заслугу около розвою Швайцарии. Причина самоубійства ослабленіе ума зъ надсильною працѣ.

— **Жоржъ Елютъ**, славна англійска по-вѣстническа (жена славнаго фізіолога

Люиса), умерла въ Лондинѣ дня 24 л. с. м. въ 60 роцѣ житя.

— **Якъ въ Россіи унарали войта и громаднаго писаря?** „Одесскій Вѣстникъ“ (ч. 263) пише: „Сими днями въ Духовницѣи предводитель дворянства (маршалокъ) князь Петръ Петровичъ Гурко-Ромейко-Друцкой-Соколянский за якусь неправильность въ веденіи писемъ громадскихъ за кару казавъ клѣтчи старшинѣи Глореви и волостному писареву черезъ звышъ 4 години въ приеутности многочисленной публики“.

— **Выказъ Всеч и Благ. П. Т. жертвователей на дѣвоче воспиталище подъ зарядомъ Инокимъ чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣйшу подяку:**

(Дальше). 16) Зъ деканата Журавеньского: Всч. оо. Кернякевичъ Юсифъ, деканъ 5 зр., Горалевичъ Михайлъ зъ Мельничѣ 5 зр., Громницкій Михайлъ зъ Журавна 2 зр.; Мандзѣй Яковъ зъ Яйковецѣ 1 зр., Величковскій Юсифъ зъ Чертежа 2 зр.; Чирнянскій Емилианъ зъ Томашовецѣ 2 зр.; Левицкій Конст. зъ Дубравки 2 зр.; Величковскій Теодоръ 1 зр.; Струминскій Максим. зъ Голешова 2 зр.; Фицаловичъ Левъ зъ Ляховичѣ 2 зр.; Любинецкій Емил. зъ Монастырца 1 зр., — разомъ на руки Всч. о. декана 25 зр.; 17) Кунцкій Кассіанъ ц. к. войсковый капелянъ въ Маглей надѣ Восяноу 100 зр.; 18) С. Ф. 1 зр.; 19) Ковальскій зъ Любачова 1 зр.; 20) Будзыновскій Титъ 2 зр.; 21) Торонскій Северинъ вице-ректоръ семинаріи 2 зр.; 22) Волосъ Юсифъ зъ Львова 1 зр.; 23) Пацлавскій Архистархъ зъ Львова 30 кр.; 24) Изъ складки во Львовѣ отъ Н. Н. 2 зр. 30 кр.; 25) Грабъ Викторъ во Львовѣ 50 кр.; 26) Сорока Іоанъ во Львовѣ 1 зр.; 27) Складка въ парохіи Дрышѣвъ отъ Всч. О. Пакиша 25 зр., а именно: Мартинъ Пакишъ 1 зр., Рыбѣй войтъ 1 зр., Савчукъ Петръ 1 зр., Подлужный Францъ 1 зр., проче зъ меншихъ датковъ збѣраныхъ по хатахъ селѣ Дрышѣва и Урманя; 28) Всч. О. Исидоръ Дольницкій духовникъ семинаріи львовской 4 зр.; 29) Преосв. Сильвестеръ Сембратовичъ Епископъ 100 зр.; 30) Ткачунскій Симеонъ зъ Бовшова 15 зр. (Дальше буде.)

— **Дальшій жертвы для бусры филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.** Кроме доси выказанныхъ вылинули еще на бурсу нашу слѣдующіи жертвы: (Конечъ).

О. Петро Кучинскій 50 кр.; о. Цегельскій зъ Сасова 1 зр.; о. Осѣлковскій, игуменъ Подгорецкого монастыря 2 зр. 15 кр.; п. Николай Матіишъ учитель гимназіальный зъ Золочева 1 зр.; о. Левицкій зъ жертвъ въ Закарпатѣ 3 зр.; о. Винтонякъ зъ всѣякихъ жертвъ 20 зр.; о. Петрушевичъ зъ Перегнѣева 1 зр.; Ви. Гриневецкій ц. к. адъюнктъ судовый зъ Буска 1 зр.; п. Ваньо Василь зъ Буска 1 зр.; о. Мойсевичъ зъ Буска 1 зр.; о. Левицкій 1 зр.; п. Михаловскій, директоръ школы въ Буску 2 зр.; п. Дорошъ зъ Буска 1 зр.; п. Шулгинъ зъ Буска 1 зр.; о. Когучкій 50 кр.; о. Дольницкій 1 зр.; жертвы зъ церкви Велзекской 547½ кр.; о. деканъ Дольницкій 52½ кр.; п. Уланъ Дольницкій проф. гимн. зъ Золочева 50; п. К. Дольницкій 50 кр.; тов. „Просвѣта“ 20 зр.; о. Григорій Словницкій мѣтодеканъ въ Золочѣвъ зъ праздника 5 зр.; о. Михайлъ Струмѣнскій священникъ зъ Скварявы жертвы на сю цѣль по церквѣ 9 зр. 25 кр.; еще давнѣйше о. Данило Тяничкевичъ збѣраній жертвы 7 зр. 73 кр.; о. Юстинъ Тарнавскій жертвы зъ Подліся 2 зр. 64; о. Михайлъ Цегельскій завѣдатель Каменкыи струмиловою отъ парохіи 4 зр., отъ себе 1 зр. За всѣ тѣ дары складае подписанныи выдѣлъ всѣмъ П. Т. Дателямъ прилюдну подяку. Попринчѣи непревидженнаго уступленія касіера бусры упрощаемо П. Т. Родимѣвъ свои патриотичныи лепты на теперѣ на имя подписанныхъ пересылати. Ви. членѣвъ комитету бусры просимо на день 1 лат. Сѣчня 1881 въ цѣли упорядкованія дѣла бусры на повне засѣданье.

Отъ комитету бусры филіи „Просвѣты“ Золочѣвъ дня 4 (16) Грудня 1880. **Сидоръ, Езерскій**, голова; **Константинъ Тельшевскій**, секретарь.

Вѣсти епархіальны. Зъ АЕпархіи Львовской.

На конкурсъ выставленъ: Иваникѣвка, дек. Станиславскаго, надана приватнаго (дотация: 208 морг. орн. поля, 6 морг. сѣножатей и 301 зр. 38 кр. а. в. конгруй), и Жабѣе Ильца, дек. Косовскаго, надана фундаціи гр. Скарка (дотация 7 морг. сѣножатей и 380 зр. а. в. конгруй).

Духовницкыи писарѣи одержали: Юсифъ Харжевскій завѣдательство Соколовки, Игнатій Рожанскій завѣд. Хотиня, Тома Саболта завѣд. Липовицѣ, Петро Чекалюкъ завѣд. Сопожа.

Въ пропозицію на Угрюновѣи середній, дек. Калускаго, принятъ: Григорій Третякъ, Глодинскій и Стефанъ Коблянскій.

Въ львовске духовне съмѣнище прип-тый п. Ил. Пачовскій.

Упокоився: Фр. Розлуцкий, капелянъ въ Телячѣмъ, дек. Подгаецкого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.
— *Рускій правотаръ народный*. П. **Новый податокъ грунтовыи**. Написавъ *Харко Таранъ*. Цѣна 30 кр. а. в. У Львовѣ. Накладомъ редакціи „Батьковщины“. Съ друкарнѣ товариства имени Шевченка. 1880. Въ XVI вел., стор. 87. Реформа грунтового податку стоитъ у насъ теперь непрерывно на дневномъ порядкѣ, а навѣтъ занепокоюе широкіи круги нашихъ господарствъ. Мимо такъ великой важности сей сиравы, оставалася она у насъ доси вновѣ перозъясненою. Зъ сего повстало много непорозумѣня, а що важнѣйше, нашъ господарѣ незнаючи въ чѣмъ починае властиво теперь переводжена реформа грунтового податку, якъ оупротивъ неи заховатися, якъ поступати при переводженю сей реформы, — нанесли собѣ много шкоды. Тожъ велику заслугу зробивъ п. Х. Таранъ для нашего народа, що пояснивъ тую такъ многоважну справу въ способѣ по можности якъ найпопулярнѣйшій. Ся книжочка есть правдивою окрасою нашей популярной литературы. Очевидно есть се книжочка не для забавы, а для студіи и науки. Неню може и повиненъ користатися каждый просвѣщенный Русинъ и при еи помочи ширити понятія сиравы грунтового податку въ якъ найширшій круги нашего народа, иначе такъ трудна праця, якои поднявся п. Х. Т. останеся безъ на лежної користи для загалу.
Особливо многоважний „Роздѣлъ VI“ сей книжочки, где говорится о рекламацияхъ, котріи найпознѣйше мають розпочатися 1-ого марта 1881 р. „Законъ дае податникамъ“, сказано въ книжочкѣ, „нагоду, зъ ряду третю и послѣдню, чтобы могли доказати, що ихъ покрыважено помѣромъ, оцѣненемъ доходу зъ грунту, наложенемъ податку на грунту не поднадаючи податкови и т. д.“ Дальше поясняея сущность рекламаций, еи цѣль и способъ внесенія. Формуляры рекламаций уложенъ авторомъ дають саму наглядну помѣчь податникамъ. Тожъ не потребуемо, здаеся, еще болѣе доказовати, що такъ важна и поучающа, а при томъ дуже дешева книжочка повинна находитися въ каждой хатѣ господарской.

Курсъ збѣжа зъ дня 29 л. грудня 1880.
(Справозданье львовской комитаты купеческой)

Цѣна за 100 кильограммѣвъ.				
	отъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	9	70	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ оесина	—	—	—	—
Жито	9	—	10	—
Ячмѣнь	6	25	7	50
Гречка	6	50	7	—
Овесъ	6	—	6	75
Горохъ до варки	7	40	10	—
„ наост.	—	—	—	—
Выка	5	40	6	—
Кокорудза стара	5	80	7	25
„ нова	6	50	7	50
Рѣпакъ зимовый	11	30	11	25
„ лѣтний	19	50	11	—
Рѣпъ (Лянка)	9	70	10	25
Насѣнье лядо	11	40	12	25
Конюшина (передна)	24	—	50	—
Кминъ	23	—	27	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	36	—	39	—

— **Тернопѣль**. Цѣна збѣжа (Справозданье рѣвничой Спѣлки) зъ дня 24 грудня с. р. за 100 кильограммѣвъ: пшеницѣ червонои 9-75 — 10-70; жита 9-24 — 10-10; ячменю 6 — 7-50; овса 5-80 — 6-50; гречки 6-50 — 7; гороху до варки 8-50 — 10; конюшины черв. 30 — 50, бѣлои — 85.

Курсъ львовскій зъ дня 31. л. грудня 1880.

	платити жадають	
	австр. валютою	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	283 50	286 50
„ львов.-черв.-лв. по 200 р.	172 —	175 —
Банку гин. галиц. по 200 р.	297 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98 36	99 30
„ „ „ по 4% ав.	91 70	92 70
„ „ „ по 5% ав. период.	98 30	99 30
Банку гин. галиц. 6% ав.	102 25	103 25
Листы дов. гал. рѣд. банку и 6%.	101 50	103 50
3. Листы довѣний за 100 р.		
Общ. рѣд. кред. Завед. для Гал.	92 —	94 —
и Буков. 6% лѣвои, въ 15 лѣтъ	—	—
4. Облиги за 100 р.		
Индemnизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги коммунальн. Гал. банку рустик. 6%.	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%.	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	24 —	26 —
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 51	5 61
„ цѣсарскій	5 58	5 68
Наполеондоръ	9 34	9 44
Павимперялъ	9 65	9 75
Рубель росіейскій сѣребный	1 57	1 71
„ папоровый	1 20 1/2	1 22 1/2
100 марокъ нѣмцонскихъ	57 80	58 60
Серебро	99 50	100 50

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Черезъ Редакцію „Дѣла“ прислали:
Для Часописи Школьной о. Е. П. въ Торкахъ 1 зр.; для Батьковщины Ви. Георг. Патріи въ Перегінську 1 зр. 30 кр.; для Дружнѣго Лихваря о. Григ. Олесницькій въ Говиловѣ 5 зр.; для Зорѣ Виреосв. Еп. Ступинскій въ Перемишлѣ 4 зр.; на дѣвоче воспиталище (на руки комитету подѣ проводомъ Виреосв. Сильв. Сембратовича) Вир. о. Іосифъ Юосъ зъ Стенатина складку 20 зр. 25 кр., а именно: отъ громады Стенатинъ 4 зр. 75 кр., отъ Свитазова 1 зр. 50 кр., отъ о. Мих. Николаевича 2 зр., отъ о. Март. Кишакевича 2 зр., отъ дра Валеріана Яминьского 2 зр., отъ о. Якова Корчиньского 2 зр., отъ о. Іос. Граба 2 зр., отъ о. Стеф. Подляшецкого 2 зр., отъ о. Іос. Юоса 2 зр.

Запрошеніе до предплати на „ЗОРЮ“.

Зъ днемъ 1. Сѣчня „Зоря“ выходити буде, якъ и доси, два разы въ мѣсяць (1 ого и 15-ого пѣдла руского численія), кожде число найменше въ пѣвтора аркушѣ печатнѣи.

Предплата выносить:

- 1) На звычайнѣмъ паперѣ: рѣчно 4 зр., пѣврѣчно 2 зр.
 - 2) На великовѣмъ паперѣ: рѣчно 4 зр., 60 кр., пѣврѣчно 2 зр. 30 кр. а. в.
- Въ „Зорѣ“ помѣщають ся: повѣсти и поезии (повѣсти историчнѣи, зъ жита ооспѣлого и зъ народного быту, такожъ переклады повѣстей зъ иншихъ литературъ славянскихъ), артикулы зъ руской исторіи и етнографіи, статьи зъ руской литературы и огляды литературы у иншихъ Славянъ, популярнѣи оновѣданія зъ наукъ природничихъ, писма артистичнѣи, рѣжнороднѣи дробнѣи розправы, вѣсти о новыхъ ѡдкрытияхъ и вынайдѣняхъ, розправы зъ гігієны, замѣтки и вѣсти литературнѣи, библиографія, критика, вѣщина.

Та П. Т. пренумеранты, що зложать цѣлорочну предплату зъ горы, найдалше до кѣнца Сѣчня, одержать безплатно одну зъ слѣдующихъ премій (пѣдла выбору):

- 1) Юбилейне выдане повѣстей от. Ник. Устыановича (и повѣсть „Маруся“, або „Марта Борецка“).
 - 2) Три томы народныхъ оновѣданъ Маріи Маркевичевой (Марка Вовчка).
 - 3) Оновѣданье историчне Дра Из. Шараевича: „Гальшка, княгиня Острожека“.
- Кожде зъ тыхъ выданъ стоить въ книгарни 1 зр. а. в.

Пренумеранты-учители одержати могутъ яко безплатну премію одинъ рочникъ „Газеты Школьной“ (1878 або 1879).

Всякій писма адресовати просимо: До редакціи „Зорѣ“ во Львовѣ, улица Галицка ч. 18.

Отъ редакціи „Зорѣ“

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА
ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ
поручае на свята
ВИНА
угорскій австрійскій французскій репскій мозельскій маляга мадере
Конякъ и Розолисы
по найдешевншихъ цѣнахъ
такъ на мѣру якъ и въ бутелькахъ. (5-6)

(1-2) **НА СВАТЫЙ ВЕЧЕРЬ!!**
ЗАБАВКИ ДЛЯ ДѢТИИ
въ наибѣльшѣмъ выборѣ и по найнижншихъ цѣнахъ поручае знаній зъ дешевости магазинъ
ГЕНРИКА МИЛЛЕРА
рогъ улицы Галицкой ч. 6.
Ляльки стрѣбно убраны съ волосемъ и безъ, такожъ ляльки неубраны, штука по кр. 15, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80 и зр. 1 до 5. — Ляльки кличущіи Мама, Тата, по зл. 2 до 5. — **Гры товарискій** найновшого вынайдѣня штука отъ кр. 40 до зл. 4. **Забавки Фребля** поучающіи для дѣтѣи отъ лѣтъ 3 до 10. Штука по кр. 40, 50, 80 и зл. 1 до 5. — **Забавки пуделковъ** представлючій: господарства, села, польованія, жовнѣровъ и иншій въ великомъ выборѣ штука по кр. 20, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 90 до зл. 5. — **Инструменты музичнѣи** якъ: скрипки, флѣты, клярнеты, гармоніи и катаринки о 1 и 4 мелодіяхъ, метальфоны шт. по кр. 20, 30, 40, 60, 80 до зл. 12. — **Убранія для дѣтѣи**, якъ: поручникъ, охотникъ, жокей, рицаръ шт. по зл. 2, 3, 4 до 6. **Великій выборъ приборѣвъ на Боже дѣревце** якъ: лѣхтарики, бомбонерки, оводѣ шклянѣи, свѣчки и иншіи дробниці шт. отъ кр. 1 до 26. **Шопки и фигурки до шопокъ** отъ зл. 1 до 5. — **Замовленія** зъ провинціи выповняю якъ найсовѣтнѣйше ѡтворотною почтою.

Дуже ѡтповѣдна премія для дорослой молодежи
на рѣздвянѣи и новорочнѣи дарунки:
СВАТЫЙ ВЕЧЕРЪ
повѣсть
знаменитого англійского писателя
К. Дикенса
Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Старовиннѣйскѣи по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Товариство Просвѣта
набувши на власнѣсть першій и наилучшій
НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ
Ом. Партицкого
обѣймающій 820 сторѣнъ рѣшилосъ знизити цѣну Словаря зъ 3 злр. на 1 злр. 50 кр., щобы тымъ чиномъ улегшити Ви. Публицѣ руской купно такъ въ кождѣи хвилѣ потрѣбного подручника.
Адреса: Товариство Просвѣта во Львовѣ.

Подписка
на издающуюся въ г. Кіевѣ политическую и литературную газету
„ЗАРЯ“
ПРИНИМАЕТСЯ

въ Кіевѣ: въ *Главной конторѣ* газеты „Заря“ на Крещатикѣ, въ домѣ дворянскаго собранія, при книжномъ магазинѣ Л. В. Ильницкаго и въ *отдѣленіяхъ конторы*: въ книжномъ и музыкальномъ магазинѣ Я. Корейво, — на Крещатикѣ и въ книжномъ магазинѣ Н. Я. Оглоблина, — на Крещатикѣ.

Срокъ выхода ЕЖЕДНЕВНЫЙ, за исключеніемъ дней послѣ-праздничныхъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:
Безъ доставки и перес.: на годъ—8 р., на 6 мѣс.—5 р., на 3 мѣс.—3 р., на 1 мѣс.—1 р.; съ доставкой и пересылкой: на годъ—10 р., на 6 мѣс.—6 р., на 3 мѣс.—4 р., на 1 мѣс. 1 р. 50 к.

- Программа газеты „Заря“:**
- I. **Отдѣлъ внутренній:** а) извѣстія о дѣйствіяхъ правительства, о законодательныхъ мѣрахъ и предположеніяхъ, съ обсужденіемъ послѣднихъ въ руководящихъ статьяхъ; б) свѣдѣнія и руководящія статьи по важнѣйшимъ вопросамъ общественной жизни Россіи, какъ-то: вопросы государственнаго хозяйства, народнаго образованія, мѣстнаго самоуправленія и вопросы юридическіе; в) корреспонденціи изъ ѡбщихъ египтицъ; г) свѣдѣнія изъ другихъ газетъ и журналовъ; д) вопросы хозяйства, промышленности и торговли въ районѣ южной полосы Россіи, въ губерніяхъ, входящихъ въ составъ генералъ-губернаторствъ: кіевскаго, одесскаго и харьковскаго, а также и кавказскаго края; е) корреспонденціи и хроника общественной жизни означенной полосы Россіи.
 - II. **Отдѣлъ мѣстный:** а) городская хроника Кіева, б) вопросы городского благоустройства, в) мѣстные событія и происшествія.
 - III. **Отдѣлъ внѣшній:** извѣстія о важнѣйшихъ событіяхъ общественной и политической жизни заграницей.
 - IV. **Отдѣлъ судебный:** судебная хроника, отчеты о судебныхъ засѣданіяхъ, свѣдѣнія о дѣлахъ, назначенныхъ къ слушанію въ судебныхъ учрежденіяхъ г. Кіева, резолюціи по судебнымъ дѣламъ.
 - V. **Фельетонъ:** очерки и разказы беллетристическаго характера, въ прозѣ и стихахъ; ѡбзорнѣи и статьи литературно-критическіе, рецензіи театральныя, музыкальныя и художественныя; фельетонъ изъ мѣстной общественной жизни и мѣстныхъ событий и происшествій.
 - VI. **Смѣсь:** разныя извѣстія, важнѣйшіи изобрѣтенія въ области наукъ, искусствъ и промышленности.
 - VII. **Отдѣлъ справочный:** свѣдѣнія о погодѣ, урожаяхъ. Виржевыя курсы. О движеніи желѣзн. д. и пароходовъ. Указатель театровъ и публичныхъ увеселеній.
 - VIII. **Объявленія.**

Издавалъ газету въ провинціи, при условіяхъ предварительной цензуры, редакція не скрываетъ отъ себя трудностей этого дѣла и не претендуетъ ни на что иное, какъ на то, чтобы съ одной стороны знакомить мѣстное общество со всѣмъ новымъ и интереснымъ въ политикѣ внѣшней и внутренней, въ мірѣ идей и фактовъ, а съ другой — служить органомъ мѣстной жизни, мѣстныхъ нуждъ и потребностей и вѣрнымъ отраженіемъ всего происходящаго въ юго-западной и южной частяхъ нашего отечества.

Редакція *отвергаетъ всякую, какъ національную, такъ племенную и религіозную исключительность* и относится съ сочувствіемъ ко всему, что служитъ къ укрѣпленію или дальнѣйшему развитію реформъ настоящаго царствованія.

Редакція убѣждена, что недавнее исключительное положеніе юго-западнаго края, какъ ненормальное потеряло свой raison d'être и что этому краю въ недалекомъ будущемъ предстоитъ воспользоваться всею полнотою развитія русской жизни.

Редакція по мѣрѣ силъ и возможности будетъ поддерживать принципы законности и равноправности и не допуститъ на столбцахъ своей газеты ничего несогласнаго съ идеей свободнаго и разумнаго прогресса.

ІОСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ
поручае тано въ наилучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ КАВУ МИГДАЛЫ РОДЗИНКИ ДАКТИЛЬ ФИГИ ОРЕХИ ЧОКОЛЯДУ ПОМАРАНЧЪ ЦИТРИНЫ НОВИДЛА и СЛИВКИ	ГЕРБАТУ РУМЪ ВИНА ПОРТЕРЪ англійскій РОЗОЛИСЫ и ЛИКЕРЫ БИШКОКТЫ БАКАЛИИ и МЕДѢВНИКИ	КАВЯРЪ СЫРЫ САЛЯМИ САРДИНКИ ЛОСОСЬ ТУНЧИКИ РАКИ ТРУФЛѢ ШАМПИОНЫ МУНТАРДУ и ОСЕЛЕДЦѢ	ОВѢЧКИ МЫЛО РИЖЬ КРУПКИ САГО ГРИБЫ ФАРБКУ КАРТЫ ОЛИВУ ОЦЕТЪ КАПАРЫ МОСКАЛѢ
---	---	--	--

Замовленія зъ провинціи залагоджуе точно ѡтворотною почтою.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о
4-ой годнѣ по полудни.

Редакція и администрація подъ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
латниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належитъ пересылать подъ адресомъ:
редакція и администрація „Дѣло“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
на пѣть року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.
Рекламаци неопечатанія вѣольны
отъ порта.
Рукописи не звертаются только на
попередне застереженіе.
Поодинокое число стоитъ 10 кр. а. в.

Зъ причины святъ Рождества Хри-
стова выйде слѣдующе Ч. 10 „Дѣло“
доперва въ Среда 31 грудня 1880
(12 січня 1881) о звычайномъ часѣ.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ на рокъ 1881.

Съ надходящимъ новымъ рокомъ про-
симо о якъ найскорше надсыланье пред-
платы на слѣдующій рокъ 1881, чтобы
могли мы вчасно означити накладъ и у-
ладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
въ цѣлой Австріи: За границу:
на цѣлый рокъ 8 зр. на цѣлый рокъ 10 зр.
на пѣть року 4 зр. на пѣть року 5 зр.
на чверть року 2 зр. на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимается отъ ко-
ждого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выхдити Би-
бліотека найзнаменитшихъ повѣстей по 2
печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣднего
дня каждого мѣсяца. Предплата на Библио-
теку найзнаменитшихъ повѣстей чверть-
рочно 1 зр. 25 кр., пѣворочно 2 зр. 50 кр.,
цѣлорочно 5 зр. а. в. Для предплатниковъ
„Дѣло“ и „Зорѣ“ обнижается предплата на
Библиотеку на 1 зр. чверть, 2 зр. пѣвр.,
4 зр. цѣлор. Ви. Читателѣ „Дѣло“ зможутъ
за чвертьрочною доплатою лишь 1 зр. майже
що тыждня получать аркушѣ дуже займаю-
чихъ повѣстей.

Щобы означити скѣлькѣсть накладу
„Библиотеки повѣстей“, просимо о вчасне
замовленіе еще передъ новымъ ру-
скимъ рокомъ. Такожъ просимо о
якъ найскорше вырѣшанье всѣхъ зале-
гостей.

Темный хмары.

Политичный круговидъ внутрѣшней
австрійской политики совсѣмъ не пред-
ставляется такъ яснымъ и погѣднымъ, якъ
бы сего можна було сподѣватись по боль-
ше якъ пѣвторарочной дѣятельности по-
литики „помирения всѣхъ народовъ“. По-
литичне положеніе замѣсть розъяснюва-
тиса, затемнюется и годѣ сказати, якъ и
коли оно розъяснится. Замѣтну статю

подала въ томъ взглядѣ чешка „Politik“
и. з. „Unsere Situation in Wien“, по-
ходячу зъ инспираціи самого Ригера а
написану Цайтгаммеромъ. Такъ якъ тая
статя вѣрно освѣдчуе теперѣшнее поли-
тичне положеніе, то мы подаемо ея въ
скороченіи.

Не дається заперечити — пише Po-
litik —, що чешскій народъ недоволенъ
зъ ходу розправъ въ вѣденскій раѣ
державнѣй. Дотеперѣшная политика
чешскихъ посѣловъ въ раѣ державнѣй не
принесла ніякихъ видныхъ користныхъ
результатѣвъ. Зъ всѣхъ сторѣнъ силу-
ются еще збільшити недоволеніе че-
ского народа зъ дотеперѣшної безплод-
ной политики. Щобы се не довело до
сумныхъ ошибокъ всенародной политики,
треба розъяснити теперѣшнее положеніе.
Виною дотеперѣшної безплодности суть
передовсѣмъ замотаніи отношенія по-
литичнѣ. Бѣсть воля помирити всѣ народы,
але пытанье, чи есть до сего потрібна
сила? Найважѣйшою перешкодою суть
передовсѣмъ самі вѣрноконституційні
Нѣмцы. Твердо придержуючись своихъ
давнихъ поглядѣвъ на Чехію, яко на те-
риторію нѣмецку, они и не думаютъ при-
знати Чехамъ рѣвноуправленія яко са-
мостѣйному народови. До того еще не
може забути вѣрноконституційна партія,
що чешскі послы вступивши до рады дер-
жавной перемѣнили бѣльшѣсть рады дер-
жавной на некористъ Нѣмцѣвъ. Вся за-
вѣзѣтость централістѣвъ повертается те-
перь противъ чешскихъ, хочѣбы и найумѣ-
реннѣйшихъ жаданъ. Ихъ политика звер-
тається передовсѣмъ до того, чтобы зъ
одной стороны не робити ніякихъ усту-
покъ Чехамъ, а зъ другой стороны без-
плодною а до крайности розъяреною
оппозиціею змучити правительство, бѣль-
шѣсть рады державной и цѣлый народъ
выжидаючи рѣвноуправленія. Вѣрнокон-
ституційна праса кидається до всѣхъ спо-
собѣвъ агитаційныхъ и просто воюе те-
роризмомъ и побдурюваньемъ.

Звычайно говориться: але жъ вы ма-
ете бѣльшѣсть въ парламентѣ! На тое

треба замѣтити, що тая бѣльшѣсть есть
властиво дуже иллюзорична. Вправдѣ въ
парламентѣ мають автономисты бѣль-
шѣсть, однакѣмъ тая бѣльшѣсть зложена
зъ такъ рѣжнородныхъ элементѣвъ и об-
нимає такъ рѣжнородніи интересы, що
черезъ тое сама спѣльна акція майже
стає неможливою, а бодай дуже а дуже
трудною. Єслибы пр. гр. Таффому заду-
малось уступити и зробити мѣсце ми-
нистерству правницѣ, то правниця не була-
бы въ силѣ утворити зъ своего лона пар-
ламентарного министерства. Тогды вый-
шлибы на верхъ рѣжницѣ поглядѣвъ и
интересѣвъ, що теперь скрываются въ
лонѣ поодинокихъ клябѣвъ правницѣ, и
автономична бѣльшѣсть булабы совсѣмъ
обезсиленою. Бѣсть се власне характери-
стично для теперѣшного положенія по-
литичного, що правительство почиває въ
рукахъ министерства, котрому оппозиція
заявляє свое рѣшуче недовѣріє, а бѣль-
шѣсть не ухваляє ему „своего довѣрія“.
Се показує, що министерство справдѣ
остається пѣнадъ партіями.

Треба жъ знати, що гр. Таффе для того
занимає таке становище по надъ парті-
ями, понеже онъ вправдѣ сотворивъ тую
бѣльшѣсть (автономистичну), але не она
его. Именно що до „чешского клябу“, то
онъ перевѣвъ компромисъ въ чешскій
куріи великихъ посѣлостей на користъ
10 пос. мандатѣвъ консервативныхъ и
тутъ есть слаба сторона „чешского кля-
бу“. „Чешскій клябъ“ всего менше
може стремѣти до розвязанія
рады державной и до новыхъ
выборѣвъ, бо при новыхъ выборахъ
онъ напевно утративъ бы кѣлька мандатѣвъ,
а такъ само и инші клябы автоном-
истичнѣ не выйшлибы цѣло въ теперѣш-
номъ числѣ при новыхъ выборахъ. Такъ
отже завдячує „чешскій клябъ“ свое чи-
сло побѣльшеніе гр. Таффому. Чехи
зъ своей стороны ставятъ за тое свои
жадания народні, бѣжь имъ то общіано,
що если они покинутъ дотеперѣшную по-
литику пассивной оппозиціи, то осягнуть
свои права въ раѣ державнѣй черезъ

зручне выкористанье обстоятельствъ. Якъ
жежъ относится теперь правительство до
тыхъ желанъ? Передовсѣмъ не почувается
оно до великой щедрости супротивъ
Чехѣвъ вже зѣ взглядѣвъ политичной
тактики, котра наказує якъ найдовше у-
держувати пѣддану собѣ партію въ зави-
симости. По друге союзы Нѣмеччины съ
Австріею опановує такожъ и нашу вну-
трѣшну политику и не позваляє дуже
розъярувати Нѣмцѣвъ, а такимъ розъ-
яреньемъ суть власне уступки на користъ
Чехѣвъ. До того всего прилучается еще
и сама бѣльшѣсть автономистична, котра
такожъ назначає узкіи грациѣ чешскимъ
жаданиямъ. Бо жъ придивѣмса, зъ чого
складається тая партія. Ото передовсѣмъ
маємо моравскихъ посѣловъ бѣльшой по-
сѣлости, котріи все готові пересуватись
то на право то на лѣво пѣсля потреби
правительства. Тыхъ 7—8 посѣловъ
вправдѣ все йде за гр. Таффе, але для
чешскихъ интересовъ мають они дуже мало
симпатіи. За тое голосуютъ съ нами
Русины, скѣлько разѣвъ розходится о
рѣвноуправленіе, але они мають лише
три голоса. Впрочѣмъ не можна на нихъ
съ цѣлою певностію числити, бо Чехи
тяжко зможутъ имъ ѣтилатиса рѣвными
услугами. А найзначѣйша часть бѣль-
шости складається зъ клябу Гогенварта и
зъ польского клябу. Клябъ Гогенварта
мимо рѣжнородности своихъ элементѣвъ
щиро попирає жаданія Чехѣвъ. Словенцѣ
и Далматинцѣ роблять се зъ симпатіи
и задля спѣльности интересовъ, а нѣ-
мецкій консерватисты, чи такъ званіи кля-
рикалы такожъ щиро попираютъ чешскі
жадания тымъ бѣльше, що папска по-
литика, пѣсля того якъ Французы и Нѣмцы
и въ загалѣ всѣ великіи народности ста-
нули противъ папизму, починає пѣдпома-
гати аспираціи и жаданія поменшихъ на-
родѣвъ. Мимо того и тая прихильность
нѣмецкихъ консерватистѣвъ не есть на
все певною и обезпеченою, бо центра-
листы почали теперь вести въ нѣмецкихъ
краяхъ агитацію межѣи людностію задля
грунтового податку, що такожъ може по-

ЧИ БУЛО ВЪ ПОЛЬЩИ НЕВѢЛЬНИЧЕ „ПѢДДАНѢСТВО“? (Leibeigenschaft.)

(Отповѣдь польскимъ дневникамъ одного зъ
правникѣвъ бувишихъ на Йосифинскѣмъ обходѣ.)
(Конецъ.)

Въ чотыри лѣта по заключеніи уніи
Любевской (1569), — тои славленои уніи
рѣвнои суспѣльной и народной, консти-
туціею зъ року 1573, — зѣставъ цѣлый
станъ хлопекий вынятый зъ пѣдъ публич-
ного права и ѣдданный пѣдъ выключну
власть дѣдичѣвъ. (Volum. leg. II. 842.) Отъ
тогда мѣсто давнихъ установъ и правъ
для стану хлопекого наступили звычайѣ,
котріи дѣдичѣ пѣсля своей самоволѣ въ
свою користъ змѣняли. Оттакъ хлопъ не
стоявъ вже пѣдъ загальною зверхностію
державы и краю, онъ не лише, що бувъ
привязанный до землѣ, але ставається такожъ
майже невѣльникомъ. Щобы мѣгъ тогды
хлопъ зѣстати ремѣсникомъ, мусѣвъ сво-
му панови окупитиса 10 гривнами. Хо-
тай отже въ Польщи не було фѣвдалной
гѣвархіи, то предѣтъ тое все дѣялось въ
Польщи и бѣвъ неи пѣдъ покрываломъ
рѣвнои и братерства!

Слово „хлопъ“ було вже за мало,
щобы означити ту погорду, котрою станъ
шляхоцкій трактовавъ хлопѣвъ въ Поль-

щи, и проте называно хлопа „хамомъ“
(хохлою въ Московскій державѣ), щобы
тымъ оказати походженіе хлопа отъ Хама
и отъ расы або поколѣня Хама, прокля-
того Богомъ вже передъ потопомъ свѣта.

Королямъ польскимъ прислужувало
право, зрѣвнати хлопа съ другими ста-
нами. Дятого то судѣба хлопѣвъ на до-
брахъ коронныхъ завсѣгды була лучшою
отъ судѣбы хлопѣвъ, осѣвшихъ на добрахъ
приватныхъ. А що такъ було, се оказу-
ється наилучше зъ того, що гдѣкотрыхъ
королевѣвъ посуджувано о таемнѣи змовѣ
съ хлопамѣ. Такъ Казимиръ В. мавъ
„кметамъ“ вѣказати на кресиво и кре-
мѣнь, якъ и Володиславъ IV козакамъ
на пѣлабѣ, котріи они носили при своей
боцѣ, — яко на єдине средство обороны про-
тивъ насилія вельможъ. Проте въ поглядахъ
шляхты злилися оба понятія о лучшѣй
судѣбѣ хлопа и дѣдичности трону такъ, що
утверждену власть монарха и его трону
а щаслившу судѣбу хлопа уважано за
одно и то само. Тому то кричавъ Рже-
вускій, головный сторонникъ Тарговиц-
кой конфѣдераціи, коли соймъ зъ року
1788 намѣривъ запровадити дѣдичность
трону въ Польщи, озываючиса въ той
спѣсѣбѣ: „Дѣдичный король будуть пѣд-
бурювати нашихъ пѣдданныхъ, а коли
шляхоцкѣи станы побѣдятъ они за помощію
стану хлопекого, то на шію обохъ тыхъ

станѣвъ заложать неостережено и хитро
ярмо неволѣ, котре шляхтичѣ ажъ тогды
замѣтитъ, коли его власный пѣдданный
начне позывати и волочити передъ суды
(королевскі).“

Пытаемся отже, чи въ Польщи не
было неволѣ (крепацтва, Leibeigenschaft,
przytwierdzenia do gleby)? и чи такій
„притвержденный до землѣ“ хлопъ не бувъ
выставленный на гнетъ, самоволѣ, ла-
ску и неласку своего дѣдича?

Тая суспѣльная квестія о стѣлько до-
тычитъ Руси, о скѣлько черезъ переходъ
своеи шляхты на латинство справдѣшна
Русь полягала лише на хлопѣтѣвъ и кро-
мѣ духовенства не мала жадныхъ ин-
шихъ своихъ речникѣвъ. Коваки и козач-
чина, въ котрыхъ народнѣи и суспѣльный
начала Руси стремѣли осуществитиса,
були щось посередного межѣи хлопѣтвомъ
а шляхоцтвомъ. Не були они шляхти-
чами, бо зъ хлопѣвъ родилися, але не
були и хлопамѣ, бо носили зброю, котрой
не було свободно носити хлопскому ста-
нову, и занималися военными дѣлами,
зарѣвно якъ и польска шляхта. Дятого
Польща, не зважаючи вже на народнѣи
начала, а выходячи лишь зъ суспѣльной
точки поглядѣвъ, не могла знейти такого
мѣшаного або двоестого свойства въ су-
спѣльности. Въ войнахъ домовыхъ Поль-
щи съ Козаччиною начала религіійнѣ,

народнѣи и суспѣльный мѣшались съ собою.
Русь не могла точно ѣдѣлѣти своихъ
народныхъ пытанъ отъ пытанъ суспѣль-
ныхъ; Польща сама мѣшала тѣ пытаня
съ собою своею внутрѣнною политикою
взглядомъ Русинѣвъ. Проте тѣ саміи арг-
ументы, вѣвѣи зъ свѣта суспѣльности,
промовляють за єи народными квестіями.

На ѣтворѣтъ припали въ користъ
русской народности законы Маріи Терезіи
и єи великого сына, цѣсаря Йосифа II,
ѣтносячиса до стану хлопѣвъ, котріи зѣ-
стали застосованіи такожъ до Галичины
небавомъ по єи прилученію до Австрій.
Черезъ знесеніе крепацтва чи т. з. przy-
twierdzenia do gleby (Leibeigenschaft), че-
резъ признаніе и убѣзпеченіе єму власно-
сти землѣ, черезъ рѣвныи розмѣръ по-
даткѣвъ и черезъ религіійну толеранцію
отримавъ станъ хлопекий, а съ нимъ и
Галицка Русь наново пѣдставу до правно-
политичной екзистенціи, съ котрою теорія
новочасной монархіи тѣсно вяжѣється.

До Йосифа II бувъ станъ хлопекий
въ всѣхъ краяхъ Австрій, отже и въ ново
прилученѣй до єи Галичинѣ, лише пев-
ною клясею людности, а въ насѣлѣдство
реформъ Йосифа II ставъ єдинъ доперва
станомъ въ повѣдѣмъ того слова зна-
чѣню, съ публичными правами
бѣвзвѣзками. Хотий проте рефор-

шкодити числу більшості і перетягнути около 11 голосів з правих на ліву, особливо коли збільшиться тероризм централістів. Найважливіше становище серед більшості займає польський клуб. Їго становище єсть домінуюче. Причини сего становища починають передовсім в заграничній політиці, в напружених відносинах між Австрією а Росією. Польський клуб має також м'яродайний вплив в міністерстві. Земляковський — от 10 л'ять міністер — знає точно всіх урядників в всіх міністерствах; Дунаєвський має не тільки пайважнішу теку фінансів, але єсть також бездником міністерства і яко такий приносить великі услуги для цілого міністерства. Поляки суть вправді Славянами, але їх становище дуже р'ізнить от становища Чехів і других Славян. Вони вже мають в Галичині уряди і школи в своїх руках і шукають тепер далі своїх інтересів на полі матеріальнім і фінансовім, где власне Чехи колись мусять сказати їм: „доси і не далі!“ Зновжеж при кождім жаданні Чехів о рівноуправленні розважають Поляки таке питання: „чи не можуть завтра або позавтра Русини виступити з такими ж жаданнями?“, а зв'язно сорочка близна кожуха! Крім того Поляки дуже чувствительні на всякі напади і виступи против міністерства, бо се міністерство єсть надто кистію от їх кисти. А додайте до сего, що Поляки не такто тяжко можуть перейти до централістів і разом з лівницею йти против правих.

Отсе єсть тая більшість! — кінчить Politik і завзяває Чехів до ум'ярности не даючи вигляду на скору і лучшу будучність. Тая стаття кидає дуже много світла на наш захмарений горизонт політичний. Она наминає нас посередню шукати сили в нас самих і власною працею приготувати лучшу будучність нашу.

Праця на ви.

Зам'ячаючи понизше допис з над' Свиржа мусимо зазначити наше становище в тій справі. Внутрішню організацію уважаємо найголовнішою задачею Русинів в їх теперішнім положенні. Розбудити загальнo народу до повної свідомости своєї народности, її прав і інтересів, загойти всі рани задані нашому народному організмові партійною боротьбою, зобрати і до живої діяльності сполучити всі наші сили, — се видаєся нам найпершою і найголовнішою справою. Сей задачі не повинні ми ні на хвилину спускати з очей, от не можна нам отворатись ніякими над'ями

єйфа II були більше фискальної натури, хотів єго д'їляти і стремленьє було збільшити і зміцнити владу держави в руках монархії, хотів єго система була системою авторитарною абсолютною монархією, — хотів єго реформи не принесли з собою впроєкти Русинам політичної свободи і автономії: то пред'є були вони власне для хлопецької Русії дуже практичні і мали для неї велику досягність. Загальне панованье того самого права для всіх становів і від'їленье правительственной влади от власти церковной і становой (шляхоцької) — то була перша зоря свободи для Галицької Русії, котра внаслідок зб'їгу р'ізних неприємних обставлень і інтересів так много страдала под' гнетом державної релігії і шляхоцького насилья в польській р'єчиносполитой.

на чію нібудь посторонню силу чи поміч, котра нас стільки разів заводила. Всего менше можна нам над'ятись на які успіхи в широкім полі високої політики в рад' державній, где при теперішнім стані нав'їть далеко сильніший народи не можуть добитись своїх справедливих жадань. Пам'ятаючи, що першим умов'єм всякого успіха народної боротьби єсть власна сила самого народу, нам сл'їдує передовсім повернути нашу працю на внутрі: в лоно самого народу.

Тимь однак не виключаєся єще гадка поднесена в. дописователем: нашої діяльності, нашої праці на ви. Межі праці на внутрі а праці на ви нема і не може бути суперечности абсолютної, бо ж і найінтензивніша праця в самім народі не виключає єще діяльності на ви. Може тільки розходитись о способи сї праці і о часи сї почину. Сама гадка, шукати для наших народних інтересів союзників також і подальше, серед других народів, єсть безперечно сов'єм справедливою. Пригадаймо лише, що нав'їть в сойм при найкористивішій для нас переведенні виборів руска народности не має на стільки заступників, щоби утворити більшість. Если ж мимо такого складу можемо над'ятись на яку успішність нашої народної діяльності в теперішніх т'їлах репрезентативних, то тільки числячи з одної сторони на справедливість наших жадань, а з другої сторони на те, що серед заступників других народних елементів знайдеться отпов'їдне число людей, прихильних допомогти нашим народним жаданням до більшості і переваги. Так отже вже сам склад теперішніх обставлень каже нам оглядатись за союзниками. А що інтерес єсть завжди найлучшою і найпевнішою підставою всякого союзництва, то очевидно і наше союзництво з другими повинно опиратись на спільности інтересів.

Розглянувшись ближше в теперішній борт, яка ведеся перед нашими очима в нашім краю, бачимо перед собою соперництво двох елементів: елементу народного і елементу можновладного. Зам'їром не уживаємо тут звичайних термінів: демократичного і аристократичного, по тій простій причині, що як з одної сторони, тіи послідні терміни нагадують много чужих фраз пустого ліберализму, так з другої сторони, приложені до наших відношень, не отдалили їх вповні в'рно. Так прим'їром по стороні можновладного елементу против народного стоять у нас жиди, котрих годі підтягати под' поняття аристократизму, а знов жеж аристократія не вся без виключення і тільки в але зрозум'їлїм власнім інтересом заострює борбу між обома сторонами. Крім того розм'ящують по обох сторонах елементу, котрі по своїй сущности не суть ані строго демократичні, ані строго аристократичні. Так пр. м'їщанство ставляє своїх борців то по одній то по другій стороні. До того єще прим'їшуєся національна боротьба в східній Галичині, котра знов інакше перем'їшує поняття демократизму і аристократизму. А власне в тій неясности групування інтересів і народних елементів починає до нині одна з головних причин браку союзників нашої справи. По стороні рускої борєся не тільки руска народність яко така за свої права, але народність в загаль, народність в новочаснім розум'ї сего слова, яко організм повний, всі інтереси всіх об'їмаючий, групуючий і зводячий їх в гармонію з собою. Тая характеристика нашої народної боротьби, що ми не борємось за добра якої там одної кляси чи касты, але за добра всіх яко зборового, але рівноправно улаженного організму, остаєся доси бодай для ширших кругів нашого краю вповні

темною і затемнюваною. Затемнюєся она і то не без зам'їру именно з сторони верховодячих Поляків. „Справа руска“ представляєся раз то яко „справа л'єбів і пасовиць“, раз яко справа „попів“, а знов раз яко інтрига загранична, або отворот яко видумка австрійських правителів, тимь часом, коли она не єсть ні одним, ні другим, ні третим, а лише справою дійсно народною і то на стільки народною, що от ви поб'їди зискалиби не тільки одні Русини, але і сам польський народ.

Тимь часом елемент можновладний, котрий в східній Галичині спеціально побороє руску народність, не має по своїй сущности ніякої ц'їх народної і тоє само можновладство являє в східній Галичині противником хоч не польскої народности, яко такої, але польского народу. Тимь єсть оно самою супротивністю всякого народного елементу. І так коли руский народ на недавно отбутім в'їчу подносячи свої життєві справи м'їг заравом без всякого порушення своїх інтересів озватися за правами всіх народів і нав'їть пригадати польскому народові спільність інтересів, то наше краве можновладство ограничаєся тільки на себе і своїми виключними інтересами штуркує в Галичині о Русинів, а нав'їть і о польський народ, а в Відні о Чехів, Словенців і т. д.

Так отже приглянувшись тій боротьбі обох елементів в нашім краю, не тяжко пересвідчитись по ч'їй стороні стоить більша сума інтересів і остаточна поб'їда. Тількиж, як сказано, сущність сїї боротьби не єсть в широкіх кругах на стільки розяснена, щоби після ясности ідей громадилися борці одної і другої сторони. І в тій то неясности починає головна причина теперішньої нашої безсилности і недостат'ї союзників. Русини не много старалися пояснювати, особливо другим народам, за що вони борються і які інтереси заступають. Коли велика часть наших селян задля темноти не має єще повної свідомости своєї народности і своїх народних інтересів, то знов більша часть нашого м'їщанства обаламучена польскою журналістикою о справі рускої (яко о справі „л'єбів і пасовиць“, „попів і дяків“, „шпизматиків і русофилів“) став против рускої справи нав'їть недогадуючись, що тимь став против своїх власних інтересів. Тож само треба сказати о значній часті польскої публіки, а именно о польскім народі, котрий сов'єм єще не має тої свідомости і того погляду, який вже єсть у руского народу. Словом сказати, „справа руска“ потребує перше всіх союзів пояснення на ви перед широким світлом, а доперва оп'єся можна буде над'ятись на союзництво других для неї. Пояснити ж єи можна і пояснити треба не тільки на словах, але і на д'їл. Народна праця Русинів не повинна оставатись тайною і то єще нав'їть в власнім краю. Поки широка публіка буде мати такий сов'єм перекручений гадки о д'їлах Русинів, які можна було доси прочитати в польських і н'їмецьких часописах, доти справді буде тяжко найти яких нібудь союзників. Значний пролом зробила в т'їм вагладі книжка Вєч. о. Качалы: „Polityka Polaków względem Rusi“, а ц'їлковите мовчанье польскої преси було найлучшим доказом, як наше краве можновладство боїтеся, щоби наша правда не досталась в широкій світ. Але се чинь один, однісенний, тимь часом коли тут треба безперестанно так говорити, і то говорити не тільки про минувшість, але і про теперішність, о кождій важнійшій справі.

Другим важним д'їлом в т'їм направленні повинно бути виступленье наших послів в сойм і в рад' державній. Але до того треба, щоби наші послы заявляли свій голос скільки мо-

жна основно і всесторонно, все і всюди, при кождій справі, так щоби в їх голосі чути було ту непобориму силу і справедливість рускої справи. Равам єть тимь йдуть наші народні збори, на взір отбутого народного в'їча, котрі повинні бути як найбільше позитивно розясняючі і об'їмати в круг своїх нарад що раз більше справ, а до себе притягати що раз більше народа. Тоді безперечно найдуться союзники для нашої справи, так як она чиста і справедлива і не потребує боятись світла, ані замикатись в який упривілюваний каст протекторів і протегованих.

Як отже з одної сторони под'їляємо саму основну гадку ш. дописователя, так з другої сторони не под'їляємо єго над'ї, як тепер покладає на польський народ. Що спільність інтересів між обома народами єсть, о т'їм нічого спорити. Але нема єще почуття тої спільности. Народ польський остаєся тож само в великій темноті і под' не дуже то і користними впливами. Треба, думаємо, поперед много спов'їти вступних д'їл, приготувань, щоби ясне почутье спільности інтересів придивнуло польський народ ближше до руского і щоби оттак оба могли спільно взяти участь в обороні народних прав обох народів. Назначенье з'їзду от раз ледви чи досягнулобы зам'їрену ц'їль без такого підготування. Тимь однак не думаємо єще откидати самої гадки поднесеної ш. дописователем і радо отдаємо єи под' прилюдну дискусію. Ми хот'їли тільки указати, що і тут треба праці і заходів. Paullatim summa petuntur!

ДОПИСЬ.

З над' Свиржа. (Где глядати нам союзників?) З'ї браку часу неможливим було всім поднести голос на народнім в'їчу і многі з родимців, об'їжуючи собі на другім найближшій зборі висказати свої гадки, ухвалили домів одушевлений торжеством, якого свідками були в „Народнім Домі“. Но я думаю, що до виявлення якої доброї гадки, отпов'їдне м'їсце можь знайти в часописах наших, особливо в руском „Д'їл“, котре через кр'їнке бороненье справі народа нашого славу і честь у руских сердець собі заслужило, і тому удаєся єи прошенєм о ласкаве поміщенє сл'їдуючих уваг.

Пам'ять на незабутного нами Монарху Іосифа II побудила Русь нашу до нового життя, оспалість і тягота зсунулась з наших очей а ми диво дивом оглянувшись около себе, таку почули в собі животну силу, що всі рука в руку, рамя о рамя, охоче беремь до оцценого народного нашого д'їла і бодро займаємь очищенням, управлінням і об'їняємь здоровим насильєм нашої рускої ниви. Много стоить нам на заваді і неоднo треба нам з дороги спрятати, над'я в лучшу будучність подвоєв наші сили і охоту, а ми не на жарти але в удиленне нашим ворогам єще як ніколи кр'їнке в сполучені і згоді на ноги двигаємь. За першу задачу поставлено на зборі народнім поднести просвітлу і добробут наших земляків средствами конституцій нам дозволенними. До досягнення сего стоить на перепоні много вражних факторів, котрі нам усунути треба.

Однак не все і не всюди вистарчат наші власні сили на те, щоби усунути тіи перешкоди. Нам Русинам треба старатись, щоби наші так єні а так справедливі жаданя нашшли отголос і підмогу в якій найширших кругах, а именно також у других народів. Сего вимагає вже сама тактика політична, котра завжди оглядаєся за аліансами і ними стараєся подпомогти головну справу, прискорити переведенье того, що власними силами моглобы аж

— Злой поступъ въ наукахъ навѣвъ
одного львовскаго ученика гимназіальнаго
Р. М. на гадку самоубійства. Минувш
пятницѣ обвѣсився онъ на деревѣ на гу

наторскихъ валахъ, але полицай вчасно спостерѣтъ его и уратовавъ отъ смерти.

— **Школа ганчарска**, якъ зачуваемо, має бути отворена во Львовѣ, зъ котрой малибы виходити не тільки практичний робітники, але и фаховий учитель. Отповѣдний плянъ находится вже въ рукахъ дотычного министерства до затвердження.

— **Убийство**. Зъ **Иванкова** звѣщаютъ намъ, що жінка тамошного честного и заможно-го господаря Юрка Гайчука, задля пиянства на ярмарку въ Скалѣ попала на 18 (30) сего мѣсяца до арешту, однакъ бурмистъ знаючи еи честного мужа, пустивъ еи вечеромъ доми. На другій день подыбали люде еи неживою на стежцѣ межі Скалою а Гуштынкомъ, безъ кожуха, коралѣвъ, чобѣтъ и иншого одѣя, а лише въ однѣсенной сорочцѣ. Зъ синцѣвъ видно, що еи въ нѣмъ отанѣ убито, а навѣтъ збезечено.

— **Зъ надъ Буга** пишуть намъ: Въ селѣ Верхожужу (н. Бугомъ) напиваеи въ коршмѣ до полуля сѣ своимъ товаришемъ Василь Зелений-Гусакъ, выпивши черезъ той часть 2 кварты горѣвки. Не маючи вже грошій, хотѣвъ вынести зъ дому до Мошка полотно, чого зборонювавъ ему найстаршій сынъ. Зъ того розпочалася бійка, а коли сынъ съ своею жінкою и дѣтьми утѣкъ зъ хаты, Василь зъ злости подыаливъ свою хату. Винного отдала громада до суду.

— **Предводитель антисемитской агитации** въ Нѣмечинѣ, пасторъ Берлинскій Stoecker, стараея такожъ стягнути Австрію до того руху и порозумѣваеи въ той мѣрѣ съ овыми знакомыми въ Вѣднѣ, щобы утворити межинародну европейску лигу антисемитску.

— **Пештенська академія наукъ** вызначила 1000 дукатѣвъ нагороду за написанье наилучшой исторіи Боснии подъ панованьемъ угорскимъ въ половинѣ XII столѣтя, ажъ до упадку Ячаса.

— **Зъ надъ низъ. Днѣстра** пишуть намъ: Чекавъ я, чей кто зъ околннихъ Русинѣвъ подасть яку звѣтку про наше житѣ, та не дочекавши, беру самъ за перо; може всѣю збукути нашихъ Русинѣвъ зъ твердого, блаженного сну... У насъ духъ народный цѣломъ у снѣ спочивае, не чути тутъ про яке-такое житѣ Русинѣвъ, народъ пропадае отъ лихихъ жидѣвскихъ и банковъ и темнѣйшій еще отъ людю гѣрского. Интеллигенція руска мовбы призабула за той народъ, черезъ що бнѣ отративъ до неи довѣріе, такъ що н. н. передъ двома роками при выборахъ до рады державной голосувавъ за польскимъ кандидатомъ; такъ само було и теперь при выборахъ до рады повѣтовой, до котрой не входитъ ани одинъ священникъ. Мы самі тому винни, бо сидимо съ заложеными руками. Не знаеиъ, якъ занотавати примѣромъ сей фактъ, що для скликаня соборника на день 30 лѣт. с. м. не стало мѣстца у жадного священника. Чи се вина: чи декана чи священникѣвъ? Отъ, и тепѣрѣшна конскрипція много намъ пошкодитъ, бо нема межі нами чоловіка, котрый занявбыся щиро тою справою. Много есть по нашихъ селахъ Русинѣвъ лат. обрядъ (н. п. въ Михалчи, Ясеновѣ, Чернятинѣ, Окнѣ), котрий певно будутъ записанъ яко Поляки. Где якъ где, але у насъ здадлабася руска рада, где моглибася все околннихъ Русинъ зъорганизовати, бо крайний вже часъ, подумати серіознѣше о собѣ. *Членъ соборника.*

— **Именованье**. Секретаремъ львовского университета именувавъ министеръ просвѣтъ доцента дра Станислава Шаховского.

— **Берлинъ** має посля епису зъ 1 грудня с. р. 1,118,630 жителѣвъ разомъ съ гарнизономъ, вынявши моряковъ и тѣла дипломатичный. Отъ 5 лѣтъ люднѣсть Берлина помножилася о 154,390 людѣ, т. е. о 16%.

— **Выказъ Всеч и Благ. П. Т. жертвователей** на дѣвочѣ воспитальщѣ подъ зарядомъ Инокимъ чина св. Василия Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку: (Дальше). 31) Складка во Львовѣ збрана О. Мудрыкомъ именно: Дуляка Іоанъ 2 зр., Букальскій Іоанъ 1 зр. 20 кр., Копачъ Ник. 1 зр., Кончевичъ Григорій 2 зр., Саболта Тома 1 зр. 50 кр., Шнытко Іоанъ зъ Ілеме 1 зр., Пасеяновичъ 1 зр., — разомъ 9 зр. 20 кр. (Дальше буде.)

До сего ч-ла долучаеиъ проспектъ економично-финансової часописи „Бескидъ“.

Телѣграма „Дѣла“

Тернопіль, 23 грудня 1880 (4 сѣчня 1881). Надужитя при конскрипції у насъ дуже великий. Зъ того поводу выдаси мы до Е. Екс. гр. Тафого нынѣ телеграму слѣдующого содержания: „При напорочисленю въ нашѣмъ мѣстѣ дѣются великий надужитя. Не дають всѣмъ Русинамъ блянетѣвъ подѣ претекстомъ, що вже нема Кажуть зголошувати до магистрату. Конскрипцію переводять дѣурнисты безъ дозору. Рубрики „языкъ домовый“ выповняють, не пытаючи о тое партій. Про-у усунути надужитя.“ Выжидаемо, що зробить етерство съ сего справою. *Матей Вичижа,*

Панталеймонъ Бекосевичъ, Андрей Сатурскій. Мѣщане Тернополя.)

(Липаючи обговоренье сѣи справы на познѣйше, высказуемо нашимъ братьямъ-мѣщанамъ руского города Тернополя за смѣлу и энергичну оборону правъ рускои народности наше щиро-сердечне Спаси-Богъ! (Прим. Ред.)

Курсъ львовскій зъ дня 1. сѣчня 1881.

	платять жадають	
	австр. валюту	п. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281 —	284 —
„ Львов.-черн.-яе. по 200 р.	171 —	174 —
Банку гин. галиц. по 200 р.	297 50	301 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98 30	99 30
„ „ „ по 4% ав.	91 70	92 70
„ „ „ по 5% ав. период.	98 30	99 30
Банку гин. галиц. 6% ав.	102 25	103 25
Листы дов. гал. рус. банку п. 6%	101 50	103 50
3. Листы довѣжн. за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал.	92 —	94 —
и Вуков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		
4. Облиги за 100 р.		
Индemnизація галиц. 5% м. к.	98 25	99 25
Облиги коммунальн. Гал. банку		
рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ „ Станиславова	24 —	26 —
6. Монеты.		
Дукаты голландскіи	5 51	5 61
„ цѣсарскіи	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 34	9 44
Пфенингъ	9 65	9 75
Рубль русскій ерѣбный	1 57	1 71
„ паперовый	1 21	1 23
100 марокъ вѣмскихъ	57 80	58 60
Серебро	99 50	100 50

(Надѣслане.)

— **Выдѣлъ Братства и Бурсы имени св. О. Николая въ Золочевѣ** має честь пожелати всѣмъ членамъ общества веселыхъ святъ и благого нового року а въ томъ отъваги и смѣлости до переведеня нашої богои народно-угодной цѣли. Кто за нами, Богъ за нимъ — наше дѣло есть святымъ!

— **Выдѣлъ Братства и Бурсы имени св. О. Николая въ Золочевѣ** съ убѣгающимъ рокомъ осмѣляеи просити членѣвъ, залагающихъ съ вкладками, о ласкавѣйше и найскорше надѣсланье залеглостей, неменеи и о численне приступленье новыхъ членѣвъ до Братства. Братство и Бурса имени св. О. Николая въ Золочевѣ орудуе доселѣ фондъ 231 зр. а. в., збѣстающихъ въ рукахъ Выдѣла и 45 зр. а. в., збѣранныхъ за повномочіемъ комитету черезъ Вп. п. профессора Матяша. Всего 276 зр. а. в. и загальна уважаемость въ окрестности, бо честне духовенство (нехай ему буде за тое честь) зъобовязалося урядово поспирати сердечно Братство и Бурсу имени св. О. Николая. Можебы тоеже Ч. духовенство благоволило намятати на насъ при колядѣ!

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ поручае на свята

ВИНА

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (6—6)

угорскій
австрійскій
французскій
ренскій
мозельскій
малая
мадере

ОБЪЯВЛЕНЬЕ.

Подписаніи подаяють до загальнои вѣдомости, що въ Недѣлю дня 28 грудня 1880 (9 сѣчня 1881) о год. 2 зъ полудня, збересеи въ Станиславѣвъ, въ господѣ подѣ 3 коронами, передвыборча Рада, щобы порозумѣтися надѣ выборомъ Русина-

посла до сойму краевого зъ группы меншихъ посѣлостей округа Станиславѣвъ-Галичъ.

Въ Станиславѣвъ, 21 грудня 1880.

За передвыб. комитетъ.

О. К. Церкевичъ.

М. Бучинскій.

(2—2)

НА СВАТѢЙ ВЕЧЕРЬ!!

ЗАБАВКИ ДЛЯ ДѢТІЙ

въ наибольшѣмъ выборѣ и по найнищихъ цѣнахъ поручаеиъ знаиыи зъ дешовости магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

погъ улицѣ Галицкой ч. 6.

Ляльки стрѣйно убраны съ волосѣмъ и безъ, такожъ ляльки неубраны, штука по кр. 15, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80 и зр. 1 до 5. — **Ляльки** клячучі Мама, Тата, по зл. 2 до 5. — **Гры** товарискій найновшого вынайдены штука отъ кр. 40 до зл. 4. **Забавки** Фребля поучаючи для дѣтѣй отъ лѣтъ 3 до 10. Штука по кр. 40, 50, 80 и зл. 1 до 5. — **Забавки** пуделковій представляючи: господарства, села, польованя, жовнѣровъ и инші въ великомъ выборѣ штука по кр. 20, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 90 до зл. 5. — **Инструмента** музичный якъ: скрипки, флеты, клярнеты, гармоніи и катаринки о 1 и 4 мелѣднхъ, металлофоны шт. по кр. 20, 30, 40, 60, 80 до зл. 12. — **Убраня** для дѣтѣй, якъ: поручникъ, охотникъ, жокей, рицаръ шт. по зл. 2, 3, 4 до 6. **Великій выборъ приборѣвъ на Боже деревце** якъ: лѣхтарики, бомбонерки, овочѣ шклянн, свѣчки и инны дробниці шт. отъ кр. 1 до 26. **Шопки и фигурки** до шопокъ отъ зл. 1 до 5. — **Замовленя** зъ провинціи вышованю якъ найсовѣтнѣйше отворотною почтою.

Объявление.

Симъ маю честь завѣдомити П. Т. Публику, що съ днемъ 1 сѣчня 1881 р. отворивъ я въ Черновцахъ въ каменици пп. Барберъ и Кона при улицѣ Паньскѣй

першій закладъ краевый

ТЕХНИЧНО-КОСМЕТИЧНЫЙ

заразомъ

перфумерій якъ такожъ и складъ матеріалѣвъ,

поручаючи слѣдующій подѣ взглядомъ доброты выбору отличнй артикулы:

Средства для поросту и фарбованя волосъ а особливо рослиннй барвники, тинктуры и помады зъ хиньской коры на порѣстъ волосъ, такожъ одѣйки косметичный и Bandolin-фиксаторы.

Пасты до зубѣвъ, есенции ароматичный, пастильки ароматичный до устъ, а именно:

„Klerasin“ найневыѣйше средство противъ болѣо зубѣвъ и наилучше придатне до ихъ консервованя.

Перфумы и воды пахучі, межі тими поручаю:

Воду черновецку, отличающуюся дуже пріятнымъ и доготравальнымъ запахомъ, служащу до отсѣвѣжованя воздуха въ сабонахъ, а кромѣ сего має она застосованье въ туалетѣ.

Кадила веходнй, свѣчки пахучі, Паперки церскі до кажденя и всѣкы средства дезинфекцій.

Средства универсальнй до зниченя гриба домового и комарѣ всякого рода.

Мыла гигиеничнй и туалетовй наилучшон якости въ наибольшѣмъ выборѣ.

Тинктуры до вытяганя плямъ зъ всѣднхъ матеріи.

Чорнила и фарбы въ всѣкыхъ отѣтнхъ; на особлившу увагу заслугоуе чорнило чорне кампешове до копѣваня, карминное, сине до значеня бѣлизны.

Средства до отсѣвѣженя лица, яко найновше вынайдены поручаю.

Всякы замовленя зъ провинціи залагоджую точно въ найкоротшѣмъ часѣ.

Замовленіи цѣнники высылаю франко.

Съ глубокимъ поважаньемъ

Емануилъ И. Сигеричъ,
фармацевта.

(1—?)

ЮСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручае тано въ наилучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ
КАВУ
МИГДАЛЫ
РОДЗИНКИ
ДАКТИЛЪ
ФИГИ
ОРЪХИ
ЧОКОЛЯДУ
ПОМАРАНЧЪ
ЦИТРИНЫ
ПОВИДЛА
и СЛИВКИ

ГЕРБАТУ
РУМЪ
ВИНА
ПОРТЕРЪ англійскій
РОЗОЛИСЫ
и
ЛИКЕРЫ
БИШКОКТЫ
БАКАЛИ
и
МЕДѢВНИКИ

КАВЯРЪ
СЫРЫ
САЛЯМИ
САРДИНКИ
ЛОСОСЪ
ТУНЧИКИ
РАКИ
ТРУФЛЪ
ШАМПИОНЫ
МУШТАРДУ
и
ОСЕЛЕДЦЪ

ОВЪЧКИ
МЫЛО
РИЖЪ
КРУПКИ
САГО
ГРИБЫ
ФАРБКУ
КАРТЫ
ОЛИВУ
ОЦЕТЪ
КАПАРЫ
МОСКАЛЪ

Замовленя зъ провинціи залагоджую точно отворотною почтою.

(3—6)

Виходить во Львовъ що Середа
и Суботы (крѣмъ рускихъ овятъ) о
4-ой годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниковъ уряджена въ друкарни
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
I-омъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаци
належить пересылать підъ адресомъ:
редакціи и администраціи „Дѣло“
Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоить:

на цѣлый рѣкъ . . . 8 зр.
на пѣвъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересылать
франко (наилучше почтовымъ пере-
казомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ
6 кр. а. в. ѣтъ одной строчки печатной.

Рекламаци неопечатанъ вѣльнѣ
ѣтъ порта.

Рукописи не звертаются тѣлько на
попередне застереженіе.

Подпунке чило стоить 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ на рѣкъ 1881.

Съ надходячимъ новымъ рокомъ про-
симо о якъ найскорше надсыланіе пред-
платы на слѣдующій рѣкъ 1881, щобы
могли мы вчасно означити накладъ и у-
ладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоить:
въ цѣлой Австріи: За границею:
на цѣлый рѣкъ 8 зр. на цѣлый рѣкъ 10 зр.
на пѣвъ року 4 зр. на пѣвъ року 5 зр.
на чверть року 2 зр. на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимается ѣтъ ко-
ждого часу.

Съ новымъ рокомъ буде виходити Би-
бліотека найзнаменитшихъ повѣстій по 2
печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣднего
дня каждого мѣсяца. Предплата на Библио-
теку найзнаменитшихъ повѣстій чверть-
рѣчно 1 зр. 25 кр., пѣврѣчно 2 зр. 50 кр.,
цѣлорѣчно 5 зр. а. в. Для предплатниковъ
„Дѣла“ и „Зорѣ“ обнижается предплата на
Библиотеку на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пѣвр.,
4 зр. цѣлор. Ви. Читателѣ „Дѣла“ зможуть
за чвертьрѣчною доплатою лишѣ 1 зр. майже
що тыждня получати аркушѣ дуже займаю-
чихъ повѣстій.

Щобы означити скѣлькѣсть накладу
„Библиотеки повѣстій“, просимо о вчасне
замовленіе еще передъ новымъ ру-
скимъ рокомъ. Такожъ просимо о
якъ найскорше вырѣшаніе всѣхъ зале-
гlostій.

Добрі признаки.

Якъ намъ звѣщають зъ кѣлькохъ
сторѣнъ нашего краю, починає межѣ Ру-
синами проявлятися що разъ бѣльшій
рухъ до дѣятельного житя политичного.
Такъ пишуть намъ зъ Долины, що
тамошній Русины уложили вже статутъ
политичного товариства „Народна Рада“ и
подали его до потверженія до Намѣст-
ництва. Рѣвночасно звѣщають намъ зъ
Станиславова, що такожъ и тамошній
Русины замѣряють основати у себе по-
литичне товариство руске, котребы ста-
лося виднымъ осередкомъ политичного
житя Русинѣвъ тамошного повѣту. Не
згадуючи о такихъ же усиляхъ по и-
шихъ мѣстцахъ нашої Руси, доси лише
розпознати, а не повнѣ довершенихъ,
мусимо съ радостію повѣстити сей спа-
сенный обѣтъ нового житя Русинѣвъ.
Вже не разъ показували мы въ нашої
часописи велику вагу и потребу политич-
ныхъ радъ повѣтовыхъ, котрі малибы
зъорганизовати и до политичной свѣдо-
мости довести наші силы народній. Тожъ
нынѣ не потребуемо наново повторяти-
ся. Позволимо собѣ лише замѣтити, що
взаимна верузумѣлѣсть, братне довѣрѣ
и добра воля повинни всюду усувати зъ
дороги всѣ можливі перешкоды товари-
ского сполученія, а згода всѣхъ ширѣхъ
Русинѣвъ повинна статися всеобнимаю-
чою силою нашої народної організації.
Витаючи ти добрі признаки нашего но-
вого народного житя ширѣсердечнымъ:
Щастѣ Боже! ѣтъываемъ до всѣхъ на-
шихъ Ви. Родимцѣвъ въ имени добра
Руси ширѣмъ покликомъ: Миръ Вамъ
Братя!

Голосъ зъ народа

въ справѣ перенесенія Василиянокъ зъ
Словиты до Львова.

Замѣщаючи понизше голосъ одного
зъ многозаслуженыхъ нашихъ патріотѣвъ

въ справѣ руской школы дѣвочой и съ-
тымъ теперѣ сполученого перенесенія мо-
нахинѣ чина св. В. зъ Словиты до Льво-
ва — думаемо тымъ причинитися до при-
людного розъясненія сей многоважной
справы народной. Надѣслане намъ
письмо показує наглядно, що цѣль и спо-
сѣбъ перенесенія монастыря Василиянокъ,
съ чимъ лучитися такожъ справа основанія
руской школы дѣвочой во Львовѣ, не
есть еще доси на стѣлько для загалу
розъясненою, щобы не могли повставати
певні обавы и недорозумѣня, котрі если
и не спияють дотеперѣ такъ свѣтло
заявленою жертволюбности руского на-
рода, то все жъ таки не дають ей разви-
нутися въ тѣй мѣрѣ, якъ бы се могло
и повинно статися при повнѣй ясности
цѣлой справы. Тая неяснѣсть вызвала,
здаєся намъ, тую недовѣрчивѣсть, съ я-
кою ѣтносится понизше замѣщенный го-
лосъ нашего Ви. патріота до замѣреного
перенесенія монастыря Василиянокъ до
Львова. Сподѣваємось, що сей голосъ
вызве поясненіе зъ компетентной сторо-
ны, чимъ сама справа тѣлько може по-
двигнутися напередъ. А поки се послѣ-
дує, уважаемо за ѣтпѣвѣднѣе вже теперѣ
зъ нашої стороны додати кѣлька пояс-
неніе, о скѣлько сягають наші инфор-
маціи.

Питаніе, чи лучше держатися стро-
го самой справы заснованія руской дѣво-
чой школы во Львовѣ и тѣлько для той
цѣли збирати складки, чи злучити ей съ
справою перенесенія Василиянокъ зъ Сло-
виты, уважаючи тую послѣдню справу яко
средство до осягненія першої, — есть
питаніемъ въ кождѣмъ случаѣ зрѣлой
розваги достойнымъ. Не менше уваги до-
стойнымъ есть такожъ поставленіе пита-
нѣ: чи пансіонъ (конвиктъ) чи школа?
Однакожь намъ здаєся, що справа пере-
несенія мон. Василиянокъ до Львова и съ
симъ сполучена справа дѣвочой школы
прибрала вже певні формы дѣйстности и
поспѣла вже на стѣлько напередъ, що
силою самыхъ довершенихъ фактѣвъ ди-
скусія надъ двома попередними питаннями
мусить обмежитися и обернутися около
тѣхъ фактѣвъ, если не має остатися, бо-
дай при теперѣшнихъ обстоятельствахъ,
чисто теоретичною, а въ практицѣ що
найменше безплотною. Якъ и моглибы
бути погляды що до двохъ першихъ пи-
танѣ, все жъ остаєся фактомъ, що дуже
значна часть наибѣльше жертволюбной
публики нашої приняла вже перенесеніе
мон. Василиянокъ зъ Словиты до Львова
яко средство до осягненія руской школы
дѣвочой, хочъ бы тая школа мала мати
бѣльше характеръ пансіону, якъ звичайно
публичной школы. Сей фактъ, думаемо,
повиненъ служити підставою всякой
дальшой такъ теоретичной якъ и прак-
тичной дискусіи. И намъ здаєся, що че-
резъ тое еще совсѣмъ не спияєся пе-
реведеніе тѣхъ дуже справедливыхъ жа-
данѣ, що до цѣли и направленія руской
школы дѣвочой, якъ высказані въ низше
поданѣмъ письмѣ. Се може тымъ декше
статися, що, о скѣлько знаємо, доси въ
дотычающѣмъ комитетѣ еще не обговорю-
вано подрѣбно самого плану устроенія
дѣвочой школы, ей размѣрѣвъ, менше або
бѣльше публичного характеру и заосмо-
трянія въ силы учительскі. Нема дальше
наименого сомнѣнія, що кождый зъ
жертвующихъ Русинѣвъ замѣряє своєю
жертвою причинитися до здвигненія ру-
ской институціи вихованія и образова-
нія женщинѣ, що прото вже сама ин-

тенція жертвующихъ wymagaє, щобы вы-
хованіе и образованіе въ тѣй институ-
ціи було народно-руске. Одною зъ
наиблизшихъ задачъ комитету булобы,
надати тѣй интенціи загалу Русинѣвъ о
скѣлько можна видній гваранціи, що она
осуществится.

Тымъ самымъ однакожь, здаєся намъ,
есть вже друге зъ двохъ выше пѣдне-
сеныхъ питанѣ: чи пансіонъ, чи школа,
— въ части рѣшене. Если не бѣльше,
то напевно зарѣвно важнымъ якъ обра-
зованіе есть вихованіе и то выхо-
ваніе народне рускихъ женщинѣ. Мимо
всѣхъ великихъ користѣй, якъ може при-
нести школа съ бѣльше публичнымъ ха-
рактеромъ для образованія загалу, можна
дуже сомнѣватися, чи така школа и при
наибѣльшихъ усилахъ моглабы сповнити
задачу вихованія, що именно есть цѣ-
лю пансіонѣвъ. Тую задачу вихованія и
материнской ѣтпѣки надъ молодымъ по-
колѣннемъ жѣночымъ можуть дуже ѣт-
вѣтно сповнити мон. Василиянки при по-
мощи рускихъ учительокъ, тымъ часомъ
коли сама школа не моглабы ѣтпѣвити
тѣй задачі. Тымъ самымъ вже повинна
руска школа дѣвоча прибрати въ певнѣй
мѣрѣ характеръ пансіону, тымъ бѣльше,
если она має заспокоити потребу обра-
зованія и вихованія интеллигентныхъ ру-
скихъ женщинѣ, розсѣяныхъ доси по
польскихъ пансіонахъ. Само розумѣєся,
що при такѣмъ станѣ рѣчий тымъ ви-
дѣйнее выступає потреба дѣвочой школы
во Львовѣ съ характеромъ публичнымъ
и для всѣхъ приступной и що, якъ до-
во матеріально богатій институціи рускій
не зможуть чи не схотять прійнятися за
введеніе такой школы, мон. Василиянки
малибы по возможности ѣтпѣвити и тѣй
задачі.

Если наконецъ пѣдносится обава,
що здвигненіе монастыря и каплицѣ во
Львовѣ для мон. Василиянокъ може ко-
штувати за надто богато и що въ на-
слѣдство того не стане фондѣвъ на саму
дѣвочу школу въ ѣтвѣтнихъ размѣрахъ,
то мусимо замѣтити, що о скѣлько зна-
ємо, мон. Василиянки мають такожъ свой
власный фондъ около 20.000 зр., котрый
въ первомъ рядѣ есть предназначенный на
тую цѣль здвигненія во Львовѣ мона-
стыря.

Ѣтъ давна говорено и писано у насъ
о потребѣ руской дѣвочой школы въ Льво-
вѣ, а то головно зъ народного становища,
щобы дѣвчата наші въ чужихъ школахъ
не вынаровдовлялися, где въ притомности
дѣтій нашихъ рускій языкъ понижався
и наші обрядѣ высмѣшався.

Выказувано такожъ многократно, що
така школа тѣлько во Львовѣ може ѣт-
пѣвити своей задачі, котра залежить
въ тѣмъ, щобы съ умѣтвенно-религій-
нымъ образованіемъ лучилося такожъ
образованіе народне. Божѣ народы стоятъ
тымъ, що ихъ молоде поколѣннѣе выхо-
вуєся на народныхъ пѣдставахъ.

Если мы нынѣ такъ низько стоимо,
если такъ многі вѣтъдаются своего языка
и свой обрядѣ опускають, то причина
власне лежитъ въ тѣмъ, що намъ недо-
ставало народного вихованія.

Задача повѣсѣла наилегше для того
дається осягнути во Львовѣ, бо тутъ суть
агромаженіи умѣтвенной силы, рускій про-
фесоры, котрі працѣ свои и при дѣво-
чѣй школѣ не пожалують, если тая ѣт-
пѣвѣдно буде умѣщена.

Въ новшихъ часахъ пѣднесено гадку

на ново, заложити дѣвочу руску школу
во Львовѣ, установлено навѣтъ комитетъ,
а той повязавъ мысль переведенія той гад-
ки черезъ перенесеніе Василиянокъ зъ
Словиты до Львова и умѣщеніе ихъ гдѣсь
на передмѣстѣ зеленѣмъ чи стрыйскѣмъ.

Противъ потреби такой школы ни-
кто не выступавъ николи, всѣ бо видѣть,
що руска дѣвоча школа во Львовѣ есть
необходимо потребѣна. Але, понеже въ
проектѣ комитету выступавъ проектъ за-
ложенія не школы, а бѣльше конвикту
кляшторного, то въ той причинѣ въ „Дѣ-
ло“ вже въ серпнѣ пѣдношено голоса:
чи гадка, ѣтпѣвити потребѣ школы че-
резъ перенесеніе Василиянокъ зъ Слови-
ты до Львова и умѣщеніе ихъ далеко на
передмѣстѣ, есть щаслива? Надъ тымъ,
що говорено тогды, требабы добре застано-
витися.

Школа, щобы могла ѣтпѣвити на-
шѣй потребѣ, говорено дальше, повинна
бути обширна, бѣльше клясова, щобы
могла мѣстити по возможности якъ наибѣль-
ше дѣтѣй, щобы ти не были змушеніи
учащати до школѣ чужихъ и вынаро-
довлятися.

Така школа вже сама собою потре-
бує просторого будынку, а тымъ часомъ
для Василиянокъ на передмѣстѣ потреба
еще буде монастыря и церкви, або хоть
каплицѣ. Дятого можна обавлятися,
щобы о приспособленіе монастыря и о
будову церкви не розбилася школа, або
не зѣйшла до незначныхъ размѣрѣвъ,
правдоподобно до конвикту для 20 або 30
конвикторокъ; черезъ що и потребѣ не
ѣтпѣвѣлобыся и справу школы може зви-
хнулобыся.

Конвиктъ намъ не поможе, бо намъ
потрѣбна руска школа дѣвоча и то такъ
умѣщена, щобы и професорамъ, занятымъ
где-инде, уможливити удѣлюваніе науки
въ тѣй школѣ и щобы дѣти такъ въ
краю якъ въ мѣста не знаходили тру-
дности учащати до ней. Якъ жежь шко-
ла буде умѣщена за далеко на передмѣ-
стѣ, тогды ани професоры не будутъ мо-
гли тамъ доходити, щобы удѣляти науки,
ани дѣти въ мѣста не зможуть до ней
учащати.

Наконецъ появилася ѣтовва комитету,
пѣдъ именемъ Всесвѣт. Ординаріату, где
говорится о потребѣ образованія и усовер-
шенія женщины и съ нею всего возрастаю-
чого молодого поколѣннѣе черезъ умѣтвен-
но-религійне вихованіе. Образованія та-
кого не дасть, сказано въ ѣтоввѣ, дѣмъ,
где оно часто недостаточное, ани школа,
где вихованіе звичайно буває поверхо-
вне. Таке образованіе може дати тѣлько вы-
хованіе въ духовныхъ заведеніяхъ, где есть
правдива религійность и честнѣота. Маємо
вправдѣ, мовится далѣ, таке духовне
заведеніе въ Словитѣ, але оно не ѣтпѣвѣ-
дає своей цѣли, бо далеко ѣтъ Львова.
Треба для того спровадити его до Львова,
що wymagaє значныхъ коштовъ на купно
дому съ огородамъ а кромѣ того потрѣ-
бнѣ еще не малѣ выдатки, щобы ѣтпѣ-
вѣдно устроити дѣмъ и заосмотрити его
въ потрѣбнѣй науковѣй средства. Кто про-
те любить обрядѣ и народѣ, най при-
чиняєся жертвами и т. д.

Якъ видимо, ѣтовва есть перейната
важностію вихованія и образованія нашихъ
женщинѣ, однакожь мусимо жалѣти, що
въ ѣтоввѣ не значимо ани слова о по-
требѣ народного вихованія; противи-
ворится тамъ тѣлько о вихованіи уме-
твенно-религійномъ. Духъ пынѣшного
— читаемо — грозитъ розстроити

религійний і суспільний порядок, потреба для того уметовно-религійного об-разованя, а таке можна одержати тільки в духовних заведеннях — «оно підне-се нашу жінчину на ступень доброї ма-тери і християнської учительки молодого покоління, а жертви нашій причиняться до отвернення соблазнів здосованого свѣта»...

Так отже здавалося, що тут не ходити вже о школу, ані о народне вихованье, але тільки о духовне заведе-нье, чи о конвикт, завсѣгды розумѣся на малий розмѣръ; бо хотѣ говориться тамъ о потребѣ обширнаго жилища, то все по умѣщѣню Василянскъ, учите-льскъ и т. д. для учениць не много мѣ-стця повдѣстане. Заведенье таке и на даль-шомъ передмѣстѣ умѣстити можна, бо ані професори ані дѣти въ мѣста не по-требувалибы туда доходити. Але якъ кон-викт въ Словитѣ не ѡтповѣдає потребѣ, такъ не ѡтповѣдає ѡнъ тогды и во Льво-вѣ. Буде жъ, пытаюся, заведенье мати по-трѣбѣн силъ науковъ? Колькожъ дѣтѣй кромѣ того буде могло тамъ помѣстити-ся? Чи кольканиць конвикторокъ бу-дуть въ станѣ убогости молоді по-колѣнь, піднести языкъ зъ пониженя, затамувати вынародовленье. Бѣлибы тая школа, а радше сказати, такий конвиктъ мавъ ограничатися лише на невелике число дѣвчатъ, то загальнѣшого моло-дого покоління женського якъ дотеперъ такъ и на дальше бувъ змушений у-чащати до школъ чужихъ и не перестане вынародовлятися, а съ нимъ и молоде по-колѣнь руске.

Сама ѡтзва признає велике наше убожество и недостатокъ, будеможъ мы въ станѣ завести велике воспиталище ду-ховне съ ѡтповѣдними силами?

Чехи завязали „Matic-y školsk-y“. Тая збирає складки, закладає и удержує всюду чеські школы тамъ, где грозить германизация. Таковы и намъ подобало за-вести хоть одну школу дѣвчю руску.

Признаемо, що школа дає бѣльше поверховне образованье, але руска школа дѣвчя во Львовѣ піднеслабы наше сло-во народне зъ пониженя, она повстрѣма-лабы дальше наше вынародовленье; а вла-сне се бѣсть перша наша и пекуча потреба.

Хотѣ образованье уметовно-рели-гійне такъ дуже пожадане, оно само не выстарчає, бо намъ потреба еще вихова-ня народнаго.

Народолобцѣ давали завсѣгды до-казы своего жертволюбия, они здвигнули „Домъ народный“, зъ котораго чиншу куплено такожъ прилежачій камяницѣ, але тѣ народолобцѣ мають право запы-татися: Где суть народні користи, які имъ при жаданю жертвъ ѡбѣщано?

Бѣли камяницѣ тѣ суть маєткомъ народнымъ, дотеперъ мертвымъ, чи не лучше бы було одну зъ тыхъ камяницъ ѡтступити и уладити на школу и въ по-требні средства заосмотрити?

Наконецъ запытаемо, чи нашимъ жінчинамъ такъ дуже недостає уметовно-религійного образованя? Чи межі ни-ми загнѣдилася бѣльше деморализация, якъ межі иншими цивилизованными на-родами? Чи ѡтъ нихъ виходять такъ часті соблазны, котрі ѡтвертати нале-жить? Правда, суть и межі нами собла-зны, але не такъ великі о нравственнѣмъ, якъ на полю народнѣмъ. Такъ часто лу-чаєся, що въ домѣ рускомъ не учувшъ руского слова. Лучаєся такожъ, що жена руского священника учить свою дѣтину „Отчешашу“ не руского але польского! Лучаєся, що на фестинахъ рускихъ дамъ на дармо глядишь за рускимъ словомъ, що навѣтъ соблазнило чужихъ людѣй другихъ народностей!

Тѣ и подобні соблазны, розумѣся, належить ѡтвертати, але ту образованье уметовно-религійне само не поможе, ту потреба такожъ, повтаряю, народнаго образованя.

Могутъ сказати намъ: въ конвиктѣ учить Василянки, тожъ и выхо-дує народне. На тоє скажемо: съ-бою рахувати не можна. Мы бо вже що пр. за Польщи, було не разъ

всуицке господарство по монастыряхъ ва-силянскихъ; а и нынѣ даются чути го-лосы, и то зъ стороны рускихъ лицъ образованя уметовно-религійного, за вве-дѣнемъ новости, т. е. воскресѣнь до обряду греческого. Справдѣ булабы то со-блазны, якої не видавъ свѣтъ.

Тожъ сѣдовалобы намъ застанови-тись надъ цѣлою тою такъ многоважною справою, щобы нашѣ жертвы не повдѣтали мертвыми и щобы мы здвигнули справдѣ народну институцію для народнаго выхо-ваня и образованя нашего молодого по-колѣня.

ДОПИСИ.

Зъ Снятына. (Гдещо о конскрипції у насъ.) У насъ при конскрипції великій надъжукитя. Поляки записують чистою кривдою Русинѣвъ яко Поляковъ. Зъ той причины нынѣшняго дня о годинѣ 4 по полудни выслали тутешній мѣщане теле-граму до Г. Е. гр. Тафого до Вѣднѣ. Не буде ѡтъ рѣчи познакомити ш. чита-тельскъ, въ який спосѣбъ у насъ при кон-скрипції поступають. Комисія конскрип-ційна складаєся ось зъ якихъ людѣй: ко-мисаремъ єсть п. Вагнеръ, секретарь п. к. староства, своякъ лат. пар. о. Нивинь-ского, сумно звѣстнаго вѣмъ Русинамъ тутешнымъ, а до помочи взяли собѣ та-кихъ дѣурнистѣвъ, котрі по руски на-вѣтъ говорити не умѣють. Яко мужѣвъ довѣря не взяли ані одного письменнаго Русина, за то бачили мы тамъ учите-льскъ тутешныхъ а межі ними п. По-льончика, добре вже звѣстнаго ш. читате-лямъ, вѣрнаго своему имени. Не знаемо, якимъ чиномъ тѣи учитель дѣсталися межі мужѣвъ довѣря, чи може п. ин-спекторъ Говорка выславъ ихъ зъ рамени окруж. Рады? Мы знаемо розпорядженье намѣстництва зъ р. 1869, где выразно ска-зано, що учителямъ збороняєся брати у-дѣлъ при конскрипції. Чижъ у насъ не ѡбязують ніякі закони и розпорядженя въ случахъ, где розходиться о бѣзсторон-нѣсть и права рускои народности? Тая то комисія не пыталася никого зъ мѣщанъ, якъ ѡнъ въ дома говорить, тільки пыта-єся, чи умѣе по польски? Якъ тільки мѣщанинъ похвалится, що умѣе, заразъ записують его яко Поляка! И такъ запи-сали мѣщанъ Дутчака, Равлюка и много иншихъ вѣхъ зъ дѣда-прадѣда Русинѣвъ, яко Поляковъ, котрыхъ имена пѣзвѣише не залишимо подати до публичной вѣдомости. Остатнаго Равлюка записано яко Поляка за то, що ѡнъ має сына въ семинаріи у-читель. въ Станиславовѣ, тожъ ѡнъ умѣе по польски говорити! Мѣщане огорчені до крайности такимъ поступованьемъ комисіи, телеграфовали до Г. Е. Тафого, щобы аволивъ усунути тѣ надъжукитя. Коло комисіи сидѣть колькохъ лат. свѣщ. О. Нивинскій, парохъ тутешный, котрый кождога мѣщанина, що то и зъ роду не заговоривъ николи польского слова, за-писує яко Поляка, еще въ додатку гань-бить за то, що они не признаются до Поляковъ. Той самъ кс. Нивинскій го-лосивъ въ костелѣ, якъ можна бути По-лякомъ а не говорити по польски и на-казовавъ въ костелѣ, щобы вѣ мѣщане ѡтъ теперь говорили по польски, бо инак-ше будуть записані яко Русины. Такъ на дѣлѣ повинно бути, божъ ни одинъ мѣщанинъ Снятынскій не умѣе по поль-ски говорити, а и молитвы говорятъ ла-тинники у насъ по руски. Однакожъ инакше на дѣлѣ робится, бо мимо того Русинѣвъ чистою кривдою записуєся сило-мъ яко Поляковъ. Бѣли же парохъ ла-тинскій вразъ съ своимъ Польончикомъ роблять и при конскрипції надъжукитя, то думаемо, зъ стороны руского свяще-ника булабы совѣмъ легальна оборона противъ такихъ неправильностей, а вже що найменше має рускій священникъ по-вне право поучити своихъ мѣщанъ, що то таке конскрипція? Справедливо жада-ють мѣщане якоєсь видной дѣятельно-сти зъ стороны пастыря, котрому повѣ-рено паству для науки и проводу.

Не пишемо въ злѣй волѣ тыхъ колька словъ, але жалѣ сердце крає дивити-ся, якъ то наше мѣщанство само по-биваєся на вѣхъ стороны, бо вже неразъ дало доказы, що умѣе сильно боронити своихъ правъ, за що належиться ему честь и слава передъ цѣлымъ рускимъ свѣ-томъ, — однакожъ не має проводу, чи якъ они кажуть, не маємо пастыря. Нашихъ рускихъ мѣщанъ єсть 7.000 на 10.000 мешканцѣвъ мѣста. Нарѣдъ почуває въ собѣ тую моральну силу, що они суть людьми, однакожъ завсѣгды треба тутъ и добраго прикладу зъ горы. А чижъ маємо сей прикладъ? Спытаймо лише, по-котрѣй сторонѣ стоявъ нашъ парохъ пе-редъ двома роками при выборахъ до ра-ды державной? (Вѣдомо, що Снятынъ выбравъ Шрайбера, рабина!) По котрѣй сторонѣ стоявъ сего року при выборахъ до рады громадекоі и рады повѣтової? Сумно, сумно сказати, що не по нашѣй! И теперь мѣщане побачивши надъжукитя, самі упоминалися у комисіи, а коли то не помогло, то мѣщанство вѣмъ опу-щене заносить жалобу до Г. Е. Тафого. Чижъ то не золоте мѣщанство? Чижъ не величатися намъ такимъ мѣщан-ствомъ? Тожъ бувъбы часъ, щобы и „па-стырь ишовъ съ такою паствою“.

Б. Д. Ч., мѣщане слятынскій.

Зъ Тернополя. (Якъ то у насъ ро-били конскрипцію?). Вже то нашому Ру-синови, куды не повернѣсь, и тутъ го-ряче, и тамъ боляче. Та еще й годѣ най-ти ему помочи ни обороны. Отже якъ не зберемо вѣхъ своихъ силъ та самі про-себе не будемо дбали, то пропасти намъ хибѣ безъ слѣду. Але щобъ и цѣлый свѣтъ знавъ, якъ то съ Русинами посту-пають, ровкажемо вамъ о конскрипції въ нашѣмъ споконвѣчно рускомъ мѣстѣ. Магистратъ нашъ давъ карты конскрип-ційній дуже пѣзно вѣйтамъ нашимъ, щобъ они роздѣлювали въ своихъ частяхъ. Однако не вѣхъ вѣйты поступили собѣ такъ, якъбы годилоєся; а именно вѣйты зъ Микулинцѣкого и зъ Зарудя, хочъ забра-ли стосы картъ до дому, не роздавали вѣмъ, а особливо Русинамъ, лишь ѡтсы-лали насъ до магистрату, що насъ тамъ повисеують. Смѣлѣйшій зъ насъ ишли до магистрату и тамъ казали собѣ выда-вати карты, але мало кто мѣгъ дѣстати. „На що вамъ карты, казали намъ наны магистратскі, вы только поспеете папѣръ, тай только“. Та мы не давалися тымъ залякати, а пѣшли до староства и жалу-вались, що не дають картъ. Але се не богато помогло, бо насъ ѡтамъ зновъ ѡт-сылали до магистрату. И до бурмистра ходили мы екажитиєсь, та просили где-котрыхъ свѣтлыхъ Русинѣвъ, щобъ за-нами промовили, не помогло и то, казали: не ма вже картъ, вже выйшли вѣхъ. Та щобъ въ магистратѣ робили такъ кон-скрипцію, якъ треба, то чомубъ намъ и не пойти тамъ вписатиєсь. Такъ отъ що: Не выбрали до того людѣй, щобъ знали нашихъ мѣщанъ, а посадили за стѣл п. Войцѣховского, що чоловіка нашего не то не знає, але и не видѣть (бо вже ему такъ Богъ давъ, що добре не добачає), коло него п. Шилера (сына) секретаря и Чарторыйского. О першій рубрики пытали кождога, але якъ прійшло до языка до-машнаго, вже писали якъ хотѣли, не пы-таючи про тоє, якъ въ дома говорится, а придержувалиєсь вѣры. А у насъ много вѣхъ такихъ, що ѡнъ называєся Полякомъ дѣлаго, що латинникъ и ходитъ до ко-стела, а говорить завсѣгды по руски и сповѣдаєся передъ польскимъ ксѣндзомъ по руски, а по польски не знає ничего, ани въ зубѣ. Отже самі звяжте, що то за кривда зъ того выйде, що и такимъ позаписували „język polski“. А вже п. Чарторыйскій, то никого не пытавъ о я-зыкѣ, а самъ писавъ, що знавъ и що самъ хотѣвъ. Правда, що часомъ бувъ при тѣмъ и п. бурмистръ, але посидѣвъ зъ годинку тай пѣшовъ до своей канце-ляріи, а писарѣ робили, якъ хотѣли. Отже на таку роботу дивитиєсь, то чо-ловіка ажъ досада бере. Тожъ нашѣ честні

люде рада въ раду, тай пѣслали телегра-му до министра, та й до „Дѣла“, котре все такъ смѣло вступалася за нами, дали о тѣмъ знати. Нехай же буде честь на-шимъ мѣщанамъ, що такъ смѣло боро-нять справедливости и нашихъ правъ, а ихъ имена прославляєся на цѣлой Руси. Держѣмъся крѣпко и помагаймо самі собѣ, бо не дурно то кажуть: „Роби, небоже, то й Богъ поможе“.

Зъ Станиславова. О першѣмъ перед-выборѣмъ збрано Русинѣвъ пишуть намъ: На зазывъ провиноричного выборчого ко-митету для выборовъ соймовыхъ зъ мен-шихъ поѣслоостей округа Станиславѣвъ-Галич зѣбралися д. 9 сѣчня с. р. въ о-значенѣмъ мѣстѣ селяне и мѣщане (Га-лицкі) разомъ съ мѣстцевою интеллиген-цією въ поважнѣмъ числѣ, щобы нара-дитися надъ успѣшнымъ выборомъ ру-ского кандидата на посла.

О. Церкевичъ зъ Опришовецѣ ѡтво-ривъ зборній нарады рѣчию, въ котрой ясно представивъ притомнымъ важность ѡтповѣднои репрезентации селянскихъ и маломѣщаньскихъ интересовъ, именно же справу обороны правной рускихъ гро-мадъ и рускои народности.

На внесеніе проф. Желеховского ѡ-ѡбрано тогоче о. Церкевича предѣдате-лемъ зѡбрания, котрый запросивъ ѡттакъ господаря п. Дмитраша зъ Ямницѣ и проф. Левицкого на секретарѣвъ. Пере-читаній списокъ членѣвъ провиноричного комитета доповнено числомъ до 30, въ большѣй половинѣ членами зъ селянъ. Наступило потому подробне ѡбъясненіе инстукцій выборчѣи, выданои въ р. 1876 „Рускою Радою“, котре подавъ зѡбраннымъ п. Заячковский (зъ Тысьменицѣ). Ин-струкцію тую роздано такожъ въ бѣль-шѣмъ числѣ зѡбраннымъ. Ѳттакъ перечи-тано имена вѣхъ членѣвъ дѣйстви-тельного комитета выборчѣи, котрый уконтитуговалъ такъ: О. Цер-кевичъ (зъ Опришовецѣ) назваченый предѣдатедемъ, проф. Желеховскій мѣсто-предѣдатедемъ, пп. Мыдовскій Изидоръ и Бучинскій Мелитонъ секретарями. Вы-боры ѡбѣдрили за инициативою и зъ жи-вымъ удѣломъ селянъ.

Предѣдатель о. Церкевичъ закон-чивъ зборы краснымъ, переконуючимъ и ободряющимъ словомъ, зъ котораго амѣ-стомъ вѣхъ притомнѣи частыми окликами „правда! правда! славно!“ свою совер-шенну згоду заявляли. Поодинокі членѣи комитету ѡбговаривали посполу зъ селя-нами еще дальше рѣжній выборѣи спра-вы и припадки. Въ концѣ рѣшено, що комитетъ має кождѣи недѣлѣ ажъ до дня выборовъ зѡбиратися и дѣланы свои напе-редъ вести. Давѣи Господь, кобы ща-сливо! Позволяемо собѣ при тѣмъ нашѣмъ донесеніи завѣдати вѣхъ Русинѣвъ, що-бы въ виду ѡбновленого життя руского въ виду згоды и єдности межі веретвами рускои сѣспѣльности ставали вѣхъ до по-мочи взаимнои такъ въ справѣ теперь-шнихъ выборовъ якъ и въ кождѣмъ ин-номъ дѣлѣ, рѣшаючѣмъ долю нашего ѡбѣднаго народу. Най уступитъ зъ помежи насъ малодушнѣсть, недѣлѣсть, робѣль-нѣе, пѣдозрѣтельность! Вѣхъ и старшій и найменшій брати най ободряєся, най освѣ-тятся чистою, святою, праведною справою рускою, а побѣда при насъ!

Дѣятельность руского академ. товариства

„Дружній Лихварь“

въ роцѣ 1879—1880.

(Справозданіе уступившого видѣлу.)

Выдѣлъ, покиданный до веденя справъ товариства „Дружній Лихварь“ въ роцѣ 1879—80, уважає своимъ ѡб-вязкомъ подати до загальнои вѣдомости короткій оглядъ стану сего товариства въ часѣ его урядованя и выказати ва-жнѣйшій моменты его развою. Товариство „Дружній Лихварь“ числило въ мину-шѣмъ роцѣ 50 членѣвъ и удержувалось выключно зъ членскихъ вкладѣвъ, не маючи, кромѣ нечисленныхъ добровѣль-ныхъ датѣвъ гдѣякихъ аѣветныхъ па-триѣтовъ, жадной бѣльше пѣдмоги. Тому то не могло се товариство въ минушѣмъ роцѣ повнѣи сповняти задачъ академич-ного товариства, не могло розвинути ши-рокои дѣятельности, а мѣстѣи за дѣля недостатку средствъ ѡмежитиєся на мен-шій кругъ дѣланы. Помимо того однакъ и дѣланы въ ѡмеженѣмъ кружѣ не зѡ-стало безуспѣшне; доказомъ сего, що вже съ початкомъ сего року (1880/81) агрома-дѣи товариство „Др. Лихварь“ велике число членѣвъ (теперь выноситъ число членѣвъ сего товариства около 80), зту-мѣло розвинути житѣе и рухъ межі а-

кадемичною молодіжню і стаття правди-
вимъ осередкомъ рускаго академічного
Львівського університету.

Въ минулому році можна було
добачити въ розвитку тов. „Д. А.“ два
періоди. Въ першому періоді удалося
вдѣляти, дякуючи патріотизму іде-
тихъ членівъ, найкращу частину для то-
вариства; въ другому періоді розвинулася
життєва товариство, що не може більш
не жадати; та не тільки життє товари-
ске, а і життє наукове; доказомъ сего
було 9 отчетівъ, урядженихъ членами;
ті отчети агромаджували велике число
акад. молодежи до товариства. Крім того
урядило товариство въ своїхъ кімнатахъ
вечерній декламаторсько-вокальний въ ро-
ковини смерті Гр. Квітки-Оновиченки;
вечерній випавъ підля суду рускою праси
дуже удачно. Найгарнішу частину сего
вечера становивъ отчетъ тов. Кокорудзи
„Становище гр. Квітки якъ писателя і
громадянина“. — Однакж недостаткомъ ма-
теріяльного не довго дозволивъ товари-
ству тїшитися такъ хорошимъ розвиткомъ
життя товариського і наукового. Недоста-
токъ матеріяльнихъ ередствъ бувъ при-
чиною, що товариство мусѣло вкѣ 1
марця м. р. перестати удержувати власну
кімнату, позаякж видатки съ тямъ по-
лученій громили йому неминуемо руїною.
Въ той критичній хвилині поділо товари-
ство „Д. А.“ помічну руку другу не въ
єредства матеріяльні а въ патріотизмъ
богате товариство „Руска Бесѣда“, при-
ймаючи читальню і инвентаръ нашого то-
вариства въ свої кімнати і створюючи
вступъ тямъ для членівъ нашого товари-
ства. За тов. патріотичне дѣло складає видѣ-
ль товариству „Руска Бесѣда“ при-
лежну подяку. Помімо сего о акад. що
товариство наше багато утратило мусѣло
черезъ утрату власної кімнати не пере-
стало оно сповняти свої задѣли въ товари-
стві академічному, товаристві рускому.
Яко таке об'являлося оно і кожній
случайности.

Представителі нашого товариства
брали участь въ перенесенні оцій вѣко-
помного митроп. Григ. Якимъ вича, на до-
мовинѣ сего зложили свої вѣнці. Наше
тов. урядило такожъ поминути набогослу-
ження за душу пок. дра Во. динира Ган-
кевича, вѣстного патріотъ і одного зъ
основателівъ нашого товариства. При
привітанні Г. В. Цѣсара „Народномъ
Домѣ“ присутствовали такожъ отпору-
чники нашого товариства тямъ само въ
засѣданні нашій делегати. Въ загаль не
опустили ми жадного случая, щоби не
заманifestоватися якъ товариство руске,
народне.

Для выгоды і об'явлення членівъ,
удержувало товариство бібліотеку і чи-
тальню. Бібліотека вивозила при конці
мин. року 530 дѣлъ въ 750 томахъ. Въ
читальні знаходилися слѣдуючі писемна
і днешники а) політичний: 1) Дѣло,
2) Батьківщина, 3) Слово, 4) Русская
Рада, 5) Новое Время, 6) Одесский Вѣст-
никъ, 7) Gazeta Lwowska, 8) Gazeta Na-
rodowa (до половини року), 9) Nowy
Czas 10) Gwiazdka Cieszyńska; б) ли-
тературно-науковий: 11) Прада, 12)
Зоря, 13) Наука, 14) Вѣстникъ Европы,
15) Мысль, 16) Tygodnik Ilustrowany,
17) Dziennik dla wszystkich; в) еконо-
мічний і факховий: 18) Господарь і Про-
мышленникъ, 19) Рускій Сіонъ, 20) Га-
зета Школьна (до конці 1879 р.), 21) Е-
кономистъ, 22) Praktischer Landwirth, 23)
Landwirtschaftliche Zeitung, 24) Oekonom,
25) Gerichtshalle; г) розважного содер-
жання: 26) Arbeiter-Freund, 27) Сан; д)
гумористичний: 28) Dyabel, 29) Ki-
keriki. Вежмъ редакціямъ повисшихъ ча-
совиней складаємъ на тѣмъ мѣстці за
безплатне удѣляванье своихъ видавничтвъ
нашу сердечну подяку, а особливо Ч.ч.
редакціямъ „Дѣла“, „Батьківщини“ і
„Слова“, котрі все безплатно помѣщували
оголошення і вѣсти о справахъ нашого
товариства.

Такожъ складаємъ тутъ прилежну
подяку Г. В. Преосв. Митр. Іосифови, Вп.
дру Супкевичеву і Вп. Ю. Медведькому,
ректораи політехники за ихъ значній
грошеві дати на цѣлі нашого товари-
ства; Вп. дру мед. П. Дубаловичеву, за
ласкаве зобов'язанье безплатного лѣчення
членівъ нашого товариства; Вп. дирек-
ціямъ руского і польского театру за ла-
скаве зниженье цѣны билетівъ для на-
шого товариства.

Що до стану каси, то бувъ сей при
конці мин. року слѣдуючий:

Цѣтний въ пожизнѣхъ	984 ар.	09 кр.
Отестки отъ истинны	251 "	22 "
Листъ заст. банк. гип.	100 "	— "
Въщадниці	27 "	22 "
Готовкою	47 "	69 "

Разомъ 1410 ар. 22 кр.

На тѣмъ концію наше справозданье,
порукачи Вп. Родимцякъ обудъ надѣ

справами і станомъ нашего товариства,
і маємъ надѣю, що Вп. Родимцякъ схотятъ
узнати нашій трудъ для ареализованья ве-
ликою цѣлю нашого товариства, для не-
сеня матеріяльної і моральної помочи
руской акад. молодежи, а узнавши ихъ
не отмовлять намъ своєю симпатією і
помощю.

Уступистій видѣль.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Дѣл. слобод. Арх. Циссевича Рудольфа
зъ кн. Стефанією) назначений первѣстно на
день 15 л. лютого зоставъ отроченый. При-
чиною має бути станъ здоровья кн. Стефа-
ніи, котрий не позволяе поѣхати суду лѣка-
рѣвъ на змѣну климату въ зимѣ.

(Селянскій зборъ въ нѣмецкихъ краяхъ.)
Вся увага внутренней политики австрійскої
звертается теперь на зборы селянъ нѣмецкихъ,
що теперь майже день за днемъ отбувають
въ нѣмецкихъ краяхъ. Такъ отбулося
згромадження селянъ дня 6 л. сѣчня въ Лан-
генлюа, где промовляли послы Финекранцъ
і звѣстный прусофиль Шенереръ; въ Ау-
бахъ скликавъ зновъ пос. Фелигль надъ
1000 селянъ, дня 9 л. сѣчня отбулося збо-
ранье селянъ въ Шейбсѣ, а передвѣчера
отбулося велике вѣче селянъ въ Линцу.
Предметомъ всѣхъ тыхъ селянскихъ збо-
ровъ есть реформа грунтового податку. Въ
всѣхъ ухваленыхъ резолюціяхъ підноситься
совѣсть недовѣрчиво, що селяне не въ силѣ
перенести на собі нового підвищення грун-
тового податку, а именно въ высокости у-
становленой черезъ центральну комисію.
Далше вызивають резолюцій послѣвъ въ ра-
дѣ державній, щоби выступили противъ
підвищення грунтового податку, взгляду
противъ дотычающаго закона. О стѣлько бу-
либы тіи зборы селянъ дѣйственнымъ об'я-
вомъ ихъ новорозбудженого життя і почуту
своихъ интересовъ. Однакж далше вже
розпочинаєся агитація центристична, ко-
тра въ значній часті лише ослаблює зна-
ченье такихъ зборівъ. Боже вѣдома рѣчь,
що центристы доси совѣсть не дбали о
долю своихъ селянъ і що теперѣшня рефор-
ма грунтового податку есть властиво ихъ
дѣломъ. Щоби отже вести успішно агита-
цію межъ селянами, мусять они ханатися
або тероризму, не дозволяючи виявити пра-
вды о поступованні центристичномъ, якъ
сталося въ Лангенлюа і въ Шейбсѣ, где
прійшло до досить бурливыхъ сценъ, або
мусять воювати неправдою, представляючи
Галичину яко край що до грунтового по-
датку найбільше форитованый, що зновъ не
годиться съ правдою. Въ хвилѣ, коли се
пишемо, не маємо еще точныхъ справозданъ
зъ лишикого вѣча селянского, котрий вла-
стиво має бути загальнымъ зборомъ селянъ
горѣшної Австрії. Телеграми доносять
лише, що прибуло участниківъ около 3.000.
Намѣстникъ Цинно обѣцяє бути на тѣмъ
вѣчу, але въ самъ день вѣча звинився
якоюсь слабостію, правдоподобно въ наслід-
ство наказу зъ горы. Характеристично та-
кожъ, що на селянскій зборъ именно въ
Линцу недопущено шляхты, духовенства і
въ загаль консервативтѣвъ подѣ предлогомъ,
що зборъ має бути чисто селянскій. За-
мѣтно такожъ, що на селянскомъ зборѣ въ
Лангенлюа звѣстный прусофиль Шенереръ
отверго заявивъ, що австрійскій Нѣмцъ
тільки „съ прискорбнымъ сердцемъ“ перене-
сать на собі отдѣленье отъ прочей нѣмец-
кой отчины! При тѣмъ всѣмъ однакж ви-
являєся, що якъ-нібудь нѣмецкій селяне рѣ-
шлясь противъ підвищення грунтового по-
датку, такъ зновъ далекий они отъ того, ити
слѣно за центристами. Такъ селяне въ
Аубахъ высказали свое неове довѣрѣ пос.
Фелиглеву, котрий выступає за вѣсды про-
тивъ центристѣвъ, а на зборахъ въ Ланге-
люа і Шейбсѣ тільки тероризмомъ притлу-
мили центристы антицентристичный го-
лосы селянъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Въ своей заграничной поли-
тицѣ старается руссійское правительство бу-
ти якъ найбільше здержанимъ і уникає
скѣлько можна всякихъ конфликтовъ. Се-
види въ оглядномъ поступованні съ Хина-
ми і въ орієнтальномъ пытанні, где Россія
совѣсть не старается выкалкать трудности
въ полагодженію дотеперъ нерѣшенныхъ еще
пытанъ. Головна увага правительства здаєся
звертается теперь передовѣсьмъ до внутрі-
шнихъ реформъ. Если въ загаль дуже мно-
го причинъ промовляе за якъ найкращимъ
переведеніемъ многихъ реформъ майже въ
въ кожній галузі державного життя Россіи,
то теперь еще прибуває нова причина, а
нею есть взглядъ на щоразъ болѣе взрѣ-
стающий дефицитъ державный. Се очевидно
наказує болѣе оглядатися за оцѣновою

Тую цѣль має мати теперь розпочата реви-
зія въ всѣхъ центральныхъ упра-
вахъ всѣхъ министерствъ. Така ре-
визія розпочалася передъ тремя недѣлями.
Въ тѣй цѣли — якъ нише „Одесскій Вѣст-
никъ“ — утворено при кождомъ министер-
ствѣ особну комисію, котра має застанови-
тись, чи потрібне всюду дотеперѣшное число
чиновниковъ (урядниковъ), чи отповѣдно
роздѣлена праця, чи кожний має свой уря-
ловый обовязокъ і якъ его сповняє і т. д.
Далше має доходити степені образования,
часть службы, чароднѣсть і скѣлькокѣ платѣ
кожого чиновника. Се все показує,
що якъ зъ одной стороны чиновництвѣ
дотеперъ не было достаточного, въ иншихъ
державкахъ звычайного перегляду що до
квалификаціи і дѣятельности, такъ зъ другой
стороны, що переведеній будуть значній ре-
формы, обмежающей дотеперѣшний надмѣрный
бюрократизмъ. А що такого обмеження потре-
ба, се показує вже той одинъ фактъ, при-
знаваний всѣми руссійскими часописами, що
существуетъ попри министерствѣ еще особный
„совѣтъ министерства“, котрый рѣчно ко-
штує 43.000 зр. а по своей бездѣльности і
неозначеню своєї дѣятельности представляє-
ся совѣсьмъ злишнимъ. Не давно переведе-
ній сенаторскій ревизіи показали наглядно,
що въ бюрократичныхъ і въ загаль адми-
нистративныхъ сферахъ дѣются дуже вели-
кій надужиты, котрі приносять шкоду лю-
дности і державѣ. Тоже можна надѣятися
що і ревизія министерства принесетъ свою
користь для улаждения державного организма.

Стремление такъ руссійского прави-
тельства, — якъ особливо руссійской праси
до новыхъ реформъ, выдигає разъ въ разъ
новый темъ стороны, котрі потребують по-
правы або цѣлковитого усуненія. Мы вже
давнѣйше згадували, якъ руссійская праса
(розумѣясь, що не вся) подіяла справу на-
родной просвѣты і попри тѣмъ указала на
велику шкоду, яка выходить для просвѣты
народа зъ того, що правительство въ полу-
дрово-заходномъ краю (на Руси) заборонило
учити въ школахъ по руски і що вся нау-
ка ведеся на незрозумѣломъ для народа язы-
цѣ руссійскомъ. Теперь зновъ „Церковный
Общ. Вѣстникъ“ підносить тую саму спра-
ву, але зъ иншою точки. „Цер. Вѣстникъ“
выясняє, що заборона руского (малоруского)
языка есть причиною, для чего на Украинѣ
ширится секта штундистѣвъ мимо того, що
малорусскій народъ совѣсьмъ далекий по сво-
ѣмъ успособленію отъ сектырства. „Кождый
Русинъ (малороссъ) — поетъ і мыслитель
по природѣ; ему въ справѣ вѣры болѣе
важнѣйшій духъ самой вѣры, якъ обрядовѣды.
Ничего доказувати тую, що только высказа-
ну гадку, разъ длатого, що се ствержде-
ній фактъ въ всѣхъ описахъ южнорусского
жизня, а подруге длатого, що рѣвнодушнѣсть
кожого Русина (малоросса) для сектырскихъ
наукъ, повстававшимъ завсѣгды въ централь-
ной Россіи, есть надто очевидна. Централь-
на Россія завсѣгды держалася побольше бу-
квы закона обрядовости, якъ духа вѣры. Ко-
лижъ на южной Россіи народъ не має мож-
ности въ церквѣ чути своего рѣдного слова і
порозумѣти выголосуванныхъ по руссійски
проповѣдій, то взрѣсть штундизмъ, котрый
иде до того, щоби святе писемно пояснити
народови совѣсьмъ зрозумѣло на народномъ
языцѣ, дається природно пояснити“. „Новое
Время“ додає до сихъ словъ слѣдуючу ува-
гу: „Тымъ часомъ, задля запрету малору-
ского языка, священникъ не може навѣсть
бесѣдовати съ простымъ народомъ еи рѣд-
нымъ языкомъ. Чиже може бытъ дѣйствова-
ти противъ проповѣди штундизму?“

Англія. Дня 6 л. сѣчня зоставъ отво-
ренный англійскій парламентъ треновою
бесѣдою, котру отчитавъ лордъ канцлеръ
Selborne. На вступѣ поясняє тренова бесѣ-
да, що скликає парламенту послѣдовало
вчаснѣйше, якъ звычайно, задля кількохъ
дуже важныхъ справъ. Заграничній отноше-
ния Англіи до другихъ державъ суть при-
ятнѣйші. По мирномъ рѣшенію граничного
спору межъ Черногорією а Туреччиною стар-
ше теперь европейскій державы, щоби татъ
спѣрѣ межъ Грецією а Туреччиною бувъ
мирно залагоджений. Згадуючи за повста-
нне въ Трансваля, указує тренова бесѣда
на необходимость примусовыхъ строгихъ
єредствъ, щоби придавити се повстаніе і
заявляє, що годѣ дати тамошнымъ европе-
скимъ колонистамъ право контролѣ надъ
мѣстцевыми справами. Война въ Афгани-
станѣ о стѣлько скѣнчена, що всѣ англійскій
войска, кромѣ залогои Канагару, откиданий
назадъ до Индіи. Коли такъ поѣхала бесѣды
треновой справы англійскій въ Африцѣ і
Азії не представляются въ дуже користномъ
свѣтлѣ, то еще сумнѣйше стоять справы
въ самой Англіи. Єдина свѣтла точка тро-
еновой бесѣды, се сконстатация болѣе о-
живленого руху торговельного, що каже
надѣятися на болѣйшій доходы державній сего
року. За тов. мило добрыхъ живнѣ соціальный
отношения въ Ирландіи совѣсьмъ не подѣ-
шались. Число аграрныхъ черестуствъ
дуже значно побольшилося. Хочъ убійства
не дойшли въ Ирландіи до такъ великихъ
розмѣровъ, якъ иншія преступства, однакжъ

все таки правительство мусѣло предприняти
для охороны особъ значно болѣе строгій
мѣры якъ передъ тымъ. Доси придержува-
лось правительство звычайныхъ єредствъ
правныхъ, однакжъ тіи єредства оказываются
недостаточными і для того наповѣдає тро-
енова бесѣда, що правительство зажадає у-
поваженія до надзвичайныхъ мѣръ,
необходимыхъ до удержанія не только по-
рядку і права, але такожъ і охороны
жизня, власности і свободы дѣла. Право
земске (Land acte) заведе на 10 якъ въ
Ирландіи такъ въ Англіи, хочъ выдало мно-
го добрыхъ оцѣнокъ, оказалося однакжъ на
далше недостаточнымъ. Тому поручає тро-
енова бесѣда парламенту ревизію сего пра-
ва въ способѣ отповѣдающей потребамъ Ир-
ландіи, а то такъ подѣ взглядомъ отношенъ
межъ жителями а чиновниками, якъ і
въ дусѣ зазвичайного закупа землѣ на вла-
днѣсть людности. Далше наповѣдає тренова
бесѣда предложеніе, щоби въ Ирландіи
правительственныхъ вѣдѣхъ опертыхъ на
засадѣ самоуправы, щоби одначити
тамже контролю выдатковъ і вкорѣнѣнъ
звычай мѣстцевой самоуправы. Наконецъ
заповѣдає тренова бесѣда еще дальшій за-
конодательскій реформы, якъ знесеніе тѣлесной
кары въ войску і маринарцѣ, регуляцію
рѣкъ, ревизію школъ і шпиталѣвъ въ
Шкоціи і т. д.

Такъ отже не дуже веселый гороскопъ
представлений въ треновой бесѣдѣ. Пере-
важна часть англійской прасы, навѣть доси
прихильной теперѣшному министерству, при-
нятію треновой бесѣды съ великимъ недово-
леніемъ, вже не згадуючи о тѣмъ, що опо-
зиційна праса съ цѣлою непоощаждностью на-
падає на министерство Гладстона. И не
можно ему дивуватися, такъ якъ прави-
тельство не указує ніякого видного выходу
зъ теперѣшного сумного положенія. Колѣ-
нѣйшая политика Англіи, навѣть поѣхала вы-
водѣвъ Times, есть совѣсьмъ зла і веде до
щоразъ болѣшого упадку. Найважнѣйшою
справою остаєся справа прилдока. Але
правительство, якъ зъ одной стороны не
показує способу рационального улаждения
сумныхъ і невыносимыхъ аграрныхъ отно-
шенъ въ Ирландіи, такъ зъ другой стороны
ханаетъ ризикованого єредства „надзвичай-
ныхъ мѣръ“ именно знесенія Habeas-Corpus-
Act-ѣвъ. Уже теперь заявляє предводитель
земскон лиги Давидъ, що такъ „надзвичайнѣй-
шій мѣръ“ доведуть до еще болѣшихъ неприя-
тковъ, розбоѣвъ і насилій въ Ирландіи.

Дотеперѣшня политика министерства
Гладстона въ справѣ прилдока въ пала-
тѣ панѣвъ, где особливо Биконсфильдъ
выступивъ съ тяжкими замѣтами такъ противъ,
заграничной политики, якъ і противъ по-
ступованія въ Ирландіи. Тоже само въ низ-
шой палатѣ (пословѣ) выступивъ Нортокъ
съ острою критикою противъ министерства
закладаючи ему надмѣрный оптимизмъ въ за-
граничныхъ справахъ, а непоряднѣсть въ
справѣ прилдока. Мило критики Биконс-
фильда приняла вышеша палата адресу до ко-
ролевы по мысли теперѣшного министер-
ства.

Въ Ирландіи рухъ аграрный щоразъ
болѣе взрѣстає. Сила тайныхъ звязковъ і
товариствъ видимо взрѣстає зъ дня на день.
Англійске правительство боится вже зброй-
ного опору, такъ якъ феніеры захѣрля по-
рѣхувати зброю призначену для полковъ
добровольцѣвъ і очевидно ужити еи про-
тивъ англійского правительства. Въ Нью-
брокѣ коло Клареморри забили 4 л. сѣчня
нові заборенія. Товия людій накинудась на
судозныхъ урядниковъ, котрі мали доручити
кѣлькомъ чиновникамъ наказъ уступити
зъ посесіи. Полиція мусѣла оружьемъ розо-
гнати товну, причѣмъ чотыри особѣ ранено
на смерть, а много легко поцѣвлено. Забу-
ренія въ Ирландіи отдѣлюються такожъ і на
Англію, где вже проявляются слѣды тайной
пѣдбуржуючей агитаціи. Такъ въ Ливерполю
услаовано чотыри разы подпалити нафтою
кораблѣ, склады дерева і сѣна.

НОВИНКИ.

— Съ новыкъ разомъ звертаємось до
нашихъ Вп. Читателѣвъ, до всѣхъ нашихъ
Братей земляковъ, пересылаючи имъ нашъ
россердечный желаніи поворочный. Нехай
доля загоститъ нѣдѣ кождо руску ірѣху,
нехай сей новый рікъ усмѣхнеся до насъ
новымъ щастьемъ, новыми надѣями... Широ-
руке: Щастѣ Боже!

— Запомоги зъ львівского фонду вдови-
чого будуть розсылати слѣдующіи сѣчня
або съ початкомъ лютого. Того же
приготовлений; единого
жы деکانъ.

зу
кан-
сон-
бени
нат
сѣ

